





*Majjhima nikāya I*

**Sbírka středně dlouhých rozprav (1 – 50)**

Translation © Štěpán Chromovský,  
bhikkhu Gavesako, bhikkhu Vinīta, 2013

Editorka bhikkhunī Visuddhi

Printed and donated for free distribution by  
The Corporate Body of the Buddha  
Educational Foundation  
11F, 55 Hang Chow South Road Sec 1,  
Taipei, Taiwan, R. O. C.  
Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415  
Email: [overseas@budaedu.org](mailto:overseas@budaedu.org)  
Website: [www.budaedu.org](http://www.budaedu.org)



Toto dílo podléhá licenci:  
Uveďte autora-Neužívejte dílo komerčně-Nezasahujte do díla 3.0  
Česko

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/cz/>

# Obsah

Předmluva	9
Úvod k textům pálijského kánonu	11
Malá lekce výslovnosti jazyka pāli	15
Přehled jednotlivých rozprav	17

## ***Mūlapaṇṇāsapāli* – Padesát kořenových rozprav**

### **1. *Mūlapariyāya Vagga* – Oddíl o kořeni všech věcí**

1. <i>Mūlapariyāya suttaṃ</i> – O kořeni všech věcí	34
2. <i>Sabbāsava suttaṃ</i> – Všechny zákaly	68
3. <i>Dhammadāyāda suttaṃ</i> – Dědici Dhammy	76
4. <i>Bhayabherava suttaṃ</i> – Strach a hrůza	83
5. <i>Anaṅgaṇa suttaṃ</i> – Bez poskvrny	94
6. <i>Ākaṅkheyya suttaṃ</i> – Kdyby si mnich přál	104
7. <i>Vatthūpama suttaṃ</i> – Přirovnání ke kusu látky	109
8. <i>Sallekha suttaṃ</i> – Očišťování	116
9. <i>Sammāditṭhi suttaṃ</i> – Správný názor	133
10. <i>Satipaṭṭhāna suttaṃ</i> – Rozprava o ustavení uvědomění	150

### **2. *Sīhanāda Vagga* – Oddíl lvího řevu**

11. <i>Cūla Sīhanāda suttaṃ</i> – Kratší rozprava o lvím řevu	172
12. <i>Mahā Sīhanāda suttaṃ</i> – Delší rozprava o lvím řevu	178
13. <i>Mahā Dukkakkhandha suttaṃ</i> – Delší rozprava o hromadě strasti	199
14. <i>Cūla Dukkakkhandha suttaṃ</i> – Kratší rozprava o hromadě strasti	208
15. <i>Anumāna suttaṃ</i> – Úsudek	216

16. <i>Cetokhila suttaṃ</i> – Hrubost mysli	226
17. <i>Vanapattha suttaṃ</i> – Lesní houština	231
18. <i>Madhupiṇḍika suttaṃ</i> – Medová kulička	246
19. <i>Dvedhāvitakka suttaṃ</i> – Dvojí myšlenky	256
20. <i>Vitakkasaṅṭhāna suttaṃ</i> – Zastavování myšlenek	264

### 3. *Opamma Vagga* – Oddíl přirovnání

21. <i>Kakacūpama suttaṃ</i> – Přirovnání k pile	272
22. <i>Alagaddūpama suttaṃ</i> – Přirovnání k hadovi	282
23. <i>Vammika suttaṃ</i> – Mraveniště	298
24. <i>Rathavinīta suttaṃ</i> – Spojení dostavníků	302
25. <i>Nivāpa suttaṃ</i> – Návnada	310
26. <i>Ariyapariyesanā suttaṃ</i> – Ušlechtilé hledání	325
27. <i>Cūḷa Hatthipadopama suttaṃ</i> – Kratší rozprava o přirovnání ke sloní stopě	344
28. <i>Mahā Hatthipadopama suttaṃ</i> – Delší rozprava o přirovnání ke sloní stopě	355
29. <i>Mahā Sāropama suttaṃ</i> – Delší rozprava o přirovnání k jádrovému dřevu	369
30. <i>Cūḷa Sāropama suttaṃ</i> – Kratší rozprava o přirovnání k jádrovému dřevu	378

### 4. *Mahāyamaka Vagga* – Velký oddíl párů

31. <i>Cūḷa Gosiṅga suttaṃ</i> – Kratší rozprava v lese Gosiṅga	390
32. <i>Mahā Gosiṅga suttaṃ</i> – Delší rozprava v lese Gosiṅga	400
33. <i>Mahā Gopālaka suttaṃ</i> – Delší rozprava o pasáku krav	409
34. <i>Cūḷa Gopālaka suttaṃ</i> – Kratší rozprava o pasáku krav	416
35. <i>Cūḷa Saccaka suttaṃ</i> – Kratší rozprava k Saccakovi	420
36. <i>Mahā Saccaka suttaṃ</i> – Delší rozprava k Saccakovi	432
37. <i>Cūḷa Taṇhāsaṅkhaya suttaṃ</i> – Kratší rozprava o odstranění toužení	452

38. <i>Mahā Taṇhāsaṅkhaya suttaṃ</i> – Delší rozprava o odstranění toužení	458
39. <i>Mahā Assapura suttaṃ</i> – Delší rozprava ve městě Assapura	481
40. <i>Cūla Assapura suttaṃ</i> – Kratší rozprava ve městě Assapura	495
<b>5. <i>Cūlayamaka Vagga</i> – Malý oddíl párů</b>	
41. <i>Sāleyyaka suttaṃ</i> – Rozprava k bráhmanům z vesnice Sālā	510
42. <i>Verañjaka suttaṃ</i> – Rozprava k bráhmanům z vesnice Verañjā	521
43. <i>Mahā Vedalla suttaṃ</i> – Delší série otázek a odpovědí	532
44. <i>Cūla Vedalla suttaṃ</i> – Kratší série otázek a odpovědí	543
45. <i>Cūla Dhammasamādāna suttaṃ</i> – Kratší rozprava o způsobech praktikování věcí	552
46. <i>Mahā Dhammasamādāna suttaṃ</i> – Delší rozprava o způsobech praktikování věcí	558
47. <i>Vīmaṅsaka suttaṃ</i> – Zkoumání Tathāgaty	567
48. <i>Kosambiya suttaṃ</i> – Rozprava k mnichům z Kósambí	571
49. <i>Brahmanimantanika suttaṃ</i> – Brahmova výzva	578
50. <i>Māratajjanīya suttaṃ</i> – Pokárání Máry	588





# Předmluva

Podnět ke vzniku ucelené sbírky Buddhových rozprav v českém jazyce dala buddhistická mniška bhikkhunī Visuddhi, která je editorkou vydání Buddhových rozprav z pálijského kánonu Tipiṭaka. Bhikkhunī Visuddhi je mniškou od roku 2003, po třech letech získala vyšší ordinaci na Taiwanu. Většinu času praktikovala na Srí Lance, kam se stále vrací ke svému učiteli bhantemu Pemasirimu a bhikkhunī saṅgze. Po šesti letech strávených pouze v asijských kláštorech se vrátila do České republiky, aby v naprosto odlišném kulturním, duchovním i klimatickém prostředí propagovala Buddhovo učení.

V rodném městě Prostějově založila první ženský buddhistický klášter Karunā Sevena na našem území a stála u zrodu občanského sdružení stejného jména.

Majjhima nikāya, tj. druhá sbírka Středně dlouhých rozprav, přeložená do češtiny je významným podkladem pro Systematické studium sutt. Suty jsou nejstarší písemnou podobou Buddhových promluv a umožňují hloubavému čtenáři v kombinaci s pravidelnou meditací správně pochopit a zažít fungování vlastní mysli. Jako laičtí praktikující máme velké štěstí, že od roku 2009 můžeme studovat Dhammu z původního zdroje v mateřském jazyce a navíc s kvalifikovanou učitelkou.

Je velkou zásluhou naší mnišky, že oslovila výborné překladatele, díky nimž máme možnost čtenářům předložit první třetinu Majjhima nikāya v českém jazyce.

Naše velké poděkování patří editorce tohoto díla, bhikkhunī Visuddhi a překladatelům z páli jazyka Štěpánu Chromovskému, bhikkhu Gavesakovi a bhikkhu Vinītovi. Děkujeme panu Ju Yih Tsuen z nadace The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation na Taiwanu, který nám umožnil dílo vytisknout. Bez jeho vstřícnosti bychom se těžko obešli. Kontakt na tiskárnu nám zprostředkoval bhikkhu Dhammadīpa, za což mu mnohokrát děkujeme. S projevem hluboké vděčnosti dále děkujeme ct. Dhammadinně a Andrewu Laiovi za zásluhy o vydání tohoto díla.

Neméně vřelé díky patří Ivoně Mollberg, Sherab Zangmo, Barboře Glombové, Janě Horsákové a Světlaně Fišerové, které pomáhaly s redakcí. Ze srdce děkujeme za spolupráci Michaele Spohrové, Janu Kotasovi a Ladislavu Hrnčířovi.

Za redakci Květa Hrnčířová

# Úvod k textům pálijského kánonu

Ohromné množství buddhistických textů lze velmi zhruba rozdělit do dvou hlavních skupin: texty hínajánové (*hīnayāna*) a texty mahájánové (*mahāyāna*). Co se týče mahájánových textů, jsou očividně pozdější, pocházejí z prvních století n. l. a jsou psány sanskrtem, případně přeloženy do čínštiny nebo tibetštiny. Z jejich obsahu je patrné, že jsou reakcí na nějakou dřívější formu buddhismu, kterou kritizují jako "malou cestu" (*hīnayāna*). Označení hínajána je však problematické: zahrnuje více raných buddhistických škol, jejichž texty se od sebe liší, přestože zůstávají v jádru věrně původní Buddhově nauce. Navíc théraváda (*theravāda*) toto označení odmítá jako hanlivé a nepřesné. Zůstává však faktem, že pálijskému kánonu této školy do značné míry odpovídá sanskrtský kánon školy sarvástivádinů. Ten se nám bohužel dochoval pouze ve zlomcích a v čínských a tibetských překladech. Ze srovnání jasně vyplývá, že toto je původní soubor textů, shromážděný na prvním sněmu v Rājagaze [dnešní Rajgir] krátce po Buddhově smrti, který sdílely všechny buddhistické školy, než došlo k jejich rozkolu. Pokud hledáme nejstarší dochovaný záznam Buddhovy nauky, máme ho před sebou v tomto společném kánonu a nikde jinde.

Bylo by však ukvapené se domnívat, že celý pálijský kánon, jak ho dnes známe, je autentickým svědectvím o Buddhově působení. I v něm lze totiž rozlišovat různé časové vrstvy. Pálijský kánon Tipiṭaka ["Trojkoš"], má tři části: 1. Vinaya-piṭaka [Koš disciplíny], 2. Sutta-piṭaka [Koš rozprav], 3. Abhidhamma-piṭaka [Koš vyšší nauky]. Vinaya-piṭaka jistě obsahuje autentický materiál, ale jsou do ní přimíchány různé legendy a vyprávění. Zabývá se ranými dějinami buddhistické obce a zejména mnišskými předpisy a pravidly. Abhidhamma-piṭaka je očividně pozdější dodatek, což vyplývá i ze srovnání se sarvástivádovým kánonem, v němž se sice nacházejí texty stejných názvů, ale úplně odlišného obsahu. Významný je i ten fakt, že pozdější škola sautrántiků, jež se odštěpila od sarvástivádinů, vůbec neuznávala tento třetí díl kánonu jako autentické slovo Buddhovo.

Sutta-piṭaka je vlastním jádrem pálijského kánonu a zdrojem všech našich vědomostí o Buddhově nauce. Tvoří ji pět sbírek, tzv. nikāyī, z nichž nejdůležitější jsou první čtyři: 1. Dīgha-nikāya [Dlouhá sbírka], 2. Majjhima-nikāya [Střední sbírka], 3. Samyutta-nikāya [Tematicky řazená sbírka], 4. Aṅguttara-nikāya [Číselně řazená sbírka]. Tyto sbírky obsahují Buddhovy řeči a rozpravy (*suttī*), členěné podle délky a tématu. Pátá, doslova "malá sbírka", Khuddaka-nikāya, obsahuje některé autentické texty, jež nebyly zařazeny do prvních čtyř sbírek (*Suttanipāta*, *Dhammapada*, *Udāna*, *Itivuttaka*, *Theragāthā*, *Therīgāthā*), a kromě toho ještě několik pozdějších textů. V sarvástivádovém kánonu nikāyām odpovídají āgamy, přičemž některé řeči jsou zařazeny do jiné sbírky, než je tomu v pálijském kánonu. Obsahově se však tyto dva kánony z velké části kryjí, z hlediska nauky mezi nimi není podstatného rozdílu.

Nyní jsme tedy dospěli k formálnímu vymezení textů, které lze považovat za autentické prameny Buddhovy nauky. Ještě jsme se však vůbec nedotkli samotného Buddhova učení, jež tyto texty zachycují. Není totiž zdaleka samozřejmé, že pouhým jejich přečtením zároveň pochopíme, o čem Buddha hovoří. Za prvé, je tu velká časová a kulturní mezera, jež nás dělí od obyvatel Indie šestého století př. n. l. Nedomnívám se však, že by představovala nějakou vážnější překážku v pochopení buddhistických textů. Ty mají totiž do značné míry nadčasový charakter, neboť hovoří o obecných podmínkách lidské existence, jež se v průběhu staletí nijak nezměnily. Vážnější překážkou v porozumění – a zde na tom lidé Buddhovy doby nebyli o nic lépe než my – bude to, že si nevystačíme s pouhou abstrakcí, pojmovou znalostí, ale budeme muset zásadně změnit svůj náhled na svět a především na sebe sama. Smysl Buddhových řečí se člověku začíná otevírat až tehdy, když opustí svůj navyklý, společensky podmíněný postoj k věcem a začne se aktivně starat o svou vlastní existenci, která se mu náhle zproblematizuje a vystoupí ze samozřejmosti.

Je až překvapivé, s jakou živostí k nám dnes promlouvají tyto texty staré přes dva a půl tisíce let. Dokazuje to výjimečné schopnosti člověka, jenž byl jejich zdrojem a který své učení dokázal formulovat vskutku nadčasovým (*akālika*) způsobem. S použitím

barvitých přirovnání a podobenství nám Buddha předkládá svoji nauku, tak osvěžující a jdoucí přímo k srdci, jasně formulovanou a vyzývající k vlastnímu nahlédnutí (*ehi-passika*). Toto učení nepotřebuje žádného zprostředkovatele v podobě nějakého boha, ani se nezakládá na zjevených člancích víry. Nejde tudíž o žádné "náboženství" v běžném slova smyslu. To však neznamená, že by se omezovalo čistě na záležitosti tohoto světa a postrádalo jakýkoli transcendentní cíl. Tato transcendence je však chápána dosti odlišným způsobem, než jak je tomu v ostatních náboženských a filosofických směrech. Právě proto je důležité, než člověk začne například s meditační praxí, seznámit se s oněmi základními východisky, jež tvoří skutečné jádro Buddhova učení. Jinak se člověk vystavuje nebezpečí, že své úsilí zaměří nesprávným směrem a nikdy se nedočká těch výsledků, o nichž Buddha hovoří.

Na prvním sněmu (*saṅgīti*) Buddhových žáků, jenž se konal v Rājagaze [dnešní Rajgir] krátce po jeho smrti, připadl mnichům nelehký úkol: rozčlenit pečlivě uchované řeči a rozpravy (*sutty*) do jednotlivých sbírek podle jejich délky a tématu, aby i nadále přetrvaly v nezměněné podobě a mohly sloužit budoucím generacím jako vodítko k poznání pravdy. Je významné, že na začátek prvních dvou sbírek umístili právě takové *sutty*, které mají zajistit správný přístup ke všem zbývajícím Buddhovým naukám zabývajícími se jednotlivými aspekty Dhammy. Na počátku Dlouhé sbírky (*Dīgha-nikāya*) stojí monumentální Brahmajāla-sutta neboli "Rozprava o dokonalé síti", jejímž účelem je popsat a zachytit všechny možné spekulativní názory (*ditṭhi*) na povahu Já a světa, odhalit jejich skryté kořeny a zhoubný vliv, jenž mají na fungování lidské mysli, a tím umožnit jejich opuštění. Buddha rozprostírá jakousi "sít", do níž chytá veškeré názory tohoto typu, stejně jako rybář ví, že všechny ryby určité velikosti uvíznou v jeho síti hozené na hladinu rybníka. Teprve když se mysl vymanila z této "názorové houštiny, názorové divočiny, názorové motanice, názorové tahanice, pouta názorů" [MN č. 2.], může se otevřít a přijmout Buddhovo vedení, které nám napomáhá ve zkoumání naší vlastní zkušenosti za účelem plného porozumění její struktuře. Mūlapariyāya-sutta neboli Rozprava o kořeni [všech věcí], jež stojí na počátku Střední sbírky (*Majjhima-nikāya*), splňuje právě tento účel, když proniká

ještě hlouběji až k samotným kořenům našeho prožívání světa. V této suttě Buddha předkládá svoji "fundamentální ontologii", která je klíčem k pochopení celé jeho nauky a ve stručnosti vytyčuje i stezku praxe, kterou se má ubírat jeho následovník.

Bhikkhu Gavesako

## Malá lekce výslovnosti jazyka pāli

Mnoho slov v jazyce pāli se překládá do moderních jazyků velmi nepřesně, a i když by mohl být někdy přesný překlad, jiní překladatelé jej za přesný neuznají. Proto se uvádějí originální termíny, tj. termíny v pāli, aby bylo všem jasné, o jakém aspektu buddhistického učení se v knize mluví. Pāli texty napsané v mezinárodně uznávané podobě [v angličtině zvané „roman script“ – „románské písmo“] mají svou specifickou výslovnost:

- ā, ī, ū – vyslovují se jako dlouhé samohlásky, „á, í, ú“
- e – pokud není před zdvojenou souhláskou nebo dvěma souhláskami, vyslovuje se dlouze, „é“
- o – pokud není před zdvojenou souhláskou nebo dvěma souhláskami, vyslovuje se dlouze, „ó“
- c – vyslovuje se jako „č“ v českém slově „česat“
- ṭ, ḍ – jsou to tvrdě a ostře vyslovená „t“ a „d“, která vyslovíme tak, že se špičkou jazyka dotkneme hrany, která je za ploškou za zuby horní čelisti. Takovéto dotknutí se hrany špičkou jazyka vytvoří velice ostrý zvuk. Ostré ḍ je identické s českým „d“ např. ve slově „disk“. Ostré ṭ se v češtině nevyskytuje, avšak je běžné v angličtině. Např. „t“ v anglickém „take“ či „tone“ se vždy vyslovuje dotekem špičky jazyka na hranu za ploškou za zuby horní čelisti.
- t, d – jsou to jemně a tupě vyslovená „t“ a „d“, která vyslovíme tak, že se horní stranou jazyka dotkneme plošky za zuby horní čelisti. Takovéto dotknutí se horní stranou jazyka plošky za zuby vytvoří jemný, tupý zvuk. Tupé d se v češtině vyskytuje např. jako první „d“ ve slově „drdol“ [druhé „d“ je třeba chápat jakožto ostré ḍ]. Tupé t se v češtině běžně vyskytuje např. ve slově „táta“.
- ṇ, n – oboje vyslovujeme stejně jako „n“ v českém slově „stěna“ [rozišení slouží pro případnou transkripci zpátky do písma některých asijských zemí, kde je pro ṇ i n jiný znak]
- m – vyslovujeme jako „m“ v českém slově „doma“
- ḷ, l – oboje vyslovujeme stejně, jako „l“ v českém slově

„kolo“ [rozlišení slouží pro případnou transkripci zpátky do písma některých asijských zemí, kde je pro ḷ i ḷ jiný znak]

- j – vyslovuje se jako „dž“ v českém slově „džíp“
- ñ – vyslovujeme jako „ň“ v českém slově „dřeň“
- ṅ, ṁ – vyslovujeme stejně jako „n“ v českých slovech „branka,“ „banka“ nebo „bingo“. Obvykle se ṅ i ṁ používá uprostřed slova, zatímco na konci slov se vždy používá ṁ.

• mm, tt, ṭṭ, ḍḍ, nn, bb atd. – zdvojené [‘kockavé’] souhlásky – při jejich čtení se na první souhlásce na půl sekundy zasekneme. V češtině se podobný jev objevuje, když máme dvě slova, z nichž první končí stejnou souhláskou, kterou začíná druhé slovo: „vědět to,“ „jsem máma,“ „hrb bolí,“ čteme-li je rychle a nedbale.

- Ostatní souhlásky i samohlásky jsou stejné jako v češtině.

Příklady:

- chanda – čhanda (tj. vůle)
- jhāna – džhána [tj. výjimečný stupeň meditačního pohroužení]
  - saṅkhārā – sankhárá [formace; složeniny]
  - sotāpanna – sotápan-na [tj. člověk, který dosáhl prvního stupně nibbāny]
  - phoṭṭhabba – phoṭ-ṭhab-ba [tj. fyzický dotyk] – všimněte si, že kvůli dvěma souhláskám, které následují [„ṭṭ“], je „o“ krátké
  - Devadatta – Dévadat-ta [tj. Buddhův žák, který se snažil Buddhu zabít]
  - mettā – met-tá [milující dobrotivost] – všimněte si, že kvůli zdvojené souhlásce [„tt“] je „e“ krátké

Bhikkhu Ashin Tharana



# Přehled jednotlivých rozprav

## *Mūlapaṇṇāsapāḷi* – Padesát kořenových rozprav

### 1. *Mūlapariyāya Vagga* – Oddíl O kořeni všech věcí

1. *Mūlapariyāya suttaṃ* – O kořeni všech věcí. Buddha rozbořem přístupu k různým jevům od prvků, přes plány existence a smyslové počitky až po odpoutání ukazuje zásadní rozdíl v pojmání čtyř jedinců. Nepoučený obyčejný člověk je určitým způsobem vnímá, smýšlí o nich a těší se z nich, naproti tomu ostatní tři je přímo poznávají: ten, který se cvičí, protože jim ještě plně neporozuměl, by o nich neměl smýšlet a těšit se z nich, zasloužilý i Tathāgata, tj. Buddha, o nich již nesmýšlejí a netěší se z nich a to díky plnému porozumění a díky odstranění [vyhlazení] vášně, nenávisti a zaslepenosti, s tím, že Tathāgata tomu nadto plně porozuměl až do konce. O hloubce rozpravy svědčí i to, že se mniši po jejím vyslechnutí nezaradovali ze slov Vznešeného.

2. *Sabbāsava suttaṃ* – Všechny zákaly. Po upozornění na životní nezbytnost znalosti a vidění důkladné pozornosti při praxi, Buddha mnichům předkládá sadu sedmi specifických postupů, jejichž následováním lze dojít k úplnému odstranění zákalů, tj. k hluboko ležícím znečištěním a sklonům udržujícím bytosti v kole znovuzrozdávání.

3. *Dhammadāyāda suttaṃ* – Dědici Dhammy. Buddha pobízí mnichy, aby byli jeho spirituálními, nejen materiálními dědici. Ctihodný Sāriputta pak na vyzvání podal rozbor, jak opravdoví žáci cvičí. V tomto případě konkrétním výčtem věcí hodných opuštění.

4. *Bhayabherava suttaṃ* – Strach a hrůza. Na otázku bráhmána Jānussoniho podal Buddha vysvětlení, na základě svých bodhisattovských zkušeností, které věci mohou vyvolat strach a hrůzu v člověku, který žije v lesní samotě.

5. *Anaṅgaṇa suttaṃ* – Bez poskvrny. Ctihodný Sāriputta objasnil mnichům čtyři druhy osob podle jejich vztahu k vnitřní poskvrně společně s nastíněním všech následků. Na doplňující

otázku ctihodného Mahā Moggallāny pak osvětlil, že poskvrna je označení pro oblast špatných, neprospěšných přání a pro dokreslení přidal řadu praktických příkladů z mnišského života a korunoval je přirovnáním o míse.

6. *Ākañkheyya suttaṃ* – Kdyby si mnich přál. Poté, co Buddha zdůraznil naprostou nezbytnost ctnosti a její bezchybné zachování, pokračoval výčtem sedmnácti přání, počínaje světskými uznáními, přes dosahování pohroužení, nadobyčejných sil, až po částečné a úplné vyhlazení pout a zákalů. Pro jejich naplnění je mnich vybízen k následování stezky počínající bezchybným zachováním ctnosti.

7. *Vatthūpama suttaṃ* – Přirovnání ke kusu látky. Přirovnání myslí k obarvované látce bylo následováno výčtem šestnácti nečistot, způsobu jejich opuštění a postupného úplného očištění myslí. V závěru sutty Buddha zavrhl rituální koupele. A znovu připomněl jedinou metodu, která vede k opravdovému očištění.

8. *Sallekha suttaṃ* – Očišťování. Ctihodný Mahā Cunda otevřel rozpravu dotazem spojeným s názory a teoriemi o „já“ a světě. Buddha odpověděl, jak dochází k zavržení a opuštění takových názorů. Zároveň upozornil, že prodlévání v meditačních pohrouženích není nazýváno opravdovým očišťováním. Poté Buddha na základě čtyřiceti čtyř nečistot myslí vytyčil způsob pravé praxe, která spočívá v očišťování myslí, v jejím zaměření, ve vyhnutí se, v jejím povznesení a nakonec v jejím úplném odpoutání.

9. *Sammāditṭhi suttaṃ* – Správný názor. Ctihodný Sāriputta na vyzvání předložil mnichům další a další příklady toho, co to znamená mít správný názor. Všechny uvedené body, tj. prospěšné a neprospěšné, výživa, čtyři ušlechtilé pravdy, jednotlivé články dvanáctičlenného řetězu závislého vznikání a zákaly obsahují také stručný rozbor a pokyny pro praxi dosažení správného názoru.

10. *Satipaṭṭhāna suttaṃ* – Rozprava o ustavení uvědomění. Jedna z nejpodrobnějších a nejucelenějších rozprav věnujících se meditační praxi. V jejím úvodu Buddha jasně poukázal na to, že právě ustanovení uvědomění představuje jedinečnou [přímou] stezku k nastoupení správné metody a k uskutečnění odpoutání. Po uvedení základní čtyřčlenné matice, tj. nazírání těla jakožto těla, nazírání pocíťování jakožto pocíťování, nazírání myslí jakožto myslí a nazírání mentálních jevů jakožto mentálních jevů, pokračoval

Buddha detailnějším rozbohem jejích jednotlivých částí. Každá část je zakončena poučením, ukazujícím jak ustanovení uvědomění vede k rozvoji meditace vhledu.

## 2. *Sīhanāda Vagga* – Oddíl lvího řevu

11. *Cūḷa Sīhanāda suttaṃ* – Kratší rozprava o lvím řevu. Buddha mnichům předložil způsob, jak postupovat při setkání s následovníky jiných škol. Mniši jim mají vysvětlit, co obnáší pravá praxe a pravý cíl. Následuje metodický popis ukazující vady, či nedostatky jiných systémů a to zejména nesprávným či neúplným popisem plného porozumění čtyřem druhům lpění. Pouze Buddha vykládá plné porozumění u lpění na učení o „já“.

12. *Mahā Sīhanāda suttaṃ* – Delší rozprava o lvím řevu. Na obviňování Sunakkhatty Buddha odpověděl uceleným výkladem toho, proč může nechat zaznít svůj "lví řev" tj. vyhlášovat stav dokonale probuzeného. Je to díky čtyřem výlučným vlastnostem Tathāgaty; jeho deseti speciálním silám, a z toho vyplývajícím čtyřem sebejistotám, díky nimž bez obav či nejistoty předstupuje před osm shromáždění. Pro zdůraznění Buddha uvedl svoje dokonalé znalosti čtyř druhů a pěti oblastí zrodu a odpoutání. Navíc posluchače seznámil s nadobyčejnými schopnostmi a osobními zkušenostmi s nejrůznějšími formami sebeumrtvování a uvedl množství nesprávných názorů na praxi. Různými způsoby vyložil pravé učení ku prospěchu a osvobození bytostí.

13. *Mahā Dukkhaḅbandha suttaṃ* – Delší rozprava o hromadě strasti. Podníceni otázkou zastánců jiných škol mniši od Buddha dostali podrobný výklad, co znamená plné porozumění smyslovým požitkům, tělesnosti a pocítování. Celý výklad doprovázejí barvitě příklady, zejména v části věnované smyslnosti. Text má základní strukturu: definice strasti – její vnady – její vady – únik ze strasti.

14. *Cūḷa Dukkhaḅbandha suttaṃ* – Kratší rozprava o hromadě strasti. Sakyovi Mahānāmovi se na dotaz ohledně praxe dostalo obdobného výkladu jako v předchozí rozpravě. V druhé části jej

Buddha doplňuje uvedením svého setkání s džinisty a následným rozhovorem, ve kterém vyvrátil jejich nesprávné názory na podstatu blaženosti a strasti.

15. *Anumāna suttam* – Úsudek. Ctihodný Mahā Moggallāna objasnil mnichům šestnáct neprospěšných vlastností, jež činí mnicha nesnadno napomenutelným, a představil šestnáct odpovídajících prospěšných kvalit. Nápravy se pak mnich dobere úsudkem o opuštění existujících neprospěšných stavů a opětovným sebezkoumáním. Nahrazuje je stavy prospěšnými. Záměr sutty zvýrazňuje závěrečné přirovnání o odrazu tváře.

16. *Cetokhila suttam* – Hrubost mysli. Buddha vykládal o pěti hrubostech mysli a o pěti připoutanostech mysli. Pro toho, kdo tyto neprospěšné stavy mysli neopustil a neodřal jejich kořeny, se mysl nekloní k usilování, a proto žák nemůže dosáhnout pokroku v Dhammě. Naopak u toho, kdo tyto neprospěšné stavy mysli opustil a odřal jejich kořeny, je pokrok v Dhammě možný, zvláště pokud rozvíjí navíc čtyři nadobyčejné síly a horlivost [námahu]. Situace právě takového, tj. patnácti kvalitami obdařeného mnicha, je pro dokreslení přirovnávána ke kuřátkům prorážejícím skořápku vejce.

17. *Vanapattha suttam* – Lesní houština. Rozprava poskytuje návod k poznání, které z lesních houštin a vesnic, které sídlíště, město, kraj [země] či který jedinec jsou vhodné, či nevhodné pro praxi.

18. *Madhupiṇḍika suttam* – Medová kulička. Po líčení svého setkání se Sakyou Daṇḍapāṇim, Buddha, na dotaz mnichů, podal zhuštěný výklad své odpovědi Daṇḍapāṇimu. Mniši po jeho odchodu navštívili ctihodného Mahā-Kaccānu, aby jim osvětlil význam Buddhova stručného výroku o „zdroji, ze kterého člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání.“ Jeho výklad, odvíjející se od podmíněného vyvstávání [mentálního] bujení v závislosti na šesti základnách, je posléze pochválen i samotným Buddhou.

19. *Dvedhāvitakka suttam* – Dvojí myšlenky. Rozprava popisuje bodhisattovo usilování a vysvětluje způsob, jak mnich nahrazuje neprospěšné myšlenky myšlenkami prospěšnými. Tato komplexní, několika přirovnáními obohacená rozprava je,

po zdůraznění nezbytnosti dbalosti, horlivosti a odhodlanosti a zmínce o potřebě vyvážené praxe, završena líčením bodhisattova dokonalého probuzení skrze dosažení čtyř meditačních pohroužení a trojice vědění [poznání].

20. *Vitakkasaṅṭhāna suttaṃ* – Zastavování myšlenek. Buddha nabádal mnichy, „oddávající se vyšší mysli,“ jak se mají vypořádat s případně vyvstalými neprospěšnými myšlenkami. Toho je dosaženo postupným aplikováním pěti kroků: zaměřením pozornosti na prospěšnou představu, zkoumáním nebezpečí [vad] zlých myšlenek, nevěnováním pozornosti zlým myšlenkám, zaměřením pozornosti na zastavení formování myšlenek a přemožením [zlé] mysli myslí [dobrou].

### 3. *Opamma Vagga* – Oddíl přirovnání

21. *Kakacūpama suttaṃ* – Přirovnání k pile. Rozprava se věnuje zachování si zdravé mysli [nejen] při slovní interakci s ostatními. Přes poučení ctihodného Moliya Phagguny, přirovnání připomínajícím důležitost udržování se v prospěšnosti a příběh o hospodyně jménem Vedehikā, se Buddha k tématu opětovně vrací a to rozbořením pěti směrů řeči a mnohými přirovnáními vrcholícími právě v přirovnání k pile.

22. *Alagaddūpama suttaṃ* – Přirovnání k hadovi. Buddha, poté co rázně usměrnil zhoubný názor ctihodného Ariṭṭhy, pokračoval přirovnáním o hadu a varoval před nesprávným uchopováním nauky. Správné použití Dhammy pak dokresluje přirovnáním o voru. Následuje rozbor nesprávných názorů a správného názoru a přes několikera poučení o nestálosti, strastnosti a ne-já Buddha završil rozpravu výčtem ušlechtilých osob.

23. *Vammika suttaṃ* – Mraveniště. Ctihodný Kumāra Kassapa, podnícen bohyní, předložil Buddhovi hádanku začínající u mraveniště, kterou mohl úspěšně vyložit jen Buddha nebo někdo jím poučený. Rébus v šestnácti připodobněních shrnuje významné body učení, jako jsou jméno a hmota, pět překážek nebo pět skupin lpění a přes smyslnost a potěšení s vášní dospěl až k nāgovi tj. mnichovi oproštěnému od zákalů.

24. *Rathavinīta suttaṃ* – Spojení dostavníků. Rozprava se převážně zabývá systematizací postupu praxe, ať již v úvodu Buddhovým výčtem chválihodností u mnicha, nebo pak při rozhovoru ctihodného Sāriputty se ctihodným Puṇṇou Mantāniputtou výčtem sedmi očištění. Ta jsou předložena pro osvětlení cíle čistého života a pro přesnější pochopení doplněna přirovnáním. Malé detaily rámující hlavní osnovu rozpravy přinášejí cenné vhledy do chování dvou ušlechtilých jedinců.

25. *Nivāpa suttaṃ* – Návnada. Buddha v rozpravě přirovnal souboj asketů a bráhmánů s Mārou a jeho doprovodem k souboji mezi lovcem a stády vysoké zvěře. Poukazuje tak postupně na tři možné nesprávné či nedokonalé způsoby praxe a nakonec seznamuje s pravou stezkou, která se prostřednictvím dbalosti vyhýbá nástraze opojení světskými věcmi, pastí názorů a vede na místo nepřístupné pro Māru a jeho doprovod, tj. k devíti osvobozením.

26. *Ariyapariyesanā suttaṃ* – Ušlechtilé hledání. Na žádost ctihodného Ānandy Buddha mnichům předložil příběh svého vlastního velkého usilování. Začal v rodném paláci uvědoměním si, co je pravé ušlechtilé hledání, po opuštění domova se mniši dozvídají o bodhisattově studiu u dvou učitelů: Āḷary Kālāmy a Uddaky Rāmaputty. Ani u nich však bodhisatta hledanou odpověď nenalezl a tak pokračoval v hledání osamoceně. Po výčtu dosažení svrchovaného osvícení rozprava pokračuje výzvou Brahmā Sahampatiho, setkáním s ājīvakou Upakou a první rozpravou pro mnichy ze skupiny pěti v Bārānasī, Gazelím háji u Isipatany.

27. *Cūḷa Hatthipadopama suttaṃ* – Kratší rozprava o přirovnání ke sloní stopě. S pomocí přirovnání Buddha ukázal, jak může následovník získat důvěru k Buddhovu prohlášení o jeho úplné dokonalosti a zcela očištěném svatém životě. Rozprava pokračuje, krok za krokem, podrobným postupem v praxi: od odchodu z domova do bezdomoví, přes dodržování pravidel, střežení bran smyslů a překonání pěti překážek až k dosažení meditačních pohroužení a nabytí poznání, které ústí poznáním o vyhlazení zákalů.

28. *Mahā Hatthipadopama suttaṃ* – Delší rozprava o přirovnání ke sloní stopě. V úvodu rozpravy ctihodný Sāriputta přirovnal čtyři ušlechtilé pravdy k všezahrnující sloní stopě. Pokračuje podrobným

výkladem, a rozbořem pěti skupin ulpívání. Výklad začíná vysvětlením čtyř velkých prvků přes závislé vznikání ostatních čtyř skupin na šesti smyslových základnách.

29. *Mahā Sāropama suttaṃ* – Delší rozprava o přirovnání k jádrovému dřevu. Rozprava zdůrazňuje pravý cíl usilování a to bezčasové osvobození, které jediné je tím pravým jádrovým dřevem, na rozdíl od dílčích kroků, jakými jsou dosažení ctnosti, soustředění nebo i poznání-a-vidění.

30. *Cūla Sāropama suttaṃ* – Kratší rozprava o přirovnání k jádrovému dřevu. Stejně jako v předchozí rozpravě je zde zdůrazňován pravý cíl usilování, k dílčím výsledkům jsou v tomto případě přidány zisk, pocty a sláva. Závěr je doplněn výčtem devíti stavů osvobození, které představují vyšší a vznešenější stavy než poznání-a-vidění.

#### 4. *Mahāyamaka Vagga* – Velký oddíl párů

31. *Cūla Gosīṅga suttaṃ* – Kratší rozprava v lese Gosīṅga. Rozprava líčí Buddhovu návštěvu ctihodných Anuruddhy, Nandiyy a Kimbily a je vlastně oslavou soužití těchto tří arahatů, ať již zmínkou o spolužití v souladu a laskavosti „jako voda s mlékem,“ či dbalým, horlivým a odhodlaným prodléváním, nebo dosahováním devíti nadlidských stavů. Poté co je Buddha opustil, vyslechli si mniši chválu od ducha Dīgha Parajana a dalších božstev. Na závěr přidal Buddha svou vlastní pochvalu.

32. *Mahā Gosīṅga suttaṃ* – Delší rozprava v lese Gosīṅga. Devět předních žáků se o překrásné úplňkové noci setkali v sálovém lese a všichni diskutovali na téma: „Jaký druh mnicha může ozářit tento sálový les.“ Každý z nich odpovídal dle svých sklonů a přirozenosti. Celý rozhovor následně přednesli Buddhovi, který je pochválil a přidal svou vlastní odpověď.

33. *Mahā Gopālaka suttaṃ* – Delší rozprava o pasáku krav. Na příkladech dvou pasáků pečujících o stáda skotu, Buddha vysvětlil situaci mnicha obdařeného jedenácti vlastnostmi, které nevedou k prospěchu v Dhammě a poté popsal jedenáct odpovídajících prospěšných vlastností mnicha.

34. *Cūḷa Gopālaka suttam* – Kratší rozprava o pasáku krav. Buddha s pomocí přirovnání o dvou pasáčích vedoucích svá stáda přes řeku předložil mnichům výčet šesti druhů jedinců překonávajících Mārův proud pod jeho vedením, tj. čtyři ušlechtilé jedince a pár následovníků: Dhammu a důvěru.

35. *Cūḷa Saccaka suttam* – Kratší rozprava k Saccakovi. Dialektik Saccako se před davy ve Vesāli povyšoval a kritizoval Buddhu a jeho učení zejména ve vztahu k pomíjivosti a ne-já pěti skupin ulpívání. Když se však oba setkali, byl Saccaka zahanben, protože jeho argumenty byly zcela vyvráceny. I přes pokoření před svědky se poté Buddha ptal, jak se má cvičit v jeho učení. Na to Buddha podal výklad o člověku, který se ještě cvičí a o zasloužilém, právě ve vztahu k pomíjivosti a ne-já pěti skupin ulpívání.

36. *Mahā Saccaka suttam* – Delší rozprava k Saccakovi. Saccaka se opět, nyní bez obecenstva, setkal s Buddhou a diskutoval s ním o způsobu rozvíjení těla a rozvíjení mysli. Buddha vše osvětlil na příkladech nepoučeného obyčejného člověka a poučeného ušlechtilého žáka a podepřel výčtem svého vlastního usilování od pobytu u Ālāry Kālāmy a Uddaky Rāmaputty a různých forem askeze až po dosažení meditačních pohroužení a trojice poznání a dokonalého probuzení. V závěru rozpravy je ještě vyložena zaslepenost a nezaslepenost a to zejména ve vztahu ke spánku. Saccaka pak složil Buddhovi hold srovnáním jejich setkání se setkáními s ostatními soudobými učiteli.

37. *Cūḷa Taṇhāsāṅkhaya suttam* – Kratší rozprava o odstranění toužení. Buddha na dotaz vyložil Sakkovi úplné osvobození skrze odstranění toužení. Ctihodný Mahā Moggallāna se pak rozhodl následovat Saku do jeho nebeského paláce a chtěl prověřit, jak dobře pronikl význam výkladu. Po Sakkově bodrém přivítání se rozhodl jej usměrnit pomocí aktu nadobyčejné síly, aby v něm probudil pocit naléhavosti. Usměrněný Sakka pak bezchybně zopakoval Buddhovo poučení.

38. *Mahā Taṇhāsāṅkhaya suttam* – Delší rozprava o odstranění toužení. Zhoubný názor mnicha Sātiho, že jediné stejné neměnné vědomí putuje koloběhem životů, inspirovalo Buddhu k výkladu závislého vznikání a zanikání. Začal čtyřmi druhy výživy, které udržují bytosti v bytí, pokračoval od toužení až k nevědomosti



a poté vysvětlil i celý dvanáctičlenný řetězec. Buddha zdůraznil pravé kvality Dhammy tj. skutečnost, že právě toto je mnichy samotnými poznáno a viděno. Poslední dlouhá část zdůrazňuje ustání toužení.

39. *Mahā Assapura suttaṃ* – Delší rozprava ve vesnici Assapura. Buddha mnichům předložil ucelený návod „Jak být opravdovými askety, opravdovými bráhmány.“ Výklad počíná obavami a studem špatně jednat, následuje očištění chování ke střežení smyslových bran, umírněnost v jídle a oddanost bdělosti, nabytí uvědomění a jasného chápání. Všechny tyto části jsou doplněny varováním, že tím praxe ještě nekončí. Protože zbývá překonat pět překážek ústících v dosažení čtyř meditačních pohroužení a konečně dosažení trojího ušlechtilého vědění, stavu arahatsví tj. stavu pravého askety či bráhmana.

40. *Cūla Assapura suttaṃ* – Kratší rozprava ve vesnici Assapura. Buddha mnichům podal vysvětlení „Cesty, která je vhodná pro asketu“. Prohlásil, že nesprávně praktikuje ten, kdo ještě neopustil poskvrny, chyby a zákaly askety. Rozprava se zabývá postupným odmítáním rozličných asketických praktik jako cest k očištění. K cíli vede opuštění neprospěšných stavů, které, pokud je doprovázeno kultivací čtyř božských dlení, vede k získání vnitřního míru a nakonec i k odstranění zákalů.

## 5. *Cūlayamaka Vagga* – Malý oddíl párů

41. *Sāleyyaka suttaṃ* – Rozprava k bráhmánům z vesnice Sālā. Bráhmánští hospodáři ze Sālā se tázali na příčiny znovuvystávání v bědných a nebeských světech. Po výkladu deseti druhů neprospěšného a naopak prospěšného jednání Buddha pokračoval výčtem příznivých zrození, kam toto správné jednání v souladu s Dhammou může vést: od bohatých a mocných lidí tohoto světa, přes nebeské světy smyslové oblasti, světy jemněhmotné a nehmotné oblasti až po dosažení vyhlazení zákalů zde a nyní.

42. *Verañjaka suttaṃ* – Rozprava k bráhmánům z vesnice Verañjā. Bráhmánští hospodáři z Verañjā se tázali na příčiny

znovuvystávání v bědných a nebeských světech. Po výkladu deseti druhů neprospěšného a naopak prospěšného jednání Buddha pokračoval výčtem příznivých zrození, kam toto správné jednání v souladu s Dhammou může vést: od bohatých a mocných lidí tohoto světa, přes nebeské světy smyslové oblasti, světy jemněhmotné a nehmotné oblasti až po dosažení vyhlazení zákalů zde a nyní.

43. *Mahā Vedalla suttam* – Delší série otázek a odpovědí. Ctihodný Mahā Koṭṭhita dostal od Ctihodnému Sāriputty odpověď na sérii otázek: o nemoudrém a moudrém; o moudrosti [porozumění] a vědomí; o pociťování a vnímání; o tom co může být poznáno a o smyslu [cíli] moudrosti; o správných podmínkách a členech podporujících vyvstání správného názoru; o druzích bytí a o tom, jak je a není vygenerováno opětovné bytí v budoucnu; o první jhāně; o pěti smyslových schopnostech; o podmínkách životní vitality a žáru, které jsou navzájem závislé; o rozdílu mezi životními formacemi a pociťovanými stavy; o rozdílu mezi zesnulým člověkem a mnichem, který vstoupil do stavu ustání vnímání a pociťování; o třech dosaženích osvobození mysli a o podmínkách k tomu vedoucích; o způsobech, kterými se tyto stavy na jedné straně liší významově i slovním vyjádřením, a na straně druhé jsou významově jednotné a liší se pouze slovním vyjádřením. Celá série je uzavřena prohlášením, že ze všech [druhů] osvobození mysli se neotřesitelné osvobození mysli ukazuje jako nejvyšší.

44. *Cūḷa Vedalla suttam* – Kratší série otázek a odpovědí. Mniška jménem Dhammadinnā odpověděla laikovi Visākhovi na sérii otázek. Vysvětlila dotaz o osobnosti pomocí čtyř ušlechtilých pravd; dále rozlišení mezi ulpíváním a pěti skupinami ulpívání; rozdíl mezi tím, jak zde je a není osobnostní názor, tkvící v nesprávném nahlížení respektive nenahlížení pěti skupin ulpívání skrze „já“, podala výklad o ušlechtilé osmičlenné stezce a o soustředění; o trojích formacích a jak je to s nimi v praxi. Seznámila laika s mnoha podrobnostmi týkajícími se stavu dosažení ustání vnímání a pociťování; objasnila pociťování a sklony, které se u něj uplatňují a které by měly být opuštěny. Vysvětlila, že ve čtyřech meditačních pohrouženích, jsou tyto sklony opuštěny a neuplatňují se. Závěr rozpravy patří sérii protikladů od příjemného pociťování až po odpoutání, jež nemá protikladu neboť je cílem a koncem usilování.

45. *Cūla Dhammasamādāna suttaṃ* – Kratší rozprava o způsobech praktikování věcí. Buddha objasnil čtyři způsoby praktikování věcí, dle toho zda jsou šťastné či nešťastné v přítomnosti a zda mají v budoucnosti šťastné či nešťastné následky. Rozprava vrcholí popisem čtyř meditačních pohroužení.

46. *Mahā Dhammasamādāna suttaṃ* – Delší rozprava o způsobech praktikování věcí. Po prohlášení o obecném přání bytostí, Buddha vyložil vztah nevidoucího a vidoucího ve vztahu k věcem, které by měli a neměli rozvíjet [praktikovat], a se kterými by se měli a neměli spojovat. Tento pár čtyřlenných matic pak Buddha aplikuje na téma předchozí rozpravy a posléze je doplňuje podrobnějším výkladem a přirovnáními.

47. *Vīmaṅsaka suttaṃ* – Zkoumání Tathāgaty. Buddha vyzval mnichy k jeho důkladnému zkoumání, zda je dokonale probuzený, nebo není. Měli zkoumat, zda u něj jsou nebo nejsou přítomny znečištěné, smíšené a očištěné stavy vnímatelné okem či uchem. Mniši byli instruováni se Buddha tázat právě ohledně těchto stavů. Teprve poté měli přijmout jeho učení a díky jeho uskutečnění získat zakořeněnou důvěru opírající se o důvody.

48. *Kosambiya suttaṃ* – Mniši z Kosambī. Znesváření mniši z Kosambī byli vyzváni reflektovat, zda jsou ve svém stavu schopni projevovat laskavé činy vůči svým společníkům v čistém životě. Buddha jim předložil šest podstatných věcí, které jsou milé a uctivé, vedou ke společenství, k nerozhádanosti, k souladu a sjednocení. Z těchto šesti Buddha vyzdvihuje ušlechtilý názor. Ten je podrobně a s přirovnáními rozebrán prostřednictvím sedmi členů, které činí charakter ušlechtilého žáka správně dovršeným skrze uskutečnění plodu vstupu do proudu.

49. *Brahmanimantanika suttaṃ* – Brahmova výzva. Buddha se odebral do sféry Baka Brahmy, aby odstranil jeho špatný názor o věčné a nejvyšší podstatě jeho světa. Do debaty se záhy vmísil přestrojený Māra. Buddha neprospěšné názory a zastrašování odrazil srovnáním Brahmova neúplného a svého dokonalého přímého poznání [velmi obdobné první rozpravě], které zakončuje pro Brahma neuchopitelným prohlášením o „Nevyjevujícím se vědomí“. Pro zdůraznění pak Brahma vyzval k poměření nadobyčejných sil, jež nenechalo shromáždění na pochybách

o moci a velikosti askety Gotamy. I závěrečná žádost Zlého Māry, aby Buddha neposkytoval vedení a nevykládal Dhammu, je kategoricky odmítnuta neboť i Māra ví: »Komu asketa Gotama vyloží Dhammu, ten unikne z mé říše.«

50. *Māratajjanīya suttam* – Pokárání Māry. Ctihodný Mahā Moggallāna odhalil a donutil k odchodu Māru, který mu působil těžkosti. Poté ho poučil a varoval příběhem z doby Buddha Kakusandhy, kdy ctihodný Mahā Moggallāna byl Mārou jménem Dūsī a současný Māra byl jeho synovcem. Výklad začal líčením charakterů dvojice tehdejších předních žáků a pokračoval vyprávěním, jak jako Māra posedl hospodáře. Nejprve jimi nechal ctihodné Vidhuru a Sañjīvu urážet a poté uctívat. Vždy pak zmiňuje, kam to pro hospodáře po jejich smrti vedlo a jakým poučením na tyto situace buddha Kakusandha reagoval. Māra Dūsī se poté odhodlal a nechal jednoho z předních žáků zranit, díky čemuž vzápětí z toho místa zmizel a znovu vyvstal ve Velkém pekle. Ctihodný Mahā Moggallāna po krátkém vylíčení pekelných muk ukončil poučení gāthā, jež osvětlují jeho kvality a s pomocí refrénu Māru varují, že „napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti,“ načež Māra sklíčeně zmizel.





*Mūlapaṇṇāsapāḷi*

Padesát kořenových rozprav





# ***1. Mūlapariyāya Vagga***

**Oddíl o kořeni všech věcí**

# 1. *Mūlapariyāya suttam*

## O kořeni všech věcí

### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval poblíž Ukkaṭṭhā, v háji Subhaga, u kořene královského sálového stromu. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ – „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Vyložím vám, mniši, kořen všech věcí. Poslouchejte, dávejte dobrý pozor, a já budu hovořit.“ – „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil:

### [Nepoučený obyčejný člověk]

„Zde, mniši, nepoučený obyčejný člověk (*assutavā puthujjano*), který si nehledí ušlechtilých, je neznalý a neukázněný v učení ušlechtilých, který si nehledí dobrých lidí, je neznalý a neukázněný v učení dobrých lidí, vnímá (*sañjānāti*) zemi (*paṭhavim*) jako zemi. Když vnímá zemi jako zemi, tak smýšlí: (*maññati*) ‚Zem.‘ Smýšlí: ‚V zemi.‘ Smýšlí: ‚Od země.‘ Smýšlí: ‚Zem je má.‘ Těší se (*abhinandati*) ze země. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl (*apariññātam*), tak pravím.

Vnímá vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když vnímá vodu jako vodu, tak smýšlí: ‚Voda.‘ Smýšlí: ‚Ve vodě.‘ Smýšlí: ‚Od vody.‘ Smýšlí: ‚Voda je má.‘ Těší se z vody. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá žár (*tejaṃ*) jako žár. Když vnímá žár jako žár, tak smýšlí: ‚Žár.‘ Smýšlí: ‚V žáru.‘ Smýšlí: ‚Od žáru.‘ Smýšlí: ‚Žár je můj.‘ Těší se z žáru. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když vnímá vítr jako vítr, tak smýšlí: ‚Vítr.‘ Smýšlí: ‚Ve větru.‘ Smýšlí: ‚Od větru.‘ Smýšlí: ‚Vítr je můj.‘ Těší se z větru. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když vnímá bytosti jako bytosti, tak smýšlí: ‚Bytosti.‘ Smýšlí: ‚V bytostech.‘ Smýšlí: ‚Od bytostí.‘ Smýšlí: ‚Bytosti jsou mé.‘ Těší se z bytostí. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá božstva (*deve*) jako božstva. Když vnímá božstva jako božstva, tak smýšlí: ‚Božstva.‘ Smýšlí: ‚V božstvech.‘ Smýšlí: ‚Od božstev.‘ Smýšlí: ‚Božstva jsou má.‘ Těší se z božstev. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když vnímá Pajāpatiho jako Pajāpatiho, tak smýšlí: ‚Pajāpati.‘ Smýšlí: ‚V Pajāpatim.‘ Smýšlí: ‚Od Pajāpatiho.‘ Smýšlí: ‚Pajāpati je můj.‘ Těší se z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá Brahmdu jako Brahmdu. Když vnímá Brahmdu jako Brahmdu, tak smýšlí: ‚Brahma.‘ Smýšlí: ‚V Brahmovi.‘ Smýšlí: ‚Od Brahmy.‘ Smýšlí: ‚Brahma je můj.‘ Těší se z Brahmy. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva. Když vnímá zářící božstva jako zářící božstva, tak smýšlí: ‚Zářící božstva.‘ Smýšlí: ‚V zářících božstvech.‘ Smýšlí: ‚Od zářících božstev.‘ Smýšlí: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Těší se ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá třpytivá božstva (*subhakiṇhe*) jako třpytivá božstva. Když vnímá třpytivá božstva jako třpytivá božstva, tak smýšlí: ‚Třpytivá božstva.‘ Smýšlí: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Smýšlí: ‚Od třpytivých božstev.‘ Smýšlí: ‚Třpytivá božstva jsou má.‘ Těší se ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako božstva velkých plodů. Když vnímá božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, tak smýšlí: ‚Božstva velkých plodů.‘ Smýšlí: ‚V božstvech velkých plodů.‘ Smýšlí: ‚Od božstev velkých plodů.‘ Smýšlí: ‚Božstva velkých plodů jsou má.‘ Těší se z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá Vládce (*abhibhuṃ*) jako Vládce. Když vnímá Vládce jako Vládce, tak smýšlí: ‚Vládce.‘ Smýšlí: ‚Ve Vládci.‘ Smýšlí:

„Od Vládce.“ Smýšlí: „Vládce je můj.“ Těší se z Vládce. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá oblast nekonečného prostoru (*ākāśānañcāyatanam*) jako oblast nekonečného prostoru. Když vnímá oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, tak smýšlí: „Oblast nekonečného prostoru.“ Smýšlí: „V oblasti nekonečného prostoru.“ Smýšlí: „Od oblasti nekonečného prostoru.“ Smýšlí: „Oblast nekonečného prostoru je má.“ Těší se z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanam*) jako oblast nekonečného vědomí. Když vnímá oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, tak smýšlí: „Oblast nekonečného vědomí.“ Smýšlí: „V oblasti nekonečného vědomí.“ Smýšlí: „Od oblasti nekonečného vědomí.“ Smýšlí: „Oblast nekonečného vědomí je má.“ Těší se z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá oblast nicoty (*ākīñcaññāyatanam*) jako oblast nicoty. Když vnímá oblast nicoty jako oblast nicoty, tak smýšlí: „Oblast nicoty.“ Smýšlí: „V oblasti nicoty.“ Smýšlí: „Od oblasti nicoty.“ Smýšlí: „Oblast nicoty je má.“ Těší se z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanam*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když vnímá oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání, tak smýšlí: „Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.“ Smýšlí: „V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.“ Smýšlí: „Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.“ Smýšlí: „Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.“ Těší se z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá viděné (*ditṭham*) jako viděné. Když vnímá viděné jako viděné, tak smýšlí: „Viděné.“ Smýšlí: „Ve viděném.“ Smýšlí: „Od viděného.“ Smýšlí: „Viděné je mé.“ Těší se z viděného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá slyšené (*sutam*) jako slyšené. Když vnímá slyšené jako slyšené, tak smýšlí: „Slyšené.“ Smýšlí: „Ve slyšeném.“ Smýšlí:

‚Od slyšeného.‘ Smýšlí: ‚Slyšené je mé.‘ Těší se ze slyšeného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když vnímá zakoušené jako zakoušené, tak smýšlí: ‚Zakoušené.‘ Smýšlí: ‚V zakoušeném.‘ Smýšlí: ‚Od zakoušeného.‘ Smýšlí: ‚Zakoušené je mé.‘ Těší se ze zakoušeného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané. Když vnímá poznávané jako poznávané, tak smýšlí: ‚Poznávané.‘ Smýšlí: ‚V poznávaném.‘ Smýšlí: ‚Od poznávaného.‘ Smýšlí: ‚Poznávané je mé.‘ Těší se z poznávaného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když vnímá jednotu jako jednotu, tak smýšlí: ‚Jednota.‘ Smýšlí: ‚V jednotě.‘ Smýšlí: ‚Od jednoty.‘ Smýšlí: ‚Jednota je má.‘ Těší se z jednoty. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když vnímá mnohost jako mnohost, tak smýšlí: ‚Mnohost.‘ Smýšlí: ‚V mnohosti.‘ Smýšlí: ‚Od mnohosti.‘ Smýšlí: ‚Mnohost je má.‘ Těší se z mnohosti. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá vše (*sabbaṃ*) jako vše. Když vnímá vše jako vše, tak smýšlí: ‚Vše.‘ Smýšlí: ‚Ve všem.‘ Smýšlí: ‚Ode všeho.‘ Smýšlí: ‚Vše je mé.‘ Těší se ze všeho. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl, tak pravím.

Vnímá (*sañjānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když vnímá odpoutání jako odpoutání, tak smýšlí: (*maññāti*) ‚Odpoutání.‘ Smýšlí: ‚V odpoutání.‘ Smýšlí: ‚Od odpoutání.‘ Smýšlí: ‚Odpoutání je mé.‘ Těší se z (*abhinandati*) odpoutání. A z jakého důvodu? Protože tomu plně neporozuměl (*apariññātaṃ*), tak pravím.

### [Ten, kdo se cvičí]

Mnich (*bhikkhu*), který se cvičí (*sekkha*), který ještě nedosáhl svého cíle, který usiluje o nejvyšší vyproštění z jha, přímo poznává (*abhiñjānāti*) zemi jako zemi. Když přímo poznává zemi jako zemi, neměl by smýšlet: (*mā maññi*) ‚Zem.‘ Neměl by smýšlet: ‚V zemi.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od země.‘ Neměl by smýšlet: ‚Zem je má.‘

Neměl by se těšit (*mābhinandi*) ze země. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl (*pariññeyyaṃ*), tak pravím.

Přímo poznává vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když přímo poznává vodu jako vodu, neměl by smýšlet: ‚Voda.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ve vodě.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od vody.‘ Neměl by smýšlet: ‚Voda je má.‘ Neměl by se těšit z vody. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává žár (*tejaṃ*) jako žár. Když přímo poznává žár jako žár, neměl by smýšlet: ‚Žár.‘ Neměl by smýšlet: ‚V žáru.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od žáru.‘ Neměl by smýšlet: ‚Žár je můj.‘ Neměl by se těšit z žáru. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když přímo poznává vítr jako vítr, neměl by smýšlet: ‚Vítr.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ve větru.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od větru.‘ Neměl by smýšlet: ‚Vítr je můj.‘ Neměl by se těšit z větru. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když přímo poznává bytosti jako bytosti, neměl by smýšlet: ‚Bytosti.‘ Neměl by smýšlet: ‚V bytostech.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od bytostí.‘ Neměl by smýšlet: ‚Bytosti jsou mé.‘ Neměl by se těšit z bytostí. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává božstva (*deve*) jako božstva. Když přímo poznává božstva jako božstva, neměl by smýšlet: ‚Božstva.‘ Neměl by smýšlet: ‚V božstvech.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od božstev.‘ Neměl by smýšlet: ‚Božstva jsou má.‘ Neměl by se těšit z božstev. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho, neměl by smýšlet: ‚Pajāpati.‘ Neměl by smýšlet: ‚V Pajāpatim.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od Pajāpatiho.‘ Neměl by smýšlet: ‚Pajāpati je můj.‘ Neměl by se těšit z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu. Když přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu, neměl by smýšlet: ‚Brahma.‘ Neměl by smýšlet: ‚V Brahmovi.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od Brahmy.‘ Neměl by smýšlet: ‚Brahma je můj.‘ Neměl by se těšit z Brahmy. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva.

Když přímo poznává zářící božstva jako zářící božstva, neměl by smýšlet: ‚Zářící božstva.‘ Neměl by smýšlet: ‚V zářících božstvech.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od zářících božstev.‘ Neměl by smýšlet: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Neměl by se těšit ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává třpytivá božstva (*subhakiṇhe*) jako třpytivá božstva. Když přímo poznává třpytivá božstva jako třpytivá božstva, neměl by smýšlet: ‚Třpytivá božstva.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od třpytivých božstev.‘ Neměl by smýšlet: ‚Třpytivá božstva jsou má.‘ Neměl by se těšit ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako božstva velkých plodů. Když přímo poznává božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, neměl by smýšlet: ‚Božstva velkých plodů.‘ Neměl by smýšlet: ‚V božstvech velkých plodů.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od božstev velkých plodů.‘ Neměl by smýšlet: ‚Božstva velkých plodů jsou má.‘ Neměl by se těšit z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává Vládce (*abhibhuṃ*) jako Vládce. Když přímo poznává Vládce jako Vládce, neměl by smýšlet: ‚Vládce.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ve Vládci.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od Vládce.‘ Neměl by smýšlet: ‚Vládce je můj.‘ Neměl by se těšit z Vládce. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného prostoru. Když přímo poznává oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, neměl by smýšlet: ‚Oblast nekonečného prostoru.‘ Neměl by smýšlet: ‚V oblasti nekonečného prostoru.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od oblasti nekonečného prostoru.‘ Neměl by smýšlet: ‚Oblast nekonečného prostoru je má.‘ Neměl by se těšit z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného vědomí. Když přímo poznává oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, neměl by smýšlet: ‚Oblast nekonečného vědomí.‘ Neměl

by smýšlet: ‚V oblasti nekonečného vědomí.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od oblasti nekonečného vědomí.‘ Neměl by smýšlet: ‚Oblast nekonečného vědomí je má.‘ Neměl by se těšit z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*) jako oblast nicoty. Když přímo poznává oblast nicoty jako oblast nicoty, neměl by smýšlet: ‚Oblast nicoty.‘ Neměl by smýšlet: ‚V oblasti nicoty.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od oblasti nicoty.‘ Neměl by smýšlet: ‚Oblast nicoty je má.‘ Neměl by se těšit z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání, neměl by smýšlet: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Neměl by smýšlet: ‚V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Neměl by smýšlet: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.‘ Neměl by se těšit z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává vidění (*ditṭham*) jako vidění. Když přímo poznává vidění jako vidění, neměl by smýšlet: ‚Vidění.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ve viděném.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od viděného.‘ Neměl by smýšlet: ‚Viděné je mé.‘ Neměl by se těšit z viděného. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává slyšené (*sutaṃ*) jako slyšené. Když přímo poznává slyšené jako slyšené, neměl by smýšlet: ‚Slyšené.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ve slyšeném.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od slyšeného.‘ Neměl by smýšlet: ‚Slyšené je mé.‘ Neměl by se těšit ze slyšeného. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když přímo poznává zakoušené jako zakoušené, neměl by smýšlet: ‚Zakoušené.‘ Neměl by smýšlet: ‚V zakoušeném.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od zakoušeného.‘ Neměl by smýšlet: ‚Zakoušené je mé.‘ Neměl by se těšit ze zakoušeného. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané.



Když přímo poznává poznávané jako poznávané, neměl by smýšlet: ‚Poznávané.‘ Neměl by smýšlet: ‚V poznávaném.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od poznávaného.‘ Neměl by smýšlet: ‚Poznávané je mé.‘ Neměl by se těšit z poznávaného. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když přímo poznává jednotu jako jednotu, neměl by smýšlet: ‚Jednota.‘ Neměl by smýšlet: ‚V jednotě.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od jednoty.‘ Neměl by smýšlet: ‚Jednota je má.‘ Neměl by se těšit z jednoty. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když přímo poznává mnohost jako mnohost, neměl by smýšlet: ‚Mnohost.‘ Neměl by smýšlet: ‚V mnohosti.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od mnohosti.‘ Neměl by smýšlet: ‚Mnohost je má.‘ Neměl by se těšit z mnohosti. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává vše (*sabbaṃ*) jako vše. Když přímo poznává vše jako vše, neměl by smýšlet: ‚Vše.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ve všem.‘ Neměl by smýšlet: ‚Ode všeho.‘ Neměl by smýšlet: ‚Vše je mé.‘ Neměl by se těšit ze všeho. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává (*abhijānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když přímo poznává odpoutání jako odpoutání, neměl by smýšlet: (*mā maññi*) ‚Odpoutání.‘ Neměl by smýšlet: ‚V odpoutání.‘ Neměl by smýšlet: ‚Od odpoutání.‘ Neměl by smýšlet: ‚Odpoutání je mé.‘ Neměl by se těšit (*mābhinandi*) z odpoutání. A z jakého důvodu? Aby tomu plně porozuměl (*pariññeyyaṃ*), tak pravím.

### [Zasloužilý – který plně porozuměl]

Mnich, který je zasloužilý (*araṃaṃ*), který vyhladil své zákaly (*khīṇāsavo*), dospěl k završení (*vusitavā*), splnil svůj úkol (*katakaṇṇīyo*), složil břemeno (*ohitabhāro*), dosáhl pravého cíle (*anuppattasadattho*), zcela odstranil pouto bytí (*parikkhīṇabhavasamaṃyojano*) a je osvobozen správným porozuměním (*sammadaññā vimutto*), přímo poznává (*abhijānāti*) zemi jako zemi. Když přímo poznává zemi jako zemi, tak nesmýšlí: (*na maññati*)

„Zem.“ Nesmýšlí: „V zemi.“ Nesmýšlí: „Od země.“ Nesmýšlí: „Zem je má.“ Netěší se (*nābhinandati*) ze země. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl (*pariññātaṃ*), tak pravím.

Přímo poznává vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když přímo poznává vodu jako vodu, tak nesmýšlí: „Voda.“ Nesmýšlí: „Ve vodě.“ Nesmýšlí: „Od vody.“ Nesmýšlí: „Voda je má.“ Netěší se z vody. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává žár (*tejaṃ*) jako žár. Když přímo poznává žár jako žár, tak nesmýšlí: „Žár.“ Nesmýšlí: „V žáru.“ Nesmýšlí: „Od žáru.“ Nesmýšlí: „Žár je můj.“ Netěší se z žáru. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když přímo poznává vítr jako vítr, tak nesmýšlí: „Vítr.“ Nesmýšlí: „Ve větru.“ Nesmýšlí: „Od větru.“ Nesmýšlí: „Vítr je můj.“ Netěší se z větru. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když přímo poznává bytosti jako bytosti, tak nesmýšlí: „Bytosti.“ Nesmýšlí: „V bytostech.“ Nesmýšlí: „Od bytostí.“ Nesmýšlí: „Bytosti jsou mé.“ Netěší se z bytostí. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává božstva (*deve*) jako božstva. Když přímo poznává božstva jako božstva, tak nesmýšlí: „Božstva.“ Nesmýšlí: „V božstvech.“ Nesmýšlí: „Od božstev.“ Nesmýšlí: „Božstva jsou má.“ Netěší se z božstev. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho, tak nesmýšlí: „Pajāpati.“ Nesmýšlí: „V Pajāpatim.“ Nesmýšlí: „Od Pajāpatiho.“ Nesmýšlí: „Pajāpati je můj.“ Netěší se z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu. Když přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu, tak nesmýšlí: „Brahma.“ Nesmýšlí: „V Brahmovi.“ Nesmýšlí: „Od Brahmy.“ Nesmýšlí: „Brahma je můj.“ Netěší se z Brahmy. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva. Když přímo poznává zářící božstva jako zářící božstva,

tak nesmýšlí: ‚Zářící božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V zářících božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od zářících božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Netěší se ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává třpytivá božstva (*subhakiṇhe*) jako třpytivá božstva. Když přímo poznává třpytivá božstva jako třpytivá božstva, tak nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva.‘ Nesmýšlí: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od třpytivých božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva jsou má.‘ Netěší se ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako božstva velkých plodů. Když přímo poznává božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, tak nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů jsou má.‘ Netěší se z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává Vládce (*abhibhuṃ*) jako Vládce. Když přímo poznává Vládce jako Vládce, tak nesmýšlí: ‚Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Ve Vládcí.‘ Nesmýšlí: ‚Od Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Vládce je můj.‘ Netěší se z Vládce. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanam*) jako oblast nekonečného prostoru. Když přímo poznává oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanam*) jako oblast nekonečného vědomí. Když přímo poznává oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*) jako oblast nicoty. Když přímo poznává oblast nicoty jako oblast nicoty, tak nesmýšlí: ‚Oblast nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nicoty je má.‘ Netěší se z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání, tak nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.‘ Netěší se z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává viděné (*diṭṭham*) jako viděné. Když přímo poznává viděné jako viděné, tak nesmýšlí: ‚Viděné.‘ Nesmýšlí: ‚Ve viděném.‘ Nesmýšlí: ‚Od viděného.‘ Nesmýšlí: ‚Viděné je mé.‘ Netěší se z viděného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává slyšené (*sutaṃ*) jako slyšené. Když přímo poznává slyšené jako slyšené, tak nesmýšlí: ‚Slyšené.‘ Nesmýšlí: ‚Ve slyšeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od slyšeného.‘ Nesmýšlí: ‚Slyšené je mé.‘ Netěší se ze slyšeného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když přímo poznává zakoušené jako zakoušené, tak nesmýšlí: ‚Zakoušené.‘ Nesmýšlí: ‚V zakoušeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od zakoušeného.‘ Nesmýšlí: ‚Zakoušené je mé.‘ Netěší se ze zakoušeného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané. Když přímo poznává poznávané jako poznávané, tak nesmýšlí: ‚Poznávané.‘ Nesmýšlí: ‚V poznávaném.‘ Nesmýšlí: ‚Od poznávaného.‘ Nesmýšlí: ‚Poznávané je mé.‘ Netěší se z poznávaného. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když přímo poznává jednotu jako jednotu, tak nesmýšlí: ‚Jednota.‘ Nesmýšlí:

‚V jednotě.‘ Nesmýšlí: ‚Od jednoty.‘ Nesmýšlí: ‚Jednota je má.‘ Netěší se z jednoty. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když přímo poznává mnohost jako mnohost, tak nesmýšlí: ‚Mnohost.‘ Nesmýšlí: ‚V mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Od mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Mnohost je má.‘ Netěší se z mnohosti. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává vše (*sabbaṃ*) jako vše. Když přímo poznává vše jako vše, tak nesmýšlí: ‚Vše.‘ Nesmýšlí: ‚Ve všem.‘ Nesmýšlí: ‚Ode všeho.‘ Nesmýšlí: ‚Vše je mé.‘ Netěší se ze všeho. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl, tak pravím.

Přímo poznává (*abhijānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když přímo poznává odpoutání jako odpoutání, tak nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚V odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Od odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Odpoutání je mé.‘ Netěší se (*nābhinandati*) z odpoutání. A z jakého důvodu? Protože tomu plně porozuměl (*pariññātaṃ*), tak pravím.

### [Zasloužilý – který je prost vášně]

Mnich, který je zasloužilý (*araṃ*), který vyhladil své zákalý (*khīṇāsavo*), dospěl k završení (*vusitavā*), splnil svůj úkol (*katakaṇṇiyo*), složil břemeno (*ohitabhāro*), dosáhl pravého cíle (*anuppattasadattho*), zcela odstranil pouto bytí (*parikkhīṇabhavasamaṃyojano*) a je osvobozen správným porozuměním (*sammadaññā vimutto*), přímo poznává (*abhijānāti*) zemi jako zemi. Když přímo poznává zemi jako zemi, tak nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Zem.‘ Nesmýšlí: ‚V zemi.‘ Nesmýšlí: ‚Od země.‘ Nesmýšlí: ‚Zem je má.‘ Netěší se (*nābhinandati*) ze země. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně (*vītarāgattā*) díky odstranění [vyhlazení] (*khayā*) vášně (*rāgassa*).

Přímo poznává vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když přímo poznává vodu jako vodu, tak nesmýšlí: ‚Voda.‘ Nesmýšlí: ‚Ve vodě.‘ Nesmýšlí: ‚Od vody.‘ Nesmýšlí: ‚Voda je má.‘ Netěší se z vody. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává žár (*tejaṃ*) jako žár. Když přímo poznává žár

jako žár, tak nesmýšlí: ‚Žár.‘ Nesmýšlí: ‚V žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Od žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Žár je můj.‘ Netěší se z žáru. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když přímo poznává vítr jako vítr, tak nesmýšlí: ‚Vítr.‘ Nesmýšlí: ‚Ve větru.‘ Nesmýšlí: ‚Od větru.‘ Nesmýšlí: ‚Vítr je můj.‘ Netěší se z větru. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když přímo poznává bytosti jako bytosti, tak nesmýšlí: ‚Bytosti.‘ Nesmýšlí: ‚V bytostech.‘ Nesmýšlí: ‚Od bytostí.‘ Nesmýšlí: ‚Bytosti jsou mé.‘ Netěší se z bytostí. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává božstva (*deve*) jako božstva. Když přímo poznává božstva jako božstva, tak nesmýšlí: ‚Božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva jsou má.‘ Netěší se z božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho, tak nesmýšlí: ‚Pajāpati.‘ Nesmýšlí: ‚V Pajāpatim.‘ Nesmýšlí: ‚Od Pajāpatiho.‘ Nesmýšlí: ‚Pajāpati je můj.‘ Netěší se z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu. Když přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu, tak nesmýšlí: ‚Brahma.‘ Nesmýšlí: ‚V Brahmovi.‘ Nesmýšlí: ‚Od Brahmy.‘ Nesmýšlí: ‚Brahma je můj.‘ Netěší se z Brahmy. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva. Když přímo poznává zářící božstva jako zářící božstva, tak nesmýšlí: ‚Zářící božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V zářících božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od zářících božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Netěší se ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává třpytivá božstva (*subhakiṇṇe*) jako třpytivá božstva. Když přímo poznává třpytivá božstva jako třpytivá božstva, tak nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva.‘ Nesmýšlí: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od třpytivých božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Třpytivá

božstva jsou má.' Netěší se ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako božstva velkých plodů. Když přímo poznává božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, tak nesmýšlí: 'Božstva velkých plodů.' Nesmýšlí: 'V božstvech velkých plodů.' Nesmýšlí: 'Od božstev velkých plodů.' Nesmýšlí: 'Božstva velkých plodů jsou má.' Netěší se z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává Vládce (*abhibhum*) jako Vládce. Když přímo poznává Vládce jako Vládce, tak nesmýšlí: 'Vládce.' Nesmýšlí: 'Ve Vládci.' Nesmýšlí: 'Od Vládce.' Nesmýšlí: 'Vládce je můj.' Netěší se z Vládce. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává oblast nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanam*) jako oblast nekonečného prostoru. Když přímo poznává oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, tak nesmýšlí: 'Oblast nekonečného prostoru.' Nesmýšlí: 'V oblasti nekonečného prostoru.' Nesmýšlí: 'Od oblasti nekonečného prostoru.' Nesmýšlí: 'Oblast nekonečného prostoru je má.' Netěší se z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanam*) jako oblast nekonečného vědomí. Když přímo poznává oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, tak nesmýšlí: 'Oblast nekonečného vědomí.' Nesmýšlí: 'V oblasti nekonečného vědomí.' Nesmýšlí: 'Od oblasti nekonečného vědomí.' Nesmýšlí: 'Oblast nekonečného vědomí je má.' Netěší se z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává oblast nicoty (*ākiñcaññāyatanam*) jako oblast nicoty. Když přímo poznává oblast nicoty jako oblast nicoty, tak nesmýšlí: 'Oblast nicoty.' Nesmýšlí: 'V oblasti nicoty.' Nesmýšlí: 'Od oblasti nicoty.' Nesmýšlí: 'Oblast nicoty je má.' Netěší se z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*neva-saññānāsaññāyatanaṃ*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání, tak nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.‘ Netěší se z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává viděné (*ditṭhaṃ*) jako viděné. Když přímo poznává viděné jako viděné, tak nesmýšlí: ‚Viděné.‘ Nesmýšlí: ‚Ve viděném.‘ Nesmýšlí: ‚Od viděného.‘ Nesmýšlí: ‚Viděné je mé.‘ Netěší se z viděného. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává slyšené (*sutaṃ*) jako slyšené. Když přímo poznává slyšené jako slyšené, tak nesmýšlí: ‚Slyšené.‘ Nesmýšlí: ‚Ve slyšeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od slyšeného.‘ Nesmýšlí: ‚Slyšené je mé.‘ Netěší se ze slyšeného. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když přímo poznává zakoušené jako zakoušené, tak nesmýšlí: ‚Zakoušené.‘ Nesmýšlí: ‚V zakoušeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od zakoušeného.‘ Nesmýšlí: ‚Zakoušené je mé.‘ Netěší se ze zakoušeného. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané. Když přímo poznává poznávané jako poznávané, tak nesmýšlí: ‚Poznávané.‘ Nesmýšlí: ‚V poznávaném.‘ Nesmýšlí: ‚Od poznávaného.‘ Nesmýšlí: ‚Poznávané je mé.‘ Netěší se z poznávaného. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když přímo poznává jednotu jako jednotu, tak nesmýšlí: ‚Jednota.‘ Nesmýšlí: ‚V jednotě.‘ Nesmýšlí: ‚Od jednoty.‘ Nesmýšlí: ‚Jednota je má.‘ Netěší se z jednoty. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když



přímo poznává mnohost jako mnohost, tak nesmýšlí: ‚Mnohost.‘ Nesmýšlí: ‚V mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Od mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Mnohost je má.‘ Netěší se z mnohosti. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává vše (*sabbaṃ*) jako vše. Když přímo poznává vše jako vše, tak nesmýšlí: ‚Vše.‘ Nesmýšlí: ‚Ve všem.‘ Nesmýšlí: ‚Ode všeho.‘ Nesmýšlí: ‚Vše je mé.‘ Netěší se ze všeho. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně díky odstranění vášně.

Přímo poznává (*abhijānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když přímo poznává odpoutání jako odpoutání, tak nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚V odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Od odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Odpoutání je mé.‘ Netěší se (*nābhinandati*) z odpoutání. A z jakého důvodu? Protože je prost vášně (*vītarāgattā*) díky odstranění [vyhlazení] (*khayā*) vášně (*rāgassa*).

### [Zasloužilý – který je prost nenávisti]

Mnich, který je zasloužilý (*araṃ*), který vyhladil své zákaly (*khīṇāsavo*), dospěl k završení (*vusitavā*), splnil svůj úkol (*katakaraniyo*), složil břemeno (*ohitabhāro*), dosáhl pravého cíle (*anuppattasadattho*), zcela odstranil pouto bytí (*parikkhīṇabhavasamaṃyojano*) a je osvobozen správným porozuměním (*sammadaññā vimutto*), přímo poznává (*abhijānāti*) zemi jako zemi. Když přímo poznává zemi jako zemi, tak nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Zem.‘ Nesmýšlí: ‚V zemi.‘ Nesmýšlí: ‚Od země.‘ Nesmýšlí: ‚Zem je má.‘ Netěší se (*nābhinandati*) ze země. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti (*vītadosattā*) díky odstranění (*khayā*) nenávisti (*dodassa*).

Přímo poznává vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když přímo poznává vodu jako vodu, tak nesmýšlí: ‚Voda.‘ Nesmýšlí: ‚Ve vodě.‘ Nesmýšlí: ‚Od vody.‘ Nesmýšlí: ‚Voda je má.‘ Netěší se z vody. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává žár (*tejaṃ*) jako žár. Když přímo poznává žár jako žár, tak nesmýšlí: ‚Žár.‘ Nesmýšlí: ‚V žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Od žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Žár je můj.‘ Netěší se z žáru. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když přímo poznává vítr jako vítr, tak nesmýšlí: ‚Vítr.‘ Nesmýšlí: ‚Ve větru.‘ Nesmýšlí: ‚Od větru.‘ Nesmýšlí: ‚Vítr je můj.‘ Netěší se z větru. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když přímo poznává bytosti jako bytosti, tak nesmýšlí: ‚Bytosti.‘ Nesmýšlí: ‚V bytostech.‘ Nesmýšlí: ‚Od bytostí.‘ Nesmýšlí: ‚Bytosti jsou mé.‘ Netěší se z bytostí. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává božstva (*deve*) jako božstva. Když přímo poznává božstva jako božstva, tak nesmýšlí: ‚Božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva jsou má.‘ Netěší se z božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho, tak nesmýšlí: ‚Pajāpati.‘ Nesmýšlí: ‚V Pajāpatim.‘ Nesmýšlí: ‚Od Pajāpatiho.‘ Nesmýšlí: ‚Pajāpati je můj.‘ Netěší se z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu. Když přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu, tak nesmýšlí: ‚Brahma.‘ Nesmýšlí: ‚V Brahmovi.‘ Nesmýšlí: ‚Od Brahmy.‘ Nesmýšlí: ‚Brahma je můj.‘ Netěší se z Brahmy. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva. Když přímo poznává zářící božstva jako zářící božstva, tak nesmýšlí: ‚Zářící božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V zářících božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od zářících božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Netěší se ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává třpytivá božstva (*subhakiṇṇhe*) jako třpytivá božstva. Když přímo poznává třpytivá božstva jako třpytivá božstva, tak nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva.‘ Nesmýšlí: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od třpytivých božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva jsou má.‘ Netěší se ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako

božstva velkých plodů. Když přímo poznává božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, tak nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů jsou má.‘ Netěší se z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává Vládce (*abhibhuṃ*) jako Vládce. Když přímo poznává Vládce jako Vládce, tak nesmýšlí: ‚Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Ve Vládci.‘ Nesmýšlí: ‚Od Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Vládce je můj.‘ Netěší se z Vládce. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává oblast nekonečného prostoru (*ākāśānañcāyatanam*) jako oblast nekonečného prostoru. Když přímo poznává oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanam*) jako oblast nekonečného vědomí. Když přímo poznává oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává oblast nicoty (*ākiñcaññāyatanam*) jako oblast nicoty. Když přímo poznává oblast nicoty jako oblast nicoty, tak nesmýšlí: ‚Oblast nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nicoty je má.‘ Netěší se z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanam*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast

ani-vnímání-ani-nevnímání, tak nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.‘ Netěší se z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává viděné (*diṭṭham*) jako viděné. Když přímo poznává viděné jako viděné, tak nesmýšlí: ‚Viděné.‘ Nesmýšlí: ‚Ve viděném.‘ Nesmýšlí: ‚Od viděného.‘ Nesmýšlí: ‚Viděné je mé.‘ Netěší se z viděného. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává slyšené (*sutaṃ*) jako slyšené. Když přímo poznává slyšené jako slyšené, tak nesmýšlí: ‚Slyšené.‘ Nesmýšlí: ‚Ve slyšeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od slyšeného.‘ Nesmýšlí: ‚Slyšené je mé.‘ Netěší se ze slyšeného. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když přímo poznává zakoušené jako zakoušené, tak nesmýšlí: ‚Zakoušené.‘ Nesmýšlí: ‚V zakoušeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od zakoušeného.‘ Nesmýšlí: ‚Zakoušené je mé.‘ Netěší se ze zakoušeného. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané. Když přímo poznává poznávané jako poznávané, tak nesmýšlí: ‚Poznávané.‘ Nesmýšlí: ‚V poznávaném.‘ Nesmýšlí: ‚Od poznávaného.‘ Nesmýšlí: ‚Poznávané je mé.‘ Netěší se z poznávaného. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když přímo poznává jednotu jako jednotu, tak nesmýšlí: ‚Jednota.‘ Nesmýšlí: ‚V jednotě.‘ Nesmýšlí: ‚Od jednoty.‘ Nesmýšlí: ‚Jednota je má.‘ Netěší se z jednoty. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když přímo poznává mnohost jako mnohost, tak nesmýšlí: ‚Mnohost.‘ Nesmýšlí: ‚V mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Od mnohosti.‘ Nesmýšlí:

„Mnohost je má.“ Netěší se z mnohosti. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává vše (*sabbaṃ*) jako vše. Když přímo poznává vše jako vše, tak nesmýšlí: „Vše.“ Nesmýšlí: „Ve všem.“ Nesmýšlí: „Ode všeho.“ Nesmýšlí: „Vše je mé.“ Netěší se ze všeho. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti díky odstranění nenávisti.

Přímo poznává (*abhiñānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když přímo poznává odpoutání jako odpoutání, tak nesmýšlí: (*na maññati*) „Odpoutání.“ Nesmýšlí: „V odpoutání.“ Nesmýšlí: „Od odpoutání.“ Nesmýšlí: „Odpoutání je mé.“ Netěší se (*nābhinandati*) z odpoutání. A z jakého důvodu? Protože je prost nenávisti (*vītadosattā*) díky odstranění (*khayā*) nenávisti (*dosassa*).

### [Zasloužilý – který je prost zaslepenosti]

Mnich, který je zasloužilý (*araṃ*), který vyhladil své zákaly (*khīṇāsavo*), dospěl k završení (*vusitavā*), splnil svůj úkol (*katakarāṇīyo*), složil břemeno (*ohitabhāro*), dosáhl pravého cíle (*anuppattasattho*), zcela odstranil pouto bytí (*parikkhīṇabhavasamyojano*) a je osvobozen správným porozuměním (*sammadaññā vimutto*), přímo poznává (*abhiñānāti*) zemi jako zemi. Když přímo poznává zemi jako zemi, tak nesmýšlí: (*na maññati*) „Zem.“ Nesmýšlí: „V zemi.“ Nesmýšlí: „Od země.“ Nesmýšlí: „Zem je má.“ Netěší se (*nābhinandati*) ze země. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti (*vītamohattā*) díky odstranění (*khayā*) zaslepenosti (*mohassa*).

Přímo poznává vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když přímo poznává vodu jako vodu, tak nesmýšlí: „Voda.“ Nesmýšlí: „Ve vodě.“ Nesmýšlí: „Od vody.“ Nesmýšlí: „Voda je má.“ Netěší se z vody. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává žár (*tejaṃ*) jako žár. Když přímo poznává žár jako žár, tak nesmýšlí: „Žár.“ Nesmýšlí: „V žáru.“ Nesmýšlí: „Od žáru.“ Nesmýšlí: „Žár je můj.“ Netěší se z žáru. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když přímo poznává vítr jako vítr, tak nesmýšlí: „Vítr.“ Nesmýšlí: „Ve větru.“ Nesmýšlí: „Od větru.“ Nesmýšlí: „Vítr je můj.“ Netěší se z větru. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když přímo poznává bytosti jako bytosti, tak nesmýšlí: ‚Bytosti.‘ Nesmýšlí: ‚V bytostech.‘ Nesmýšlí: ‚Od bytostí.‘ Nesmýšlí: ‚Bytosti jsou mé.‘ Netěší se z bytostí. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává božstva (*deve*) jako božstva. Když přímo poznává božstva jako božstva, tak nesmýšlí: ‚Božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva jsou má.‘ Netěší se z božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho, tak nesmýšlí: ‚Pajāpati.‘ Nesmýšlí: ‚V Pajāpatim.‘ Nesmýšlí: ‚Od Pajāpatiho.‘ Nesmýšlí: ‚Pajāpati je můj.‘ Netěší se z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu. Když přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu, tak nesmýšlí: ‚Brahma.‘ Nesmýšlí: ‚V Brahmovi.‘ Nesmýšlí: ‚Od Brahmy.‘ Nesmýšlí: ‚Brahma je můj.‘ Netěší se z Brahmy. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva. Když přímo poznává zářící božstva jako zářící božstva, tak nesmýšlí: ‚Zářící božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V zářících božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od zářících božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Netěší se ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává třpytivá božstva (*subhakiṇhe*) jako třpytivá božstva. Když přímo poznává třpytivá božstva jako třpytivá božstva, tak nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva.‘ Nesmýšlí: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od třpytivých božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva jsou má.‘ Netěší se ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako božstva velkých plodů. Když přímo poznává božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, tak nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů jsou má.‘ Netěší

se z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává Vládce (*abhibhuṃ*) jako Vládce. Když přímo poznává Vládce jako Vládce, tak nesmýšlí: ‚Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Ve Vládci.‘ Nesmýšlí: ‚Od Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Vládce je můj.‘ Netěší se z Vládce. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává oblast nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného prostoru. Když přímo poznává oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného vědomí. Když přímo poznává oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává oblast nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*) jako oblast nicoty. Když přímo poznává oblast nicoty jako oblast nicoty, tak nesmýšlí: ‚Oblast nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nicoty je má.‘ Netěší se z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání, tak nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.‘ Netěší se z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Protože je prost

zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává viděné (*ditṭham*) jako viděné. Když přímo poznává viděné jako viděné, tak nesmýšlí: ‚Viděné.‘ Nesmýšlí: ‚Ve viděném.‘ Nesmýšlí: ‚Od viděného.‘ Nesmýšlí: ‚Viděné je mé.‘ Netěší se z viděného. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává slyšené (*sutaṃ*) jako slyšené. Když přímo poznává slyšené jako slyšené, tak nesmýšlí: ‚Slyšené.‘ Nesmýšlí: ‚Ve slyšeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od slyšeného.‘ Nesmýšlí: ‚Slyšené je mé.‘ Netěší se ze slyšeného. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když přímo poznává zakoušené jako zakoušené, tak nesmýšlí: ‚Zakoušené.‘ Nesmýšlí: ‚V zakoušeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od zakoušeného.‘ Nesmýšlí: ‚Zakoušené je mé.‘ Netěší se ze zakoušeného. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané. Když přímo poznává poznávané jako poznávané, tak nesmýšlí: ‚Poznávané.‘ Nesmýšlí: ‚V poznávaném.‘ Nesmýšlí: ‚Od poznávaného.‘ Nesmýšlí: ‚Poznávané je mé.‘ Netěší se z poznávaného. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když přímo poznává jednotu jako jednotu, tak nesmýšlí: ‚Jednota.‘ Nesmýšlí: ‚V jednotě.‘ Nesmýšlí: ‚Od jednoty.‘ Nesmýšlí: ‚Jednota je má.‘ Netěší se z jednoty. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když přímo poznává mnohost jako mnohost, tak nesmýšlí: ‚Mnohost.‘ Nesmýšlí: ‚V mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Od mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Mnohost je má.‘ Netěší se z mnohosti. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává vše (*sabbaṃ*) jako vše. Když přímo poznává vše jako vše, tak nesmýšlí: ‚Vše.‘ Nesmýšlí: ‚Ve všem.‘ Nesmýšlí: ‚Ode všeho.‘ Nesmýšlí: ‚Vše je mé.‘ Netěší se ze všeho. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti díky odstranění zaslepenosti.

Přímo poznává (*abhijānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když přímo poznává odpoutání jako odpoutání, tak



nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚V odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Od odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Odpoutání je mé.‘ Netěší se (*nābhinandati*) z odpoutání. A z jakého důvodu? Protože je prost zaslepenosti (*vītamohattā*) díky odstranění (*khayā*) zaslepenosti (*mohassa*).

### [Tathāgata]

Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), přímo poznává (*abhijānāti*) zemi jako zemi. Když přímo poznává zemi jako zemi, tak nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Zem.‘ Nesmýšlí: ‚V zemi.‘ Nesmýšlí: ‚Od země.‘ Nesmýšlí: ‚Zem je má.‘ Netěší se (*nābhinandati*) ze země. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce (*pariññāntaṃ*), tak pravím.

Přímo poznává vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když přímo poznává vodu jako vodu, tak nesmýšlí: ‚Voda.‘ Nesmýšlí: ‚Ve vodě.‘ Nesmýšlí: ‚Od vody.‘ Nesmýšlí: ‚Voda je má.‘ Netěší se z vody. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává žár (*tejaṃ*) jako žár. Když přímo poznává žár jako žár, tak nesmýšlí: ‚Žár.‘ Nesmýšlí: ‚V žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Od žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Žár je můj.‘ Netěší se z žáru. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když přímo poznává vítr jako vítr, tak nesmýšlí: ‚Vítr.‘ Nesmýšlí: ‚Ve větru.‘ Nesmýšlí: ‚Od větru.‘ Nesmýšlí: ‚Vítr je můj.‘ Netěší se z větru. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když přímo poznává bytosti jako bytosti, tak nesmýšlí: ‚Bytosti.‘ Nesmýšlí: ‚V bytostech.‘ Nesmýšlí: ‚Od bytostí.‘ Nesmýšlí: ‚Bytosti jsou mé.‘ Netěší se z bytostí. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává božstva (*deve*) jako božstva. Když přímo poznává božstva jako božstva, tak nesmýšlí: ‚Božstva.‘ Nesmýšlí:

‚V božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva jsou má.‘ Netěší se z božstev. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata mu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho, tak nesmýšlí: ‚Pajāpati.‘ Nesmýšlí: ‚V Pajāpatim.‘ Nesmýšlí: ‚Od Pajāpatiho.‘ Nesmýšlí: ‚Pajāpati je můj.‘ Netěší se z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu. Když přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu, tak nesmýšlí: ‚Brahma.‘ Nesmýšlí: ‚V Brahmovi.‘ Nesmýšlí: ‚Od Brahmy.‘ Nesmýšlí: ‚Brahma je můj.‘ Netěší se z Brahmy. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva. Když přímo poznává zářící božstva jako zářící božstva, tak nesmýšlí: ‚Zářící božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V zářících božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od zářících božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Netěší se ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává třpytivá božstva (*subhakiṇṇhe*) jako třpytivá božstva. Když přímo poznává třpytivá božstva jako třpytivá božstva, tak nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva.‘ Nesmýšlí: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od třpytivých božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva jsou má.‘ Netěší se ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako božstva velkých plodů. Když přímo poznává božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, tak nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů jsou má.‘ Netěší se z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává Vládce (*abhibhum*) jako Vládce. Když přímo poznává Vládce jako Vládce, tak nesmýšlí: ‚Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Ve Vládci.‘ Nesmýšlí: ‚Od Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Vládce je můj.‘

Netěší se z Vládce. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného prostoru. Když přímo poznává oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného vědomí. Když přímo poznává oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává oblast nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*) jako oblast nicoty. Když přímo poznává oblast nicoty jako oblast nicoty, tak nesmýšlí: ‚Oblast nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nicoty je má.‘ Netěší se z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání, tak nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.‘ Netěší se z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává viděné (*ditṭham*) jako viděné. Když přímo poznává viděné jako viděné, tak nesmýšlí: ‚Viděné.‘ Nesmýšlí: ‚Ve viděném.‘ Nesmýšlí: ‚Od viděného.‘ Nesmýšlí: ‚Viděné je mé.‘

Netěší se z viděného. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává slyšené (*sutaṃ*) jako slyšené. Když přímo poznává slyšené jako slyšené, tak nesmýšlí: ‚Slyšené.‘ Nesmýšlí: ‚Ve slyšeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od slyšeného.‘ Nesmýšlí: ‚Slyšené je mé.‘ Netěší se ze slyšeného. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když přímo poznává zakoušené jako zakoušené, tak nesmýšlí: ‚Zakoušené.‘ Nesmýšlí: ‚V zakoušeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od zakoušeného.‘ Nesmýšlí: ‚Zakoušené je mé.‘ Netěší se ze zakoušeného. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané. Když přímo poznává poznávané jako poznávané, tak nesmýšlí: ‚Poznávané.‘ Nesmýšlí: ‚V poznávaném.‘ Nesmýšlí: ‚Od poznávaného.‘ Nesmýšlí: ‚Poznávané je mé.‘ Netěší se z poznávaného. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když přímo poznává jednotu jako jednotu, tak nesmýšlí: ‚Jednota.‘ Nesmýšlí: ‚V jednotě.‘ Nesmýšlí: ‚Od jednoty.‘ Nesmýšlí: ‚Jednota je má.‘ Netěší se z jednoty. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když přímo poznává mnohost jako mnohost, tak nesmýšlí: ‚Mnohost.‘ Nesmýšlí: ‚V mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Od mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Mnohost je má.‘ Netěší se z mnohosti. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává vše (*sabbaṃ*) jako vše. Když přímo poznává vše jako vše, tak nesmýšlí: ‚Vše.‘ Nesmýšlí: ‚Ve všem.‘ Nesmýšlí: ‚Ode všeho.‘ Nesmýšlí: ‚Vše je mé.‘ Netěší se ze všeho. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata tomu plně porozuměl až do konce, tak pravím.

Přímo poznává (*abhijānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když přímo poznává odpoutání jako odpoutání, tak nesmýšlí: (*na maññāti*) ‚Odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚V odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Od odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Odpoutání je mé.‘ Netěší se (*nābhinandati*) z odpoutání. A z jakého důvodu? Protože Tathāgata

tomu plně porozuměl až do konce (*pariññātantaṃ*), tak pravím.

Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), přímo poznává (*abhijānāti*) zemi jako zemi. Když přímo poznává zemi jako zemi, tak nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Zem.‘ Nesmýšlí: ‚V zemi.‘ Nesmýšlí: ‚Od země.‘ Nesmýšlí: ‚Zem je má.‘ Netěší se (*nābhinandati*) ze země. A z jakého důvodu? Protože poznal (*viditvā*), že potěšení je kořenem strasti (*nandī dukkhassa mūlan ti*) a že s bytím (*bhava*) [jako svou podmínkou] je tu zrození (*jāti*), a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti (*jarā-maraṇaṃ*).

Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění (*khayā*), vymizení (*virāgā*), ustání (*nirodhā*), zřeknutí se (*cāgā*) a zavržení (*paṭinissaggā*) veškerého toužení (*sabbaso taṇhānaṃ*), procitl (*abhisambuddho*) k nejvyššímu (*anuttaraṃ*) dokonalému probuzení (*sammāsambodhiṃ*), tak pravím.

Přímo poznává vodu (*āpaṃ*) jako vodu. Když přímo poznává vodu jako vodu, tak nesmýšlí: ‚Voda.‘ Nesmýšlí: ‚Ve vodě.‘ Nesmýšlí: ‚Od vody.‘ Nesmýšlí: ‚Voda je má.‘ Netěší se z vody. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti.

Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává žár (*tejaṃ*) jako žár. Když přímo poznává žár jako žár, tak nesmýšlí: ‚Žár.‘ Nesmýšlí: ‚V žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Od žáru.‘ Nesmýšlí: ‚Žár je můj.‘ Netěší se z žáru. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává vítr (*vāyaṃ*) jako vítr. Když přímo poznává vítr jako vítr, tak nesmýšlí: ‚Vítr.‘ Nesmýšlí: ‚Ve větru.‘ Nesmýšlí: ‚Od větru.‘ Nesmýšlí: ‚Vítr je můj.‘ Netěší se z větru. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění,

vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává bytosti (*bhūte*) jako bytosti. Když přímo poznává bytosti jako bytosti, tak nesmýšlí: ‚Bytosti.‘ Nesmýšlí: ‚V bytostech.‘ Nesmýšlí: ‚Od bytostí.‘ Nesmýšlí: ‚Bytosti jsou mé.‘ Netěší se z bytostí. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává božstva (*deve*) jako božstva. Když přímo poznává božstva jako božstva, tak nesmýšlí: ‚Božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva jsou má.‘ Netěší se z božstev. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho. Když přímo poznává Pajāpatiho jako Pajāpatiho, tak nesmýšlí: ‚Pajāpati.‘ Nesmýšlí: ‚V Pajāpatim.‘ Nesmýšlí: ‚Od Pajāpatiho.‘ Nesmýšlí: ‚Pajāpati je můj.‘ Netěší se z Pajāpatiho. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu. Když přímo poznává Brahmdu jako Brahmdu, tak nesmýšlí: ‚Brahma.‘ Nesmýšlí: ‚V Brahmovi.‘ Nesmýšlí: ‚Od Brahmy.‘ Nesmýšlí: ‚Brahma je můj.‘ Netěší se z Brahmy. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání,

zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává zářící božstva (*ābhassare*) jako zářící božstva. Když přímo poznává zářící božstva jako zářící božstva, tak nesmýšlí: ‚Zářící božstva.‘ Nesmýšlí: ‚V zářících božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od zářících božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Zářící božstva jsou má.‘ Netěší se ze zářících božstev. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává třpytivá božstva (*subhakiṇhe*) jako třpytivá božstva. Když přímo poznává třpytivá božstva jako třpytivá božstva, tak nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva.‘ Nesmýšlí: ‚Ve třpytivých božstvech.‘ Nesmýšlí: ‚Od třpytivých božstev.‘ Nesmýšlí: ‚Třpytivá božstva jsou má.‘ Netěší se ze třpytivých božstev. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává božstva velkých plodů (*vehapphale*) jako božstva velkých plodů. Když přímo poznává božstva velkých plodů jako božstva velkých plodů, tak nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚V božstvech velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Od božstev velkých plodů.‘ Nesmýšlí: ‚Božstva velkých plodů jsou má.‘ Netěší se z božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává Vládce (*abhibhuṃ*) jako Vládce. Když přímo poznává Vládce jako Vládce, tak nesmýšlí: ‚Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Ve Vládci.‘ Nesmýšlí: ‚Od Vládce.‘ Nesmýšlí: ‚Vládce je můj.‘ Netěší se z Vládce. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je

kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného prostoru. Když přímo poznává oblast nekonečného prostoru jako oblast nekonečného prostoru, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného prostoru.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného prostoru je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanaṃ*) jako oblast nekonečného vědomí. Když přímo poznává oblast nekonečného vědomí jako oblast nekonečného vědomí, tak nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nekonečného vědomí.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nekonečného vědomí je má.‘ Netěší se z oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává oblast nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*) jako oblast nicoty. Když přímo poznává oblast nicoty jako oblast nicoty, tak nesmýšlí: ‚Oblast nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti nicoty.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast nicoty je má.‘ Netěší se z oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se



a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*) jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání. Když přímo poznává oblast ani-vnímání-ani-nevnímání jako oblast ani-vnímání-ani-nevnímání, tak nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚V oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Od oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání.‘ Nesmýšlí: ‚Oblast ani-vnímání-ani-nevnímání je má.‘ Netěší se z oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává viděné (*diṭṭham*) jako viděné. Když přímo poznává viděné jako viděné, tak nesmýšlí: ‚Viděné.‘ Nesmýšlí: ‚Ve viděném.‘ Nesmýšlí: ‚Od viděného.‘ Nesmýšlí: ‚Viděné je mé.‘ Netěší se z viděného. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává slyšené (*sutaṃ*) jako slyšené. Když přímo poznává slyšené jako slyšené, tak nesmýšlí: ‚Slyšené.‘ Nesmýšlí: ‚Ve slyšeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od slyšeného.‘ Nesmýšlí: ‚Slyšené je mé.‘ Netěší se ze slyšeného. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává zakoušené (*mutaṃ*) jako zakoušené. Když přímo poznává zakoušené jako zakoušené, tak nesmýšlí: ‚Zakoušené.‘ Nesmýšlí: ‚V zakoušeném.‘ Nesmýšlí: ‚Od zakoušeného.‘ Nesmýšlí: ‚Zakoušené je mé.‘ Netěší se ze zakoušeného. A z jakého důvodu?

Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává poznávané (*viññātaṃ*) jako poznávané. Když přímo poznává poznávané jako poznávané, tak nesmýšlí: ‚Poznávané.‘ Nesmýšlí: ‚V poznávaném.‘ Nesmýšlí: ‚Od poznávaného.‘ Nesmýšlí: ‚Poznávané je mé.‘ Netěší se z poznávaného. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává jednotu (*ekattaṃ*) jako jednotu. Když přímo poznává jednotu jako jednotu, tak nesmýšlí: ‚Jednota.‘ Nesmýšlí: ‚V jednotě.‘ Nesmýšlí: ‚Od jednoty.‘ Nesmýšlí: ‚Jednota je má.‘ Netěší se z jednoty. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává mnohost (*nānattaṃ*) jako mnohost. Když přímo poznává mnohost jako mnohost, tak nesmýšlí: ‚Mnohost.‘ Nesmýšlí: ‚V mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Od mnohosti.‘ Nesmýšlí: ‚Mnohost je má.‘ Netěší se z mnohosti. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává vše (*sabbāṃ*) jako vše. Když přímo poznává vše jako vše, tak nesmýšlí: ‚Vše.‘ Nesmýšlí: ‚Ve všem.‘ Nesmýšlí: ‚Ode všeho.‘ Nesmýšlí: ‚Vše je mé.‘ Netěší se ze všeho. A z jakého důvodu? Protože poznal, že potěšení je kořenem strasti a že s bytím [jako svou podmínkou] je tu zrození, a že to, co vstoupilo v bytí,

podléhá stárnutí a smrti. Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění, vymizení, ustání, zřeknutí se a zavržení veškerého toužení, procitl k nejvyššímu dokonalému probuzení, tak pravím.

Přímo poznává (*abhijānāti*) odpoutání (*nibbānaṃ*) jako odpoutání. Když přímo poznává odpoutání jako odpoutání, tak nesmýšlí: (*na maññati*) ‚Odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚V odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Od odpoutání.‘ Nesmýšlí: ‚Odpoutání je mé.‘ Netěší se (*nābhinandati*) z odpoutání. A z jakého důvodu? Protože poznal (*viditvā*), že potěšení je kořenem strasti (*nandī dukkhassa mūlan’ti*) a že s bytím (*bhava*) [jako svou podmínkou] je tu zrození (*jāti*), a že to, co vstoupilo v bytí, podléhá stárnutí a smrti (*jarā-maraṇaṃ*).

### [Závěr]

Proto, mniši, Tathāgata, díky odstranění (*khayā*), vymizení (*virāgā*), ustání (*nirodhā*), zřeknutí se (*cāgā*) a zavržení (*paṭinissaggā*) veškerého toužení (*sabbaso taṇhānaṃ*), procitl (*abhisambuddho*) k nejvyššímu (*anuttaraṃ*) dokonalému probuzení (*sammāsambodhiṃ*), tak pravím.“

Tak pravil Vznešený. Oni mniši se však nezaradovali ze slov Vznešeného.

## 2. *Sabbāsava suttaṃ*

### Všechny zákaly

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathī, Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ – „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Vyložím vám, mniši, postup, jak zabraňovat všem zákalům. Poslouchejte, dávejte dobrý pozor, a já budu hovořit.“ – „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděli mu mniši.

#### [Důkladná pozornost a povrchní pozornost]

Vznešený pravil: „Tomu, kdo zná (*jānato*), mniši, tomu, kdo vidí (*passato*), slibuji odstranění zákalů (*āsavānaṃ khayamaṃ*), ne tomu, kdo nezná (*ajānato*), ne tomu, kdo nevidí (*apassato*). A co zná, co vidí? Důkladnou [hlubokou] pozornost (*yoniso manasikāraṃ*) a povrchní pozornost (*ayoniso manasikāraṃ*). Povrchní pozorností, mniši, ještě nevzniklé zákaly vznikají, a již vzniklé zákaly narůstají. Důkladnou pozorností, mniši, ještě nevzniklé zákaly nevznikají, a již vzniklé zákaly mizí.

Existují, mniši, zákaly, které by měly být odstraněny (1) zřením (*dassanā*). Existují zákaly, které by měly být odstraněny (2) sebekontrolou (*saṃvara*). Existují zákaly, které by měly být odstraněny (3) používáním [pečováním] (*paṭisevanā*). Existují zákaly, které by měly být odstraněny (4) snášenlivostí (*adhivāsanā*). Existují zákaly, které by měly být odstraněny (5) vyhnutím se (*parivajjana*). Existují zákaly, které by měly být odstraněny (6) odvrhnutím (*vinodanā*). Existují zákaly, které by měly být odstraněny (7) rozvíjením (*bhāvanā*).

#### [Zákaly, které by měly být odstraněny zřením]

A co, mniši, jsou zákaly, které by měly být odstraněny zřením (*āsavā dassanā pahātabbā*)?

Zde, mniši, nepoučený obyčejný člověk (*assutavā puthujjano*), který si nehledí ušlechtilých, je neznalý a neukázněný v učení ušlechtilých, který si nehledí dobrých lidí, je neznalý a neukázněný v učení dobrých lidí, nezná věci, jež jsou hodné pozornosti, nezná ani věci, jež nejsou hodné pozornosti. Když takto nezná věci, jež jsou hodné pozornosti, ani věci, jež nejsou hodné pozornosti, věnuje pozornost věcem, jež nejsou hodné pozornosti, a nevěnuje pozornost věcem, jež jsou hodné pozornosti.

A které jsou věci, jež nejsou hodné pozornosti, kterým pozornost věnuje? Jsou to věci, kterým když věnuje pozornost, vzniká v něm ještě nevzniklý (1) zákal smyslnosti (*kāmāsavo*) a již vzniklý zákal smyslnosti v něm narůstá, vzniká v něm ještě nevzniklý (2) zákal bytí (*bhavāsavo*) a již vzniklý zákal bytí v něm narůstá, vzniká v něm ještě nevzniklý (3) zákal nevědomosti (*avijjāsavo*) a již vzniklý zákal nevědomosti v něm narůstá. To jsou věci, jež nejsou hodné pozornosti, kterým pozornost věnuje.

A které jsou věci, jež jsou hodné pozornosti, kterým pozornost nevěnuje? Jsou to věci, kterým když někdo věnuje pozornost, nevzniká v něm ještě nevzniklý zákal smyslnosti a již vzniklý zákal smyslnosti v něm mizí, nevzniká v něm ještě nevzniklý zákal bytí a již vzniklý zákal bytí v něm mizí, nevzniká v něm ještě nevzniklý zákal nevědomosti a již vzniklý zákal nevědomosti v něm mizí. To jsou věci, jež jsou hodné pozornosti, kterým pozornost nevěnuje.

Tím, že věnuje pozornost věcem, jež nejsou hodné pozornosti, a nevěnuje pozornost věcem, jež jsou hodné pozornosti, vznikají v něm ještě nevzniklé zákaly a již vzniklé zákaly v něm narůstají. Tento nepoučený obyčejný člověk povrchně uvažuje [zaměřuje pozornost] takto: ‚Byl jsem v minulosti? Nebyl jsem v minulosti? Co jsem byl v minulosti? Jak jsem byl v minulosti? Čím jsem se stal v minulosti? Budu v budoucnosti? Nebudu v budoucnosti? Co budu v budoucnosti? Jak budu v budoucnosti? Čím se stanu v budoucnosti?‘ Anebo nyní, v přítomnosti, má o sobě pochybnosti: ‚Jsem? Nejsm? Co jsem? Jak jsem? Odkud tato bytost přišla a kam odejde?‘ Tím že takto povrchně uvažuje [zaměřuje pozornost], vzniká v něm některý z těchto šesti názorů:

Vzniká v něm názor: (1) ‚Moje já existuje,‘ který považuje za pravdivý a pevný. Nebo v něm vzniká názor: (2) ‚Moje já

neexistuje, který považuje za pravdivý a pevný. Nebo v něm vzniká názor: (3) ‚Svým já vnímám své já,‘ který považuje za pravdivý a pevný. Nebo v něm vzniká názor: (4) ‚Svým já vnímám to, co je ne-já,‘ který považuje za pravdivý a pevný. Nebo v něm vzniká názor: (5) ‚Tím co je ne-já, vnímám své já,‘ který považuje za pravdivý a pevný. Nebo může mít takový názor: (6) ‚Toto mé já, které mluví a pocítuje, tu a tam zakouší následky dobrých a špatných činů, je mé skutečné já. Navíc toto mé já je stálé, trvalé, věčné, nepodléhající změnám, navždy zůstane stejné.‘

Tomu se říká, mniši, názorové stanovisko [teoretizování], názorová houština, názorová divočina, názorová motanice, názorová tahanice, pouto názorů. Nepoučený obyčejný člověk, mniši, spoutaný poutem názorů, není osvobozen od zrození, stárnutí a smrti, od trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, není osvobozen od strasti, tak pravím.

Avšak poučený ušlechtilý žák (*sutavā ariyasāvako*), mniši, který si hledí ušlechtilých, je znalý a ukázněný v učení ušlechtilých, který si hledí dobrých lidí, je znalý a ukázněný v učení dobrých lidí, zná věci, jež jsou hodné pozornosti, zná i věci, jež nejsou hodné pozornosti. Když takto zná věci, jež jsou hodné pozornosti, a věci, jež nejsou hodné pozornosti, nevěnuje pozornost věcem, jež nejsou hodné pozornosti, a věnuje pozornost věcem, jež jsou hodné pozornosti.

A které jsou věci, jež nejsou hodné pozornosti, kterým pozornost nevěnuje? Jsou to věci, kterým když někdo věnuje pozornost, vzniká v něm ještě nevzniklý zákal smyslnosti a již vzniklý zákal smyslnosti v něm narůstá, vzniká v něm ještě nevzniklý zákal bytí a již vzniklý zákal bytí v něm narůstá, vzniká v něm ještě nevzniklý zákal nevědomosti a již vzniklý zákal nevědomosti v něm narůstá. To jsou věci, jež nejsou hodné pozornosti, kterým pozornost nevěnuje.

A které jsou věci, jež jsou hodné pozornosti, kterým pozornost věnuje? Jsou to věci, kterým když věnuje pozornost, nevzniká v něm ještě nevzniklý zákal smyslového potěšení a již vzniklý zákal smyslového potěšení v něm mizí, nevzniká v něm ještě nevzniklý zákal bytí a již vzniklý zákal bytí v něm mizí, nevzniká v něm ještě nevzniklý zákal nevědomosti a již vzniklý zákal nevědomosti v něm

mizí. To jsou věci, jež jsou hodné pozornosti, kterým pozornost věnuje. Tím, že nevěnuje pozornost věcem, jež nejsou hodné pozornosti, a věnuje pozornost věcem, jež jsou hodné pozornosti, nevznikají v něm ještě nevzniklé zákaly a již vzniklé zákaly v něm mizí.

Zaměřuje důkladnou pozornost: (1) ‚Toto je strast‘ (*idaṃ dukkhan‘ti*). Zaměřuje důkladnou pozornost: (2) ‚Toto je vznik strasti‘ (*ayaṃ dukkhasamudayo‘ti*). Zaměřuje důkladnou pozornost: (3) ‚Toto je ustání [zánik] strasti‘ (*ayaṃ dukkhanirodho‘ti*). Zaměřuje důkladnou pozornost: (4) ‚Toto je cesta vedoucí k ustání strasti‘ (*ayaṃ dukkhanirodhaḡāminī paṭipadā‘ti*). Tím, že takto zaměřuje důkladnou pozornost, mizí u něj tři pouta: (1) osobnostní názor [já a moje] (*sakkāyadiṭṭhi*), (2) pochybnosti (*vicikicchā*), (3) ulpívání na pravidlech a praktikách [obřadech] (*silabbataparāṃsā*).

Těmto [zákalům], mniši, se říká zákaly, které by měly být odstraněny zřením.

### **[Zákaly, které by měly být odstraněny sebekontrolou]**

A co, mniši, jsou zákaly, které by měly být odstraněny sebekontrolou (*āsavā saṃvarā pahātabbā*)?

Zde, mniši, mnich prodlévá s hlubokou rozvahou, střezžený sebekontrolou (*~saṃvarasaṃvuto*) (1) schopnosti oka [zraku] (*cakkhundriya~*). Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby prodléval nestřezžený sebekontrolou schopnosti oka [zraku], tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož prodlévá střezžený sebekontrolou schopnosti oka [zraku].

Prodlévá s hlubokou rozvahou, střezžený sebekontrolou (*~saṃvarasaṃvuto*) (2) schopnosti ucha [sluchu] (*sotindriya~*). Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby prodléval nestřezžený sebekontrolou schopnosti ucha [sluchu], tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož prodlévá střezžený sebekontrolou schopnosti ucha [sluchu].

Prodlévá s hlubokou rozvahou, střezžený sebekontrolou (*~saṃvarasaṃvuto*) (3) schopnosti nosu [čichu] (*ghānindriya~*). Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby

prodléval nestřežený sebekontrolou schopnosti nosu [čichu], tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož prodlévá střežený sebekontrolou schopnosti nosu [čichu].

Prodlévá s hlubokou rozvahou, střežený sebekontrolou (~*saṃvarasaṃvuto*) (4) schopnosti jazyka [chuti] (*jivhindriya*~). Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikát, kdyby prodléval nestřežený sebekontrolou schopnosti jazyka [chuti], tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož prodlévá střežený sebekontrolou schopnosti jazyka [chuti].

Prodlévá s hlubokou rozvahou, střežený sebekontrolou (~*saṃvarasaṃvuto*) (5) schopnosti těla (*kāyindriya*~). Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikát, kdyby prodléval nestřežený sebekontrolou schopnosti těla, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož prodlévá střežený sebekontrolou schopnosti těla.

Prodlévá s hlubokou rozvahou, střežený sebekontrolou (~*saṃvarasaṃvuto*) (6) schopnosti mysli (*manindriya*~). Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikát, kdyby prodléval nestřežený sebekontrolou schopnosti mysli, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož prodlévá střežený sebekontrolou schopnosti mysli.

Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikát, kdyby prodléval nestřežený sebekontrolou, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož prodlévá střežený sebekontrolou.

Těmto [zákalům], mniši, se říká zákaly, které by měly být odstraněny sebekontrolou.

### **[Zákaly, které by měly být odstraněny používáním [pečováním]]**

A co, mniši, jsou zákaly, které by měly být odstraněny používáním (*āsavā paṭisevanā pahātabbā*)?

Zde, mniši, mnich s hlubokou rozvahou používá (1) roucho (*cīvaraṃ*), jen k ochraně před chladem či horkem, k ochraně před vosami, moskyty a plazy, k ochraně před větrem a slunečním zářem, jen za účelem zakrytí těla.

S hlubokou rozvahou používá (2) almužní jídlo (*piṇḍapātaṃ*),



ne pro potěšení, ani pro opojení, ani pro zkrášlení, ani pro ozdobení [svaly], ale jen za účelem udržení tohoto těla [při životě], za účelem udržení čistého života: [s myšlenkou:] ‚Staré pociťování odvrátím, nedovolím, aby vzniklo nové, budu postupovat bezúhonně a v pohodě.‘

S hlubokou rozvahou používá (3) přístřeší (*senāsanam*), jen k ochraně před chladem či horkem, k ochraně před vosami, moskyty a plazy, k ochraně před větrem a slunečním žářem, jen za účelem úkrytu před nebezpečím podnebí, za účelem pohody v odloučení.

S hlubokou rozvahou používá (4) léky pro případ nemoci (*gilānapaccayabhesajjaparikkhāram*), jen za účelem ochrany, nastane-li svíravé, bolestivé pociťování, za účelem překonání útrap. Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby toto nepoužíval, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož toto používá.

Těmto [zákalům], mniši, se říká zákaly, které by měly být odstraněny používáním.

### **[Zákaly, které by měly být odstraněny snášenlivostí]**

A co, mniši, jsou zákaly, které by měly být odstraněny snášenlivostí (*āsavā adhivāsana pahātabbā*)?

Zde, mniši, mnich s hlubokou rozvahou snáší chlad a horko, hlad a žízeň, vosy, moskyty či plazy, snáší vítr a sluneční žár, snáší nehezké a nemilé způsoby řeči, snáší tělesné bolesti, které ho postihnou, trpělivě snáší ostré, řezavé, prudké, strastné, protivné a životu nebezpečné pociťování. Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby toto nesnášel, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož toto snáší.

Těmto [zákalům], mniši, se říká zákaly, které by měly být odstraněny snášenlivostí.

### **[Zákaly, které by měly být odstraněny vyhnutím se]**

A co, mniši, jsou zákaly, které by měly být odstraněny vyhnutím se (*āsavā parivajjana pahātabbā*)?

Zde se, mniši, mnich s hlubokou rozvahou vyhýbá divokému slonu. Vyhýbá se divokému koni. Vyhýbá se divokému býku.

Vyhýbá se divokému psu. Vyhýbá se vývratu, trní, jámě, propasti, kališti či bahnisku. Tak jako jeho moudří společníci v čistém životě se s hlubokou rozvahou vyhýbá nevhodnému místu k sezení, nevhodné oblasti a styku se špatnými přáteli, aby nebyl moudřími podezírán. Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby se tomuto nevyhýbal, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož se tomuto vyhýbá.

Těmto [zákalům], mniši, se říká zákaly, které by měly být odstraněny odvrhnutím se.

### **[Zákaly, které by měly být odstraněny odvrhnutím]**

A co, mniši, jsou zákaly, které by měly být odstraněny odvrhnutím (*āsavā vinodanā pahātabbā*)?

Zde, mniši, mnich s hlubokou rozvahou nestrpí vzniklé (1) myšlenky smyslnosti (*kāma vitakkaṃ*), opustí je, odvrhne je, zbaví se jich a přivede je k neexistenci. Nestrpí vzniklé (2) myšlenky zlovůle (*byāpāda vitakkaṃ*), opustí je, odvrhne je, zbaví se jich a přivede je k neexistenci. Nestrpí vzniklé (3) myšlenky násilí (*vihiṃsā vitakkaṃ*), opustí je, odvrhne je, zbaví se jich a přivede je k neexistenci. Nestrpí žádné vzniklé (4) zlé a neprospěšné stavy (*pāpake akusale dhamme*), opustí je, odvrhne je, zbaví se jich a přivede je k neexistenci. Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby toto neodvrhoval, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož toto odvrhuje.

Těmto [zákalům], mniši, se říká zákaly, které by měly být odstraněny odvrhnutím.

### **[Zákaly, které by měly být odstraněny rozvíjením]**

A co, mniši, jsou zákaly, které by měly být odstraněny rozvíjením (*āsavā bhāvanā pahātabbā*)?

Zde, mniši, mnich s hlubokou rozvahou rozvíjí člen probuzení (~*sambojjhaṅgo*) (1) uvědomění (*sati*~), spočívaje v odloučení (*viveko*), bezvášnivosti (*virāgo*) a ustání (*nirodho*), a vedoucí k zanechání (*vossaggo*). Rozvíjí člen probuzení (~*sambojjhaṅgo*) (2) zkoumání a rozlišování jevů (*dhammavicaya*~), spočívaje v odloučení, bezvášnivosti a ustání, a vedoucí k zanechání. Rozvíjí

člen probuzení (*~sambojjhaṅgo*) (3) energii (*vīriya~*), spočívaje v odloučení, bezvášnivosti a ustání, a vedoucí k zanechání. Rozvíjí člen probuzení (*~sambojjhaṅgo*) (4) nadšení (*pīti~*), spočívaje v odloučení, bezvášnivosti a ustání, a vedoucí k zanechání. Rozvíjí člen probuzení (*~sambojjhaṅgo*) (5) uklidnění (*passaddhi~*), spočívaje v odloučení, bezvášnivosti a ustání, a vedoucí k zanechání. Rozvíjí člen probuzení (*~sambojjhaṅgo*) (6) soustředění (*samādhī~*), spočívaje v odloučení, bezvášnivosti a ustání, a vedoucí k zanechání. Rozvíjí člen probuzení (*~sambojjhaṅgo*) (7) vyrovnanost (*upekkhā~*), spočívaje v odloučení, bezvášnivosti a ustání, a vedoucí k zanechání. Zničující a spalující zákaly, které by v něm mohly vznikat, kdyby tyto členy probuzení nerozvíjel, tyto zničující a spalující zákaly v něm nejsou, jelikož tyto členy probuzení rozvíjí.

Těmto [zákalům], mniši, se říká zákaly, které by měly být odstraněny rozvíjením.

### [Závěr]

Mniši, když tedy zákaly, které by měly být odstraněny zřením (*dassanā*), byly mnichem zřením odstraněny. Zákaly, které by měly být odstraněny sebekontrolou (*saṃvarā*), byly sebekontrolou odstraněny. Zákaly, které by měly být odstraněny používáním [pečováním] (*paṭisevanā*), byly používáním [pečováním] odstraněny. Zákaly, které by měly být odstraněny snášenlivostí (*adhivāsanā*), byly snášenlivostí odstraněny. Zákaly, které by měly být odstraněny vyhnutím se (*parivajjanā*), byly vyhnutím se odstraněny. Zákaly, které by měly být odstraněny odvrhnutím (*vinodanā*), byly odvrhnutím odstraněny. Zákaly, které by měly být odstraněny rozvíjením (*bhāvanā*), byly rozvíjením odstraněny. Toho, mniši, nazývám mnichem, který prodlévá střezžený sebekontrolou vůči všem zákalům, který odetnul toužení (*acchecchi taṅhaṃ*), odstranil pouto (*vivattayi saṃyojanaṃ*), správně překonal domýšlivost (*sammā mānābhisamayā*) a učinil konec strasti (*antamakāsi dukkhassā'ti*).“

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

### 3. *Dhammadāyāda suttaṃ*

## Dědici Dhammy

### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattthī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ – „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Buďte mými dědici v Dhammě, mniši, a ne dědici materiálních věcí. Ze soucitu k vám uvažuji: ‚Jak se jenom moji žáci stanou dědici Dhammy, a ne dědici materiálních věcí?‘

### [Dědici Dhammy]

Pokud, mniši, budete dědici materiálních věcí, a ne dědici Dhammy, bude se o vás říkat: ‚Žáci Mistra žijí jako dědici materiálních věcí, ne jako dědici Dhammy.‘ A o mně se také bude říkat: ‚Žáci Mistra žijí jako dědici materiálních věcí, ne jako dědici Dhammy.‘ Pokud však, mniši, budete dědici Dhammy, a ne dědici materiálních věcí, bude se o vás říkat: ‚Žáci Mistra žijí jako dědici Dhammy, ne jako dědici materiálních věcí.‘ A o mně se také bude říkat: ‚Žáci Mistra žijí jako dědici Dhammy, ne jako dědici materiálních věcí.‘ Proto, mniši, buďte mými dědici v Dhammě, a ne dědici materiálních věcí. Ze soucitu k vám uvažuji: ‚Jak se jenom moji žáci stanou dědici Dhammy, a ne dědici materiálních věcí?‘

Dejme tomu, mniši, že jsem pojedl, odmítl jsem další jídlo, nasytil se, skončil [s jídlem], měl jsem dost, kolik jsem potřeboval, a zbylo mi ještě nějaké almužní jídlo, které má být vyhozeno. Tu se objeví dva mniši, hladoví a vysílení, a já jim řeknu: ‚Mniši, už jsem pojedl, odmítl jsem další jídlo, nasytil se, skončil [s jídlem], měl jsem dost, kolik jsem potřeboval, a zbylo mi ještě nějaké almužní jídlo, které má být vyhozeno. Snězte ho,

jestli chcete, jinak ho buď hodím na zem, kde nic neroste, nebo ho vysypu do vody, kde nic nežije.’

Jeden mnich si pomyslí: ‚Vznešený pojedl, odmítl další jídlo, nasytil se, skončil [s jídlem], měl dost, kolik potřeboval, a zbylo mu ještě nějaké almužní jídlo, které má být vyhozeno. Pokud ho nesníme, Vznešený ho buď vyhodí na zem, kde nic neroste, nebo ho vysype do vody, kde nic nežije. Ale Vznešený také řekl: »Buďte mými dědici v Dhammě, mniši, a ne dědici materiálních věcí.« Toto almužní jídlo je jednou z materiálních věcí. Co kdybych ho tedy nesnědl a strávil takto noc a den, hladový a vysílený?’ A aniž by snědl ono almužní jídlo, stráví noc a den hladový a vysílený.

Druhý mnich si pomyslí: ‚Vznešený pojedl, nasytil se, skončil [s jídlem], má dost, kolik potřeboval, a zbylo mu ještě nějaké almužní jídlo, které má být vyhozeno. Pokud ho nesníme, Vznešený ho buď vyhodí na zem, kde nic neroste, nebo ho vysype do vody, kde nic nežije. Co kdybych ho tedy snědl, zahnal tím hlad a slabost, a strávil takto noc a den?’ A tak sní ono almužní jídlo, zažene tím hlad a slabost a stráví takto noc a den. Ačkoliv, mniši, tento mnich díky almužnímu jídlu zažene hlad a slabost a stráví takto den a noc, onoho prvního mnicha bych více ctil a chválil. Proč? Protože to u něj nadlouho povede ke skromnosti, spokojenosti, očišťování, nenáročnosti a energičnosti. Proto, mniši, buďte mými dědici v Dhammě, a ne dědici materiálních věcí. Ze soucitu k vám uvažuji: ‚Jak se jenom moji žáci stanou dědici Dhammy, a ne dědici materiálních věcí?’“ Tak pravil Vznešený. Po těchto slovech Blažený vstal a vstoupil do svého příbytku.

### **[Ti, kdo se necvičí v odloučenosti]**

Krátce po odchodu Vznešeného ctihodný Sāriputta oslovil mnichy: „Přátelé, mnichové!“ „Příteli!“ odpověděli mu mniši. Ctihodný Sāriputta pravil:

„Jak, přátelé, se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, necvičí v odloučenosti? A jak se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, cvičí v odloučenosti?“ „Zdaleka bychom přišli, příteli, abychom se

od ctihodného Sāriputty dozvěděli smysl tohoto výroku. Když to uslyší od něj, mniši si to zapamatují.“ „Tak tedy, přátelé, poslouvejte, dávejte dobrý pozor, a já budu hovořit.“ „Ano, příteli,“ odpověděli mu mniši. Ctihodný Sāriputta pravil:

„Jak, přátelé, se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, necvičí v odloučenosti?

Zde, přátelé, se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, necvičí v odloučenosti: neopustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, jsou rozmařilí a nevázaní, první, kteří poklesnou, zanedbávajíce úkol odloučení.

Zde, přátelé, by starší mniši (*therā*) měli být pokáráni ze tří důvodů: (1) jakožto žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, se necvičí v odloučenosti, to je první důvod, proč by měli být pokáráni. (2) Neopustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, to je druhý důvod, proč by měli být pokáráni. (3) Jsou rozmařilí a nevázaní, první, kteří poklesnou, zanedbávajíce úkol odloučení, to je třetí důvod, proč by měli být pokáráni. Starší mniši, přátelé, by měli být pokáráni z těchto tří důvodů.

Zde, přátelé, by střední mniši (*majjhimā*) měli být pokáráni ze tří důvodů: (1) jakožto žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, se necvičí v odloučenosti, to je první důvod, proč by měli být pokáráni. (2) Neopustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, to je druhý důvod, proč by měli být pokáráni. (3) Jsou rozmařilí a nevázaní, první, kteří poklesnou, zanedbávajíce úkol odloučení, to je třetí důvod, proč by měli být pokáráni. Střední mniši, přátelé, by měli být pokáráni z těchto tří důvodů.

Zde, přátelé, by noví mniši (*navā*) měli být pokáráni ze tří důvodů: (1) jakožto žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, se necvičí v odloučenosti, to je první důvod, proč by měli být pokáráni. (2) Neopustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, to je druhý důvod, proč by měli být pokáráni. (3) Jsou rozmařilí a nevázaní, první, kteří poklesnou, zanedbávajíce úkol odloučení, to je třetí důvod, proč by měli být pokáráni. Noví mniši, přátelé, by měli být pokáráni z těchto tří důvodů.

Takto, přátelé, se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, necvičí v odloučenosti.

## [Ti, kdo se cvičí v odloučenosti]

A jak, přátelé, se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, cvičí v odloučenosti?

Zde, přátelé, se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, cvičí v odloučenosti: opustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, nejsou rozmařilí a nevázaní, vyhýbají se poklesnutí a jsou v čele, pokud jde o odloučení.

Zde, přátelé, by starší mniši měli být pochváleni ze tří důvodů: (1) jakožto žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, se cvičí v odloučenosti, to je první důvod, proč by měli být pochváleni. (2) Opustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, to je druhý důvod, proč by měli být pochváleni. (3) Nejsou rozmařilí a nevázaní, vyhýbají se poklesnutí a jsou v čele, pokud jde o odloučení, to je třetí důvod, proč by měli být pochváleni. Starší mniši, přátelé, by měli být pochváleni z těchto tří důvodů.

Zde, přátelé, by střední mniši měli být pochváleni ze tří důvodů: (1) jakožto žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, se cvičí v odloučenosti, to je první důvod, proč by měli být pochváleni. (2) Opustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, to je druhý důvod, proč by měli být pochváleni. (3) Nejsou rozmařilí a nevázaní, vyhýbají se poklesnutí a jsou v čele, pokud jde o odloučení, to je třetí důvod, proč by měli být pochváleni. Střední mniši, přátelé, by měli být pochváleni z těchto tří důvodů.

Zde, přátelé, by noví mniši měli být pochváleni ze tří důvodů: (1) jakožto žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, se cvičí v odloučenosti, to je první důvod, proč by měli být pochváleni. (2) Opustí ty věci, které by podle svého Mistra měli opustit, to je druhý důvod, proč by měli být pochváleni. (3) Nejsou rozmařilí a nevázaní, vyhýbají se poklesnutí a jsou v čele, pokud jde o odloučení, to je třetí důvod, proč by měli být pochváleni. Noví mniši, přátelé, by měli být pochváleni z těchto tří důvodů.

Takto, přátelé, se žáci Mistra, jenž prodlévá v odloučení, cvičí v odloučenosti.

## [Opuštění zla skrze střední cestu]

Přátelé, chtivost (*lobho*) a nenávist (*doso*) jsou zlé (*pāpako*). K opuštění chtivosti a nenávisti je zde střední cesta (*majjhimā paṭi-padā*), která umožňuje nazření (*cakkhukaraṇī*) a poznání (*ñāṇakaraṇī*), která vede (*saṃvattati*) k utišení (*upasamāya*), k přímému poznání (*abhiññāya*), k probuzení (*sambodhāya*), k odpoutání (*nibbānāya*). A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*). Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.

Přátelé, hněv (*kodho*) a nepřátelství (*upanāho*) jsou zlé. K opuštění hněvu a nepřátelství je zde střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání. A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*). Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.

Přátelé, pohrdavost (*makkho*) a panovačnost (*palāso*) jsou zlé. K opuštění pohrdavosti a panovačnosti je zde střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání. A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato



ušlechtilá osmičlenná stezka: (1) správný názor, (2) správné rozmyšlení, (3) správná řeč, (4) správné jednání, (5) správné živobytí, (6) správné úsilí, (7) správné uvědomění, (8) správné soustředění. Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.

Přátelé, závistivost (*issā*) a sobectví (*maccheram*) jsou zlé. K opuštění závistivosti a sobectví je zde střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání. A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka: (1) správný názor, (2) správné rozmyšlení, (3) správná řeč, (4) správné jednání, (5) správné živobytí, (6) správné úsilí, (7) správné uvědomění, (8) správné soustředění. Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.

Přátelé, pokrytectví (*māyā*) a klam (*sāṭṭheyyam*) jsou zlé. K opuštění pokrytectví a klamu je zde střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání. A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka: (1) správný názor, (2) správné rozmyšlení, (3) správná řeč, (4) správné jednání, (5) správné živobytí, (6) správné úsilí, (7) správné uvědomění, (8) správné soustředění. Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.

Přátelé, umíněnost (*thambho*) a vznětlivost (*sārambho*) jsou zlé. K opuštění umíněnosti a vznětlivosti je zde střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání. A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka: (1) správný názor, (2) správné rozmyšlení, (3) správná řeč, (4) správné jednání, (5) správné živobytí, (6) správné úsilí, (7) správné uvědomění, (8) správné soustředění.

Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.

Přátelé, domýšlivost (*māno*) a arogance (*atimāno*) jsou zlé. K opuštění domýšlivosti a arogance je zde střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání. A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka: (1) správný názor, (2) správné rozmyšlení, (3) správná řeč, (4) správné jednání, (5) správné živobytí, (6) správné úsilí, (7) správné uvědomění, (8) správné soustředění. Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.

Přátelé, pýcha (*mado*) a nedbalost (*pamādo*) jsou zlé (*pāpako*). K opuštění pýchy a nedbalosti je zde střední cesta (*majjhimā paṭipadā*), která umožňuje nazření (*cakkhukaraṇī*) a poznání (*ñāṇakaraṇī*), která vede (*saṃvattati*) k utišení (*upasamāya*), k přímému poznání (*abhiññāya*), k probuzení (*sambodhāya*), k odpoutání (*nibbānāya*).

### [Závěr]

A která je ta střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání? Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*). Toto, přátelé, je ona střední cesta, která umožňuje nazření a poznání, která vede k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání.“

Tak pravil ctihodný Sāriputta. Spokojení mniši se zaradovali ze slov ctihodného Sāriputty.

## 4. *Bhayabherava suttaṃ*

### Strach a hrůza

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy se bráhmaṇ Jānussoni vydal k místu, kde se zdržoval Vznešený. Když tam dorazil, vyměnili si spolu pozdravy a prohodili pár přátelských zdvořilostních frází, načež usedl po straně a takto oslovil Vznešeného:

#### [Bráhmaṇova návštěva]

„Pro dobré syny, kteří z důvěry ke Ctěnému Gotamovi odešli z domova do bezdomoví, je Ctěný Gotama vůdcem, pomocníkem a rádcem. Tito lidé následují příklad Ctěného Gotamy.“ „Tak je tomu, bráhmaṇe, tak je tomu. Pro dobré syny, kteří z důvěry ke mně odešli z domova do bezdomoví, jsem vůdcem, pomocníkem a rádcem. Tito lidé následují můj příklad.“

„Ale odlehlá přístřeší v džungli a lesních houštinách jsou těžko snesitelná, odloučení je těžké a není snadné najít zalíbení v samotě. Zdálo by se, že lesy musí narušit mysl mnicha, postrádá-li soustředění.“ „Tak je tomu, bráhmaṇe, tak je tomu. Odlehlá přístřeší v džungli a lesních houštinách jsou těžko snesitelná, odloučení je těžké a není snadné najít zalíbení v samotě. Zdálo by se, že lesy musí narušit mysl mnicha, postrádá-li soustředění.“

#### [Bodhisattova cesta]

Před svým probuzením, bráhmaṇe, ještě jako neprobuzený bodhisatta, jsem také uvažoval takto: ‚Odlehlá přístřeší v džungli a lesních houštinách jsou těžko snesitelná, odloučení je těžké a není snadné najít zalíbení v samotě. Zdálo by se, že lesy musí narušit mysl mnicha, postrádá-li soustředění.‘

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (1) s neočištěným tělesným jednáním (*aparisuddha-kāya-kammantā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich neočištěného tělesného jednání. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách s neočištěným tělesným jednáním. Jsem ten, jehož tělesné jednání je očištěné (*parisuddha-kāya-kammanto*). Jsem jedním z těch ušlechtilých (*ariyā*), kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách, jejichž tělesné jednání je očištěné.‘ Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tuto čistotu tělesného jednání, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (2) s neočištěným slovním jednáním (*aparisuddha-vācī-kammantā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich neočištěného slovního jednání. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách s neočištěným slovním jednáním. Jsem ten, jehož slovní jednání je očištěné (*parisuddha-vācī-kammanto*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách, jejichž slovní jednání je očištěné.‘ Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tuto čistotu slovního jednání, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (3) s neočištěným mentálním jednáním (*aparisuddha-mano-kammantā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich neočištěného mentálního jednání. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách s neočištěným mentálním jednáním. Jsem ten, jehož mentální jednání je očištěné (*parisuddha-mano-kammanto*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, jejichž mentální jednání je očištěné.‘ Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tuto čistotu mentálního jednání, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (4) s neočištěným živobytím (*aparissuddhājīvā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich neočištěného živobytí. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách s neočištěným živobytím. Jsem ten, jehož živobytí je očištěné (*parissuddhājīvo*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, jejichž živobytí je očištěné.‘ Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tuto čistotu živobytí, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (5) žádostiví a plní smyslné vášně (*abhijjhālū kāmesu tibbasārāgā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich žádostivosti a smyslné touhy. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách žádostivý a plný smyslné vášně. Jsem ten, jenž je bez žádosti (*anabhijjhālū*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří jsou bez žádosti.‘ Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tuto oproštěnost od žádostivosti, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (6) se zlovolnou myslí a nenávistnými úmysly (*byāpannacittā paduṭṭhamanasāṅkappā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich zlovolné myslí a nenávistných úmyslů. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách se zlovolnou myslí a nenávistnými úmysly. Jsem ten, jehož mysl je laskavá (*mettācitto*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, jejichž mysl je laskavá.‘ Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tuto laskavou mysl, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (7) přemoženi lenivostí a malátností (*thīna-middha-pariyuṭṭhitā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách, vyvolávají

[v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich lenosti a malátnosti. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách přemožen lenivostí a malátností. Jsem prost lenivosti a malátnosti (*vigātathīnamiddho*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří jsou prosti lenivosti a malátnosti.' Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tuto oproštěnost od lenivosti a malátnosti, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (8) s rozrušenou a neklidnou myslí (*uddhatā avūpasantacittā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich rozrušené a neklidné mysli. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách s rozrušenou a neklidnou myslí. Jsem ten, jehož mysl je klidná (*vūpasantacitto*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, jejichž mysl je klidná.' Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl tento klid mysli, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (9) s nejistotou a pochybnostmi (*kañkhī vicikicchī*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich nejistoty a pochybností. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách nejistý a s pochybnostmi. Jsem ten, kdo překonal pochybnosti (*tīṇṇavicikiccho*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří překonali pochybnosti.' Když jsem v sobě, bráhmane, uviděl toto překonání pochybností, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmane: ‚Když se různí asketi a bráhmani (10) vyzdvihující sebe a ponižující druhé (*attukkaṃsakā paravambhī*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich sebevyzdvihování a ponižování druhých. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyzdvihujíc sebe a ponižujíc druhé. Jsem ten, kdo nevyzdvihuje

sebe a neponižuje druhé (*anattukkaṃsako aparavambhī*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří nevyzdvihují sebe a neponižují druhé.' Když jsem v sobě, bráhmáne, uviděl toto nevyzdvihování sebe a neponižování druhých, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmáne: ‚Když se různí asketi a bráhmani (11) plní děsu a chvění (*chambhī bhīrukājatikā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich děsu a chvění. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách pln děsu a chvění. Jsem prost obav (*vigatalomaḥaṃso*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří jsou prosti obav.' Když jsem v sobě, bráhmáne, uviděl toto oproštění od obav, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmáne: ‚Když se různí asketi a bráhmani (12) toužící po zisku, počtách a slávě (*lābhasakkārasiloka nikāmayamānā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich touhy po zisku, počtách a slávě. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách toužíc po zisku, počtách a slávě. Jsem skromný (*appiccho*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří jsou skromní.' Když jsem v sobě, bráhmáne, uviděl tuto skromnost, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmáne: ‚Když se různí asketi a bráhmani (13) líní a ochablí (*kusītā hīnavīriyā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich lenosti a ochablosti. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách líný a ochablý. Jsem energický (*āraddhavīriyo*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří jsou energičtí.' Když jsem v sobě, bráhmáne, uviděl tuto energičnost, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmáne: ‚Když se různí asketi a bráhmani (14) postrádající uvědomění a jasné chápání (*mutṭhassatī asampajānā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z chybějícího uvědomění a jasného chápání. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách postrádaje uvědomění a jasné chápání. Jsem ten, jehož uvědomění je ustavené (*upatṭhitassati*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří mají ustavené uvědomění.‘ Když jsem v sobě, bráhmáne, uviděl toto ustavení uvědomění, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmáne: ‚Když se různí asketi a bráhmani (15) nesoustředění a s rozptýlenou myslí (*asamāhitā vibbhantacittā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich nesoustředění a rozptýlené mysli. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách nesoustředěný a s rozptýlenou myslí. Jsem obdařen soustředěním (*samādhisampanno*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, kteří jsou obdařeni soustředěním.‘ Když jsem v sobě, bráhmáne, uviděl tento dar soustředění, našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem, bráhmáne: ‚Když se různí asketi a bráhmani (16) hlupáci a žvanilové (*duppaññā eḷamūgā*) uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách, vyvolávají [v sobě] neprospěšný strach a hrůzu díky poskvrně plynoucí z jejich hlouposti a žvanivosti. Já se však neuchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a v lesních houštinách hloupý a užvaněný. Jsem obdařen moudrostí [porozuměním] (*paññāsampanno*). Jsem jedním z těch ušlechtilých, kteří se uchylují do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách, kteří jsou obdařeni moudrostí [porozuměním].‘ Když jsem v sobě, bráhmáne, uviděl tento dar moudrosti [porozumění], našel jsem velkou útěchu pro život v lesích.

Uvažoval jsem: ‚Co kdybych trávil zvláště příhodné noci, čtrnáctého a patnáctého dne měsíce a osmého dne každého půlměsíce, v tak úděsných a strašlivých místech, jako jsou zahravní



svatyně, lesní svatyně a stromové svatyně? Pak bych snad mohl uvidět onen strach a hrůzu.' A poté, bráhmane, jsem trávil zvláště příhodné noci, čtrnáctého a patnáctého dne měsíce a osmého dne každého půlměsíce, v tak úděsných a strašlivých místech, jako jsou zahradní svatyně, lesní svatyně a stromové svatyně. Když jsem tam prodléval, buď se objevilo divoké zvíře, nebo páv ulomil větvičku, nebo vítr rozechvěl listí. Tu jsem si pomyslel: 'To jistě přichází onen strach a hrůza.'

Pak jsem si, bráhmane, pomyslel: 'Proč pořád očekávám jen strach a hrůzu? Co kdybych tento strach a hrůzu zahnal, setrvávaje v téže pozici, v jaké mne zastihnou?' Když jsem chodil, přepadl mne strach a hrůza, a já jsem se ani nezastavil, ani jsem neusedl, ani jsem neulehl, dokud jsem onen strach a hrůzu v chůzi nezahnal. Když jsem stál, přepadl mne strach a hrůza, a já jsem ani nechodil, ani jsem neusedl, ani jsem neulehl, dokud jsem onen strach a hrůzu vstoje nezahnal. Když jsem seděl, přepadl mne strach a hrůza, a já jsem ani nechodil, ani jsem nestál, ani jsem neulehl, dokud jsem onen strach a hrůzu vsedě nezahnal. Když jsem ležel, přepadl mne strach a hrůza, a já jsem ani nechodil, ani jsem nestál, ani jsem neusedl, dokud jsem onen strach a hrůzu vleže nezahnal.

Jsou, bráhmane, někteří asketi a bráhmani, kteří vnímají den, když je noc, a noc, když je den. O těch asketech a bráhmanech já říkám, že prodlévají ve stavu zaslepenosti (*sammohavihārasmiṃ*). Já, bráhmane, vnímám v noci noc a ve dne den. Kdyby se o někom mělo správně říci: 'Bytost neovlivněná zaslepeností (*asammohadhammo satto*) vyvstala ve světě, ku prospěchu a blahu mnohých, ze soucitu se světem (*lokānukampāya*), pro dobro (*atthāya*), prospěch (*hitāya*) a blaho (*sukhāya*) bohů a lidí,' mělo by se to jistě říci o mně.

### [Čtyři meditační pohroužení]

Vzbudil jsem v sobě nepolevující (*asallīnaṃ*) energii (*vīriyaṃ*) a ustavil jsem uvědomění (*upaṭṭhitā sati*), mé tělo (*kāyo*) bylo uklidněné (*passaddho*) a nevzrušené (*asāradho*), má mysl byla soustředěná (*samāhitaṃ*) a sjednocená (*ekaggaṃ*).

(1) Odloučen od smyslných požitků (*viviccaeva kāmehi*) a od neprospěšných stavů (*akusalehi dhammehi*), jsem vstoupil

a prodléval v prvním pohroužení (*paṭhamam jhānam*), jež je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāram*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajam pītisukham*).

(2) S utišením myšlení a rozvažování jsem vstoupil a prodléval v druhém pohroužení (*dutiyaṃ jhānam*), v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhattaṃ sampasādanam*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāram*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijam pītisukham*).

(3) S vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) jsem prodléval vyrovnaně (*upekkhako ca vihāsiṃ*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedesiṃ*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*) prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto jsem vstoupil a prodléval ve třetím pohroužení (*tatiyaṃ jhānam*).

(4) S opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti (*somanassaṃ*) a žalu (*domanassaṃ*), jsem vstoupil a prodléval ve čtvrtém pohroužení (*catutthaṃ jhānam*), jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukham*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhā-sati-pārisuddhi*).

## [Trojice vědění]

(1) Když byla má mysl (*citte*) takto soustředěná (*samāhite*), očištěná (*parisuddhe*), vyjasněná (*pariyodāte*), bez poskvrnění (*anaṅgane*), bez nečistoty (*vigatūpakkilese*), poddajná (*mudubhūte*), schopná činnosti (*kammaniye*), ustálená (*ṭhite*) a neochvějná (*āneñjappatte*), zaměřil jsem ji (*abhininnāmesiṃ*) k poznání v podobě vzpomínky na dřívější pobyty [minulé životy] (*pubbenivāsānussatiñānam*).

Vybvavil jsem si mnohé své dřívější pobyty [minulé životy]: jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání

světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: »Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde, a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.« Takto jsem si vzpomněl na mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi.

Toto, bráhmáne, bylo první vědění [poznání] (*paṭhamā vijjā*), kterého jsem dosáhl v první části noci. Nevědomost byla rozptýlena (*avijjā vihata*) a objevilo se vědění (*vijjā uppannā*), temnota byla rozptýlena (*tamo vihato*) a objevilo se světlo (*āloko uppanno*), jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale (*appamattassa*), horlivě (*ātāpino*) a odhodlaně (*pahitattassa*).

(2) Když byla má mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměřil jsem ji k poznání odchodu a opětovného vyvstávání (*cutūpapāta-nāṇaṃ*) bytosti (*sattānaṃ*). Svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jsem viděl, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznával, jak bytosti putují podle svých činů: »Tyto milé bytosti, které špatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly špatné názory a jednaly podle svých špatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, které správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.« Takto jsem svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, viděl, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznával jsem, jak bytosti putují podle svých činů.

Toto, bráhmáne, bylo druhé vědění [poznání] (*dutiya vijjā*), kterého jsem dosáhl v střední části noci. Nevědomost byla rozptýlena

a objevilo se vědění, temnota byla rozptýlena a objevilo se světlo, jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale, horlivě a odhodlaně.

(3) Když byla má mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměřil jsem ji k poznání odstranění (*khaya-ñāṇaṃ*) zákalů (*āsavaṇaṃ*).

Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto je strast (*idaṃ dukkhaṇ'ti*).« Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto je vznik strasti (*ayaṃ dukkhasamudayo'ti*).« Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto je ustání strasti (*ayaṃ dukkhanirodho'ti*).« Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto je cesta vedoucí k ustání strasti (*ayaṃ dukkhanirodhagāminīpaṭipadā'ti*).« Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto jsou zákaly (*ime āsavā'ti*).« Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto je vznik zákalů (*ayaṃ āsavaṣamudayo'ti*).« Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto je ustání zákalů (*ayaṃ āsavanirodho'ti*).« Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: »Toto je cesta vedoucí k ustání zákalů (*ayaṃ āsavanirodhagāminīpaṭipadā'ti*).«

Když jsem takto poznával (*jānato*) a takto viděl (*passato*), má mysl se osvobodila od zákalu smyslných požitků (*kāmāsavā*). Mysl se osvobodila i od zákalu bytí (*bhavāsavā*). Mysl se osvobodila i od zákalu nevědomosti (*avijjāsavā*). Ve stavu osvobození se dostavilo poznání: »Osvobozen.« A věděl jsem: »Ukončeno je zrozování (*khīṇā jāti*), dokonán je čistý [svatý] život (*vusitaṃ brahmacariyaṃ*), úkol je splněn (*kataṃ karaṇīyaṃ*), po tomto zde již není nic dalšího (*nāparaṃ itthattāyā*).«

Toto, bráhmane, bylo třetí vědění [poznání] (*tatiyā vijjā*), kterého jsem dosáhl v poslední části noci. Nevědomost byla rozptýlena a objevilo se vědění, temnota byla rozptýlena a objevilo se světlo, jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale, horlivě a odhodlaně.

## [Závěr]

Mohl by sis, bráhmane, pomyslet: „Asketa Gotama možná není ani dnes prost vášně, nenávisti a zaslepenosti, a proto se stále uchyluje do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách.“

Ale tak bys to neměl chápat. Ze dvou důvodů, bráhmane, se stále uchyluji do odlehlých přístřeší v džungli a lesních houštinách: (1) jelikož to pro mne představuje šťastné prodlévání zde a nyní (*ditṭhadhammasukhavihāraṃ*), a (2) ze soucitu k budoucím pokolením (*pacchimañca janataṃ anukampamāno*).“

„Ctěný Gotama má vsutku soucit k budoucím pokolením, neboť je zasloužilý a dokonale probuzený. Výborně, Ctěný Gotamo, výborně! Jako kdyby někdo převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či do temnoty lampu vnesl, aby kdo má oči, tvary uviděl, právě tak Ctěný Gotama vysvětlil Dhammu mnoha způsoby. Obracím se ke Ctěnému Gotamovi, k Dhammě a k obci bhikkhů jako ke svému útočišti. Nechť mne Vznešený považuje za laického stoupence, který u něho našel útočiště ode dneška až do konce života.“

## 5. *Anaṅgaṇa suttaṃ*

### Bez poskvrny

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattthī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam ctihodný Sāriputta oslovil mnichy: „Přátelé, mnichové!“ „Příteli!“ odpověděli mu mniši. Ctihodný Sāriputta pravil: „Jsou tyto čtyři druhy jedinců, které lze nalézt ve světě. Které čtyři?“

#### [Čtyři druhy jedinců]

Zde je, přítelé, nějaký (1) jedinec s poskvrnou, který nechápe (*nappajānāti*) v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvrna (*ajjhattaṃ aṅgaṇan’ti*).‘ Dále je zde, přítelé, nějaký (2) jedinec s poskvrnou, který chápe (*pajānāti*) v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvrna.‘ Navíc je zde, přítelé, nějaký (3) jedinec bez poskvrny, který nechápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna.‘ A také je zde, přítelé, nějaký (4) jedinec bez poskvrny, který chápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna.‘

Zde, přítelé, ten jedinec s poskvrnou, který nechápe v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvrna,‘ je označován za nižšího (*hīṇapuriso*) z oněch dvou jedinců s poskvrnou. A ten jedinec s poskvrnou, který chápe v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvrna,‘ je označován za vyššího (*setṭhapuriso*) z oněch dvou jedinců s poskvrnou.

Zde, přítelé, ten jedinec bez poskvrny, který nechápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna,‘ je označován za nižšího z oněch dvou jedinců bez poskvrny. A ten jedinec bez poskvrny, který chápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna,‘ je označován za vyššího z oněch dvou jedinců bez poskvrny.“

## [Nižší a vyšší jedinec]

Po těchto slovech ctihodný Mahā Moggallāna takto oslovil ctihodného Sāriputtu: „Jaký je důvod, příteli Sāriputto, jaká je příčina toho, že z těchto dvou jedinců s poskvrou je jeden označován za nižšího a druhý za vyššího? A jaký je důvod, jaká je příčina toho, že z těchto dvou jedinců bez poskvry je jeden označován za nižšího a druhý za vyššího?“

(1) „Když, příteli, nějaký jedinec s poskvrou nechápe v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvra,‘ lze od něj očekávat, že nerozvine vůli, nevyvine úsilí, nevzbudí v sobě energii (*na vīriyam ārabhissati*) k odstranění oné poskvry a zemře s vášní (*sarāgo*), s nenávisť (*sadoso*), se zaslepeností (*samoho*), s poskvrou (*sāṅgaṇo*) a se znečištěnou myslí (*saṃkiliṭṭhacitto*). Jako kdyby si, příteli, někdo přinesl bronzovou misku z obchodu či z kovárny, pokrytou prachem a špínou, a pak by ji ani nepoužíval, ani nevyčistil, ale odhodil by ji do špinavého kouta. Nebyla by ta bronzová miska za nějakou dobu ještě znečištěnější a špinavější?“ „Ano, příteli.“ „Právě tak, příteli, když nějaký jedinec s poskvrou nechápe v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvra,‘ lze od něj očekávat, že nerozvine vůli, nevyvine úsilí, nevzbudí v sobě energii k odstranění oné poskvry a zemře s vášní, nenávisť, zaslepeností, s poskvrou a se znečištěnou myslí.“

(2) Když, příteli, nějaký jedinec s poskvrou chápe v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvra,‘ lze od něj očekávat, že rozvine vůli, vyvine úsilí, vzbudí v sobě energii (*vīriyam ārabhissati*) k odstranění oné poskvry a zemře bez vášně (*arāgo*), bez nenávisť (*adoso*), bez zaslepenosti (*amoho*), bez poskvry (*anaṅgaṇo*) a s neznečištěnou myslí (*asaṃkiliṭṭhacitto*). Jako kdyby si, příteli, někdo přinesl bronzovou misku z obchodu či z kovárny, pokrytou prachem a špínou, a pak by ji používal a vyčistil, a neodhodil by ji do špinavého kouta. Nebyla by ta bronzová miska za nějakou dobu čistá a jasná?“ „Ano, příteli.“ „Právě tak, příteli, když nějaký jedinec s poskvrou chápe v souladu se skutečností: ‚Je ve mně vnitřní poskvra,‘ lze od něj očekávat, že rozvine vůli, vyvine úsilí, vzbudí v sobě

energii k odstranění oné poskvrny a zemře bez vášně, nenávisti, zaslepenosti, bez poskvrny a s neznečištěnou myslí.

(3) Když, příteli, nějaký jedinec bez poskvrny nechápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna,‘ lze od něj očekávat, že zaměří svou pozornost (*manasī karissati*) na znak [představu] krásy (*subha-nimittam*), jeho mysl pokáží vášně a zemře s vášní, nenávistí, zaslepeností, s poskvrnou a se znečištěnou myslí. Jako kdyby si, příteli, někdo přinesl bronzovou misku z obchodu či z kovárny, čistou a jasnou, a pak by ji ani nepoužíval, ani nevyčistil, ale odhodil by ji do špinavého kouta. Nebyla by ta bronzová miska za nějakou dobu znečištěná a špinavá?“ „Ano, příteli.“ „Právě tak, příteli, když nějaký jedinec bez poskvrny nechápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna,‘ lze od něj očekávat, že zaměří svou pozornost na znak krásy, jeho mysl poskvrní vášně a zemře s vášní, nenávistí, zaslepeností, s poskvrnou a se znečištěnou myslí.

(4) Když, příteli, nějaký jedinec bez poskvrny chápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna,‘ lze od něj očekávat, že nezaměří svou pozornost (*na manasī karissati*) na znak [představu] krásy, jeho mysl neposkvrní vášně a zemře bez vášně, nenávisti, zaslepenosti, bez poskvrny a s neznečištěnou myslí. Jako kdyby si, příteli, někdo přinesl bronzovou misku z obchodu či z kovárny, čistou a jasnou, a pak by ji používal a vyčistil, a neodhodil by ji do špinavého kouta. Nebyla by ta bronzová miska za nějakou dobu ještě čistější a jasnější?“ „Ano, příteli“ „Právě tak, příteli, když nějaký jedinec bez poskvrny chápe v souladu se skutečností: ‚Není ve mně vnitřní poskvrna,‘ lze od něj očekávat, že nezaměří svou pozornost na znak krásy, jeho mysl neposkvrní vášně a zemře bez vášně, nenávisti, zaslepenosti, bez poskvrny a s neznečištěnou myslí.

Toto je důvod, příteli Moggallāno, toto je příčina toho, že z těchto dvou jedinců s poskvrnou je jeden označován za nižšího a druhý za vyššího. A toto je důvod, toto je příčina toho, že z těchto dvou jedinců bez poskvrny je jeden označován za nižšího a druhý za vyššího.“



## [Poskvrna]

„Říká se, příteli, ‚poskvrna, poskvrna,‘ ale co toto slovo označuje?“ „Poskvrna je označení pro oblast špatných, neprospěšných přání (*pāpakānaṃ akusalānaṃ icchā-vacarānaṃ*).

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Jestli se dopustím nějakého prohřešku, kéž se o mně druzí mniši nedozvědí, že jsem se dopustil prohřešku.‘ A je možné, že se o něm druzí mniši dozvědí, že se dopustil prohřešku. On je kvůli tomu podrážděný (*kupito*) a rozmrzelý (*appatīto*): ‚Mniši o mně vědí, že jsem se dopustil prohřešku.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Dopustil jsem se prohřešku. Kéž mne druzí mniši napomenou v soukromí, a ne uprostřed obce mnichů.‘ A je možné, že ho druzí mniši napomenou uprostřed obce mnichů, a ne v soukromí. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Mniši mne napomínají uprostřed obce mnichů, a ne v soukromí.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Dopustil jsem se prohřešku. Kéž mne napomene ten, který je mi rovný, a ne někdo, kdo mi není rovný.‘ A je možné, že ho napomene někdo, kdo mu není rovný, a ne ten, který je mu rovný. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Napomíná mne někdo, kdo mi není rovný, a ne ten, který je mi rovný.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž by Mistr učil mnichy Dhammu kladením otázek právě mně, a ne někomu jinému.‘ A je možné, že Mistr bude klást otázky někomu jinému. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Mistr učí Dhammu kladením otázek někomu jinému než mně.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž by mniši vstoupili do vesnice za almužnou právě se mnou v čele, a ne s někým jiným.‘ A je možné, že mniši vstoupí do vesnice za almužnou v čele s někým jiným. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Do vesnice za almužnou jsme vstoupili v čele s někým jiným, a ne

se mnou.' Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já získal v jídelně nejlepší místo na sezení, nejlepší vodu, nejlepší pokrm, a ne někdo jiný.' A je možné, že v jídelně nejlepší místo na sezení, nejlepší vodu, nejlepší pokrm získá někdo jiný. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚V jídelně získal nejlepší místo na sezení, nejlepší vodu, nejlepší pokrm někdo jiný, a ne já.' Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já mohl v jídelně po jídle pronést poděkování, a ne někdo jiný.' A je možné, že po jídle pronese poděkování někdo jiný, ne on sám. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Po jídle pronesl poděkování někdo jiný, a ne já.' Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já mohl učit Dhammu mnichy, již přišli do kláštera, a ne někdo jiný.' A je možné, že v klášteře učí mnichy, někdo jiný, a ne on sám. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚V klášteře učí mnichy, někdo jiný, a ne já.' Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já mohl učit Dhammu mnišky, jež přišly do kláštera, a ne někdo jiný.' A je možné, že v klášteře učí mnišky někdo jiný, a ne on sám. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚V klášteře učí mnišky někdo jiný, a ne já.' Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já mohl učit Dhammu laiky, již přišli do kláštera, a ne někdo jiný.' A je možné, že v klášteře učí laiky někdo jiný, a ne on sám. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚V klášteře učí laiky někdo jiný, a ne já.' Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já mohl učit Dhammu laičky, jež přišly do kláštera, a ne někdo jiný.' A je možné, že v klášteře učí laičky někdo jiný, a ne on sám. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚V klášteře učí laičky někdo jiný, a ne já.' Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já byl ctěn, uznáván, považován a uctíván mnichy a ne někdo jiný.‘ A je možné, že mniši ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Mniši ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného, a ne mě.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já byl ctěn, uznáván, považován a uctíván mniškami, a ne někdo jiný.‘ A je možné, že mnišky ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Mnišky ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného, a ne mě.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já byl ctěn, uznáván, považován a uctíván laiky, a ne někdo jiný.‘ A je možné, že laici ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Laici ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného, a ne mě.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já byl ctěn, uznáván, považován a uctíván laičkami, a ne někdo jiný.‘ A je možné, že laičky ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Laičky ctí, uznávají, považují si a uctívají někoho jiného, a ne mě.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já získal nejskvělejší roucho, a ne někdo jiný.‘ A je možné, že nezíská nejskvělejší roucho. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Nejskvělejší roucho získal někdo jiný, a ne já.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já získal nejskvělejší almužní jídlo, a ne někdo jiný.‘ A je možné, že nezíská nejskvělejší almužní jídlo. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Nejskvělejší almužní jídlo získal někdo jiný, a ne já.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já získal nejskvělejší přístřeší a ne někdo jiný.‘ A je možné, že nezíská nejskvělejší přístřeší. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Nejskvělejší přístřeší získal někdo jiný, a ne já.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Je možné, že v nějakém mnichovi vyvstane takovéto přání: ‚Kéž bych právě já získal nejskvělejší léky pro případ nemoci, a ne někdo jiný.‘ A je možné, že nezíská nejskvělejší léky pro případ nemoci. On je kvůli tomu podrážděný a rozmrzelý: ‚Nejskvělejší léky pro případ nemoci získal někdo jiný, a ne já.‘ Ona podrážděnost a rozmrzelost, příteli, je zde poskvrnou.

Poskvrna, příteli, je označení pro oblast těchto špatných, neprospěšných přání.

### [Opuštění špatných, neprospěšných přání]

Jestliže je na nějakém mnichovi vidět nebo se o něm lze doslechnout, že neopustil (*appahīnā*) oblast těchto špatných, neprospěšných přání, tak přestože žije v lese, v odlehlých přístřeších, chodí za almužnou bez zastávek od domu k domu, nosí jen odhozené hadry a halí se do hrubého roucha, jeho společníci v čistém životě ho nechtí, neuznávají, nepovažují si ho a neuctívají ho (*na pūjenti*). A z jakého důvodu? Jelikož na tomto ctihodném je vidět nebo se o něm lze doslechnout, že neopustil oblast těchto špatných, neprospěšných přání. Jako kdyby, příteli, někdo přinesl bronzovou misku z obchodu či z kovárny, čistou a jasnou, vložil by do ní mrtvolu hada nebo psa nebo člověka, přikryl by ji jinou miskou a odnesl by ji zpět na trh. Když by to lidé viděli, říkali by: ‚Co to tam neseš jako nějaký poklad?‘ Pak by zvedli víko misky, odkryli ji a podívali by se dovnitř, a při tom pohledu by je naplnila taková nelibost, takový odpor a hnus, že ani hladoví by neměli pomyslení na jídlo, nemluvě o těch najedených.

Právě tak, příteli, jestliže je na nějakém mnichovi vidět nebo se o něm lze doslechnout, že neopustil oblast těchto špatných, neprospěšných přání, tak přestože žije v lese, v odlehlých přístřeších, chodí za almužnou bez zastávek od domu k domu, nosí jen odhozené hadry a halí se do hrubého roucha, jeho společníci

v čistém životě ho nectí, neuznávají, nepovažují si ho a neuctívají ho (*na pūjenti*). A z jakého důvodu? Jelikož na tomto ctihodném je vidět nebo se o něm lze doslechnout, že neopustil oblast těchto špatných, neprospěšných přání.

Jestliže je na nějakém mnichovi vidět nebo se o něm lze doslechnout, že opustil (*pahīnā*) oblast těchto špatných, neprospěšných přání, tak přestože žije na kraji vesnice, přijímá pozvání a nosí roucha darovaná hospodáři, jeho společníci v čistém životě ho ctí, uznávají, považují si ho a uctívají ho (*pūjenti*). A z jakého důvodu? Jelikož na tomto ctihodném je vidět nebo se o něm lze doslechnout, že opustil oblast těchto špatných, neprospěšných přání. Jako kdyby, příteli, někdo přinesl bronzovou misku z obchodu či z kovárny, čistou a jasnou, vložil by do ní vybranou rýži s různými polévkami a omáčkami, přikryl by ji jinou miskou a odnesl by ji zpět na trh. Když by to lidé viděli, říkali by: ‚Co to tam neseš jako nějaký poklad?‘ Pak by zvedli víko misky, odkryli ji a podívali by se dovnitř, a při tom pohledu by je naplnila taková libost, vůbec žádný odpor či hnus, že i najedení by chtěli jíst, nemluvě o těch hladových.

Právě tak, příteli, jestliže je na nějakém mnichovi vidět nebo se o něm lze doslechnout, že opustil oblast těchto špatných, neprospěšných přání, tak přestože žije na kraji vesnice, přijímá pozvání a nosí roucha darovaná hospodáři, jeho společníci v čistém životě ho ctí, uznávají, považují si ho a uctívají ho (*pūjenti*). A z jakého důvodu? Jelikož na tomto ctihodném je vidět nebo se o něm lze doslechnout, že opustil oblast těchto špatných, neprospěšných přání.“

### [Moggallānova pocta Sāriputtovi]

Po těchto slovech ctihodný Mahā Moggallāna takto oslovil ctihodného Sāriputtu: „Napadá mě přirovnání, příteli Sāriputto.“ „Nuže ho vyslov, příteli Moggallāno.“

„Jednou, příteli Sāriputto, jsem prodléval u Rājagahy, v horské rozsedlině. Časně z rána jsem se ustrojil, vzal jsem svou misku a roucho a vstoupil jsem do Rājagahy za almužnou. Tehdy Samīti, syn koláře, hobloval loukoť a ājīvaka [drsňý asketa] Paṇḍuputta, syn bývalého koláře, mu přihlížel. Pak v mysli ājīvaky Paṇḍuputty

vyvstala tato myšlenka: ‚Kéž by Samīti, syn koláře, ohobloval tento ohyb, tento záhyb, tuto vadu na této loukoti tak, aby byla bez ohybů, bez záhybů, bez vady, pouze z čistého jádrového dřeva.‘ A jak tato myšlenka vyvstala v mysli ājīvaky Paṇḍuputty, syna bývalého koláře, právě tak Samīti, syn koláře, ohobloval ten ohyb, záhyb a vadu na oné loukoti. Poté, příteli, byl ājīvaka Paṇḍuputta potěšen a pravil: ‚Hobluje, jako kdyby znal [přání] mého srdce svým srdcem.‘

Právě tak, příteli, jsou zde lidé bez důvěry (*assaddhā*), kteří odešli (*pabbajitā*) z domova (*agārasmā*) do bezdomoví (*anagāriyaṃ*) jen kvůli živobytí, a ne z důvěry (*na saddhā*), kteří klamou (*saṭhā*), jsou pokrytci a podvodníci, nevyrovnaní, nafoukaní, těkaví, hrubí a upovídání, nestřežící brány svých smyslových schopností (*indriyesu aguttadvārā*), neumírnění v jídle (*bhojane amattaññuno*), neoddaní bdělosti (*jāgariyaṃ ananuyuttā*), nehledící si asketického života, bez úcty ke cvičení, rozmařilí a nevázaní, první, kteří poklesnou, zanedbávající úkol odloučení, líní (*kusītā*) a ochablí (*hīnavīriyā*), postrádající uvědomění (*muṭṭhassatī*) a jasné chápání (*asampajānā*), nesoustředění (*asamāhitā*) a s rozptýlenou myslí (*vibhantacittā*), hlupáci (*duppaññā*) a žvanilové (*eḷamūgā*). Ctihodný Sāriputta svou řečí o Dhammě vyhlazuje [jejich chyby], jako kdyby znal [přání] mého srdce svým srdcem.

Jsou zde však i synové z dobrých rodin (*kulaputtā*), kteří z důvěry (*saddhā*) odešli z domova do bezdomoví, kteří neklamou (*asaṭhā*), nejsou pokrytci ani podvodníci, nejsou nevyrovnaní ani nafoukaní ani těkaví, nejsou hrubí ani upovídání, střeží brány svých smyslů (*indriyesu guttadvārā*), jsou umírnění v jídle (*bhojane mattaññuno*), oddaní bdělosti (*jāgariyaṃ anuyuttā*), hledí si asketického života, s úctou ke cvičení, nejsou rozmařilí ani nevázaní, vyhýbají se poklesnutí, jsou v čele pokud jde o odloučení, jsou energičtí (*āradhāvīriyā*) a odhodlaní (*pahitattā*), mají ustavené uvědomění (*upaṭṭhitassatī*) a jasné chápání (*sampajānā*), jsou soustředění (*samāhitā*), se sjednocenou myslí (*ekaggacittā*), obdařeni moudrostí (*paññavanto*), nejsou žvanilové (*aneḷamūgā*). Ti, když vyslechnou tuto řeč o Dhammě od ctihodného Sāriputty, jsou jí napojeni a nasyceni, v řeči i v mysli. Je vskutku dobré, že ctný Sāriputta své společníky v čistém životě takto pozvedá

z neprospěšného a upevňuje je v prospěšném.

Jako kdyby, přáteli, mladá žena či muž, v rozkvětu mládí, hledící si ozdob, s umytou hlavou, dostali věnec lotosů, jasmínů či růží, vzali by ho oběma rukama a posadili by si ho na hlavu. Právě tak, přáteli, jsou zde dobří synové, kteří z důvěry odešli z domova do bezdomoví, kteří neklamou (*asatḥā*), nejsou pokrytci ani podvodníci, nejsou nevyrovnaní ani nafoukaní ani těkaví, nejsou hrubí ani upovídání, střeží brány svých smyslů (*indriyesu guttadvārā*), jsou umírnění v jídle (*bhojane mattañño*), oddaní bdělosti (*jāgariyam anuyuttā*), hledí si asketického života, s úctou ke cvičení, nejsou rozmařilí ani nevázaní, vyhýbají se poklesnutí, jsou v čele pokud jde o odloučení, jsou energičtí (*āradhaviṛiyā*) a odhodlaní (*pahitattā*), mají ustavené uvědomění (*upaṭṭhitassatī*) a jasné chápání (*sampajānā*), jsou soustředění (*samāhitā*), se sjednocenou myslí (*ekaggacittā*), obdařeni moudrostí (*paññavanto*), nejsou žvanilové (*aneḷamūgā*). Ti, když vyslechnou tuto řeč o Dhammě od ctihodného Sāriputty, jsou jí napojeni a nasyceni, v řeči i v myslí.

### [Závěr]

Je vskutku dobré, že ctěný Sāriputta své společníky v čistém životě takto pozvedá z neprospěšného (*akusalā vuṭṭhāpetvā*) a upevňuje je v prospěšném (*kusale paṭiṭṭhāpeti*).“

Takto se tito dva velcí tvorové (*mahā-nāgā*) vzájemně zaradovali ze svých dobře pronesených slov.

## 6. Ākaṅkheyya suttaṃ

### Kdyby si mnich přál

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattḥī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Mniši, prodlévejte obdařeni ctností (*sampanna-sīlā*), obdařeni pravidly života mnicha (*sampanna-pātimokkhā*), pod kontrolou pravidel života mnicha (*pātimokkha-saṃvarasaṃvutā*), v oblasti správného chování (*ācāragocarasaṃpannā*), vidouce hrozbu (*bhaya-dassāvino*) i v té nejmenší chybě (*aṇumattesu vajjesu*). Cvičte se (*samādāya sikkhatha*) podle pravidel cvičení (*sikkhāpadesu*).

#### [Ctnostná přání]

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(1) ‚Kéž bych byl pro své spolčníky v čistém životě drahý a milý, kéž bych byl jimi ctěn a uznáván,‘ – nechť plní řádová pravidla (*sīlesvevassa paripūrakārī*), je oddán vnitřnímu utišení mysli (*ajjhattaṃ ceto-samatham-anuyutto*), nezanedbává meditační pohroužení (*anirākatajjhāno*), je obdařen jasným viděním [vhledem] (*vipassanāya samannāgato*) a vyhledává prázdná místa (*brūhetā suññāgārānaṃ*).

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(2) ‚Kéž se mi dostává rouch, almužního jídla, přístřeší a léků pro případ nemoci,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(3) ‚Kéž služby těch, jejichž roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci užívám, jim přinesou velké plody a velký



užitek,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(4) ‚Kéž si na mě s oddanou myslí vzpomenou příbuzní a členové rodiny, kteří zemřeli a jsou po smrti, a nechť jim to přinese velké plody a velký užitek,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(5) ‚Kéž překonám libost a nelibost, kéž mě libost a nelibost nepřekonají, kéž přemohu libost a nelibost, kdykoli vyvstanou,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(6) ‚Kéž překonám strach a hrůzu, kéž mě strach a hrůza nepřekonají, kéž přemohu strach a hrůzu, kdykoli vyvstanou,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(7) ‚Kéž dosáhnu podle libosti, bez potíží a těžkosti, ona čtyři meditační pohroužení, která přináležejí k vyšší mysli a poskytují šťastné prodlévání zde a nyní,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(8) ‚Kéž dosáhnu svým tělem oněch klidných stavů osvobození, jež přesahují hmotu a jsou nehmotné, a prodlévám v nich,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(9) ‚Kéž se s úplným vyhlazením [prvních] tří pout stanu tím, kdo vstoupil do proudu, nemůže již upadnout do bědných stavů, kdo má jistotu a směřuje k probuzení,‘ – nechť plní řádová pravidla, je

oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(10) ‚Kéž se s úplným vyhlazením [prvních] tří pout a s oslabením vášně, nenávisti a zaslepenosti stanu tím, kdo se jen jednou vrátí na tento svět a učiní konec strasti,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(11) ‚Kéž s úplným vyhlazením pěti nižších pout svévolně vyvstanu [v Čistých příbytcích], kde dosáhnu konečného odpoutání (*parinibbāyī*) a již se nevrátím z onoho světa,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(12) ‚Kéž bych se těšil různým druhům nadobyčejných sil: z jednoho se stával mnohými a z mnohých jedním, objevoval se a mizel, bez potíží procházel zdí, hradbou či horou, jako by to byl vzduch, zanořoval se a vynořoval se ze země, jako by to byla voda, kráčel po vodě, aniž bych ji zčeřil, jako by to byla zem, cestoval vzduchem se zkříženými nohama jako pták s křídly, hladil a dotýkal se rukou měsíce a slunce, tak velkých a mocných, vládl svým tělem až do oblasti Brahmova světa,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(13) ‚Kéž bych svým božským sluchem, očištěným a přesahujícím lidský, slyšel oba druhy zvuků, božské i lidské, vzdálené i blízké,‘ – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(14) ‚Kéž bych poznával svou vlastní myslí myslí jiných bytostí, jiných jedinců: mysl s vášní jako mysl s vášní a mysl bez vášně jako mysl bez vášně, mysl s nenávistí jako mysl s nenávistí

a mysl bez nenávisti jako mysl bez nenávisti, mysl se zaslepeností jako mysl se zaslepeností a mysl bez zaslepenosti jako mysl bez zaslepenosti, strnulou mysl jako strnulou mysl a rozptýlenou mysl jako rozptýlenou mysl, zmohutnělou mysl jako zmohutnělou mysl a nezmohutnělou mysl jako nezmohutnělou mysl, překonatelnou mysl jako překonatelnou mysl a nepřekonatelnou mysl jako nepřekonatelnou mysl, soustředěnou mysl jako soustředěnou mysl a nesoustředěnou mysl jako nesoustředěnou mysl, osvobozenou mysl jako osvobozenou mysl a neosvobozenou mysl jako neosvobozenou mysl, – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení myslí, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(15) ‚Kéž bych si vybavil mnohé své dřívější pobyty [minulé životy] – jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: »Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde, a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.« Kéž bych si takto vybavil mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi, – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení myslí, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(16) ‚Kéž bych svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, viděl, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznával, jak bytosti putují podle svých činů: »Tyto milé bytosti, které špatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly špatné názory a jednaly podle svých špatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, které správně jednaly tělem, řečí

a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vstaly v šťastném místě, v nebeském světě.« Kéž bych takto poznával, jak bytosti putují podle svých činů, – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.

Kdyby si, mniši, mnich přál:

(17) „Kéž bych, díky vyhlazení zákalů, zde a nyní vstoupil do nezkaleného (*anāsavaṃ*) osvobození mysli (*ceto-vimuttiṃ*), osvobození porozuměním [moudrostí] (*paññā-vimuttiṃ*), jež jsem uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a prodléval v něm, – nechť plní řádová pravidla, je oddán vnitřnímu utišení mysli, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdná místa.“

### [Závěr]

A právě vzhledem k tomu bylo řečeno: „Mniši, prodlévejte obdaření ctností, obdaření pravidly života mnicha, pod kontrolou pravidel života mnicha, v oblasti správného chování, vidouce hrozbu i v té nejmenší chybě. Cvičte se podle pravidel cvičení.“

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 7. *Vatthūpama suttaṃ*

### Přirovnání ke kusu látky

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil:

#### [Přirovnání ke kusu látky]

„Představte si, mniši, že by tu byl kus látky, znečištěný a zašpiněný, který by barvív ponořil do nějaké barvy, ať už modré, žluté, červené či růžové, a on by se špatně obarvil, neměl by čistou barvu. A z jakého důvodu? Kvůli nečistotě oné látky. Právě tak, mniši, je-li mysl znečištěná (*citte saṃkiliṭṭhe*), lze očekávat nešťastnou [neblahou] budoucnost (*duggati*).

Představte si, mniši, že by tu byl kus látky, čistý a jasný, který by barvív ponořil do nějaké barvy, ať už modré, žluté, červené či růžové, a on by se dobře obarvil, získal by čistou barvu. A z jakého důvodu? Kvůli čistotě oné látky. Právě tak, mniši, je-li mysl neznečištěná (*citte asaṃkiliṭṭhe*), lze očekávat šťastnou budoucnost (*sugati*).

#### [Nečistoty mysli]

A jaké jsou nečistoty mysli, mniši?

Žádostivost a přílišná chtivost (*abhijjhāvisamalobho*) je nečistota mysli (*cittassa upakkilesa*), zlovůle (*byāpādo*) je nečistota mysli, hněv (*kodho*) je nečistota mysli, nepřátelství (*upanāho*) je nečistota mysli, pohrdavost (*makkho*) je nečistota mysli, panovačnost (*paḷāso*) je nečistota mysli, závistivost (*issā*) je nečistota mysli, sobectví (*macchariyaṃ*) je nečistota mysli, pokrytectví (*māyā*) je nečistota mysli, klam (*sāṭṭheyyaṃ*) je nečistota mysli, umíněnost

(*thambho*) je nečistota mysli, vznětlivost (*sārambho*) je nečistota mysli, domýšlivost (*māno*) je nečistota mysli, arogance (*atimāno*) je nečistota mysli, pýcha (*mado*) je nečistota mysli, nedbalost (*pamādo*) je nečistota mysli.

Když, mniši, mnich (*bhikkhu*) ví: ‚Žádostivost a přílišná chtivost je nečistota mysli,‘ opouští (*pajahati*) žádostivost a přílišnou chtivost, nečistotu mysli. Když ví: ‚Zlovůle je nečistota mysli,‘ opouští zlovůli, nečistotu mysli. Když ví: ‚Hněv je nečistota mysli,‘ opouští hněv, nečistotu mysli. Když ví: ‚Nepřátelství je nečistota mysli,‘ opouští nepřátelství, nečistotu mysli. Když ví: ‚Pohrdavost je nečistota mysli,‘ opouští pohrdavost, nečistotu mysli. Když ví: ‚Panovačnost je nečistota mysli,‘ opouští panovačnost, nečistotu mysli. Když ví: ‚Závistivost je nečistota mysli,‘ opouští závistivost, nečistotu mysli. Když ví: ‚Sobectví je nečistota mysli,‘ opouští sobectví, nečistotu mysli. Když ví: ‚Pokrytectví je nečistota mysli,‘ opouští pokrytectví, nečistotu mysli. Když ví: ‚Klam je nečistota mysli,‘ opouští klam, nečistotu mysli. Když ví: ‚Umíněnost je nečistota mysli,‘ opouští umíněnost, nečistotu mysli. Když ví: ‚Vznětlivost je nečistota mysli,‘ opouští vznětlivost, nečistotu mysli. Když ví: ‚Domýšlivost je nečistota mysli,‘ opouští domýšlivost, nečistotu mysli. Když ví: ‚Arogance je nečistota mysli,‘ opouští aroganci, nečistotu mysli. Když ví: ‚Pýcha je nečistota mysli,‘ opouští pýchu, nečistotu mysli. Když ví: ‚Nedbalost je nečistota mysli,‘ opouští (*pajahati*) nedbalost, nečistotu mysli.

Když, mniši, mnich ví, že žádostivost a přílišná chtivost je nečistota mysli, a opustil přílišnou chtivost, nečistotu mysli; když ví, že zlovůle je nečistota mysli, a opustil zlovůli, nečistotu mysli; když ví, že hněv je nečistota mysli, a opustil hněv, nečistotu mysli; když ví, že nepřátelství je nečistota mysli, a opustil nepřátelství, nečistotu mysli; když ví, že pohrdavost je nečistota mysli, a opustil pohrdavost, nečistotu mysli; když ví, že panovačnost je nečistota mysli, a opustil panovačnost, nečistotu mysli; když ví, že závistivost je nečistota mysli, a opustil závistivost, nečistotu mysli; když ví, že sobectví je nečistota mysli, a opustil sobectví, nečistotu mysli; když ví, že pokrytectví je nečistota mysli, a opustil pokrytectví, nečistotu mysli; když ví, že klam je nečistota mysli, a opustil klam, nečistotu mysli; když ví, že umíněnost je nečistota mysli, a opustil umíněnost,

nečistotu mysli; když ví, že vznětlivost je nečistota mysli, a opustil vznětlivost, nečistotu mysli; když ví, že domýšlivost je nečistota mysli, a opustil domýšlivost, nečistotu mysli; když ví, že arogance je nečistota mysli, a opustil aroganci, nečistotu mysli; když ví, že pýcha je nečistota mysli, a opustil pýchu, nečistotu mysli; když ví, že nedbalost je nečistota mysli, a opustil nedbalost, tak:

### [Trojí útočiště]

(1) Je obdařen neochvějnou důvěrou v Buddhu: ‚Takový je Vznešený (*itipi so bhagavā*) – je zasloužilý (*araṃ*), dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), obdařený věděním a [ctnostným] jednáním (*vijjā-caraṇa-sampanno*), blažený (*sugato*), znalec světa (*lokavidū*), nepřekonatelný vůdce praktikujících osob (*anuttaro purisa-damma-sārathī*), učitel bohů a lidí (*sathā deva-manussānaṃ*), probuzený (*Buddho*) a vznešený (*Bhagavā'ti*).‘

(2) Je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu: ‚Dobře vyložená je Dhamma Vznešeným (*svākkhāto bhagavatā dhammo*), bezprostředně viditelná (*sandiṭṭhiko*), nevázaná na čas (*akāliko*), zvoucí k nahlédnutí (*ehi-passiko*), vedoucí k [cíli] (*opānāyiko*), individuálně pochopitelná moudrými (*paccattaṃ veditaṃ viññūhī'ti*).‘

(3) Je obdařen neochvějnou důvěrou v Saṅghu: ‚Dobrou cestou jde obec žáků Vznešeného (*supaṭipanno bhagavato sāvaka-saṅgho*), přímou cestou jde obec žáků Vznešeného (*ujupaṭipanno bhagavato sāvaka-saṅgho*), metodickou cestou jde obec žáků Vznešeného (*ñāyapaṭipanno bhagavato sāvaka-saṅgho*), správnou cestou jde obec žáků Vznešeného (*sāmīcipaṭipanno bhagavato sāvaka-saṅgho*), totiž čtyři páry osob (*yadidaṃ cattāri purisa-yugāni*), osm jedinců (*aṭṭha purisa-puggalā*).

Toto je obec žáků Vznešeného (*esa bhagavato sāvaka-saṅgho*), hodná štědrosti (*āhuneyyo*), hodná pohostinnosti (*pāhuneyyo*), hodná darů (*dakkhiṇeyyo*), hodná uctivého pozdravu se sepjatými dlaněmi (*añjalikaraṇīyo*). Je nesrovnatelným polem dobra pro tento svět (*anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassā'ti*). ‘

Když takto zanechal, zřekl se, uvolnil se, opustil a zavrhl [nečistoty mysli] do jisté míry, při pomýšlení:

(1) Jsem obdařen neochvějnou důvěrou v Buddhu: takový je Vznešený (*itipi so bhagavā*) – je zasloužilý (*araham*), dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), obdařený věděním a [ctnostným] jednáním (*vijjā-carāṇa-sampanno*), blažený (*sugato*), znalec světa (*lokavidū*), nepřekonatelný vůdce praktikujících osob (*anuttaro purisa-damma-sārathī*), učitel bohů a lidí (*satthā deva-manussānaṃ*), probuzený (*Buddho*) a vznešený (*Bhagavā'ti*).

(2) Jsem obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu: dobře vyložená je Dhamma Vznešeným (*svākkhāto bhagavatā dhammo*), bezprostředně viditelná (*sandiṭṭhiko*), nevázaná na čas (*akāliko*), zvoucí k nahlédnutí (*ehi-passiko*), vedoucí k [cíli] (*opanayiko*), individuálně pochopitelná moudrými (*paccattaṃ veditabbo viññūhī'ti*).'

(3) Jsem obdařen neochvějnou důvěrou v Saṅghu: dobře vyložená je Dhamma Vznešeným (*svākkhāto bhagavatā dhammo*), bezprostředně viditelná (*sandiṭṭhiko*), nevázaná na čas (*akāliko*), zvoucí k nahlédnutí (*ehi-passiko*), vedoucí k [cíli] (*opanayiko*), individuálně pochopitelná moudrými (*paccattaṃ veditabbo viññūhī'ti*).'

,Zanechal jsem, zřekl jsem se, uvolnil jsem se, opustil jsem a zavrhl jsem [tyto nečistoty mysli] do jisté míry,' získá zájem o cíl, získá zájem o Dhammu, získá radost (*pāmojjaṃ*) spojenou s Dhammou.

Když se raduje, zrodí se v něm nadšení (*pīti*). Tělo toho, jehož mysl je nadšená, se zklidní. Kdo má zklidněné tělo (*passaddhakāyo*), zakouší blaho (*sukhaṃ*), a mysl toho, kdo je blažený, se soustředí (*samādhiyati*).

Když, mniši, mnich s takovouto ctností (*evaṃ-sīlo*), v takovémto stavu (*evaṃ-dhammo*) a s takovýmto porozuměním (*evaṃ-pañño*) pojídá almužní jídlo z vybrané rýže, s různými polévkami a omáčkami, ani to pro něj nebude překážkou. Jako se kus látky, znečištěný a zašpiněný, s pomocí čisté vody vyčistí a vyjasní, či jako se zlato v peci vyčistí a vyjasní, právě tak, mniši, když mnich s takovouto ctností, v takovémto stavu a s takovýmto porozuměním [moudrostí] pojídá almužní jídlo z vybrané rýže, s různými polévkami a omáčkami, ani to pro něj nebude překážkou.



## [Čtyři vznešená dlení a osvobození]

Prodlévá s myslí naplněnou dobrotivostí [laskavostí] (*mettā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr. Stejně tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě, takto prodlévá, s myslí naplněnou dobrotivostí, rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou, prostou zášti a zlovůle, a proniká s ní celý svět;

prodlévá s myslí naplněnou soucitem (*karuṇā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr. Stejně tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě, takto prodlévá, s myslí naplněnou soucitem, rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou, prostou zášti a zlovůle, a proniká s ní celý svět;

prodlévá s myslí naplněnou blahovůlí (*muditā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr. Stejně tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě, takto prodlévá, s myslí naplněnou blahovůlí, rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou, prostou zášti a zlovůle, a proniká s ní celý svět;

prodlévá s myslí naplněnou vyrovnaností (*upekkhā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr. Stejně tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě, takto prodlévá, s myslí naplněnou vyrovnaností, rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou, prostou zášti a zlovůle, a proniká s ní celý svět.

Poznává: „Je zde toto, je zde nízké, je zde vznešené a je zde vyšší únik z [celého] tohoto pole vnímání.“ Když takto ví a vidí, jeho mysl se osvobodí (*vimuccati*) od zákalu smyslových požitků (*kāmāsavā*), osvobodí se od zákalu bytí (*bhavāsavā*), osvobodí se od zákalu nevědomosti (*avijjāsavā*).

Když je osvobozen, je v něm poznání osvobození a ví: „Ukončeno je zrozování (*khīṇā jāti*), dokonán je čistý [svatý] život (*ousitaṃ brahmacariyaṃ*), úkol je splněn (*kataṃ karaṇīyaṃ*), po tomto zde již není nic dalšího (*nāparaṃ itthattāyā*).“ Takový mnich, mniši, se nazývá omytý vnitřní koupelí (*sināto antarēna sinānena*).“

## [Pošetilost rituálních koupelí]

Tehdy bráhman Sundarika Bhāradvāja seděl nedaleko Vznešeného, načež ho takto oslovil: „Chodí se Ctěný Gotama také

koupat do řeky Bāhuky?“ „Co je, bráhmane, s řekou Bāhukou? Co může řeka Bāhukā učinit?“ „Mnozí lidé považují řeku Bāhuku za prostředek očisty, Ctěný Gotamo. Mnozí ji považují za zdroj zásluh. Mnozí v řece Bāhuce smývají své zlé činy.“ Poté Vznešený oslovil bráhmana Sundariku Bhāradvāju ve verších:

„Bāhukā a Adhikakkā, Gāyā i Sundarikā,  
Payāga a Sarassatī,  
rovněž řeka Bāhumatī – byt by do nich  
pošetilec bez přestání vstupoval,  
nikdy tím neočistí své temné činy.  
Co může Sundarikā učinit? Co Payāga? Co  
Bāhukā?  
Nemohou očistit provinilého muže, jenž  
spáchal zlé a kruté činy.  
Ten, kdo je čistý, má stále jarní slavnost  
a sváteční den.  
Kdo je čistý a má jasné jednání,  
neustále rozvíjí své [správné] chování.  
Zde, bráhmane, by ses měl koupat  
a vytvářet tím bezpečí pro všechny bytosti.  
Pokud nelžeš a nezraňuješ živé tvory,  
nebereš-li co ti není dáváno, s důvěrou  
a bez sobectví – proč bys měl chodit  
ke Gāyi? Vždyť Gāyā je pro tebe jen řeka  
[studna].“

### [Závěr]

Po těchto slovech bráhman Sundarika Bhāradvāja takto oslovil Vznešeného: „Výborně, Ctěný Gotamo, výborně! Jako kdyby někdo převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či do temnoty lampu vnesl, aby kdo má oči, tvary uviděl, právě tak Ctěný Gotama vysvětlil Dhammu mnoha způsoby. Obracím se ke Ctěnému Gotamovi, k Dhammě a k obci bhikkhuů jako ke svému útočišti. Nechť je mi udělen odchod [do bezdomoví], nechť je mi udělen vstup [do obce] v přítomnosti Vznešeného.“

A tak bráhman Sundarika Bhāradvāja získal odchod [do bezdomoví], získal vstup [do obce] v přítomnosti Vznešeného. Nedlouho po svém přijetí ctihodný Bhāradvāja, dlící o samotě (*eko*) a v odloučení (*vūpakattho*), svědomitě [dbale] (*appamatto*), horlivě (*ātāpī*) a odhodlaně (*pahitatto*), brzy uskutečnil zde a nyní svým vlastním přímým poznáním onen svrchovaný cíl čistého života, kvůli němuž dobří synové správně odcházejí z domova do bezdomoví, a prodléval v jeho dosažení.

A věděl: ‚Ukončeno [odstraněno] je zrozování, dokonán je čistý život, úkol je splněn, po tomto zde již není nic dalšího.‘ A tak se ctihodný Bhāradvāja stal jedním ze zasloužilých.

## 8. *Sallekha suttaṃ*

### Očišťování

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy ctihodný Mahā Cunda k večeru opustil svou samotu a vydal se k místu, kde se zdržoval Vznešený. Když tam dorazil, pozdravil ho a usedl stranou, načež Vznešeného oslovil: „Ctihodný pane, ve světě vyvstávají různé názory spjaté buď s učením [teorií] o já (*attavāda-paṭisaṃyuttā*), nebo spjaté s učením [teorií] o světě (*lokavāda-paṭisaṃyuttā*). Dochází u mnicha k opuštění a zavržení těchto názorů, když zaměřuje svou pozornost pouze na [jejich] počátek?“

#### [Opuštění a zavržení špatných názorů skrze správné porozumění]

„Cundo, co se týče oněch různých názorů, jež vyvstávají ve světě, spjatých buď s učením o já, nebo s učením o světě: pokud to, kde tyto názory vyvstávají, u čeho prodlévají a kde se vyskytují, je viděno se správným porozuměním [moudrostí], v souladu se skutečností, jako: ‚To není moje, to nejsem já, to není mé já,‘ pak dochází k opuštění a zavržení těchto názorů.

#### [Osm meditačních stavů]

Je možné, Cundo, že nějaký mnich (1) odloučen od smyslných požitků, odloučen od neprospěšných stavů, vstoupí a prodlévá v prvním pohroužení (*paṭhamam jhānam*), jež je doprovázeno myšlením a rozvažováním a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení, si myslí: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚šťastná prodlévání zde a nyní (*ditṭhadhamma-sukha-vihārā*).‘

(2) S utišením myšlení a rozvažování vstoupí a prodlévá v druhém pohroužení (*dutiyaṃ jhānaṃ*), v němž je mysl sjednocena, ve vnitřním uspokojení, bez myšlení a rozvažování, naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění. Myslí si: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚šťastná prodlévání zde a nyní.‘

(3) S vymizením nadšení prodlévá vyrovnaně, s uvědoměním a jasným chápáním, zakoušeje stav tělesného blaha, o němž ušlechtilí prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*) prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstoupí a prodlévá ve třetím pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*). Myslí si: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚šťastná prodlévání zde a nyní.‘

(4) S opuštěním blaženosti i strasti, s ukončením dřívější radosti a žalu, vstoupí a prodlévá ve čtvrtém pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*), jež není ani strastné ani blažené, které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním. Myslí si: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚šťastná prodlévání zde a nyní.‘

(5) S úplným překonáním vnímání hmoty [tělesnosti], s ukončením vnímání odporu, s nevěnováním pozornosti vnímání rozmanitosti, s myšlenkou: ‚Nekonečný prostor,‘ vstoupí a prodlévá v oblasti nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*). Myslí si: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚klidná prodlévání (*santāvihārā*).‘

(6) S úplným překonáním oblasti nekonečného prostoru, s myšlenkou: ‚Nekonečné vědomí,‘ vstoupí a prodlévá v oblasti nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanaṃ*). Myslí si: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚klidná prodlévání.‘

(7) S úplným překonáním oblasti nekonečného vědomí, s myšlenkou: ‚Nic zde není,‘ vstoupí a prodlévá v oblasti nicoty (*ākīṇcaññāyatanaṃ*). Myslí si: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚klidná prodlévání.‘

(8) S úplným překonáním oblasti nicoty, vstoupí a prodlévá v oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*). Myslí si: ‚Prodlévám v očišťování.‘ Těmto stavům se však v ušlechtilé disciplíně neříká ‚očišťování.‘ V ušlechtilé disciplíně se jim říká ‚klidná prodlévání.‘

### [Očišťování]

Zde [takto] byste však, Cundo, měli provádět očišťování (*sallekho karaṇīyo*):

(1) ‚Jiní budou krutí [násilní] (*vihimsakā*), my nebudeme krutí [násilní] (*avihimsakā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(2) ‚Jiní budou zabíjet živé bytosti (*pāṇātipātī*), my se budeme zdržovat zabíjení živých bytostí (*pāṇātipātā paṭiviratā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(3) ‚Jiní budou brát, co jim není dáváno (*adinnādāyī*), my se budeme zdržovat braní toho, co nám není dáváno (*adinnādānā paṭiviratā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(4) ‚Jiní budou vést nečistý [nesvatý] (*abrahmacārī*) život, my povedeme čistý [svatý] život (*brahmacārī*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(5) ‚Jiní budou lhát (*musāvādī*), my se budeme zdržovat lhaní (*musāvādā paṭiviratā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(6) ‚Jiní budou mluvit zlomyslně (*pisuṇavācā*), my se budeme zdržovat zlomyslné mluvy (*pisuṇāya vācāya paṭiviratā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(7) ‚Jiní budou mluvit hrubě (*pharusavācā*), my se budeme zdržovat hrubé mluvy (*pharusāya vācāya paṭiviratā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(8) ‚Jiní budou mluvit marnivě (*samphappalāpī*), my se budeme zdržovat marnivé mluvy (*samphappalāpā paṭiviratā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(9) ‚Jiní budou žádostiví (*abhijjhālū*), my nebudeme žádostiví (*anabhijjhālū*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(10) ‚Jiní budou mít zlovolnou mysl (*byāpannacittā*), my nebudeme mít zlovolnou mysl (*abyāpannacittā*).‘ takto byste měli provádět očišťování.

(11) ,Jiní budou mít špatný názor (*micchā-ditṭhī*), my budeme mít správný názor (*sammā-ditṭhī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(12) ,Jiní budou mít špatné rozmyšlení (*micchā-saṅkappā*), my budeme mít správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(13) ,Jiní budou mít špatnou řeč (*micchā-vācā*), my budeme mít správnou řeč (*sammā-vācā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(14) ,Jiní budou mít špatné jednání (*micchā-kammantā*), my budeme mít správné jednání (*sammā-kammantā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(15) ,Jiní budou mít špatné živobyті (*micchā-ājīvā*), my budeme mít správné živobyті (*sammā-ājīvā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(16) ,Jiní budou mít špatné úsilí (*micchā-vāyāmā*), my budeme mít správné úsilí (*sammā-vāyāmā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(17) ,Jiní budou mít špatné uvědomění (*micchā-satī*), my budeme mít správné uvědomění (*sammā-satī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(18) ,Jiní budou mít špatné soustředění (*micchā-samādhī*), my budeme mít správné soustředění (*sammā-samādhī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(19) ,Jiní budou mít špatné poznání (*micchā-ñāṇī*), my budeme mít správné poznání (*sammā-ñāṇī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(20) ,Jiní budou mít nesprávné osvobození (*micchā-vimuttī*), my budeme mít správné osvobození (*sammā-vimuttī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(21) ,Jiní budou přemoženi leností a malátností (*thīna-middha-pariyutṭhitā*), my budeme prosti lenosti a malátnosti (*vigata-thīna-middhā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(22) ,Jiní budou rozrušení (*uddhatā*), my nebudeme rozrušení (*anuddhatā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(23) ,Jiní budou pochybovat (*vicikicchī*), my překonáme pochybnosti (*tiṇṇa-vicikicchā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(24) ,Jiní budou hněviví (*kodhanā*), my nebudeme hněviví (*akkodhanā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(25) ,Jiní budou nepřátelští (*upanāhī*), my nebudeme nepřátelští (*anupanāhī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(26) ,Jiní budou pohrdaví (*makkhī*), my nebudeme pohrdaví (*amakkhī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(27) ,Jiní budou panovační (*paḷāsī*), my nebudeme panovační (*apaḷāsī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(28) ,Jiní budou závistiví (*issukī*), my nebudeme závistiví (*anissukī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(29) ,Jiní budou sobečtí (*maccharī*), my nebudeme sobečtí (*amaccharī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(30) ,Jiní budou klamaví (*saṭhā*), my nebudeme klamaví (*asaṭhā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(31) ,Jiní budou pokrytečtí (*māyāvī*), my nebudeme pokrytečtí (*amāyāvī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(32) ,Jiní budou umínění (*thaddhā*), my nebudeme umínění (*atthaddhā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(33) ,Jiní budou arogantní (*atimānī*), my nebudeme arogantní (*anatimānī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(34) ,Jiní budou nepřístupní (*ḍubbacā*), my budeme přístupní (*suvacā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(35) ,Jiní budou mít špatné přátele (*pāpamittā*), my budeme mít dobré přátele (*kalyāṇamittā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(36) ,Jiní budou nedbalí (*pamattā*), my budeme dbalí (*appamattā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(37) ,Jiní budou bez důvěry (*assaddhā*), my budeme mít důvěru (*saddhā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(38) ,Jiní budou bez studu [ze špatného konání] (*ahirikā*), my budeme mít stud [ze špatného konání] (*hirimanā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(39) ,Jiní budou bez obav [ze špatného konání] (*anottāpī*), my budeme mít obavy [ze špatného konání] (*ottāpī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(40) ,Jiní budou nepoučení (*appassutā*), my budeme dobře poučení (*bahussutā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(41) ,Jiní budou líní (*kusītā*), my budeme energičtí (*āradhāvīriyā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(42) ,Jiní budou postrádat uvědomění (*mutṭhassatī*), my



budeme mít pevné uvědomění (*upaṭṭhitassatī*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(43) Jiní budou hloupí (*duppaññā*), my budeme mít moudrost [porozumění] (*paññāsampannā*),’ takto byste měli provádět očišťování.

(44) Jiní budou lpět na svých názorech (*sandiṭṭhiparāmāsī*), budou se jich pevně držet (*ādhānaggāhī*) a těžce se jich vzdávat (*duppaṭinissaggī*), my nebudeme lpět na svých názorech (*asandiṭṭhiparāmāsī*), nebudeme se jich pevně držet (*anādhānaggāhī*) a budeme se jich lehce vzdávat (*suppaṭinissaggī*),’ [takto] byste měli provádět očišťování.

### [Zaměření mysli]

Říkám, Cundo, že zaměření mysli k prospěšným stavům je velmi užitečné, nemluvě o tělesném a slovním konání, jež tomu odpovídá, proto:

(1) Jiní budou krutí [násilní] (*vihimsakā*), my nebudeme krutí [násilní] (*vihimsakā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(2) Jiní budou zabíjet živé bytosti (*pāṇātipātī*), my se budeme zdržovat zabíjení živých bytostí (*pāṇātipātā paṭiviratā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(3) Jiní budou brát, co jim není dáváno (*adinnādāyī*), my se budeme zdržovat braní toho, co nám není dáváno (*adinnādānā paṭiviratā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(4) Jiní budou vést nečistý [nesvatý] (*abrahmacārī*) život, my povedeme čistý [svatý] život (*brahmacārī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(5) Jiní budou lhát (*musāvādī*), my se budeme zdržovat lhaní (*musāvādā paṭiviratā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(6) Jiní budou mluvit zlomyslně (*pisuṇavācā*), my se budeme zdržovat zlomyslné mluvy (*pisuṇāya vācāya paṭiviratā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(7) Jiní budou mluvit hrubě (*pharusavācā*), my se budeme zdržovat hrubé mluvy (*pharusāya vācāya paṭiviratā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(8) Jiní budou mluvit marnivě (*samphappalāpī*), my se budeme

zdržovat marnivé mluvy (*samphappalāpā paṭiviratā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(9) Jiní budou žádostiví (*abhijjhālū*), my nebudeme žádostiví (*anabhijjhālū*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(10) Jiní budou mít zlovolnou mysl (*byāpannacittā*), my nebudeme mít zlovolnou mysl (*abyāpannacittā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(11) Jiní budou mít špatný názor (*micchā-diṭṭhī*), my budeme mít správný názor (*sammā-diṭṭhī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(12) Jiní budou mít špatné rozmyšlení (*micchā-saṅkappā*), my budeme mít správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(13) Jiní budou mít špatnou řeč (*micchā-vācā*), my budeme mít správnou řeč (*sammā-vācā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(14) Jiní budou mít špatné jednání (*micchā-kammantā*), my budeme mít správné jednání (*sammā-kammantā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(15) Jiní budou mít špatné živobytí (*micchā-ājīvā*), my budeme mít správné živobytí (*sammā-ājīvā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(16) Jiní budou mít špatné úsilí (*micchā-vāyāmā*), my budeme mít správné úsilí (*sammā-vāyāmā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(17) Jiní budou mít špatné uvědomění (*micchā-satī*), my budeme mít správné uvědomění (*sammā-satī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(18) Jiní budou mít špatné soustředění (*micchā-samādhī*), my budeme mít správné soustředění (*sammā-samādhī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(19) Jiní budou mít špatné poznání (*micchā-ñāṇī*), my budeme mít správné poznání (*sammā-ñāṇī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(20) Jiní budou mít nesprávné osvobození (*micchā-vimuttī*), my budeme mít správné osvobození (*sammā-vimuttī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(21) Jiní budou přemoženi leností a malátností (*thīna-middha-pariyuṭṭhitā*), my budeme prosti lenosti a malátnosti (*vigata-thīna-middhā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(22) Jiní budou rozrušení (*uddhatā*), my nebudeme rozrušení (*anuddhatā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(23) Jiní budou pochybovat (*vicikicchī*), my překonáme

pochybnosti (*tiṇṇa-vicikicchā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(24) ‚Jiní budou hněviví (*kodhanā*), my nebudeme hněviví (*akkodhanā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(25) ‚Jiní budou nepřátelští (*upanāhī*), my nebudeme nepřátelští (*anupanāhī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(26) ‚Jiní budou pohrdaví (*makkhī*), my nebudeme pohrdaví (*amakkhī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(27) ‚Jiní budou panovační (*paḷāsī*), my nebudeme panovační (*apaḷāsī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(28) ‚Jiní budou závistiví (*issukī*), my nebudeme závistiví (*anissukī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(29) ‚Jiní budou sobečtí (*maccharī*), my nebudeme sobečtí (*amaccharī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(30) ‚Jiní budou klamaví (*saṭhā*), my nebudeme klamaví (*asaṭhā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(31) ‚Jiní budou pokrytečtí (*māyāvī*), my nebudeme pokrytečtí (*amāyāvī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(32) ‚Jiní budou umínění (*thaddhā*), my nebudeme umínění (*atthaddhā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(33) ‚Jiní budou arogantní (*atimānī*), my nebudeme arogantní (*anatomānī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(34) ‚Jiní budou nepřístupní (*dubbacā*), my budeme přístupní (*suvacā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(35) ‚Jiní budou mít špatné přátele (*pāpamittā*), my budeme mít dobré přátele (*kalyāṇamittā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(36) ‚Jiní budou nedbalí (*pamattā*), my budeme dbalí (*appamattā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(37) ‚Jiní budou bez důvěry (*assaddhā*), my budeme mít důvěru (*saddhā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(38) ‚Jiní budou bez studu [ze špatného konání] (*ahirikā*), my budeme mít stud [ze špatného konání] (*hirimanā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(39) ‚Jiní budou bez obav [ze špatného konání] (*anottāpī*), my budeme mít obavy [ze špatného konání] (*ottāpī*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(40) ‚Jiní budou nepoučení (*appassutā*), my budeme dobře poučení (*bahussutā*),’ takto byste měli zaměřit mysl.

(41) ,Jiní budou líní (*kusītā*), my budeme energičtí (*āradḍhavīriyā*),‘ takto byste měli zaměřit mysl.

(42) ,Jiní budou postrádat uvědomění (*muṭṭhassatī*), my budeme mít pevné uvědomění (*upaṭṭhitassatī*),‘ takto byste měli zaměřit mysl.

(43) ,Jiní budou hloupí (*duppaññā*), my budeme mít moudrost [porozumění] (*paññāsampannā*),‘ takto byste měli zaměřit mysl.

(44) ,Jiní budou lpět na svých názorech (*sandiṭṭhiparāmāsī*), budou se jich pevně držet (*ādhānaggāhī*) a těžce se jich vzdávat (*duppaṭinissaggī*), my nebudeme lpět na svých názorech (*asandiṭṭhiparāmāsī*), nebudeme se jich pevně držet (*anādhānaggāhī*) a budeme se jich lehce vzdávat (*suppaṭinissaggī*),‘ takto byste měli zaměřit mysl.

### [Vyhnutí se]

Jako kdyby tu, Cundo, byla nerovná stezka a dalo by se jí vyhnout po jiné, rovné stezce, či jako by tu byl nerovný brod a dalo by se mu vyhnout po jiném, rovném brodu, právě tak:

(1) ,Kdo je krutý [násilný], může se tomu vyhnout tak, že nebude krutý [násilný].‘

(2) ,Kdo zabíjí živé bytosti, může se tomu vyhnout tak, že se bude zdržovat zabíjení živých bytostí.‘

(3) ,Kdo bere, co mu není dáváno, může se tomu vyhnout tak, že se bude zdržovat braní toho, co mu není dáváno.‘

(4) ,Kdo vede nečistý [nesvatý] život, může se tomu vyhnout tak, že povede čistý [svatý] život.‘

(5) ,Kdo lže, může se tomu vyhnout tak, že se bude zdržovat lhaní.‘

(6) ,Kdo mluví zlomyslně, může se tomu vyhnout tak, že se bude zdržovat zlomyslné mluvy.‘

(7) ,Kdo mluví hrubě, může se tomu vyhnout tak, že se bude zdržovat hrubé mluvy.‘

(8) ,Kdo mluví marnivě, může se tomu vyhnout tak, že se bude zdržovat marnivé mluvy.‘

(9) ,Kdo je žádostivý, může se tomu vyhnout tak, že nebude žádostivý.‘

(10) ‚Kdo má zlovolnou mysl, může se tomu vyhnout tak, že nebude mít zlovolnou mysl.‘

(11) ‚Kdo má špatný názor, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správný názor.‘

(12) ‚Kdo má špatné rozmýšlení, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné rozmýšlení.‘

(13) ‚Kdo má špatnou řeč, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správnou řeč.‘

(14) ‚Kdo má špatné jednání, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné jednání.‘

(15) ‚Kdo má špatné živobyčí, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné živobyčí.‘

(16) ‚Kdo má špatné úsilí, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné úsilí.‘

(17) ‚Kdo má špatné uvědomění, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné uvědomění.‘

(18) ‚Kdo má špatné soustředění, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné soustředění.‘

(19) ‚Kdo má špatné poznání, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné poznání.‘

(20) ‚Kdo má nesprávné osvobození, může se tomu vyhnout tak, že bude mít správné osvobození.‘

(21) ‚Kdo je přemožen leností a malátností, může se tomu vyhnout tak, že bude prost lenosti a malátnosti.‘

(22) ‚Kdo je rozrušený, může se tomu vyhnout tak, že nebude rozrušený.‘

(23) ‚Kdo pochybuje, může se tomu vyhnout tak, že překoná pochybnosti.‘

(24) ‚Kdo je hněvivý, může se tomu vyhnout tak, že nebude hněvivý.‘

(25) ‚Kdo je nepřátelský, může se tomu vyhnout tak, že nebude nepřátelský.‘

(26) ‚Kdo je pohrdavý, může se tomu vyhnout tak, že nebude pohrdavý.‘

(27) ‚Kdo je panovačný, může se tomu vyhnout tak, že nebude panovačný.‘

(28) ‚Kdo je závistivý, může se tomu vyhnout tak, že nebude

závistivý.’

(29) ‚Kdo je sobecký, může se tomu vyhnout tak, že nebude sobecký.’

(30) ‚Kdo klame, může se tomu vyhnout tak, že nebude klamavý.’

(31) ‚Kdo je pokrytecký, může se tomu vyhnout tak, že nebude pokrytecký.’

(32) ‚Kdo je umíněný, může se tomu vyhnout tak, že nebude umíněný.’

(33) ‚Kdo je arogantní, může se tomu vyhnout tak, že nebude arogantní.’

(34) ‚Kdo je nepřístupný, může se tomu vyhnout tak, že bude přístupný.’

(35) ‚Kdo má špatné přátele, může se tomu vyhnout tak, že bude mít dobré přátele.’

(36) ‚Kdo je nedbalý, může se tomu vyhnout tak, že bude dbalý.’

(37) ‚Kdo je bez důvěry, může se tomu vyhnout tak, že bude mít důvěru.’

(38) ‚Kdo je bez studu [ze špatného konání], může se tomu vyhnout tak, že bude mít stud [ze špatného konání].’

(39) ‚Kdo je bez obav [ze špatného konání], může se tomu vyhnout tak, že bude mít obavy [ze špatného konání].’

(40) ‚Kdo je nepoučený, může se tomu vyhnout tak, že bude dobře poučený.’

(41) ‚Kdo je líný, může se tomu vyhnout tak, že bude energický.’

(42) ‚Kdo postrádá uvědomění, může se tomu vyhnout tak, že bude mít pevné uvědomění.’

(43) ‚Kdo je hloupý, může se tomu vyhnout tak, že bude mít moudrost [porozumění].’

(44) ‚Kdo lpí na svých názorech, pevně se jich drží a těžce se jich vzdává, může se tomu vyhnout tak, že nebude lpět na svých názorech, nebude se jich pevně držet a bude se jich lehce vzdávat.’

## [Povznesení]

Cundo, jako všechny neprospěšné stavy vedou dolů a všechny prospěšné stavy vedou vzhůru, právě tak:

(1) ‚Kdo je krutý [násilný], může se povznést tak, že nebude krutý [násilný].‘

(2) ‚Kdo zabíjí živé bytosti, může se povznést tak, že se bude zdržovat zabíjení živých bytostí.‘

(3) ‚Kdo bere, co mu není dáváno, může se povznést tak, že se bude zdržovat braní toho, co mu není dáváno.‘

(4) ‚Kdo vede nečistý [nesvatý] život, může se povznést tak, že povede čistý [svatý] život.‘

(5) ‚Kdo lže, může se povznést tak, že se bude zdržovat lhaní.‘

(6) ‚Kdo mluví zlomyslně, může se povznést tak, že se bude zdržovat zlomyslné mluvy.‘

(7) ‚Kdo mluví hrubě, může se povznést tak, že se bude zdržovat hrubé mluvy.‘

(8) ‚Kdo mluví marnivě, může se povznést tak, že se bude zdržovat marnivé mluvy.‘

(9) ‚Kdo je žádostivý, může se povznést tak, že nebude žádostivý.‘

(10) ‚Kdo má zlovolnou mysl, může se povznést tak, že nebude mít zlovolnou mysl.‘

(11) ‚Kdo má špatný názor, může se povznést tak, že bude mít správný názor.‘

(12) ‚Kdo má špatné rozmyšlení, může se povznést tak, že bude mít správné rozmyšlení.‘

(13) ‚Kdo má špatnou řeč, může se povznést tak, že bude mít správnou řeč.‘

(14) ‚Kdo má špatné jednání, může se povznést tak, že bude mít správné jednání.‘

(15) ‚Kdo má špatné živobyčí, může se povznést tak, že bude mít správné živobyčí.‘

(16) ‚Kdo má špatné úsilí, může se povznést tak, že bude mít správné úsilí.‘

(17) ‚Kdo má špatné uvědomění, může se povznést tak, že bude mít správné uvědomění.‘

(18) ‚Kdo má špatné soustředění, může se povznést tak, že bude mít správné soustředění.‘

(19) ‚Kdo má špatné poznání, může se povznést tak, že bude mít správné poznání.‘

(20) ‚Kdo má nesprávné osvobození, může se povznést tak, že bude mít správné osvobození.‘

(21) ‚Kdo je přemožen leností a malátností, může se povznést tak, že bude prost lenosti a malátnosti.‘

(22) ‚Kdo je rozrušený, může se povznést tak, že nebude rozrušený.‘

(23) ‚Kdo pochybuje, může se povznést tak, že překoná pochybnosti.‘

(24) ‚Kdo je hněvivý, může se povznést tak, že nebude hněvivý.‘

(25) ‚Kdo je nepřátelský, může se povznést tak, že nebude nepřátelský.‘

(26) ‚Kdo je pohrdavý, může se povznést tak, že nebude pohrdavý.‘

(27) ‚Kdo je panovačný, může se povznést tak, že nebude panovačný.‘

(28) ‚Kdo je závistivý, může se povznést tak, že nebude závistivý.‘

(29) ‚Kdo je sobecký, může se povznést tak, že nebude sobecký.‘

(30) ‚Kdo klame, může se povznést tak, že nebude klamavý.‘

(31) ‚Kdo je pokrytecký, může se povznést tak, že nebude pokrytecký.‘

(32) ‚Kdo je umíněný, může se povznést tak, že nebude umíněný.‘

(33) ‚Kdo je arogantní, může se povznést tak, že nebude arogantní.‘

(34) ‚Kdo je nepřístupný, může se povznést tak, že bude přístupný.‘

(35) ‚Kdo má špatné přátele, může se povznést tak, že bude mít dobré přátele.‘



(36) ‚Kdo je nedbalý, může se povznést tak, že bude dbalý.‘

(37) ‚Kdo je bez důvěry, může se povznést tak, že bude mít důvěru.‘

(38) ‚Kdo je bez studu [ze špatného konání], může se povznést tak, že bude mít stud [ze špatného konání].‘

(39) ‚Kdo je bez obav [ze špatného konání], může se povznést tak, že bude mít obavy [ze špatného konání].‘

(40) ‚Kdo je nepoučený, může se povznést tak, že bude dobře poučený.‘

(41) ‚Kdo je líný, může se povznést tak, že bude energický.‘

(42) ‚Kdo postrádá uvědomění, může se povznést tak, že bude mít pevné uvědomění.‘

(43) ‚Kdo je hloupý, může se povznést tak, že bude mít moudrost [porozumění].‘

(44) ‚Kdo lpí na svých názorech, pevně se jich drží a těžce se jich vzdává, může se povznést tak, že nebude lpět na svých názorech, nebude se jich pevně držet a bude se jich lehce vzdávat.‘

### [Úplné odpoutání]

Cundo, že by někdo, kdo sám vězí v bahně, mohl vytáhnout ven jiného, který rovněž vězí v bahně, to není možné. Ale že by někdo, kdo sám nevězí v bahně, mohl vytáhnout ven jiného, který vězí v bahně, to je možné.

Cundo, že by někdo, kdo sám není zkrocen, ukázněn a úplně odpoután, mohl [pomoci] zkrotit, ukáznit a úplně odpoutat jiného, to není možné. Ale že by někdo, kdo je sám zkrocen, ukázněn a úplně odpoután, mohl [pomoci] zkrotit, ukáznit a úplně odpoutat jiného, to je možné. Právě tak:

(1) ‚Kdo je krutý [násilný], může dospět k úplnému odpoutání (*parinibbānāya*) tak, že nebude krutý [násilný].‘

(2) ‚Kdo zabíjí živé bytosti, může dospět k úplnému odpoutání tak, že se bude zdržovat zabíjení živých bytostí.‘

(3) ‚Kdo bere, co mu není dáváno, může dospět k úplnému odpoutání tak, že se bude zdržovat braní toho, co mu není dáváno.‘

(4) ‚Kdo vede nečistý [nesvatý] život, může dospět k úplnému

odpoutání tak, že povede čistý [svatý] život.'

(5) ‚Kdo lže, může dospět k úplnému odpoutání tak, že se bude zdržovat lhaní.‘

(6) ‚Kdo mluví zlomyslně, může dospět k úplnému odpoutání tak, že se bude zdržovat zlomyslné mluvy.‘

(7) ‚Kdo mluví hrubě, může dospět k úplnému odpoutání tak, že se bude zdržovat hrubé mluvy.‘

(8) ‚Kdo mluví marnivě, může dospět k úplnému odpoutání tak, že se bude zdržovat marnivé mluvy.‘

(9) ‚Kdo je žádostivý, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude žádostivý.‘

(10) ‚Kdo má zlovolnou mysl, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude mít zlovolnou mysl.‘

(11) ‚Kdo má špatný názor, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správný názor.‘

(12) ‚Kdo má špatné rozmyšlení, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné rozmyšlení.‘

(13) ‚Kdo má špatnou řeč, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správnou řeč.‘

(14) ‚Kdo má špatné jednání, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné jednání.‘

(15) ‚Kdo má špatné živobyті, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné živobyті.‘

(16) ‚Kdo má špatné úsilí, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné úsilí.‘

(17) ‚Kdo má špatné uvědomění, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné uvědomění.‘

(18) ‚Kdo má špatné soustředění, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné soustředění.‘

(19) ‚Kdo má špatné poznání, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné poznání.‘

(20) ‚Kdo má nesprávné osvobození, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít správné osvobození.‘

(21) ‚Kdo je přemožen leností a malátností, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude prost lenosti a malátnosti.‘

(22) ‚Kdo je rozrušený, může dospět k úplnému odpoutání

tak, že nebude rozrušený.'

(23) ‚Kdo pochybuje, může dospět k úplnému odpoutání tak, že překoná pochybnosti.‘

(24) ‚Kdo je hněvivý, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude hněvivý.‘

(25) ‚Kdo je nepřátelský, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude nepřátelský.‘

(26) ‚Kdo je pohrdavý, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude pohrdavý.‘

(27) ‚Kdo je panovačný, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude panovačný.‘

(28) ‚Kdo je závistivý, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude závistivý.‘

(29) ‚Kdo je sobecký, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude sobecký.‘

(30) ‚Kdo klame, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude klamavý.‘

(31) ‚Kdo je pokrytecký, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude pokrytecký.‘

(32) ‚Kdo je umíněný, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude umíněný.‘

(33) ‚Kdo je arogantní, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude arogantní.‘

(34) ‚Kdo je nepřístupný, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude přístupný.‘

(35) ‚Kdo má špatné přátele, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít dobré přátele.‘

(36) ‚Kdo je nedbalý, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude dbalý.‘

(37) ‚Kdo je bez důvěry, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít důvěru.‘

(38) ‚Kdo je bez studu [ze špatného konání], může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít stud [ze špatného konání].‘

(39) ‚Kdo je bez obav [ze špatného konání], může dospět k úplnému odpoutání (*parinibbānāya*) tak, že bude mít obavy [ze špatného konání].‘

(40) ‚Kdo je nepoučený, může dospět k úplnému odpoutání

tak, že bude dobře poučený.’

(41) ‚Kdo je líný, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude energický.’

(42) ‚Kdo postrádá uvědomění, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít pevné uvědomění.’

(43) ‚Kdo je hloupý, může dospět k úplnému odpoutání tak, že bude mít moudrost [porozumění].’

(44) ‚Kdo lpí na svých názorech, pevně se jich drží a těžce se jich vzdává, může dospět k úplnému odpoutání tak, že nebude lpět na svých názorech, nebude se jich pevně držet a bude se jich lehce vzdávat.’

### [Závěr]

Vyložil jsem vám, Cundo, způsob očišťování (*sallekha-pariyāyo*), způsob zaměření mysli (*cittuppāda-pariyāyo*), způsob vyhnutí se (*parikkamana-pariyāyo*), způsob povznesení (*uparibhāga-pariyāyo*) a způsob úplného odpoutání (*parinibbāna-pariyāyo*). Co by měl, Cundo, ze soucitu ke svým žákům vykonat učitel, jemuž jde o jejich prospěch, to jsem ze soucitu k vám vykonal. Zde jsou kořeny stromů (*rukkha-mūlāni*) a prázdná místa (*suññāgārāni*). Prodlévejte v meditačním pohroužení (*jhāyatha*), Cundo, nebuďte nedbalí, abyste později nelitovali. To je naše ponaučení pro vás.“

Tak pravil Vznešený. Spokojený ctihodný Mahā Cunda se zaradoval ze slov Vznešeného.

## 9. *Sammādiṭṭhi suttaṃ*

### Správný názor

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam ctihodný Sāriputta oslovil mnichy: „Přátelé, mnichové!“ „Příteli!“ odpověděli mu mniši. Ctihodný Sāriputta pravil: „Přátelé, říká se: ‚Ten, kdo má správný názor, ten, kdo má správný názor.‘ Jakým způsobem, přátelé, má ušlechtilý žák správný názor (*sammā-diṭṭhi*), jeho názor je přímý (*ujugatāssa diṭṭhi*), je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu (*dhamme aveccappasādena samannāgato*) a dospěl k této dobré Dhammě (*āgato imaṃ saddhammaṃ*)?“ „Zdaleka bychom, věru, přišli, abychom se od ctihodného Sāriputty dozvěděli smysl tohoto výroku. Bylo by dobře, kdyby ctihodný Sāriputta objasnil smysl tohoto výroku. Když to uslyší od něj, mniši si to zapamatují.“ „Tak tedy, přátelé, poslouchejte, dávejte dobrý pozor, a já budu hovořit. „Ano, příteli,“ odpověděli mniši. Ctihodný Sāriputta pravil:

#### [Prospěšné a neprospěšné]

„Když, přátelé, ušlechtilý žák (*ariya-sāvako*) zná neprospěšné (*akusalaṃ*) a zná kořen neprospěšného (*akusala-mūlaṃ*), zná prospěšné (*kusalaṃ*) a zná kořen prospěšného (*kusala-mūlaṃ*) – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je, přátelé, neprospěšné, co je kořen neprospěšného? Co je prospěšné, co je kořen prospěšného?

- (1) Zabíjení živých bytostí (*pāṇātipāto*) je neprospěšné.
- (2) Braní nedarovaného (*adinnādānaṃ*) je neprospěšné.
- (3) Špatné jednání ohledně smyslných požitků (*kāmesu-micchācāro*) je neprospěšné.

- (4) Lhaní (*musāvādo*) je neprospěšné.
- (5) Zlomyslná řeč (*pisuṇā vācā*) je neprospěšná.
- (6) Hrubá [urážlivá] řeč (*pharusā vācā*) je neprospěšná.
- (7) Marnivé žvanění (*samphappalāpo*) je neprospěšné.
- (8) Žádostivost (*abhijjhā*) je neprospěšná.
- (9) Zlovůle (*byāpādo*) je neprospěšná.
- (10) Špatný názor (*micchā-ditṭhi*) je neprospěšný. Tomu se, přátelé, říká neprospěšné.

A co je, přátelé, kořen neprospěšného?

- (1) Chtivost (*lobho*) je kořen neprospěšného. (2) Nenávist (*doso*) je kořen neprospěšného. (3) Zaslíbenost (*moho*) je kořen neprospěšného. Tomu se, přátelé, říká kořen neprospěšného.

A co je, přátelé, prospěšné?

- (1) Zdržování se zabíjení živých bytostí (*pāṇātipātā veramaṇī*) je prospěšné. (2) Zdržování se braní nedarovaného (*adinnādānā veramaṇī*) je prospěšné. (3) Zdržování se špatného jednání ohledně smyslných požitků (*kāmesumicchācārā veramaṇī*) je prospěšné. (4) Zdržování se lhaní (*musāvādā veramaṇī*) je prospěšné. (5) Zdržování se zlomyslné řeči (*pisuṇāya vācāya veramaṇī*) je prospěšné. (6) Zdržování se hrubé [urážlivé] řeči (*pharusāya vācāya veramaṇī*) je prospěšné. (7) Zdržování se marnivého žvanění (*samphappalāpā veramaṇī*) je prospěšné. (8) Nežádostivost (*anabhijjhā*) je prospěšná. (9) Nezlovůle (*abyāpādo*) je prospěšná. (10) Správný názor (*sammā-ditṭhi*) je prospěšný. Tomu se, přátelé, říká prospěšné.

A co je, přátelé, kořen prospěšného?

- (1) Nechtivost (*alobho*) je kořen prospěšného. (2) Beznenávistnost (*adoso*) je kořen prospěšného. (3) Nezaslíbenost (*amoho*) je kořen prospěšného. Tomu se, přátelé, říká kořen prospěšného.

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná (*pajānāti*) neprospěšné a takto zná kořen neprospěšného, když takto zná prospěšné a takto zná kořen prospěšného, tak zcela opustí sklon k vášni (*rāgānusayaṃ pahāya*), odstraní sklon k odporu (*paṭighānusayaṃ paṭivinodetvā*), vykoření sklon k názoru a domýšlivosti „já jsem“ (*asmī'ti ditṭhi-mānānusayaṃ samūhanitvā*), opustí nevědomost (*avijjaṃ pahāya*), vyvstane v něm pravé poznání [vědění] (*vijjaṃ uppādetvā*) a ukončí strast zde a nyní (*ditṭhevadhamme dukkhassantakaro*). Rovněž tímto

způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Výživa]

„Dobře, přáteli,“ řekli mniši poté, co se potěšili a zaradovali ze slov ctihodného Sāriputty. Pak mu položili další otázku: „Je zde, přáteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“ „Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná výživu (*āhāraṃ*), zná vznik výživy (*āhāra-samudayaṃ*), zná ustání výživy (*āhāra-nirodhaṃ*) a zná cestu vedoucí k ustání výživy (*āhāra-nirodha-gāminīṃ paṭipadaṃ*) – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, výživa (*āhāro*), co je to vznik výživy, co je to ustání výživy a co je to cesta vedoucí k ustání výživy? Jsou to čtyři výživy udržující bytosti vstoupivší v bytí a napomáhající těm usilujícím o bytí. Které čtyři?

(1) Tělesná výživa (*kabaḷīkāro āhāro*), hrubá či jemná, jako druhý dotek (*phasso*), jako třetí mentální záměr (*manosañcetanā*), jako čtvrté vědomí (*viññāṇaṃ*).

(2) Výživa vzniká se vznikem toužení (*taṇhā*).

(3) Výživa ustává s ustáním toužení.

(4) Cesta vedoucí k ustání výživy je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-sañkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná výživu, takto zná vznik výživy, takto zná ustání výživy a takto zná cestu vedoucí k ustání výživy, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí

nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Strast]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“  
„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná strast, zná vznik strasti, zná ustání strasti a zná cestu vedoucí k ustání strasti – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

A co je to, přátelé, strast (*dukkhaṃ*), co je to vznik strasti, co je to ustání strasti a co je to cesta vedoucí k ustání strasti?

(1) Zrození je strast, stárnutí je strast, nemoc je strast, smrt je strast, trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství jsou strast, spojení s tím co je nemilé je strast, odpojení od toho co je milé je strast, nedosažení svého přání je strast, zkrátka pět skupin ulpívání je strast (*pañcupādānakkhandhā dukkhā*). Tomu se, přátelé, říká strast.

A co je to, přátelé, vznik strasti?

(2) Je to ono toužení (*taṇhā*), jež vede k opětovnému bytí, které ve spojení s rozkoší a vášní nachází potěšení zde či jinde, totiž toužení po smyslných požitcích (*kāmataṇhā*), toužení po bytí (*bhavataṇhā*) a toužení po nebytí (*vibhavataṇhā*). Tomu se, přátelé, říká vznik strasti.

A co je to, přátelé, ustání strasti?

(3) Je to úplné ustání a vymizení právě tohoto toužení (*taṇhāya asesavirāganirodho*), jeho opuštění (*cāgo*), odhození (*paṭinissaggo*), osvobození se od něj (*mutti*) a neulpívání na něm (*anālayo*). Tomu se, přátelé, říká ustání strasti.

A co je to, přátelé, cesta vedoucí k ustání strasti?

(4) Je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*):

(1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmyšlení



(*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*). Tomu se, přátelé, říká cesta vedoucí k ustání strasti.

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná strast, takto zná vznik strasti, takto zná ustání strasti a takto zná cestu vedoucí k ustání strasti, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Stárnutí a smrt]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná stárnutí a smrt, zná vznik stárnutí a smrti, zná ustání stárnutí a smrti a zná cestu vedoucí k ustání stárnutí a smrti – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

A co je to, přátelé, stárnutí a smrt (*jarā-maraṇaṃ*), co je to vznik stárnutí a smrti, co je to ustání stárnutí a smrti a co je to cesta vedoucí k ustání stárnutí a smrti?

(1) To co je stárnutí, stáří, chatrnost, šedivění, vrásčitost, ubývání životní síly a oslabení smyslových schopností u bytostí, patřících do různých řádů bytostí – tomu se říká stárnutí. To co je odchod a mizení bytostí, patřících do různých řádů bytostí, jejich rozklad, ztráta a úmrtí, vyčerpání času, rozpad osobnostních skupin (*khandhānaṃ bhedo*), odložení těla – tomu se říká smrt. A tak toto stárnutí a smrt se společně nazývají stárnutí a smrt.

(2) Stárnutí a smrt vzniká se vznikem zrození.

(3) Stárnutí a smrt ustává s ustáním zrození.

(4) Cesta vedoucí k ustání stárnutí a smrti je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný

názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmýšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná stárnutí a smrt, takto zná vznik stárnutí a smrti, takto zná ustání stárnutí a smrti a takto zná cestu vedoucí k ustání stárnutí a smrti, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti, já jsem, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Zrození]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná zrození, zná vznik zrození, zná ustání zrození a zná cestu vedoucí k ustání zrození – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

A co je to, přátelé, zrození (*jāti*), co je to vznik zrození, co je to ustání zrození a co je to cesta vedoucí k ustání zrození?

(1) To, co je zrození bytostí patřících do různých řádů bytostí, jejich narození, početí a vyvstání, objevení se osobnostních skupin (*khandhānaṃ pātubhāvo*), nabytí smyslových základů (*āyatanānaṃ paṭilābho*) – tomu se, přátelé, říká zrození.

(2) Zrození vzniká se vznikem bytí.

(3) Zrození ustává s ustáním bytí.

(4) Cesta vedoucí k ustání zrození je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmýšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-*

*vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná zrození, takto zná vznik zrození, takto zná ustání zrození a takto zná cestu vedoucí k ustání zrození, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Bytí]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná bytí, zná vznik bytí, zná ustání bytí a zná cestu vedoucí k ustání bytí – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, bytí (*bhavo*), co je to vznik bytí, co je to ustání bytí a co je to cesta vedoucí k ustání bytí?

(1) Jsou to tři druhy bytí: Smyslné bytí (*kāma**bhavo***), hmotné [tělesné] bytí (*rūpa**bhavo***) a nehmotné [netělesné] bytí (*arūpa**bhavo***).

(2) Bytí vzniká se vznikem ulpívání [uchopování].

(3) Bytí ustává s ustáním ulpívání.

(4) Cesta vedoucí k ustání bytí je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-sañkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná bytí, takto zná vznik bytí, takto zná ustání bytí a takto zná cestu vedoucí k ustání bytí, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon

k názoru a domýšlivosti 'já jsem', opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Ulpívání]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná ulpívání, zná vznik ulpívání, zná ustání ulpívání a zná cestu vedoucí k ustání ulpívání – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, ulpívání (*upādānaṃ*), co je to vznik ulpívání, co je to ustání ulpívání a co je to cesta vedoucí k ustání ulpívání?

(1) Jsou to čtyři druhy ulpívání: ulpívání na smyslných požitech (*kāmuṇāpādānaṃ*), ulpívání na názorech (*diṭṭhupādānaṃ*), ulpívání na pravidlech a obřadech (*silābbatupādānaṃ*), ulpívání na učení [teorii] o 'já' (*attavādupādānaṃ*).

(2) Ulpívání vzniká se vznikem toužení.

(3) Ulpívání ustává s ustáním toužení.

(4) Cesta vedoucí k ustání ulpívání je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-sañkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná ulpívání, takto zná vznik ulpívání, takto zná ustání ulpívání a takto zná cestu vedoucí k ustání ulpívání, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti 'já jsem', opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor,

jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Toužení]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná toužení, zná vznik toužení, zná ustání toužení a zná cestu vedoucí k ustání toužení – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, toužení (*taṇhā*), co je to vznik toužení, co je to ustání toužení a co je to cesta vedoucí k ustání toužení?

(1) Je těchto šest druhů toužení: Toužení po tvarech (*rūpa-taṇhā*), toužení po zvucích (*sadda-taṇhā*), toužení po vůních (*gandha-taṇhā*), toužení po chutích (*rasa-taṇhā*), toužení po dotecích (*phoṭṭhabba-taṇhā*), toužení po [mentálních] jevech (*dhamma-taṇhā*).

(2) Toužení vzniká se vznikem pocítování.

(3) Toužení ustává s ustáním pocítování.

(4) Cesta vedoucí k ustání toužení je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-sañkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobyті (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná toužení, takto zná vznik toužení, takto zná ustání toužení a takto zná cestu vedoucí k ustání toužení, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

## [Pocitování]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná pocitování, zná vznik pocitování, zná ustání pocitování a zná cestu vedoucí k ustání pocitování – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

A co je to, přátelé, pocitování (*vedanā*), co je to vznik pocitování, co je to ustání pocitování a co je to cesta vedoucí k ustání pocitování?

(1) Je těchto šest druhů pocitování: Pocit zrozený z doteku oka (*cakkhu-samphassajā vedanā*), pocit zrozený z doteku ucha (*sota-samphassajā vedanā*), pocit zrozený z doteku nosu (*ghāna-samphassajā vedanā*), pocit zrozený z doteku jazyka (*jivhā-samphassajā vedanā*), pocit zrozený z doteku těla (*kāya-samphassajā vedanā*), pocit zrozený z doteku mysli (*mano-samphassajā vedanā*).

(2) Pocitování vzniká se vznikem doteku.

(3) Pocitování ustává s ustáním doteku.

(4) Cesta vedoucí k ustání pocitování je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná pocitování, takto zná vznik pocitování, takto zná ustání pocitování a takto zná cestu vedoucí k ustání pocitování, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

## [Dotek]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná dotek, zná vznik doteku, zná ustání doteku a zná cestu vedoucí k ustání doteku – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

A co je to, přátelé, dotek (*phasso*), co je to vznik doteku, co je to ustání doteku a co je to cesta vedoucí k ustání doteku?

(1) Je těchto šest druhů doteku: Dotek oka (*cakkhu-samphasso*), dotek ucha (*sota-samphasso*), dotek nosu (*ghāna-samphasso*), dotek jazyka (*jivhā-samphasso*), dotek těla (*kāya-samphasso*), dotek mysli (*mano-samphasso*).

(2) Dotek vzniká se vznikem šesti [smyslových] oblastí.

(3) Dotek ustává s ustáním šesti [smyslových] oblastí.

(4) Cesta vedoucí k ustání doteku je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná dotek, takto zná vznik doteku, takto zná ustání doteku a takto zná cestu vedoucí k ustání doteku, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

## [Šest smyslových oblastí [základen]]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná šest oblastí, zná vznik šesti oblastí, zná ustání šesti oblastí a zná cestu vedoucí k ustání šesti oblastí – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, šest oblastí (*saḷāyatanaṃ*), co je to vznik šesti oblastí, co je to ustání šesti oblastí a co je to cesta vedoucí k ustání šesti oblastí?

(1) Je těchto šest oblastí: Oblast oka (*cakkhāyatanaṃ*), oblast ucha (*soṭāyatanaṃ*), oblast nosu (*ghāṇāyatanaṃ*), oblast jazyka (*jivhāyatanaṃ*), oblast těla (*kāyāyatanaṃ*), oblast mysli (*manāyatanaṃ*).

(2) Šest [smyslových] oblastí vzniká se vznikem jména [mentality] a hmoty [tělesnosti].

(3) Šest [smyslových] oblastí ustává s ustáním jména [mentality] a hmoty [tělesnosti].

(4) Cesta vedoucí k ustání šesti [smyslových] oblastí je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná šest oblastí, takto zná vznik šesti oblastí, takto zná ustání šesti oblastí a takto zná cestu vedoucí k ustání šesti oblastí, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě."

### **[Jméno [mentalita] a hmota [tělesnost]]**

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná jméno-



a-hmotu, zná vznik jména-a-hmoty, zná ustání jména-a-hmoty a zná cestu vedoucí k ustání jména-a-hmoty – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, jméno-a-hmota (*nāma-rūpaṃ*), co je to vznik jména-a-hmoty, co je to ustání jména-a-hmoty a co je to cesta vedoucí k ustání jména-a-hmoty?

(1) Pociťování (*vedanā*), vnímání (*saññā*), záměr (*cetanā*), dotek (*phasso*) a pozornost (*manasikāro*) – tomu se říká jméno (*nāmaṃ*). Čtyři velké prvky (*cattāri mahābhūtāni*) a hmota odvozená ze čtyř velkých prvků – tomu se říká hmota (*rūpaṃ*). A tak toto jméno a tato hmota se společně nazývají jméno-a-hmota.

(2) Jméno-a-hmota vzniká se vznikem vědomí.

(3) Jméno-a-hmota ustává s ustáním vědomí.

(4) Cesta vedoucí k ustání jména-a-hmoty je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo at̐ṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-dit̐ṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná jméno-a-hmotu, takto zná vznik jména-a-hmoty, takto zná ustání jména-a-hmoty a takto zná cestu vedoucí k ustání jména-a-hmoty, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Vědomí]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná vědomí, zná vznik vědomí, zná ustání vědomí a zná cestu vedoucí k ustání

vědomí – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, vědomí (*viññāṇaṃ*), co je to vznik vědomí, co je to ustání vědomí a co je to cesta vedoucí k ustání vědomí?

(1) Je těchto šest druhů vědomí: Vědomí oka (*cakkhu-viññāṇaṃ*), vědomí ucha (*sota-viññāṇaṃ*), vědomí nosu (*ghāna-viññāṇaṃ*), vědomí jazyka (*jivhā-viññāṇaṃ*), vědomí těla (*kāya-viññāṇaṃ*), vědomí mysli (*mano-viññāṇaṃ*).

(2) Vědomí vzniká se vznikem formací.

(3) Vědomí ustává s ustáním formací.

(4) Cesta vedoucí k ustání vědomí je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmýšlení (*sammā-sañkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná vědomí, takto zná vznik vědomí, takto zná ustání vědomí a takto zná cestu vedoucí k ustání vědomí, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti „já jsem“, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Formace]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná formace, zná vznik formací, zná ustání formací a zná cestu vedoucí k ustání formací – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

A co jsou to, přátelé, formace (*saṅkhārā*), co je to vznik formací, co je to ustání formací a co je to cesta vedoucí k ustání formací?

(1) Jsou tyto tři druhy formací: Formace těla (*kāya-saṅkhāro*), formace řeči (*vācī-saṅkhāro*) a formace mysli (*citta-saṅkhāro*).

(2) Formace vznikají se vznikem nevědomosti.

(3) Formace ustávají s ustáním nevědomosti.

(4) Cesta vedoucí k ustání formací je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná formace, takto zná vznik formací, takto zná ustání formací a takto zná cestu vedoucí k ustání formací, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti, já jsem, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

### [Nevědomost]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná nevědomost, zná vznik nevědomosti, zná ustání nevědomosti a zná cestu vedoucí k ustání nevědomosti – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.

A co je to, přátelé, nevědomost (*avijjā*), co je to vznik nevědomosti, co je to ustání nevědomosti a co je to cesta vedoucí k ustání nevědomosti?

(1) To co je neznalost strasti (*dukkhe aññānaṃ*), neznalost vzniku strasti, neznalost ustání strasti, neznalost cesty vedoucí k ustání strasti – tomu se říká nevědomost.

(2) Nevědomost vzniká se vznikem zákalů.

(3) Nevědomost ustává s ustáním zákalů.

(4) Cesta vedoucí k ustání nevědomosti je právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná nevědomost, takto zná vznik nevědomosti, takto zná ustání nevědomosti a takto zná cestu vedoucí k ustání nevědomosti, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

## [Zákaly]

„Dobře, příteli. Je zde, příteli, ještě nějaký jiný způsob, jak má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě?“

„Ano, přátelé. Když, přátelé, ušlechtilý žák zná zákaly, zná vznik zákalů, zná ustání zákalů a zná cestu vedoucí k ustání zákalů – tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

A co jsou to, přátelé, zákaly (*āsavā*), co je to vznik zákalů, co je to ustání zákalů a co je to cesta vedoucí k ustání zákalů?

(1) Jsou tyto tři zákaly: Zákal smyslných požitků (*kāmāsavo*), zákal bytí (*bhavāsavo*), zákal nevědomosti (*avijjāsavo*).

(2) Zákaly vznikají se vznikem nevědomosti

(3) Zákaly ustávají s ustáním nevědomosti.

(4) Cesta vedoucí k ustání zákalů je právě tato ušlechtilá

osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-ditṭhi*), (2) správné rozmýšlení (*sammā-sañkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).

### [Závěr]

Když, přátelé, ušlechtilý žák takto zná zákaly, takto zná vznik zákalů, takto zná ustání zákalů a takto zná cestu vedoucí k ustání zákalů, tak zcela opustí sklon k vášni, odstraní sklon k odporu, vykoření sklon k názoru a domýšlivosti ‚já jsem‘, opustí nevědomost, vyvstane v něm pravé poznání a ukončí strast zde a nyní. Rovněž tímto způsobem má ušlechtilý žák správný názor, jeho názor je přímý, je obdařen neochvějnou důvěrou v Dhammu a dospěl k této dobré Dhammě.“

Tak pravil ctihodný Sāriputta. Spokojení mniši se zaradovali ze slov ctihodného Sāriputty.

## 10. *Satipaṭṭhāna suttaṃ*

### Rozprava o ustavení uvědomění

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v kraji Kuruů, v Kammāsadhammě, tržním městě Kuruů. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane!“ odpověděli mniši. Načež je Vznešený takto oslovil:

„Mniši, toto je jedinečná [přímá] stezka (*ekāyano maggo*) k očištění bytostí (*sattānaṃ visuddhiyā*), k překonání trápení a naříkání (*soka-paridevānaṃ samatikkamāya*), k ukončení strasti a žalu (*dukkha-domanassānaṃ atthaṅgamāya*), k nastoupení správné metody (*ñāyassa adhigamāya*), k uskutečnění odpoutání (*nibbānassa sacchikiriya*), totiž tyto čtyři ustavení uvědomění (*cattaro satipaṭṭhānā*).

#### [Jedinečná cesta – čtyři ustavení uvědomění]

Které čtyři? Zde mniši, mnich (*bhikkhu*)

(1) prodlévá (*viharati*), nazíraje tělo jakožto tělo (*kāye kāyānupassī*), s horlivostí (*ātāpī*), jasným chápáním (*sampajāno*) a uvědoměním (*satimā*), zanechav žádostivosti a žalu vůči světu (*vineyya loke abhijjhā-domanassaṃ*),

(2) prodlévá, nazíraje pocítování jakožto pocítování (*vedanāsu vedanānupassī*), s horlivostí, jasným chápáním a uvědoměním, zanechav žádostivosti a žalu vůči světu,

(3) prodlévá, nazíraje mysl jakožto mysl (*citte cittānupassī*), s horlivostí, jasným chápáním a uvědoměním, zanechav žádostivosti a žalu vůči světu,

(4) prodlévá, nazíraje mentální jevy jakožto mentální jevy (*dhammesu dhammānupassī*), s horlivostí, jasným chápáním a uvědoměním, zanechav žádostivosti a žalu vůči světu.

## [Nazírání těla]

A jak, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo (*kāye kāyānupassī*)?

## [Nádech a výdech]

Zde, mniši, se mnich odebere do lesa (*araññagato*), nebo ke kořeni stromu (*rukhamūlagato*), nebo do prázdného příbytku (*suññāgāragato*), usedne se zkříženýma nohama a vzpřímeným tělem, a ustaví uvědomění před sebou (*parimukkhamaṃ satimaṃ upaṭṭhapetvā*). Potom si uvědomuje nádech a uvědomuje si výdech.

(1) Když nadechuje dlouze tak ví: ‚Nadechuji dlouze‘ (*dīghamaṃ assasāmiṃ ti pajānāti*). Když vydechuje dlouze, tak ví: ‚Vydechuji dlouze‘ (*dīghamaṃ passasāmiṃ ti pajānāti*).

(2) Když nadechuje krátce tak ví: ‚Nadechuji krátce‘ (*rassaṃ assasāmiṃ ti pajānāti*). Když vydechuje krátce, tak ví: ‚Vydechuji krátce‘ (*rassaṃ passasāmiṃ ti pajānāti*).

(3) ‚Zakoušeje celé tělo – budu nadechovat‘, tak se cvičí (*sabbakāya-paṭisamvedī assasāmiṃ ti sikkhati*). ‚Zakoušeje celé tělo – budu vydechovat‘, tak se cvičí (*sabbakāya-paṭisamvedī passasāmiṃ ti sikkhati*).

(4) ‚Uklidňuje tělesné formace – budu nadechovat‘, tak se cvičí (*passambhayaṃ kāya-saṅkhāraṃ assasāmiṃ ti sikkhati*). ‚Uklidňuje tělesné formace – budu vydechovat‘, tak se cvičí (*passambhayaṃ kāya-saṅkhāraṃ passasāmiṃ ti sikkhati*).

Jako když dovedný cvičitel nebo jeho učeň provádí dlouhý cvik a ví: ‚Provádím dlouhý cvik‘, provádí krátký cvik a ví: ‚Provádím krátký cvik‘, podobně mnich, když nadechuje dlouze tak ví: ‚Nadechuji dlouze‘. (1) Když vydechuje dlouze, tak ví: ‚Vydechuji dlouze‘. (2) Když nadechuje krátce tak ví: ‚Nadechuji krátce‘. Když vydechuje krátce, tak ví: ‚Vydechuji krátce‘. (3) ‚Zakoušeje celé tělo – budu nadechovat‘, tak se cvičí. ‚Zakoušeje celé tělo – budu vydechovat‘, tak se cvičí. (4) ‚Uklidňuje tělesné formace – budu nadechovat‘, tak se cvičí. ‚Uklidňuje tělesné formace – budu vydechovat‘, tak se cvičí.

Takto prodlévá uvnitř [sebe] (*ajjhataṃ*), nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe] (*bahiddhā*), nazíraje

tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání (*samudayadhammānupassī*) těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení (*vayadhammānupassī*) těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: Je zde tělo' (*atthi kāyo'ti*) je v něm pevně ustaveno (*paccupaṭṭhitā*) v míře potřebné pro poznání (*ñāṇa-mattāya*) a rozvoj uvědomění (*paṭissati-mattāya*). Takto prodlévá nezávisle (*anissito*) a nelpí na ničem ve světě (*na kiñci loke upādiyati*). Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

### [Pozice těla]

A dále, mniši, když mnich (1) kráčí, tak ví: ‚Kráčím‘ (*gacchāmi'ti*), (2) když stojí, tak ví: ‚Stojím‘ (*thitomi'ti*), (3) když sedí, tak ví: ‚Sedím‘ (*nisinnomi'ti*), (4) když leží, tak ví: ‚Ležím.‘ (*sayānomhi'ti*), (5) a ví, když zaujímá jakoukoli jinou pozici těla.

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: Je zde tělo' je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

### [Jasně chápání]

A dále, mniši, když mnich kráčí dopředu nebo zpět, činí tak s jasným chápáním (*sampajānakārī hoti*). Když hledí před sebe nebo jinam, činí tak s jasným chápáním. Když ohýbá a natahuje své údy, činí tak s jasným chápáním. Když obléká své roucho a nosí své svrchní roucho a almužní mísu, činí tak s jasným chápáním. Když jí, pije, žvýká a chutná, činí tak s jasným chápáním. Když vylučuje své výkaly a moč, činí tak s jasným chápáním. Když kráčí, stojí, sedí, usíná, probouzí se, když mluví nebo mlčí, činí tak s jasným chápáním.



Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

### [Pozornost vůči [tělesné] odpudivosti]

A dále, mniši, mnich zkoumá (*paccavekkhati*) toto tělo, od chodidel nohou po temeno hlavy a naopak, zkoumá, jak je obaleno kůží a plné mnoha druhů nečistot:

‚V tomto těle jsou vlasy, chlupy, nehty, zuby, kůže, maso, šlachy, kosti, morek, ledviny, srdce, játra, pohrudnice, slezina, plíce, střeva, vnitřnosti, obsah žaludku, výkaly, žluč, hlen, hnís, krev, pot, tuk, slzy, ušní maz, sliny, smrk, kloubní maz a moč.‘

Jako kdyby zde byl vak se dvěma otvory, naplněný zrním různého druhu, jako je hnědá rýže, červená rýže, fazole, hrách, proso, bílá rýže, a někdo s dobrým zrakem by ho takto zkoumal: ‚Toto je horská rýže, toto je červená rýže, toto jsou fazole, toto je hrách, toto je proso, toto je bílá rýže.‘

Podobně, mniši, mnich zkoumá toto tělo, od chodidel nohou po temeno hlavy a naopak, zkoumá, jak je obaleno kůží a plné nečistot: ‚V tomto těle jsou vlasy, chlupy, nehty, zuby, kůže, maso, šlachy, kosti, morek, ledviny, srdce, játra, pohrudnice, slezina, plíce, střeva, vnitřnosti, obsah žaludku, výkaly, žluč, hlen, hnís, krev, pot, tuk, slzy, ušní maz, sliny, smrk, kloubní maz a moč.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

### [Pozornost vůči prvkům]

A dále, mniši, mnich zkoumá toto tělo, ať je kdekoli a v jakémkoli stavu, zkoumá prvky, ze kterých je složeno:

‚V tomto těle je prvek země [pevnosti] (*pathavīdhātu*), prvek vody [tekutosti] (*āpodhātu*), prvek ohně [žáru] (*tejodhātu*) a prvek větru [pohybu] (*vāyodhātu*).‘

Jako když dovedný řezník nebo jeho učeň zabije krávu, usedne na křižovatce čtyř velkých cest a rozdělí ji na kusy, podobně mnich zkoumá toto tělo, ať je kdekoli a v jakémkoli stavu, zkoumá prvky, ze kterých je složeno:

‚V tomto těle je prvek země [pevnosti] (*pathavīdhātu*), prvek vody [tekutosti] (*āpodhātu*), prvek ohně [žáru] (*tejodhātu*) a prvek větru [pohybu] (*vāyodhātu*).‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

### [Devět kontemplací pohřebišť]

A dále, mniši, jako když mnich viděl:

(1) tělo jeden den mrtvé, dva dny mrtvé nebo tři dny mrtvé, nadmuté, zmodralé a hnilobné, opuštěné na pohřebišti (*sivathikāya*). Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo.

Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(2) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, jak ho požírají vrány, jestřábi, supi, volavky, psi, tygři, šakali nebo různé druhy červů. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(3) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, ze kterého zbyla jen kostra, držena pohromadě šlachami, na níž dosud lpí maso a krev. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(4) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, ze kterého zbyla jen kostra, držená pohromadě šlachami, se zaschlou krví bez masa. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(5) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, ze kterého zbyla jen kostra, držená pohromadě šlachami, beze stop krve a masa. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(6) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, ze kterého zbyly jen volné kosti, roztroušené všemi směry, tu kosti rukou, tam kosti nohou, holenní kosti, stehenní kosti, pánevní kosti, páteř a lebka. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto

prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(7) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, ze kterého zbyly jen vybledlé kosti barvy skořápek. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(8) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, ze kterého zbyly jen kosti, staré více než rok, ležící na hromadě. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

A dále, mniši, jako kdyby mnich viděl:

(9) mrtvé tělo, opuštěné na pohřebišti, ze kterého zbyly jen zpráchnivělé kosti, rozpadající se na prach. Tyto představy uplatní na své vlastní tělo: ‚Toto tělo je téže povahy, také se stane takovým a neunikne tomu.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] tělo jakožto tělo. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje tělo [ostatních] jakožto tělo. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje tělo jakožto tělo. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení těla. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení těla.

Uvědomění: ‚Je zde tělo‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje tělo jakožto tělo.

### [Nazírání pocitování]

A jak, mniši, mnich prodlévá, nazíraje pocitování jakožto pocitování (*vedanāsu vedanānupassī*)?

Zde, mniši,

(1) když mnich zakouší příjemný pocit (*sukhaṃ vedanaṃ*), tak ví: ‚Zakouším příjemný pocit.‘

(2) Když zakouší nepříjemný pocit (*dukkhaṃ vedanaṃ*), tak ví: ‚Zakouším nepříjemný pocit.‘

(3) Když zakouší ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit (*adukkhamasukhaṃ vedanaṃ*), tak ví: ‚Zakouším ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit.‘

(4) Když zakouší materiální (*sāmisam*) příjemný pocit, tak ví: ‚Zakouším materiální příjemný pocit.‘

(5) Když zakouší nemateriální (*nirāmisam*) příjemný pocit, tak ví: ‚Zakouším nemateriální příjemný pocit.‘

(6) Když zakouší materiální nepříjemný pocit, tak ví: ‚Zakouším materiální nepříjemný pocit.‘

(7) Když zakouší nemateriální nepříjemný pocit, tak ví: ‚Zakouším nemateriální nepříjemný pocit.‘

(8) Když zakouší materiální ani-příjemný-ani-nepříjemný

pocit, tak ví: ‚Zakouším materiální ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit.‘

(9) Když zakouší nemateriální ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit, tak ví: ‚Zakouším nemateriální ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe] (*ajjhataṃ*), nazíraje [vlastní] pocitování jakožto pocitování. Takto prodlévá vně [sebe] (*bahiddhā*), nazíraje pocitování [ostatních] jakožto pocitování. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje pocitování jakožto pocitování. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání (*samudayadhammānupassī*) pocitování. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení (*vayadhammānupassī*) pocitování. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení pocitování.

Uvědomění: ‚Je zde pocitování‘ (*atthi vedanā'ti*) je v něm pevně ustaveno (*paccupaṭṭhitā*) v míře potřebné pro poznání (*ñāṇa-mattāya*) a rozvoj uvědomění (*paṭissati-mattāya*). Takto prodlévá nezávisle (*anissito*) a nelpí na ničem ve světě (*na kiñci loke upādiyati*).

Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje pocitování jakožto pocitování.

### [Nazírání mysli]

A jak, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mysl jakožto mysl (*citte cittānupassī*)?

Zde mniši, mnich

(1) poznává (*pajānāti*) mysl s vášní jakožto: ‚Mysl s vášní‘ (*sarāgaṃ cittan'ti*). Poznává mysl prostou vášně jakožto: ‚Mysl prostá vášně‘ (*vītarāgaṃ cittan'ti*).

(2) Poznává mysl s nenávisť jakožto: ‚Mysl s nenávisť‘ (*sadosaṃ cittan'ti*). Poznává mysl prostou nenávisť jakožto: ‚Mysl prostá nenávisť‘ (*vītadosaṃ cittan'ti*).

(3) Poznává mysl se zaslepeností jakožto: ‚Mysl se zaslepeností‘ (*samohaṃ cittan'ti*). Poznává mysl prostou zaslepenosti jakožto: ‚Mysl prostá zaslepenosti‘ (*vītamohaṃ cittan'ti*).

(4) Poznává strnulou mysl jakožto: ‚Strnulá mysl‘ (*saṃkhittaṃ cittan'ti*). Poznává rozptýlenou mysl jakožto: ‚Rozptýlená mysl‘ (*vikkhittaṃ cittan'ti*).

(5) Poznává zmohutnělou mysl jakožto: ‚Zmohutnělá mysl‘ (*mahaggataṃ cittaṃ*’ti). Poznává nezmohutnělou mysl jakožto: ‚Nezmohutnělá mysl‘ (*amahaggataṃ cittaṃ*’ti).

(6) Poznává překonatelnou mysl jakožto: ‚Překonatelná mysl‘ (*sa-uttaraṃ cittaṃ*’ti). Poznává nepřekonatelnou mysl jakožto: ‚Nepřekonatelná mysl‘ (*anuttaraṃ cittaṃ*’ti).

(7) Poznává soustředěnou mysl jakožto: ‚Soustředěná mysl‘ (*samāhitaṃ cittaṃ*’ti). Poznává nesoustředěnou mysl jakožto: ‚Nesoustředěná mysl‘ (*asamāhitaṃ cittaṃ*’ti).

(8) Poznává osvobozenou mysl jakožto: ‚Osvobozená mysl‘ (*vimuttaṃ cittaṃ*’ti). Poznává neosvobozenou mysl jakožto: ‚Neosvobozená mysl‘ (*avimuttaṃ cittaṃ*’ti).

Takto prodlévá uvnitř [sebe] (*ajjhataṃ*), nazíraje [vlastní] mysl jakožto mysl. Takto prodlévá vně [sebe] (*bahiddhā*), nazíraje mysl [ostatních] jakožto mysl. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje mysl jakožto mysl. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání (*samudayadhammānupassī*) mysli. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení (*vayadhammānupassī*) mysli. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení mysli.

Uvědomění: ‚Je zde mysl‘ (*atthi cittaṃ*’ti) je v něm pevně ustaveno (*paccupaṭṭhitā*) v míře potřebné pro poznání (*ñāṇa-mattāya*) a rozvoj uvědomění (*paṭissati-mattāya*). Takto prodlévá nezávisle (*anissito*) a nelpí na ničem ve světě (*na kiñci loke upādiyati*). Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mysl jakožto mysl.

### [Nazírání mentálních jevů]

A jak, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy jakožto mentální jevy (*dhammesu dhammānupassī*)?

### [Pět překážek]

Zde, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – pět [mentálních] překážek (*pañcasu nīvaraṇesu*) – jakožto mentální jevy. A jak prodlévá, nazíraje mentální jevy – pět [mentálních] překážek – jakožto mentální jevy?

(1) Když je v něm smyslná touha (*kāmacchandaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně smyslná touha.‘ Když v něm není smyslná touha, tak



ví: ‚Není ve mně smyslná touha.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklá smyslná touha. Ví, jak dochází k opuštění vzniklé smyslné touhy. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikala opuštěná smyslná touha.

(2) Když je v něm zlovůle (*byāpādaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně zlovůle.‘ Když v něm není zlovůle, tak ví: ‚Není ve mně zlovůle.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklá zlovůle. Ví, jak dochází k opuštění vzniklé zlovůle. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikala opuštěná zlovůle.

(3) Když je v něm lenivost a malátnost (*thīna-middhaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně lenivost a malátnost.‘ Když v něm není lenivost a malátnost, tak ví: ‚Není ve mně lenivost a malátnost.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklá lenivost a malátnost. Ví, jak dochází k opuštění vzniklé lenivosti a malátnosti. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikala opuštěná lenivost a malátnost.

(4) Když je v něm neklid a rozrušenost (*uddhacca-kukkuccaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně neklid a rozrušenost.‘ Když v něm není neklid a rozrušenost, tak ví: ‚Není ve mně neklid a rozrušenost.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý neklid a rozrušenost. Ví, jak dochází k opuštění vzniklého neklidu a rozrušenosti. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikal opuštěný neklid a rozrušenost.

(5) Když je v něm pochybovačnost (*vicikicchāṃ*), tak ví: ‚Je ve mně pochybovačnost.‘ Když v něm není pochybovačnost, tak ví: ‚Není ve mně pochybovačnost.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklá pochybovačnost. Ví, jak dochází k opuštění vzniklé pochybovačnosti. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikala opuštěná pochybovačnost.

Takto prodlévá uvnitř [sebe] (*ajjhataṃ*), nazíraje [vlastní] mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá vně [sebe] (*bahiddhā*), nazíraje mentální jevy [ostatních] jakožto mentální jevy. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání (*samudayadhammānupassī*) mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení (*vayadhammānupassī*) mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení mentálních jevů.

Uvědomění: ‚Jsou zde mentální jevy‘ (*atthi dhammāṭi*) je v něm pevně ustaveno (*paccupaṭṭhitā*) v míře potřebné pro poznání

(*ñāṇa-mattāya*) a rozvoj uvědomění (*paṭissati-mattāya*). Takto prodlévá nezávisle (*anissito*) a nelpí na ničem ve světě (*na kiñci loke upādiyati*). Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – pět [mentálních] překážek – jakožto mentální jevy.

### [Pět skupin]

A dále, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – pět skupin ulpívání (*pañcasu upādānakkhandhesu*) – jakožto mentální jevy. A jak prodlévá, nazíraje mentální jevy – pět skupin ulpívání – jakožto mentální jevy? Zde mnich poznává:

(1) ‚Taková je hmota [tělesnost] (*rūpaṃ*), takový je její vznik, takový je její zánik.‘

(2) ‚Takové je pocítování (*vedanā*), takový je jeho vznik, takový je jeho zánik.‘

(3) ‚Takové je vnímání (*saññā*), takový je jeho vznik, takový je jeho zánik.‘

(4) ‚Takové jsou formace [těla, řeči a mysli] (*saṅkhārā*), takový je jejich vznik, takový je jejich zánik.‘

(5) ‚Takové je vědomí (*viññāṇaṃ*), takový je jeho vznik, takový je jeho zánik.‘

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje mentální jevy [ostatních] jakožto mentální jevy. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení mentálních jevů.

Uvědomění: ‚Jsou zde mentální jevy‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – pět skupin ulpívání – jakožto mentální jevy.

### [Šest oblastí]

A dále, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – šest vnitřních a vnějších smyslových oblastí [základen] (*chasu ajjhattikabāhiresu āyatanesu*) – jakožto mentální jevy. A jak prodlévá,

nazíraje mentální jevy – šest vnitřních a vnějších smyslových oblastí [základen] – jakožto mentální jevy?

Zde mniši, mnich:

(1) Zná (*pajānāti*) oko a tvary (*cakkhuñca rūpe ca*). Zná pouto, které vzniká v závislosti na obou. Ví, jak vzniká dosud nevzniklé pouto. Ví, jak dochází k opuštění již vzniklého pouta. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikalo opuštěné pouto.

(2) Zná ucho a zvuky (*sotañca sadde ca*). Zná pouto, které vzniká v závislosti na obou. Ví, jak vzniká dosud nevzniklé pouto. Ví, jak dochází k opuštění již vzniklého pouta. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikalo opuštěné pouto.

(3) Zná nos a vůně (*ghānañca gandhe ca*). Zná pouto, které vzniká v závislosti na obou. Ví, jak vzniká dosud nevzniklé pouto. Ví, jak dochází k opuštění již vzniklého pouta. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikalo opuštěné pouto.

(4) Zná jazyk a chutě (*jivhañca rase ca*). Zná pouto, které vzniká v závislosti na obou. Ví, jak vzniká dosud nevzniklé pouto. Ví, jak dochází k opuštění již vzniklého pouta. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikalo opuštěné pouto.

(5) Zná tělo a doteky (*kāyañca phoṭṭhabbe ca*). Zná pouto, které vzniká v závislosti na obou. Ví, jak vzniká dosud nevzniklé pouto. Ví, jak dochází k opuštění již vzniklého pouta. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikalo opuštěné pouto.

(6) Zná mysl a mentální jevy (*manañca dhamme ca*). Zná pouto, které vzniká v závislosti na obou. Ví, jak vzniká dosud nevzniklé pouto. Ví, jak dochází k opuštění již vzniklého pouta. Ví, jak dochází k tomu, aby v budoucnosti již nevznikalo opuštěné pouto.

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje mentální jevy [ostatních] jakožto mentální jevy. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení mentálních jevů.

Uvědomění: ‚Jsou zde mentální jevy‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá

nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – šest vnitřních a vnějších smyslových oblastí [základen] – jakožto mentální jevy.

### [Sedm členů probuzení]

A dále, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – sedm členů probuzení (*sattasu bojjaṅgesu*) – jakožto mentální jevy. A jak prodlévá, nazíraje mentální jevy – sedm členů probuzení – jakožto mentální jevy?

Když je v něm (1) člen probuzení – uvědomění (*satisambojjhaṅgaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně člen probuzení – uvědomění.‘ Když v něm není člen probuzení – uvědomění, tak ví: ‚Není ve mně člen probuzení – uvědomění.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý člen probuzení – uvědomění. Ví, jak dochází k plnému rozvinutí vzniklého členu probuzení – uvědomění.

Když je v něm (2) člen probuzení – zkoumání mentálních jevů (*dhammavicayasambojjhaṅgaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně člen probuzení – zkoumání mentálních jevů.‘ Když v něm není člen probuzení – zkoumání mentálních jevů, tak ví: ‚Není ve mně člen probuzení – zkoumání mentálních jevů.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý člen probuzení – zkoumání mentálních jevů. Ví, jak dochází k plnému rozvinutí vzniklého členu probuzení zkoumání mentálních jevů.

Když je v něm (3) člen probuzení – energie (*vīriyasambojjhaṅgaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně člen probuzení – energie.‘ Když v něm není člen probuzení – energie, tak ví: ‚Není ve mně člen probuzení – energie.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý člen probuzení – energie. Ví, jak dochází k plnému rozvinutí vzniklého členu probuzení – energie.

Když je v něm (4) člen probuzení – nadšení (*pīṭisambojjhaṅgaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně člen probuzení – nadšení.‘ Když v něm není člen probuzení – nadšení, tak ví: ‚Není ve mně člen probuzení – nadšení.‘ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý člen probuzení – nadšení. Ví, jak dochází k plnému rozvinutí vzniklého členu probuzení – nadšení.

Když je v něm (5) člen probuzení – uklidnění (*passaddhisambojjhaṅgaṃ*), tak ví: ‚Je ve mně člen probuzení – uklidnění.‘ Když v něm není člen probuzení – uklidnění, tak ví:

„Není ve mně člen probuzení – uklidnění.“ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý člen probuzení – uklidnění. Ví, jak dochází k plnému rozvinutí vzniklého členu probuzení – klidnění.

Když je v něm (6) člen probuzení – soustředění (*samādhisambojjhaṅgaṃ*), tak ví: „Je ve mně člen probuzení – soustředění.“ Když v něm není člen probuzení – soustředění, tak ví: „Není ve mně člen probuzení – soustředění.“ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý člen probuzení – soustředění. Ví, jak dochází k plnému rozvinutí vzniklého členu probuzení – soustředění.

Když je v něm (7) člen probuzení – vyrovnanost (*upekkhāsambojjhaṅgaṃ*), tak ví: „Je ve mně člen probuzení – vyrovnanost.“ Když v něm není člen probuzení – vyrovnanost, tak ví: „Není ve mně člen probuzení – vyrovnanost.“ Ví, jak vzniká dosud nevzniklý člen probuzení – vyrovnanost. Ví, jak dochází k plnému rozvinutí vzniklého členu probuzení – vyrovnanost.

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje mentální jevy [ostatních] jakožto mentální jevy. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení mentálních jevů.

Uvědomění: „Jsou zde mentální jevy“ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – sedm členů probuzení – jakožto mentální jevy.

### [Čtyři ušlechtilé pravdy]

A dále, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – Čtyři ušlechtilé pravdy (*catūsu ariyasaccesu*) – jakožto mentální jevy. A jak prodlévá, nazíraje mentální jevy – Čtyři ušlechtilé pravdy – jakožto mentální jevy? Zde, mniši, mnich

(1) poznává v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ pajānāti*): „Toto je strast“ (*dukkhan'ti*),

(2) poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je vznik strasti‘ (*dukkha-samudayo‘ti*),

(3) poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je ustání strasti‘ (*dukkha-nirodho‘ti*),

(4) poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta, vedoucí k ustání strasti.‘ (*dukkha-nirodha-gāminī paṭipadā‘ti*).

Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje Čtyři ušlechtilé pravdy.

Takto prodlévá uvnitř [sebe], nazíraje [vlastní] mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá vně [sebe], nazíraje mentální jevy [ostatních] jakožto mentální jevy. Takto prodlévá uvnitř i vně, nazíraje mentální jevy jakožto mentální jevy. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu mizení mentálních jevů. Takto prodlévá, nazíraje povahu vznikání a mizení mentálních jevů.

Uvědomění: ‚Jsou zde mentální jevy‘ je v něm pevně ustaveno v míře potřebné pro poznání a rozvoj uvědomění. Takto prodlévá nezávisle a nelpí na ničem ve světě. Takto, mniši, mnich prodlévá, nazíraje mentální jevy – Čtyři ušlechtilé pravdy – jakožto mentální jevy.

## [Závěr]

Mniši, kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po sedm let, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní (*diṭṭheva dhamme aññā*), anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat (*anāgāmitā*) [na tento svět].

Nechme stranou sedm let, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po šest let, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou šest let, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po pět let, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou pět let, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po čtyři roky, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo,

zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou čtyři roky, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po tři roky, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou tři roky, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po dva roky, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou dva roky, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po jeden rok, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou jeden rok, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po sedm měsíců, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou sedm měsíců, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po šest měsíců, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou šest měsíců, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po pět měsíců, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou pět měsíců, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po čtyři měsíce, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou čtyři měsíce, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po tři měsíce, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou tři měsíce, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po dva měsíce, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou dva měsíce, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po jeden měsíc, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou jeden měsíc, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění půl měsíce, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Nechme stranou půl měsíce, mniši. Kdokoli by tímto způsobem rozvíjel tato čtyři ustavení uvědomění po sedm dní, může očekávat jeden ze dvou plodů: buď konečné poznání zde a nyní, anebo, zbývá-li v něm ještě nějaké lpění, nenávrat.

Mniši, to je ta jedinečná [přímá] stezka k očištění bytostí, k překonání trápení a naříkání, k ukončení strasti a žalu, k nastoupení správné metody, k uskutečnění odpoutání, totiž tato čtyři ustavení uvědomění.“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.







## *2. Sīhanāda Vagga*

Oddíl lvího řevu

# 11. *Cūḷa Sīhanāda suttaṃ*

## Kratší rozprava o lvím řevu

### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanam*), v Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové! Pouze zde [v tomto učení] je [ušlechtilý] asketa (*samaṇo*), pouze zde je druhý asketa, pouze zde je třetí asketa, pouze zde je čtvrtý asketa [jedinci na čtyřech stupních probuzení]. Nauky jiných jsou prosté [ušlechtilých] asketů. Takto můžete, bhikkhuové, správně nechat zaznít svůj lví řev.

### [Čtyři věci]

Je možné, mniši, že se vás poutníci z jiných škol budou ptát: „Ale na základě čeho, ctihodní, a s jakým odůvodněním toto tvrdíte?“ Když se vás poutníci z jiných škol budou takto ptát, mniši, můžete jim odpovědět následovně: „Přátelé, Vznešený, jenž ví a vidí, je zasloužilý a dokonale probuzený, nám vyložil čtyři věci, které v sobě vidíme, a tudíž říkáme: »Pouze zde je [ušlechtilý] asketa, pouze zde je druhý asketa, pouze zde je třetí asketa, pouze zde je čtvrtý asketa. Nauky jiných jsou prosté [ušlechtilých] asketů«.

Které čtyři věci? (1) Máme důvěru k učiteli (*satthari pasādo*), (2) máme důvěru k Dhammě (*dhamme pasādo*), (3) plníme řádová pravidla (*sīlesu paripūrakāritā*), (4) naši společníci v Dhammě (*sahadhammikā*) jsou pro nás drazí (*piyā*) a milí (*manāpā*), ať to jsou laici nebo ti, kteří odešli [do bezdomoví]. Tyto čtyři věci nám vyložil Vznešený, jenž ví a vidí, je zasloužilý a dokonale probuzený, a které když v sobě vidíme, tak toto říkáme.’

### [Podmínky dosažení cíle]

Je možné, mniši, že poutníci z jiných škol prohlásí: „Přátelé, my také máme důvěru k našemu učiteli, my také máme důvěru

k Dhammě, k naší Dhammě, my také plníme řádová pravidla, naše řádová pravidla, a naši společníci v Dhammě jsou i pro nás drazí a milí, ať jsou to laici nebo ti, kteří odešli [do bezdomoví]. Jaká je zde, přátelé, přednost, odlišnost či rozdíl mezi vámi a námi?’

Když se vás poutníci z jiných škol budou takto ptát, mniši, můžete jim odpovědět následovně: ‚Co myslíte, přátelé, je cíl jediný nebo mnohý?’ Kdyby poutníci z jiných škol odpovídali správně, odpověděli by: ‚Přátelé, cíl je jediný (*ekā niṭṭhā*) a ne mnohý.’

‚A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo je obdařen vášní, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo je prost vášně?’ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: ‚Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo je prost vášně (*vītarāgassa*) a ne pro toho, kdo je obdařen vášní.’

‚A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo je obdařen nenávisí, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo je prost nenávisí?’ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: ‚Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo je prost nenávisí (*vītadosassa*) a ne pro toho, kdo je obdařen nenávisí.’

‚A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo je obdařen zaslepeností, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo je prost zaslepenosti?’ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: ‚Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo je prost zaslepenosti (*vītamohassa*) a ne pro toho, kdo je obdařen zaslepeností.’

‚A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo je obdařen toužením, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo je prost toužení?’ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: ‚Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo je prost toužení (*vītatanhassa*) a ne pro toho, kdo je obdařen toužením.’

‚A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo je obdařen lpěním, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo je prost lpění?’ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: ‚Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo je prost lpění (*anupādānassa*) a ne pro toho, kdo je obdařen lpěním.’

‚A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo nevidí, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo vidí?’ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: ‚Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo vidí (*viddasuno*), a ne pro toho, kdo nevidí’

„A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo přijímá a odmítá, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo nepřijímá a neodmítá?“ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: „Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo nepřijímá a neodmítá (*ananuruddha-appaṭiviruddhassa*), a ne pro toho, kdo přijímá a odmítá.“

„A je tento cíl, přátelé, [dosažitelný] pro někoho, kdo se těší a raduje z [mentálního] bujení, anebo je [dosažitelný] pro někoho, kdo se netěší a neraduje z [mentálního] bujení?“ Kdyby odpovídali správně, odpověděli by: „Přátelé, tento cíl je [dosažitelný] pro toho, kdo se netěší a neraduje z [mentálního] bujení (*nippapañcārāmassa nippapañcaratino*), a ne pro toho, kdo se těší a raduje z [mentálního] bujení.“

### [Názor bytí a názor nebytí]

Mniši, jsou tyto dva názory: názor bytí (*bhavadiṭṭhi*) a názor nebytí (*vibhavadiṭṭhi*). Ti asketové a bráhmani, kteří lpí na názoru bytí, přijímají názor bytí a drží se názoru bytí, ti odmítají názor nebytí. Ti asketové a bráhmani, kteří lpí na názoru nebytí, přijímají názor nebytí a drží se názoru nebytí, ti odmítají názor bytí.

(1) Ti asketové a bráhmani, kteří v souladu se skutečností nechápou (*yathābhūtaṃ nappajānāti*) vznik a zánik, vnady (*assādañca*), nebezpečí (*ādīvañca*) a únik (*nissaraṇañca*) u těchto dvou názorů (*diṭṭhīnaṃ*), ti jsou obdařeni vášní, nenávisť, zaslepeností, toužením a lpěním, ti nevidí, přijímají a odmítají a radují se z [mentálního] bujení, ti nejsou osvobozeni od zrození, stárnutí a smrti, od trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, nejsou osvobozeni od utrpení (*na parimuccanti dukkhamā'ti*), tak pravím.

(2) Ti asketové a bráhmani, kteří v souladu se skutečností chápou (*yathābhūtaṃ pajānāti*) vznik a zánik, vnady, nebezpečí a únik u těchto dvou názorů, ti jsou prosti vášně, nenávisť, zaslepenosti, toužení a lpění, ti vidí, nepřijímají a neodmítají a neradují se z [mentálního] bujení, ti jsou osvobozeni od zrození, stárnutí a smrti, od trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsou osvobozeni od utrpení (*parimuccanti dukkhamā'ti*), tak pravím.

## [Čtyři druhy lpění]

Mniši, jsou tyto čtyři druhy lpění. Které čtyři?

(1) Lpění na smyslných požitcích (*kāmupādānaṃ*), (2) lpění na názorech (*diṭṭhupādānaṃ*), (3) lpění na pravidlech a obřadech (*sīlabbatupādānaṃ*), (4) lpění na učení [teorii] o já (*attavādupādānaṃ*).

(1) Jsou někteří asketové a bráhmani, kteří tvrdí, že učí plnému porozumění u všech druhů lpění, avšak nepopisují dokonale plné porozumění u všech druhů lpění. Popisují pouze plné porozumění u lpění na smyslných požitcích, ale nepopisují plné porozumění u lpění na názorech, u lpění na pravidlech a obřadech a u lpění na učení [teorii] o já. A z jakého důvodu? Jelikož tito ctění asketové a bráhmani nechápou v souladu se skutečností tyto tři způsoby lpění. A proto, ačkoli tvrdí, že učí plné porozumění u všech druhů lpění, popisují pouze plné porozumění u lpění na smyslných požitcích, ale nepopisují plné porozumění u lpění na názorech, u lpění na pravidlech a obřadech a u lpění na učení o já.

(2) Jsou někteří asketové a bráhmani, kteří tvrdí, že učí plnému porozumění u všech druhů lpění, avšak nepopisují dokonale plné porozumění u všech druhů lpění. Popisují pouze plné porozumění u lpění na smyslných požitcích a u lpění na názorech, ale nepopisují plné porozumění u lpění na pravidlech a obřadech a u lpění na učení [teorii] o já. A z jakého důvodu? Jelikož tito ctění asketové a bráhmani nechápou v souladu se skutečností tyto dva způsoby lpění. A proto, ačkoli tvrdí, že učí plné porozumění u všech druhů lpění, popisují pouze plné porozumění u lpění na smyslných požitcích a u lpění na názorech, ale nepopisují plné porozumění u lpění na pravidlech a obřadech a u lpění na učení o já.

(3) Jsou někteří asketové a bráhmani, kteří tvrdí, že učí plnému porozumění u všech druhů lpění, avšak nepopisují dokonale plné porozumění u všech druhů lpění. Popisují pouze plné porozumění u lpění na smyslných požitcích, u lpění na názorech a u lpění na pravidlech a obřadech, ale nepopisují plné porozumění u lpění na učení [teorii] o já. A z jakého důvodu? Jelikož tito ctění asketové a bráhmani nechápou v souladu se skutečností tento jeden způsob lpění. A proto, ačkoli tvrdí, že učí plné porozumění u všech druhů lpění, popisují pouze plné porozumění u lpění na smyslných

požitcích, u lpění na názorech a u lpění na pravidlech a obřadech, ale nepopisují plné porozumění u lpění na učení o já. V takovéto Dhammě a disciplíně je zřejmé, že důvěra k učiteli není správně nasměrována [zaměřena], že důvěra k Dhammě není správně nasměrována, že plnění řádových pravidel není správně nasměrováno a že přátelství mezi společníky v Dhammě není správně nasměrováno. A z jakého důvodu? Jelikož tak je tomu, když je Dhamma a disciplína špatně vyložená (*duppavedite*) a vysvětlená, neosvobozující a nevedoucí k míru (*aniyyānike anupasamasamvattanike*), vyložená někým, kdo není dokonale probuzený (*asammāsambuddhappavedite*).

(4) Když Tathāgata, zasloužilý a dokonale probuzený, tvrdí, že učí plnému porozumění u všech druhů lpění, tak dokonale popisuje plné porozumění u všech druhů lpění. Popisuje plné porozumění u lpění na smyslných požitcích, u lpění na názorech, u lpění na pravidlech a obřadech a u lpění na učení [teorii] o já. V takovéto Dhammě a disciplíně je zřejmé, že důvěra k učiteli je správně nasměrována [zaměřena], že důvěra k Dhammě je správně nasměrována, že plnění řádových pravidel je správně nasměrováno a že přátelství mezi společníky v Dhammě je správně nasměrováno. A z jakého důvodu? Jelikož tak je tomu, když je Dhamma a disciplína dobře vyložená (*suppavedite*) a vysvětlená, osvobozující a vedoucí k míru (*niyyānike upasamasamvattanike*), vyložená někým, kdo je dokonale probuzený (*sammāsambuddhappavedite*).

### [Závislé vznikání lpění]

A co je zdrojem těchto čtyř druhů lpění, co je jejich původem, kde se rodí a kde vznikají? Toužení (*taṇhā*) je zdrojem (*nidānaṃ*) těchto čtyř druhů lpění, jejich původem (*samudayo*), z něj se rodí (*jātiko*) a z něj vznikají (*pabhavo*). A co je zdrojem tohoto toužení, co je jeho původem, kde se rodí a kde vzniká?

Pocitování (*vedanā*) je zdrojem toužení, jeho původem, z něj se rodí a z něj vzniká. A co je zdrojem tohoto pocitování, co je jeho původem, kde se rodí a kde vzniká?

Dotek (*phasso*) je zdrojem pocitování, jeho původem, z něj



se rodí a z něj vzniká. A co je zdrojem tohoto doteku, co je jeho původem, kde se rodí a kde vzniká?

Šest [smyslových] oblastí (*salāyatanaṃ*) je zdrojem doteku, jeho původem, z nich se rodí a z nich vzniká. A co je zdrojem těchto šesti oblastí, co je jejich původem, kde se rodí a kde vznikají?

Jméno a hmota [mentalita a tělesnost] (*nāma-rūpaṃ*) je zdrojem šesti [smyslových] oblastí, jejich původem, z nich se rodí a z nich vznikají. A co je zdrojem tohoto jména a hmoty, co je jejich původem, kde se rodí a kde vznikají?

Vědomí (*viññāṇaṃ*) je zdrojem jména-a-hmoty, jejich původem, z něj se rodí a z něj vznikají. A co je zdrojem tohoto vědomí, co je jeho původem, kde se rodí a kde vzniká?

Formace [těla, řeči a mysli] (*saṅkhārā*) jsou zdrojem vědomí, jeho původem, z nich se rodí a z nich vzniká. A co je zdrojem těchto formací, co je jejich původem, kde se rodí a kde vznikají?

Nevědomost (*avijjā*) je zdrojem formací, jejich původem, z ní se rodí a z ní vznikají.

### [Závěr]

Mniši, když je v mnichovi odstraněna nevědomost (*avijjā pahīnā*) a vyvstalo v něm pravé poznání [vědění] (*vijjā uppanā*), již nelpí (*na upādiyati*) na smyslných počtcích, již nelpí na názorech, již nelpí na pravidlech a obřadech, již nelpí na učení [teorii] o já. Když nelpí, je nevzrušen (*na paritassati*). Nevzrušen, sám pro sebe zakouší dokonalé odpoutání (*parinibbāyati*) a ví: „Ukončeno je zrozování (*khīṇā jāti*), dokonán je čistý život (*vusitaṃ brahmacariyaṃ*), úkol je splněn (*katam karaṇīyaṃ*), po tomto zde již není nic dalšího (*nāparaṃ itthattāyā'ti*).“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 12. *Mahā Sīhanāda suttaṃ*

### Delší rozprava o lvím řevu

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval u Vesālī, v lese na západ od města. Tehdy Sunakkhatta, syn Licchaviyů, právě nedávno opustil tuto Dhammu a vinayu [disciplínu]. Před zástupy ve Vesālī rozhlašoval: „Asketa Gotama nemá žádné nadlidské stavy, žádnou přednost v poznání a vidění hodnou ušlechtilých. Asketa Gotama učí Dhammu na základě [pouhého] rozumování, řídí se svým vlastním rozmyslem, jak se mu zamane, a když někomu vyloží Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, zavede k úplnému konci utrpení.“

Tehdy se ctihodný Sāriputta časně z rána ustrojil, vzal svou misku a roucho, a vstoupil do Vesālī za almužnou. A tam slyšel, jak Sunakkhatta takto hovoří před zástupy ve Vesālī. Když ctihodný Sāriputta obešel Vesālī a vrátil se z almužní obchůzky, poté co pojedl, přistoupil k Vznešenému, pozdravil ho a usedl stranou. Pak Vznešenému sdělil, co o něm říkal Sunakkhatta. Vznešený pravil: „Sāriputto, tento pošetilec Sunakkhatta je hněvivý a jeho slova jsou vyřčena v hněvu. I když měl v úmyslu Tathāgatu očernit, ve skutečnosti ho chválí, neboť pro Tathāgatu je to chvála prohlásit o něm: ‚Když někomu vyloží Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, zavede k úplnému konci utrpení.‘

#### [Vlastnosti Tathāgaty]

Sāriputto, tento pošetilec Sunakkhatta o mně nikdy neodvodí podle Dhammy: (1) ‚Vznešený je zasloužilý, dokonale probuzený, obdařený věděním a ctnostným jednáním, blažený, znalec světa, nepřekonatelný vůdce praktikujících osob, učitel bohů a lidí, probuzený a vznešený.‘ Sāriputto, tento pošetilec Sunakkhatta o mně nikdy neodvodí podle Dhammy:

(2) ‚Vznešený se těší různým druhům neobyčejných sil: z jednoho se stává mnohým, z mnohých se stává jedním, objevuje se a mizí, bez potíží prochází zdí, hradbou či horou, jako by to byl vzduch, zanořuje se a vynořuje se ze země, jako by to byla voda, kráčí po vodě, aniž by se potopil, jako by to byla zem, se zkříženými nohama cestuje vzduchem jako pták, rukou hladí měsíc a slunce, a dotýká se jich, tak vznešených a mocných, vládne svým tělem až do oblasti Brahmova světa.‘ Sāriputto, tento pošetilec Sunakkhatta o mně nikdy neodvodí podle Dhammy:

(3) ‚Vznešený svým božským sluchem, očištěným a přesahujícím lidský, slyší oba druhy zvuků, božské i lidské, vzdálené i blízké.‘ Sāriputto, tento pošetilec Sunakkhatta o mně nikdy neodvodí podle Dhammy:

(4) ‚Vznešený poznává svou vlastní myslí myslí jiných bytostí, jiných jedinců, ví o myslí ovlivněné nenávistí, že je ovlivněna nenávistí, a o myslí neovlivněné nenávistí, že není ovlivněna nenávistí. Ví o myslí ovlivněné zaslepeností, že je ovlivněna zaslepeností, a o myslí neovlivněné zaslepeností, že není ovlivněna zaslepeností. Ví o strnulé myslí, že je strnulá, a o rozptýlené myslí, že je rozptýlená. Ví o zmohutnělé myslí, že je mohutná, a o nezmohutnělé myslí, že není mohutná. Ví o překonatelné myslí, že je překonatelná, a o nepřekonatelné myslí, že je nepřekonatelná. Ví o soustředěné myslí, že je soustředěná, a o nesoustředěné myslí, že je nesoustředěná. Ví o osvobozené myslí, že je osvobozená, a o neosvobozené myslí, že je neosvobozená.‘

### [Deset sil Tathāgaty]

Sāriputto, obdařen deseti silami Tathāgaty, Tathāgata zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Brahmý [kolo Dhammy]. Kterými deseti? Zde, Sāriputto,

(1) Tathāgata chápe podle skutečnosti (*yathābhūtaṃ pajānāti*) možné jako možné a nemožné jako nemožné. Právě tím, že Tathāgata chápe podle skutečnosti možné jako možné a nemožné jako nemožné, je Tathāgata obdařen silou, zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále Sāriputto,

(2) Tathāgata chápe podle skutečnosti následek (*vipākaṃ*) vykonaných činů (*kammasamādānānaṃ*): minulých, budoucích a současných, s jejich možnostmi a příčinami (*hetuso*). Právě tím, že Tathāgata chápe podle skutečnosti následek vykonaných činů minulých, budoucích a současných, s jejich možnostmi a příčinami, je Tathāgata obdařen silou, zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(3) Tathāgata chápe podle skutečnosti cesty (*paṭipadaṃ*) vedoucí ke všem cílům (*sabbatthagāminiṃ*) [cestu do pekla, do říše zvířat, do říše duchů, do říše lidí, do říše bohů a cestu k osvobození]. Právě tím, že Tathāgata chápe podle skutečnosti cesty vedoucí ke všem cílům [cestu do pekla, do říše zvířat, do říše duchů, do říše lidí, do říše bohů a cestu k osvobození], je Tathāgata obdařen silou, zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(4) Tathāgata chápe podle skutečnosti svět (*lokaṃ*) s jeho mnohými a rozličnými prvky (*dhātu*). Právě tím, že Tathāgata chápe podle skutečnosti svět s jeho mnohými a rozličnými prvky, je Tathāgata obdařen silou, zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(5) Tathāgata chápe podle skutečnosti rozličné sklony bytostí (*sattānaṃ*) [nízké či vznešené]. Právě tím, že Tathāgata chápe podle skutečnosti rozličné sklony bytostí [nízké či vznešené], je Tathāgata obdařen silou, zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(6) Tathāgata chápe podle skutečnosti rozpoložení duševních schopností (*indriya-paropariyattaṃ*) u jiných bytostí, u jiných jedinců (*puggalānaṃ*). Právě tím, že Tathāgata chápe podle skutečnosti rozpoložení duševních schopností u jiných bytostí, u jiných jedinců, je Tathāgata obdařen silou, zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(7) Tathāgata chápe podle skutečnosti nečistotu (*saṃkilesaṃ*), očištění (*vodānaṃ*) a vystoupení (*vuṭṭhānaṃ*) u pohroužení, oprostění, soustředění a totéž u stavů uskutečnění (*jhāna-vimokkha-samādi-samāpattīnaṃ*). Právě tím, že Tathāgata chápe

podle skutečnosti nečistotu, očištění a vystoupení u pohroužení, oproštění, soustředění a u stavů uskutečnění, je Tathāgata obdařen silou, zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(8) Tathāgata si vzpomíná (*anussarati*) na mnohé své dřívější pobyty [minulé životy] (*pubbenivāsā*) – jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: ‚Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde, a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.‘ Takto si vzpomíná na mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi. Právě tím, že je Tathāgata obdařen silou, vzpomíná si na mnohé své dřívější pobyty [minulé životy] – jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: ‚Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde, a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.‘ Takto si vzpomíná na mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi. To je síla Tathāgaty, kterou Tathāgata zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(9) Tathāgata svým božským zrakem (*dibbena cakkhunā*), očištěným (*visuddhena*) a přesahujícím lidský (*atikkanta-mānusakena*), vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné (*sugate*) a nešťastné (*duggate*), a poznává, jak bytosti putují podle svých činů (*yathākammūpage*): ‚Tyto milé bytosti,

kteřé ťpatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly ťpatné názory a jednaly podle svých ťpatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vřvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, ktere správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vřvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.' Takto svým božským zrakem, očištěným a přesařujícíím lidský, vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vřvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů. Právě tím, že je Tathāgata obdařen silou, vidí svým božským zrakem, očištěným a přesařujícíím lidský, jak bytosti odcházejí a znovu vřvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů: 'Tyto milé bytosti, ktere ťpatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly ťpatné názory a jednaly podle svých ťpatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vřvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, ktere správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vřvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.' Takto svým božským zrakem, očištěným a přesařujícíím lidský, vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vřvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů. To je síla Tathāgaty, kterou Tathāgata zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy. A dále, Sāriputto,

(10) Tathāgata díky vyhlazení zákalů (*āsavānaṃ khayā*), zde a nyní (*diṭṭheva dhamme*) vstupuje do nezkaleného (*anāsavaṃ*) osvobození mysli (*ceto-vimuttiṃ*) a osvobození porozuměním (*paññā-vimuttiṃ*), jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním (*abhiññā*), a prodlévá v nich. Právě tím, že je Tathāgata obdařen silou, díky vyhlazení zákalů, zde a nyní vstupuje do nezkaleného osvobození mysli a osvobození porozuměním, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a prodlévá v nich. To je síla Tathāgaty, kterou Tathāgata zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy.

Obdařen těmito deseti silami Tathāgaty, Tathāgata zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Dhammy.

Když toto vím a vidím, Sāriputto, a někdo o mně prohlásí: ‚Asketa Gotama nemá žádné nadlidské stavy, žádnou přednost v poznání a vidění hodnou ušlechtilých. Asketa Gotama učí Dhammu na základě [pouhého] rozumování, řídí se svým vlastním rozmyslem, jak se mu zamane, a když někomu vyloží Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, zavede k úplnému konci utrpení‘ – tak jestliže neopustí toto tvrzení, jestliže neopustí tento stav mysli, jestliže nezavrhne tento názor, tak skončí v pekle, jako kdyby ho někdo popadl a odnesl ho tam.

Podobně jako bhikkhu obdařený ctností, soustředěním a moudrostí by se mohl zde a nyní těšit konečnému poznání, tak říkám, že tomu bude v tomto případě: jestliže neopustí toto tvrzení, jestliže neopustí tento stav mysli, jestliže nezavrhne tento názor, tak skončí v pekle, jako kdyby ho někdo popadl a odnesl ho tam.

### [Čtyři sebejistoty Tathāgaty]

Sāriputto, obdařen čtyřmi sebejistotami (*vesārajjāni*), Tathāgata zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Brahmy [kolo Dhammy]. Kterými čtyřmi?

(1) ‚Ačkoli tvrdíš, že jsi dokonale probuzený, ještě jsi neprocitl k těmto věcem.‘ Nevidím zde žádný důvod, na jehož základě by mě nějaký asketa či bráhma, bůh, Māra, Brahmā či kdokoli jiný na světě mohl, v souladu s Dhammou, takto obvinít a jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí (*khemappatto*), bez obav (*abhayappatto*) a sebejistě (*vesārajjappatto*).

(2) ‚Ačkoli tvrdíš, že jsi vyhladil všechny [své] zákaly, ještě jsi nevyhladil tyto zákaly.‘ Nevidím zde žádný důvod, na jehož základě by mě nějaký asketa či bráhma, bůh, Māra, Brahmā či kdokoli jiný na světě mohl, v souladu s Dhammou, takto obvinít a jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

(3) ‚Věci, které jsi označil jako překážky (*antarāyikā*), nejsou žádnou překážkou pro toho, kdo se jim oddává.‘ Nevidím zde žádný důvod, na jehož základě by mě nějaký asketa či bráhman, bůh, Māra, Brahmā či kdokoli jiný na světě mohl, v souladu s Dhammou, takto obvinít a jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

(4) ‚Když někomu vyložíš Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, nedovede k úplnému konci utrpení.‘ Nevidím zde žádný důvod, na jehož základě by mě nějaký asketa či bráhman, bůh, Māra, Brahmā či kdokoli jiný na světě mohl, v souladu s Dhammou, takto obvinít a jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Obdařen těmito čtyřmi sebejistotami, Tathāgata zastává místo vůdce stáda, nechává zaznít svůj lví řev před zástupy a roztáčí kolo Brahmy [kolo Dhammy]. Když toto vím a vidím, Sāriputto, a někdo o mně prohlásí: ‚Asketa Gotama nemá žádné nadlidské stavy, žádnou přednost v poznání a vidění hodnou ušlechtilých. Asketa Gotama učí Dhammu na základě [pouhého] rozumování, řídí se svým vlastním rozmyslem, jak se mu zamane, a když někomu vyloží Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, zavede k úplnému konci utrpení – tak jestliže nezavrhne tento názor, tak skončí v pekle, jako kdyby ho někdo popadl a odnesl ho tam.

### [Osm shromáždění]

Sāriputto, existuje osm shromáždění (*aṭṭha parisā*). Kterých osm?

(1) Shromáždění bojovníků (*khattiyaparisā*), (2) shromáždění bráhmanů (*brāhmanaparisā*), (3) shromáždění hospodářů (*gahapatiparisā*), (4) shromáždění asketů (*samaṇaparisā*), (5) shromáždění čtyř velkých nebeských králů (*cātummahārājikāparisā*), (6) shromáždění třiceti tří bohů (*tāvatisaparisā*), (7) shromáždění Márova doprovodu (*māraparisā*), (8) shromáždění Brahmů (*brahmaparisā*). Obdařen čtyřmi sebejistotami, Tathāgata přistupuje a vstupuje do těchto osmi shromáždění.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění bojovníků. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval,



ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění bráhmanů. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval, ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění hospodářů. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval, ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění asketů. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval, ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění čtyř velkých nebeských králů. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval, ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění třiceti tří bohů. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval, ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění Márova doprovodu. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval, ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Vzpomínám si, jak jsem přistoupil ke stovkám shromáždění Brahmů. A tehdy jsem tam s nimi usedl, hovořil s nimi a diskutoval, ale nevidím žádný důvod, že by mě tam mohly přepadnout obavy

či nejistota. A jelikož nevidím žádný takový důvod, prodlévám v bezpečí, bez obav a sebejistě.

Když toto vím a vidím, Sāriputto, a někdo o mně prohlásí: „Asketa Gotama nemá žádné nadlidské stavy, žádnou přednost v poznání a vidění hodnou ušlechtilých. Asketa Gotama učí Dhammu na základě [pouhého] rozumování, řídí se svým vlastním rozmyslem, jak se mu zamane, a když někomu vyloží Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, zavede k úplnému konci utrpení – tak jestliže nezavrhne tento názor, tak skončí v pekle, jako kdyby ho někdo popadl a odnesl ho tam.

### [Čtyři druhy zrodu]

Sāriputto, jsou čtyři druhy zrodu (*yoniyo*). Které čtyři?

(1) Zrod z vejce (*aṇḍajā yoni*), (2) zrod z lůna (*jalābujā yoni*), (3) zrod z vlhka (*saṃsedajā yoni*), (4) svévolný zrod (*opapātikā yoni*).

Co je zrod z vejce? Ty bytosti, které se rodí po proražení skořápky vejce, tomu se říká zrod z vejce. Co je zrod z lůna? Ty bytosti, které se rodí po protržení plodového obalu, tomu se říká zrod z lůna. Co je zrod z vlhka? Ty bytosti, které se rodí v tlející rybě, v tlející mrtvole, v tlejícím jídle, v žumpě či ve stoce, tomu se říká zrod z vlhka. Co je to svévolný zrod? Bohové, obyvatelé pekel, někteří lidé a některé bytosti v strastném světě, tomu se říká svévolný zrod. To jsou čtyři druhy zrodu.

Když toto vím a vidím, Sāriputto, a někdo o mně prohlásí: „Asketa Gotama nemá žádné nadlidské stavy, žádnou přednost v poznání a vidění hodnou ušlechtilých. Asketa Gotama učí Dhammu na základě [pouhého] rozumování, řídí se svým vlastním rozmyslem, jak se mu zamane, a když někomu vyloží Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, zavede k úplnému konci utrpení – tak jestliže nezavrhne tento názor, tak skončí v pekle, jako kdyby ho někdo popadl a odnesl ho tam.

### [Pět oblastí a odpoutání]

Sāriputto, existuje pět oblastí (*gatiyo*). Kterých pět? (1) Peklo (*nirayo*), (2) říše zvířat (*tiraccāhānayo*), (3) říše duchů (*pettivisayo*), (4) lidé (*manussā*), (5) bohové (*devā*).

(1) Zním peklo, a také stezku, cestu vedoucí do pekla, po které když někdo půjde, tak po rozpadu těla (*kāyassa bheda*), po smrti (*paraṃ maraṇā*), znovu vyvstane v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle.

(2) Zním říši zvířat, a také stezku, cestu vedoucí do říše zvířat, po které když někdo půjde, tak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v říši zvířat.

(3) Zním říši duchů, a také stezku, cestu vedoucí do říše duchů, po které když někdo půjde, tak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v říši duchů.

(4) Zním říši lidí, a také stezku, cestu vedoucí do říše lidí, po které když někdo půjde, tak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane mezi lidmi.

(5) Zním říši bohů, a také stezku, cestu vedoucí do říše bohů, po které když někdo půjde, tak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v nebeském světě.

(6) Zním odpoutání (*nibbānaṃ*), a také stezku, cestu vedoucí k odpoutání, po které když někdo půjde, tak díky odstranění zákalů, zde a nyní vstoupí do nezkaleného osvobození mysli a osvobození moudrostí [porozuměním], jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a bude v nich prodlévat.

(1) Sāriputto, svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle.‘ A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle, a zakouší tam nesmírně bolestivé, trýznivé a bodavé pocity. Jako kdyby zde byla jáma s dřevěným uhlím, hlubší než je výška muže, plná žhavého uhlí, bez plamene či kouře, a tu by přicházel nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žízňivý, a mířil by přímo k té jámě. Kdyby ho uviděl někdo s dobrým zrakem, mohl by říci: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že přijde rovnou k té jámě s dřevěným uhlím.‘ A pak by ho viděl, jak spadl do té jámy s dřevěným uhlím a zakouší tam nesmírně bolestivé, trýznivé a bodavé pocity. Podobně svou vlastní

myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v bédném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle.‘ A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v bédném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle, a zakouší tam nesmírně bolestivé, trýznivé a bodavé pocity.

(2) Svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v říši zvířat.‘ A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v říši zvířat, a zakouší tam bolestivé, trýznivé a bodavé pocity. Jako kdyby zde byla žumpa, hlubší než je výška muže, plná špíny, a tu by přicházel nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý, a mířil by přímo k té žumpě. Kdyby ho uviděl někdo s dobrým zrakem, mohl by říci: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že přijde rovnou k té žumpě.‘ A pak by ho viděl, jak spadl do té žumpy a zakouší tam bolestivé, trýznivé a bodavé pocity. Podobně svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v říši zvířat.‘ A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v říši zvířat, a zakouší tam bolestivé, trýznivé a bodavé pocity.

(3) Svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v říši duchů.‘ A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v říši duchů, a zakouší tam velmi bolestivé pocity. Jako kdyby na nerovné půdě rostl strom s několika málo listy, vrhající slabý stín, a tu by přicházel nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý, a mířil by přímo k tomu stromu. Kdyby ho uviděl někdo s dobrým zrakem, mohl by říci: ‚Tento člověk jedná tak, chová se

tak, nastoupil na takovou stezku, že přijde rovnou k tomu stromu.' A pak by ho viděl, jak sedí či leží ve stínu toho stromu a zakouší tam velmi bolestivé pocity. Podobně svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v říši duchů.' A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v říši duchů, a zakouší tam velmi bolestivé pocity.

(4) Svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane mezi lidmi.' A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal mezi lidmi, a zakouší tam velmi příjemné pocity. Jako kdyby na rovné půdě rostl strom s mnoha listy, vrhající hustý stín, a tu by přicházel nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý, a mířil by přímo k tomu stromu. Kdyby ho uviděl někdo s dobrým zrakem, mohl by říci: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že přijde rovnou k tomu stromu.' A pak by ho viděl, jak sedí či leží ve stínu toho stromu a zakouší tam velmi příjemné pocity. Podobně svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane mezi lidmi.' A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal mezi lidmi, a zakouší tam velmi příjemné pocity.

(5) Svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v šťastném místě, v nebeském světě.' A později ho vidím svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v šťastném místě, v nebeském světě, a zakouší tam nesmírně příjemné pocity. Jako kdyby zde byl palác, s horní komnatou omítnutou zevnitř i zvenčí, chráněnou před větrem, zajištěnou závory a okenicemi, a uvnitř pohovka vystlaná houněmi, příkrývkami a prostěradly, s přehozem z gazelí kůže, s nebesy a rudými polštáři na obou stranách, a tu by přicházel nějaký

člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý, a mířil by přímo k tomu paláci. Kdyby ho uviděl někdo s dobrým zrakem, mohl by říci: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že přijde rovnou k tomu paláci.‘ A pak by ho viděl, jak sedí či leží v tom paláci a zakouší tam nesmírně příjemné pocity. Podobně svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v šťastném místě, v nebeském světě.‘ A později ho vidím svým božským zrakem, očistěným a přesahujícím lidský, jak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal v šťastném místě, v nebeském světě, a zakouší tam nesmírně příjemné pocity.

(6) Svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že díky odstranění zákalů, zde a nyní vstoupí do nezkaleného osvobození mysli a osvobození moudrostí [porozuměním], jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a bude v nich prodlévat.‘ A později ho vidím svým božským zrakem, očistěným a přesahujícím lidský, jak díky odstranění zákalů, zde a nyní vstoupil do nezkaleného osvobození mysli a osvobození moudrostí [porozuměním], jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a prodlévá v nich, přičemž zakouší nesmírně příjemné pocity. Jako kdyby zde bylo jezírko s čistou a příjemnou chladnou vodou, průzračné, s rovnými břehy, nádherné, a nedaleko od něj hustý les, a tu by přicházel nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý, a mířil by přímo k tomu jezírku. Kdyby ho uviděl někdo s dobrým zrakem, mohl by říci: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že přijde rovnou k tomu jezírku.‘ A pak by ho viděl, jak se ponořil do toho jezírka, vykoupal se, napil se, ulevil své vyčerpanosti, únavě a horečnatosti, vystoupil ven a usadil se či ulehl v tom lese, kde zakouší nesmírně příjemné pocity. Podobně svou vlastní myslí poznávám mysl nějakého člověka: ‚Tento člověk jedná tak, chová se tak, nastoupil na takovou stezku, že díky odstranění zákalů, zde a nyní vstoupí do nezkaleného osvobození mysli a osvobození moudrostí [porozuměním], jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a bude v nich prodlévat.‘ A později ho vidím svým

božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jak díky odstranění zákalů, zde a nyní vstoupil do nezkaleného osvobození mysli a osvobození moudrostí [porozuměním], jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a prodlévá v nich, přičemž zakouší nesmírně příjemné pocity. To je oněch pět oblastí [a odpoutání].

Když toto vím a vidím, Sāriputto, a někdo o mně prohlásí: „Asketa Gotama nemá žádné nadlidské stavy, žádnou přednost v poznání a vidění hodnou ušlechtilých. Asketa Gotama učí Dhammu na základě [pouhého] rozumování, řídí se svým vlastním rozmyslem, jak se mu zamane, a když někomu vyloží Dhammu, tak jej, pokud ji uskutečňuje, zavede k úplnému konci utrpení – tak jestliže nezavrhně tento názor, tak skončí v pekle, jako kdyby ho někdo popadl a odnesl ho tam.

### [Bodhisattova askeze]

Vzpomínám si, Sāriputto, jak jsem žil čistým životem obdařeným čtyřmi členy. (1) Byl jsem kající, nanejvýš kající (*parama-tapassī*). (2) Byl jsem drsný, nanejvýš drsný (*parama-lūkho*). (3) Byl jsem opatrný [úzkostlivý], nanejvýš opatrný (*parama-jegucchī*). (4) Byl jsem odloučený, nanejvýš odloučený (*parama-pavivitto*).

(1) Taková byla má kajícnost, Sāriputto, že jsem chodil nahý, zanechal společenské zvyky, olizoval si ruce, nepřistoupil jsem na vyzvání, nezastavil jsem na vyzvání, nepřijímal jsem přinesené ani připravené jídlo, ani pozvání k jídlu, nepřijímal jsem nic přímo z hrnce či z mísy, ani přes práh, přes mříž či přes palici, ani od dvou pojídajících, od těhotné ženy, od kojící ženy, od ženy jsoucí s mužem, tam, kde bylo rozdělováno jídlo, kde stál opodál pes či poletovaly mouchy, nejedl jsem rybu ani maso, nepil víno, pálenku ani kvašené nápoje, navštěvoval jsem jeden dům a spokojil se s jedním soustem, navštěvoval jsem dva domy a spokojil se se dvěma sousty, navštěvoval jsem tři domy a spokojil se se třemi sousty, navštěvoval jsem čtyři domy a spokojil se se čtyřmi sousty, navštěvoval jsem pět domů a spokojil se s pěti sousty, navštěvoval jsem šest domů a spokojil se se šesti sousty, navštěvoval jsem sedm domů a spokojil se se sedmi sousty, žil jsem z jedné misky denně, ze

dvou misek denně, ze tří misek denně, ze čtyř misek denně, z pěti misek denně, ze šesti misek denně, ze sedmi misek denně, jedl pouze jednou denně, každé dva dny, každé tři dny, každé čtyři dny, každých pět dní, každých šest dní, každých sedm dní, až každých čtrnáct dní – takto jsem dodržoval přijímání potravy ve stanovených rozmezech. Živil jsem se bylinami a prosem, divokou rýží, zbytky kůže, mechem, rýžovými otrubami či sedlinou, sezamovou moukou, trávou či kravským trusem, živil jsem se lesními kořínky a plody, jedl spadlé ovoce. Odíval jsem se konopím, konopným šatem, hadry sebranými na hřbitově a na smetišti, kůrou ze stromů, antilopí kůží, pruhy antilopí kůže, rouchem z trávy, z kůry, z hoblin, zástěrou z vlasů či srsti, sovím křídlem. Vytrhával jsem si vlasy a vousy podle předpisů. Pouze jsem stál a odmítal sedadla. Seděl jsem si na patách, stále ve dřepu. Uléhal jsem na lůžko z trní, spal na trnech. Omýval jsem se vodou třikrát za večer. Takto jsem se různými způsoby oddával sebetřýznění a umrtvování svého těla. Taková, Sāriputto, byla má kajícnost.

(2) Taková byla má drsnost, Sāriputto, že jako se špína a prach nahromadí během let na kmeni stromu a odpadávají, tak se špína a prach nahromadily na mém těle a odpadávaly. A nikdy mě ani nenapadlo: ‚Kéž bych ze sebe rukou seškrábal tu špínu a prach nebo kéž by to učinili jiní.‘ To mě nikdy nenapadlo. Taková, Sāriputto, byla má drsnost.

(3) Taková byla má opatrnost, Sāriputto, že jsem byl neustále pozorný, ať jsem kráčel dopředu či zpět, a byl jsem naplněn soucitem i k tvorům v kapce vody: ‚Kéž bych nezranil malé živočichy v zemních skulinách.‘ Taková, Sāriputto, byla má opatrnost.

(4) Taková byla má odloučenost, Sāriputto, že jsem vstoupil do nějakého lesa a žil jsem tam. A když jsem uviděl pastevce, ovčáka, člověka sbírajícího trávu a chrastí nebo lesníka, utíkal jsem z háje do háje, z houští do houští, z jámy do jámy, od vršku k vršku. A proč? Aby mě nespatriili nebo abych já nespatriil je. Jako když lesní gazela uvidí člověka a prchá z háje do háje, z houští do houští, z jámy do jámy, od vršku k vršku, stejně tak já, když jsem uviděl pastevce, ovčáka, člověka sbírajícího trávu a chrastí nebo lesníka, utíkal jsem z háje do háje, z houští do houští, z jámy do jámy, od vršku k vršku. A proč? Aby mě nespatriili nebo abych já nespatriil je. Taková, Sāriputto, byla má odloučenost.



Plížil jsem se po čtyřech k ohradě, když krávy vyšly ven a pastevci je opustili, a živil jsem se trusem mladých sajících telat. Dokud vydržely mé vlastní výkaly a moč, živil jsem se jimi. Taková, Sāriputto, byla má velká zvrácenost v jídle.

Vstoupil jsem do nějakého hrůzostrašného lesa a žil jsem tam. Byl to tak hrůzostrašný les, že kdyby do něj někdo vstoupil a nebyl prost vášně, zježily by se mu chlupy po těle. A když přišly studené zimní noci během osmidenního mrazivého období, trávil jsem noci pod širým nebem a dny v lese. V posledním měsíci horkého období jsem zase trávil dny pod širým nebem a noci v lese. A tehdy mi sám od sebe vyvstal v mysli tento verš, dříve neslýchaný: ‚V noci zkřehlý a za dne vyprahlý, sám v hrůzostrašném lese, nahý, žádný oheň u svých nohou, mudrc přesto pokračuje ve svém hledání.‘

Uložil jsem se přes noc na pohřebišti, s kostmi mrtvých místo polštáře. Přišly ke mně pastevcovy děti a plivaly na mě, močily na mě, házely na mě špínu, bodaly mě slámou do uší. Nevzpomínám si však, že by někdy ve mně vůči nim vyvstala zlá myšlenka. Takto, Sāriputto, jsem prodléval v nezaujatosti.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná výživou.‘ Říkají: ‚Budeme jíst jujubové ovoce,‘ a požívají jujubové ovoce, požívají rozmačkané jujubové ovoce, pijí šťávu z jujubového ovoce, upravují si jujubové ovoce mnoha způsoby. Vzpomínám si, že jsem jedl jediné jujubové ovoce za den. Mohl by sis, Sāriputto, myslet, že tehdy bylo jujubové ovoce větší, ale tak by sis to neměl vykládat, neboť tehdy bylo jujubové ovoce nanejvýš stejně tak velké jako dnes.

Když jsem takto jedl pouze jedno jujubové ovoce za den, mé tělo nesmírně zhublo. Mé údy připomínaly kloubovitě části liánových či bambusových stonků, protože jsem jedl tak málo. Má vystupující páteř připomínala korále navlečené na provázku, protože jsem jedl tak málo. Má vyzáblá žebra připomínala vyčnívající trámy ze staré rozpadlé boudy, protože jsem jedl tak málo. Mé oči, zapadlé hluboko v důlcích, připomínaly odlesk vodní hladiny hluboko ve studni, protože jsem jedl tak málo. Kůže mého břicha přilnula k mé páteři, protože jsem jedl tak málo. Kůže

na hlavě se scvrkla a vyschla, jako hořká zelená tykev svraskne a vyschne ve větru a slunečním žáru, protože jsem jedl tak málo. Když jsem se chtěl dotknout kůže na břicho, nahmatal jsem svou páteř, a když jsem se chtěl dotknout páteře, nahmatal jsem kůži na břicho. Když jsem chtěl vyloučit výkaly a moč, slabostí jsem padl k zemi, protože jsem jedl tak málo. Když jsem chtěl ulevit tělu třením údů svou rukou, chlupy na těle, uhnílé u kořenů, vypadaly z těla, protože jsem jedl tak málo.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná výživou.‘ Říkají: ‚Budeme jíst fazole, a požívají fazole, požívají rozmačkané fazole, pijí šťávu z fazolí, upravují si fazole mnoha způsoby. Vzpomínám si, že jsem jedl jedinou fazoli za den. Mohl by sis, Sāriputto, myslet, že tehdy byly fazole větší, ale tak by sis to neměl vykládat, neboť tehdy byly fazole nanejvýš stejně tak velké jako dnes.

Když jsem takto jedl pouze jedinou fazoli za den, mé tělo nesmírně zhublo. Mé údy připomínaly kloubovité části liánových či bambusových stonků, protože jsem jedl tak málo. Má vystupující páteř připomínala korále navlečené na provázku, protože jsem jedl tak málo. Má vyzáblá žebra připomínala vyčnívající trámy ze staré rozpadlé boudy, protože jsem jedl tak málo. Mé oči, zapadlé hluboko v důlcích, připomínaly odlesk vodní hladiny hluboko ve studni, protože jsem jedl tak málo. Kůže mého břicha přilnula k mé páteři, protože jsem jedl tak málo. Kůže na hlavě se scvrkla a vyschla, jako hořká zelená tykev svraskne a vyschne ve větru a slunečním žáru, protože jsem jedl tak málo. Když jsem se chtěl dotknout kůže na břicho, nahmatal jsem svou páteř, a když jsem se chtěl dotknout páteře, nahmatal jsem kůži na břicho. Když jsem chtěl vyloučit výkaly a moč, slabostí jsem padl k zemi, protože jsem jedl tak málo. Když jsem chtěl ulevit tělu třením údů svou rukou, chlupy na těle, uhnílé u kořenů, vypadaly z těla, protože jsem jedl tak málo.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná výživou.‘ Říkají: ‚Budeme jíst sezam, a požívají sezam, požívají rozmačkaný sezam, pijí šťávu ze sezamu, upravují si sezam mnoha způsoby. Vzpomínám si, že jsem jedl jediné sezamové zrnko za den. Mohl by sis, Sāriputto,

myslet, že tehdy byl sezam větší, ale tak by sis to neměl vykládat, neboť tehdy byl sezam nanejvýš stejně tak velké jako dnes.

Když jsem takto jedl pouze jediné sezamové zrnko za den, mé tělo nesmírně zhublo. Mé údy připomínaly kloubovitě části liánových či bambusových stonků, protože jsem jedl tak málo. Má vystupující páteř připomínala korále navlečené na provázku, protože jsem jedl tak málo. Má vyzáblá žebra připomínala vyčnívající trámy ze staré rozpadlé boudy, protože jsem jedl tak málo. Mé oči, zapadlé hluboko v důlcích, připomínaly odlesk vodní hladiny hluboko ve studni, protože jsem jedl tak málo. Kůže mého břicha přilnula k mé páteři, protože jsem jedl tak málo. Kůže na hlavě se scvrkla a vyschla, jako hořká zelená tykev svraskne a vyschne ve větru a slunečním žáru, protože jsem jedl tak málo. Když jsem se chtěl dotknout kůže na břiše, nahmatal jsem svou páteř, a když jsem se chtěl dotknout páteře, nahmatal jsem kůži na břiše. Když jsem chtěl vyloučit výkaly a moč, slabostí jsem padl k zemi, protože jsem jedl tak málo. Když jsem chtěl ulevit tělu třením údů svou rukou, chlupy na těle, uhníle u kořenů, vypadaly z těla, protože jsem jedl tak málo.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná výživou.‘ Říkají: ‚Budeme jíst rýži, a požívají rýži, požívají rozmačkanou rýži, pijí šťávu z rýže, upravují si rýži mnoha způsoby. Vzpomínám si, že jsem jedl jediné rýžové zrnko za den. Mohl by sis, Sāriputto, myslet, že tehdy bylo rýžové zrnko větší, ale tak by sis to neměl vykládat, neboť tehdy bylo rýžové zrnko nanejvýš stejně tak velké jako dnes. Když jsem takto jedl pouze jedno rýžové zrnko za den, mé tělo nesmírně zhublo. Mé údy připomínaly kloubovitě části liánových či bambusových stonků, protože jsem jedl tak málo. Má vystupující páteř připomínala korále navlečené na provázku, protože jsem jedl tak málo. Má vyzáblá žebra připomínala vyčnívající trámy ze staré rozpadlé boudy, protože jsem jedl tak málo. Mé oči, zapadlé hluboko v důlcích, připomínaly odlesk vodní hladiny hluboko ve studni, protože jsem jedl tak málo. Kůže mého břicha přilnula k mé páteři, protože jsem jedl tak málo. Kůže na hlavě se scvrkla a vyschla, jako hořká zelená tykev svraskne a vyschne ve větru a slunečním žáru, protože jsem jedl tak málo. Když jsem se chtěl

dotknout kůže na bříše, nahmatal jsem svou páteř, a když jsem se chtěl dotknout páteře, nahmatal jsem kůži na bříše. Když jsem chtěl vyloučit výkaly a moč, slabostí jsem padl k zemi, protože jsem jedl tak málo. Když jsem chtěl ulevit tělu třením údů svou rukou, chlupy na těle, uhnílé u kořenů, vypadaly z těla, protože jsem jedl tak málo.

Avšak, Sāriputto, takovým jednáním, takovým cvičením, takovým sebezapíráním jsem nedosáhl žádných nadlidských stavů, žádné přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých. A proč? Protože jsem nedosáhl onoho ušlechtilého porozumění, které, je-li dosaženo, je ušlechtilé a osvobozující, a zavede toho, kdo podle něj jedná, k úplnému konci utrpení.

### **[Názory a učení asketů]**

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná koloběhem znovuzrozdání.‘ Nelze však nalézt žádné místo v tomto koloběhu, kterým bych již za tu dlouhou dobu neprošel, kromě bohů v Čistých příbytcích. Kdybych totiž v koloběhu dospěl až k bohům v Čistých příbytcích, nikdy bych se byl nevrátil zpět na tento svět.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná skrze [nějaký zvláštní druh] znovuzrození.‘ Nelze však nalézt žádné místo v tomto koloběhu, kterým bych již za tu dlouhou dobu neprošel, kromě bohů v Čistých příbytcích. Kdybych totiž v koloběhu dospěl až k bohům v Čistých příbytcích, nikdy bych se byl nevrátil zpět na tento svět.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná skrze [nějaký zvláštní druh] pobývání.‘ Nelze však nalézt žádné místo v tomto koloběhu, kterým bych již za tu dlouhou dobu neprošel, kromě bohů v Čistých příbytcích. Kdybych totiž v koloběhu dospěl až k bohům v Čistých příbytcích, nikdy bych se byl nevrátil zpět na tento svět.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná obětováním.‘ Nelze však nalézt žádnou oběť, kterou bych již za tu dlouhou dobu neobětoval, buď jako urozený, pomazaný král či jako bohatý bráhman.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Očista je možná uctíváním [obřadního] ohně.‘ Nelze však nalézt žádný oheň, který bych již za tu dlouhou dobu neuctíval, buď jako urozený, pomazaný král či jako bohatý bráhman.

Jsou někteří asketové a bráhmani, Sāriputto, kteří zastávají toto učení a tento názor: ‚Dokud je tento milý muž ještě mladý, černovlasý, obdařený štěstím mládí, na počátku svého života, do té doby je také obdařen nejvyšší jasností moudrosti [porozumění]. Ale když je tento milý muž šedivý, starý, obtížený léty, prošel životem a dospěl k jeho závěru, v osmdesáti, devadesáti či sto letech, pak se jeho jasná moudrost ztratí.‘ Tak by to však nemělo být chápáno. Já jsem nyní šedivý, starý, obtížený léty, prošel jsem životem a dospěl jsem k jeho závěru, je mi osmdesát let.

Představ si, Sāriputto, že bych měl čtyři žáky, jejichž životní rozpětí je sto let, obdařené výjimečným uvědoměním, pamětí, schopností vybavování a nejvyšší jasností moudrosti. Tak jako zručný lučištník, dovedný, hbitý a vycvičený, by mohl snadno přestřelit stín palmovníku lehkým šípem, právě tak by byli obdařeni výjimečným uvědoměním, pamětí, schopností vybavování a nejvyšší jasností moudrosti. Dejme tomu, že by mi neustále kladli otázky o čtyřech základech uvědomění a já bych jim na ně vždy odpovídal, oni by si zapamatovali každou moji odpověď, nevyptávali by se na žádné podružné věci, a to pořád kromě přestávek na jídlo, pití, přijímání potravy a chutnání, vylučování moči a výkalů, a odpočinku pro zahnání únavy a ospalosti. A stále by ještě neskončil Tathāgatův výklad Dhammy, jeho vysvětlování částí Dhammy, jeho zodpovídání otázek, než by tato čtveřice mých žáků dosáhla sta let, konce svého životního rozpětí, a zemřela by.

I kdybyste mě museli nosit na nosítkách, Sāriputto,

jasnost [dokonalost] Tathāgatova porozumění [moudrosti] (*paññāveyyattiyam*) se nijak nezmění.

Kdyby se o někom dalo správně prohlásit: „Bytost neovlivněná zaslepeností (*asammohadhammo satto*) vyvstala ve světě, ku prospěchu a blahu mnohých, ze soucitu se světem (*lokānukampāya*), pro dobro (*atthāya*), prospěch (*hitāya*) a štěstí (*sukhāya*) bohů a lidí“, mělo by se to věru říci o mně.“

### [Závěr]

Tehdy stál ctihodný Nāgasamāla za Vznešeným a ovíval ho. Poté Vznešeného oslovil: „Je to podivuhodné, Ctihodný pane, je to úžasné, jak se mi při poslechu té řeči o Dhammě zjezily chlupy po celém těle. Jak zní název této řeči o Dhammě, Ctihodný pane?“ „Nuže tedy, Nāgasamālo, pamatuj si tuto řeč o Dhammě jako „řeč, při které se ježí chlupy na těle.“

Tak pravil Vznešený. Spokojený ctihodný Nāgasamāla se zaradoval ze slov Vznešeného.

## 13. *Mahā Dukkhaḅhandha suttaṃ*

### Delší rozprava o hromadě strasti

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), v Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy, když nastalo ráno, mnoho mnichů se obléklo, vzalo své svrchní roucho a almužní mísu, a šlo do Sāvathī pro almužnu. Načež si pomysleli: „Je ještě příliš brzy na to jít do Sāvathī pro almužnu. Co kdybychom šli do zahrady asketických poutníků z jiných škol?“

#### [Porozumění smyslovým požitkům a tělesnosti]

A tak vstoupili do zahrady asketických poutníků z jiných škol, vyměnili si s nimi přátelské pozdravy a usedli stranou, načež je asketičtí poutníci takto oslovili: „Přátelé, asketa Gotama popisuje plné porozumění smyslným požitkům (*kāmānaṃ*), a my rovněž popisujeme plné porozumění smyslným požitkům. Asketa Gotama popisuje plné porozumění tělesnosti [hmotě] (*rūpānaṃ*), a my rovněž popisujeme plné porozumění tělesnosti. Asketa Gotama popisuje plné porozumění pociťování (*vedanānaṃ*), a my rovněž popisujeme plné porozumění pociťování. Jaká je zde, přátelé, přednost, jaká je zde odlišnost či rozdíl mezi učením askety Gotamy a naším učením, mezi jeho výkladem a naším?“

Poté mniši, aniž by byli spokojeni či nespokojeni se slovy asketických poutníků, vstali ze svých míst a odešli, načež si pomysleli: „Měli bychom porozumět smyslu těchto slov v přítomnosti Vznešeného.“ Když se vrátili z almužní obchůzky ze Sāvathī, poté co pojedli, přistoupili k Vznešenému, vzdali mu úctu, usedli stranou a vyložili Vznešenému, co se stalo. „Ctihodný pane dnes ráno, když jsme se oblékli, vzali svá svrchní roucha a almužní mísy, vyšli jsme do Sāvathī pro almužnu. Načež jsme si, Ctihodný pane, pomysleli: „Je ještě příliš brzy na to jít do Sāvathī

pro almužnu. Co kdybychom šli do zahrady asketických poutníků z jiných škol?’

A tak jsme, Ctihodný pane, vstoupili do zahrady asketických poutníků z jiných škol, vyměnili si s nimi přátelské pozdravy a usedli stranou, načež nás, Ctihodný pane, asketičtí poutníci takto oslovili: „Přátelé, asketa Gotama popisuje plné porozumění smyslným požitkům (*kāmānaṃ*), a my rovněž popisujeme plné porozumění smyslným požitkům. Asketa Gotama popisuje plné porozumění tělesnosti [hmotě] (*rūpānaṃ*), a my rovněž popisujeme plné porozumění tělesnosti. Asketa Gotama popisuje plné porozumění pocíťování (*vedanānaṃ*), a my rovněž popisujeme plné porozumění pocíťování. Jaká je zde, přátelé, přednost, jaká je zde odlišnost či rozdíl mezi učením askety Gotamy a naším učením, mezi jeho výkladem a naším?“

Ctihodný pane, aniž bychom byli spokojeni či nespokojeni se slovy asketických poutníků, jsme poté vstali ze svých míst a odešli, načež jsme si pomysleli: „Měli bychom porozumět smyslu těchto slov v přítomnosti Vznešeného.“

Vznešený pravil: „Mniši, asketickým poutníkům, kteří takto hovoří, byste měli odpovědět: „Ale co, přátelé, jsou vnady (*assādo*), co je nebezpečí [vada] (*ādīnava*) a co je únik (*nissaraṇaṃ*) u smyslných požitků. Co jsou vnady, co je nebezpečí [vada] a co je únik u tělesnosti? Co jsou vnady, co je nebezpečí [vada] a co je únik u pocíťování? ‘Když budou asketičtí poutníci z jiných škol takto otázaní, upadnou do nesnází. A z jakého důvodu? Protože to leží mimo jejich oblast [porozumění]. Nevidím nikoho v tomto světě s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí, kdo by mohl uspokojit mysl odpovědí na tyto otázky, kromě Tathāgaty nebo jeho žáků nebo někoho, kdo byl od nich poučen.“

### [Smyslné požitky]

A co jsou, mniši, vnady smyslných požitků?

(1) Je pět pramenů smyslných požitků (*kāmaguṇā*), mniši. Kterých pět? (1) Tvary vnímané okem (*cakkhuviññeyyā rūpā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní. (2) Zvuky vnímané uchem (*sotaviññeyyā saddā*), které jsou



žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní.  
(3) Vůně vnímané nosem (*ghānaviññeyyā gandhā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní.  
(4) Chutě vnímané jazykem (*jivhāviññeyyā rasā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní.  
(5) Doteky vnímané tělem (*kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní.  
To je pět pramenů smyslných požitků.

A zde, mniši, blaženost (*sukhaṃ*) a radost (*somanassaṃ*), jež vznikají v závislosti (*paṭicca uppajjati*) na těchto pěti pramenech smyslných požitků – to jsou vnady smyslných požitků.

A co je, mniši, nebezpečí [vada] smyslných požitků?

(2) Zde, mniši, syn z dobré rodiny vydělává na živobytí jako úředník, zemědělec, obchodník, pastevec, lučištník, královský služebník či jakkoliv jinak, přičemž je vystaven chladu a horku, trpí dotekem ovádů a moskytů, větru, slunce a různých plazů, umírá hladem a žízní. Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní (*sandiṭṭhiko*). Smyslné požitky jsou příčinou (*hetu*), zdrojem (*nidānaṃ*) a důvodem (*adhikaraṇaṃ*) tohoto množství strasti. Jestliže, mniši, syn z dobré rodiny nezíská žádný majetek, přestože takto pracuje, namáhá se a vynakládá úsilí, tak se trápí, rmoutí, zoufá si, bije se v hrud' a propadá malomyslnosti: ‚Marná je má práce, neplodné je mé snažení.‘ Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky (*kāma*) jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

Jestliže, mniši, syn z dobré rodiny získá majetek, když takto pracuje, namáhá se a vynakládá úsilí, tak zakouší strast a žal při jeho ochraňování: ‚Jak si jen zajistím, aby králové nebo lupiči neodnesli můj majetek, aby ho nespálil oheň, neodplavila ho voda či se ho nezmocnili nemilí dědicové?‘ A když takto chrání a střeží svůj majetek, odnesou mu ho králové nebo lupiči, spálí ho oheň, odplaví ho voda nebo se ho zmocní nemilí dědicové. A on se trápí, rmoutí, zoufá si, bije se v hrud' a propadá malomyslnosti: ‚Co bylo moje, to už mi nepatří.‘ Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, mniši, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že se králové prou s králi, bojovníci s bojovníky, bráhmani s bráhmany, hospodáři s hospodáři, matka se synem, syn s matkou, otec se synem, syn s otcem, bratr s bratrem, bratr se sestrou, sestra s bratrem, přítel s přítelem. A pak ve svých sporech, hádkách a nesvárech útočí jeden na druhého pěstmi, kameny, holemi či noži, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto je nebezpečí smyslných požitek viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, mniši, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že se lidé chápou mečů a štítů, navlékají luky a toulce, a seřazeni do dvojstupů vyrážejí do bitvy, kde létají šípy a oštěpy, kde se blýskají meče, a tam jsou zraňováni šípy a oštěpy, jejich hlavy jsou utínány meči, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto je nebezpečí smyslných požitek viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, mniši, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že se lidé chápou mečů a štítů, navlékají luky a toulce, a vrhají se proti kluzkým valům, na nichž létají šípy a oštěpy, kde se blýskají meče, a tam jsou zraňováni šípy a oštěpy, polévání vroucím kravským trusem, drcení pod těžkými předměty a jejich hlavy jsou utínány meči, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto je nebezpečí smyslných požitek viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, mniši, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že lidé vnikají do obydlí a odnášejí cizí majetek, loupí, přepadávají, páchají cizoložství, a když jsou pak chyceni, králové je potrestají rozličnými druhy trestů, jako je bičování, mrskání, tlučení holí, useknutí rukou, useknutí nohou, useknutí rukou i nohou, useknutí uší, useknutí nosu, useknutí uší i nosu, otevření lebky, nalévání roztaveného železa do mozku, skalpování hlavy, plnění úst krví, zapálení těla, zabaleného do látky napuštěné olejem, zapálení rukou, zabalených do látky napuštěné olejem, stažení kůže z celého těla až ke kotníkům,

stažení kůže od kotníků směrem ke krku, napíchnutí na tyč, stržení kůže, masa a šlach ostrými železnými hroty, odsekávání masa z těla, kousek po kousku, řezání železnými hroty a sypaní soli do ran, napíchnutí na železný kůl a otáčení dokola, drcení kostí na morek, polévání vařícím olejem, sežrání psi či useknutí hlavy mečem, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, mniši, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že lidé špatně jednají (*duccaritaṃ*) tělem, řečí a myslí, následkem čehož po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstanou v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Toto je rovněž nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A co je, mniši, únik od smyslných požitků?

(3) Je to ukáznění (*vinayo*) a zanechání (*pahānaṃ*) touhy a vášně (*chanda-rāga-*) vůči smyslným požitkům. To je únik od smyslných požitků. Ti asketové a bráhmani, kteří u smyslných požitků nechápou v souladu se skutečností vnady jakožto vnady, nebezpečí jakožto nebezpečí a únik jakožto únik, že by mohli sami plně porozumět smyslným požitkům nebo učit ostatní plnému porozumění smyslným požitkům – to není možné.

Avšak ti asketové a bráhmani, kteří u smyslných požitků chápou v souladu se skutečností vnady jakožto vnady, nebezpečí jakožto nebezpečí a únik jakožto únik, že by mohli sami plně porozumět smyslným požitkům nebo učit ostatní plnému porozumění smyslným požitkům – to je možné.

## [Tělesnost [hmota]]

A co jsou, mniši, vnady tělesnosti?

(1) Jako kdyby zde byla dívka z rodu bojovníků nebo z rodu bráhmanů nebo z rodu hospodářů, patnáctiletá či šestnáctiletá, ani příliš vysoká, ani příliš malá, ani příliš hubená, ani příliš tlustá, ani příliš tmavá, ani příliš světlá. Není právě tehdy nejkrásnější

a nejlíbeznější?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „A zde, mniši, radost a blaženost, jež vznikají v závislosti na této kráse a líbeznosti - to jsou vnady tělesnosti.

A co je, mniši, nebezpečí [vada] tělesnosti?

(2) Později je možné vidět tuto ženu v osmdesáti, devadesáti či sto letech, zestárlou, se shrbenými zády, sešlou, opírající se o hůl, ztrápenou a senilní, s vylámanými zuby, s šedivými vlasy nebo holohlavou, se svráštělou kůží pokrytou skvrnami. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, je možné vidět tuto ženu stíženou nemocí, utrpením, vážnou chorobou, ležící ve vlastních výkalech a moči, zvedanou a pokládanou na lůžko ostatními. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, jeden, dva nebo tři dny mrtvé, nadmuté, zčernalé, zmodralé a hnijící, opuštěné na pohřebišti. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy – opuštěné na pohřebišti, jak ho požírají vrány, jestřábi, supi, volavky, psi, tygři, šakali nebo různé druhy červů. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, ze kterého zbyla jen kostra, držaná pohromadě šlachami, na níž dosud lpí maso a krev. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, ze kterého zbyla jen kostra, držaná pohromadě šlachami, se zaschlou krví bez masa. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak,

Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, ze kterého zbyla jen kostra, držaná pohromadě šlachami, beze stop krve a masa. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, ze kterého zbyly jen volné kosti, roztroušené všemi směry, tu kosti rukou, tam kosti nohou, holenní kosti, stehenní kosti, pánevní kosti, páteř a lebka. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, ze kterého zbyly jen vybledlé kosti barvy skořápek. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, ze kterého zbyly jen kosti, staré více než rok, ležící na hromadě. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A dále, mniši, později je možné vidět tělo této ženy, ze kterého zbyly jen zpráchnivělé kosti, rozpadající se na prach. Co myslíte, mniši, nezmizela její dřívější krása a líbeznost, a nestalo se tak nebezpečí zřejmým?“ „Je to tak, Ctihodný pane.“ „To je rovněž nebezpečí tělesnosti.

A co je, mniši, únik od tělesnosti?

(3) Je to ukáznění a zanechání touhy a vášně vůči tělesnosti. To je únik od tělesnosti. Ti asketové a bráhmani, kteří u tělesnosti nechápou v souladu se skutečností vnady jakožto vnady, nebezpečí jakožto nebezpečí a únik jakožto únik, že by mohli sami plně porozumět tělesnosti nebo učit ostatní plnému porozumění tělesnosti – to není možné. Avšak ti asketové a bráhmani, kteří u tělesnosti chápou v souladu se skutečností vnady jakožto vnady, nebezpečí jakožto nebezpečí a únik jakožto únik, že by

mohli sami plně porozumět tělesnosti nebo učit ostatní plnému porozumění tělesnosti – to je možné.

### [Pocit'ování]

A co jsou, mniši, vnady pocit'ování?

(1) Zde, mniši, mnich zcela odloučen od smyslných požitků, odloučen od neprospěšných stavů, vstupuje a prodlévá v prvním pohroužení (*paṭhamam jhānam*), které je doprovázeno myšlením a rozvažováním a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení. Tehdy nezpůsobuje trápení ani sobě, ani ostatním, ani oběma. Tehdy zakouší pouze pocit'ování prosté trápení. Tento stav prostý trápení (*abyābajjha-*) je nejvyšší vнадou (*parama assādam*) pocit'ování, říkám.

A dále, mniši, mnich s utišením myšlení a rozvažování vstupuje a prodlévá v druhém pohroužení (*dutiyaṃ jhānam*), v němž je mysl sjednocena, ve vnitřním uspokojení, bez myšlení a rozvažování, naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění. Tehdy nezpůsobuje trápení ani sobě, ani ostatním, ani oběma. Tehdy zakouší pouze pocit'ování prosté trápení. Tento stav prostý trápení je nejvyšší vнадou pocit'ování, říkám.

A dále, mniši, s vymizením nadšení mnich prodlévá vyrovnaně (*upekkhako*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha, o němž ušlechtilí prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný a uvědomělý, prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstupuje a prodlévá ve třetím pohroužení (*tatiyaṃ jhānam*). Tehdy nezpůsobuje trápení ani sobě, ani ostatním, ani oběma. Tehdy zakouší pouze pocit'ování prosté trápení. Tento stav prostý trápení je nejvyšší vнадou pocit'ování, říkám.

A dále, mniši, s opuštěním blaženosti i strasti, s ukončením dřívější radosti a žalu, mnich vstupuje a prodlévá ve čtvrtém pohroužení (*catuttham jhānam*), jež není ani strastné ani blažené, které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhā-sati-pārisuddhi*). Tehdy nezpůsobuje trápení ani sobě, ani ostatním, ani oběma. Tehdy zakouší pouze pocit'ování prosté trápení. Tento stav prostý trápení je nejvyšší vнадou pocit'ování, říkám.

A co je, mniši, nebezpečí [vada] pocit'ování?

(2) Pociťování (*vedanā*) je nestálé (*aniccā*), strastné (*dukkhā*) a je předmětem změny (*vipariṇāmadhammā*). To je nebezpečí pociťování.

A co je, mniši, únik od pociťování?

(3) Je to ukáznění a zanechání touhy a vášně vůči pociťování. To je únik od pociťování.

### [Závěr]

Ti asketové a bráhmani, kteří u pociťování nechápou v souladu se skutečností vnady jakožto vnady, nebezpečí jakožto nebezpečí a únik jakožto únik, že by mohli sami plně porozumět pociťování nebo učít ostatní plnému porozumění pociťování – to není možné. Avšak ti asketové a bráhmani, kteří u pociťování chápou v souladu se skutečností vnady jakožto vnady, nebezpečí jakožto nebezpečí a únik jakožto únik, že by mohli sami plně porozumět pociťování nebo učít ostatní plnému porozumění pociťování – to je možné.“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 14. *Cūḷa Dukkakkhandha suttaṃ*

### Kratší rozprava o hromadě strasti

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v kraji Sakyů, v Kapilavatthu, v Nigrodhově zahradě. Tehdy Sakya Mahānāma přistoupil k Vznešenému, pozdravil ho, usedl stranou a takto oslovil Vznešeného: „Již dlouhou dobu, Ctihodný pane, takto chápu Dhammu, vykládanou Vznešeným: ‚Chtivost (*lobho*) znečišťuje mysl, nenávisť (*doso*) znečišťuje mysl, zaslepenost (*moha*) znečišťuje mysl.‘ I přesto však, že takto chápu Dhammu, vykládanou Vznešeným, stavy chtivosti, stavy nenávisti a stavy zaslepenosti občas napadají moji mysl a zůstávají v ní. A tak uvažuji o tom, Ctihodný pane, jaký vnitřní stav (*ajjhattaṃ dhammo*) jsem ještě neopustil, kvůli kterému stavy chtivosti, stavy nenávisti a stavy zaslepenosti občas napadají moji mysl a zůstávají v ní.“

„Mahānāmo, vskutku je zde vnitřní stav, který jsi ještě neopustil (*appahīno*), kvůli kterému stavy chtivosti, stavy nenávisti a stavy zaslepenosti občas napadají tvoji mysl a zůstávají v ní. Neboť kdybys tento vnitřní stav opustil (*pahīno*), nežil bys život v domácnosti a netěšil by ses ze smyslných požitků. Je to kvůli tomuto vnitřnímu stavu, který jsi ještě neopustil, že žiješ v domácnosti a těšíš se ze smyslných požitků.“

#### [Správné nazírání]

Mahānāmo, i když ušlechtilý žák (*ariyasāvako*) správně nazírá (*sudittṭhaṃ*), v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ*) a s pravým porozuměním (*sammappaññāya*), že: smyslné požitky poskytují málo uspokojení [vnad] (*appaśādā*), ale mnoho strasti a zoufalství (*bahudukkhā bahupāyāsā*), nebezpečí [vady] v nich převažují, dokud nedosáhne nadšení a blaha (*pītisukhaṃ*), vzdáleného od smyslných požitků, vzdáleného od neprospěšných stavů, nebo nějakého



většího míru (*santatarāṃ*), je nadále přitahován smyslnými požitky.

Ale když ušlechtilý žák správně nazírá v souladu se skutečností a s pravým porozuměním, že smyslné požitky poskytují málo uspokojení, ale mnoho strasti a zoufalství, nebezpečí v nich převažují a dosáhne nadšení a blaha, vzdáleného od smyslných požitků, vzdáleného od neprospěšných stavů nebo nějakého většího míru, není již více přitahován smyslnými požitky.

Před svým probuzením, Mahānāmo, ještě jako neprobuzený Bodhisatta, jsem rovněž správně nazíral, v souladu se skutečností a s pravým porozuměním, že: smyslné požitky poskytují málo uspokojení, ale mnoho strasti a zoufalství, nebezpečí v nich převažují, ale dokud jsem nedosáhl nadšení a blaha, vzdáleného od smyslných požitků, vzdáleného od neprospěšných stavů nebo nějakého většího míru, poznával jsem, že jsem byl nadále přitahován smyslnými požitky.

Ale když jsem správně nazíral, v souladu se skutečností a s pravým porozuměním, že: smyslné požitky poskytují málo uspokojení, ale mnoho strasti a zoufalství, nebezpečí v nich převažují a dosáhl jsem nadšení a blaha, vzdáleného od smyslných požitků, vzdáleného od neprospěšných stavů nebo nějakého většího míru, poznával jsem, že jsem nebyl již více přitahován smyslnými požitky.

### [Vnady a nebezpečí smyslných požitků]

A co jsou, Mahānāmo, vnady (*assādo*) smyslných požitků?

(1) Je pět pramenů smyslných požitků (*kāmaguṇā*), Mahānāmo. Kterých pět? (1) Tvary vnímané okem (*cakkhaviññeyyā rūpā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní; (2) zvuky vnímané uchem (*sotaviññeyyā saddā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní; (3) vůně vnímané nosem (*ghānaviññeyyā gandhā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní; (4) chutě vnímané jazykem (*jivhāviññeyyā rasā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní; (5) doteky vnímané tělem (*kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā*), které jsou žádoucí, toužebné, příjemné a libé, spojené s potěšením a vášní. To

je pět pramenů smyslných požitků. A zde, Mahānāmo, blaženost (*sukhaṃ*) a radost (*somanassaṃ*), jež vznikají v závislosti (*paṭicca uppajjati*) na těchto pěti pramenech smyslných požitků – to jsou vnady smyslných požitků.

A co je, Mahānāmo, nebezpečí [vada] (*ādīnava*) smyslných požitků?

(2) Zde, Mahānāmo, syn z dobré rodiny vydělává na živobytí jako úředník, zemědělec, obchodník, pastevec, lučištník, královský služebník či jakkoliv jinak, přičemž je vystaven chladu a horku, trpí dotekem ovádů a moskytů, větru, slunce a různých plazů, umírá hladem a žízní. Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní (*sandiṭṭhiko*). Smyslné požitky jsou příčinou (*hetu*), zdrojem (*nidānaṃ*) a důvodem (*adhikaraṇaṃ*) tohoto množství strasti.

Jestliže, Mahānāmo, syn z dobré rodiny nezíská žádný majetek, přestože takto pracuje, namáhá se a vynakládá úsilí, tak se trápí, rmoutí, zoufá si, bije se v hrud' a propadá malomyslnosti: ‚Marná je má práce, neplodné je mé snažení.‘ Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

Jestliže, Mahānāmo, syn z dobré rodiny získá majetek, když takto pracuje, namáhá se a vynakládá úsilí, tak zakouší strast a žal při jeho ochraňování: ‚Jak si jen zajistím, aby králové nebo lupiči neodnesli můj majetek, aby ho nespálil oheň, neodplavila ho voda či se ho nezmocnili nemilí dědicové?‘ A když takto chrání a střeží svůj majetek, odnesou mu ho králové nebo lupiči, spálí ho oheň, odplaví ho voda nebo se ho zmocní nemilí dědicové. A on se trápí, rmoutí, zoufá si, bije se v hrud' a propadá malomyslnosti: ‚Co bylo moje, to už mi nepatří.‘ Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, Mahānāmo, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že se králové prou s králi, bojovníci s bojovníky, bráhmani s bráhmamy, hospodáři s hospodáři, matka se synem, syn s matkou, otec se synem, syn s otcem, bratr s bratrem, bratr se sestrou, sestra s bratrem, přítel s přítelem. A pak ve svých sporech, hádkách a nesvárech útočí jeden na druhého pěstmi, kameny, holemi či noži, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto

je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, Mahānāmo, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že se lidé chápou mečů a štítů, navlékají luky a toulce, a seřazení do dvojstupů vyrážejí do bitvy, kde létají šípy a oštěpy, kde se blýskají meče, a tam jsou zraňováni šípy a oštěpy, jejich hlavy jsou utínány meči, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, Mahānāmo, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že se lidé chápou mečů a štítů, navlékají luky a toulce, a vrhají se proti kluzkým valům, na nichž létají šípy a oštěpy, kde se blýskají meče, a tam jsou zraňováni šípy a oštěpy, polévání vroucím kravským trusem, drcení pod těžkými předměty a jejich hlavy jsou utínány meči, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, Mahānāmo, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že lidé vnikají do obydlí a odnášejí cizí majetek, loupí, přepadávají, páchají cizoložství, a když jsou pak chyceni, králové je potrestají rozličnými druhy trestů, jako je bičování, mrskání, tlučení holí, useknutí rukou, useknutí nohou, useknutí rukou i nohou, useknutí uší, useknutí nosu, useknutí uší i nosu, otevření lebky, nalévání roztaveného železa do mozku, skalpování hlavy, plnění úst krví, zapálení těla, zabaleného do látky napuštěné olejem, zapálení rukou, zabalených do látky napuštěné olejem, stažení kůže z celého těla až ke kotníkům, stažení kůže od kotníků směrem ke krku, napíchnutí na tyč, stržení kůže, masa a šlach ostrými železnými hroty, odsekávání masa z těla kousek po kousku, řezání železnými hroty a sypání soli do ran, napíchnutí na železný kůl a otáčení dokola, drcení kostí na morek, polévání vařícím olejem, sežrání psi či useknutí hlavy mečem, takže zakoušejí smrt nebo smrtelnou bolest. Toto je nebezpečí smyslných požitků viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

A dále, Mahānāmo, smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem toho, že lidé špatně jednají (*duccaritaṃ*) tělem, řečí a myslí, následkem čehož po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstanou v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Toto je nebezpečí smyslných požitek viditelné zde a nyní. Smyslné požitky jsou příčinou, zdrojem a důvodem tohoto množství strasti.

### [Rozhovor s Džinisty]

Mahānāmo, jednou jsem prodléval u Rājagahy, na Supím vrchu (*Gijjhakūṭe*). Tehdy mnoho džinistů (*Nigaṇṭhā*) žilo na Černé skále, na svahu Isigili, kde praktikovali nepřetržité stání, odmítající usednout, přičemž zakoušeli velmi nepříjemné, trýznivé, bolestné a bodavé pocity. Tehdy, když nastal večer, jsem vstal ze svého odloučení a šel k Černé skále, na svah Isigili, načež jsem přistoupil k Nigaṇṭhům a otázal se jich: ‚Přátelé džinisté, proč praktikujete nepřetržité stání, odmítající usednout, přičemž zakoušíte velmi nepříjemné, trýznivé, bolestné a bodavé pocity?‘

Načež mi Nigaṇṭhové takto odpověděli: ‚Příteli, Nigaṇṭha Nātaputta je vševidoucí a vševědoucí, ať chodí, stojí, spí či bdí, jeho poznání a vidění je v něm nepřetržitě ustavené. On nám řekl toto: »Nigaṇṭhové, v minulosti jste vykonali zlé činy. Můžete je odčinit prováděním ostrého trýznění vlastního těla. A když zde takto strážíte své tělo, svou řeč a svou mysl, nevykonáváte zlé činy do budoucna. Tím, že touto askezí odstraníte minulé činy, a tím, že nevykonáváte další činy, pro vás nenastanou žádné následky v budoucnu. S nenastáním následků v budoucnu je zde odstranění činů. S odstraněním činů je zde odstranění strasti. S odstraněním strasti je zde odstranění pocitů. S odstraněním pocitů bude vyčerpána veškerá strast«. Toto [učení] schvalujeme, přijímáme a jsme s tím spokojeni.‘

Když toto bylo řečeno, řekl jsem Nigaṇṭhům: ‚Ale přátelé džinisté, víte, zda jste v minulosti existovali či neexistovali?‘ ‚Ne, příteli.‘ ‚Ale přátelé džinisté, víte, zda jste v minulosti konali zlé činy nebo zda jste je nekonali?‘ ‚Ne, příteli.‘ ‚Ale přátelé džinisté, víte, že jste vykonali takové a takové zlé činy?‘ ‚Ne, příteli.‘ ‚Ale přátelé džinisté, víte, kolik strasti bylo již vyčerpáno a kolik ještě

nebylo vyčerpáno, nebo že s vyčerpáním takového a takového množství strasti bude vyčerpána veškerá strast?' ‚Ne, příteli.‘ ‚Ale přátelé džinisté, víte co je opuštění neprospěšných stavů (*akusalānaṃ dhammānaṃ pahānaṃ*) a přijetí prospěšných stavů (*kusalānaṃ dhammānaṃ upasampadan 'ti*) zde a nyní?' ‚Ne, příteli.‘

‚Přátelé džinisté, zdá se, že nevíte, zda jste v minulosti existovali či neexistovali, ani zda jste v minulosti konali zlé činy, nebo zda jste je nekonali, ani že jste vykonali takové a takové zlé činy, ani kolik strasti bylo již vyčerpáno a kolik ještě nebylo vyčerpáno, nebo že s vyčerpáním takového a takového množství strasti bude vyčerpána veškerá strast, ani co je opuštění neprospěšných stavů a přijetí prospěšných stavů zde a nyní. Je to snad tak, přátelé džinisté, že ti, kdo zabíjejí, kdo mají krvavé ruce, vykonavatelé krutých činů ve světě, když se znovuzrodí mezi lidmi, odejdou do bezdomoví jako Nigaṇṭhové?‘

‚Příteli Gotamo, blaženost (*sukhaṃ*) není získána skrze blaženost. Blaženost je získána skrze strast (*dukkhena*). Neboť kdyby blaženost byla získána skrze blaženost, pak by král Seniya Bimbisāra z Magadhy získal blaženost, jelikož prodlévá ve větší blaženosti než Ctihodný Gotama.‘

‚Ctihodní Nigaṇṭhové jistě pronesli ukvapeně a bezmyšlenkovitě svá slova: ‚Příteli Gotamo, blaženost (*sukhaṃ*) není získána skrze blaženost. Blaženost je získána skrze strast (*dukkhena*). Neboť kdyby blaženost byla získána skrze blaženost, pak by král Seniya Bimbisāra z Magadhy získal blaženost, jelikož prodlévá ve větší blaženosti než Ctihodný Gotama.‘ Neboť jsem to spíše já, kdo by měl být otázan: Kdo prodlévá ve větší blaženosti, Král Seniya Bimbisāra z Magadhy nebo Ctihodný Gotama?‘ ‚Příteli Gotamo, jistě jsme pronesli ukvapeně a bezmyšlenkovitě svá slova: ‚Příteli Gotamo, blaženost (*sukhaṃ*) není získána skrze blaženost. Blaženost je získána skrze strast (*dukkhena*). Neboť kdyby blaženost byla získána skrze blaženost, pak by král Seniya Bimbisāra z Magadhy získal blaženost, jelikož prodlévá ve větší blaženosti než Ctihodný Gotama.‘ Nechme to však být. Nyní se otážeme Ctihodného Gotamy: ‚Kdo prodlévá ve větší blaženosti, Král Seniya Bimbisāra z Magadhy nebo Ctihodný Gotama?‘ ‚Přátelé, položím vám protiotázku, můžete odpovědět jak je vám libo.

Co myslíte, přátelé džinisté, může král Seniya Bimbisāra z Magadhy, aniž by pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po sedm dní a nocí? „Ne, příteli.“ „Může král Seniya Bimbisāra z Magadhy, aniž by pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po šest dní a nocí? „Ne, příteli.“ „Může král Seniya Bimbisāra z Magadhy, aniž by pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po pět dní a nocí? „Ne, příteli.“ „Může král Seniya Bimbisāra z Magadhy, aniž by pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po čtyři dny a noci? „Ne, příteli.“ „Může král Seniya Bimbisāra z Magadhy, aniž by pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po tři dny a noci? „Ne, příteli.“ „Může král Seniya Bimbisāra z Magadhy, aniž by pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po dva dny a noci? „Ne, příteli.“ „Může král Seniya Bimbisāra z Magadhy, aniž by pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po jeden den a noc?“ „Ne, příteli.“

### [Závěr]

„Ale přátelé džinisté, já mohu, aniž bych pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po celý jeden den a noc. Ale přátelé džinisté, já mohu, aniž bych pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po celé dva dny a noci. Ale přátelé džinisté, já mohu, aniž bych pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po celé tři dny a noci. Ale přátelé džinisté, já mohu, aniž bych pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po celé čtyři dny a noci. Ale přátelé džinisté, já mohu, aniž bych pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po celých pět dní a nocí. Ale přátelé džinisté, já mohu, aniž bych pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol

blaženosti po celých šest dní a nocí. Ale přátelé džinisté, já mohu, aniž bych pohnul svým tělem či pronesl nějaké slovo, prodlévat a zakoušet při tom vrchol blaženosti po celých sedm dní a nocí. Co myslíte, přátelé džinisté, je-li tomu tak, kdo prodlévá ve větší blaženosti, král Seniya Bimbisāra z Magadhy nebo já? Je-li tomu tak, potom Ctihodný Gotama prodlévá ve větší blaženosti než král Seniya Bimbisāra z Magadhy.“

Tak pravil Vznešený. Spokojený Sakya Mahānāma se zaradoval ze slov Vznešeného.

## 15. *Anumāna suttaṃ*

### Úsudek

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou ctihodný Mahā Moggallāna prodléval v kraji Bhagga, v Suṃsumāragiře, v háji Bhesakaḷā, v Jelením parku. Zde ctihodný Mahā Moggallāna oslovil mnichy: „Přátelé, mnichové.“ „Příteli,“ odpověděli mniši. Ctihodný Mahā Moggallāna pravil: „Přátelé, ačkoli nějaký mnich (*bhikkhu*) takto požádá: ‚Nechť mne ctihodný napomene, neboť potřebuji být napomenut ctihodným,‘ avšak je-li obtížné ho napomenout, jelikož je obdařen vlastnostmi, jež ho činí obtížně napomenutelným, je-li netrpělivý a nepřijímá správně poučení, pak si o něm jeho společníci v čistém životě myslí, že by neměl být napomínán ani poučován, neboť ho považují za nedůvěryhodného.

#### [Špatné vlastnosti]

A jaké vlastnosti někoho činí obtížně napomenutelným (*dovacassakaraṇā dhammā*)?

(1) Zde, přátelé, má mnich zlá přání (*pāpiccho*) a je pod vládou zlých přání. Přátelé, to, že mnich má zlá přání a je pod vládou zlých přání, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(2) Dále, přátelé, mnich vychvaluje sebe a hanobí ostatní. Přátelé, to, že mnich vychvaluje sebe a hanobí ostatní, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(3) Dále, přátelé, je mnich hněvivý (*kodhano*) a je přemožen hněvem. Přátelé, to, že je mnich hněvivý (*kodhano*) a je přemožen hněvem, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(4) Dále, přátelé, je mnich hněvivý a mstivý kvůli hněvu. Přátelé, to, že je mnich hněvivý a mstivý kvůli hněvu, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(5) Dále, přátelé, je mnich hněvivý a vzpurný kvůli hněvu.



Přátelé, to, že je mnich hněvivý a vzpurný kvůli hněvu, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(6) Dále, přátelé, je mnich hněvivý a pronáší slova vyřčená v hněvu. Přátelé, to, že je mnich hněvivý a pronáší slova vyřčená v hněvu, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(7) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, odporuje kárajícímu. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, odporuje kárajícímu, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(8) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, pomlouvá kárajícího. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, pomlouvá kárajícího, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(9) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, oplátkou kárá kárajícího. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, oplátkou kárá kárajícího, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(10) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, vykrucuje se, vede řeči stranou a projevuje hněv, nenávisť a rozhořčenost. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, vykrucuje se, vede řeči stranou a projevuje hněv, nenávisť a rozhořčenost, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(11) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, schází mu vysvětlení jeho jednání. Přátelé, to, že mnichovi, když je pokárán, schází vysvětlení jeho jednání, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(12) Dále, přátelé, je mnich pohrdavý (*makkhī*) a panovačný (*paḷāsī*). Přátelé, to, že je mnich pohrdavý a panovačný, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(13) Dále, přátelé, je mnich závistivý (*issukī*) a sobecký (*maccharī*). Přátelé, to, že je mnich závistivý a sobecký, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(14) Dále, přátelé, je mnich falešný (*saṭṭho*) a podvádí (*māyāvī*). Přátelé, to, že je mnich falešný a podvádí, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(15) Dále, přátelé, je mnich zarputilý (*thaddho*) a arogantní (*atimānī*). Přátelé, to, že je mnich zarputilý a arogantní, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

(16) Dále, přátelé, mnich lpí na svých vlastních názorech, pevně se jich drží a těžce se jich vzdává. Přátelé, to, že mnich lpí

na svých vlastních názorech, pevně se jich drží a těžce se jich vzdává, je vlastností, jež jej činí obtížně napomenutelným.

Přátelé, toto jsou vlastnosti, jež někoho činí obtížně napomenutelným.

### [Dobré vlastnosti]

Přátelé, ačkoli nějaký mnich takto nepožádá: ‚Nechť mne ctihodný napomene, neboť potřebuji být napomenut ctihodným,‘ avšak je-li snadné ho napomenout, jelikož je obdařen vlastnostmi, jež ho činí snadno napomenutelným, je-li trpělivý a přijímá správně poučení, pak si o něm jeho společníci v čistém životě myslí, že může být napomínán a poučován, neboť ho považují za důvěryhodného.

A jaké vlastnosti někoho činí snadno napomenutelným (*sovacassakaraṇā dhammā*)?

(1) Zde, přátelé, nemá mnich zlá přání a není pod vládou zlých přání. Přátelé, to, že mnich nemá zlá přání a není pod vládou zlých přání, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(2) Dále, přátelé, mnich nevychvaluje sebe a nehanobí ostatní. Přátelé, to, že mnich nevychvaluje sebe a nehanobí ostatní, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(3) Dále, přátelé, není mnich hněvivý a není přemožen hněvem. Přátelé, to, že není mnich hněvivý a není přemožen hněvem, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(4) Dále, přátelé, není mnich hněvivý ani mstivý kvůli hněvu. Přátelé, to, že není mnich hněvivý ani mstivý kvůli hněvu, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(5) Dále, přátelé, není mnich hněvivý ani vzpurný kvůli hněvu. Přátelé, to, že není mnich hněvivý ani vzpurný kvůli hněvu, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(6) Dále, přátelé, není mnich hněvivý a nepronáší slova vyřčená v hněvu. Přátelé, to, že není mnich hněvivý a nepronáší slova vyřčená v hněvu, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(7) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, neodporuje kárajícímu. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, neodporuje kárajícímu, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(8) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, nepomlouvá

kárajícího. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, nepomlouvá kárajícího, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(9) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, nekárá oplátkou kárajícího. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, nekárá oplátkou kárajícího, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(10) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, nevykrucuje se, nevede řeči stranou a neprojevuje hněv, nenávist ani rozhořčenost. Přátelé, to, že mnich, když je pokárán, nevykrucuje se, nevede řeči stranou a neprojevuje hněv, nenávist ani rozhořčenost, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(11) Dále, přátelé, mnich, když je pokárán, neschází mu vysvětlení jeho jednání. Přátelé, to, že mnichovi, když je pokárán, neschází vysvětlení jeho jednání, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(12) Dále, přátelé, není mnich pohrdavý (*makkhī*) ani panovačný (*paḷāsi*). Přátelé, to, že není mnich pohrdavý ani panovačný, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(13) Dále, přátelé, není mnich závistivý (*issukī*) ani sobecký (*maccharī*). Přátelé, to, že není mnich závistivý ani sobecký, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(14) Dále, přátelé, není mnich falešný (*saṭho*) ani nepodvádí (*māyāvī*). Přátelé, to, že není mnich falešný ani nepodvádí, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(15) Dále, přátelé, není mnich zarputilý (*thaddho*) ani arogantní (*atimānī*). Přátelé, to, že není mnich zarputilý a arogantní, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

(16) Dále, přátelé, mnich nelpí na svých vlastních názorech, nedrží se jich pevně a snadno se jich vzdává. Přátelé, to, že mnich nelpí na svých vlastních názorech, nedrží se jich pevně a snadno se jich vzdává, je vlastností, jež jej činí snadno napomenutelným.

Přátelé, toto jsou vlastnosti, jež činí někoho snadno napomenutelným.

## [Úsudek]

Nyní, přátelé, by si měl mnich udělat takovýto úsudek:

(1) ‚Ten, kdo má zlá přání a je pod vládou zlých přání je mi

nemilý a nepříjemný. Kdybych sám měl zlá přání a byl pod vládou zlých přání, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu mít zlá přání a nebudu pod vládou zlých přání.‘

(2) ‚Ten, kdo vychvaluje sebe a hanobí ostatní, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám sebe vychvaloval a hanobil ostatní, byl bych nemilý a nepříjemný ostatním'. Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu vychvalovat sebe a hanobit ostatní.‘

(3) ‚Ten, kdo je hněvivý a je přemožen hněvem, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl hněvivý a byl přemožen hněvem, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu hněvivý a nebudu přemožen hněvem.‘

(4) ‚Ten, kdo je hněvivý a mstivý kvůli hněvu, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl hněvivý a mstivý kvůli hněvu, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu hněvivý a mstivý kvůli hněvu.‘

(5) ‚Ten, kdo je hněvivý a vzpurný kvůli hněvu, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl hněvivý a vzpurný kvůli hněvu, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu hněvivý a vzpurný kvůli hněvu.‘

(6) ‚Ten, kdo je hněvivý a pronáší slova vyřčená v hněvu, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl hněvivý a pronášel slova vyřčená v hněvu, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu hněvivý a nebudu pronášet slova vyřčená v hněvu.‘

(7) ‚Ten, kdo je pokárán a odporuje kárajícímu, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl pokárán a odporoval bych kárajícímu, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Když budu pokárán, nebudu odporovat kárajícímu.‘

(8) ‚Ten, kdo je pokárán a pomlouvá kárajícího, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl pokárán a pomlouval bych kárajícího, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který

toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Když budu pokárán, nebudu pomlouvat kárajícího.‘

(9) ‚Ten, kdo je pokárán a oplátkou kárá kárajícího, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl pokárán a oplátkou bych káral kárajícího, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.‘ Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Když budu pokárán, nebudu oplátkou kárat kárajícího.‘

(10) ‚Ten, kdo je pokárán se vykrucuje, vede řeči stranou a projevuje hněv, nenávist a rozhořčenost, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl pokárán a vykrucoval se, vedl řeči stranou a projevoval hněv, nenávist a rozhořčenost, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.‘ Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Když budu pokárán, nebudu se vykrucovat, vést řeči stranou a projevovat hněv, nenávist a rozhořčenost.‘

(11) ‚Ten, kdo je pokárán a schází mu vysvětlení jeho jednání, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl pokárán a scházelo mi vysvětlení mého jednání, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.‘ Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Když budu pokárán, nebude mi scházet vysvětlení mého jednání.‘

(12) ‚Ten, kdo je pohrdavý a panovačný, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl pohrdavý a panovačný, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.‘ Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu pohrdavý a panovačný.‘

(13) ‚Ten, kdo je závistivý a sobecký, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl závistivý a sobecký, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.‘ Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu závistivý a sobecký.‘

(14) ‚Ten, kdo je falešný a podvádí, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl falešný a podváděl bych, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.‘ Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu falešný a nebudu podvádět.‘

(15) ‚Ten, kdo je zarputilý a arogantní, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám byl zarputilý a arogantní, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.‘ Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu zarputilý a arogantní.‘

(16) ‚Ten, kdo lpí na svých vlastních názorech, pevně se jich drží a těžce se jich vzdává, je mi nemilý a nepříjemný. Kdybych sám

lpěl na svých vlastních názorech, pevně se jich držel a těžce se jich vzdával, byl bych ostatním nemilý a nepříjemný.' Mnich, který toto poznává, by měl takto povzbudit svou mysl: ‚Nebudu lpět na svých vlastních názorech, pevně se jich držet a těžce se jich vzdávat.‘

### [Sebezkoumání]

Nyní, přátelé, by měl mnich takto zkoumat sám sebe:

(1) ‚Mám zlá přání a jsem pod vládou zlých přání?‘ Když při tom poznává: ‚Mám zlá přání a jsem pod vládou zlých přání,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nemám zlá přání a nejsem pod vládou zlých přání,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(2) ‚Vychvaluji sebe a hanobím ostatní?‘ Když při tom poznává: ‚Vychvaluji sebe a hanobím ostatní,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nevychvaluji sebe a nehanobím ostatní,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(3) ‚Jsem hněvivý a jsem přemožen hněvem?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem hněvivý a jsem přemožen hněvem,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem hněvivý a nejsem přemožen hněvem,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(4) ‚Jsem hněvivý a mstivý kvůli hněvu?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem hněvivý a mstivý kvůli hněvu,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem hněvivý a nejsem mstivý kvůli hněvu,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(5) ‚Jsem hněvivý a vzpurný kvůli hněvu?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem hněvivý a vzpurný kvůli hněvu,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem hněvivý a nejsem vzpurný kvůli hněvu,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením

se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(6) ‚Jsem hněvivý a pronáším slova vyřčená v hněvu?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem hněvivý a pronáším slova vyřčená v hněvu,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem hněvivý a nepronáším slova vyřčená v hněvu,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(7) ‚Jsem pokárán a odporuji kárajícímu?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem pokárán a odporuji kárajícímu,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Když jsem pokárán, neodporuji kárajícímu,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(8) ‚Jsem pokárán a pomlouvám kárajícího?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem pokárán a pomlouvám kárajícího,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Když jsem pokárán, nepomlouvám kárajícího,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(9) ‚Jsem pokárán a oplátkou kárám kárajícího?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem pokárán a oplátkou kárám kárajícího,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Když jsem pokárán, oplátkou nekárám kárajícího,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(10) ‚Jsem pokárán a vykrcuji se, vedu řeči stranou a projevuji hněv, nenávisť a rozhořčenost?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem pokárán a vykrcuji se, vedu řeči stranou a projevuji hněv, nenávisť a rozhořčenost,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Když jsem pokárán, nevykrcuji se, nevedu řeči stranou a neprojevují hněv, nenávisť a rozhořčenost,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(11) ‚Jsem pokárán a schází mi vysvětlení mého jednání?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem pokárán a schází mi vysvětlení mého jednání,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává:

, Když jsem pokárán, neschází mi vysvětlení mého jednání,' pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(12) ‚Jsem pohrdavý a panovačný?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem pohrdavý a panovačný,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem pohrdavý a panovačný,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(13) ‚Jsem závistivý a sobecký?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem závistivý a sobecký,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem závistivý a sobecký,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(14) ‚Jsem falešný a podvádím?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem falešný a podvádím,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem falešný a nepodvádím,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(15) ‚Jsem zarputilý a arogantní?‘ Když při tom poznává: ‚Jsem zarputilý a arogantní,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nejsem zarputilý a arogantní,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

(16) ‚Lpím na svých vlastních názorech, pevně se jich držím a těžce se jich vzdávám?‘ Když při tom poznává: ‚Lpím na svých vlastních názorech, pevně se jich držím a těžce se jich vzdávám,‘ pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když při tom poznává: ‚Nelpím na svých vlastních názorech, pevně se jich nedržím a těžce se jich nevzdávám,‘ pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.

Přátelé, když mnich takto zkoumá sám sebe a vidí, že ještě zcela neopustil tyto zlé a neprospěšné stavy, pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem úplného opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když mnich takto zkoumá sám sebe a vidí, že již zcela



opustil tyto zlé a neprospěšné stavy, pak může prodlévat radostně a s nadšením dnem i nocí se cvičit v prospěšných stavech.

### [Závěr]

Přátelé, jako kdyby nějaký mladý člověk, s mladistvým vzhledem, jenž má rád ozdoby, prohlížel obraz své vlastní tváře v čistém a jasném zrcadle nebo v čisté, klidné vodě, a viděl by na ní špínu či poskvěru, vynaložil by úsilí k tomu, aby ji odstranil. Ale kdyby na ní neviděl špínu či poskvěru, byl by spokojen: ‚Je to pro mě zisk, že jsem takto čistý.‘

Podobně, přátelé, když mnich takto zkoumá sám sebe a vidí, že ještě zcela neopustil tyto zlé a neprospěšné stavy, pak by měl v sobě vyvinout úsilí za účelem úplného opuštění těchto zlých a neprospěšných stavů. Ale když mnich takto zkoumá sám sebe a vidí, že již zcela opustil tyto zlé a neprospěšné stavy, pak může prodlévat radostně a s nadšením se dnem i nocí cvičit v prospěšných stavech.“

Tak pravil ctihodný Mahā Moggallāna. Spokojení mniši se zaradovali ze slov ctihodného Mahā Moggallāny.

# 16. *Cetokhila suttaṃ*

## Hrubost mysli

### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane,“ odpověděli mniši. Vznešený pravil: „Mniši, že by nějaký mnich (*bhikkhu*), který neopustil pět hrubostí mysli (*pañca cetokhilā appahīnā*) a neodřal pět připoutaností mysli (*pañca cetasovinibandhā asamucchinnā*), mohl dosáhnout vzrůstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně – to není možné.

### [Ten, kdo neopustil pět hrubostí mysli]

A kterých pět hrubostí mysli neopustil?

(1) Zde mnich pochybuje (*kaṅkhati*), je nejistý (*vicikicchati*), nerozhodný (*nādhimuccati*) a nedůvěřivý (*na sampasīdati*) ohledně Učitele, a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je první hrubost mysli, kterou neopustil.

(2) A dále mnich pochybuje, je nejistý, nerozhodný a nedůvěřivý ohledně Dhammy, a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je druhá hrubost mysli, kterou neopustil.

(3) A dále mnich pochybuje, je nejistý, nerozhodný a nedůvěřivý ohledně Saṅghy, a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je třetí hrubost mysli, kterou neopustil.

(4) A dále mnich pochybuje, je nejistý, nerozhodný a nedůvěřivý ohledně cvičení (*sikkhāya*), a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je čtvrtá hrubost mysli, kterou neopustil.

(5) A dále je mnich rozhněvaný, hrubý, podrážděný

a nespokojený vůči svým společníkům v čistém životě, a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je pátá hrubost mysli, kterou neopustil.

To je oněch pět hrubostí mysli, které neopustil.

### [Ten kdo neodťal pět připoutaností mysli]

A kterých pět připoutaností mysli neodťal?

(1) Zde mnich není oproštěn od vášně (*avītarāgo*), tužby (*avigatacchando*), lásky (*avigatapemo*), žízně (*avigatapipāso*), horečnatosti (*avigataparilāho*) a toužení (*avigatataṇho*) vůči smyslým požitkům (*kāme*), a takto se jeho mysl nekloní (*na namati*) k horlivosti (*ātappāya*), oddanosti (*anuyogāya*), vytrvalosti (*sātaccāya*) a snaze (*padhānāya*) – to je první připoutanost mysli, kterou neodťal.

(2) A dále mnich není oproštěn od vášně, tužby, lásky, žízně, horečnatosti a toužení vůči tělu (*kāye*), a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je druhá připoutanost mysli, kterou neodťal.

(3) A dále mnich není oproštěn od vášně, tužby, lásky, žízně, horečnatosti a toužení vůči hmotě [tělesnosti] (*rūpe*), a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je třetí připoutanost mysli, kterou neodťal.

(4) A dále mnich jí tolik, dokud jeho břicho není plné a oddává se potěšení ležení, povalování a ospalosti, a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je čtvrtá připoutanost mysli, kterou neodťal.

(5) A dále mnich žije svatý život (*brahmacariyaṃ carati*) [s touto myšlenkou]: ‚Touto ctností, touto praxí, touto askezí, tímto svatým životem se stanu některým [vyšším či nižším] bohem,‘ a takto se jeho mysl nekloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je pátá připoutanost mysli, kterou neodťal.

To je oněch pět připoutaností mysli, které neodťal.

Mniši, že by nějaký mnich, který neopustil těchto pět hrubostí mysli a neodťal těchto pět připoutaností mysli, mohl dosáhnout vzrůstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně – to není možné. Mniši, že by nějaký mnich, který opustil pět hrubostí

mysli (*pañca cetokhilā pahīnā*) a odťal pět pŕipoutaností mysli (*pañca cetasovinibandhā susamucchinnā*), mohl dosáhnout vzrůstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně – to je možné.

### [Ten, kdo opustil pět hrubostí mysli]

A kterých pět hrubostí mysli opustil?

(1) Zde mnich nepochybuje, není nejistý, nerozhodný ani nedůvěřivý ohledně Učitele, a takto se jeho mysl kloní (*cittaṃ namati*) k horlivosti (*ātappāya*), oddanosti (*anuyogāya*), vytrvalosti (*sātaccāya*) a snaze (*padhānāya*) – to je první hrubost mysli, kterou opustil.

(2) A dále mnich nepochybuje, není nejistý, nerozhodný ani nedůvěřivý ohledně Dhammy, a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je druhá hrubost mysli, kterou opustil.

(3) A dále mnich nepochybuje, není nejistý, nerozhodný ani nedůvěřivý ohledně Saṅghy, a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je třetí hrubost mysli, kterou opustil.

(4) A dále mnich nepochybuje, není nejistý, nerozhodný ani nedůvěřivý ohledně cvičení, a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je čtvrtá hrubost mysli, kterou opustil.

(5) A dále mnich není rozhněvaný, hrubý, podrážděný ani nespokojený vůči svým společníkům v čistém životě, a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je pátá hrubost mysli, kterou opustil.

To je oněch pět hrubostí mysli, které opustil.

### [Ten, kdo odťal pět pŕipoutaností mysli]

A kterých pět pŕipoutaností mysli odťal?

(1) Zde je mnich oproštěn od vášně (*vītarāgo*), tužby (*vigatacchando*), lásky (*vigatapemo*), žízně (*vigatapipāso*), horečnatosti (*vigataparilāho*) a toužení (*vigatataṇho*) vůči smyslým požitkům (*kāme*), a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je první pŕipoutanost mysli, kterou odťal.

(2) A dále je mnich oproštěn od vášně, tužby, lásky, žízně, horečnatosti a toužení vůči tělu (*kāye*), a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je druhá připoutanost mysli, kterou odřal.

(3) A dále je mnich oproštěn od vášně, tužby, lásky, žízně, horečnatosti a toužení vůči hmotě [tělesnosti] (*rūpe*), a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je třetí připoutanost mysli, kterou odřal.

(4) A dále mnich nejí tolik, dokud jeho břicho není plné a neodává se potěšení ležení, povalování a ospalosti, a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je čtvrtá připoutanost mysli, kterou odřal.

(5) A dále mnich nežije svatý život (*brahmacariyaṃ carati*) [s touto myšlenkou]: ‚Touto ctností, touto praxí, touto askezí, tímto svatým životem se stanu některým [vyšším či nižším] bohem‘, a takto se jeho mysl kloní k horlivosti, oddanosti, vytrvalosti a snaze – to je pátá připoutanost mysli, kterou odřal.

To je oněch pět připoutaností mysli, které odřal.

Mniši, že by nějaký mnich, který opustil těchto pět hrubostí mysli a odřal těchto pět připoutaností mysli, mohl dosáhnout vzrůstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně – to je možné. A dále.

(1) Rozvíjí základ nadobyčejné síly (*iddhipādaṃ bhāveti*) spočívající v soustředění (*~samādhi~*) vůle (*chanda~*) a snahy (*~padhāna*).

(2) Rozvíjí základ nadobyčejné síly spočívající v soustředění energie (*vīriya~*) a snahy.

(3) Rozvíjí základ nadobyčejné síly spočívající v soustředění mysli (*citta~*) a snahy.

(4) Rozvíjí základ nadobyčejné síly spočívající v soustředění analýzy [zkoumání] (*vīmaṃsā~*) a snahy.

(5) Rozvíjí horlivost [námahu] (*ussolhī*).

## [Závěr]

Mnich, který je obdařen těmito patnácti členy, obsahujícími horlivost [námahu], je schopný odvrácení (*bhabbo abhinibbidāya*),

schopný probuzení (*bhabbo sambodhāya*), schopný dosažení nepřekonatelného vyproštění ze jha [strasti] (*bhabbo anuttarassa yogakhemassa adhigamāya*).

Jako kdyby, mniši, slepice měla osm, deset nebo dvanáct vajec, která by správně vyseděla, správně zahřívala a správně vychovala. I když v té slepici nevyvstane přání: ‚Kéž by má kuřátka prorazila špičkou dráпку nebo zobáčkem skořáčku vejce a šťastně se vyklubala,‘ přesto je možné, že kuřátka prorazí špičkou dráпку nebo zobáčkem skořáčku vejce a šťastně se vyklubou. Podobně mnich, který je obdařen těmito patnácti členy, obsahujícími horlivost [námahu], je schopný odvrácení, schopný probuzení, schopný dosažení nepřekonatelného vyproštění z jha [strasti].“

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

# 17. *Vanapattha suttaṃ*

## Lesní houština

### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane,“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Mniši, vyložím vám rozpravu o lesní houštině. Poslouchejte, dávejte dobrý pozor a já budu hovořit.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděli mniši. Vznešený pravil:

### [Závislost na lesní houštině]

(1) „Zde, mniši, mnich (*bhikkhu*) prodlévá [žije] v závislosti (*upanissāya*) na nějaké lesní houštině (*vanapatthaṃ*). Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění (*anupatthitā sati*) se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl (*asamāhitam cittaṃ*) se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly (*aparikkhīṇā āsavā*) nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této lesní houštině. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné.‘ Tento mnich by měl odejít z této lesní houštiny ještě tentýž den či noc a neměl by zde dále prodlévat.

(2) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějaké lesní houštině. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této lesní houštině. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich odejít z této lesní houštiny a neměl by zde dále prodlévat.

(3) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějaké lesní houštině. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným (*upaṭṭhāti*), jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou (*samādhīyati*), jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění (*parikkhayaṃ*), jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno (*anupāpuṇāti*), avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této lesní houštině. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha



[strasti] je dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno.' Když takto uvažuje, měl by tento mnich nadále prodlévat v této lesní houštině a neměl by z ní odcházet.

(4) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějaké lesní houštině. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této lesní houštině. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné.‘ Tento mnich by měl nadále prodlévat v této lesní houštině tak dlouho, dokud bude trvat jeho život a neměl by z ní odcházet.

### [Závislost na vesnici]

(5) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějaké vesnici (*gāmaṃ*). Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění (*anupaṭṭhitā sati*) se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl (*asamāhitaṃ cittaṃ*) se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly (*aparikkhīṇā āsavā*) nedocházejí odstranění, jeho nedosažené

nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této vesnici. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné.‘ Tento mnich by měl odejít z této vesnice ještě tentýž den či noc a neměl by zde dále prodlévat.

(6) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějaké vesnici. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této vesnici. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich odejít z této vesnice a neměl by zde dále prodlévat.

(7) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějaké vesnici. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným (*upaṭṭhāti*), jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou (*samādhīyati*), jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění (*parikkhayaṃ*), jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno (*anupāpuṇāti*), avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této vesnici. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich nadále prodlévat v této vesnici a neměl by z ní odcházet.

(8) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějaké vesnici. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na této vesnici. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho,

almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné.’ Tento mnich by měl nadále prodlévat v této vesnici tak dlouho, dokud bude trvat jeho život a neměl by z ní odcházet.

### [Závislost na sídlišti]

(9) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém sídlišti (*nigamaṃ*). Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění (*anupaṭṭhitā sati*) se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl (*asamāhitaṃ cittaṃ*) se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly (*aparikkhīṇā āsavā*) nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto sídlišti. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné.‘ Tento mnich by měl odejít z tohoto sídliště ještě tentýž den či noc a neměl by zde dále prodlévat.

(10) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém sídlišti. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto sídlišti. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí

odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno.’ Když takto uvažuje, měl by tento mnich odejít z tohoto sídliště a neměl by zde dále prodlévat.

(11) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém sídlišti. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným (*upaṭṭhāti*), jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou (*samādhīyati*), jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění (*parikkhayaṃ*), jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno (*anupāpuṇāti*), avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto sídlišti. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno.’ Když takto uvažuje, měl by tento mnich nadále prodlévat v tomto sídlišti a neměl by z něho odcházet.

(12) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém sídlišti. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto sídlišti. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné.‘ Tento mnich by měl nadále prodlévat v tomto sídlišti tak dlouho, dokud bude trvat jeho život a neměl by z něho odcházet.

### [Závislost na městě]

(13) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém městě (*nagaram*). Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění (*anupaṭṭhitā sati*) se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl (*asamāhitaṃ cittaṃ*) se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly (*aparikkhīṇā āsavā*) nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto městě. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné.‘ Tento mnich by měl odejít

z tohoto města ještě tentýž den či noc a neměl by zde dále prodlévat.

(14) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém městě. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto městě. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich odejít z tohoto města a neměl by zde dále prodlévat.

(15) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém městě. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným (*upaṭṭhāti*), jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou (*samādhīyati*), jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění (*parikkhayaṃ*), jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno (*anupāpuṇāti*), avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto městě. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno,

avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich nadále prodlévat v tomto městě a neměl by z něho odcházet.

(16) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém městě. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto městě. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné.‘ Tento mnich by měl nadále prodlévat v tomto městě tak dlouho, dokud bude trvat jeho život a neměl by z něho odcházet.

### [Závislost na kraji]

(17) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém kraji [zemi] (*janapadam*). Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění (*anupaṭṭhitā sati*) se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl (*asamāhitam cittam*) se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly (*aparikkhīṇā āsavā*) nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní



potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto kraji [zemi]. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné.‘ Tento mnich by měl odejít z tohoto kraje [země] ještě tentýž den či noc a neměl by zde dále prodlévat.

(18) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém kraji [zemi]. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto kraji [zemi]. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich odejít z tohoto kraje [země] a neměl by zde dále prodlévat.

(19) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém kraji [zemi]. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným (*upaṭṭhāti*), jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou (*samādhīyati*), jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění (*parikkhayaṃ*), jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno (*anupāpuṇāti*), avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto kraji [zemi]. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich nadále prodlévat v tomto kraji [zemi] a neměl by z něho odcházet.

(20) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém kraji [zemi]. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto kraji [zemi]. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná

mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné.’ Tento mnich by měl nadále prodlévat v tomto kraji [zemi] tak dlouho, dokud bude trvat jeho život a neměl by z něho odcházet.

### [Závislost na jedinci]

(21) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém jedinci (*puggalaṃ*). Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění (*anupatthitā sati*) se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl (*asamāhitaṃ cittaṃ*) se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly (*aparikkhīṇā āsavā*) nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto jedinci. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné.‘ Tento mnich by měl odejít od tohoto jedince, aniž by od něj dostal svolení a neměl by ho nadále následovat.

(22) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém jedinci. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se nestává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto jedinci. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se nestává ustaveným, má nesoustředěná mysl se nestává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly nedocházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] není dosahováno.‘ Když takto uvažuje, měl by tento mnich odejít od tohoto jedince poté, co od něj dostal svolení a neměl by ho nadále následovat.

(23) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém jedinci. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným (*upaṭṭhāti*), jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou (*samādhiyati*), jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění (*parikkhayaṃ*), jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno (*anupāpuṇāti*), avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj těžce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto jedinci. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno, avšak životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě těžce dostupné. Nicméně, neodešel jsem z domova do bezdomoví kvůli rouchu, almužnímu jídlu, přístřeší a lékům pro případ nemoci. Kromě toho totiž, zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění a mé nedosažené nepřekonatelné

vyproštění z jha [strasti] je dosahováno.' Když takto uvažuje, měl by tento mnich nadále následovat tohoto jedince a neměl by od něj odcházet.

(24) Zde, mniši, mnich prodlévá v závislosti na nějakém jedinci. Zatímco zde takto prodlévá, jeho neustavené uvědomění se stává ustaveným, jeho nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, jeho neodstraněné zákaly docházejí odstranění, jeho nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro něj lehce dostupné.

Tento mnich by měl uvažovat takto: ‚Prodlévám v závislosti na tomto jedinci. Zatímco zde takto prodlévám, mé neustavené uvědomění se stává ustaveným, má nesoustředěná mysl se stává soustředěnou, mé neodstraněné zákaly docházejí odstranění, mé nedosažené nepřekonatelné vyproštění z jha [strasti] je dosahováno a rovněž životní potřeby toho, kdo odešel do bezdomoví – roucho, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci – jsou pro mě lehce dostupné.‘ Tento mnich by měl nadále následovat tohoto jedince tak dlouho, dokud bude trvat jeho život a neměl by od něj odcházet, i kdyby mu bylo řečeno, aby odešel.“

### [Závěr]

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 18. *Madhupiṇḍika suttaṃ*

### Medová kulička

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v kraji Sakyů, v Nigrodhově zahradě poblíž Kapilavatthu. Tehdy se Vznešený časně z rána ustrojil, vzal svou misku a roucho a vstoupil do Kapilavatthu za almužnou. Když Vznešený obešel Kapilavatthu a vrátil se z almužní obchůzky, poté, co pojedl, vydal se směrem k Velkému háji, kde usedl u kořene mladého bélového stromu, aby tam strávil den.

#### [Poučení Daṇḍapāṇimu]

Sakya Daṇḍapāṇi, který pořád někde chodil a potuloval se, rovněž přišel do Velkého háje, k mladému bélovému stromu, kde prodléval Vznešený. Když tam dorazil, vyměnili si pozdravy a prohodili spolu pár přátelských zdvořilostních slov, načež se postavil stranou, opřen o hůl. Pak Sakya Daṇḍapāṇi, stojící stranou, takto oslovil Vznešeného: „Co vykládá asketa, co učí?“

„Já vykládám a učím, příteli, že se člověk v tomto světě s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí nezaplétá do žádných svárů, a že onen bráhman, který je odpoután od smyslných rozkoší, bez pochybností a starostlivosti, prost toužení po jakémkoli stavu bytí, již neprodlévá u žádných vjemů.“ Po těchto slovech Sakya Daṇḍapāṇi, potřásl hlavou, zakmítal jazykem, svraštil čelo do tří vrásek a odešel, opíraje se o hůl.

#### [Stručný výrok]

Poté Vznešený k večeru opustil svou samotu a vydal se k Nigrodhově zahradě. Když tam dorazil, usedl na připravené místo a vyprávěl mnichům, co se přihodilo. „Mniši, dnes časně z rána jsem se ustrojil, vzal svou misku a roucho a vstoupil do Kapilavatthu

za almužnou. Když jsem obešel Kapilavatthu a vrátil se z almužní obchůzky, poté, co jsem pojedl, vydal jsem se směrem k Velkému háji, kde jsem usedl u kořene mladého bělového stromu, abych tam strávil den. Sakya Daṇḍapāṇi, který pořád někde chodí a potuluje se, rovněž přišel do Velkého háje, k mladému bělovému stromu, kde jsem já prodléval. Když tam dorazil, vyměnili jsme si pozdravy a prohodili spolu pár přátelských zdvořilostních slov, načež se postavil stranou, opřen o hůl. Pak mě Sakya Daṇḍapāṇi, stojící stranou, takto oslovil: „Co vykládá asketa, co učí?“

„Já vykládám a učím, příteli, že se člověk v tomto světě s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí nezaplétá do žádných svárů, a že onen bráhman, který je odpoután od smyslných rozkoší, bez pochybností a starostlivosti, prost toužení po jakémkoli stavu bytí, již neprodlévá u žádných vjemů.“ Po těchto slovech Sakya Daṇḍapāṇi, potřásl hlavou, zakmital jazykem, svraštil čelo do tří vrásek a odešel, opíraje se o hůl.“

Po těchto slovech jeden mnich (*bhikkhu*) takto oslovil Vznešeného: „A jakou, Ctihodný pane, vykládá Vznešený [nauku], že se člověk v tomto světě s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí nezaplétá do žádných svárů? A jak, Ctihodný pane, onen bráhman, který je odpoután od smyslných rozkoší, bez pochybností a starostlivosti, prost toužení po jakémkoli stavu bytí, již neprodlévá u žádných vjemů?“

„Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání (*papañca-saññā-saṅkhā*): není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat, to je konec sklonů k vášni (*rāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k odporu (*paṭighānusayānaṃ*), to je konec sklonů k názorům (*ditṭhānusayānaṃ*), to je konec sklonů k pochybnostem (*vicikicchānusayānaṃ*), to je konec sklonů k domýšlivosti (*mānānusayānaṃ*), to je konec sklonů k vášni po bytí (*bhavarāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k nevědomosti (*avijjānusayānaṃ*), to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek, svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.“

Tak pravil Vznešený. Po těchto slovech Blažený vstal a vstoupil do svého příbytku.

## [Mahā Kaccānův výklad]

Krátce poté, co Vznešený odešel, si mniši pomysleli: „Vznešený vyslovil tento stručný výrok, aniž by vysvětlil jeho širší smysl, načež se zvedl a vstoupil do svého příbytku. „Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání (*papañca-saññā-saṅkhā*): není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat, to je konec sklonů k vášni (*rāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k odporu (*paṭighānusayānaṃ*), to je konec sklonů k názorům (*diṭṭhānusayānaṃ*), to je konec sklonů k pochybnostem (*vicikicchānusayānaṃ*), to je konec sklonů k domýšlivosti (*mānānusayānaṃ*), to je konec sklonů k vášni po bytí (*bhavarāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k nevědomosti (*avijjānusayānaṃ*), to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek, svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.“ Kdo nám asi vysvětlí širší smysl tohoto stručného výroku?“

A pak si pomysleli: „Ctihodný Mahā-Kaccāna je chválen Mistrem a uznáván svými společníky ve svatém životě, kteří jsou moudří. On jistě dokáže vysvětlit širší smysl tohoto stručného výroku. Co kdybychom ctihodného Mahā-Kaccānu vyhledali a zeptali se ho na tuto věc?“ Poté se mniši vydali k místu, kde se zdržoval ctihodný Mahā-Kaccāna. Když tam dorazili, vyměnili si pozdravy a prohodili spolu pár přátelských zdvořilostních slov, načež usedli stranou a vyložili mu, co se přihodilo.

„Příteli Kaccāno, Vznešený vyslovil tento stručný výrok, aniž by nám vysvětlil jeho širší smysl, načež se zvedl a vstoupil do svého příbytku; „Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání (*papañca-saññā-saṅkhā*): není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat, to je konec sklonů k vášni (*rāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k odporu (*paṭighānusayānaṃ*), to je konec sklonů k názorům (*diṭṭhānusayānaṃ*), to je konec sklonů k pochybnostem (*vicikicchānusayānaṃ*), to je konec sklonů k domýšlivosti (*mānānusayānaṃ*), to je konec sklonů k vášni po bytí (*bhavarāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k nevědomosti (*avijjānusayānaṃ*), to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek,



svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.“

Krátce poté, co Vznešený odešel, jsme si pomysleli: „Vznešený vyslovil tento stručný výrok, aniž by vysvětlil jeho širší smysl, načež se zvedl a vstoupil do svého příbytku. „Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujeleho vnímání (*papañca-saññā-sañkhā*): není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat, to je konec sklonů k vášni (*rāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k odporu (*paṭighānusayānaṃ*), to je konec sklonů k názorům (*ditṭhānusayānaṃ*), to je konec sklonů k pochybnostem (*vicikicchānusayānaṃ*), to je konec sklonů k domýšlivosti (*mānānusayānaṃ*), to je konec sklonů k vášni po bytí (*bhavarāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k nevědomosti (*avijjānusayānaṃ*), to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek, svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.“ Kdo nám asi vysvětlí širší smysl tohoto stručného výroku?“

A pak jsme si pomysleli: „Ctihodný Mahā-Kaccāna je chválen Mistrem a uznáván svými společníky ve svatém životě, kteří jsou moudří. On jistě dokáže vysvětlit širší smysl tohoto stručného výroku. Co kdybychom ctihodného Mahā-Kaccānu vyhledali a zeptali se ho na tuto věc?“[Pak ho požádali]: „Nechť ctihodný Mahā-Kaccāna vysvětlí [tuto věc].“

„Přátelé, jako kdyby nějaký člověk potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevě přešel kořen i kmen velikého stromu s jádrovým dřevem a myslel by si, že ho má hledat mezi větvemi a listovím, právě tak je tomu s vámi, ctihodní, kteří jste přešli Mistra, ač jste ho měli před sebou, a myslíte si, že byste se na tuto věc měli zeptat mě. Neboť Vznešený, přátelé, vskutku ví a vidí, je okem, je poznáním, je Dhammou, je svatým, tím kdo říká a vykládá, tím kdo vede k cíli, dárce bezsmrtnosti, pánem Dhammy, Tathāgatou. To byla ta chvíle, kdy jste se měli Vznešeného zeptat na tuto věc a zapamatovat si jeho odpověď.“

„Zajisté, přáteli, Vznešený vskutku ví a vidí, je okem, je poznáním, je Dhammou, je svatým, tím, kdo říká a vykládá, tím, kdo vede k cíli, dárce bezsmrtnosti, pánem Dhammy, Tathāgatou.“

To byla ta chvíle, kdy jsme se měli Vznešeného zeptat na tuto věc a zapamatovat si jeho odpověď. Ale ctihodný Mahā-Kaccāna je chválen Mistrem a uznáván svými společníky ve svatém životě, kteří jsou moudří. On jistě dokáže vysvětlit širší smysl tohoto stručného výroku, který Vznešený vyslovil, aniž by vysvětlil jeho širší smysl. Necht' ctihodný Mahā-Kaccāna vysvětlí [tuto věc], pokud mu to nečiní potíže.“ „Tak tedy, přátelé, poslouchejte, dávejte dobrý pozor, a já budu hovořit.“ „Ano, přáteli,“ odpověděli mniši.

[Ctihodný Mahā-Kaccāna pravil]: „Co se týče toho stručného výroku, který Vznešený vyslovil, aniž by vysvětlil jeho širší smysl, načež se zvedl a vstoupil do svého příbytku, totiž: ‚Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání: není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat – to je konec sklonů k vášni, to je konec sklonů k odporu, to je konec sklonů k názorům, to je konec sklonů k pochybnostem, to je konec sklonů k domýšlivosti, to je konec sklonů k vášni po bytí, to je konec sklonů k nevědomosti, to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek, svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.‘ – já chápu jeho širší význam takto:

### [Zdroj pojmů plynoucích z rozbujelého vnímání]

(1) V závislosti na oku (*cakkhuṃ*) a tvarech (*rūpā*) vyvstává vědomí oka (*cakkhu-viññāṇaṃ*), setkání těchto tří je dotek (*phasso*). S dotekem jako svou podmínkou je tu pociťování (*vedanā*). Co člověk pociťuje, to vnímá (*sañjānāti*). Co vnímá, o tom přemýšlí (*vitakketi*). O čem přemýšlí, to podrobuje [mentálnímu] bujení (*papañceti*). To, co podrobuje [mentálnímu] bujení, je oním zdrojem (*nidānaṃ*), odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání, vzhledem k minulým, budoucím a přítomným tvarům, které lze poznat okem.

(2) V závislosti na uchu (*sotaṃ*) a zvucích (*saddā*) vyvstává vědomí ucha (*sota-viññāṇaṃ*), setkání těchto tří je dotek. S dotekem jako svou podmínkou je tu pociťování. Co člověk pociťuje, to vnímá. Co vnímá, o tom přemýšlí. O čem přemýšlí, to podrobuje [mentálnímu] bujení. To, co podrobuje [mentálnímu] bujení, je oním

zdrojem, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání, vzhledem k minulým, budoucím a přítomným zvukům, které lze poznat uchem.

(3) V závislosti na nosu (*ghānaṃ*) a vůních (*gandhā*) vyvstává vědomí nosu (*ghāna-viññāṇaṃ*), setkání těchto tří je dotek. S dotekem jako svou podmínkou je tu pocíťování. Co člověk pocíťuje, to vnímá. Co vnímá, o tom přemýšlí. O čem přemýšlí, to podrobuje [mentálnímu] bujení. To, co podrobuje [mentálnímu] bujení, je oním zdrojem, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání, vzhledem k minulým, budoucím a přítomným vůním, které lze poznat nosem.

(4) V závislosti na jazyku (*jivhaṃ*) a chutích (*rasā*) vyvstává vědomí jazyka (*jivha-viññāṇaṃ*), setkání těchto tří je dotek. S dotekem jako svou podmínkou je tu pocíťování. Co člověk pocíťuje, to vnímá. Co vnímá, o tom přemýšlí. O čem přemýšlí, to podrobuje [mentálnímu] bujení. To, co podrobuje [mentálnímu] bujení, je oním zdrojem, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání, vzhledem k minulým, budoucím a přítomným chutím, které lze poznat jazykem.

(5) V závislosti na tělu (*kāyaṃ*) a dotecích (*phoṭṭhabbā*) vyvstává vědomí těla (*kāya-viññāṇaṃ*), setkání těchto tří je dotek. S dotekem jako svou podmínkou je tu pocíťování. Co člověk pocíťuje, to vnímá. Co vnímá, o tom přemýšlí. O čem přemýšlí, to podrobuje [mentálnímu] bujení. To, co podrobuje [mentálnímu] bujení, je oním zdrojem, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání, vzhledem k minulým, budoucím a přítomným dotekům, které lze poznat tělem.

(6) V závislosti na mysli (*manaṃ*) a mentálních jevech (*dhammā*) vyvstává vědomí mysli (*mano-viññāṇaṃ*), setkání těchto tří je dotek (*phasso*). S dotekem jako svou podmínkou je tu pocíťování (*vedanā*). Co člověk pocíťuje, to vnímá (*sañjānāti*). Co vnímá, o tom přemýšlí (*vitakketi*). O čem přemýšlí, to podrobuje [mentálnímu] bujení (*papañceti*). To, co podrobuje [mentálnímu] bujení, je oním zdrojem (*nidānaṃ*), odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání, vzhledem k minulým, budoucím a přítomným mentálním jevům, které lze poznat myslí.

(1) Je-li tu oko, tvary a vědomí oka, je možno rozeznat projev doteku. Je-li tu projev doteku, je možno rozeznat projev pocíťování.

Je-li tu projev pociťování, je možno rozeznat projev vnímání. Je-li tu projev vnímání, je možno rozeznat projev myšlení. Je-li tu projev myšlení, je možno rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(2) Je-li tu ucho, zvuky a vědomí ucha, je možno rozeznat projev doteku. Je-li tu projev doteku, je možno rozeznat projev pociťování. Je-li tu projev pociťování, je možno rozeznat projev vnímání. Je-li tu projev vnímání, je možno rozeznat projev myšlení. Je-li tu projev myšlení, je možno rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(3) Je-li tu nos, vůně a vědomí nosu, je možno rozeznat projev doteku. Je-li tu projev doteku, je možno rozeznat projev pociťování. Je-li tu projev pociťování, je možno rozeznat projev vnímání. Je-li tu projev vnímání, je možno rozeznat projev myšlení. Je-li tu projev myšlení, je možno rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(4) Je-li tu jazyk, chutě a vědomí jazyka, je možno rozeznat projev doteku. Je-li tu projev doteku, je možno rozeznat projev pociťování. Je-li tu projev pociťování, je možno rozeznat projev vnímání. Je-li tu projev vnímání, je možno rozeznat projev myšlení. Je-li tu projev myšlení, je možno rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(5) Je-li tu tělo, doteky a vědomí těla, je možno rozeznat projev doteku. Je-li tu projev doteku, je možno rozeznat projev pociťování. Je-li tu projev pociťování, je možno rozeznat projev vnímání. Je-li tu projev vnímání, je možno rozeznat projev myšlení. Je-li tu projev myšlení, je možno rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(6) Je-li tu mysl, mentální jevy a vědomí mysli, je možno rozeznat projev doteku. Je-li tu projev doteku, je možno rozeznat projev pociťování. Je-li tu projev pociťování, je možno rozeznat projev vnímání. Je-li tu projev vnímání, je možno rozeznat projev myšlení. Je-li tu projev myšlení, je možno rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(1) Není-li tu oko, tvary a vědomí oka, nelze rozeznat projev doteku. Není-li tu projev doteku, nelze rozeznat projev pociťování. Není-li tu projev pociťování, nelze rozeznat projev vnímání.

Není-li tu projev vnímání, nelze rozeznat projev myšlení. Není-li tu projev myšlení, nelze rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(2) Není-li tu ucho, zvuky a vědomí ucha, nelze rozeznat projev doteku. Není-li tu projev doteku, nelze rozeznat projev pocíťování. Není-li tu projev pocíťování, nelze rozeznat projev vnímání. Není-li tu projev vnímání, nelze rozeznat projev myšlení. Není-li tu projev myšlení, nelze rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(3) Není-li tu nos, vůně a vědomí nosu, nelze rozeznat projev doteku. Není-li tu projev doteku, nelze rozeznat projev pocíťování. Není-li tu projev pocíťování, nelze rozeznat projev vnímání. Není-li tu projev vnímání, nelze rozeznat projev myšlení. Není-li tu projev myšlení, nelze rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(4) Není-li tu jazyk, chutě a vědomí jazyka, nelze rozeznat projev doteku. Není-li tu projev doteku, nelze rozeznat projev pocíťování. Není-li tu projev pocíťování, nelze rozeznat projev vnímání. Není-li tu projev vnímání, nelze rozeznat projev myšlení. Není-li tu projev myšlení, nelze rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(5) Není-li tu tělo, doteky a vědomí těla, nelze rozeznat projev doteku. Není-li tu projev doteku, nelze rozeznat projev pocíťování. Není-li tu projev pocíťování, nelze rozeznat projev vnímání. Není-li tu projev vnímání, nelze rozeznat projev myšlení. Není-li tu projev myšlení, nelze rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

(6) Není-li tu mysl, mentální jevy a vědomí mysli, nelze rozeznat projev doteku. Není-li tu projev doteku, nelze rozeznat projev pocíťování. Není-li tu projev pocíťování, nelze rozeznat projev vnímání. Není-li tu projev vnímání, nelze rozeznat projev myšlení. Není-li tu projev myšlení, nelze rozeznat projev napadání pojmy plynoucími z rozbujelého vnímání.

Přátelé, ten stručný výrok, který k vám Vznešený pronesl, aniž by vám vysvětlil jeho širší smysl, načež se zvedl a vstoupil do svého příbytku; „Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání (*papaňca-*

*saññā-sañkhā*): není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat, to je konec sklonů k vášni (*rāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k odporu (*paṭighānusayānaṃ*), to je konec sklonů k názorům (*ditṭhānusayānaṃ*), to je konec sklonů k pochybnostem (*vicikicchānusayānaṃ*), to je konec sklonů k domýšlivosti (*mānānusayānaṃ*), to je konec sklonů k vášni po bytí (*bhavarāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k nevědomosti (*avijjānusayānaṃ*), to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek, svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.“

Takto chápou širší význam toho stručného výroku. Chcete-li, ctihodní, můžete jít nyní za Vznešeným a zeptat se ho na tuto věc. Jak vám Vznešený odpoví, tak byste si to měli zapamatovat.“

### [Ustávání špatných, neprospěšných stavů]

Když se mniši potěšili a zaradovali ze slov ctihodného Mahā-Kaccāny, vstali a vydali se k místu, kde se zdržoval Vznešený. Když tam dorazili, pozdravili ho a usedli stranou. Mniši, sedící stranou, pak Vznešenému vyložili, co se odehrálo po jeho odchodu a takto Vznešeného oslovili: „Ctihodný pane, ten stručný výrok, který k nám Vznešený pronesl, aniž by nám vysvětlil jeho širší smysl, načež se zvedl a vstoupil do svého příbytku;“

„Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání (*papañca-saññā-sañkhā*): není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat, to je konec sklonů k vášni (*rāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k odporu (*paṭighānusayānaṃ*), to je konec sklonů k názorům (*ditṭhānusayānaṃ*), to je konec sklonů k pochybnostem (*vicikicchānusayānaṃ*), to je konec sklonů k domýšlivosti (*mānānusayānaṃ*), to je konec sklonů k vášni po bytí (*bhavarāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k nevědomosti (*avijjānusayānaṃ*), to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek, svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.“

„Krátce poté, co Vznešený odešel, jsme si pomysleli: ‚Vznešený vyslovil tento stručný výrok, aniž by vysvětlil jeho širší

smysl, načež se zvedl a vstoupil do svého příbytku. „Onen zdroj, mnichu, odkud člověka napadají pojmy plynoucí z rozbujelého vnímání (*papañca-saññā-sañkhā*): není-li tam nic, z čeho by se dalo těšit, co by bylo možno vítat a k čemu by se dalo vázat, to je konec sklonů k vášni (*rāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k odporu (*paṭighānusayānaṃ*), to je konec sklonů k názorům (*diṭṭhānusayānaṃ*), to je konec sklonů k pochybnostem (*vicikicchānusayānaṃ*), to je konec sklonů k domýšlivosti (*mānānusayānaṃ*), to je konec sklonů k vášni po bytí (*bhavarāgānusayānaṃ*), to je konec sklonů k nevědomosti (*avijjānusayānaṃ*), to je konec zvedání holí a zbraní, konec hádek, svárů a sporů, obviňování, zlomyslnosti a lhaní. Zde tyto špatné, neprospěšné stavy beze zbytku ustávají.“ Kdo nám asi vysvětlí širší smysl tohoto stručného výroku? A pak jsme si pomysleli: „ctihodný Mahā-Kaccāna je chválen Mistrem a uznáván svými společníky ve svatém životě, kteří jsou moudří. On jistě dokáže vysvětlit širší smysl tohoto stručného výroku. Co kdybychom ctihodného Mahā-Kaccānu vyhledali a zeptali se ho na tuto věc.“

Potom jsme, Ctihodný pane, vyhledali ctihodného Mahā-Kaccānu a zeptali jsme se ho na tuto věc. A on nám tu věc vysvětlil těmito způsoby, těmito slovy, těmito výrazy.“ „Mahā-Kaccāna je moudrý, mniši, Mahā-Kaccāna má velké porozumění [moudrost]. Kdybyste se mě na tuto věc zeptali, byl bych vám odpověděl tím samým způsobem jako Mahā-Kaccāna. Toto je smysl té věci a tak byste si to měli zapamatovat.“

### [Závěr]

Po těchto slovech ctihodný Ānanda takto oslovil Vznešeného: „Jako kdyby, Ctihodný pane, nějaký hladový a vysílený člověk objevil medovou kuličku, a když by jí poté jedl, našel by v ní výtečnou sladkou chuť, právě tak, Ctihodný pane, kterýkoli schopný mnich, který s porozuměním zkoumá smysl této řeči o Dhammě, v ní nalezne uspokojení a duševní projasnění. Jaký je název této řeči o Dhammě, Ctihodný pane?“ Nuže tedy, Ānando, pamatuj si tuto řeč o Dhammě pod názvem „Medová kulička.“

Tak pravil Vznešený. Ctihodný Ānanda byl uspokojen a zaradoval se ze slov Vznešeného.

## 19. *Dvedhāvitakka suttaṃ*

### Dvojí myšlenky

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattthī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mniši, před svým probuzením, ještě jako neprobuzený bodhisatta, jsem si pomyslel: ‚Co kdybych prodléval tak, že své myšlenky rozdělím vždy na dva díly.‘ A tak jsem, mniši, z toho, co bylo myšlenkami smyslnosti (*kāmaavitakko*), myšlenkami zlovůle (*byāpādavitakko*) a myšlenkami násilí (*vihiṃsāvitakko*), učinil jeden díl, a z toho, co bylo myšlenkami odříkání (*nekkhammavitakko*), myšlenkami nezlovolnosti (*avyāpādavitakko*) a myšlenkami nenásilí (*avihiṃsāvitakko*), učinil druhý díl.

#### [Odstranění neprospěšných stavů]

Když jsem, mniši, takto prodléval, s dbalostí (*appamattassa*), s horlivostí (*ātāpino*) a odhodlaností (*pahitattassa*), a vznikla ve mně myšlenka smyslnosti (*kāmaavitakko*), poznával jsem: ‚Vznikla ve mně tato myšlenka smyslnosti, a ta věru vede k ublížení sobě, k ublížení ostatním a k ublížení oběma, způsobuje zánik moudrosti, vzrůst potíží a nevede k odpoutání (*nibbāna*).‘ Tím, že jsem si ujasnil, že vede k ublížení sobě, k ublížení ostatním a k ublížení oběma, způsobuje zánik moudrosti a vzrůst potíží, a nevede k odpoutání, tato myšlenka odešla. Takto jsem, mniši, znovu a znovu vznikající myšlenku smyslnosti opustil, odstranil a ukončil.

Když jsem, mniši, takto prodléval, s dbalostí, s horlivostí a odhodlaností, a vznikla ve mně myšlenka zlovůle (*byāpādavitakko*), poznával jsem: ‚Vznikla ve mně tato myšlenka zlovůle, a ta věru vede k ublížení sobě, k ublížení ostatním a k ublížení oběma, způsobuje zánik moudrosti, vzrůst potíží a nevede k odpoutání.‘ Tím, že jsem si ujasnil, že vede k ublížení sobě, k ublížení ostatním



a k ublížení oběma, způsobuje zánik moudrosti a vzrůst potíží, a nevede k odpoutání, tato myšlenka odešla. Takto jsem, mniši, znovu a znovu vznikající myšlenku zlovůle opustil, odstranil a ukončil.

Když jsem, mniši, takto prodléval, s dbalostí, s horlivostí a odhodlaností a vznikla ve mně myšlenka násilí (*vihimsāvitakko*), poznával jsem: ‚Vznikla ve mně tato myšlenka násilí, a ta věru vede k ublížení sobě, k ublížení ostatním a k ublížení oběma, způsobuje zánik moudrosti, vzrůst potíží a nevede k odpoutání.‘ Tím, že jsem si ujasnil, že vede k ublížení sobě, k ublížení ostatním a k ublížení oběma, způsobuje zánik moudrosti a vzrůst potíží, a nevede k odpoutání, tato myšlenka odešla. Takto jsem, mniši, znovu a znovu vznikající myšlenku násilí opustil, odstranil a ukončil.

Cokoli, mniši, mnich mnoho promýšlí a o čem často uvažuje, právě k tomu se kloní jeho mysl.

Jestliže mnich mnoho přemýšlí o smyslnosti, a často o tom uvažuje, opouští tím myšlenku odříkání, rozmnožuje tím myšlenku smyslnosti, a jeho mysl se kloní k té myšlence smyslnosti.

Jestliže mnich mnoho přemýšlí o zlovůli, a často o tom uvažuje, opouští tím myšlenku nezlovolnosti, rozmnožuje tím myšlenku zlovůle, a jeho mysl se kloní k té myšlence zlovůle.

Jestliže mnich mnoho přemýšlí o násilí, a často o tom uvažuje, opouští tím myšlenku nenásilí, rozmnožuje tím myšlenku násilí, a jeho mysl se kloní k té myšlence násilí.

Tak jako v posledním měsíci dešťů, na podzim, když úroda nabývá, si pastevec musí krávy hlídat, takže krávy hned odtamtud, hned odjinud musí holí přihánět, zahnat zpět, zarazit a udržovat pohromadě. A z jakého důvodu? Neboť pastevec vidí, že by to vedlo k vině, ke ztrátám a zkáže, že by ho majitel pole mohl dát spoutat a zabít. Podobně, mniši, jsem viděl nebezpečí, pošetilost a nečistotu neprospěšných stavů a v odříkání užitek a čistotu prospěšných stavů.

### [Upevnění prospěšných stavů]

Když jsem, mniši, takto prodléval, s dbalostí (*appamattassa*), s horlivostí (*ātāpino*) a odhodlaností (*pahitattassa*) a vznikla ve mně myšlenka odříkání (*nekkhammavitakko*), poznával jsem: ‚Vznikla

ve mně tato myšlenka odříkání, a ta věru nevede k ublížení sobě, k ublížení ostatním ani k ublížení oběma, způsobuje vzrůst moudrosti, nezpůsobuje potíže a vede k odpoutání. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celou noc, nemám z toho žádný strach. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celý den, ani z toho nemám žádný strach. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celou noc a celý den, ani z toho nemám žádný strach. Nicméně, příliš dlouhým promýšlením a uvažováním se unaví tělo, a když se unaví tělo, naruší se mysl, a když je mysl narušená, má daleko k soustředění.' Takto jsem, mniši, svou mysl vnitřně upevňoval, uklidňoval, sjednocoval a soustřed'oval. A z jakého důvodu? Aby se má mysl nenarušila.

Když jsem, mniši, takto prodléval, s dbalostí, s horlivostí a odhodlaností, a vznikla ve mně myšlenka nezlovnosti (*avyāpādatakko*), poznával jsem: 'Vznikla ve mně tato myšlenka nezlovnosti, a ta věru nevede k ublížení sobě, k ublížení ostatním ani k ublížení oběma, způsobuje vzrůst moudrosti, nezpůsobuje potíže a vede k odpoutání. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celou noc, nemám z toho žádný strach. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celý den, ani z toho nemám žádný strach. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celou noc a celý den, ani z toho nemám žádný strach. Nicméně, příliš dlouhým promýšlením a uvažováním se unaví tělo, a když se unaví tělo, naruší se mysl, a když je mysl narušená, má daleko k soustředění.' Takto jsem, mniši, svou mysl vnitřně upevňoval, uklidňoval, sjednocoval a soustřed'oval. A z jakého důvodu? Aby se má mysl nenarušila.

Když jsem, mniši, takto prodléval, s dbalostí, s horlivostí a odhodlaností, a vznikla ve mně myšlenka nenásilí (*avihiṃsāvitakko*), poznával jsem: 'Vznikla ve mně tato myšlenka nenásilí, a ta věru nevede k ublížení sobě, k ublížení ostatním ani k ublížení oběma, způsobuje vzrůst moudrosti, nezpůsobuje potíže a vede k odpoutání. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celou noc, nemám z toho žádný strach. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celý den, ani z toho nemám žádný strach. Jestliže ji budu promýšlet a uvažovat o ní celou noc a celý den, ani z toho nemám žádný strach. Nicméně, příliš dlouhým promýšlením a uvažováním se unaví tělo, a když se unaví tělo, naruší se mysl, a když je mysl narušená, má daleko k soustředění.' Takto jsem,

mniši, svou mysl vnitřně upevňoval, uklidňoval, sjednocoval a soustřed'oval. A z jakého důvodu? Aby se má mysl nenarušila.

Cokoli, mniši, mnich mnoho promýšlí a o čem často uvažuje, právě k tomu se kloní jeho mysl.

Jestliže mnich mnoho přemýšlí o odříkání, a často o tom uvažuje, opouští tím myšlenku smyslového potěšení, rozmnožuje tím myšlenku odříkání, a jeho mysl se kloní k té myšlence odříkání.

Jestliže mnich mnoho přemýšlí o nezlovolnosti, a často o tom uvažuje, opouští tím myšlenku zlovůle, rozmnožuje tím myšlenku nezlovolnosti, a jeho mysl se kloní k té myšlence nezlovolnosti.

Jestliže mnich mnoho přemýšlí o nenásilí, a často o tom uvažuje, opouští tím myšlenku násilí, rozmnožuje tím myšlenku nenásilí, a jeho mysl se kloní k té myšlence nenásilí.

Tak jako v posledním měsíci letních veder, když je všechna úroda svezena k vesnici a pastevec má krávy hlídat, zajde si ke kořeni stromu nebo na otevřené prostranství a jeho úkolem je jen bdít: ‚Toto jsou krávy.‘ Podobně, mniši, jsem měl za úkol jen bdít: ‚Toto jsou mentální jevy.‘

Vzbudil jsem v sobě nepolevující energii (*asallīnaṃ vīriyaṃ*) a ustavil jsem uvědomění (*upaṭṭhitā sati*), mé tělo bylo uklidněné (*kāyo passaddho*) a nevzrušené (*asāraddho*), má mysl byla soustředěná (*samāhitaṃ cittaṃ*) a sjednocená (*ekaggaṃ*).

### [Čtyři meditační pohroužení]

(1) Odloučen od smyslných požitků (*vivicceva kāmehi*) a od neprospěšných stavů (*akusalehi dhammehi*) jsem vstoupil a prodléval v prvním meditačním pohroužení (*paṭhamaṃ jhānaṃ*), jež je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*).

(2) S utišením myšlení a rozvažování jsem vstoupil a prodléval v druhém meditačním pohroužení (*dutiyaṃ jhānaṃ*), v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhataṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avittakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*).

(3) S vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) jsem prodléval vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedesiṃ*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*) prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto jsem vstoupil a prodléval ve třetím meditačním pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*).

(4) S opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti a žalu (*somanassadomanassānaṃ*), jsem vstoupil a prodléval ve čtvrtém meditačním pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*), jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhā-sati-pārisuddhi*).

### [Trojice vědění]

(1) Když byla má mysl (*citte*) takto soustředěná (*samāhite*), očištěná (*parisuddhe*), vyjasněná (*pariyodāte*), bez poskvrnny (*anarigaṇe*), bez nečistoty (*vigatūpakkilese*), poddajná (*mudubhūte*), schopná činnosti (*kammaniye*), ustálená (*thite*) a neochvějná (*āneñjappatte*), zaměřil jsem ji (*abhininnāmesim*) k poznání v podobě vzpomínky na dřívější pobyty [minulé životy] (*pubbenivāsānussatiñāṇaṃ*). Vybavil jsem si mnohé své dřívější pobyty: jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa:

‚Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde, a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.‘ Takto jsem si vzpomněl na mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi.

Toto, mniši, bylo první vědění [poznání] (*paṭhamā vijjā*), kterého jsem dosáhl v první části noci. Nevědomost byla rozptýlena

(*avijjā vihatā*) a objevilo se vědění (*vijjā uppannā*), temnota byla rozptýlena (*tamo vihato*) a objevilo se světlo (*āloko uppanno*), jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale (*appamattassa*), horlivě (*ātāpino*) a odhodlaně (*pahitattassa*).

(2) Když byla má mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměřil jsem ji k poznání odchodu a opětovného vyvstávání (*cutūpapāta-ñāṇaṃ*) bytostí (*sattānaṃ*). Svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jsem viděl, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznával, jak bytosti putují podle svých činů:

„Tyto milé bytosti, které špatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly špatné názory a jednaly podle svých špatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, které správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.“ Takto jsem svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, viděl, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznával jsem, jak bytosti putují podle svých činů.

Toto, mniši, bylo druhé vědění [poznání] (*dutiya vijjā*), kterého jsem dosáhl v střední části noci. Nevědomost byla rozptýlena a objevilo se vědění, temnota byla rozptýlena a objevilo se světlo, jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale, horlivě a odhodlaně.

(3) Když byla má mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměřil jsem ji k poznání odstranění (*khaya-ñāṇāya*) zákalů (*āsavaṇaṃ*). Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: „Toto je strast (*idaṃ dukkhaṇ'ti*), toto je vznik strasti (*ayaṃ dukkha-samudayo'ti*), toto je ustání strasti (*ayaṃ dukkha-nirodho'ti*), toto je cesta vedoucí k ustání strasti (*ayaṃ dukkha-nirodha-gāminī paṭipadā'ti*), toto jsou zákalý (*ime āsavā'ti*), toto je vznik zákalů (*ayaṃ āsavasamudayo'ti*), toto je ustání zákalů (*ayaṃ āsavanirodho'ti*), toto je cesta vedoucí k ustání zákalů (*ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadā'ti*).“

Když jsem takto poznával (*jānato*) a takto viděl (*passato*), má mysl se osvobodila od zákalu smyslných požitků (*kāmāsavā*), od zákalu bytí (*bhavāsavā*) a od zákalu nevědomosti (*avijjāsavā*). Ve stavu osvobození se dostavilo poznání: ‚Osvobozen.‘ A věděl jsem: ‚Ukončeno je zrozování (*khīṇā jāti*), dokonán je čistý [svatý] život (*vusitaṃ brahmacariyaṃ*), úkol je splněn (*kataṃ karaṇīyaṃ*), po tomto zde již není nic dalšího (*nāparaṃ itthattāyā*).‘

Toto, mniši, bylo třetí vědění [poznání] (*tatiyā vijjā*), kterého jsem dosáhl v poslední části noci. Nevědomost byla rozptýlena a objevilo se vědění, temnota byla rozptýlena a objevilo se světlo, jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale (*appamattassa*), horlivě (*ātāpino*) a odhodlaně (*pahitattassa*).

### [Přirovnání ke stádu vysoké zvěře]

Mniši, jako kdyby zde byla zalesněná, velká, nízko položená močalovitá zem, v níž by se zdržovalo velké stádo vysoké zvěře, a tu by se objevil někdo, kdo si přeje jejich zlo a nepřeje si jejich dobro, kdo si nepřeje jejich bezpečí před upoutáním. Kdyby tu byla jistá cesta, bezpečná, vedoucí k radosti, tu cestu by uzavřel a otevřel by ošidnou cestu, u níž by umístil samečka jako návnadu a samičku jako lákadlo. Takto, mniši, by to velké stádo vysoké zvěře časem upadlo do těžkostí, do záhuby a úbytku.

Naskytne-li se však tomu velkému stádu někdo, kdo si přeje jejich prospěch, jejich dobro, jejich bezpečí před upoutáním, a existuje-li jistá cesta, bezpečná, vedoucí k radosti, tu cestu by otevřel a uzavřel ošidnou cestu, odstranil samečka coby návnadu a vyhnal samičku coby lákadlo. Takto, mniši, by to velké stádo vysoké zvěře časem dosáhlo přírůstku, vzrůstu a plného rozvoje.

Dal jsem vám toto přirovnání, mniši, abych učinil zřejmý smysl. Smysl je tento: velká, nízko položená močalovitá zem je přirovnání pro smyslné požitky. Velké stádo vysoké zvěře je přirovnání pro bytosti. Někdo, kdo si přeje jejich zlo a nepřeje si jejich dobro, kdo si nepřeje jejich bezpečí před upoutáním je přirovnání pro zlého Māru. Ošidná cesta je přirovnání pro špatnou osmičlennou stezku, totiž: špatný názor, špatné rozmýšlení, špatnou řeč, špatné jednání, špatné živobytí, špatné úsilí, špatné uvědomění, špatné soustředění.

Sameček je přirovnání pro rozkoš a vášeň. Samička je přirovnání pro nevědomost. Někdo, kdo si přeje jejich prospěch, jejich dobro, jejich bezpečí před upoutáním je přirovnání pro Tathāgatu, zasloužilého, dokonale probuzeného. Jistá cesta, bezpečná, vedoucí k radosti je přirovnání pro ušlechtilou osmičlennou stezku, totiž: správný názor, správné rozmyšlení, správnou řeč, správné jednání, správné živobytí, správné úsilí, správné uvědomění, správné soustředění.

### [Závěr]

Takto jsem, mniši, otevřel jistou cestu, bezpečnou, vedoucí k radosti, a uzavřel ošidnou cestu, odstranil návnadu a vyhnal lákadlo. To, co by měl učitel ze soucitu učinit pro užitek svých žáků, to jsem pro vás ze soucitu učinil. Toto jsou kořeny stromů (*rukkhamūlāni*). Toto jsou prázdné příbytky (*suññāgārāni*). Rozvíjejte meditační pohroužení (*jhāyatha*), mniši, nebuď te nedbalí, ať později nelitujete. To je naše poučení pro vás.“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 20. Vitakkasaṅṭhāna suttaṃ

### Zastavování myšlenek

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové! Mnich (*bhikkhu*), který se oddává vyšší mysli (*adhicittam-anuyuttana*) by měl čas od času zaměřit pozornost (*manasi kātabbāni*) na pět představ (*pañca nimittāni*). Kterých pět?

#### [Obrácení pozornosti na dobré myšlenky]

(1) Mniši, jestliže v mnichovi v souvislosti s určitou představou, když zaměřuje pozornost (*manasikaroto*) na určitou představu, vznikají zlé a neprospěšné myšlenky (*pāpakā akusalā vitakkā*) spojené s touhou (*chandūpasamhitā*), nenávisť (*dosūpasamhitā*) a zaslepeností (*mohūpasamhitā*), měl by místo toho zaměřit pozornost na jinou představu spojenou s prospěchem [dobrem] (*kusalūpasamhitam*). Tím, že místo oné představy zaměří pozornost na jinou představu spojenou s prospěchem, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávisť a zaslepeností, jsou v něm opuštěny (*pahīyanti*) a dojdou k ukončení (*abbhattham gacchanti*). Jejich překonáním se mysl vnitřně (*ajjhattameva*) upevní (*santiṭṭhati*), usadí (*sannisīdati*), sjednotí (*ekodi hoti*) a soustředí (*samādhīyati*).

Tak jako zkušený tesař nebo jeho učeň může hrubý klín vyrazit jemným klínem, vystrčit ho a zbavit se ho, právě tak, mniši, jestliže v mnichovi v souvislosti s určitou představou, když zaměřuje pozornost na určitou představu, vznikají zlé a neprospěšné myšlenky spojené s touhou, nenávisť a zaslepeností, měl by místo toho zaměřit pozornost na jinou představu spojenou s prospěchem [dobrem]. Tím, že místo



oné představy zaměří pozornost na jinou představu spojenou s prospěchem, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávisí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

### [Zkoumání nebezpečí zlých myšlenek]

(2) Mniši, jestliže v mnichovi, i když místo oné představy zaměřuje pozornost na jinou představu spojenou s prospěchem, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávisí a zaslepeností, měl by zkoumat nebezpečí [vady] (*ādīnavo*) těchto zlých myšlenek: ‚Tak a tak jsou tyto myšlenky neprospěšné (*akusalā*), tak a tak jsou tyto myšlenky zavrženíhodné (*sāvajjā*), takové a takové strastné následky (*dukkhāvipākā*) mají tyto myšlenky.‘ Když zkoumá nebezpečí těchto myšlenek, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávisí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

Tak jako muž či žena, mladí a hezky oblečení, by z mrtvoly hada, psa nebo člověka, zavěšené jim kolem krku, pociťovali děs, tíseň a ošklivost, právě tak, mniši, jestliže v mnichovi, i když místo oné představy zaměřuje pozornost na jinou představu spojenou s prospěchem, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávisí a zaslepeností, měl by zkoumat nebezpečí [vady] těchto zlých myšlenek: ‚Tak a tak jsou tyto myšlenky neprospěšné, tak a tak jsou tyto myšlenky zavrženíhodné, takové a takové strastné následky mají tyto myšlenky.‘ Když zkoumá nebezpečí těchto myšlenek, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávisí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

### [Nevěnování pozornosti zlým myšlenkám]

(3) Mniši, jestliže v mnichovi, i když zkoumá nebezpečí oněch zlých myšlenek, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky spojené s touhou, nenávisí a zaslepeností, měl by dosáhnout

toho, aby oněm zlým myšlenkám nevěnoval pozornost (*asati-amanasikāro*) a zapomněl na ně (*āpajjitabbo*). Dosažením toho, že oněm zlým myšlenkám nevěnuje pozornost a zapomene na ně, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

Tak jako ten, kdo má oči, nechce-li vidět tvary přicházející do jeho zorného pole, oči zavře nebo se ohlédne jinam, právě tak, mniši, jestliže v mnichovi, i když zkoumá nebezpečí oněch zlých myšlenek, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, měl by dosáhnout toho, aby oněm zlým myšlenkám nevěnoval pozornost a zapomněl na ně. Dosažením toho, že oněm zlým myšlenkám nevěnuje pozornost a zapomene na ně, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

### **[Zaměření pozornosti na zastavení formování myšlenek]**

(4) Mniši, jestliže v mnichovi, i když dosáhl toho, že oněm zlým myšlenkám nevěnuje pozornost a zapomene na ně, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, měl by zaměřit pozornost na zastavení formování myšlenek (*vitakka-saṅkhāra-saṅṭhānaṃ manasikātabbaṃ*). Tím, že zaměří pozornost na zastavení formování myšlenek, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

Tak jako když jde člověk rychle a napadne ho: ‚Proč jdu rychle, mohl bych jít pomalu.‘ Když jde pomalu, napadne ho: ‚Proč jdu pomalu, mohl bych se zastavit.‘ Když stojí, napadne ho: ‚Proč stojím, mohl bych si sednout.‘ Když sedí, napadne ho: ‚Proč sedím, mohl bych si lehnout.‘ Když leží, vyhnul se tak onen člověk jednotlivým hrubým způsobům pohybu a koná jednotlivé jemné způsoby pohybu. Právě tak, mniši, jestliže v mnichovi,

i když dosáhl toho, že oněm zlým myšlenkám nevěnuje pozornost a zapomene na ně, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, měl by zaměřit pozornost na zastavení formování myšlenek. Tím, že zaměří pozornost na zastavení formování myšlenek, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

### [Přemožení zlých myšlenek mentální silou]

(5) Mniši, jestliže v mnichovi, i když zaměřuje pozornost na zastavení formování myšlenek, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, měl by se stisknutými zuby a s jazykem na patře [zlou] mysl [dobrou] myslí zadržet (*abhiniggaṇhitabbaṃ*), stisknout (*abhinippīṭetabbaṃ*) a přemoci (*abhisantāpetabbaṃ*). Když takto se stisknutými zuby a s jazykem na patře [zlou] mysl [dobrou] myslí zadrží, stiskne a přemůže, zlé a neprospěšné myšlenky, spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, jsou v něm opuštěny a dojdou k ukončení. Jejich překonáním se mysl vnitřně upevní, usadí, sjednotí a soustředí.

Tak jako kdyby silný muž uchopil slabšího za hlavu nebo za ramena, zadržel ho, stiskl ho a přemohl ho, právě tak, mniši, jestliže v mnichovi, i když zaměřuje pozornost na zastavení formování myšlenek, vznikají ještě zlé a neprospěšné myšlenky spojené s touhou, nenávistí a zaslepeností, měl by se stisknutými zuby a s jazykem na patře [zlou] mysl [dobrou] myslí zadržet, stisknout a přemoci. Když takto se stisknutými zuby a s jazykem na patře [zlou] mysl [dobrou] myslí zadrží, stiskne a přemůže, zlé a neprospěšné myšlenky (*pāpakā akusalā vitakkā*) spojené s touhou (*chandūpasamhitā*), nenávistí (*dosūpasamhitā*) a zaslepeností (*mohūpasamhitā*), jsou v něm opuštěny (*pahīyanti*) a dojdou k ukončení (*abbhatthaṃ gacchanti*). Jejich překonáním se mysl vnitřně (*ajjhataṃeva*) upevní (*santiṭṭhati*), usadí (*sannisīdati*), sjednotí (*ekodi hoti*) a soustředí (*samādhīyati*).

## [Závěr]

Takový mnich je pak nazýván mistrem [vládcem] (*vasī*) cest [způsobů] myšlení (*vitakka-pariyāyapathesu*). Myslí pouze ty myšlenky, které si přeje myslet, a nemyslí ty myšlenky, které si nepřeje myslet. Odřel toužení (*acchecchi taṇhaṃ*), zbavil se pout (*vivattayi saṃyojanaṃ*) a skrze správné překonání domýšlivosti [já jsem] učinil konec strasti (*sammā mānābhisamayā antamakāsi dukkhassā'ti*).“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.





### *3. Opamma Vagga*

#### **Oddíl přirovnání**

## 21. *Kakacūpama suttaṃ*

### Přirovnání k pile

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy se ctihodný Moḷiya Phagguna až příliš sdružoval s nějakými mniškami (*bhikkhunī*). Tak příliš se s nimi sdružoval, že když nějaký mnich v jeho přítomnosti mluvil nechvalně o těchto mniškách, ctihodný Moḷiya Phagguna kvůli tomu projevoval hněv (*kupito*) a nelibost (*anattamano*). A když nějaký mnich mluvil nechvalně v přítomnosti těchto mnišek o ctihodném Moḷiyovi Phaggunovi, tyto mnišky kvůli tomu projevovaly hněv a nelibost. Tak příliš se ctihodný Moḷiya Phagguna sdružoval s nějakými mniškami.

#### [Moḷiya Phagguna]

Tehdy nějaký mnich přistoupil k Vznešenému, pozdravil ho a usedl stranou. Sedíc po [jedné] straně takto oslovil Vznešeného: „Ctihodný pane, ctihodný Moḷiya Phagguna se až příliš sdružuje s nějakými mniškami. Tak příliš se s nimi sdružuje, že když nějaký mnich v jeho přítomnosti mluví nechvalně o těchto mniškách, ctihodný Moḷiya Phagguna kvůli tomu projevuje hněv (*kupito*) a nelibost (*anattamano*). A když nějaký mnich mluví nechvalně v přítomnosti těchto mnišek o ctihodném Moḷiyovi Phaggunovi, tyto mnišky kvůli tomu projevují hněv a nelibost. Tak příliš se ctihodný Moḷiya Phagguna sdružuje s nějakými mniškami.“

Vznešený pak oslovil tohoto mnicha: „Jdi, mnichu, a oslov Moḷiyu Phaggunu mým jménem: „Učitel tě volá, příteli Phagguno.““ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděl, odešel za ctihodným Phaggunou a řekl mu: „Učitel tě volá, příteli Phagguno.“ „Ano, příteli,“ odpověděl, načež odešel za Vznešeným, pozdravil ho a usedl stranou, načež ho Vznešený takto oslovil:



„Phagguno, je pravda, že se až příliš sdružuješ s mniškami? Tak příliš, že když nějaký mnich v tvé přítomnosti mluví nechvalně o těchto mniškách, projevuješ kvůli tomu hněv a nelibost, a když nějaký mnich mluví nechvalně v přítomnosti těchto mnišek o tobě, tyto mnišky kvůli tomu projevují hněv a nelibost? Tak příliš se sdružuješ s mniškami?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Phagguno, nejsi [snad] syn z dobré rodiny, který z důvěry odešel z domova do bezdomoví?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Phagguno, pro tebe, syna z dobré rodiny, který z důvěry odešel z domova do bezdomoví, není vhodné tak příliš se sdružovat s mniškami. Proto, když někdo bude hovořit v tvé přítomnosti nechvalně o těchto mniškách, měl bys opustit všechny tužby a myšlenky spjaté se světským životem. A zde, Phagguno, by ses měl takto cvičit: ‚Má mysl bude nevzrušená (*na vipariṇatam*) a nebudu mluvit zlými slovy (*pāpikaṃ vācaṃ*). Budu prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních (*hitānukampī*), s laskavou myslí (*mettacitto*), bez vnitřní nenávisti (*na dosantaro*).‘ Tak by ses měl cvičit, Phagguno.

Když někdo bude v tvé přítomnosti napadat tyto mnišky pěstmi, kameny, holemi či noži, měl bys opustit všechny tužby a myšlenky spjaté se světským životem. A zde, Phagguno, by ses měl cvičit: ‚Má mysl bude nevzrušená a nebudu mluvit zlými slovy. Budu prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních, s laskavou myslí, bez vnitřní nenávisti.‘ Tak by ses měl cvičit, Phagguno.

Když někdo bude hovořit nechvalně o tobě, měl bys opustit všechny tužby a myšlenky spjaté se světským životem. A zde, Phagguno, by ses měl takto cvičit: ‚Má mysl bude nevzrušená a nebudu mluvit zlými slovy. Budu prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních, s laskavou myslí, bez vnitřní nenávisti.‘ Tak by ses měl cvičit, Phagguno.

Když tě někdo bude napadat pěstmi, kameny, holemi či noži, měl bys opustit všechny tužby a myšlenky spjaté se světským životem. A zde, Phagguno, by ses měl cvičit: ‚Má mysl bude nevzrušená a nebudu mluvit zlými slovy. Budu prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních, s laskavou myslí, bez vnitřní nenávisti.‘ Tak by ses měl cvičit, Phagguno.“

## [Přirovnání k vozu]

Vznešený pak oslovil mnichy: „Mniši, jednou mniši potěšili moji mysl. Tehdy jsem mnichy takto oslovil: ‚Mniši, já jím jen jednou [za den]. Díky tomu jsem prostý nemocí a chorob, pociťuji lehkost a sílu a prodlévám v pohodě. Mniši, jezte také jen jednou [za den]. Díky tomu budete také prostí nemocí a chorob, budete pociťovat lehkost a sílu a budete prodlévat v pohodě.‘

Nemusím již dále poučovat tyto mnichy, pouze v nich takto nechám vyvstat uvědomění (*sati*). Jako kdyby na rovné zemi, na křižovatce čtyř silnic stál vůz, zapřažený ke koním, čekajícím na pobídnutí k rozjezdu, a dovedný kočí, vodič zkrocených koní by vystoupil na vůz, v levé ruce otěže, v pravé ruce bič a mohl by vyjet dopředu či zpět po jakékoli cestě si přeje. Podobně nemusím již dále poučovat tyto mnichy, pouze v nich takto nechám vyvstat uvědomění (*sati*).

Proto, mniši, opusťte (*pajahatha*) to, co je neprospěšné (*akusalaṃ*) a oddejte se (*āyogaṃ karoṭṭha*) tomu, co je prospěšné (*kusalesu dhammesu*), neboť takto dojdete k vzrůstu (*vuddhiṃ*), nabývání (*virūhiṃ*) a naplnění (*vepullaṃ*) v této Dhammě a disciplíně (*dhammavinaye*).

## [Přirovnání k sálovému háji]

Jako kdyby zde byl velký mladý sálový háj poblíž města či vesnice, zarostlý různým plevelem, a tu by se objevil nějaký muž přející si dobro (*atthakāmo*), prospěch (*hitakāmo*) a zabezpečení (*yogakkhemakāmo*) pro tento háj. Tento muž by vyřezal a vyhodil plevelné stromky, jež ubíraly sálovým stromkům výživu, háj by vyčistil a napřímil a narovnal sálové stromky, tak aby tento sálový háj později dospěl k vzrůstu, nabývání a naplnění. Právě tak, mniši, opusťte to, co je neprospěšné a oddejte se tomu, co je prospěšné, neboť takto dojdete k vzrůstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně.

## [Hospodyně Vedehikā]

Dříve, mniši, žila zde v Sāvattḥī hospodyně jménem Vedehikā, o níž se šířila takováto dobrá pověst (*kalyāṇo kittisaddo*):

„Hospodyně Vedehikā je přívětivá (*soratā*), hospodyně Vedehikā je příjemná (*nivātā*), hospodyně Vedehikā je umírněná (*upasantā*).“ Tato hospodyně Vedehikā měla služku jménem Kālī, která byla chytrá (*dakkhā*), bystrá (*analaśā*) a pořádná ve své práci (*susaṃvihitakammantā*). Tato služka Kālī si pomyslela: „O mé paní se šíří takováto dobrá pověst: „Hospodyně Vedehikā, je přívětivá, hospodyně Vedehikā, je příjemná, hospodyně Vedehikā, je umírněná.“ Jak je to ale ve skutečnosti? I když neprojevuje hněv, je v ní přesto přítomen nebo není? Je to jen kvůli mé pořádné práci, že má paní neprojevuje hněv, ačkoli je v ní ve skutečnosti přítomen? Co kdybych svou paní vyzkoušela?“

A tak služka Kālī ráno vstala pozdě. Hospodyně Vedehikā jí řekla: „Hej, Kālī!“ „Co je, paní?“ „Proč jsi ráno vstala pozdě?“ „Bezdůvodně, paní.“ „Bezdůvodně ráno vstáváš pozdě, ty zlá služko?“ – rozhněvala se hospodyně, rozzlobila se a zamračila. Pak si služka Kālī pomyslela: „Ve skutečnosti, i když má paní neprojevuje hněv, je v ní přítomen a nikoli nepřítomen. Je to jen kvůli mé pořádné práci, že má paní neprojevuje hněv, ačkoli je v ní skutečně přítomen a nikoli nepřítomen. Co kdybych svou paní vyzkoušela ještě trochu?“

A tak služka Kālī ráno vstala ještě později. Hospodyně Vedehikā jí řekla: „Hej, Kālī!“ „Co je, paní?“ „Proč jsi ráno vstala ještě později?“ „Bezdůvodně, paní.“ „Bezdůvodně ráno vstáváš ještě později, ty zlá služko?“ – rozhněvala se hospodyně, rozzlobila se a promlouvala rozzlobenými slovy. Pak si služka Kālī pomyslela: „Ve skutečnosti, i když má paní neprojevuje hněv, je v ní přítomen a nikoli nepřítomen. Je to jen kvůli mé pořádné práci, že má paní neprojevuje hněv, ačkoli je v ní skutečně přítomen a nikoli nepřítomen. Co kdybych svou paní vyzkoušela ještě trochu?“

A tak služka Kālī ráno vstala ještě později. Hospodyně Vedehikā jí řekla: „Hej, Kālī!“ „Co je, paní?“ „Proč jsi ráno vstala ještě později?“ „Bezdůvodně, paní.“ „Bezdůvodně ráno vstáváš ještě později, ty zlá služko?“ – rozhněvala se hospodyně, rozzlobila se, vzala váleček a úderem jí rozštípla hlavu. Služka Kālī pak s rozštípnutou hlavou, ze které vytékala krev, udala svou paní sousedům: „Pohleďte na její přívětivý skutek, pohleďte na její příjemný skutek, pohleďte na její umírněný skutek! Jak se může rozhněvat, rozzlobit, vzít váleček a rozštípnout mi hlavu za to, že jsem vstala ráno pozdě?“

A později se rozšířila o hospodyně jménem Vedehikā takováto špatná pověst (*pāpako kittisaddo*): ‚Hospodyně Vedehikā je hrubá [krutá] (*caṇḍī*), hospodyně Vedehikā je nepříjemná (*anivātā*), hospodyně Vedehikā je neumírněná (*anupasantā*).‘

### [Kdo je přívětivý]

Podobně, mniši, může být nějaký mnich velice přívětivý, velice příjemný a velice umírněný tak dlouho, dokud se ho nedotkne nějaká nepříjemná řeč. Ale když se ho dotkne nějaká nepříjemná řeč, pak se pozná, jestli je tento mnich skutečně přívětivý, příjemný a umírněný. Já, mniši, nenazývám přívětivým (*suvaco*) takového mnicha, který je přívětivým a snaží se být přívětivým jen proto, aby dostal roucha, almužní jídlo, příbytek a léky pro případ nemoci. A z jakého důvodu? Jelikož tento mnich není přívětivý a nesnaží se být přívětivým, když nedostane roucha, almužní jídlo, příbytek a léky pro případ nemoci.

Ale takového mnicha, který je přívětivý a snaží se být přívětivým, jelikož ctí, uznává a respektuje Dhammu, toho nazývám přívětivým (*suvaco*). Proto byste se, mniši, měli takto cvičit: ‚Budeme přívětiví a budeme se snažit být přívětiví, jelikož ctíme, uznáváme a respektujeme Dhammu.‘ Tak byste se měli cvičit, mniši.

### [Pět způsobů řeči]

Mniši, je pět způsobů řeči, kterými když vás ostatní osloví, mohou mluvit (1) ve [správný] čas (*kālena*), nebo v nesprávný čas (*akālena*), (2) pravdivě (*bhūtena*), nebo nepravdivě (*abhūtena*), (3) příjemně (*saṅghena*), nebo hrubě (*pharusena*), (4) prospěšně [smysluplně] (*atthasaṃhitena*), nebo neprospěšně [nesmyslně] (*anattasaṃhitena*), (5) s laskavou myslí (*mettacittā*), nebo s vnitřní nenávisťou (*dosantarā*). Mniši, když [vás] ostatní oslovují, je možné, že mluví (1) ve [správný] čas, nebo v nesprávný čas; mniši, když [vás] ostatní oslovují, je možné, že mluví (2) pravdivě, nebo nepravdivě; mniši, když [vás] ostatní oslovují, je možné, že mluví (3) příjemně, nebo hrubě (*pharusena*); mniši, když [vás] ostatní oslovují, je možné, že mluví (4) prospěšně [smysluplně], nebo neprospěšně

[nesmyslně]; mniši, když [vás] ostatní oslovují, je možné, že mluví (5) s laskavou myslí nebo s vnitřní nenávistí. Na každý pád byste se, mniši, měli takto cvičit:

„Naše mysl bude nevzrušená (*no vipariṇataṃ*) a nebudeme mluvit zlými slovy (*pāpikaṃ vācaṃ*). Budeme prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních (*hitānukampī*), s laskavou myslí (*mettacittā*), bez vnitřní nenávisti (*na dosantarā*). Budeme prodlévat, pronikaje tyto osoby myslí naplněnou laskavostí. Budeme prodlévat, pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí (*mettāsaḥagatena cittena*), rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggaṭena*), nezměrnou [neomezenou] (*appamāṇena*), prostou záští (*averena*) a zlovůle (*abyābajjhena*).“ Tak byste se měli cvičit, mniši.

### [Přirovnání k zemi]

Jako kdyby přišel nějaký muž s motykou a košíkem a řekl by: „Tuto velkou zemi zbavím její zemitosti.“ A pak by kopl tu a tam, převrátil by kus země tu a tam, poplival by ji a pomočil tu a tam, přičemž by vykřikoval: „Buď zbavena své zemitosti, buď zbavena své zemitosti.“ Co myslíte, mniši, mohl by tento muž zbavit tuto velkou zemi její zemitosti?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „A z jakého důvodu?“ „Jelikož tato velká země (*mahāpathavī*) je hluboká (*gambhīrā*) a nezměrná (*appameyyā*) a není možné zbavit ji její zemitosti. Takový muž by sklídl pouze vyčerpanost (*kilamatha*) a roztrpčení (*vighāta*).“

„Stejně tak, mniši, je těchto pět způsobů řeči, kterými když vás ostatní oslovují, mohou mluvit (1) ve [správný] čas (*kālena*), nebo v nesprávný čas (*akālena*), (2) pravdivě (*bhūtena*), nebo nepravdivě (*abhūtena*), (3) příjemně (*saṅghena*), nebo hrubě (*pharusena*), (4) prospěšně [smysluplně] (*atthasaṃhitena*), nebo neprospěšně [nesmyslně] (*anattasaṃhitena*), (5) s laskavou myslí (*mettacittā*), nebo s vnitřní nenávistí (*dosantarā*). Mniši, ať již [vás] ostatní osloví (1) ve [správný] čas, nebo v nesprávný čas, (2) pravdivě, nebo nepravdivě, (3) příjemně, nebo hrubě (*pharusena*), (4) prospěšně [smysluplně], nebo neprospěšně [nesmyslně], (5) s laskavou myslí nebo s vnitřní nenávistí, tak byste se, mniši, měli takto cvičit: „Naše mysl bude nevzrušená (*no vipariṇataṃ*) a nebudeme mluvit zlými

slovy (*pāpikaṃ vācaṃ*). Budeme prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních (*hitānukampī*), s laskavou myslí (*mettacittā*), bez vnitřní nenávisti (*na dosantarā*). Budeme prodlévat, pronikaje tyto osoby myslí naplněnou laskavostí. Budeme prodlévat, pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí (*mettāsahagatena cittena*), rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), nezměrnou [neomezenou] (*appamāṇena*), prostou záští (*averena*) a zlovůle (*abyābajjhena*).‘ Tak byste se měli cvičit, mniši.

### [Přirovnání k prostoru]

Jako kdyby přišel nějaký muž s růžovou, rudou, indigovou či karmínovou barvou a řekl by: ‚Nakreslím a vytvořím obrazy [tvary] v [prázdném] prostoru (*ākāse*).‘ Co myslíte, mniši, mohl by tento muž nakreslit a vytvořit obrazy v [prázdném] prostoru?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „A z jakého důvodu?“ „Jelikož [prázdný] prostor je nehmotný (*arūpī*) a neviditelný (*anidassano*), a není možné v něm nakreslit a vytvořit obrazy. Takový muž by sklídil pouze vyčerpanost a roztrpčení.“

„Stejně tak, mniši, je pět způsobů řeči, kterými když vás ostatní oslovují, mohou mluvit (1) ve [správný] čas (*kālena*), nebo v nesprávný čas (*akālena*), (2) pravdivě (*bhūtena*), nebo nepravdivě (*abhūtena*), (3) příjemně (*saṅghena*), nebo hrubě (*pharusena*), (4) prospěšně [smysluplně] (*atthasaṃhitena*), nebo neprospěšně [nesmyslně] (*anattasaṃhitena*), (5) s laskavou myslí (*mettacittā*), nebo s vnitřní nenávistí (*dosantarā*). Mniši, ať již [vás] ostatní osloví (1) ve [správný] čas, nebo v nesprávný čas, (2) pravdivě, nebo nepravdivě, (3) příjemně, nebo hrubě (*pharusena*), (4) prospěšně [smysluplně], nebo neprospěšně [nesmyslně], (5) s laskavou myslí nebo s vnitřní nenávistí, tak byste se, mniši, měli takto cvičit: ‚Naše mysl bude nevzrušená (*no vipariṇataṃ*) a nebudeme mluvit zlými slovy (*pāpikaṃ vācaṃ*). Budeme prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních (*hitānukampī*), s laskavou myslí (*mettacittā*), bez vnitřní nenávisti (*na dosantarā*). Budeme prodlévat, pronikaje tyto osoby myslí naplněnou laskavostí. Budeme prodlévat, pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí (*mettāsahagatena cittena*), rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), nezměrnou [neomezenou]

(*appamāṇena*), prostou záští (*averena*) a zlovůle (*abyābajjhena*).<sup>1</sup> Tak byste se měli cvičit, mniši.

### [Přirovnání k řece Ganze]

Jako kdyby přišel nějaký muž s hořící loučí z trávy a řekl by: ‚Zažehnu a spálím tuto řeku Gangu hořící loučí z trávy.‘ Co myslíte, mniši, mohl by tento muž zažehnout a spálit tuto řeku Gangu hořící loučí z trávy?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „A z jakého důvodu?“ „Jelikož tato řeka Ganga je hluboká (*gambhīrā*) a nezměrná (*appameyyā*), a není možné ji zažehnout a spálit hořící loučí z trávy. Takový muž by sklidil pouze vyčerpanost a roztrpčení.“

„Stejně tak, mniši, je těchto pět směrů řeči, kterými k vám mohou ostatní mluvit, když vás osloví: jejich řeč (1) může být vyřčena ve správný čas (*kālena*), nebo v nesprávný čas (*akālena*), (2) může být pravdivá (*bhūtena*), nebo nepravdivá (*abhūtena*), (3) může být příjemná (*saṅghena*), nebo hrubá (*pharusena*), (4) může být prospěšná [smysluplná] (*atthasaṃhitena*), nebo neprospěšná [nesmyslná] (*anattasaṃhitena*), (5) může být vyplývající z laskavé mysli (*mettacittā*), nebo vyplývající z vnitřní nenávisti (*dosantarā*).

Mniši, když [vás] ostatní osloví řečí, která (1) může být vyřčena ve správný čas, nebo v nesprávný čas, (2) může být pravdivá, nebo nepravdivá, (3) může být příjemná, nebo hrubá, (4) může být prospěšná [smysluplná], nebo neprospěšná [nesmyslná], (5) může být vyplývající z laskavé mysli, nebo vyplývající z vnitřní nenávisti. Zde mniši, byste se měli takto cvičit: ‚Naše mysl bude nevzrušená (*no vipariṇatam*) a nebudeme mluvit zlými slovy (*pāpikaṃ vācam*). Budeme prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních (*hitānukampī*), s laskavou myslí (*mettacittā*), bez vnitřní nenávisti (*na dosantarā*). Budeme prodlévat, pronikaje tyto osoby myslí naplněnou laskavostí. Budeme prodlévat, pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí (*mettāsahagatena cittena*), rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), nezměrnou [neomezenou] (*appamāṇena*), prostou záští (*averena*) a zlovůle (*abyābajjhena*).<sup>1</sup> Tak byste se měli cvičit, mniši.

## [Přirovnání k vaku z kočičí kůže]

Jako kdyby zde byl vak z kočičí kůže (*biḷārabhastā*), pružný, velice pružný, veskrze pružný, vláčný a měkký, který nešustí ani nešelestí, a přišel by nějaký muž s holí či střepem a řekl by: ‚Je zde tento vak z kočičí kůže, pružný, velice pružný, veskrze pružný, vláčný a měkký, který nešustí ani nešelestí, je možné, že způsobím, aby tento vak šustil a šelestil.‘ Co myslíte, mniši, mohl by tento muž způsobit holí či střepem, aby tento vak šustil či šelestil?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „A z jakého důvodu?“ „Jelikož tento vak z kočičí kůže je pružný, velice pružný, veskrze pružný, vláčný a měkký, a proto nešustí ani nešelestí, a není možné způsobit, aby šustil či šelestil. Takový muž by sklidil pouze vyčerpanost a roztrpčení.“

„Stejně tak, mniši, je těchto pět směrů řeči, kterými k vám mohou ostatní mluvit, když vás osloví: jejich řeč (1) může být vyřčena ve správný čas (*kālena*), nebo v nesprávný čas (*akālena*), (2) může být pravdivá (*bhūtena*), nebo nepravdivá (*abhūtena*), (3) může být příjemná (*saṅghena*), nebo hrubá (*pharusena*), (4) může být prospěšná [smysluplná] (*atthasaṃhitena*), nebo neprospěšná [nesmyslná] (*anattasaṃhitena*), (5) může být vyplývající z laskavé mysli (*mettacittā*), nebo vyplývající z vnitřní nenávisti (*dosantarā*).

Mniši, když [vás] ostatní osloví řečí, která (1) může být vyřčena ve správný čas, nebo v nesprávný čas, (2) může být pravdivá, nebo nepravdivá, (3) může být příjemná, nebo hrubá, (4) může být prospěšná [smysluplná], nebo neprospěšná [nesmyslná], (5) může být vyplývající z laskavé mysli, nebo vyplývající z vnitřní nenávisti. Zde mniši, byste se měli takto cvičit: ‚Naše mysl bude nevzrušená (*no vipariṇatam*) a nebudeme mluvit zlými slovy (*pāpikaṃ vācam*). Budeme prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních (*hitānukampī*), s laskavou myslí (*mettacittā*), bez vnitřní nenávisti (*na dosantarā*). Budeme prodlévat, pronikaje tyto osoby myslí naplněnou laskavostí. Budeme prodlévat, pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí (*mettāsaḥagatena cittena*), rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), nezměrnou [neomezenou] (*appamāṇena*), prostou záští (*averena*) a zlovůle (*abyābajjhena*).‘ Tak byste se měli cvičit, mniši.



## [Přirovnání k pile]

Mniši, i kdyby vám loupežníci odřezávali údy dvojruční pilou, ten, kdo by nechal vyvstat ve své mysli nenávist (*mano padūseyya*) vůči nim, by nejednal podle mého učení. Zde mniši, byste se měli takto cvičit: „Naše mysl bude nevzrušená a nebudeme mluvit zlými slovy. Budeme prodlévat soucitně, ku prospěchu ostatních, s laskavou myslí, bez vnitřní nenávisti. Budeme prodlévat, pronikaje tyto osoby myslí naplněnou laskavostí. Budeme prodlévat, pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí (*mettāsahagatena cetasā*), rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou [neomezenou], prostou záští a zlovůle.“ Tak byste se měli cvičit, mniši.

## [Závěr]

Mniši, máte-li neustále na paměti toto poučení (*ovādaṃ*) o přirovnání k pile (*kakacūpamaṃ*), vidíte pak nějaký směr řeči, ať obyčejný či hrubý, který byste nemohli snést [strpět]?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „Proto, mniši, byste měli mít neustále na paměti toto poučení o přirovnání k pile. A to povede na dlouhou dobu k vašemu prospěchu (*hitāya*) a blahu (*sukhāya*).“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 22. *Alagaddūpama suttaṃ*

### Přirovnání k hadovi

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattthī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy mnich (*bhikkhu*) jménem Aritṭha, bývalý lovec supů, pojal takový špatný názor: „Podle toho, jak chápu Dhammu vyloženou Vznešeným, ony věci, které Vznešený označil za překážky, nejsou překážkou tomu, kdo je následuje.“

Několik mnichů se o tom doslechlo, načež vyhledali mnicha Aritṭha a zeptali se ho: „Je pravda, příteli Aritṭho, že jsi pojal takový špatný názor: „Podle toho, jak chápu Dhammu vyloženou Vznešeným, ony věci, které Vznešený označil za překážky, nejsou překážkou tomu, kdo je následuje.“ „Zajisté, přátelé. Podle toho, jak chápu Dhammu vyloženou Vznešeným, ony věci, které Vznešený označil za překážky, nejsou překážkou tomu, kdo je následuje.“

#### [Špatný názor]

Poté se ho oni mniši dotazovali, přesvědčovali ho a přemlouvali, snažíce se ho odvrátit od tohoto špatného názoru: „To neříkej, příteli Aritṭho, to neříkej. Nepomlouvej Vznešeného, není dobré pomlouvat Vznešeného. Vznešený by takto nikdy nemluvil. Vždyť mnohými způsoby Vznešený označil jisté věci za překážky a řekl, že jsou překážkou tomu, kdo je následuje. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako holé kosti, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako kus masa, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako pochodeň ze suché trávy, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako jáma

s dřevěným uhlím, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako sen, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako vypůjčený majetek, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako [porážený] ovocný strom, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako popraviště, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako ostrý kůl, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako hlava hada, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují.“

Přestože byl takto dotazován, přesvědčován a přemlouván, mnich Ariṭṭha, bývalý lovec supů, se nadále pevně držel svého špatného názoru a prohlašoval: „Podle toho, jak chápu Dhammu vyloženou Vznešeným, ony věci, které Vznešený označil za překážky, nejsou překážkou tomu, kdo je následuje.“

Jelikož ho nedokázali odvrátit od tohoto špatného názoru, vydali se mniši k místu, kde se zdržoval Vznešený. Když tam dorazili, pozdravili ho a usedli stranou. Mniši, sedící stranou, poté takto oslovili Vznešeného: „Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako holé kosti, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako kus masa, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako pochodeň ze suché trávy, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako jáma s dřevěným uhlím, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako sen, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako vypůjčený majetek, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako [porážený] ovocný strom, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený

prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako popraviště, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako ostrý kůl, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Vznešený prohlásil, že smyslné rozkoše jsou jako hlava hada, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují.“ „Jelikož jsme, Ctihodný pane, nedokázali mnicha Ariṭṭhu, bývalého lovce supů, odvrátit od tohoto špatného názoru, oznámili jsme tuto věc Vznešenému.“

### [Jiskra porozumění]

Poté Vznešený oslovil jednoho mnicha: „Jdi, mnichu, a zavolej mnicha Ariṭṭhu, bývalého lovce supů, mým jménem: „Mistr tě volá, příteli.““ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděl onen mnich Vznešenému a vydal se k místu, kde se zdržoval bhikkhu Ariṭṭha. Když tam dorazil, řekl mu: „Mistr tě volá, příteli!“ „Ano, příteli,“ odpověděl mnich Ariṭṭha onomu mnichovi a vydal se k místu, kde se zdržoval Vznešený. Když tam dorazil, pozdravil ho a usedl stranou.

Vznešený ho pak oslovil: „Je pravda, Ariṭṭho, že jsi pojal takový špatný názor: „Podle toho, jak chápu Dhammu vyloženou Vznešeným, ony věci, které Vznešený označil za překážky, nejsou překážkou tomu, kdo je následuje.““ „Zajisté, Ctihodný pane. Podle toho, jak chápu Dhammu vyloženou Vznešeným, ony věci, které Vznešený označil za překážky, nejsou překážkou tomu, kdo je následuje.“

„Komu, ty pošetilče, jsem kdy takto vykládal Dhammu? Neoznačil jsem snad mnohými způsoby jisté věci za překážky a neřekl jsem, že jsou překážkou tomu, kdo je následuje? O smyslných rozkoších jsem prohlásil, že je v nich málo uspokojení (*appassāda*), mnoho strasti (*bahudukkhā*) a zoufalství (*bahupāyāsā*), jejich nebezpečí [vady] (*ādīnavo*) převažují.

Smyslné rozkoše jsem přirovnal k holým kostem, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal ke kusu masa, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k pochodni ze suché trávy, je v nich mnoho strasti

a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k jámě s dřevěným uhlím, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal ke snu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k vypůjčenému majetku, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k [poráženému] ovocnému stromu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k ostrému kůlu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k hlavě hada, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují.“

Ty však, pošetilče, mě pomlouváš díky vlastnímu nepochopení, čímž zraňuješ sám sebe a pácháš tak mnoho nedobrého (*apuññaṃ*). To povede nadlouho k tvému neprospěchu (*ahitāya*) a strasti (*dukkhāya*).“ Pak Vznešený takto oslovil mnichy: „Co myslíte, mniši, zažehl tento bhikkhu Ariṭṭha byt' jen jiskru [porozumění] v této Dhammě a disciplíně?“ „Jak by mohl, Ctihodný pane? Ne, Ctihodný pane.“

Po těchto slovech mnich Ariṭṭha seděl mlčky, zaraženě, se skleslými rameny a sklopenou hlavou, zadumán, beze slov. Když to Vznešený viděl, řekl mu: „Ty, pošetilče, budeš znám podle svého vlastního špatného názoru. Já se na to teď zeptám mnichů.“

Poté Vznešený oslovil mnichy: „Mniši, chápete Dhammu, již jsem učil, jako tento mnich Ariṭṭha, bývalý lovec supů, který mě pomlouvá díky vlastnímu nepochopení, čímž zraňuje sám sebe a páchá tak mnoho nedobrého?“ „Ne, Ctihodný pane, vždyť mnohými způsoby Vznešený označil jistě věci za překážky a řekl, že jsou překážkou tomu, kdo je následuje. O smyslných rozkoších prohlásil, že je v nich málo uspokojení, mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí [vady] převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k holým kostem, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal ke kusu masa, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k pochodni ze suché trávy, je v nich

mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k jámě s dřevěným uhlím, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal ke snu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k vypůjčenému majetku, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k [poráženému] ovocnému stromu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k popravišti, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k ostrému kůlu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše přirovnal k hlavě hada, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují.“

„Dobře, mniši. Je dobře, že takto chápete Dhammu, kterou jsem učil. Mnohými způsoby jsem totiž označil jisté věci za překážky a řekl jsem, že jsou překážkou tomu, kdo je následuje. O smyslných rozkoších jsem prohlásil, že je v nich málo uspokojení, mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí [vady] převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k holým kostem, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal ke kusu masa, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k pochodni ze suché trávy, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k jámě s dřevěným uhlím, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal ke snu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k vypůjčenému majetku, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k [poráženému] ovocnému stromu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k popravišti, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k ostrému kůlu, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují. Smyslné rozkoše jsem přirovnal k hlavě hada, je v nich mnoho strasti a zoufalství, jejich nebezpečí převažují.“

Tento mnich Ariṭṭha, bývalý lovec supů, mě však pomlouvá díky vlastnímu nepochopení, čímž zraňuje sám sebe a páchá tak

mnoho nedobrého. To povede nadlouho k jeho neprospěchu a strasti. Mniši, že by někdo mohl následovat smyslné rozkoše bez smyslné touhy (*aññatra kāmehi*), bez smyslných vjemů (*aññatra kāmasaññāya*), bez smyslných myšlenek (*aññatra kāmavitakkēhi*) – to není možné.

### [Přirovnání k hadovi]

Zde, mniši, někteří pošetilci (*moghapurisā*) studují Dhammu – rozpravy, recitace, výklady, verše, výroky, proslovy, příběhy o zrodech, divy, odpovědi na otázky – aniž by svým porozuměním [moudrostí] zkoumali smysl těchto nauk. Jelikož nezkoumají svým porozuměním smysl těchto nauk, nesouhlasí s nimi ve svých úvahách. Studují Dhammu jenom proto, aby mohli kritizovat druhé a vítězit v debatách s nimi, takže nedosáhnou onoho [pravého] cíle, kvůli němuž je třeba studovat Dhammu. Tyto špatně pochopené nauky povedou nadlouho k jejich neprospěchu (*ahitāya*) a strasti (*dukkhāya*). A z jakého důvodu? Kvůli jejich špatnému pochopení.

Jako kdyby nějaký člověk potřebující hada, hledající hada, pídící se po hadovi uviděl velkého hada a chytil by ho za tělo nebo za ocas. Ten had by se otočil a kousl by ho do ruky, do nohy či do jiné části těla. Následkem toho by onen člověk došel smrti nebo smrtelné bolesti. A z jakého důvodu? Kvůli špatnému uchopení toho hada.

Podobně, mniši, někteří pošetilci zde studují Dhammu – rozpravy, recitace, výklady, verše, výroky, proslovy, příběhy o zrodech, divy, odpovědi na otázky – aniž by svým porozuměním [moudrostí] zkoumali smysl těchto nauk. Jelikož nezkoumají svým porozuměním smysl těchto nauk, nesouhlasí s nimi ve svých úvahách. Studují Dhammu jenom proto, aby mohli kritizovat druhé a vítězit v debatách s nimi, takže nedosáhnou onoho [pravého] cíle, kvůli němuž je třeba studovat Dhammu. Tyto špatně pochopené nauky povedou nadlouho k jejich neprospěchu a strasti. A z jakého důvodu? Kvůli jejich špatnému pochopení.

Zde, mniši, někteří synové z dobrých (*kulaputtā*) rodin studují Dhammu – rozpravy, recitace, výklady, verše, výroky, proslovy, příběhy o zrodech, divy, odpovědi na otázky – a zkoumají svým porozuměním [moudrostí] smysl těchto nauk. Jelikož zkoumají svým porozuměním smysl těchto nauk, souhlasí s nimi ve svých

úvahách. Nestudují Dhammu proto, aby mohli kritizovat druhé a vítězit v debatách s nimi, takže dosáhnou onoho [pravého] cíle, kvůli němuž je třeba studovat Dhammu. Tyto dobře pochopené nauky povedou nadlouho k jejich prospěchu (*hitāya*) a blahu (*sukhāya*). A z jakého důvodu? Kvůli jejich dobrému pochopení.

Jako kdyby nějaký člověk potřebující hada, hledající hada, pídící se po hadovi uviděl velkého hada a obratně by ho přidržel rozštěpeným klackem, načež by ho chytil za krk. Ačkoli by had svým tělem obtočil jeho ruku, jeho nohu či jinou část těla, nedošel by následkem toho smrti ani smrtelné bolesti. A z jakého důvodu? Kvůli dobrému uchopení toho hada.

Podobně, mniši, někteří dobří synové zde studují Dhammu – rozpravy, recitace, výklady, verše, výroky, proslovy, příběhy o zrodech, divy, odpovědi na otázky – aniž by svým porozuměním [moudrostí] zkoumali smysl těchto nauk. Jelikož nezkoumají svým porozuměním smysl těchto nauk, nesouhlasí s nimi ve svých úvahách. Studují Dhammu jenom proto, aby mohli kritizovat druhé a vítězit v debatách s nimi, takže nedosáhnou onoho [pravého] cíle, kvůli němuž je třeba studovat Dhammu. Tyto špatně pochopené nauky povedou nadlouho k jejich neprospěchu a strasti. A z jakého důvodu? Kvůli jejich špatnému pochopení. Proto, mniši, rozumíte-li smyslu mých slov, měli byste si jej takto zapamatovat. Nerozumíte-li smyslu mých slov, měli byste se na něj zeptat buď mne, nebo zkušených mnichů.

### [Přirovnání k voru]

Mniši, vyložím vám Dhammu, jejímž účelem je překonání (*nittharaṇatthāya*), nikoli podržení (*no gahaṇatthāya*), za pomoci přirovnání k voru (*kullūpamaṃ*). Poslouchejte, dávejte dobrý pozor a já budu hovořit.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděli mniši.

Vznešený pravil: „Jako kdyby nějaký člověk na cestě přišel k velkému říčnímu proudu, jehož blízký břeh by byl nebezpečný a vzbuzující strach a jehož druhý břeh by byl bezpečný a prostý strachu. Nebyla by tam však žádná loď k přeplutí ani žádný most, po němž by se dalo přejít na druhou stranu. Onen člověk by si pomyslel: ‚Je zde tento velký říční proud, jehož blízký břeh je nebezpečný a vzbuzující



strach a jehož druhý břeh je bezpečný a prostý strachu. Není tu však žádná loď k přeplutí ani žádný most, po němž by se dalo přejít na druhou stranu. Co kdybych sebral nějakou trávu, dříví, větve a listí a svázal si z nich vor, s jehož pomocí, usilovně zabíraje rukama i nohama, bych se bezpečně přeplavil na druhý břeh?’

A pak by onen člověk sebral nějakou trávu, dříví, větve a listí a svázal by si z nich vor, s jehož pomocí, usilovně zabíraje rukama i nohama, by se bezpečně přeplavil na druhý břeh. Poté, když se přeplavil a stanul na druhém břehu, by si pomyslel: ‚Tento vor byl pro mě velmi užitečný, s jeho pomocí, usilovně zabíraje rukama i nohama, jsem se bezpečně přeplavil na druhý břeh. Co kdybych si ho teď naložil na hlavu či na rameno a vydal se, kam potřebuji?’ Co myslíte, mniši, dělal by ten člověk to, co by se mělo správně učinit s tím vorem?’ „Ne, Ctihodný pane.“

„A co by měl ten člověk správně udělat, mniši? Když se přeplavil a stanul na druhém břehu, měl by si pomyslet: ‚Tento vor byl pro mě velmi užitečný, s jeho pomocí, usilovně zabíraje rukama i nohama, jsem se bezpečně přeplavil na druhý břeh. Co kdybych ho teď odložil na zem nebo ho spustil do vody a vydal se, kam potřebuji?’ Kdyby takto jednal, mniši, dělal by ten člověk to, co by se mělo správně učinit s tím vorem. Právě tak, mniši, já vykládám Dhammu, jejímž účelem je překonání, nikoli podržení, za pomoci přirovnání k voru. Rozumíte-li Dhammě takto přirovnané k voru, mniši, měli byste opustit (*pahātabbā*) i dobré stavy (*dhammā*), nemluvě o nedobrych stavech (*adhammā*).

### [Názorová stanoviska]

Mniši, je těchto šest názorových stanovisek. Kterých šest? Zde nepoučený obyčejný člověk (*assutavā puthujjano*), který si nehledí ušlechtilých (*ariyānaṃ adassāvī*), je neznalý (*akovidō*) a neukázněný (*avinīto*) v Učení ušlechtilých (*ariyadhamme*), který si nehledí dobrých lidí, je neznalý a neukázněný v Učení dobrých lidí (*sappurisadhamme*), (1) nahlíží hmotu [tělesnost] (*rūpaṃ*) takto: ‚Toto je moje, toto jsem já, toto je mé já,‘ (2) nahlíží pocítování (*vedanaṃ*) takto: ‚Toto je moje, toto jsem já, toto je mé já,‘ (3) nahlíží vnímání (*saññaṃ*) takto: ‚Toto je moje, toto jsem já, toto je mé já,‘ (4) nahlíží formace (*saṅkhāre*)

takto: ‚Toto je moje, toto jsem já, toto je mé já,‘ (5) nahlíží to, co je viděno (*diṭṭhaṃ*), slyšeno (*sutaṃ*), zakoušeno (*mutaṃ*), poznáváno (*viññātaṃ*), dosahováno (*pattaṃ*), vyhledáváno (*pariyesitaṃ*) a zkoumáno myslí (*anuvicariṭaṃ manasā*), takto: ‚Toto je moje, toto jsem já, toto je mé já.‘ A rovněž toto (6) názorové stanovisko (*diṭṭhiṭṭhānaṃ*): toto je svět (*so loko*) a toto jsem já (*so attā*), po smrti budu stálý (*nicco*), trvalý (*dhuvo*), věčný (*sassato*), nepodléhající změně (*avipariṇāmadhammo*) a potrvám tam až na věčnost – i to nahlíží takto: ‚Toto je moje (*etaṃ mama*), toto jsem já (*esoṃham-asmi*), toto je mé já (*eso me attā*).‘

Poučený ušlechtilý žák (*sutavā ariyasāvako*), mniši, který si hledí ušlechtilých (*ariyānaṃ dassāvī*), je znalý (*kovido*) a ukázněný (*suvinīto*) v Učení ušlechtilých (*ariyadhamme*), který si hledí dobrých lidí, je znalý a ukázněný v Učení dobrých lidí (*sappurisadhamme*), (1) nahlíží hmotu [tělesnost] takto: ‚Toto není moje, toto nejsem já, toto není mé já,‘ (2) nahlíží pociťování takto: ‚Toto není moje, toto nejsem já, toto není mé já,‘ (3) nahlíží vnímání takto: ‚Toto není moje, toto nejsem já, toto není mé já,‘ (4) nahlíží formace takto: ‚Toto není moje, toto nejsem já, toto není mé já,‘ (5) nahlíží to, co je viděno, slyšeno, zakoušeno, poznáváno, dosahováno, vyhledáváno a zkoumáno myslí, takto: ‚Toto není moje, toto nejsem já, toto není mé já.‘ A rovněž (6) toto názorové stanovisko: toto je svět a toto jsem já, po smrti budu stálý, trvalý, věčný, nepodléhající změně a potrvám tam až na věčnost – i to nahlíží takto: ‚Toto není moje (*netāṃ mama*), toto nejsem já (*nesoṃham-asmi*), toto není mé já (*na meso attā*).‘ Jelikož je takto nahlíží, není vzrušen (*na paritassati*) kvůli něčemu, co neexistuje (*asati*).“

### [Vzrušení a nevzrušení]

Po těchto slovech jeden mnich takto oslovil Vznešeného: „Ctihodný pane, může zde být vzrušení kvůli něčemu, co neexistuje vně?“ „Ano, mnichu,“ pravil Vznešený. „Zde, mnichu, si někdo myslí: ‚Ó, běda! Co bylo mé, to mi už nepatří. Co by mohlo být mé, to nezískám.‘ Pak se trápí, rmoutí a naříká, bije se v hrud’ a propadá malomyslnosti. Takto, mnichu, je zde vzrušení (*paritassanā*) kvůli něčemu, co neexistuje vně (*bahiddhā asati*).“

„A může zde být, Ctihodný pane, nevzrušení kvůli něčemu, co neexistuje vně?“ „Ano, mnichu,“ pravil Vznešený. „Zde, mnichu, si někdo nemyslí: ‚Ó, běda! Co bylo mé, to mi už nepatří. Co by mohlo být mé, to nezískám.‘ Pak se netrápí, nermoutí a nenaříká, nebije se v hrud’ a nepropadá malomyslnosti. Takto, mnichu, zde není vzrušení (*aparitassanā*) kvůli něčemu, co neexistuje vně.“

„Ctihodný pane, může zde být vzrušení kvůli něčemu, co neexistuje uvnitř?“ „Ano, mnichu,“ pravil Vznešený. „Zde, mnichu, má někdo takový názor: ‚Toto je svět a toto jsem já, po smrti budu stálý, trvalý, věčný, nepodléhající změně a potrvám tmaž na věčnost.‘ Uslyší pak Tathāgatu či Tathāgatova žáka, jak učí Dhammu pro vykořenění všech názorových stanovisek, připoutaností, posedlostí, ulpívání a sklonů (*ditṭhitṭhānā ditṭhitṭhāna pariyuṭṭhāna abhinivesa anusayānaṃ samugghātāya*), pro utišení všech formací (*sabbasaṅkhārasamathāya*), pro zavržení veškerého přivlastňování (*sabbūpadhipaṭinissaggāya*), pro vyhlazení toužení (*taṇhākkhayāya*), pro bezvášnivost (*virāgāya*), ustání (*nirōdhāya*) a vyvanutí [odpoutání] (*nibbānāya*). Pak si pomyslí: ‚Já zaniknu, budu zničen a nebudu již existovat!‘ Pak se trápí, rmoutí a naříká, bije se v hrud’ a propadá malomyslnosti. Takto, mnichu, je zde vzrušení kvůli něčemu, co neexistuje uvnitř (*ajjhataṃ asati*).“

„A může zde být, Ctihodný pane, nevzrušení kvůli něčemu, co neexistuje uvnitř?“ „Ano, mnichu,“ pravil Vznešený. „Zde, mnichu, nemá někdo takový názor: ‚Toto je svět a toto jsem já, po smrti budu stálý, trvalý, věčný, nepodléhající změně a potrvám tam až na věčnost.‘ Uslyší pak Tathāgatu či Tathāgatova žáka, jak učí Dhammu pro vykořenění všech názorových stanovisek, připoutaností, posedlostí, ulpívání a sklonů, pro utišení všech formací, zavržení veškerého přivlastňování, vyhlazení toužení, ztrátu vášně, ustání a vyvanutí. Pak si nepomyslí: ‚Já zaniknu, budu zničen a nebudu již existovat!‘ Pak se netrápí, nermoutí a nenaříká, nebije se v hrud’ a nepropadá malomyslnosti. Takto, mnichu, zde není vzrušení kvůli něčemu, co neexistuje uvnitř.“

### [Nestálost, strast a ne-já]

Mniši, můžete se klidně chopit majetku (*pariggaho*), který je stálý, trvalý, věčný, nepodléhající změně a potrvá až na věčnost. Ale

vidíte nějaký takový majetek, mniši?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „Dobře, mniši, ani já nevidím takový majetek, který je stálý, trvalý, věčný, nepodléhající změně a potrvá až na věčnost.

Můžete klidně ulpívat na učení [teorii] o já (*attavādupādānaṃ*), které v tom, kdo na něm ulpívá, nevyvolá trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Ale vidíte nějaké takové učení [teorii] o já?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „Dobře, mniši, ani já nevidím takové učení [teorii] o já, které by v tom, kdo na něm ulpívá, nevyvolalo trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství.

Můžete se klidně opírat o názor (*ditṭhinissayaṃ*), který by v tom, kdo se o něj opírá, nevyvolal trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Ale vidíte nějaký takový názor?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „Dobře, mniši, ani já nevidím takový názor, který by v tom, kdo se o něj opírá, nevyvolal trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Kdyby zde bylo nějaké já, mniši, bylo by tu i něco, co náleží k já?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Nebo kdyby zde bylo něco, co náleží k já, bylo by tu i já?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Jelikož však já ani to, co náleží k já, vpravdě a vskutku není k nalezení, není toto názorové stanovisko: ‚Toto je svět a toto jsem já, po smrti budu stálý, trvalý, věčný, nepodléhající změně a potrvám tam až na věčnost‘ úplně a naprosto pošetilé učení (*kevalo paripūro bāladhammo*)?“ „Co jiného by to mohlo být, Ctihodný pane, než úplně a naprosto pošetilé učení?“

„Co myslíte, mniši, je (1) hmota [tělesnost] stálá (*niccaṃ*), nebo nestálá (*aniccaṃ*)?“ „Nestálá, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé je šťastné (*sukhaṃ*), nebo strastné (*dukkhaṃ*)?“ „Strastné, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, strastné a je předmětem změny (*vipariṇāmadhammaṃ*), je správné nazírat jako: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já?‘ „Ne, Ctihodný pane.“

„Co myslíte, mniši, je (2) pocítování stálé nebo nestálé?“ „Nestálé, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, je šťastné nebo strastné?“ „Strastné, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, strastné a je předmětem změny, je správné nazírat jako: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já?‘ „Ne, Ctihodný pane.“

„Co myslíte, mniši, je (3) vnímání stálé nebo nestálé?“ „Nestálé, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, je šťastné nebo strastné?“ „Strastné, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, strastné a je

předmětem změny, je správné nazírat jako: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já?‘ „Ne, Ctihodný pane.“

„Co myslíte, mniši, jsou (4) formace stálé nebo nestálé?“ „Nestálé, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, je šťastné nebo strastné?“ „Strastné, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, strastné a je předmětem změny, je správné nazírat jako: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já?‘ „Ne, Ctihodný pane.“

„Co myslíte, mniši, je (5) vědomí stálé nebo nestálé?“ „Nestálé, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, je šťastné nebo strastné?“ „Strastné, Ctihodný pane.“ „A to, co je nestálé, strastné a je předmětem změny, je správné nazírat jako: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já?‘ „Ne, Ctihodný pane.“

Proto, mniši, jakákoli (1) hmota [tělesnost] – ať minulá, budoucí či přítomná, vnitřní či vnější, hrubá (*oḷārikaṃ*) či jemná (*sukhumaṃ*), nízká (*hīnaṃ*) či vznešená (*paṇītaṃ*), vzdálená (*dūre*) či blízká (*santike*) – veškerá hmota [tělesnost] by měla být nahlížena se správným porozuměním (*sammappaññāya*), v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ*): ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘

Proto, mniši, jakékoli (2) pocítování – ať minulé, budoucí či přítomné, vnitřní či vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké – veškeré pocítování by mělo být nahlíženo se správným porozuměním, v souladu se skutečností: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘

Proto, mniši, jakékoli (3) vnímání – ať minulé, budoucí či přítomné, vnitřní či vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké – veškeré vnímání by mělo být nahlíženo se správným porozuměním, v souladu se skutečností: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘

Proto, mniši, jakékoli (4) formace – ať minulé, budoucí či přítomné, vnitřní či vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké – veškeré formace by měly být nahlíženy se správným porozuměním, v souladu se skutečností: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘

Proto, mniši, jakékoli (5) vědomí – ať minulé, budoucí či přítomné, vnitřní či vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké – veškeré vědomí by mělo být nahlíženo se

správným porozuměním, v souladu se skutečností: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘

Mniši, vnímaje toto, poučený ušlechtilý žák se odvrací (*nibbindati*) od hmoty [tělesnosti], od pocíťování, od vnímání, od formací a od vědomí. Když se odvrátí, ztratí vášeň (*nibbidā virajjati*). Když ztratí vášeň, tak se osvobodí (*virāgā vimuccati*). Když je osvobozen, je v něm poznání osvobození a ví: ‚Ukončeno je zrozování, dokonán je čistý [svatý] život, úkol je splněn, po tomto zde již není nic dalšího.‘

### [Zasloužilý]

Takový mnich se nazývá: ‚Ten, kdo nadzvedl břevno (*ukkhittapaligho*), ten, kdo zaplnil příkop (*sañkiṇṇaparikkho*), ten, kdo vytáhl sloup (*abbūlhesiko*), ten, kdo odstranil závoru (*niraggaḷo*), ten, kdo je ušlechtilý, se spuštěným praporem, kdo složil břemeno a je odpoután (*ariyo pannaddhajo pannabhāro viṣaṃyutto*).‘

A jak je tím, kdo nadzvedl břevno? Zde mnich opustil nevědomost (*avijjā pahīnā*), uťal ji u kořene (*ucchinnamūlā*), podobně jako pařez palmovníku, zbavil ji možnosti existence (*anabhāvaṃkatā*), takže již nemůže více vyvstat. Takto je tím, kdo nadzvedl břevno.

A jak je tím, kdo zaplnil příkop? Zde mnich opustil putování od zrodu ke zrodu (*jātisaṃsāro pahīno*) – opětovné bytí (*ponobbhaviko*), uťal ho u kořene, podobně jako pařez palmovníku, zbavil ho možnosti existence, takže již nemůže více vyvstat. Takto je tím, kdo zaplnil příkop.

A jak je tím, kdo vytáhl sloup? Zde mnich opustil toužení (*taṇhā pahīnā*), uťal ho u kořene, podobně jako pařez palmovníku, zbavil ho možnosti existence, takže již nemůže více vyvstat. Takto je tím, kdo vytáhl sloup.

A jak je tím, kdo odstranil závoru? Zde mnich opustil pět pout, jež vážou k nižšímu světu (*pañca orambhāgiyāni saṃyojanāni pahīnāni*), uťal je u kořene, podobně jako pařez palmovníku, zbavil je možnosti existence, takže již nemohou více vyvstat. Takto je tím, kdo odstranil závoru.

A jak je tím, kdo je ušlechtilý, se spuštěným praporem, kdo složil břemeno a je odpoután? Zde mnich opustil domýšlivost ‚já jsem‘

(*asmi-māno pahīno*), uťal ji u kořene, podobně jako pařez palmovníku, zbavil ji možnosti existence, takže již nemůž e více vyvstat. Takto je tím, kdo je ušlechtilý, se spuštěným praporem, kdo složil břemeno a je odpoután.

Když bohové s Indrou, Brahmou a Pajāpatim hledají mnicha, jehož mysl je takto osvobozena, nemohou nalézt [nic, o čem by mohli říci]: ‚Na tomto je závislé vědomí toho, kdo dospěl k takovosti (*tathāgataṃ*).‘ A z jakého důvodu? Neboť ten, kdo dospěl k takovosti, je nepostižitelný zde a nyní (*dittevōāhaṃ dhamme ananuvijjoti*), říkám.

### [Obviňování Tathāgaty]

Když toto vykládám a učím, mniši, někteří asketové a bráhmani mě takto nepodloženě, planě, falešně a nepravdivě obviňují: ‚Asketa Gotama zavádí [do zkázy], neboť hlásá zánik, zničení a nebytí zde jsoucí bytosti.‘ Ač takový nejsem a toto nevykládám, někteří asketové a bráhmani mě tak nepodloženě, planě, falešně a nepravdivě obviňují. Jako dříve, mniši, tak i nyní učím pouze o strasti (*dukkhaṃ*) a o jejím ustání (*nirodhaṃ*). Jestliže druzí kvůli tomu Tathāgatu proklínají, nadávají mu, spílají mu a trápí ho, Tathāgata necítí zášť, rozmrzelost ani zlobu ve své mysli. Jestliže druzí kvůli tomu Tathāgatu ctí, uznávají, považují si ho a respektují ho, Tathāgata necítí potěšení, radost ani pozdvižení ve své mysli. Jestliže druzí kvůli tomu Tathāgatu ctí, uznávají, považují si ho a respektují ho, Tathāgata si myslí: ‚Vykonávají tyto činy kvůli tomu, čemu bylo již dříve plně porozuměno.‘

Proto, mniši, budou-li vás druzí proklínat, nadávat vám, spílat vám a trápit vás, neměli byste chovat zášť, rozmrzelost ani zlobu ve své mysli. Budou-li vás druzí ctít, uznávat, považovat si vás a respektovat vás, neměli byste chovat potěšení, radost ani pozdvižení ve své mysli. Budou-li vás druzí ctít, uznávat, považovat si vás a respektovat vás, měli byste si myslet: ‚Vykonávají tyto činy kvůli tomu, čemu bylo již dříve plně porozuměno.‘

### [Co není vaše]

Proto, mniši, co není vaše (*yaṃ na tumhākaṃ*), to opusťte (*taṃ pajahatha*). Opusťte-li to, bude to na dlouhou dobu k vašemu

prospěchu a blahu. A co není vaše? (1) Hmota [tělesnost] není vaše. Opusťte ji. Opustíte-li ji, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (2) Pociťování není vaše. Opusťte jej. Opustíte-li jej, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (3) Vnímání není vaše. Opusťte jej. Opustíte-li jej, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (4) Formace nejsou vaše. Opusťte je. Opustíte-li je, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (5) Vědomí není vaše. Opusťte jej. Opustíte-li je, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu.

Co myslíte, mniši, kdyby někdo v tomto Džétově háji (*Jetavanaṃ*) odnášel trávu, dříví, větve a listí, pálił by je nebo s nimi nakládal, jak se mu zlíbí, mysleli byste si: „Ten člověk odnáší nás, pálił nás nebo nakládá, jak se mu zlíbí s námi?“ „Ne Ctihodný pane.“ „A proč?“ „Protože to není naše já, ani nic, co by náleželo k našemu já.“

„Právě tak, mniši, co není vaše, to opusťte. Opustíte-li to, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. A co není vaše? (1) Hmota [tělesnost] není vaše. Opusťte ji. Opustíte-li ji, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (2) Pociťování není vaše. Opusťte jej. Opustíte-li jej, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (3) Vnímání není vaše. Opusťte jej. Opustíte-li jej, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (4) Formace nejsou vaše. Opusťte je. Opustíte-li je, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu. (5) Vědomí není vaše. Opusťte jej. Opustíte-li jej, bude to na dlouhou dobu k vašemu prospěchu a blahu.

### [Závěr]

Mniši, tato Dhamma je mnou dobře vyložená (*svākkhāto*), přednesená (*uttāno*), odkrytá (*vivaṭo*), vysvětlená (*pakāsito*) a odhalená (*chinnapilotiko*).

V této Dhammě mnou dobře vyložené, přednesené, odkryté, vysvětlené a odhalené nelze rozeznat žádný koloběh [existence] (*vaṭṭaṃ*) u těch mnichů, kteří jsou zasloužilí (*arahanto*), kteří odstranili své zákaly (*khīṇāsavā*), dospěli k završení (*vusitavanto*), splnili svůj úkol (*katakarāṇīyā*), složili břemeno (*ohitabhārā*),



dosáhli pravého cíle (*anuppattasadatthā*), zcela odstranili pouta bytí (*parikkhīṇabhavasamyojanā*) a jsou osvobozeni správným porozuměním (*sammadaññā vimuttā*).

V této Dhammě mnou dobře vyložené, přednesené, odkryté, vysvětlené a odhalené všichni mniši, kteří opustili pět pout, jež vážou k nižšímu světu (*pañcorambhāgiyāni samyojanāni pahīnāni*), svévolně vyvstanou (*opapātikā*) [v Čistých příbytcích], kde dosáhnou konečného odpoutání (*parinibbāyino*) a již se nevrátí (*anāvattidhammā*) do tohoto světa.

V této Dhammě mnou dobře vyložené, přednesené, odkryté, vysvětlené a odhalené všichni mniši, kteří opustili [první] tři pouta (*tīṇi samyojanāni pahīnāni*) a oslabili vášeň, nenávist a zaslepenost (*rāgadosamohā tanubhūtā*), jsou těmi, kdo se jen jednou vrátí do tohoto světa (*sakadāgāmino*), a zde učiní konec strasti (*dukkhassantaṃ*).

V této Dhammě mnou dobře vyložené, přednesené, odkryté, vysvětlené a odhalené všichni mniši, kteří opustili [první] tři pouta, vstoupili do proudu (*sotāpannā*), nemohou již upadnout do bědných stavů (*avinipātadhammā*), mají jistotu (*niyatā*) a směřují k probuzení (*sambodhiparāyanā*).

V této Dhammě mnou dobře vyložené, přednesené, odkryté, vysvětlené a odhalené všichni mniši, kteří jsou následovníky Dhammy (*dhammānusārino*) či následovníky důvěry (*saddhānusārino*), směřují k probuzení.

V této Dhammě mnou dobře vyložené, přednesené, odkryté, vysvětlené a odhalené všichni ti, kteří ke mně mají dostatečnou důvěru (*saddhāmatṭaṃ*) a lásku (*pemamattāṃ*), směřují do nebe (*saggaparāyanā*).“

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 23. *Vammika suttaṃ*

### Mraveniště

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathī, v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy ctihodný Kumāra Kassapa prodléval v Háji slepců. Tehdy, když noc již značně pokročila, jisté božstvo (*devatā*), jehož velká krása ozářila celý Háj slepců, přistoupilo ke ctihodnému Kumāra Kassapovi a postavilo se stranou, načež ho takto oslovilo: „Mnichu, mnichu, toto mraveniště v noci kouří a ve dne plane.

#### [Otázka božstva]

Bráhman řekl: ‚Vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí závoru: ‚Závora, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň závoru, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí ropuchu: ‚Ropucha, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň ropuchu, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí vidlici [rozdvojku]: ‚Vidle, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň vidlici, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí síto: ‚Síto, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň síto, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí želvu: ‚Želva, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň želvu, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí sekeru a špalek [popraviště]: ‚Sekera a špalek, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň sekeru a špalek, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí maso a šlachy: ‚Maso a šlachy, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň maso a šlachy, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí Nāgu [Velkého tvora]: ‚Nāga, pane.‘ Bráhman

řekl: ‚Zadrž, neubližuj Nāgovi, vzdej úctu Nāgovi!‘

Nyní, mnichu, jdi za Vznešeným a polož mu tuto otázku. Co ti Vznešený odpoví, to si dobře zapamatuj. V tomto světě s jeho bohy, Máry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí, nevidím nikoho, kdo by mohl uspokojit mysl odpovědí na tuto otázku, kromě Tathāgaty nebo Tathāgatova žáka nebo někoho, kdo byl od něj poučen.“

Toto řeklo ono božstvo (*devatā*), načež odtamtud zmizelo.

### [Přirovnání k mraveništi]

Když skončila noc, ctihodný Kumāra Kassapa přistoupil k Vznešenému, poklonil se mu a usedl stranou, načež Vznešeného oslovil: „Ctihodný pane, minulou noc ke mně přistoupilo jisté božstvo (*devatā*), jehož velká krása ozářila celý Háj slepců, postavilo se stranou, načež mě takto oslovilo: ‚Mnichu, mnichu, toto mraveniště v noci kouří a ve dne plane.‘

Bráhman řekl: ‚Vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí závoru: ‚Závora, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň závoru, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí ropuchu: ‚Ropucha, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň ropuchu, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí vidlici [rozdvojku]: ‚Vidle, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň vidlici, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí síto: ‚Síto, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň síto, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí želvu: ‚Želva, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň želvu, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí sekeru a špalek [popraviště]: ‚Sekera a špalek, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň sekeru a špalek, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí maso a šlachy: ‚Maso a šlachy, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Odstraň maso a šlachy, vezmi motyku a kopej, moudrý člověče.‘ Moudrý člověk vezme motyku a kope, načež uvidí Nāgu [Velkého tvora]: ‚Nāga, pane.‘ Bráhman řekl: ‚Zadrž, neubližuj Nāgovi, vzdej úctu Nāgovi!‘

Nyní, mnichu, jdi za Vznešeným a polož mu tuto otázku. Co ti Vznešený odpoví, to si dobře zapamatuj. V tomto světě s jeho bohy, Máry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí, nevidím nikoho, kdo by mohl uspokojit mysl odpovědí na tuto otázku, kromě Tathāgaty nebo Tathāgatova žáka nebo někoho, kdo byl od něj poučen.' Toto řeklo ono božstvo (*devatā*), načež odtamtud zmizelo.

### [Závěr]

Co je mraveniště, Ctihodný pane? Co je kouř v noci a plameny ve dne? Kdo je bráhman a kdo je moudrý člověk? Co je motyka a co je kopání? Co je závora, ropucha, vidle [rozdvojka], síto, želva, sekera a špalek [popraviště], maso a šlachy? Kdo je Nāga?"

„Mraveniště, mnichu, je název pro tělo složené ze čtyř velkých prvků (*cātummahābhūtikassa kāyassa adbhivacanaṃ*), vzniklé z matky a otce, podporované tělesnou výživou, které je nestálé, je předmětem zničení, rozpadu a zániku. Jakákoli činnost (*kammante*) prováděná během dne a noci, tvořená rozmyšlením (*anuvitakketi*) a rozvažováním (*anuvicāreti*) – to je název pro kouř v noci. Jakékoli rozmyšlení a rozvažování během dne a noci, jež vyplyne do mentální (*manasā*), slovní (*vācāya*) a tělesné (*kāyena*) činnosti – to je název pro plameny ve dne. Bráhman je název pro Tathāgatu, zasloužilého (*arahato*), dokonale probuzeného (*sammāsambuddhassa*). Moudrý člověk je název pro cvičícího se bhikkhua (*sekkhassa bhikkhuno adbhivacanaṃ*). Motyka je název pro moudrost ušlechtilých (*ariyā paññā*). Kopání je název pro vyvíjení energického úsilí (*vīriyārambho*). Závora je název pro nevědomost (*avijjā*). Odstranění závory je opuštění nevědomosti. To je smyslem tohoto: ‚Moudrý člověk vezme motyku a kope.‘

Ropucha je název pro hněv a zoufalství (*kodhūpāyāso*). Odstranění ropuchy je opuštění hněvu a zoufalství. To je smyslem tohoto: Moudrý člověk vezme motyku a kope. Vidle [rozdvojka] je název pro pochybnosti (*vicikicchā*). Odstranění vidle je opuštění pochybností. To je smyslem tohoto: ‚Moudrý člověk vezme motyku a kope.‘

Síto je název pro pět překážek (*pañca nīvaraṇāni*), totiž – (1) smyslná touha (*kāmacchando*), (2) zlovůle (*byāpādo*), (3) lenivost a malátnost (*thīna-middhaṃ*), (4) neklid a rozrušenost (*uddhacca-kukkuccaṃ*), (5) pochybnost (*vicikicchā*). Odstranění síta je opuštění pěti překážek. To je smyslem tohoto: „Moudrý člověk vezme motyku a kope.“

Želva je název pro pět skupin ulpívání (*pañca upādānakkhandhā*), totiž (1) hmota [tělesnost] (*rūpa-upādānakkhandho*), (2) pocíťování (*vedanā~*), (3) vnímání (*saññā~*), (4) formace (*saṅkhāra~*), (5) vědomí (*viññāṇa~*). Odstranění želvy je opuštění pěti skupin ulpívání. To je smyslem tohoto: „Moudrý člověk vezme motyku a kope.“

Sekera a špalek [popraviště] je název pro pět pramenů smyslnosti (*pañca kāmagaṇā*) – (1) hmotné tvary vnímané [poznávané] okem (*cakkhaviññeyyā rūpā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní; (2) zvuky vnímané uchem (*sotaviññeyyā saddā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní; (3) vůně vnímané nosem (*ghānaviññeyyā gandhā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní; (4) chutě vnímané jazykem (*jivhāviññeyyā rasā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní; (5) doteky vnímané tělem (*kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní. Odstranění sekery a špalku je opuštění pěti pramenů smyslnosti. To je smyslem tohoto: „Moudrý člověk vezme motyku a kope.“

Maso a šlachy je název pro potěšení a vášň (*nandīrāgo*). Odstranění masa a šlach je opuštění potěšení a vášně. To je smyslem tohoto: „Moudrý člověk vezme motyku a kope.“

Nāga [Velký tvor] je název pro mnicha oproštěného od zákalů (*khīṇāsavassa bhikkhuno adhvacaṇaṃ*). To je smysl tohoto: „Zadrž, neubližuj Nāgovi, vzdej úctu Nāgovi!“

Tak pravil Vznešený. Potěšený ctihodný Kumāra Kassapa se zaradoval ze slov Vznešeného.

## 24. *Rathavināta suttaṃ*

### Spojení dostavníků

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Rājagaze, v Bambusovém háji, ve Veverčím parku. Tehdy mnozí mniši z [jejich] rodné země, poté co ukončili své ústraní během období dešťů, přistoupili k Vznešenému, poklonili se mu a usedli stranou. Když zde byli takto usazeni, Vznešený je oslovil: „Mniši, kdo z mnichů z [naší] rodné země je svými společníky v čistém životě uctíván jako ten:

#### [Deset znaků úctyhodnosti]

(1) kdo má sám málo přání (*appiccho*) a učí ostatní mnichy mít málo přání, (2) kdo je sám spokojený (*santutṭho*) a učí ostatní mnichy spokojenosti, (3) kdo je sám odloučený (*pavivitto*) a učí ostatní mnichy odloučenosti, (4) kdo se sám straní společnosti (*asaṃsatṭho*) a učí ostatní mnichy stranit se společnosti, (5) kdo je sám energický (*āradhāvīriyo*) a učí ostatní mnichy energičnosti, (6) kdo je sám obdařen ctností (*sīlasampanno*) a učí ostatní mnichy ctnosti, (7) kdo je sám obdařen soustředěním (*samādhisampanno*) a učí ostatní mnichy soustředění, (8) kdo je sám obdařen moudrostí (*paññāsampanno*) a učí ostatní mnichy moudrosti, (9) kdo je sám obdařen osvobozením (*vimuttisampanno*) a učí ostatní mnichy osvobození, (10) kdo je sám obdařen poznáním a viděním osvobození (*vimuttiññāḍassanasampanno*) a učí ostatní mnichy poznání a vidění osvobození, kdo poučuje, ukazuje, ozřejmuje, navádí, povzbuzuje a podněcuje své společníky v čistém životě?“

„Ctihodný pane, je to ctihodný Puṇṇa Mantāniputta [syn Mantāni], kdo je v [naší] rodné zemi svými společníky v čistém životě takto uctíván jako ten:

(1) kdo má sám málo přání a učí ostatní mnichy mít málo přání, (2) kdo je sám spokojený a učí ostatní mnichy spokojenosti, (3) kdo je sám odloučený a učí ostatní mnichy odloučenosti, (4) kdo se sám straní společnosti a učí ostatní mnichy stranit se společnosti, (5) kdo je sám energický a učí ostatní mnichy energičnosti, (6) kdo je sám obdařen ctností a učí ostatní mnichy ctnosti, (7) kdo je sám obdařen soustředěním a učí ostatní mnichy soustředění, (8) kdo je sám obdařen moudrostí a učí ostatní mnichy moudrosti, (9) kdo je sám obdařen osvobozením a učí ostatní mnichy osvobození, (10) kdo je sám obdařen poznáním a viděním osvobození a učí ostatní mnichy poznání a vidění osvobození, jako ten, kdo poučuje, ukazuje, ozřejmuje, navádí, povzbuzuje a podněcuje své spolčníky v čistém životě.“

“Tehdy si ctihodný Sāriputta, sedící nedaleko Vznešeného, pomyslel: „Pro ctihodného Puṇṇu Mantāniputtu je ziskem, velkým ziskem, že ho jeho spolčníci v čistém životě takto chválí bod po bodu v přítomnosti Učitele. Snad se někdy budu moci setkat se ctihodným Puṇṇou Mantāniputtou, snad s ním budu mít nějaký rozhovor.“

### [Setkání]

Potom, když Vznešený pobyl v Rājagaze jak dlouho mu bylo libo, putoval postupně do Sāvathī. Když tam přišel, prodléval v Džétově háji, Anāthapiṇḍikově zahradě. Ctihodný Puṇṇa Mantāniputta slyšel: „Vznešený přišel do Sāvathī a prodlévá v Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě.“ Pak ctihodný Puṇṇa Mantāniputta uklidil své místo, vzal své svrchní roucho, mísu a putoval postupně do Sāvathī. Když tam přišel, vydal se do Džétova háje, Anāthapiṇḍikovy zahrady, aby spatřil Vznešeného. Když se Vznešenému poklonil a usedl stranou, Vznešený ho poučil, navedl, podnítil a povzbudil řečí o Dhammě. Ctihodný Puṇṇa Mantāniputta se potěšen zaradoval ze slov Vznešeného, vstal ze svého místa, poklonil se Vznešenému, obešel ho po pravé straně a odešel do Háje slepců, aby tam strávil den.

Nějaký mnich (*bhikkhu*) pak přišel ke ctihodnému Sāriputtovi a řekl mu: „Příteli Sāriputto, mnich Puṇṇa Mantāniputta, o kterém

jsi tak dobře hovořil, byl právě Vznešeným poučen, naveden, podnícen a povzbuzen řečí o Dhammě, načež se potěšen zaradoval ze slov Vznešeného, vstal ze svého místa, poklonil se Vznešenému, obešel ho po pravé straně a odešel do Háje slepců, aby tam strávil den.“ Ctihodný Sāriputta vzal svou podložku k sezení a následoval ctihodného Puṇṇu Mantāniputtu, maje na dohled jeho hlavu. Ctihodný Puṇṇa Mantāniputta pak vstoupil do Háje slepců a usedl u kořene nějakého stromu, aby tam strávil den. Ctihodný Sāriputta rovněž vstoupil do Háje slepců a usedl u kořene jiného stromu, aby tam též strávil den.

Když pak nastal večer, ctihodný Sāriputta vstal ze svého meditačního ústraní, přistoupil ke ctihodnému Puṇṇovi Mantāniputtovi, vyměnil si s ním přátelské pozdravy, usedl stranou a oslovil ctihodného Puṇṇu Mantāniputtu:

### [Sedm stavů očištění]

„Příteli, je u Vznešeného veden čistý [svatý] život (*brahmacariyaṃ*)?“ „Ano, příteli.“

„Je to kvůli (1) očištění ctnosti (*sīlavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?“ „Ne, příteli.“ „Je to tedy kvůli (2) očištění mysli (*cittavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?“ „Ne, příteli.“ „Je to tedy kvůli (3) očištění názoru (*diṭṭhivisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?“ „Ne, příteli.“ „Je to tedy kvůli (4) očištění překonáním pochybností (*kaṅkhāvitaraṇavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?“ „Ne, příteli.“ „Je to tedy kvůli (5) očištění poznáním a viděním toho, co je stezka a toho, co není stezka (*maggāmaggañāṇadassanavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?“ „Ne, příteli.“ „Je to tedy kvůli (6) očištění poznáním a viděním postupu [po stezce] (*paṭipadāñāṇadassanavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?“ „Ne, příteli.“ „Je to tedy kvůli (7) očištění poznáním a viděním (*ñāṇadassanavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?“ „Ne, příteli.“

„Když jsem se tě zeptal: »Je to kvůli (1) očištění ctnosti (*sīlavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?«, řekl jsi: »Ne, příteli.«



Dále, když jsem se tě zeptal: »Je to tedy kvůli (2) očištění mysli (*cittavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?«, řekl jsi: »Ne, příteli.«

»Je to tedy kvůli (3) očištění názoru (*ditṭhivisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?«, takto tázán, jsi řekl: »Ne, příteli.«

Dále, když jsem se tě zeptal: »Je to tedy kvůli (4) očištění překonáním pochybností (*kaṅkhāvitaraṇavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?«, řekl jsi: »Ne, příteli.«

»Je to tedy kvůli (5) očištění poznáním a viděním toho, co je stezka a toho, co není stezka (*maggāmaggañāṇadassanavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?«, takto tázán, jsi řekl: »Ne, příteli.«

Dále, když jsem se tě zeptal: »Je to tedy kvůli (6) očištění poznáním a viděním postupu [po stezce] (*paṭipadāñāṇadassanavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?«, řekl jsi: »Ne, příteli.«

»Je to tedy kvůli (7) očištění poznáním a viděním (*ñāṇadassanavisuddhi*), příteli, že je u Vznešeného veden čistý život?«, takto tázán, jsi řekl: »Ne, příteli.« Kvůli čemu tedy, příteli, je veden čistý život u Vznešeného?

„Příteli, kvůli úplnému odpoutání beze zbytku lpění (*anupādāparinibbānaṃ*) je veden čistý život u Vznešeného.“

„Je očištění ctnosti, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?“ „Ne, příteli.“ „Je tedy očištění mysli, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?“ „Ne, příteli.“ „Je tedy očištění názoru, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?“ „Ne, příteli.“ „Je tedy očištění překonáním pochybností, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?“ „Ne, příteli.“ „Je tedy očištění poznáním a viděním toho, co je stezka a toho, co není stezka, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?“ „Ne, příteli.“ „Je tedy očištění poznáním a viděním postupu [po stezce], příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?“ „Ne, příteli.“ „Je tedy očištění poznáním a viděním, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?“ „Ne, příteli.“ „Ale, příteli, je úplné odpoutání beze zbytku lpění [dosažitelné] mimo tyto stavy [očištění]?“ „Ne, příteli.“

„Když jsem se tě zeptal: »Je očištění ctnosti, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?«, řekl jsi: »Ne, příteli.«

Dále, když jsem se tě zeptal: »Je tedy očištění mysli, příteli,

úplné odpoutání beze zbytku lpění? «, řekl jsi: »Ne, příteli.«

»Je tedy očištění názoru, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?«, takto tázán, jsi řekl: »Ne, příteli.«

Dále, když jsem se tě zeptal: »Je tedy očištění překonáním pochybností, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?«, řekl jsi: »Ne, příteli. «

»Je tedy očištění poznáním a viděním toho, co je stezka a toho, co není stezka, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?«, takto tázán, jsi řekl: »Ne, příteli.«

Dále, když jsem se tě zeptal: »Je tedy očištění poznáním a viděním postupu [po stezce], příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?«, řekl jsi: »Ne, příteli.«

»Je tedy očištění poznáním a viděním, příteli, úplné odpoutání beze zbytku lpění?«, takto tázán, jsi řekl: »Ne, příteli.«

A dále, když jsem se tě zeptal: »Ale, příteli, je úplné odpoutání beze zbytku lpění [dosažitelné] mimo tyto stavy [očištění]?«, řekl jsi: »Ne, příteli.«

Jak by měl být nahlížen smysl těchto slov, příteli?“

„Příteli, kdyby Vznešený popisoval (1) očištění ctnosti jako úplné odpoutání beze zbytku lpění, popisoval by to, co je stále doprovázeno lpěním jako úplné odpoutání beze zbytku lpění. Příteli, kdyby Vznešený popisoval (2) očištění mysli jako úplné odpoutání beze zbytku lpění, popisoval by to, co je stále doprovázeno lpěním jako úplné odpoutání beze zbytku lpění. Příteli, kdyby Vznešený popisoval (3) očištění názoru jako úplné odpoutání beze zbytku lpění, popisoval by to, co je stále doprovázeno lpěním jako úplné odpoutání beze zbytku lpění. Příteli, kdyby Vznešený popisoval (4) očištění překonáním pochybností jako úplné odpoutání beze zbytku lpění, popisoval by to, co je stále doprovázeno lpěním jako úplné odpoutání beze zbytku lpění. Příteli, kdyby Vznešený popisoval (5) očištění poznáním a viděním toho, co je stezka a toho, co není stezka jako úplné odpoutání beze zbytku lpění, popisoval by to, co je stále doprovázeno lpěním jako úplné odpoutání beze zbytku lpění. Příteli, kdyby Vznešený popisoval (6) očištění poznáním a viděním postupu [po stezce] jako úplné odpoutání beze zbytku lpění, popisoval by to, co je stále doprovázeno lpěním jako úplné

odpoutání beze zbytku lpění. Příteli, kdyby Vznešený popisoval (7) očištění poznáním a viděním jako úplné odpoutání beze zbytku lpění, popisoval by to, co je stále doprovázeno lpěním jako úplné odpoutání beze zbytku lpění. A kdyby konečné odpoutání beze zbytku lpění bylo [dosažitelné] mimo tyto stavy [očištění], mohl by ho dosáhnout obyčejný světský člověk (*puṭhujjano*), neboť obyčejný světský člověk je mimo tyto stavy [očištění].

### [Přirovnání k dostavníkům]

Dám ti, příteli, přirovnání, neboť pomocí přirovnání mohou inteligentní jedinci (*viññū purisā*) pochopit smysl řečeného. Jako kdyby kosalský král Pasenadi ze Sāvattḥī měl vyřídít nějaký naléhavý obchod v Sāketě, a mezi Sāvattḥī a Sāketou by pro něj byl připraven spoj sedmi dostavníků. Král, opouštěje Sāvattḥī, vyjde vnitřní palácovou branou a vstoupí do prvního dostavníku, kterým dojde k druhému dostavníku. Pak vystoupí z prvního dostavníku a vstoupí do druhého dostavníku, kterým dojde ke třetímu dostavníku. Pak vystoupí z druhého dostavníku a vstoupí do třetího dostavníku, kterým dojde ke čtvrtému dostavníku. Pak vystoupí ze třetího dostavníku a vstoupí do čtvrtého dostavníku, kterým dojde k pátému dostavníku. Pak vystoupí ze čtvrtého dostavníku a vstoupí do pátého dostavníku, kterým dojde k šestému dostavníku. Pak vystoupí z pátého dostavníku a vstoupí do šestého dostavníku, kterým dojde k sedmému dostavníku. Pak vystoupí z šestého dostavníku a vstoupí do sedmého dostavníku, kterým dojde k vnitřní palácové bráně v Sāketě. Pak vystoupí vnitřní palácovou branou a jeho přátelé a známí, jeho rodina a jeho příbuzní se ho zeptají: „Velký králi, přijel jsi k vnitřní palácové bráně do Sākety tímto dostavníkem?“ Jak by měl král Pasenadi odpovědět, aby správně odpověděl?“

„Král Pasenadi, aby správně odpověděl, by měl takto odpovědět: „Jelikož, zatímco jsem dlel v Sāvattḥī, měl jsem vyřídít nějaký naléhavý obchod zde v Sāketě, byl pro mě mezi Sāvattḥī a Sāketou připraven spoj sedmi dostavníků. Opouštěje Sāvattḥī, vyšel jsem vnitřní palácovou branou a vstoupil do prvního

dostavníku, kterým jsem dojel k druhému dostavníku. Pak jsem vystoupil z prvního dostavníku a vstoupil do druhého dostavníku, kterým jsem dojel ke třetímu dostavníku. Pak jsem vystoupil z druhého dostavníku a vstoupil do třetího dostavníku, kterým jsem dojel ke čtvrtému dostavníku. Pak jsem vystoupil ze třetího dostavníku a vstoupil do čtvrtého dostavníku, kterým jsem dojel k pátému dostavníku. Pak jsem vystoupil ze čtvrtého dostavníku a vstoupil do pátého dostavníku, kterým jsem dojel k šestému dostavníku. Pak jsem vystoupil z pátého dostavníku a vstoupil do šestého dostavníku, kterým jsem dojel k sedmému dostavníku. Pak jsem vystoupil ze šestého dostavníku a vstoupil do sedmého dostavníku, kterým jsem dojel k vnitřní palácové bráně zde v Sāketě. ' Takto by měl král Pasenadi odpovědět, aby správně odpověděl. "

„Stejně tak, příteli, účelem očištění ctnosti je dosažení očištění mysli. Účelem očištění mysli je dosažení očištění názoru. Účelem očištění názoru je dosažení očištění překonáním pochybností. Účelem očištění překonáním pochybností je dosažení očištění poznáním a viděním toho, co je stezka a toho, co není stezka. Účelem očištění poznáním a viděním toho, co je stezka a toho, co není stezka je dosažení očištění poznáním a viděním postupu [po stezce]. Účelem poznání a vidění postupu [po stezce] je dosažení očištění poznáním a viděním. Účelem očištění poznáním a viděním je dosažení úplného odpoutání beze zbytku lpění. Kvůli úplnému odpoutání beze zbytku lpění je veden čistý život u Vznešeného.“

### [Závěr]

Když toto bylo řečeno, ctihodný Sāriputta oslovil ctihodného Puṇṇu Mantāniputtu: „Jaké je jméno ctihodného, jak ho znají jeho společníci v čistém životě?“ „Mé jméno je Puṇṇa, příteli, a moji společníci v čistém životě mě znají jako Mantāniputtu.“ „Nádherné a zázračné je to, příteli. Jako poučený žák, který správně rozumí učení svého učitele – právě tak ctihodný Puṇṇa Mantāniputta bod po bodu zodpověděl hluboké otázky (*gambhīrapañhā*). Pro jeho společníky v čistém životě je to ziskem, velkým ziskem, že mají příležitost vidět a uctít ctihodného Puṇṇu Mantāniputtu. Kdyby ctihodného Puṇṇu Mantāniputtu nosili na polštáři na svých rukou, aby ho i jiní

jeho společníci v čistém životě měli příležitost vidět a uctít, i to by pro ně bylo ziskem, velkým ziskem. Vskutku je pro nás ziskem, velkým ziskem, že máme příležitost vidět a uctít ctihodného Puṇṇu Mantāniputtu.“

Když toto bylo řečeno, ctihodný Puṇṇa Mantāniputta oslovil ctihodného Sāriputtu: „Jaké je jméno ctihodného, jak ho znají jeho společníci v čistém životě?“ „Mé jméno je Upatissa, příteli, a moji společníci v čistém životě mě znají jako Sāriputtu.“ „Příteli, vskutku jsem nepoznal, že hovořím se ctihodným Sāriputtou, který je podobný samotnému Učíteli. Kdybych poznal, že toto je ctihodný Sāriputta, nehovořil bych tak dlouze. Nádherné a zázračné je to, příteli. Jako poučený žák, který správně rozumí učení svého učitele – právě tak ctihodný Sāriputta bod po bodu položil hluboké otázky. Pro jeho společníky v čistém životě je to ziskem, velkým ziskem, že mají příležitost vidět a uctít ctihodného Sāriputtu. Kdyby ctihodného Sāriputtu nosili na polštáři na svých rukou, aby ho i jiní jeho společníci v čistém životě měli příležitost vidět a uctít, i to by pro ně bylo ziskem, velkým ziskem. Vskutku je pro nás ziskem, velkým ziskem, že máme příležitost vidět a uctít ctihodného Sāriputtu.“

Takto se tito dva velcí tvorové (*mahā-nāgā*) vzájemně zaradovali ze svých dobře pronesených slov.

## 25. *Nivāpa suttaṃ*

### Návnada

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathī, Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ – „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Mniši, lovec nenastražuje návnadu pro stádo vysoké zvěře [s tímto úmyslem]: ‚Nechť se toto stádo vysoké zvěře nasytí touto nastraženou návnadou, potěší se z ní a žije z ní po dlouhou dobu.‘ Lovec, mniši, nastražuje návnadu pro stádo vysoké zvěře [s tímto úmyslem]: ‚Toto stádo vysoké zvěře si bude bez ostražitosti, omámeně užívat a sytit se touto nastraženou návnadou. Když si jí bude bez ostražitosti, omámeně užívat a sytit se jí, upadne do opojení. Takto opojené upadne do nedbalosti. Když se stane nedbalým, budu si s ním moci dělat co je mi libo, s pomocí této návnady.‘

#### [Přirovnání k lovcí a čtyřem stádům]

(1) [První stádo] Tak mniši, první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat co je mu libo, s pomocí této návnady. Takto, mniši, první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

(2) Poté, mniši, druhé stádo vysoké zvěře uvažovalo: [Druhé stádo uvažuje o prvním stádu] ‚Toto první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat co je mu libo, s pomocí této návnady.‘ Takto první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Druhé stádo uvažuje o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešli žít do lesní divočiny?‘ A pak se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Ale v posledním měsíci období veder, když je tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, vrátili se k té návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívali a sytili se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jí, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, lovec si s nimi mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady. Takto, mniši, druhé stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

(3) Poté, mniši, třetí stádo vysoké zvěře uvažovalo: [Třetí stádo uvažuje o prvním stádu] ‚Toto první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat co je mu libo, s pomocí této návnady.‘ Takto první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce. [Třetí stádo uvažuje o tom, jak druhé stádo uvažovalo o prvním stádu] Toto druhé stádo vysoké zvěře, ačkoli uvažovalo: ‚Toto první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady.‘ Takto první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Třetí stádo uvažuje o tom, jak druhé stádo uvažovalo o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešli žít do lesní divočiny?‘ A pak se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Ale v posledním měsíci období veder, když byla tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, vrátili se k té návnadě

nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívali a sytili se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jí, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, lovec si s nimi mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady. A takto rovněž druhé stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Třetí stádo uvažuje o řešení] ,Co kdybychom se zdržovali poblíž návnady nastražené lovcem a takto si jí s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jí? Když si jí takto budeme s ostražitostí, neomámeně užívat a sytit se jí, neupadneme do opojení. Takto neopojení neupadneme do nedbalosti. Budeme-li dbalí, lovec si s námi nebude moci dělat, co mu bude libo, ani s pomocí návnady.‘ A pak se zdržovali poblíž návnady nastražené lovcem a takto si jí s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jí. Když si jí takto s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jí, neupadli do opojení. Takto neopojení neupadli do nedbalosti. Když se stali dbalými, lovec si s nimi nemohl dělat, co mu bylo libo, ani s pomocí návnady. Poté, však lovec se svým doprovodem rozmyšlel: ,Toto třetí stádo vysoké zvěře je mazané a vychytralé jako kouzelníci a čarodějové. Sytí se touto nastraženou návnadou, aniž bychom viděli, kde se zdržuje, odkud přichází a kam odchází. Co kdybychom celou rozlehlou oblast kolem nastražené návnady obklíčili neproniknutelnou ohradou? Pak uvidíme, kde se zdržuje, odkud přichází a kam odchází.‘ A pak celou rozlehlou oblast kolem nastražené návnady obklíčili neproniknutelnou ohradou. Potom, mniši, lovec se svým doprovodem viděl, kde se zdržovalo třetí stádo vysoké zvěře, odkud přicházelo a kam odcházelo. Takto, mniši, třetí stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

(4) Poté, mniši, čtvrté stádo vysoké zvěře uvažovalo: [Čtvrté stádo uvažuje o prvním stádu] ,Toto první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady.‘ Takto první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.



[Čtvrté stádo uvažuje o tom, jak druhé stádo uvažovalo o prvním stádu] Toto druhé stádo vysoké zvěře, ačkoli uvažovalo: ‚Toto první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady.‘ Takto první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Čtvrté stádo uvažuje o tom, jak druhé stádo uvažovalo o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešly žít do lesní divočiny?‘ A pak se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Ale v posledním měsíci období veder, když je tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, vrátili se k té návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívali a sytili se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jí, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, lovec si s nimi mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady. A takto rovněž druhé stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Čtvrté stádo uvažuje o tom, jak třetí stádo uvažovalo o prvním stádu] Toto třetí stádo vysoké zvěře, ačkoli uvažovalo: ‚Toto první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat co je mu libo, s pomocí této návnady.‘ Takto první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Čtvrté stádo uvažuje o tom, jak třetí stádo uvažovalo o tom, jak druhé stádo uvažovalo o prvním stádu] Toto druhé stádo vysoké zvěře, ačkoli uvažovalo: ‚Toto první stádo vysoké zvěře přišlo k návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti,

omámeně si jí užívalo a sytilo se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívalo a sytilo se jí, upadlo do opojení. Takto opojené upadlo do nedbalosti. Když se stalo nedbalým, lovec si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady.' Takto první stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Čtvrté stádo uvažuje o tom, jak třetí stádo uvažovalo o tom, jak druhé stádo uvažovalo o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešli žít do lesní divočiny?‘ A pak se společně vyhnuli užívání této návnady, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Ale v posledním měsíci období veder, když je tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, vrátili se k té návnadě nastražené lovcem a bez ostražitosti, omámeně si jí užívali a sytili se jí. Když si jí takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jí, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, lovec si s nimi mohl dělat co je mu libo, s pomocí této návnady. A takto rovněž druhé stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Čtvrté stádo uvažuje o tom, jak třetí stádo uvažovalo o řešení] ‚Co kdybychom se zdržovali poblíž návnady nastražené lovcem a takto si jí s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jí? Když si jí takto budeme s ostražitostí, neomámeně užívat a sytit se jí, neupadneme do opojení. Takto neopojení neupadneme do nedbalosti. Budeme-li dbalí, lovec si s námi nebude moci dělat, co mu bude libo, ani s pomocí návnady.‘ A pak se zdržovali poblíž návnady nastražené lovcem a takto si jí s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jí. Když si jí takto s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jí, neupadli do opojení. Takto neopojení neupadli do nedbalosti. Když se stali dbalými, lovec si s nimi nemohl dělat, co mu bylo libo, ani s pomocí návnady. Tehdy se však lovec se svým doprovodem rozmýšlel: ‚Toto třetí stádo vysoké zvěře je mazané a vychytralé jako kouzelníci a čarodějové. Sytí se touto nastraženou návnadou, aniž bychom viděli, kde se zdržuje, odkud přichází a kam odchází. Co kdybychom celou rozlehlou oblast kolem nastražené návnady

obklíčili neproniknutelnou ohradou? Pak uvidíme, kde se zdržuje, odkud přichází a kam odchází.' A pak celou rozlehlou oblast kolem nastražené návnady obklíčili neproniknutelnou ohradou. Potom, mniši, lovec se svým doprovodem viděl, kde se zdržovalo třetí stádo vysoké zvěře, odkud přicházelo a kam odcházelo. A takto rovněž třetí stádo vysoké zvěře nebylo osvobozeno z moci lovce.

[Čtvrté stádo uvažuje o řešení] ‚Co kdybychom se zdržovali na místě, které je nepřístupné pro lovce a jeho doprovod a takto si s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se nastraženou návnadou? Když si jí takto budeme s ostražitostí, neomámeně užívat a sytit se jí, neupadneme do opojení. Takto neopojení neupadneme do nedbalosti. Budeme-li dbalí, lovec si s námi nebude moci dělat, co je mu libo, ani s pomocí návnady.' A pak se zdržovali na místě, které je nepřístupné pro lovce a jeho doprovod a takto si s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se nastraženou návnadou. Když si jí takto s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jí, neupadli do opojení. Takto neopojení neupadli do nedbalosti. Když se stali dbalými, lovec si s nimi nemohl dělat co je mu libo, ani s pomocí návnady. Poté, však lovec se svým doprovodem rozmýšlel: ‚Toto čtvrté stádo vysoké zvěře je mazané a vychytralé jako kouzelníci a čarodějové. Sytí se touto nastraženou návnadou, aniž bychom viděli, kde se zdržuje, odkud přichází a kam odchází. Co kdybychom celou rozlehlou oblast kolem nastražené návnady obklíčili neproniknutelnou ohradou? Pak uvidíme, kde se zdržuje, odkud přichází a kam odchází.' A pak celou rozlehlou oblast kolem nastražené návnady obklíčili neproniknutelnou ohradou. Ale ani potom, mniši, lovec se svým doprovodem neviděl, kde se zdržovalo čtvrté stádo vysoké zvěře, odkud přicházelo a kam odcházelo. Poté, lovec se svým doprovodem dále rozmýšlel: ‚Budeme-li nahánět toto čtvrté stádo vysoké zvěře, mohlo by upozornit ostatní stáda. Kdyby upozornilo ostatní stáda, mohla by všechna opustit nastraženou návnadu. Co kdybychom se o toto čtvrté stádo nezajímali?' A tak se, mniši, lovec se svým doprovodem o toto čtvrté stádo nezajímal. Takto, mniši, čtvrté stádo vysoké zvěře bylo osvobozeno z moci lovce.

Dal jsem vám toto přirovnání, mniši, abych učinil zřejmým smysl. Smysl je tento: návnada (*nivāpo*) je název pro pět pramenů smyslnosti (*pañca kāmagaṇā*). Lovec je název pro Māru, Zlého. Lovcův doprovod je název pro Mārův doprovod. Stádo vysoké zvěře je název pro askety a bráhmany.

### [Čtyři druhy asketů a bráhmanů]

(1) [První asketi] Tak mniši, první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem (*lokāmīsāni*) nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení (*madam*). Takto opojený upadl do nedbalosti (*pamādaṃ*). Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí. Takto, mniši, první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci. Tento první druh asketů a bráhmanů je podobný prvnímu stádu vysoké zvěře, říkám.

(2) Poté, mniši, druhý druh asketů a bráhmanů uvažoval: [Druzí asketi uvažují o prvních asketech] ‚Tento první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení. Takto opojený upadl do nedbalosti. Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat co je mu libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí.‘ A takto první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Druzí asketi uvažují o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešli žít do lesní divočiny?‘ A pak se společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Zde se živili bylinami, prosem, divokou rýží, zbytky kůže, mechem, rýžovými otrubami či sedlinou, sezamovou moukou, trávou či kravským trusem, živili se lesními kořínky a plody, jedli spadlé ovoce. Ale v posledním

měsíci období veder, když byla tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, ztratili své osvobození mysli. Když ztratili své osvobození mysli, vrátili se k té návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užívali a sytili se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jimi, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, Māra si s nimi mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí. Takto, mniši, druhý druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci. Tento druhý druh asketů a bráhmanů je podobný druhému stádu vysoké zvěře, říkám.

(3) Poté, mniši, třetí druh asketů a bráhmanů uvažoval: [Třetí asketi uvažují o prvních asketech] ‚Tento první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem, nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení. Takto opojený upadl do nedbalosti. Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí.‘ A takto první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Třetí asketi uvažují o tom, jak druzí asketi uvažovali o prvních asketech] Tento druhý druh asketů a bráhmanů, ačkoli uvažoval: ‚Tento první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení. Takto opojený upadl do nedbalosti. Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí.‘ A takto první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Třetí asketi uvažují o tom, jak druzí asketi uvažovali o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešli žít do lesní divočiny?‘ A pak se

společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Zde se živili bylinami, prosem, divokou rýží, zbytky kůže, mechem, rýžovými otrubami či sedlinou, sezamovou moukou, trávou či kravským trusem, živili se lesními kořínky a plody, jedli spadlé ovoce. Ale v posledním měsíci období veder, když byla tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, ztratili své osvobození mysli. Když ztratili své osvobození mysli, vrátili se k té návnadě, světským materiálním věcem, nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užívali a sytili se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jimi, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, Māra si s nimi mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí. A takto rovněž druhý druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Třetí asketi uvažují o řešení] ,Co kdybychom se zdržovali poblíž návnady, světských materiálních věcí nastražených Mārou a takto si jich s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jimi? Když si jich takto budeme s ostražitostí, neomámeně užívat a sytit se jimi, neupadneme do opojení. Takto neopojení neupadneme do nedbalosti. Budeme-li dbalí, Māra si s námi nebude moci dělat, co mu bude libo, ani s pomocí návnady, světských materiálních věcí.‘ A pak se zdržovali poblíž návnady, světských materiálních věcí, nastražených Mārou, a takto si jich s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jimi. Když si jich takto s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jimi, neupadli do opojení. Takto neopojení neupadli do nedbalosti. Když se stali dbalými, Māra si s nimi nemohl dělat, co mu bylo libo, ani s pomocí návnady, světských materiálních věcí. Poté, však tento třetí druh asketů a bráhmanů zastával takovéto názory: ,Tento svět je věčný, tento svět není věčný, tento svět je konečný, tento svět je nekonečný, duše [život] a tělesnost je jedno, duše [život] je něco jiného než tělesnost, Tathāgata existuje po smrti, Tathāgata neexistuje po smrti, Tathāgata existuje i neexistuje po smrti, Tathāgata ani existuje ani neexistuje po smrti.‘ Takto, mniši, třetí

druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci. Tento třetí druh asketů a bráhmanů je podobný třetímu stádu vysoké zvěře, říkám.

(4) Nyní, mniši, čtvrtý druh asketů a bráhmanů uvažoval: [4.1] [Čtvrtí asketi uvažují o prvních asketech] ‚Tento první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení. Takto opojený upadl do nedbalosti. Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí.‘ A takto první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Čtvrtí asketi uvažují o tom, jak druzí asketi uvažovali o prvních asketech] Tento druhý druh asketů a bráhmanů, ačkoli uvažoval: ‚Tento první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení. Takto opojený upadl do nedbalosti. Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí.‘ A takto první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Čtvrtí asketi uvažují o tom, jak druzí asketi uvažovali o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešli žít do lesní divočiny?‘ A pak se společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Zde se živili bylinami, prosem, divokou rýží, zbytky kůže, mechem, rýžovými otrubami či sedlinou, sezamovou moukou, trávou či kravským trusem, živili se lesními kořínky a plody, jedli spadlé ovoce. Ale v posledním měsíci období veder, když byla tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, ztratili své osvobození mysli. Když ztratili své osvobození mysli, vrátili se k té návnadě, světským

materiálním věcem, nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užívali a sytili se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jimi, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, Māra si s nimi mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí. A takto rovněž druhý druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Čtvrtí asketi uvažují o tom, jak třetí asketi uvažovali o prvních asketech] Tento třetí druh asketů a bráhmanů, ačkoli uvažoval: ‚Tento první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení. Takto opojený upadl do nedbalosti. Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí.‘ A takto první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Čtvrtí asketi uvažují o tom, jak třetí asketi uvažovali o tom, jak druzí asketi uvažovali o prvních asketech] Tento druhý druh asketů a bráhmanů, ačkoli uvažoval: ‚Tento první druh asketů a bráhmanů přišel k návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užíval a sytil se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užíval a sytil se jimi, upadl do opojení. Takto opojený upadl do nedbalosti. Když se stal nedbalým, Māra si s ním mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí.‘ A takto první druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Čtvrtí asketi uvažují o tom, jak třetí asketi uvažovali o tom, jak druzí asketi uvažovali o řešení] ‚Co kdybychom se společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a odešli žít do lesní divočiny?‘ A pak se společně vyhnuli užívání této návnady, světských materiálních věcí, vyhnuli se tomuto strašnému požitku a prodlévali v lesní divočině. Zde se živili bylinami, prosem, divokou rýží, zbytky kůže, mechem, rýžovými otrubami či sedlinou, sezamovou moukou, trávou či kravským trusem, živili



se lesními kořínky a plody, jedli spadlé ovoce. Ale v posledním měsíci období veder, když byla tráva a voda spotřebována, jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii. Když jejich těla krajně zhubla a ztratila svou sílu a energii, ztratili své osvobození mysli. Když ztratili své osvobození mysli, vrátili se k té návnadě, světským materiálním věcem nastraženým Mārou a bez ostražitosti, omámeně si jich užívali a sytili se jimi. Když si jich takto bez ostražitosti, omámeně užívali a sytili se jimi, upadli do opojení. Takto opojení upadli do nedbalosti. Když se stali nedbalými, Māra si s nimi mohl dělat, co mu bylo libo, s pomocí této návnady, světských materiálních věcí. A takto rovněž druhý druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Čtvrtí asketi uvažují o tom, jak třetí asketi uvažovali o řešení] ‚Co kdybychom se zdržovali poblíž návnady, světských materiálních věcí, nastražených Mārou a takto si jich s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jimi? Když si jich takto budeme s ostražitostí, neomámeně užívat a sytit se jimi, neupadneme do opojení. Takto neopojení neupadneme do nedbalosti. Budeme-li dbalí, Māra si s námi nebude moci dělat co je mu libo, ani s pomocí návnady, světských materiálních věcí.‘ A pak se zdržovali poblíž návnady, světských materiálních věcí, nastražených Mārou, a takto si jich s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jimi. Když si jich takto s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jimi, neupadli do opojení. Takto neopojení neupadli do nedbalosti. Když se stali dbalými, Māra si s nimi nemohl dělat co je mu libo, ani s pomocí návnady, světských materiálních věcí. Nyní však tento třetí druh asketů a bráhmanů zastával takovéto názory: ‚Tento svět je věčný, tento svět není věčný, tento svět je konečný, tento svět je nekonečný, duše [život] a tělesnost je jedno, duše [život] je něco jiného než tělesnost, Tathāgata existuje po smrti, Tathāgata neexistuje po smrti, Tathāgata existuje i neexistuje po smrti, Tathāgata ani existuje ani neexistuje po smrti.‘ A takto rovněž třetí druh asketů a bráhmanů nebyl osvobozen z Mārovy moci.

[Čtvrtí asketi uvažují o řešení] ‚Co kdybychom se zdržovali na místě, které je nepřístupné pro Māru a jeho doprovod a takto si s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se nastraženou návnadou,

světskými materiálními věcmi? Když si jich takto budeme s ostražitostí, neomámeně užívat a sytit se jimi, neupadneme do opojení. Takto neopojení neupadneme do nedbalosti. Budeme-li dbalí, Māra si s námi nebude moci dělat, co mu bude libo, ani s pomocí návnady, světských materiálních věcí. A pak se zdržovali na místě, které je nepřístupné pro Māru a jeho doprovod, a takto si s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se nastraženou návnadou, světskými materiálními věcmi. Když si jich takto s ostražitostí, neomámeně užívali a sytili se jimi, neupadli do opojení. Takto neopojení neupadli do nedbalosti. Když se stali dbalými, Māra si s nimi nemohl dělat, co mu bylo libo, ani s pomocí návnady, světských materiálních věcí. Takto, mniši, čtvrtý druh asketů a bráhmanů byl osvobozen z Mārovy moci. Tento čtvrtý druh asketů a bráhmanů je podobný čtvrtému stádu vysoké zvěře, říkám.

### [Devět stavů osvobození]

A které místo je nepřístupné pro Māru a jeho doprovod?

(1) Zde, mniši, mnich zcela odloučen od smyslných požitků (*vivicceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*), vstupuje a prodlévá (*upasampajja viharati*) v prvním pohroužení (*paṭhamam jhānam*), které je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajam pītisukhaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(2) A dále, s utišením myšlení a rozvažování (*vitakkavicārānam vūpasamā*) mnich vstupuje a prodlévá v druhém pohroužení (*dutiyam jhānam*), v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhataṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijam pītisukhaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(3) A dále, s vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) mnich prodlévá vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*)

a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*) prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstupuje a prodlévá ve třetím pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(4) A dále, s opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti (*somanassa*~) i žalu (*~domanassānaṃ*), mnich vstupuje a prodlévá ve čtvrtém pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*), jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsatiipārisuddhiṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(5) A dále, s úplným (*sabbaso*) překonáním (*samatikkamā*) vnímání hmoty [tělesnosti] (*rūpasaññānaṃ*), s ukončením (*atthaṅgamā*) vnímání odporu (*paṭighasaññānaṃ*), s nevěnováním pozornosti (*amanasikārā*) vnímání rozmanitosti (*nānattasaññānaṃ*), s myšlenkou: ‚Nekonečný prostor (*ananto ākāso*).‘ mnich vstupuje a prodlévá (*upasampajja viharati*) v oblasti nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(6) A dále, s úplným překonáním oblasti nekonečného prostoru, s myšlenkou: ‚Nekonečné vědomí (*anantaṃ viññānaṃ*).‘ mnich vstupuje a prodlévá v oblasti nekonečného vědomí (*viññānañcāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(7) A dále, s úplným překonáním oblasti nekonečného vědomí, s myšlenkou: ‚Nic zde není (*natthi kiñci*)‘ mnich vstupuje a prodlévá v oblasti nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(8) A dále, s úplným překonáním oblasti nicoty, mnich vstupuje a prodlévá v oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání

(*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(9) A dále, s úplným překonáním oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání, mnich vstupuje a prodlévá ve stavu ustání vnímání a pociťování (*saññāvedayitanirodhaṃ*). Jeho zákaly (*āsavā*) jsou takto zcela odstraněny (*parikkhīṇā*) skrze moudré nazření (*paññāya disvā*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.“

### [Závěr]

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 26. Ariyapariyesanā suttaṃ

### Ušlechtilé hledání

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy se Vznešený časně zrána ustrojil, vzal svoji misku a roucho a vstoupil do Sāvattihī za almužnou. Několik mnichů mezitím vyhledalo ctihodného Ānandu a oslovilo ho: „Příteli Ānando, již dlouho jsme neslyšeli hovor o Dhammě přímo od Vznešeného. Bylo by dobré, kdybychom někdy mohli vyslechnout hovor o Dhammě přímo od Vznešeného.“ „Jděte tedy, ctihodní, do poustevny bráhmana Rammaky a možná uslyšíte hovor o Dhammě přímo od Vznešeného.“ „Ano, příteli,“ odpověděli mu mniši.

Když Vznešený obešel Sāvattihī a vrátil se z almužní obchůzky, poté, co pojedl, oslovil ctihodného Ānandu: „Pojď me, Ānando, do Východní zahrady, do paláce Migārovy matky, abychom tam strávili den.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděl ctihodný Ānanda. Poté Vznešený spolu se ctihodným Ānandou odešel do Východní zahrady, do paláce Migārovy matky, aby tam strávil den. K večeru Vznešený opustil svou samotu a oslovil ctihodného Ānandu: „Pojď me, Ānando, k Východnímu koupališti, abychom omyli svá těla.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděl ctihodný Ānanda. Poté Vznešený spolu se ctihodným Ānandou odešel k Východnímu koupališti, aby tam omyl své tělo. Když tak učinil, vystoupil z vody a stál zahalen v jediném rouše, zatímco osušoval své tělo.

#### [Rozhovor o Dhammě]

Tehdy ctihodný Ānanda oslovil Vznešeného: „Nedaleko odsud, Ctihodný pane, je poustevna bráhmana Rammaky. Tato poustevna je rozkošná a krásná. Bylo by dobré, Ctihodný pane, kdyby tam Vznešený šel, pohnut soucitem.“ Vznešený mlčky souhlasil.

Poté se Vznešený vydal k poustevně bráhmana Rammaky. Tehdy několik mnichů společně sedělo v poustevně a hovořilo o Dhammě. Vznešený zůstal stát v předsíni a čekal, až jejich rozhovor skončí. Když viděl, že je hovor u konce, zakašlal a zaklepal na závoru. Mniši pak Vznešenému otevřeli dveře. Vznešený vstoupil dovnitř, usedl na připravené místo a takto oslovil mnichy: „O čem hovoříte, mniši, když zde sedíte pohromadě? Čeho se týkal váš rozhovor, jenž byl přerušen?“ „Náš rozhovor o Dhammě, jenž byl přerušen, Ctihodný pane, se týkal právě Vznešeného. Pak Vznešený dorazil.“ „Dobře, mniši. Je správné, abyste, jako synové z dobrých rodin, kteří z důvěry odešli do bezdomoví, seděli pohromadě a hovořili spolu o Dhammě. Když se shromáždíte, mniši, měli byste činit dvojí: buď hovořit o Dhammě, anebo dodržovat ušlechtilé mlčení.“

### [Dva druhy hledání]

Mniši, jsou tyto dva druhy hledání: ušlechtilé hledání a neušlechtilé hledání.

A co je to neušlechtilé hledání (*anariyā pariyesanā*)? Zde, mniši, někdo, kdo je (1) sám předmětem zrození (*jātidhammo*), hledá to, co je rovněž předmětem zrození, (2) sám předmětem stárnutí (*jarādhhammo*) hledá to, co je rovněž předmětem stárnutí, (3) sám předmětem nemoci (*byādhidhammo*) hledá to, co je rovněž předmětem nemoci, (4) sám předmětem smrti (*maraṇadhammo*) hledá to, co je rovněž předmětem smrti, (5) sám předmětem trápení (*sokadhammo*) hledá to, co je rovněž předmětem trápení, (6) sám předmětem znečištění (*saṃkilesadhammo*) hledá to, co je rovněž předmětem znečištění.

(1) A co je předmětem zrození, mniši? Žena a děti jsou předmětem zrození, sluhové a služky jsou předmětem zrození, kozy, ovce, slepice a vepři, sloni, krávy, koně a klisny, zlato a stříbro jsou předmětem zrození. Tyto předměty přivlastňování jsou předmětem zrození, a ten, kdo je k nim uvázán, je jimi okouzlen a jim zcela oddán, sám předmětem zrození hledá to, co je rovněž předmětem zrození.

(2) A co je předmětem stárnutí, mniši? Žena a děti jsou předmětem stárnutí, sluhové a služky jsou předmětem stárnutí,

kozy, ovce, slepice a vepři, sloni, krávy, koně a klisny, zlato a stříbro jsou předmětem stárnutí. Tyto předměty přivlastňování jsou předmětem stárnutí, a ten, kdo je k nim uvázán, je jimi okouzlen a jim zcela oddán, sám předmětem stárnutí hledá to, co je rovněž předmětem stárnutí.

(3) A co je předmětem nemoci, mniši? Žena a děti jsou předmětem nemoci, sluhové a služky jsou předmětem nemoci, kozy, ovce, slepice a vepři, sloni, krávy, koně a klisny jsou předmětem nemoci. Tyto předměty přivlastňování jsou předmětem nemoci, a ten, kdo je k nim uvázán, je jimi okouzlen a jim zcela oddán, sám předmětem nemoci hledá to, co je rovněž předmětem nemoci.

(4) A co je předmětem smrti, mniši? Žena a děti jsou předmětem smrti, sluhové a služky jsou předmětem smrti, kozy, ovce, slepice a vepři, sloni, krávy, koně a klisny jsou předmětem smrti. Tyto předměty přivlastňování jsou předmětem smrti, a ten, kdo je k nim uvázán, je jimi okouzlen a jim zcela oddán, sám předmětem smrti hledá to, co je rovněž předmětem smrti.

(5) A co je předmětem trápení, mniši? Žena a děti jsou předmětem trápení, sluhové a služky jsou předmětem trápení, kozy, ovce, slepice a vepři, sloni, krávy, koně a klisny jsou předmětem trápení. Tyto předměty přivlastňování jsou předmětem trápení, a ten, kdo je k nim uvázán, je jimi okouzlen a jim zcela oddán, sám předmětem trápení hledá to, co je rovněž předmětem trápení.

(6) A co je předmětem znečištění, mniši? Žena a děti jsou předmětem znečištění, sluhové a služky jsou předmětem znečištění, kozy, ovce, slepice a vepři, sloni, krávy, koně a klisny, zlato a stříbro jsou předmětem znečištění. Tyto předměty přivlastňování jsou předmětem znečištění, a ten, kdo je k nim uvázán, je jimi okouzlen a jim zcela oddán, sám předmětem znečištění hledá to, co je rovněž předmětem znečištění. Toto, mniši, je neušlechtilé hledání.

A co je to ušlechtilé hledání (*ariyā pariyesanā*)? Zde, mniši, někdo, kdo je (1) sám předmětem zrození, když poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem zrození, hledá svrchované vyproštění z jha (*anuttaraṃ yogakkhemaṃ*), jež je prosté zrození, totiž odpoutání (*nibbānaṃ*); někdo, kdo je (2) sám předmětem

stárnutí, když poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem stárnutí, hledá svrchované vyproštění z jha, jež je prosté stárnutí, totiž odpoutání; někdo, kdo je (3) sám předmětem nemoci, když poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem nemoci, hledá svrchované vyproštění z jha, jež je prosté nemoci, totiž odpoutání; někdo, kdo je (4) předmětem smrti, když poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem smrti, hledá svrchované vyproštění z jha, jež je prosté smrti, totiž odpoutání; někdo, kdo je (5) sám předmětem trápení, když poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem trápení, hledá svrchované vyproštění z jha, jež je prosté trápení, totiž odpoutání; někdo, kdo je (6) sám předmětem znečištění, když poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem znečištění, hledá svrchované vyproštění z jha, jež je prosté znečištění, totiž odpoutání. Toto, mniši, je ušlechtilé hledání.

### [Hledání osvobození]

Před svým probuzením, mniši, ještě jako neprobuzený bodhisatta, jsem i já, sám předmětem zrození, hledal to, co bylo rovněž předmětem zrození; sám předmětem stárnutí, hledal to, co bylo rovněž předmětem stárnutí; sám předmětem nemoci, hledal to, co bylo rovněž předmětem nemoci; sám předmětem smrti, hledal to, co bylo rovněž předmětem smrti; sám předmětem trápení, hledal to, co bylo rovněž předmětem trápení; sám předmětem znečištění, hledal to, co bylo rovněž předmětem znečištění. Pak jsem si pomyslel: „Proč, sám předmětem zrození, hledám to, co je rovněž předmětem zrození; sám předmětem stárnutí hledám to, co je rovněž předmětem stárnutí; sám předmětem nemoci hledám to, co je rovněž předmětem nemoci; sám předmětem smrti hledám to, co je rovněž předmětem smrti; sám předmětem trápení hledám to, co je rovněž předmětem trápení; sám předmětem znečištění, hledám to, co je rovněž předmětem znečištění?

Co kdybych, (1) sám předmětem zrození, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem zrození, hledal svrchované vyproštění z jha, jež je prosté zrození, totiž odpoutání (*nibbānu*); (2) sám předmětem stárnutí, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem stárnutí, hledal



svrchované vyproštění z jha, jež je prosté stárnutí, totiž odpoutání; (3) sám předmětem nemoci, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem nemoci, hledal svrchované vyproštění z jha, jež je prosté nemoci, totiž odpoutání; (4) sám předmětem smrti, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem smrti, hledal svrchované vyproštění z jha, jež je prosté smrti, totiž odpoutání; (5) sám předmětem trápení, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem trápení, hledal svrchované vyproštění z jha, jež je prosté trápení, totiž odpoutání; (6) sám předmětem znečištění, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je rovněž předmětem znečištění, hledal svrchované vyproštění z jha, jež je prosté znečištění, totiž odpoutání?’

### [Odchod do bezdomoví a setkání s Āḷāra Kālāmou]

Po nějaké době, ač moji rodiče byli neradi, plakali a slzy jim tekly po tvářích, jsem si ostříhal vlasy a vousy, oblékl jsem si žluté roucho a stále jako mladý muž, černovlasý, v rozkvětu mládí, na počátku svého života, jsem odešel z domova do bezdomoví.

Když jsem takto odešel, mniši, hledaje to, co je prospěšné – svrchovaný stav nejvyššího míru, vyhledal jsem Āḷāru Kālāmu a řekl jsem mu: ‚Chtěl bych, příteli Kālāmo, žít svatým životem v této Dhammě a disciplíně.‘ Na to mi Āḷāra Kālāma odpověděl: ‚Nechť zde Ctihodný zůstane. Tato Dhamma je taková, že moudrý muž může zanedlouho svým vlastním přímým poznáním uskutečnit nauku svého učitele a prodlévat v jejím dosažení.‘ Naučil jsem se, mniši, zakrátko a velmi rychle onu Dhammu. Pokud šlo o pouhou ústní recitaci a opakování jeho nauky, hovořil jsem s poznáním a jistotou. Říkal jsem: ‚Vím, vidím,‘ a říkali to i jiní.

Pak jsem si, mniši, pomyslel: ‚Āḷāra Kālāma nevykládá Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévá v jejím dosažení na základě pouhé důvěry. Āḷāra Kālāma jistě zná a vidí tuto Dhammu.‘ Poté jsem vyhledal Āḷāru Kālāmu a zeptal jsem se ho: ‚Do jaké míry, příteli Kālāmo, vykládáš tuto Dhammu s tím, že jsi ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení?‘ Na to mi Āḷāra Kālāma vyložil oblast ničeho (*ākiñcaññāyatanaṃ*).

Pak jsem si, mniši, pomyslel: ‚Nejen Ālāra Kālāma má důvěru, energii, bdělost [uvědomění] (*sati*), soustředění a porozumění [moudrost]. Co kdybych se snažil uskutečnit tu Dhammu, kterou on vykládá s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévá v jejím dosažení?‘ Zakrátko a velmi rychle, mniši, jsem onu Dhammu uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval jsem v jejím dosažení.

Poté jsem vyhledal Ālāru Kālāmu a zeptal jsem se ho: ‚Příteli Kālāmo, vykládáš potud tuto Dhammu s tím, že jsi ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení?‘ ‚Ano, příteli, potud vykládám tuto Dhammu s tím, že jsem ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení.‘ ‚I já, příteli, jsem potud uskutečnil tuto Dhammu svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení.‘ ‚Je dobré, příteli, je velmi dobré, že takový Ctihodný je naším společníkem ve svatém životě. Tu Dhammu, kterou já vykládám s tím, že jsem ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení, jsi i ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení. Tu Dhammu, kterou jsi ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení, já vykládám s tím, že jsem ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení. Dhammu, kterou znám já, znáš i ty. Dhammu, kterou znáš ty, znám i já. Jaký jsem já, takový jsi ty. Jaký jsi ty, takový jsem já. Pojď, příteli, povedeme teď společně tuto skupinu.‘ Ālāra Kālāma, můj učitel, mě takto, jako svého žáka, postavil na stejnou úroveň se sebou a složil mi nejvyšší poctu.

Pak jsem si však, mniši, pomyslel: ‚Tato Dhamma nevede k odvrácení, k bezvášnivosti, k ustání, k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání (*nibbānaṃ*), ale pouze k opětovnému vyvstání v oblasti ničeho (*ākiñcaññāyatanaṃ*).‘ Neuspokojen touto Dhammou, mniši, odvrátil jsem se od ní a odešel jsem pryč.

### [Uddaka Rāmaputta]

Stále hledaje to, co je prospěšné – svrchovaný stav nejvyššího míru, vyhledal jsem Uddaku Rāmaputtu a řekl jsem mu: ‚Chtěl bych, příteli, žít svatým životem v této Dhammě a disciplíně.‘ Na to

mi Uddaka Rāmaputta odpověděl: ‚Nechť zde Ctihodný zůstane. Tato Dhamma je taková, že moudrý muž může zanedlouho svým vlastním přímým poznáním uskutečnit nauku svého učitele a prodlévat v jejím dosažení.‘ Naučil jsem se, mniši, zakrátko a velmi rychle onu Dhammu. Pokud šlo o pouhou ústní recitaci a opakování jeho nauky, hovořil jsem s poznáním a jistotou. Říkal jsem: ‚Vím, vidím,‘ a říkali to i jiní.

Pak jsem si, mniši, pomyslel: ‚Rāma nevykládal Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení, na základě pouhé důvěry. Rāma jistě znal a viděl tuto Dhammu.‘ Poté jsem vyhledal Uddaku Rāmaputtu a zeptal jsem se ho: ‚Do jaké míry, příteli, vykládal Rāma tuto Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení?‘ Na to mi Uddaka Rāmaputta vyložil oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*).

Pak jsem si, mniši, pomyslel: ‚Nejen Rāma měl důvěru, energii, bdělost [uvědomění] (*sati*), soustředění a porozumění [moudrost]. Co kdybych se snažil uskutečnit tu Dhammu, kterou on vykládal s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení?‘ Zakrátko a velmi rychle, mniši, jsem onu Dhammu uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval jsem v jejím dosažení.

Poté jsem vyhledal Uddaku Rāmaputtu a zeptal jsem se ho: ‚Příteli, vykládal Rāma potud tuto Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení?‘ ‚Ano, příteli, potud vykládal Rāma tuto Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení.‘ ‚I já, příteli, jsem potud uskutečnil tuto Dhammu svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení.‘ ‚Je dobré, příteli, je velmi dobré, že takový Ctihodný je naším společníkem ve svatém životě. Tu Dhammu, kterou Rāma vykládal s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení, jsi i ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení. Tu Dhammu, kterou jsi ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení, Rāma vykládal s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení. Dhammu, kterou znal Rāma, znáš i ty. Dhammu,

kteřou znáš ty, znal i Rāma. Jaký byl Rāma, takový jsi ty. Jaký jsi ty, takový byl Rāma. Pojď, příteli, a veď nyní tuto skupinu.‘ Uddaka Rāmaputta, můj společník ve svatém životě, mě takto postavil na místo učitele a složil mi nejvyšší poctu.

Pak jsem si však, mniši, pomyslel: ‚Tato Dhamma nevede k odvrácení, k bezvášnivosti, k ustání, k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání (*nibbānaṃ*), ale pouze k opětovnému vyvstání v oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*).‘ Neuspokojen touto Dhammou, mniši, odvrátil jsem se od ní a odešel jsem pryč.

Stále hledaje to, co je prospěšné – svrchovaný stav nejvyššího míru, procházel jsem Magadhským krajem, až jsem nakonec dospěl k Senānigamě poblíž Uruvely. Tam jsem uviděl pěkný kus země, krásný háj, řeku s průzračnou vodou a pěknými břehy, a poblíž vesnice jako zdroj potravy. Pomyslel jsem si: ‚Toto je pěkný kus země, krásný háj, řeka s průzračnou vodou a pěknými břehy, a poblíž vesnice jako zdroj potravy. To se hodí k snažení mladého muže [syna z dobré rodiny], jenž je oddán snažení.‘ A tak jsem tam usedl s myšlenkou: ‚Hodí se to k snažení.‘

### [Osvobození]

Poté, mniši,

(1) sám předmětem zrození, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je předmětem zrození, hledaje svrchované vyproštění z jha, jež je prosté zrození, totiž odpoutání (*nibbānaṃ*), dosáhl jsem svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté zrození, totiž odpoutání;

(2) sám předmětem stárnutí, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je předmětem stárnutí, hledaje svrchované vyproštění z jha, jež je prosté stárnutí, totiž odpoutání, dosáhl jsem svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté stárnutí, totiž odpoutání;

(3) sám předmětem nemoci, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je předmětem nemoci, hledaje svrchované vyproštění z jha, jež je prosté nemoci, totiž odpoutání, dosáhl jsem svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté nemoci, totiž odpoutání;

(4) sám předmětem smrti, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je předmětem smrti, hledaje svrchované vyproštění z jha, jež je

prosté smrti, totiž odpoutání, dosáhl jsem svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté smrti, totiž odpoutání;

(5) sám předmětem trápení, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je předmětem trápení, hledaje svrchované vyproštění z jha, jež je prosté trápení, totiž odpoutání, dosáhl jsem svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté trápení, totiž odpoutání;

(6) sám předmětem znečištění, když jsem poznal nebezpečí v tom, co je předmětem znečištění, hledaje svrchované vyproštění z jha, jež je prosté znečištění, totiž odpoutání, dosáhl jsem svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté znečištění, totiž odpoutání.

Vyvstalo ve mně poznání (*ñāṇaṃ*) a zření (*dassanaṃ*): ‚Nezvrátne je mé osvobození (*akuppā me vimutti*). Toto je poslední zrození (*ayamantimā jāti*). Teď už není žádné další bytí (*natthi dāni punabbhavo'ti*).‘

### [Pochyby o vykládání Dhammy]

Pomyslel jsem si: ‚Tato Dhamma, kterou jsem objevil, je hluboká (*gambhīro*), těžce viditelná (*duddaso*) a těžce pochopitelná (*duranubodho*), klidná [mírná] (*santo*), vznešená (*paṇīto*), mimo oblast pouhého rozumování (*atakkāvacaro*), jemná (*nipuṇo*), srozumitelná [pouze] moudrým (*paṇḍitavedanīyo*). Ale toto pokolení se těší z lpění, libuje si v lpění, raduje se z lpění. Pro takovéto pokolení je těžké uvidět tuto věc, totiž specifickou podmíněnost (*idappaccayatā*), závislé vznikání (*paṭiccasamuppādo*). I toto je těžce viditelné: utišení všech formací [těla, řeči a mysli] (*sabbasaṅkhārasamatho*), zavržení veškerého vlastnictví (*sabbūpadhipaṭinissaggo*), vyhlazení toužení (*taṇhākkhayo*), bezvášnivost (*virāgo*), ustání (*nirodho*), odpoutání (*nibbānaṃ*). Kdybych vykládal Dhammu a druzí by mi nerozuměli, měl bych z toho jen únavu a starosti.‘

Poté mi na mysli vytanuly tyto verše, dříve neslýchané:

‚Proč bych měl učit to,  
čeho jsem tak obtížně dosáhl?  
Pro ty, kdo jsou přemoženi vášní a nenávisťí

není snadné pochopit tuto Dhammu.  
Ti, kdo jsou zaplaveni vášní a zahaleni temnotou,  
nikdy neuvidí tuto skvělou Dhammu,  
jdoucí proti proudu, jemnou,  
hlubokou a těžce viditelnou.'

Když jsem takto uvažoval, mniši, má mysl se klonila k bezstarostnému životu, a nikoliv k vykládání Dhammy.

Poté, mniši, Brahmā Sahampati poznal svou vlastní myslí myšlenky v mojí mysli a pomyslel si: ‚Svět bude ztracen, svět bude zničen, jestliže se mysl Tathāgaty, zasloužilého a dokonale probuzeného, kloní k bezstarostnému životu, a nikoliv k vykládání Dhammy.‘ Pak, jako když silný muž natáhne pokrčenou ruku nebo pokrčí nataženou ruku, Brahmā Sahampati zmizel z brahmovského světa a objevil se přede mnou. Upravil si svrchní roucho na jednom rameni, poklonil se mi se sepjatými dlaněmi a takto mne oslovil: ‚Nechť Vznešený učí Dhammu. Nechť Blažený učí Dhammu. Jsou bytosti, jež mají jen málo prachu ve svých očích, které upadají, neslyšíce Dhammu. Ty jistě porozumějí Dhammě.‘ Tak pravil Brahmā Sahampati. Po těchto slovech ještě řekl:

‚V Magadhském kraji se dříve objevila nečistá nauka,  
vymyšlená lidmi s poskvrnami.  
Otevři tuto bránu k bezsmrtnosti,  
nechť slyší Dhammu odhalenou Neposkvrněným!  
Jako muž stojící na skále na vrcholku hory  
může vidět lidi všude okolo,  
právě tak, ó Moudrý, Vševidoucí,  
vystup na věž Dhammy a pohlédni na toto pokolení  
sužované trápením, přemožené zrozením a stárnutím,  
ty, jenž jsi prost trápení.  
Povstaň, vítězný hrdino, vůdče karavan,  
prostý dluhů, a krácej světem.  
Nechť Vznešený učí Dhammu, najdou se ti, kteří porozumějí.‘

## [Oko Probuzeného]

Poté, mniši, vyslechnuv Brahmovu prosbu, jsem se ze soucitu vůči bytostem rozhlédl po světě okem Probuzeného. Když jsem si prohlížel svět okem Probuzeného, viděl jsem bytosti, jež měli málo prachu ve svých očích (*apparajakkhe*), i hodně prachu ve svých očích (*mahārajakkhe*), s bystrými schopnostmi (*tikkhindriye*), i slabými schopnostmi (*mudindriye*), s dobrými vlastnostmi (*svākāre*), i špatnými vlastnostmi (*dvākāre*), učenlivé (*suviññāpaye*), i neučenlivé (*duviññāpaye*) a některé, jež viděli chybu a hrozbu v dalším světě (*paralokavajjabhayadassāvīne*).

Tak jako v jezírku s modrými, červenými či bílými lotosy některé lotosy, zrozené a rostoucí ve vodě, žijí zcela ponořeny pod vodou, aniž by vystoupily z vody, jiné lotosy, zrozené a rostoucí ve vodě, stojí na hladině vody, a další lotosy, zrozené a rostoucí ve vodě, vystupují z vody a stojí nad ní, neposkvřněny vodou – právě tak, mniši, když jsem si prohlížel svět okem Probuzeného, uviděl jsem bytosti, jež měly málo prachu ve svých očích, i hodně prachu ve svých očích, s bystrými schopnostmi, i slabými schopnostmi, s dobrými vlastnostmi, i špatnými vlastnostmi, učenlivé, i neučenlivé a některé, jež viděly chybu a hrozbu v dalším světě. Pak jsem, mniši, Brahmovi Sahampatimu odpověděl těmito verši:

„Otevřeny jsou pro ně brány k bezsmrtnosti (*amatassa dvārā*),  
nechť ti, kdo slyší, pojmu důvěru (*saddham*).  
Nehlásal jsem lidem vznešenou a jemnou Dhammu,  
obávaje se zbytečných starostí, ó Brahmó.“

Poté si Brahmā Sahampati pomyslel: ‚Vznešený souhlasí s mou prosbou ohledně učení Dhammy,‘ a když mne uctivě pozdravil drže mne po pravé straně, na tom místě zmizel. Pak jsem si, mniši, pomyslel: ‚Komu bych měl nejprve vyložit Dhammu? Kdo této Dhammě rychle porozumí?‘

Pak mě napadlo: ‚Ālāra Kālāma je moudrý, zkušený a důvtipný, již dlouho měl jen málo prachu ve svých očích. Co kdybych nejprve vyložil Dhammu Ālārovi Kālāmovi? On jí

zajisté rychle porozumí.' Poté ke mně přistoupily božské bytosti a oznámily mi: ‚Āḷāra Kālāma před sedmi dny zemřel, Ctihodný pane.' A vyvstalo ve mně poznání a vidění: ‚Āḷāra Kālāma před sedmi dny zemřel.' Pomyslel jsem si: ‚To je velká škoda pro Āḷāru Kālāmu. Kdyby tuto Dhammu uslyšel, rychle by jí porozuměl.'

Pak jsem si, mniši, pomyslel: ‚Komu bych měl nejprve vyložit Dhammu? Kdo této Dhammě rychle porozumí?' Pak mě napadlo: ‚Uddaka Rāmaputta je moudrý, zkušený a důvtipný, již dlouho měl jen málo prachu ve svých očích. Co kdybych nejprve vyložil Dhammu Uddakovi Rāmaputtovi? On jí zajisté rychle porozumí.' Poté ke mně přistoupily božské bytosti a oznámily mi: ‚Uddaka Rāmaputta minulou noc zemřel, Ctihodný pane.' A vyvstalo ve mně poznání a vidění: ‚Uddaka Rāmaputta minulou noc zemřel.' Pomyslel jsem si: ‚To je velká škoda pro Uddaku Rāmaputtu. Kdyby tuto Dhammu uslyšel, rychle by jí porozuměl.'

Pak jsem si, mniši pomyslel: ‚Komu bych měl nejprve vyložit Dhammu? Kdo této Dhammě rychle porozumí?' Pak mě napadlo: ‚Mniši ze skupiny pěti, kteří se o mne starali, když jsem se oddával usilovnému snažení, mi byli velmi nápomocni. Co kdybych nejprve vyložil Dhammu mnichům ze skupiny pěti?' Pak mě napadlo: ‚Kde asi teď žijí mniši ze skupiny pěti?' A uviděl jsem svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, že žijí poblíž Bārānasī, v Gazelím háji u Isipatany.

### [Vykládání Dhammy]

Když jsem opustil Uruvelu, vypravil jsem se směrem k Bārānasī. Na cestě mezi Gayā a místem Probuzení mě uviděl ājīvaka Upaka, který mě oslovil: ‚Jasně jsou tvé smysly, příteli, i tvá pleť je čistá a vyjasněná. Ke komu jsi odešel do bezdomoví? Kdo je tvůj mistr? Čí nauku vyznáváš?' Po těchto slovech jsem ājīvakovi Upakovi odpověděl veršem:

‚Všechno jsem překonal, všechno jsem poznal,  
nejsem ničím poskvrněn, všechno jsem opustil,  
jsem osvobozen díky vyhlazení toužení.



Obdařen svým vlastním přímým poznáním,  
koho bych měl označit [za svého učitele]?  
Nemám žádného učitele a není nikdo,  
kdo by mi byl roven.  
Ve světě s jeho bohy není nikdo,  
kdo by byl mým protějškem.  
Já jsem ve světě zasloužilý,  
já jsem nejvyšší Mistr,  
já jediný jsem dokonale probuzený,  
vychladlý a vyhaslý [odpoutaný].  
Jdu teď do města Kāsi,  
abych roztočil kolo Dhammy.  
V tomto zaslepeném světě  
jdu rozeznít buben bezsmrtnosti.'

„Podle toho, co říkáš, bys měl být neomezeným vítězem,  
příteli.’

„Stejní vítězové jako já jsou ti,  
kteří dosáhli vyhlazení zákalů.  
Zvítězil jsem nad špatnými stavy  
– proto jsem vítěz, Upako.’

Po těchto slovech ājīvaka Upaka potřásl hlavou a se slovy:  
„Kéž by tomu tak bylo, příteli,’ se vydal vedlejší cestou. Pak jsem,  
mniši, postupně putoval až k Bārānasī, Gazelímu háji u Isipatany,  
kde jsem vyhledal mnichy ze skupiny pěti. Mniši mě viděli již  
z dálky přicházet a dohodli se mezi sebou: „Zde přichází, přátelé,  
onen asketa Gotama, který žije rozmařile, který zanechal snažení  
a navrátil se k přepychu. Neměli bychom se mu ani poklonit, ani  
kvůli němu vstávat, ani odebrat jeho misku a roucho. Můžeme  
však pro něj připravit místo na sezení. Bude-li chtít, může se  
posadit.’ Jak jsem se ale blížil, mniši ze skupiny pěti nebyli s to  
dodržet svoji úmluvu. Jeden mi vyšel naproti a odebral moji  
misku a roucho, jiný připravil místo na sezení a další připravil  
vodu na umytí nohou. Oslovovali mě však stále jménem a titulem  
– příteli.

Poté jsem jim řekl: ‚Mniši, neoslovujte Tathāgatu jménem a titulem – příteli. Tathāgata je zasloužilý a dokonale probuzený. Naslouchejte, mniši. Bezsmrtnosti bylo dosaženo. Budu vás učit a vyložím vám Dhammu. Budete-li postupovat podle mého ponaučení, brzy uskutečníte zde a nyní svým vlastním přímým poznáním onen svrchovaný cíl svatého života, kvůli němuž synové z dobrých rodin správně odcházejí z domova do bezdomoví, a budete prodlévat v jeho dosažení.‘

Po těchto slovech mi mniši odpověděli: ‚Svým [dřívějším] jednáním, praxí a sebezapíráním, příteli Gotamo, jsi nedosáhl žádných pokročilých nadlidských stavů, žádné přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých. Když teď žiješ rozmařile, zanechal jsi snažení a navrátil ses k přepychu, jak bys mohl dosáhnout nějakých pokročilých nadlidských stavů, přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých?‘ Na to jsem jim odpověděl: ‚Tathāgata nežije rozmařile, nezanechal snažení a nevrátil se k přepychu, mniši. Tathāgata je zasloužilý a dokonale probuzený. Naslouchejte, mniši. Bezsmrtnosti bylo dosaženo. Budu vás učit a vyložím vám Dhammu. Budete-li postupovat podle mého ponaučení, brzy uskutečníte zde a nyní svým vlastním přímým poznáním onen svrchovaný cíl svatého života, kvůli němuž synové z dobrých rodin správně odcházejí z domova do bezdomoví, a budete prodlévat v jeho dosažení.‘

Podruhé mi mniši odpověděli: ‚Svým [dřívějším] jednáním, praxí a sebezapíráním, příteli Gotamo, jsi nedosáhl žádných pokročilých nadlidských stavů, žádné přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých. Když teď žiješ rozmařile, zanechal jsi snažení a navrátil ses k přepychu, jak bys mohl dosáhnout nějakých pokročilých nadlidských stavů, přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých?‘ Na to jsem jim podruhé odpověděl: ‚Tathāgata nežije rozmařile, nezanechal snažení a nevrátil se k přepychu, mniši. Tathāgata je zasloužilý a dokonale probuzený. Naslouchejte, mniši. Bezsmrtnosti bylo dosaženo. Budu vás učit a vyložím vám Dhammu. Budete-li postupovat podle mého ponaučení, brzy uskutečníte zde a nyní svým vlastním přímým poznáním onen svrchovaný cíl svatého života, kvůli němuž synové z dobrých rodin správně odcházejí z domova

do bezdomoví, a budete prodlévat v jeho dosažení.’

Potřetí mi mniši odpověděli: ‚Svým [dřívějším] jednáním, praxí a sebezapíráním, příteli Gotamo, jsi nedosáhl žádných pokročilých nadlidských stavů, žádné přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých. Když teď žiješ rozmařile, zanechal jsi snažení a navrátil ses k přepychu, jak bys mohl dosáhnout nějakých pokročilých nadlidských stavů, přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých?‘

Po těchto slovech jsem se jich otázel: ‚Mniši, mluvil jsem k vám někdy dříve tímto způsobem?‘ ‚Ne, Ctihodný pane.‘ ‚Tathāgata, mniši, je zasloužilý a dokonale probuzený. Naslouchejte, mniši. Bezsmrtnosti bylo dosaženo. Budu vás učit a vyložím vám Dhammu. Budete-li postupovat podle mého ponaučení, brzy uskutečníte zde a nyní svým vlastním přímým poznáním onen svrchovaný cíl svatého života, kvůli němuž synové z dobrých rodin správně odcházejí z domova do bezdomoví, a budete prodlévat v jeho dosažení.‘

Podařilo se mi tedy přesvědčit mnichy ze skupiny pěti. Pak jsem poučoval dva mnichy, zatímco ostatní tři sbírali almužnu, a z toho, co přinesli zpět, nás žilo všech šest. Jindy jsem poučoval tři mnichy, zatímco ostatní dva sbírali almužnu, a z toho, co přinesli zpět, nás žilo všech šest.

Poté mniši ze skupiny pěti, takto mnou poučování a nabádání,

(1) sami předmětem zrození, když poznali nebezpečí v tom, co je předmětem zrození, hledaje svrchované vyproštění z jha, jež je prosté zrození, totiž odpoutání (*nibbānaṃ*), dosáhli svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté zrození, totiž odpoutání;

(2) sami předmětem stárnutí, když poznali nebezpečí v tom, co je předmětem stárnutí, hledající svrchované vyproštění z jha, jež je prosté stárnutí, totiž odpoutání, dosáhli svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté stárnutí, totiž odpoutání;

(3) sami předmětem nemoci, když poznali nebezpečí v tom, co je předmětem nemoci, hledající svrchované vyproštění z jha, jež je prosté nemoci, totiž odpoutání, dosáhli svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté nemoci, totiž odpoutání;

(4) sami předmětem smrti, když poznali nebezpečí v tom, co je předmětem smrti, hledající svrchované vyproštění z jha, jež je prosté smrti, totiž odpoutání, dosáhli svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté smrti, totiž odpoutání;

(5) sami předmětem trápení, když poznali nebezpečí v tom, co je předmětem trápení, hledající svrchované vyproštění z jha, jež je prosté trápení, totiž odpoutání, dosáhli svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté trápení, totiž odpoutání;

(6) sami předmětem znečištění, když poznali nebezpečí v tom, co je předmětem znečištění, hledající svrchované vyproštění z jha, jež je prosté znečištění, totiž odpoutání, dosáhli svrchovaného vyproštění z jha, jež je prosté znečištění, totiž odpoutání. Vystalo v nich poznání a zření: ‚Nezvratné je naše osvobození. Toto je poslední zrození. Teď už není žádné další bytí.‘

### [Prameny smyslnosti]

Je, mniši, těchto pět pramenů smyslnosti (*kāmaguṇā*).  
Kterých pět?

(1) Tvary poznávané okem (*cakkhaviññeyyā rūpā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní.

(2) Zvuky poznávané uchem (*śotaviññeyyā saddā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní.

(3) Vůně poznávané nosem (*ghānaviññeyyā gandhā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní.

(4) Chutě poznávané jazykem (*jivhāviññeyyā rasā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní.

(5) Doteky poznávané tělem (*kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā*) – příjemné, půvabné, líbezné, milé, spjaté s rozkoší a vášní. Toto je, mniši, oněch pět pramenů smyslnosti.

Ti asketové a bráhmani, kteří jsou uvázáni k těmto pěti pramenům smyslnosti, jsou jimi okouzleni a jim zcela oddáni, kteří jich užívají, aniž by viděli jejich nebezpečí a znali únik [z jejich moci], o těch je možno říci: ‚Upadli do nesnází, stihla je pohroma, Zlý si s nimi teď může dělat, co se mu zlíbí.‘

Jako kdyby gazela žijící v lese ležela spoutaná na hromadě

pastí, lze o ní říci: ‚Upadla do nesnází, stihla ji pohroma, lovec si s ní teď může dělat, co se mu zlíbí.‘ Právě tak, mniši, ti asketové a bráhmani, kteří jsou uvázáni k těmto pěti pramenům smyslnosti, jsou jimi okouzleni a jim zcela oddáni, kteří jich užívají, aniž by viděli jejich nebezpečí a znali únik [z jejich moci], o těch je možno říci: ‚Upadli do nesnází, stihla je pohroma, Zlý si s nimi teď může dělat, co se mu zlíbí.‘

Ti asketové a bráhmani, kteří nejsou uvázáni k těmto pěti pramenům smyslnosti, nejsou jimi okouzleni a jim zcela oddáni, kteří jich užívají vidouce jejich nebezpečí a znajíce únik [z jejich moci], o těch je možno říci: ‚Neupadli do nesnází, nestihla je pohroma, Zlý si s nimi nemůže dělat, co se mu zlíbí.‘

Jako kdyby gazela žijící v lese ležela nespoutaná na hromadě pastí, lze o ní říci: ‚Neupadla do nesnází, nestihla ji pohroma, lovec si s ní nemůže dělat, co se mu zlíbí. Když lovec přijde, může jít, kam se jí zachce.‘ Právě tak, mniši, ti asketové a bráhmani, kteří nejsou uvázáni k těmto pěti pramenům smyslnosti, nejsou jimi okouzleni a jim zcela oddáni, kteří jich užívají vidouce jejich nebezpečí a znajíce únik [z jejich moci], o těch je možno říci: ‚Neupadli do nesnází, nestihla je pohroma, Zlý si s nimi nemůže dělat, co se mu zlíbí.‘

### [Devět stavů osvobození]

Jako když gazela žijící v lese, v lesní houštině, bez obav chodí, bez obav stojí, bez obav sedí, bez obav uléhá. A proč? Protože je mimo dosah lovce. Právě tak, mniši,

(1) mnich (*bhikkhu*) zcela odloučen od smyslných požitků (*vivicceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*), vstupuje a prodlévá (*upasampajja viharati*) v prvním pohroužení (*paṭhamaṃ jhānaṃ*), které je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(2) Adále, sutišením myšlení a rozvažování (*vitakkavicārānaṃ vūpasamā*) mnich vstupuje a prodlévá v druhém pohroužení

(*dutiyaṃ jhānaṃ*), v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhataṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(3) A dále, s vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) mnich prodlévá vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*) prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstupuje a prodlévá ve třetím pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(4) A dále, s opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti (*somanassa*) i žalu (*domanassa*), mnich vstupuje a prodlévá ve čtvrtém pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*), jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsatipārisuddhiṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(5) A dále, s úplným (*sabbaso*) překonáním (*samatikkamā*) vnímání hmoty [tělesnosti] (*rūpasaññānaṃ*), s ukončením (*atthaṅgamā*) vnímání odporu (*paṭighasaññānaṃ*), s nevěnováním pozornosti (*amanasikārā*) vnímání rozmanitosti (*nānattasaññānaṃ*), s myšlenkou: ‚Nekonečný prostor (*ananto ākāso*)‘, mnich vstupuje a prodlévá (*upasampajja viharati*) v oblasti nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(6) A dále, s úplným překonáním oblasti nekonečného prostoru, s myšlenkou: ‚Nekonečné vědomí (*anantaṃ viññānaṃ*)‘, mnich vstupuje a prodlévá v oblasti nekonečného vědomí (*viññānañcāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil

Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(7) A dále, s úplným překonáním oblasti nekonečného vědomí, s myšlenkou: ‚Nic zde není (*natthi kiñci*)‚ mnich vstupuje a prodlévá v oblasti nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(8) A dále, s úplným překonáním oblasti nicoty, mnich vstupuje a prodlévá v oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému.

(9) A dále, s úplným překonáním oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání, mnich vstupuje a prodlévá ve stavu ustání vnímání a pociťování (*saññāvedayitanirodhaṃ*). Jeho zákaly (*āsavā*) jsou takto zcela odstraněny (*parikkhīṇā*) skrze moudré nazření (*paññāya disvā*). Toho nazývám mnichem, který oslepil Māru, zbavil jeho oko příležitosti a stal se tak neviditelným Zlému. Překonal připoutanost ke světu. Bez obav chodí, bez obav stojí, bez obav sedí, bez obav uléhá. A proč? Protože je mimo dosah Zlého.“

### [Závěr]

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 27. *Cūḷa Hatthipadopama suttaṃ*

### Kratší rozprava o přirovnání ke sloní stopě

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattḥī, Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy si jednoho odpoledne vyjel bráhman Jānussoni na bílém voze s plachtou ze Sāvattḥī. Bráhman Jānussoni uviděl z dále přicházet poutníka Pilotiku, načež ho oslovil:

„Odkud přichází ctěný Vacchāyano, nyní odpoledne?“  
„Přicházím přímo od askety Gotamy, ctěný.“ „Co myslí ctěný Vacchāyano, je moudrost (*paññā*) askety Gotamy dokonalá (*veyyattiyam*)? Je považován za moudrého (*pañḍito*)?“ „Kdo jsem, ctěný, že bych měl posuzovat dokonalost moudrosti askety Gotamy? Takový by se mu musel alespoň vyrovnat, aby mohl posuzovat dokonalost jeho moudrosti.“ „Ctěný Vacchāyano vskutku velice chválí asketu Gotamu.“ „Kdo jsem, ctěný, že bych měl chválit asketu Gotamu? Těmi, kdo jsou sami chváleni, je asketa Gotama chválen jako nejlepší mezi bohy a lidmi.“ „Jaké důvody vidí ctěný Vacchāyano, že má takovou důvěru v asketu Gotamu?“

#### [Poutníkově přirovnání ke sloní stopě]

„Podobně, ctěný, jako když dovedný sloní stopař vstoupí do sloního lesa a uvidí tam sloní stopu, dlouhou a širokou, tak dojde k závěru: ‚Toto je vskutku velký [mocný] slon,‘ právě tak, když jsem uviděl čtyři stopy askety Gotamy, došel jsem k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘ Které čtyři?

(1) Viděl jsem jistě moudré bojovníky (*khattiyapaṇḍite*), důvtipné, znající nauky ostatních, umějící takříkajíc i vlas rozštěpit, kteří svým ostrovtipem rozbíjeli názorová stanoviska ostatních.



Ti když se doslechli: ‚Asketa Gotama navštíví tu a tu vesnici či město,‘ zformulovali takto otázku: ‚Půjdeme k asketovi Gotamovi a položíme mu tu a tu otázku. Bude-li tak a tak otázan, odpoví tak a tak, a my vyvrátíme jeho nauku tím a tím způsobem, a když odpoví jinak, vyvrátíme jeho nauku jiným způsobem.‘ A pak se doslechli: ‚Asketa Gotama přišel do té a té vesnice či města,‘ načež přistoupili k asketovi Gotamovi a ten je poučil, navedl, podnítil a povzbudil výkladem Dhammy. Potom, co byli asketou Gotamou takto poučeni, navedeni, podníceni a povzbuzeni, nedokázali mu položit ani jednu otázku, natož aby vyvrátili jeho nauku, spíše se sami stali žáky askety Gotamy. Když jsem uviděl tuto první stopu askety Gotamy, ctěný, došel jsem k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(2) A dále jsem viděl jisté moudré bráhmany (*brāhmaṇapaṇḍite*), důvtipné, znající nauky ostatních, umějící takříkajíc i vlas rozštěpit, kteří svým ostrovtipem rozbíjeli názorová stanoviska ostatních. Ti když se doslechli: ‚Asketa Gotama navštíví tu a tu vesnici či město,‘ zformulovali takto otázku: ‚Půjdeme k asketovi Gotamovi a položíme mu tu a tu otázku. Bude-li tak a tak otázan, odpoví tak a tak, a my vyvrátíme jeho nauku tím a tím způsobem, a když odpoví jinak, vyvrátíme jeho nauku jiným způsobem.‘ A pak se doslechli: ‚Asketa Gotama přišel do té a té vesnice či města,‘ načež přistoupili k asketovi Gotamovi a ten je poučil, navedl, podnítil a povzbudil výkladem Dhammy. Potom, co byli asketou Gotamou takto poučeni, navedeni, podníceni a povzbuzeni, nedokázali mu položit ani jednu otázku, natož aby vyvrátili jeho nauku, spíše se sami stali žáky askety Gotamy. Když jsem uviděl tuto druhou stopu askety Gotamy, ctěný, došel jsem k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(3) A dále jsem viděl jisté moudré hospodáře (*gahapatipaṇḍite*), důvtipné, znající nauky ostatních, umějící takříkajíc i vlas rozštěpit, kteří svým ostrovtipem rozbíjeli názorová stanoviska ostatních. Ti když se doslechli: ‚Asketa Gotama navštíví tu a tu vesnici či město,‘ zformulovali takto otázku: ‚Půjdeme k asketovi Gotamovi a položíme mu tu a tu otázku. Bude-li tak a tak otázan, odpoví

tak a tak, a my vyvrátíme jeho nauku tím a tím způsobem, a když odpoví jinak, vyvrátíme jeho nauku jiným způsobem.' A pak se doslechli: ‚Asketa Gotama přišel do té a té vesnice či města,‘ načež přistoupili k asketovi Gotamovi a ten je poučil, navedl, podnítil a povzbudil výkladem Dhammy. Potom, co byli asketou Gotamou takto poučeni, navedeni, podníceni a povzbuzeni, nedokázali mu položit ani jednu otázku, natož aby vyvrátili jeho nauku, spíše se sami stali žáky askety Gotamy. Když jsem uviděl tuto třetí stopu askety Gotamy, ctěný, došel jsem k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(4) A dále jsem viděl jisté moudré askety (*samaṇapaṇḍite*), důvtipné, znající nauky ostatních, umějící takříkajíc i vlas rozštěpit, kteří svým ostrovtipem rozbíjeli názorová stanoviska ostatních. Ti když se doslechli: ‚Asketa Gotama navštíví tu a tu vesnici či město,‘ zformulovali takto otázku: ‚Půjdem k asketovi Gotamovi a položíme mu tu a tu otázku. Bude-li tak a tak otázan, odpoví tak a tak, a my vyvrátíme jeho nauku tím a tím způsobem, a když odpoví jinak, vyvrátíme jeho nauku jiným způsobem.' A pak se doslechli: ‚Asketa Gotama přišel do té a té vesnice či města,‘ načež přistoupili k asketovi Gotamovi a ten je poučil, navedl, podnítil a povzbudil výkladem Dhammy. Potom, co byli asketou Gotamou takto poučeni, navedeni, podníceni a povzbuzeni, nedokázali mu položit ani jednu otázku, natož aby vyvrátili jeho nauku, spíše se sami stali žáky askety Gotamy. Když jsem uviděl tuto čtvrtou stopu askety Gotamy, ctěný, došel jsem k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.'“

Když toto bylo řečeno, bráhman Jānussoni sestoupil ze svého bílého vozu taženého bílými klisnami, upravil své svrchní roucho přes jedno rameno, sepjal své ruce v uctivém pozdravu směrem k místu, kde dlel Vznešený a třikrát vyslovil tento výrok: ‚Pozdrav Vznešenému, Zasloužilému, dokonale probuzenému! Pozdrav Vznešenému, Zasloužilému, dokonale Probuzenému! Pozdrav Vznešenému, Zasloužilému, dokonale Probuzenému! Snad se někdy setkám se Ctěným Gotamou a budu s ním mít nějaký rozhovor.‘

## [Buddhovo přirovnání ke sloní stopě]

Později bráhman Jānussoni přistoupil k Vznešenému, vyměnil si s ním přátelské pozdravy, načež usedl stranou a sdělil Vznešenému celý rozhovor, který měl s poutníkem Pilotikou. Když skončil, Vznešený takto oslovil bráhmana Jānussoniho: „Ono přirovnání ke sloní stopě, bráhmane, nebylo dosud zcela dovršeno. Poslouchej jak zcela dovršit toto přirovnání ke sloní stopě, dávej dobrý pozor a já budu hovořit.“ „Ano, Ctěný,“ odpověděl bráhman Jānussoni. Vznešený pravil: „Bráhmane, jako kdyby sloní stopař vstoupil do sloního lesa a uviděl by tam velkou sloní stopu, dlouhou a širokou. Dovedný sloní stopař by zde však ještě nedošel k závěru: ‚Toto je vskutku velký [mocný] slon.‘ A z jakého důvodu? Jelikož ve sloním lese jsou malé slonice s velkými chodidly, jejichž stopa by to mohla být.

Pokračuje tedy dále a uvidí další velkou sloní stopu, dlouhou a širokou, a kolem pošlapaný rákos. Dovedný sloní stopař by ani zde však ještě nedošel k závěru: ‚Toto je vskutku velký [mocný] slon.‘ A z jakého důvodu? Jelikož ve sloním lese jsou malé slonice s velkými chodidly, jež šlapou v rákosí, jejichž stopa by to mohla být.

Pokračuje tedy dále a uvidí další velkou sloní stopu, dlouhou a širokou, a kolem pošlapaný a kly roztrhaný rákos. Dovedný sloní stopař by ani zde však ještě nedošel k závěru: ‚Toto je vskutku velký [mocný] slon.‘ A z jakého důvodu? Jelikož ve sloním lese jsou malé slonice s velkými chodidly, jež šlapou v rákosí a trhají ho svými kly, jejichž stopa by to mohla být.

Pokračuje tedy dále a uvidí další velkou sloní stopu, dlouhou a širokou, a kolem pošlapaný, kly roztrhaný rákos a na to napadané zlámané větve vysokých stromů. Pak uvidí slona u kořene stromu či na otevřeném prostranství, jak právě kráčí, stojí, sedí nebo leží. A teprve zde dojde k závěru: ‚Toto je vskutku onen velký [mocný] slon.‘

## [Tathāgata]

Právě tak, bráhmane, se zde ve světě objeví Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, obdařený věděním a [ctnostným] jednáním, blažený, znalec světa, nepřekonatelný vůdce těch, kteří vést se dají, učitel bohů a lidí, probuzený a vznešený. Ukazuje tento

svět s jeho bohy (*sadevakaṃ*), zlými Māry (*samāraḥkaṃ*) a Brahmy (*sabrahmakam*), s jeho pokolením asketů a bráhmanů, s jeho bohy a lidmi, který sám přímo poznal a pronikl. Vykládá Dhammu, které je dobrá na počátku, dobrá uprostřed a dobrá na konci, obdařená smyslem a dokonalou skladbou. Prohlašuje úplně dokonalý a zcela očištěný svatý život.

Pak nějaký hospodář nebo jeho syn nebo někdo z jiného rodu uslyší tuto Dhammu, načež získá důvěru v Tathāgatu. Obdařen touto důvěrou uvažuje: ‚Stísněný a zaprášený je život v domácnosti, život v bezdomoví je však jako otevřený prostor. Není snadné vést v domě úplně dokonalý a zcela očištěný svatý život jako vyleštěná mušle. Co kdybych si oholil vlasy a vousy, oblékl žluté roucho a odešel z domova do bezdomoví?‘ A později opustí svůj malý či velký majetek, opustí malý či velký okruh příbuzných, oholí si vlasy a vousy, oblékne si žluté roucho a odejde z domova do bezdomoví.

### [Pravidla života mnicha]

Když takto odešel, je obdařen pravidly života mnicha:

(1) zanechal zabíjení živých bytostí a zdržuje se zabíjení živých bytostí. (2) Zanechal braní toho, co není dáváno a zdržuje se braní toho, co není dáváno. Přijímá pouze to, co je dáváno. Prodlévá poctivě a s čistým svědomím. (3) Zanechal nečistého života, žije čistý život a zdržuje se sexuálního styku, prováděného obyčejnými lidmi. (4) Zanechal lživé řeči a zdržuje se lživé řeči, mluví pouze to, co je pravda, co je spojené s pravdou, je spolehlivý a nepodvádí svět. (5) Zanechal zlomyslné řeči [pomlouvání] a zdržuje se zlomyslné řeči. Věci slyšené tam, nevypráví zde, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Věci slyšené zde, nevypráví tam, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Usmíruje ty, kdo jsou ve sporu. Povzbuzuje ty, kdo jsou ve shodě. Raduje se ze souladu, těší se ze souladu. Říká pouze slova, jež vedou k souladu. (6) Zanechal hrubé [drsné] řeči a zdržuje se hrubé řeči. Říká pouze slova, která jsou jemná, příjemná sluchu, něžná, jdoucí k srdci, zdvořilá, příjemná a přijatelná mnohým lidem. (7) Zanechal planého a marnivého hovoru a zdržuje se planého a marnivého hovoru. Mluví ve správný čas, mluví o tom, co je skutečné [pravdivé], mluví o dobru, mluví o Dhammě a o disciplíně.

Jeho slova jsou hodná uchování, vhodná, obdařená smyslem, přiměřeného rozsahu a spojená s dobrem. (8) Zdržuje se ničení semen a rostlin. (9) Zdržuje se jezení v noci a v nevhodnou dobu, jí pouze jedno jídlo za den. (10) Zdržuje se tance, zpěvu, muziky a nevhodné požívání [zábavy]. (11) Zdržuje se sebeokrášlování věnci, vůněmi, kosmetikou a ozdobami. (12) Zdržuje se používání vysokých a pohodlných lůžek a sedadel. (13) Zdržuje se přijímání zlata a stříbra. (14) Zdržuje se přijímání nevařeného obilí. (15) Zdržuje se přijímání nevařeného masa. (16) Zdržuje se přijímání žen a dívek. (17) Zdržuje se přijímání sluhů a služebných. (18) Zdržuje se přijímání koz, ovcí, drůbeže, prasat, slonů, dobytka, koní a klisen. (19) Zdržuje se přijímání obděláné a neobděláné půdy. (20) Zdržuje se doručování zpráv a poselství. (21) Zdržuje se nákupu a prodeje, zdržuje se obchodu s falešným zbožím, falešnými váhami a mírami. (22) Zdržuje se takových nepoctivých praktik jako je úplatkářství, šizení a podvod. (23) Zdržuje se mrzačení, zajímání, uvěznování, loupení, rabování a násilí.

Je spokojený se svým rouchem, jež chrání jeho tělo, a s almužním jídlem, jež ho udržuje při životě, a kamkoli odchází, bere s sebou pouze tyto potřeby, jako když pták někam odlétá, jsou jeho břemenem pouze křídla, právě tak je bhikkhu spokojený se svým rouchem, jež chrání jeho tělo, a s almužním jídlem, jež ho udržuje při životě, a kamkoli odchází, bere s sebou pouze tyto potřeby. Takto obdařen ušlechtilou skupinou ctnosti, zakouší vnitřní bezúhonné blaho.

### **[Střežení smyslových schopností]**

Když okem vidí tvary, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střeženou schopností oka, ochraňuje a střeží tuto smyslovou schopnost, neboť kdyby prodléval s nestřeženou schopností oka, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když uchem slyší zvuky, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střeženou schopností ucha, ochraňuje a střeží tuto smyslovou schopnost, neboť kdyby prodléval s nestřeženou schopností ucha, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když nosem cítí vůně, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střezenu schopností nosu, ochraňuje a střeží tuto smyslovou schopnost, neboť kdyby prodléval s nestřezenu schopností nosu, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když jazykem chutná chutě, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střezenu schopností jazyka, ochraňuje a střeží tuto smyslovou schopnost, neboť kdyby prodléval s nestřezenu schopností jazyka, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když tělem zakouší doteky, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střezenu schopností těla, ochraňuje a střeží tuto smyslovou schopnost, neboť kdyby prodléval s nestřezenu schopností těla, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když myslí vnímá jevy, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střezenu schopností mysli, ochraňuje a střeží tuto smyslovou schopnost, neboť kdyby prodléval s nestřezenu schopností mysli, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu. Takto obdařen ušlechtilým střezenu smyslových schopností, zakouší vnitřní neznečištěné blaho.

Když kráčí dopředu nebo zpět, činí tak s jasným chápáním. Když hledí před sebe nebo stranou, činí tak s jasným chápáním. Když ohýbá a natahuje své údy, činí tak s jasným chápáním. Když obléká a nosí své roucho a mísu, činí tak s jasným chápáním. Když pije, jí, chutná a žvýká, činí tak s jasným chápáním. Když vylučuje výkaly a moč, činí tak s jasným chápáním. Když chodí, stojí, sedí, uléhá, vstává, mluví a mlčí, činí tak s jasným chápáním.

Takto obdařen ušlechtilou skupinou ctnosti, obdařen ušlechtilou spokojeností, obdařen ušlechtilým střezenu smyslových schopností, obdařen ušlechtilým uvědoměním a jasným chápáním, vyhledává odloučené klidné místo v lese, u kořene stromu, na hoře, ve skalní rozsedlině, v horské jeskyni, na pohřebišti, v lesní houštině, na otevřeném prostranství či ve stohu slámy.

Poté, co se vrátil ze své almužní obchůzky a pojedl, usedl se zkříženýma nohama, vzpřímeným tělem a ustanovil uvědomění před sebou.

## [Překonávání pěti překážek]

Když zanechal (1) žádostivost (*abhijjhaṃ*), prodlévá s myslí prostou žádostivosti, očišťuje svou mysl od žádostivosti. Když zanechal (2) hněv a zlovůli (*byāpādappadosaṃ*), prodlévá s myslí prostou hněvu a zlovůle, soucitný ke všem živým bytostem, očišťuje svou mysl od hněvu a zlovůle. Když zanechal (3) lenost a malátnost (*thīna-middhaṃ*), prodlévá oprostěn od lenosti a malátnosti, vnímaje světlo, s uvědoměním a jasným chápáním, očišťuje svou mysl od lenosti a malátnosti. Když zanechal (4) neklid a rozrušenost (*uddhacca-kukkuccaṃ*), prodlévá nevzrušeně, s myslí ve vnitřním míru, očišťuje svou mysl od neklidu a rozrušenosti. Když zanechal (5) pochybnosti (*vicikicchaṃ*), prodlévá překročiv pochybnosti, nezmaten prospěšnými stavy, očišťuje svou mysl od pochybností.

## [Stopa Tathāgaty]

(1) Když zanechal těchto pět překážek, nečistot mysli, jež oslabují moudrost [porozumění] odloučen od smyslných potěšení (*vivicceva kāmehi*) a od neprospěšných stavů (*akusalehi dhammehi*), vstupuje a prodlévá v prvním pohroužení (*paṭhamaṃ jhānaṃ*), jež je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*). Toto, bráhmáne, se nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou, ale ušlechtilý žák (*ariyasāvako*) zde ještě nedojde k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(2) A dále, s utišením myšlení a rozvažování vstupuje a prodlévá v druhém pohroužení (*dutiyaṃ jhānaṃ*), v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhattaṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*). Toto, bráhmáne, se rovněž nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou, ale ušlechtilý žák ani zde ještě nedojde k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(3) A dále, s vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) prodlévá vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*) prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstupuje a prodlévá ve třetím pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*). Toto, bráhmane, se rovněž nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou, ale ušlechtilý žák ani zde ještě nedojde k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(4) A dále, s opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti (*somanassa*) a žalu (*domanassa*), vstupuje a prodlévá ve čtvrtém pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*), jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsatipārisuddhiṃ*). Toto, bráhmane, se rovněž nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou, ale ušlechtilý žák ani zde ještě nedojde k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(5) Když je jeho mysl (*citte*) takto soustředěná (*samāhite*), očištěná (*parisuddhe*), vyjasněná (*pariyodāte*), bez poskvrnny (*anaṅgaṇe*), bez nečistoty (*vigatūpakkilese*), poddajná (*mudubhūte*), schopná činnosti (*kammaniye*), ustálená (*ṭhite*) a neochvějná (*āneñjappatte*), zaměří ji (*abhininnāmeti*) k poznání v podobě vzpomínky na dřívější pobyty [minulé životy] (*pubbenivāsānussatiññāṇaṃ*). Vybaví si mnohé své dřívější pobyty [minulé životy]: jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: ‚Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde, a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když



jsem odtamtud zmizel, vstal jsem zde.' Takto si vzpomene na mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi. Toto, bráhmane, se rovněž nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou, ale ušlechtilý žák ani zde ještě nedojde k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(6) Když je jeho mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměří ji k poznání odchodu a opětovného vyvstávání (*cutūpapāta-ñāṇaṃ*) bytostí (*sattānaṃ*). Svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů: ‚Tyto milé bytosti, které špatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly špatné názory a jednaly podle svých špatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, které správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.‘ Takto svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů. Toto, bráhmane, se rovněž nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou, ale ušlechtilý žák ani zde ještě nedojde k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(7) Když je jeho mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměří ji k poznání odstranění (*khaya-ñāṇaṃ*) zákalů (*āsavaṇaṃ*). Přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je strast,‘ přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je vznik strasti,‘ přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je ustání strasti,‘ přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta vedoucí k ustání strasti,‘ přímo poznává v souladu se skutečností:

„Toto jsou zákalý,‘ přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je vznik zákalů,‘ přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je ustání zákalů,‘ přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta vedoucí k ustání zákalů.‘ Toto, bráhmane, se rovněž nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou, ale ušlechtilý žák ani zde ještě nedojde k závěru: ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného.‘

(8) Když takto poznává (*jānato*) a takto vidí (*passato*), jeho mysl se osvobodí (*cittaṃ vimuccati*) od zákalu smyslných požitků (*kāmāsavā*), jeho mysl se osvobodí od zákalu bytí [existence] (*bhavāsavā*) a jeho mysl se osvobodí od zákalu nevědomosti (*avijjāsavā*). Když je osvobozen, je v něm poznání osvobození a ví: ‚Ukončeno je zrozování (*khūṇā jāti*), dokonán je čistý [svatý] život (*vusitaṃ brahmacariyaṃ*), úkol je splněn (*kataṃ karaṇīyaṃ*), po tomto zde již není nic dalšího (*nāparaṃ itthattāyā*).‘ Toto, bráhmane, se rovněž nazývá stopa Tathāgaty, zanechaná Tathāgatou, vytisknutá Tathāgatou.

A právě zde ušlechtilý žák dojde k závěru (*niṭṭhaṃ gato*): ‚Vznešený je dokonale probuzený (*sammāsambuddho bhagavā*), dobře vyložená je Dhamma Vznešeným (*svākkhāto bhagavatā dhammo*), správnou cestou postupuje společenství žáků Vznešeného (*suppaṭipanno bhagavato sāvaka-saṅgho*).‘ A právě zde, bráhmane, je přirovnání ke sloní stopě zcela dovršeno (*paripūro*).“

### [Závěr]

Když toto bylo řečeno, bráhman Jānussoni oslovil Vznešeného: „Výborně, Ctěný Gotamo, výborně! Jako kdyby někdo převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či do temnoty lampu vnesl, aby kdo má oči, tvary uviděl, právě tak Ctěný Gotama vysvětlil Dhammu mnoha způsoby. Obracím se nyní ke Ctěnému Gotamovi, k Dhammě a k obci bhikkhū jako ke svému útočišti. Nechť mne Ctěný Gotama považuje za svého laického stoupence, který u něj našel útočiště, ode dneška až do konce života.“

## 28. *Mahā Hatthipadopama suttaṃ*

### Delší rozprava o přirovnání ke sloní stopě

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy ctihodný Sāriputta oslovil mnichy: „Přátelé, mniši!“ „Příteli!“ odpověděli mu mniši. Ctihodný Sāriputta pravil: „Přátelé, tak jako stopa jakékoli bytosti, která kráčí po zemi, může být obsažena ve stopě sloní, o níž se říká, že je největší mezi všemi stopami, jelikož má největší rozměr, podobně, jakékoli jsou zde prospěšné stavy (*kusalā dhammā*), všechny mohou být obsaženy ve čtyřech ušlechtilých pravdách.

#### [Rozbor strasti]

V jakých čtyřech? (1) V ušlechtilé pravdě strasti, (2) v ušlechtilé pravdě vzniku strasti, (3) v ušlechtilé pravdě zániku strasti a (4) v ušlechtilé pravdě cesty vedoucí k zániku strasti.

A co je, přátelé, ušlechtilá pravda strasti (*dukkhaṃ ariyasaccaṃ*)? Zrození (*jāti*) je strast, stárnutí (*jarā*) je strast, smrt (*maraṇam*) je strast, trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství (*sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā*) je strast, nedosažení svého přání (*yampicchaṃ na labhati*) je strast, zkrátka pět skupin ulpívání (*pañcupādānakkhandhā*) je strast.

A co je, přátelé, pět skupin ulpívání? Jsou to: (1) hmota [tělesnost] (*rūpaṃ*), (2) pociťování (*vedanā*), (3) vnímání (*saññā*), (4) formace (*saṅkhārā*), (5) vědomí (*viññāṇam*).

A co je, přátelé, hmota [tělesnost]? Jsou to čtyři velké prvky (*cattāri mahābhūtāni*) a hmota odvozená ze čtyř velkých prvků.

A co jsou, přátelé, čtyři velké prvky? Jsou to: (1) prvek země (*pathavī-dhātu*), (2) prvek vody (*āpo-dhātu*), (3) prvek ohně (*tejo-dhātu*), (4) prvek větru (*vāyo-dhātu*).

## [Čtyři velké prvky - prvek země]

A co je, přátelé, prvek země? Prvek země může být vnitřní (*ajjhattikā*) a může být vnější (*bāhirā*).

(1) A co je, přátelé, vnitřní prvek země? Jakákoli vnitřní a vlastní pevnost a hrubost jako: vlasy, chlupy, nehty, zuby, kůže, maso, šlachy, kosti, morek, ledviny, srdce, játra, pohrudnice, slezina, plíce, střeva, vnitřnosti, obsah žaludku, výkaly či jakákoli jiná vnitřní a vlastní pevnost a hrubost – tomu se říká vnitřní prvek země. Vnitřní prvek země a vnější prvek země je prostě jen prvek země. Tento prvek země by měl být nahlížen v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ*), se správným porozuměním (*sammappaññāya*), takto: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘ Je-li tento prvek země nahlížen v souladu se skutečností, se správným porozuměním, mysl se od něj odvrátí (*nibbindati*) a ztratí vášeň (*virājeti*) vůči nim.

Přátelé, nastává doba, kdy se vnější prvek vody rozruší [vzbourí]. Tehdy vnější prvek země mizí. Přátelé, je-li takto zřejmé, že i tento mocný vnější prvek země je nestálý (*aniccatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zničení (*khayadhammatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zmizení (*vayadhammatā*), zřejmé, že je předmětem změny (*vipariṇāmadhammatā*), co potom toto drobné tělo uchopované toužením (*kāyassa taṇhupādinna*), které přetrvává pouze krátkou dobu? Nemůže být tedy nahlíženo jako ‚já‘ nebo ‚moje‘ nebo ‚já jsem‘.

Přátelé, když ostatní uráží, nadávají, proklínají a spílají tomuto mnichovi [který nahlíží prvek země v souladu se skutečností], on chápe: ‚Vzniklo ve mně toto bolestné pocíťování zrozené z doteku ucha. Toto pocíťování je však podmíněné (*paṭicca*) a nikoli nepodmíněné (*no apaṭicca*). A čím je podmíněné? Je podmíněné dotekem (*phassaṃ paṭicca*).‘ Potom vidí, že dotek je nestálý, že pocíťování je nestálé, že vnímání je nestálé, že formace jsou nestálé, že vědomí je nestálé. Mysl tohoto mnicha vstupuje do předmětu prvku a stává se projasněnou (*pasīdati*), ustálenou (*santiṭṭhati*) a jistou (*adhimuccati*).

Přátelé, když ostatní napadají tohoto mnicha nežádoucím, neradostným a nepříjemným dotekem pěstmi, kameny, holemi

a noži, on chápe: ‚Toto tělo je takové povahy, že zde může dojít k tomuto doteku pěstmi, kameny, holemi a noži. Toto však řekl Vznešený ve svém přirovnání k pile: »I kdyby někomu loupežníci odřezávali údy dvojruční pilou, ten, kdo by při tom vzbudil v mysli nenávist, nenásledoval by mé učení.« A proto ve mně bude nepolevující úsilí (*āradhamaṃ vīriyaṃ asallīnaṃ*), bude ve mně upevněno nezatemněné uvědomění (*upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā*), mé tělo bude klidné (*passaddho kāyo*) a nevzrušené (*asāradhho*), má mysl bude soustředěná (*samāhitaṃ cittaṃ*) a sjednocená (*ekaggaṃ*). A nyní může být toto tělo napadeno dotekem pěstmi, kameny, holemi a noži, neboť tak by mělo být uplatňováno učení Buddha.‘

Přátelé, když si bhikkhu takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost (*upekkhā*), jež má prospěšný základ (*kusalanissitā*), není upevněná (*na saṅṭhāti*), vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.‘ Jako když snacha vidí svého tchána a vyvstane v ní pocit naléhavosti, podobně mnich (*bhikkhu*), když si takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná, vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.‘ Přátelé, když si ale mnich takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, a jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, je upevněná (*saṅṭhāti*), tak s tím bude spokojen (*attamaṇo*). Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### [Prvek vody]

A co je, přátelé, prvek vody? Prvek vody může být vnitřní (*ajjhattikā*) a může být vnější (*bāhirā*).

(2) A co je, přátelé, vnitřní prvek vody? Jakákoli vnitřní a vlastní tekutost a soudržnost, jako: žluč, hlen, hnís, krev, pot,

tuk, slzy, ušní maz, sliny, smrk, kloubní maz, moč či jakákoli jiná vnitřní a vlastní tekutost a soudržnost – tomu se říká vnitřní prvek vody. Vnitřní prvek vody a vnější prvek vody je prostě jen prvek vody. Tento prvek vody by měl být nahlížen v souladu se skutečností, se správným porozuměním, takto: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘ Je-li tento prvek vody nahlížen v souladu se skutečností, se správným porozuměním, mysl se od něj odvrátí (*nibbindati*) a ztratí vášeň (*virājeti*) vůči němu.

Přátelé, nastává doba, kdy se vnější prvek vody rozruší. Tehdy odnáší obce, odnáší města, odnáší kraje a odnáší celé země. Přátelé, nastává však také doba, kdy voda ve velkém oceánu klesá [ustupuje] o sto mil, klesá [ustupuje] o dvě stě mil, klesá [ustupuje] o tři sta mil, klesá [ustupuje] o čtyři sta mil, klesá [ustupuje] o pět set mil, klesá [ustupuje] o šest set mil, klesá [ustupuje] o sedm set mil. Přátelé, nastává však také doba, kdy voda ve velkém oceánu dosahuje hloubky sedmi palem, dosahuje hloubky šesti palem, dosahuje hloubky pěti palem, dosahuje hloubky čtyř palem, dosahuje hloubky tří palem, dosahuje hloubky dvou palem, dosahuje hloubky jedné palmy. Přátelé, nastává však také doba, kdy voda ve velkém oceánu dosahuje hloubky sedmi sáhů, dosahuje hloubky šesti sáhů, dosahuje hloubky pěti sáhů, dosahuje hloubky čtyř sáhů, dosahuje hloubky tří sáhů, dosahuje hloubky dvou sáhů, dosahuje hloubky jednoho sáhu. Přátelé, nastává však také doba, kdy voda ve velkém oceánu dosahuje hloubky půl sáhu, dosahuje hloubky po pás, dosahuje hloubky po kolena, dosahuje hloubky po kotníky. Přátelé, nastává však také doba, kdy vody ve velkém oceánu není dost ani k namočení jednoho článku prstu.

Přátelé, je-li takto zřejmé, že i tento mocný vnější prvek vody je nestálý (*aniccatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zničení (*khayadhammatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zmizení (*vayadhammatā*), je-li zřejmé, že je předmětem změny (*vipariṇāmadhammatā*), co potom toto drobné tělo uchopované toužením (*kāyassa taṅhupādinna*), které přetrvává pouze krátkou dobu? Nemůže být tedy nahlíženo jako ‚já‘ nebo ‚moje‘ nebo ‚já jsem‘.

Přátelé, když ostatní uráží, nadávají, proklínají a spílají tomuto mnichovi [který nahlíží prvek vody v souladu se skutečností], on chápe: ‚Vzniklo ve mně toto bolestné pocíťování zrozené z doteku ucha. Toto pocíťování je však podmíněné (*paṭicca*) a nikoli nepodmíněné (*no apaṭicca*). A čím je podmíněné? Je podmíněné dotekem (*phassaṃ paṭicca*).‘ Potom vidí, že dotek je nestálý, že pocíťování je nestálé, že vnímání je nestálé, že formace jsou nestálé, že vědomí je nestálé. Mysl tohoto mnicha vstupuje do předmětu prvku a stává se projasněnou (*pasīdati*), ustálenou (*santiṭṭhati*) a jistou (*adhimuccati*).

Přátelé, když ostatní napadají tohoto mnicha nežádoucím, neradostným a nepříjemným dotekem pěstmi, kameny, holemi a noži, on chápe: ‚Toto tělo je takové povahy, že zde může dojít k tomuto doteku pěstmi, kameny, holemi a noži. Toto však řekl Vznešený ve svém přirovnání k pile: »I kdyby někomu loupežníci odřezávali údy dvojruční pilou, ten, kdo by při tom vzbudil v mysli nenávisť, nenásledoval by mé učení.« A proto ve mně bude nepolevující úsilí (*āradḍhaṃ vīriyaṃ asallīnaṃ*), bude ve mně upevněno nezatemněné uvědomění (*upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā*), mé tělo bude klidné (*passaddho kāyo*) a nevzrušené (*asāradḍho*), má mysl bude soustředěná (*samāhitaṃ cittaṃ*) a sjednocená (*ekaggaṃ*). A nyní může být toto tělo napadeno dotekem pěstmi, kameny, holemi a noži, neboť tak by mělo být uplatňováno učení Buddhy.‘

Přátelé, když si bhikkhu takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost (*upekkhā*), jež má prospěšný základ (*kusalanissitā*), není upevněná (*na saṅṭhāti*), vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.‘ Jako když snacha vidí svého tchána a vyvstane v ní pocit naléhavosti, podobně mnich (*bhikkhu*), když si takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná, vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje

vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.' Přátelé, když si ale mnich takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, a jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, je upevněná (*saṅṭhāti*), tak s tím bude spokojen (*attamano*). Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### [Prvek ohně]

A co je, přátelé, prvek ohně? Prvek ohně může být vnitřní (*ajjhattikā*) a může být vnější (*bāhirā*).

(3) A co je, přátelé, vnitřní prvek ohně? Jakýkoli vnitřní a vlastní žár a teplo, jež způsobuje zahřívání, stárnutí, trávení a spalování, jež přeměňuje to, co spolkneme, vypijeme, rozžvýkáme a ochutnáme, či jakýkoli jiný vnitřní a vlastní žár a teplo – tomu se říká vnitřní prvek ohně. Vnitřní prvek ohně a vnější prvek ohně je prostě jen prvek ohně. Tento prvek ohně by měl být nahlížen v souladu se skutečností, se správným porozuměním, takto: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘ Je-li tento prvek ohně nahlížen v souladu se skutečností, se správným porozuměním, mysl se od něj odvrátí (*nibbindati*) a ztratí vášeň (*virājeti*) vůči němu.

Přátelé, nastává doba, kdy se vnější prvek ohně rozruší. Tehdy spaluje vesnice, spaluje obce, spaluje města, spaluje kraje a spaluje celé země. Pouze když dojde k zelené trávě, k cestě, ke skále, k vodě či k otevřenému prostoru, uhasíná ztrátou paliva. Nastává však také doba, kdy se lidé snaží rozdělat oheň i z ptačího peří a kousků kůže. Přátelé, je-li takto zřejmé, že i tento mocný vnější prvek ohně je nestálý (*aniccatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zničení (*khayadhammatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zmizení (*vayadhammatā*), je-li zřejmé, že je předmětem změny (*vipariṇāmadhammatā*); co potom toto drobné tělo uchopované toužením (*kāyassa taṅhupādinnassa*), které přetrvává pouze krátkou dobu? Nemůže být tedy nahlíženo jako ‚já‘ nebo ‚moje‘ nebo ‚já jsem‘.

Přátelé, když ostatní uráží, nadávají, proklínají a spílají tomuto mnichovi [který nahlíží prvek ohně v souladu se skutečností], on chápe: ‚Vzniklo ve mně toto bolestné pocíťování zrozené z doteku ucha. Toto pocíťování je však podmíněné



(*paṭicca*) a nikoli nepodmíněné (*no apaṭicca*). A čím je podmíněné? Je podmíněné dotekem (*phassaṃ paṭicca*).’ Potom vidí, že dotek je nestálý, že pocítování je nestálé, že vnímání je nestálé, že formace jsou nestálé, že vědomí je nestálé. Mysl tohoto mnicha vstupuje do předmětu prvku a stává se projasněnou (*pasīdati*), ustálenou (*santiṭṭhati*) a jistou (*adhimuccati*).

Přátelé, když ostatní napadají tohoto mnicha nežádoucím, neradostným a nepříjemným dotekem pěstmi, kameny, holemi a noži, on chápe: ‚Toto tělo je takové povahy, že zde může dojít k tomuto doteku pěstmi, kameny, holemi a noži. Toto však řekl Vznešený ve svém přirovnání k pile: »I kdyby někomu loupežníci odřezávali údy dvojruční pilou, ten, kdo by při tom vzbudil v mysli nenávisť, nenásledoval by mé učení.« A proto ve mně bude nepolevující úsilí (*āradhamaṃ vīriyaṃ asallīnaṃ*), bude ve mně upevněno nezatemněné uvědomění (*upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā*), mé tělo bude klidné (*passaddho kāyo*) a nevzrušené (*asāraddho*), má mysl bude soustředěná (*samāhitaṃ cittaṃ*) a sjednocená (*ekaggaṃ*). A nyní může být toto tělo napadeno dotekem pěstmi, kameny, holemi a noži, neboť tak by mělo být uplatňováno učení Buddha.’

Přátelé, když si bhikkhu takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost (*upekkhā*), jež má prospěšný základ (*kusalanissitā*), není upevněná (*na saṅṭhāti*), vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.‘ Jako když snacha vidí svého tchána a vyvstane v ní pocit naléhavosti, podobně mnich (*bhikkhu*), když si takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná, vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.‘ Přátelé, když si ale mnich takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, a jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, je upevněná (*saṅṭhāti*), tak s tím bude spokojen (*attamaṇo*). Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

## [Prvek větru]

A co je, přátelé, prvek větru? Je to vnitřní prvek větru a vnější prvek větru. Prvek větru může být vnitřní (*ajjhattikā*) a může být vnější (*bāhirā*).

(4) A co je, přátelé, vnitřní prvek větru? Jakýkoli vnitřní a vlastní pohyb a síla, jako: vzestupné síly, sestupné síly, větry v břiše, v žaludku či ve střevech, síly způsobující ohýbání a natahování údů, nádech a výdech, či jakýkoli jiný vnitřní a vlastní pohyb a síla – tomu se říká vnitřní prvek větru. Vnitřní prvek větru a vnější prvek větru je prostě jen prvek větru. Tento prvek větru by měl být nahlížen v souladu se skutečností, se správným porozuměním, takto: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘ Je-li tento prvek větru nahlížen v souladu se skutečností, se správným porozuměním, mysl se od něj odvrátí (*nibbindati*) a ztratí vášeň (*virājeti*) vůči němu.

Přátelé, nastává doba, kdy se vnější prvek větru rozruší. Tehdy odnáší vesnice, odnáší obce, odnáší města, odnáší kraje a odnáší celé země. Nastává však také doba, kdy se lidé v posledním měsíci horkého období snaží vyrobit vítr pomocí palmových listů, vějířů a foukacích měchů, a kdy se ani stéblo nepohne. Přátelé, je-li takto zřejmé, že i tento mocný vnější prvek větru je nestálý (*aniccatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zničení (*khayadhammatā*), je-li zřejmé, že je předmětem zmizení (*vayadhammatā*), je-li zřejmé, že je předmětem změny (*vipariṇāmadhammatā*); co potom toto drobné tělo uchopované toužením (*kāyassa taṅhupādinna*), které přetrvává pouze krátkou dobu? Nemůže být tedy nahlíženo jako ‚já‘ nebo ‚moje‘ nebo ‚já jsem‘.

Přátelé, když ostatní uráží, nadávají, proklínají a spílají tomuto mnichovi [který nahlíží prvek větru v souladu se skutečností], on chápe: ‚Vzniklo ve mně toto bolestné pociťování zrozené z doteku ucha. Toto pociťování je však podmíněné (*paṭicca*) a nikoli nepodmíněné (*no apaṭicca*). A čím je podmíněné? Je podmíněné dotekem (*phassaṃ paṭicca*).‘ Potom vidí, že dotek je nestálý, že pociťování je nestálé, že vnímání je nestálé, že formace jsou nestálé, že vědomí je nestálé. Mysl tohoto mnicha vstupuje do předmětu prvku a stává se projasněnou (*pasīdati*), ustálenou (*santiṭṭhati*) a jistou (*adhimuccati*).

Přátelé, když ostatní napadají tohoto mnicha nežádoucím,

neradostným a nepříjemným dotekem pěstmi, kameny, holemi a noži, on chápe: ‚Toto tělo je takové povahy, že zde může dojít k tomuto doteku pěstmi, kameny, holemi a noži. Toto však řekl Vznešený ve svém přirovnání k pile: »I kdyby někomu loupežníci odřezávali údy dvojruční pilou, ten, kdo by při tom vzbudil v mysli nenávisť, nenásledoval by mé učení.« A proto ve mně bude nepolevující úsilí (*āradhamaṃ vīriyaṃ asallīnaṃ*), bude ve mně upevněno nezatemněné uvědomění (*upatṭhitā sati asammuttā*), mé tělo bude klidné (*passaddho kāyo*) a nevzrušené (*asāraddho*), má mysl bude soustředěná (*samāhitaṃ cittaṃ*) a sjednocená (*ekaggaṃ*). A nyní může být toto tělo napadeno dotekem pěstmi, kameny, holemi a noži, neboť tak by mělo být uplatňováno učení Buddha.‘

Přátelé, když si bhikkhu takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost (*upekkhā*), jež má prospěšný základ (*kusalanissitā*), není upevněná (*na saṅṭhāti*), vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.‘ Jako když snacha vidí svého tchána a vyvstane v ní pocit naléhavosti, podobně mnich (*bhikkhu*), když si takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, ale jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná, vyvstane v něm pocit naléhavosti: ‚To je pro mě ztráta, to pro mě není zisk, to je pro mě nedobré, to pro mě není dobré, že když si takto připomínám Buddhu, Dhammu a Saṅghu, moje vyrovnanost, jež má prospěšný základ, není upevněná.‘ Přátelé, když si ale mnich takto připomene Buddhu, Dhammu a Saṅghu, a jeho vyrovnanost, jež má prospěšný základ, je upevněná (*saṅṭhāti*), tak s tím bude spokojen (*attamaṇo*). Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### [Závislé vznikání pěti skupin ulpívání při vidění]

Přátelé, když je prostor vyplněný trámy, krovy, střešní krytinou a omítkou, používá se označení ‚dům‘. Podobně, když je prostor vyplněný kostmi, šlachami, masem a kůží, používá se označení ‚hmota [tělesnost]‘.

Přátelé, když je něčí oko (*cakkhumaṃ*) nepoškozené (*aparibhinnaṃ*),

ale vnější (*bahirā*) tvary nevstoupí do zorného pole, a není zde odpovídající do sebe zasažení, pak nevznikne odpovídající vědomí oka.

Přátelé, když je něčí oko nepoškozené, a vnější tvary vstoupí do zorného pole, ale není zde odpovídající do sebe zasažení, pak rovněž nevznikne odpovídající vědomí oka.

Přátelé, když je něčí oko nepoškozené, a vnější tvary vstoupí do zorného pole, a je zde odpovídající do sebe zasažení, pak teprve vznikne odpovídající vědomí oka.

Jakákoli hmota [tělesnost] takto vznikne, patří do (1) skupiny ulpívání-hmota [tělesnost] (*rūpupādānakkhandhe*). Jakékoli pociťování takto vznikne, patří do (2) skupiny ulpívání-pociťování (*vedanupādānakkhandhe*). Jakékoli vnímání takto vznikne, patří do (3) skupiny ulpívání-vnímání (*saññupādānakkhandhe*). Jakékoli formace takto vzniknou, patří do (4) skupiny ulpívání-formace (*sankhārupādānakkhandhe*). Jakékoli vědomí takto vznikne, patří do (5) skupiny ulpívání-vědomí (*viññāṇupādānakkhandhe*).

Mnich chápe: ‚Takto je zde obsaženo, shromážděno a sloučeno těchto pět skupin ulpívání. Toto však řekl Vznešený: »Kdo vidí závislé vznikání, ten vidí Dhammu, kdo vidí Dhammu, ten vidí závislé vznikání.« A těchto pět skupin ulpívání vskutku závisle vzniká. Jakákoli touha (*chando*), lnutí (*ālayo*), záliba (*anunayo*) a uvázanost (*ajjhosānaṃ*) k těmto pěti skupinám ulpívání – to je vznik strasti (*dukkhasamudayo*). Ukáznění a opuštění touhy a vášně (*chandarāgavinayo chandarāgappahānaṃ*) vůči těmto pěti skupinám ulpívání – to je ustání strasti (*dukkhanirodho*).‘ Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### [Závislé vznikání pěti skupin ulpívání při slyšení]

Přátelé, když je něčí ucho (*sotaṃ*) nepoškozené, ale vnější zvuky nevstoupí do sluchového pole, a není zde odpovídající do sebe zasažení, pak nevznikne odpovídající vědomí ucha.

Přátelé, když je něčí ucho nepoškozené, a vnější zvuky vstoupí do sluchového pole, ale není zde odpovídající do sebe zasažení, pak rovněž nevznikne odpovídající vědomí ucha.

Přátelé, když je něčí ucho nepoškozené, a vnější zvuky

vstoupí do sluchového pole, a je zde odpovídající do sebe zasažení, pak teprve vznikne odpovídající vědomí ucha.

Jakákoli hmota [tělesnost] takto vznikne, patří do (1) skupiny ulpívání-hmota [tělesnost]. Jakékoli pociťování takto vznikne, patří do (2) skupiny ulpívání-pociťování. Jakékoli vnímání takto vznikne, patří do (3) skupiny ulpívání-vnímání. Jakékoli formace takto vzniknou, patří do (4) skupiny ulpívání-formace. Jakékoli vědomí takto vznikne, patří do (5) skupiny ulpívání-vědomí.

Mnich chápe: ‚Takto je zde obsaženo, shromážděno a sloučeno těchto pět skupin ulpívání. Toto však řekl Vznešený: »Kdo vidí závislé vznikání, ten vidí Dhammu, kdo vidí Dhammu, ten vidí závislé vznikání.« A těchto pět skupin ulpívání vskutku závisle vzniká. Jakákoli touha, lnutí, záliba a uvázanost k těmto pěti skupinám ulpívání – to je vznik strasti. Ukáznění a opuštění touhy a vášně vůči těmto pěti skupinám ulpívání. – to je ustání strasti.‘ Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### [Závislé vznikání pěti skupin ulpívání při cítění]

Přátelé, když je něčí nos (*ghānaṃ*) nepoškozený, ale vnější pachy nevstoupí do čichového pole, a není zde odpovídající do sebe zasažení, pak nevznikne odpovídající vědomí nosu.

Přátelé, když je něčí nos nepoškozený, a vnější pachy vstoupí do čichového pole, ale není zde odpovídající do sebe zasažení, pak rovněž nevznikne odpovídající vědomí nosu.

Přátelé, když je něčí nos nepoškozený, a vnější pachy vstoupí do čichového pole, a je zde odpovídající do sebe zasažení, pak teprve vznikne odpovídající vědomí nosu.

Jakákoli hmota [tělesnost] takto vznikne, patří do (1) skupiny ulpívání-hmota [tělesnost]. Jakékoli pociťování takto vznikne, patří do (2) skupiny ulpívání-pociťování. Jakékoli vnímání takto vznikne, patří do (3) skupiny ulpívání-vnímání. Jakékoli formace takto vzniknou, patří do (4) skupiny ulpívání-formace. Jakékoli vědomí takto vznikne, patří do (5) skupiny ulpívání-vědomí.

Mnich chápe: ‚Takto je zde obsaženo, shromážděno a sloučeno těchto pět skupin ulpívání. Toto však řekl Vznešený: »Kdo vidí závislé vznikání, ten vidí Dhammu, kdo vidí Dhammu,

ten vidí závislé vznikání.« A těchto pět skupin ulpívání vskutku závisle vzniká. Jakákoli touha, lnutí, záliba a uvázanost k těmto pěti skupinám ulpívání – to je vznik strasti. Ukáznění a opuštění touhy a vášně vůči těmto pěti skupinám ulpívání – to je ustání strasti.’ Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### [Závislé vznikání pěti skupin ulpívání při chutnání]

Přátelé, když je něčí jazyk (*jivham*) nepoškozený, ale vnější chutě nevstoupí do chuťového pole, a není zde odpovídající do sebe zasažení, pak nevznikne odpovídající vědomí jazyka.

Přátelé, když je něčí jazyk nepoškozený, a vnější chutě vstoupí do chuťového pole, ale není zde odpovídající do sebe zasažení, pak rovněž nevznikne odpovídající vědomí jazyka.

Přátelé, když je něčí jazyk nepoškozený, a vnější chutě vstoupí do čichového pole, a je zde odpovídající do sebe zasažení, pak teprve vznikne odpovídající vědomí jazyka.

Jakákoli hmota [tělesnost] takto vznikne, patří do (1) skupiny ulpívání-hmota [tělesnost]. Jakékoli pociťování takto vznikne, patří do (2) skupiny ulpívání-pociťování. Jakékoli vnímání takto vznikne, patří do (3) skupiny ulpívání-vnímání. Jakékoli formace takto vzniknou, patří do (4) skupiny ulpívání-formace. Jakékoli vědomí takto vznikne, patří do (5) skupiny ulpívání-vědomí.

Mnich chápe: ‚Takto je zde obsaženo, shromážděno a sloučeno těchto pět skupin ulpívání. Toto však řekl Vznešený: »Kdo vidí závislé vznikání, ten vidí Dhammu, kdo vidí Dhammu, ten vidí závislé vznikání.« A těchto pět skupin ulpívání vskutku závisle vzniká. Jakákoli touha, lnutí, záliba a uvázanost k těmto pěti skupinám ulpívání – to je vznik strasti. Ukáznění a opuštění touhy a vášně vůči těmto pěti skupinám ulpívání – to je ustání strasti.’ Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### [Závislé vznikání pěti skupin ulpívání při dotyku]

Přátelé, když je něčí tělo (*kāyo*) nepoškozené, ale doteky nevstoupí do tělesného pole, a není zde odpovídající do sebe zasažení, pak nevznikne odpovídající vědomí těla.

Přátelé, když je něčí tělo nepoškozené, a vnější doteky vstoupí

do tělesného pole, ale není zde odpovídající do sebe zasažení, pak rovněž nevznikne odpovídající vědomí těla.

Přátelé, když je něčí tělo nepoškozené, a vnější doteky vstoupí do tělesného pole, a je zde odpovídající do sebe zasažení, pak teprve vznikne odpovídající vědomí těla.

Jakákoli hmota [tělesnost] takto vznikne, patří do (1) skupiny ulpívání-hmota [tělesnost]. Jakékoli pocíťování takto vznikne, patří do (2) skupiny ulpívání-pocíťování. Jakékoli vnímání takto vznikne, patří do (3) skupiny ulpívání-vnímání. Jakékoli formace takto vzniknou, patří do (4) skupiny ulpívání-formace. Jakékoli vědomí takto vznikne, patří do (5) skupiny ulpívání-vědomí.

Mnich chápe: ‚Takto je zde obsaženo, shromážděno a sloučeno těchto pět skupin ulpívání. Toto však řekl Vznešený: »Kdo vidí závislé vznikání, ten vidí Dhammu, kdo vidí Dhammu, ten vidí závislé vznikání.« A těchto pět skupin ulpívání vskutku závisle vzniká. Jakákoli touha, lnutí, záliba a uvázanost k těmto pěti skupinám ulpívání – to je vznik strasti. Ukáznění a opuštění touhy a vášně vůči těmto pěti skupinám ulpívání. – to je ustání strasti.‘ Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.

### **[Závislé vznikání pěti skupin ulpívání při myšlení]**

Přátelé, když je něčí mysl (*mano*) nepoškozená, ale vnější předměty (*dhammā*) myslí nevstoupí do mentálního pole, a není zde odpovídající do sebe zasažení, pak nevznikne odpovídající vědomí myslí.

Přátelé, když je něčí mysl nepoškozená, a vnější předměty myslí vstoupí do mentálního pole, ale není zde odpovídající do sebe zasažení, pak rovněž nevznikne odpovídající vědomí myslí.

Přátelé, když je něčí mysl nepoškozená, a vnější předměty myslí vstoupí do mentálního pole, a je zde odpovídající do sebe zasažení, pak teprve vznikne odpovídající vědomí myslí.

Jakákoli hmota [tělesnost] takto vznikne, patří do (1) skupiny ulpívání-hmota [tělesnost]. Jakékoli pocíťování takto vznikne, patří do (2) skupiny ulpívání-pocíťování. Jakékoli vnímání takto vznikne, patří do (3) skupiny ulpívání-vnímání. Jakékoli formace takto vzniknou, patří do (4) skupiny ulpívání-formace. Jakékoli vědomí takto vznikne, patří do (5) skupiny ulpívání-vědomí.

## [Závěr]

Mnich chápe: „Takto je zde obsaženo, shromážděno a sloučeno těchto pět skupin ulpívání. Toto však řekl Vznešený: »Kdo vidí závislé vznikání, ten vidí Dhammu, kdo vidí Dhammu, ten vidí závislé vznikání.« A těchto pět skupin ulpívání vsutku závisle vzniká. Jakákoli touha, Inutí, záliba a uvázanost k těmto pěti skupinám ulpívání – to je vznik strasti. Ukáznění a opuštění touhy a vášně vůči těmto pěti skupinám ulpívání – to je ustání strasti.‘ Potud, přátelé, mnoho vykonal takový mnich.“

Tak pravil ctihodný Sāriputta. Spokojení mniši se zaradovali ze slov ctihodného Sāriputty.



## 29. *Mahā Sāropama suttaṃ*

### Delší rozprava o přirovnání k jádrovému dřevu

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Rājagaze, na Supím vrcholku, brzy po odchodu Devadatty. Tam Vznešený oslovil mnichy, ohledně Devadatty: „Zde, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, poct a slávy (*lābhasakkārasilokaṃ*). Je potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr je tak naplněn (*paripuṇṇasaṅkappa*). Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já jsem získal pocty a slávu, ale tito ostatní mniši jsou neznámí (*appaññātā*) a bezvýznamní (*appesakkhā*).‘ A tak se stane opojeným (*majjati*) tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa opojen, upadne v nedbalost (*pamādaṃ*). Jsa nedbalý (*pamatto*), prodlévá strastně (*dukkhaṃ viharati*).

#### [Jádrové dřevu]

Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevu, hledající jádrové dřevu, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevu, načež by minul jeho jádrové dřevu [jádro] (*sāro*), minul by jeho vnější dřevu, minul by jeho vnitřní kůru, minul by jeho vnější kůru, odřízl by jeho větve a listí a vzal si je, mysle si, že to je jádrové dřevu. Pak by ho viděl nějaký jiný muž s dobrým zrakem a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevu, nezná vnější dřevu, nezná vnitřní kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevu, hledá jádrové dřevu, pídí se po jádrovém dřevu, přišel

k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, minul jeho vnitřní kůru, minul jeho vnější kůru, odřízl jeho větve a listí a vzal si je, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.'

Stejně tak, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: „Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.' Když takto odejde, dosáhne zisku, poct a slávy. Je potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: „Já jsem získal pocty a slávu, ale tito ostatní mniši jsou neznámí a bezvýznamní.' A tak se stane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa opojen, upadne v nedbalost. Jsa nedbalý, prodlévá strastně. Tento mnich je nazýván jako ten, kdo si vzal větve a listí svatého života (*brahmacariyassa*) a zastavil se u toho.

### [Ctnost]

Zde, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: „Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.' Když takto odejde, dosáhne zisku, poct a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn (*na paripuññasanikkappo*). Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý (*appamatto*), dosáhne šťastného stavu ctnosti (*sīlasampadamī*). Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: „Já jsem ctnostný (*sīlavā*) a mám dobrý charakter (*kalyāṇadhammo*), ale tito ostatní mniši jsou nectnostní (*dussīlā*) a mají špatný charakter (*pāpadhammā*).' A tak se stane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa opojen, upadne v nedbalost. Jsa nedbalý, prodlévá strastně.

Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul by jeho vnější dřevo, minul by jeho vnitřní kůru a odřízl by jeho vnější kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Pak by ho viděl nějaký jiný muž s dobrým zrakem a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevo, nezná vnější dřevo, nezná vnitřní kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, minul jeho vnitřní kůru, odřízl jeho vnější kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.‘

Stejně tak, bhikkhuové, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já jsem ctnostný a mám dobrý charakter, ale tito ostatní mniši jsou nectnostní a mají špatný charakter.‘ A tak se stane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa opojen, upadne v nedbalost. Jsa nedbalý, prodlévá strastně. Tento mnich (*bhikkhu*) je nazýván jako ten, kdo si vzal vnější kůru svatého života a zastavil se u toho.

### [Soustředění]

Zde, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti,

trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.' Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu soustředění (*samādhisampadaṃ*). Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já jsem soustředěný (*samāhito*), moje mysl je sjednocená (*ekaggacitto*), ale tito ostatní mniši jsou nesoustředění (*asamāhitā*) a jejich mysl je rozptýlená (*vibbhantacittā*).‘ A tak se stane opojeným tímto šťastným stavem soustředění. Jsa opojen, upadne v nedbalost. Jsa nedbalý, prodlévá strastně.

Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul by jeho vnější dřevo, odřízl by jeho vnitřní kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Pak by ho viděl nějaký jiný muž s dobrým zrakem a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevo, nezná vnější dřevo, nezná vnitřní kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, odřízl jeho vnitřní kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.‘

Stejně tak, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství

strasti.' Když takto odejde, dosáhne zisku, poct a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu soustředění. Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já jsem soustředěný, moje mysl je sjednocená, ale tito ostatní mniši jsou nesoustředění a jejich mysl je rozptýlená.‘ A tak se stane opojeným tímto šťastným stavem soustředění. Jsa opojen, upadne v nedbalost. Jsa nedbalý, prodlévá strastně. Tento mnich je nazýván jako ten, kdo si vzal vnitřní kůru svatého života a zastavil se u toho.

### **[Poznání a vidění]**

Zde, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, poct a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu soustředění. Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem soustředění. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost.

Jsa dbalý, dosáhne poznání a vidění (*ñāṇadassanaṃ*). Je potěšen tímto poznáním a viděním a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já prodlévám vědoucí (*jānaṃ*) a vidoucí (*passaṃ*), ale tito ostatní mniši prodlévají jakožto nevědoucí (*ajānaṃ*) a nevidoucí (*apassaṃ*).‘ A tak se stane opojeným tímto poznáním a viděním. Jsa opojen, upadne v nedbalost. Jsa nedbalý, prodlévá strastně.

Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by minul jeho jádrové dřevo [jádro], odřízl by jeho vnější dřevo a vzal si ho, mysle si, že to je jádrové dřevo. Pak by ho viděl nějaký jiný muž s dobrým zrakem a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevo, nezná vnější dřevo, nezná vnitřní kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], odřízl jeho vnější dřevo a vzal si ho, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.‘

Stejně tak, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu soustředění. Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem soustředění. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost.

Jsa dbalý, dosáhne poznání a vidění. Je potěšen tímto poznáním a viděním a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já prodlévám vědoucí a vidoucí, ale tito ostatní mniši prodlévají jakožto nevědoucí a nevidoucí.‘ A tak se stane opojeným tímto poznáním a viděním. Jsa opojen, upadne v nedbalost. Jsa nedbalý, prodlévá strastně. Tento mnich je nazýván jako ten, kdo si vzal vnější dřevo svatého života a zastavil se u toho.

### [Bezčasové osvobození]

Zde, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu soustředění. Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem soustředění. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne poznání a vidění. Je potěšen tímto poznáním a viděním, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto poznáním a viděním. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne bezčasového osvobození (*asamayavimokkham*). Je nemožné, mniši, aby tento mnich ztratil toto bezčasové osvobození.

Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by odřízl pouze jeho jádrové dřevo [jádro] a vzal si ho, poznáváje, že to

je skutečně jádrové dřevo. Pak by ho viděl nějaký jiný muž s dobrým zrakem a řekl by si: ‚Tento ctěný muž zná jádrové dřevo, zná vnější dřevo, zná vnitřní kůru, zná vnější kůru i větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež odřízl pouze jeho jádrové dřevo [jádro] a vzal si ho, poznáváje, že to je skutečně jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl bude naplněn.‘

Stejně tak, mniši, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto ziskem, poctami a slávou. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem ctnosti. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne šťastného stavu soustředění. Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto šťastným stavem soustředění. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne poznání a vidění. Je potěšen tímto poznáním a viděním, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. A tak se nestane opojeným tímto poznáním a viděním. Jsa neopojen, neupadne v nedbalost. Jsa dbalý, dosáhne bezčasového osvobození. Je nemožné, mniši, aby tento mnich ztratil toto bezčasové osvobození.

### [Závěr]

A tak, mniši, tento svatý život není veden kvůli výhodám zisku, pocty a slávy (*lābhasakkārasilokānisaṃsaṃ*), ani kvůli výhodám šťastného stavu ctnosti (*sīlasampadānisaṃsaṃ*), ani kvůli výhodám



šťastného stavu soustředění (*samādhisampadānisamsaṃ*), ani kvůli výhodám poznání a vidění (*ñāṇadassanānisamsaṃ*). Neotřesitelné osvobození mysli (*akuppā cetovimutti*) je cílem (*atthaṃ*) tohoto svatého života, jeho jádrem (*sāraṃ*) a jeho dovršením (*pariyosānaṃ*).“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 30. *Cūḷa Sāropama suttaṃ*

### Kratší rozprava o přirovnání k jádrovému dřevu

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy bráhman Piṅgalakoccha přistoupil k Vznešenému, vyměnil si s ním přátelské pozdravy, načež usedl stranou a takto Vznešeného oslovil: „Ctěný Gotamo, jsou zde jistí asketové a bráhmani, kteří jsou hlavou řádu, hlavou společenství, učitelé společenství, dobře známí a slavní zakladatelé sekt, mnohými vysoce uctívání – takoví jako Pūrāṇa Kassapa, Makkhalī Gosāla, Ajita Kesakambala, Pakudha Kaccāyana, Sañjaya Belaṭṭhaputta, Nigaṇṭha Nātaputta. Mají všichni přímé poznání, jak prohlašují, nebo nikdo z nich nemá přímé poznání, nebo někteří z nich mají a někteří nemají přímé poznání?“ „Dost, bráhmane, zadrž – jestli mají všichni přímé poznání, jak prohlašují, nebo nikdo z nich nemá přímé poznání, nebo někteří z nich mají a někteří nemají přímé poznání. Vyložím ti, bráhmane, Dhammu, poslouchej, dávej dobrý pozor a já budu hovořit.“ „Ano, Ctěný,“ odpověděl bráhman Piṅgalakoccha. Vznešený pravil:

#### [Hledání jádrového dřeva]

(1) „Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevu, hledající jádrové dřevu, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevu, načež by minul jeho jádrové dřevu [jádro] (*sāro*), minul by jeho vnější dřevu, minul by jeho vnitřní kůru, minul by jeho vnější kůru, odřízl by jeho větve a listí a vzal si je, mysle si, že to je jádrové dřevu. Pak by ho uviděl nějaký vědoucí muž a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevu, nezná vnější dřevu, nezná vnitřní

kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, minul jeho vnitřní kůru, minul jeho vnější kůru, odřízl jeho větve a listí a vzal si je, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.'

(2) Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul by jeho vnější dřevo, minul by jeho vnitřní kůru a odřízl by jeho vnější kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Pak by ho uviděl nějaký vědoucí muž a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevo, nezná vnější dřevo, nezná vnitřní kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, minul jeho vnitřní kůru, odřízl jeho vnější kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.'

(3) Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul by jeho vnější dřevo, odřízl by jeho vnitřní kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Pak by ho uviděl nějaký vědoucí muž a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevo, nezná vnější dřevo, nezná vnitřní kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, odřízl jeho vnitřní kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.'

(4) Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by minul jeho jádrové dřevo [jádro], odřízl by jeho vnější dřevo a vzal si ho, mysle si, že to je jádrové dřevo. Pak by ho uviděl nějaký vědoucí muž a řekl by si: ‚Tento ctěný muž nezná jádrové dřevo, nezná vnější dřevo, nezná vnitřní kůru, nezná vnější kůru ani větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], odřízl jeho vnější dřevo a vzal si ho, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.‘

(5) Jako kdyby nějaký muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež by odřízl pouze jeho jádrové dřevo [jádro] a vzal si ho, poznáváje, že to je skutečně jádrové dřevo. Pak by ho uviděl nějaký vědoucí muž a řekl by si: ‚Tento ctěný muž zná jádrové dřevo, zná vnější dřevo, zná vnitřní kůru, zná vnější kůru i větve a listí. Zatímco potřebuje jádrové dřevo, hledá jádrové dřevo, pídí se po jádrovém dřevu, přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež odřízl pouze jeho jádrové dřevo [jádro] a vzal si ho, poznáváje, že to je skutečně jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl bude naplněn.‘

### [Zisk, pocty a sláva]

Stejně tak, bráhmáne, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy (*lābhasakkārasilokaṃ*). Je potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr je tak naplněn (*paripuññasāṅkappo*). Na úkor toho pak povyšuje sebe a poníží ostatní: ‚Já jsem získal pocty a slávu,

ale tito ostatní mniši jsou neznámí (*appaññātā*) a bezvýznamní (*appesakkhā*).‘ A tak v sobě nevzbudí vůli (*na chandaṃ*) a nevyvine úsilí (*na vāyāmati*) za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší (*uttaritarā*) a vznešenější (*pañīttatarā*) než zisk, pocty a sláva, a tak polevuje v úsilí (*olīnavuttiko*) a je ochablý (*sāthaliko*).

O takovém člověku říkám, že je přirovnáním jako muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, který přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro] (*sāro*), minul jeho vnější dřevo, minul jeho vnitřní kůru, minul jeho vnější kůru, odřízl jeho větve a listí a vzal si je, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.

### [Ctnost]

Zde, bráhmane, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli (*chandaṃ*) a vyvine úsilí (*vāyāmati*) za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než zisk, pocty a sláva, a tak nepolevuje v úsilí (*anolīnavuttiko*) a není ochablý (*asāthaliko*). Dosáhne pak šťastného stavu ctnosti (*sīlasampadaṃ*). Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já jsem ctnostný (*sīlavā*) a mám dobrý charakter (*kalyāṇadhammo*), ale tito ostatní mniši jsou nectnostní (*dussīlā*) a mají špatný charakter (*pāpadhammā*).‘ A tak v sobě nevzbudí vůli a nevyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než šťastný stav ctnosti, a tak polevuje v úsilí a je ochablý.

O takovém člověku říkám, že je přirovnáním jako muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, který přišel k velkému vzpřímenému stromu,

jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, minul jeho vnitřní kůru, odřízl jeho vnější kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.

### [Soustředění]

Zde, bráhmane, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než zisk, pocty a sláva, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne pak šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než šťastný stav ctnosti, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne pak šťastného stavu soustředění (*samādhisampadam*). Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já jsem soustředěný (*samāhito*), moje mysl je sjednocená (*ekaggacitto*), ale tito ostatní mniši jsou nesoustředění (*asamāhitā*) a jejich mysl je rozptýlená (*vibbhantacittā*).‘ A tak v sobě nevzbudí vůli a nevyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než šťastný stav soustředění, a tak polevuje v úsilí a je ochablý.

O takovém člověku říkám, že je přirovnáním jako muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, který přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], minul jeho vnější dřevo, odřízl jeho vnitřní kůru a vzal si ji, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.

## [Poznání a vidění]

Zde, bráhmáne, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: ‚Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.‘ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než zisk, pocty a sláva, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne pak šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než šťastný stav ctnosti, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne pak šťastného stavu soustředění. Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než šťastný stav soustředění, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne pak poznání-a-vidění (*ñāṇadassanaṃ*). Je potěšen tímto poznáním-a-viděním a jeho záměr je tak naplněn. Na úkor toho pak povyšuje sebe a ponižuje ostatní: ‚Já prodlévám vědoucí (*jānaṃ*) a vidoucí (*passaṃ*), ale tito ostatní mniši prodlévají jakožto nevědoucí (*ajānaṃ*) a nevidoucí (*apassaṃ*).‘ A tak v sobě nevzbudí vůli a nevyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění, a tak polevuje v úsilí a je ochablý.

O takovém člověku říkám, že je přirovnáním jako muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, který přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež minul jeho jádrové dřevo [jádro], odřízl jeho vnější dřevo a vzal si ho, mysle si, že to je jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl nebude naplněn.

## [Devět stavů osvobození]

Zde, bráhmane, nějaký syn z dobré rodiny odejde s důvěrou z domova do bezdomoví: „Jsem obětí zrození, stárnutí a smrti, trápení, naříkání, bolesti, žalu a zoufalství, jsem obětí strasti, kořistí strasti. Jistě může být poznáno ukončení celého tohoto množství strasti.“ Když takto odejde, dosáhne zisku, pocty a slávy. Není však potěšen tímto ziskem, poctami a slávou a jeho záměr tím není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než zisk, pocty a sláva, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne šťastného stavu ctnosti. Je potěšen tímto šťastným stavem ctnosti, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než šťastný stav ctnosti, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne šťastného stavu soustředění. Je potěšen tímto šťastným stavem soustředění, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než šťastný stav soustředění, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý. Dosáhne pak poznání-a-vidění. Je potěšen tímto poznáním-a-viděním, ale jeho záměr tím ještě není naplněn. Na úkor toho nepovyšuje sebe a neponižuje ostatní. Vzbudí v sobě vůli a vyvine úsilí za účelem dosažení oněch stavů, jež jsou vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění, a tak nepolevuje v úsilí a není ochablý.

A které stavy, bráhmane, jsou vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění?

(1) Zde, bráhmane, mnich (*bhikkhu*) zcela odloučen od smyslných požitků (*vivicceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*), vstupuje a prodlévá (*upasampajja viharati*) v prvním pohroužení (*paṭhamam jhānam*), které je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*). Toto je, bráhmane, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.



(2) A dále, s utišením myšlení a rozvažování (*vitakkavicārānaṃ vūpasamā*) mnich vstupuje a prodlévá v druhém pohroužení (*dutiyaṃ jhānaṃ*), v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhataṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*). Toto je, bráhmance, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

(3) A dále, s vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) mnich prodlévá vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*) prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstupuje a prodlévá ve třetím pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*). Toto je, bráhmance, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

(4) A dále, s opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti (*somanassa*) i žalu (*domanassa*), mnich vstupuje a prodlévá ve čtvrtém pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*), jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsati pārisuddhiṃ*). Toto je, bráhmance, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

(5) A dále, s úplným (*sabbaso*) překonáním (*samatikkamā*) vnímání hmoty [tělesnosti] (*rūpasaññānaṃ*), s ukončením (*atthaṅgamā*) vnímání odporu (*paṭighasaññānaṃ*), s nevěnováním pozornosti (*amanasikārā*) vnímání rozmanitosti (*nānattasaññānaṃ*), s myšlenkou: ‚Nekonečný prostor (*ananto ākāso*)‘ mnich vstupuje a prodlévá (*upasampajja viharati*) v oblasti nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*). Toto je, bráhmance, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

(6) A dále, s úplným překonáním oblasti nekonečného prostoru, s myšlenkou: ‚Nekonečné vědomí (*anantaṃ viññānaṃ*)‘, mnich vstupuje a prodlévá v oblasti nekonečného vědomí (*viññānañcāyatanaṃ*). Toto je, bráhmance, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

(7) A dále, s úplným překonáním oblasti nekonečného

vědomí, s myšlenkou: ‚Nic zde není (*natthi kiñci*)‘, mnich vstupuje a prodlévá v oblasti nicoty (*ākiñcaññāyatanam*). Toto je, bráhmáne, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

(8) A dále, s úplným překonáním oblasti nicoty, mnich vstupuje a prodlévá v oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanam*). Toto je, bráhmáne, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

(9) A dále, s úplným překonáním oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání, mnich vstupuje a prodlévá ve stavu ustání vnímání a pociťování (*saññāvedayitanirodham*). Jeho zákalý (*āsavā*) jsou takto zcela odstraněny (*parikkhīnā*) skrze moudré nazření (*paññāya disvā*). Toto je, bráhmáne, onen stav, který je vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění. To jsou, bráhmáne, ony stavy, které jsou vyšší a vznešenější než poznání-a-vidění.

O takovém člověku říkám, že je přirovnáním jako muž potřebující jádrové dřevo, hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, který přišel k velkému vzpřímenému stromu, jenž obsahuje ono jádrové dřevo, načež odřízl pouze jeho jádrové dřevo [jádro] a vzal si ho, poznáváje, že to je skutečně jádrové dřevo. Cokoli bude chtít vyrobit z jádrového dřeva, jeho cíl bude naplněn.

A tak, bráhmáne, tento svatý život není veden kvůli výhodám zisku, poct a slávy (*lābhasakkārasilokānisaṃsaṃ*), ani kvůli výhodám šťastného stavu ctnosti (*silasampadānisaṃsaṃ*), ani kvůli výhodám šťastného stavu soustředění (*samādhisampadānisaṃsaṃ*), ani kvůli výhodám poznání a vidění (*ñāṇadassanānisaṃsaṃ*). Neotřesitelné osvobození mysli (*akuppā cetovimutti*) je cílem (*attham*) tohoto svatého života, jeho jádrem (*sāram*) a jeho dovršením (*pariyosānam*).“

## [Závěr]

Když toto bylo řečeno, bráhmán Piṅgalakoccha oslovil Vznešeného: „Výborně, Ctěný Gotamo, výborně! Jako kdyby někdo převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či do temnoty lampu vnesl, aby kdo má oči, tvary uviděl, právě tak Ctěný Gotama vysvětlil Dhammu mnoha způsoby.

Obracím se nyní ke Ctěnému Gotamovi, k Dhammě a k Saṅge [obci mnichů] jako ke svému útočišti (*saraṇaṃ*). Necht' mne Ctěný Gotama považuje za svého laického stoupence, který u něj našel útočiště, ode dneška až do konce života.“



## *4. Mahāyamaka Vagga*

Velký oddíl párů

## 31. *Cūla Gosīṅga suttam*

### Kratší rozprava v lese Gosīṅga

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Nādice, v Cihlovém domě. Tehdy ctihodný Anuruddha, ctihodný Nandiya a ctihodný Kimbila prodlévali v sálovém lese Gosīṅga. Tehdy, když nastal večer, Vznešený vstal ze svého meditačního odloučení a šel do sálového lesa Gosīṅga. Strážce vstupní brány uviděl Vznešeného již zdáli přicházet, načež ho oslovil: „Stůj, asketo, nevstupuj do tohoto lesa. Prodlévají zde tři synové z dobrých rodin, kteří hledají vlastní dobro. Neobtěžuj je.“ ctihodný Anuruddha uslyšel, jak strážce hovoří s Vznešeným, a řekl mu: „Dost, příteli strážce, nezadržuj Vznešeného. Ten, kdo přichází, je náš učitel – Vznešený.“ Ctihodný Anuruddha pak přistoupil ke ctihodnému Nandiyovi a ctihodnému Kimbilovi a řekl jim: „Pojď me, ctihodní, pojď me, Vznešený, náš učitel, přichází.“ Všichni tři pak přistoupili k Vznešenému. Jeden vzal Vznešeného misku a svrchní roucho, jeden připravil sedadla a jeden přinesl vodu na umytí nohou. Vznešený pak usedl na připravené sedadlo a umyl své nohy. Tito tři ctihodní se Vznešenému poklonili a usedli stranou, načež je Vznešený oslovil.

#### [Soulad a vzájemná laskavost]

„Daří se vám dobře (*khamanīyaṃ*), Anuruddho, máte dostatek [životních] potřeb (*yāpanīyaṃ*), nemáte potíže (*na kilamatha*) s obdržením almužního jídla (*piṇḍakena*)?“ „Daří se nám dobře, Vznešený, máme dostatek [životních] potřeb, nemáme potíže s obdržením almužního jídla.“ „Prodléváte v souladu (*samaggā*), Anuruddho, ve vzájemné úctě (*sammodamānā*), bez hádek (*avivadamānā*), jako mléko a voda, nazírajíce jeden druhého laskavým okem (*piyacakkhūhi*)?“ „Jistě, Ctihodný pane,

prodléváme v souladu, ve vzájemné úctě, bez hádek, jako mléko a voda, nazírajíce jeden druhého laskavým okem.“

„Ale jak, Anuruddho, takto prodléváte?“

„Zde, Ctihodný pane, myslím takto: ‚Je to pro mě zisk, velký zisk, že mohu prodlévat s takovými společníky v čistém životě.‘ Zachovávám laskavé (*mettaṃ*) tělesné skutky (*kāyakammaṃ*) vůči těmto ctihodným, otevřeně (*āvi*) i soukromě (*raho*); zachovávám laskavé (*mettaṃ*) slovní skutky (*vacīkammaṃ*) vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě; zachovávám laskavé (*mettaṃ*) mentální skutky (*manokammaṃ*) vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě. Uvažuji: ‚Proč bych nemohl odložit stranou to, co si přejí dělat já sám, a dělat to, co si přejí dělat tito ctihodní?‘ Pak odložím stranou to, co si přejí dělat já sám, a dělám to, co si přejí dělat tito ctihodní. Jsme odlišní tělesně, Ctihodný pane, ale jednotní mentálně.“

Také ctihodný Nandiya takto oslovil Vznešeného: „I já, Ctihodný pane, myslím takto: ‚Je to pro mě zisk, velký zisk, že mohu prodlévat s takovými společníky v čistém životě.‘ Zachovávám laskavé tělesné skutky vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě; zachovávám laskavé slovní skutky vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě; zachovávám laskavé mentální skutky vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě. Uvažuji: ‚Proč bych nemohl odložit stranou to, co si přejí dělat já sám, a dělat to, co si přejí dělat tito ctihodní?‘ Pak odložím stranou to, co si přejí dělat já sám, a dělám to, co si přejí dělat tito ctihodní. Jsme odlišní tělesně, Ctihodný pane, ale jednotní mentálně.“

Také ctihodný Kimbila takto oslovil Vznešeného: „I já, Ctihodný pane, myslím takto: ‚Je to pro mě zisk, velký zisk, že mohu prodlévat s takovými společníky v čistém životě.‘ Zachovávám laskavé tělesné skutky vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě; zachovávám laskavé slovní skutky vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě; zachovávám laskavé mentální skutky vůči těmto ctihodným, otevřeně i soukromě. Uvažuji: ‚Proč bych nemohl odložit stranou to, co si přejí dělat já sám, a dělat to, co si přejí dělat tito ctihodní?‘ Pak odložím stranou to, co si přejí dělat já sám, a dělám to, co si přejí dělat tito ctihodní. Jsme odlišní tělesně, Ctihodný pane, ale jednotní mentálně.“

Ctihodný Anuruddha dodal: „Takto, Ctihodný pane, prodléváme v souladu, ve vzájemné úctě, bez hádek, jako mléko a voda, nazírajíce jeden druhého laskavým okem.“

### [Dbalost, horlivost a odhodlanost]

„Dobře, Anuruddho, dobře. Prodléváte, Anuruddho, dbalí (*appamattā*), horliví (*ātāpino*) a odhodlaní (*pahitattā*)?“ „Jistě, Ctihodný pane, prodléváme dbalí, horliví a odhodlaní.“

„Ale jak, Anuruddho, takto prodléváte?“

„Zde, Ctihodný pane, kdo z nás přijde první z vesnice s almužním jídlem, připraví sedadla, připraví nádoby s vodou na pití a umývání a umístí odpadkové koše. Ten, kdo se vrátí poslední, může dojíst jídlo, které zbylo po ostatních, jestli si přeje, nebo ho vyhodí na místo, kde nic neroste, či do vody, kde nic nežíje. Uklidí pak sedadla a nádoby s vodou na pití a umývání, uklidí jídelnu a vyčistí odpadkové koše. Když někdo uvidí, že nádoby s vodou na pití, umývání či toaletu jsou prázdné, doplní je. Jestliže jsou pro něj nádoby příliš těžké, zavolá ostatní znamením ruky a donesou je společně, aniž by při tom promluvili. Každých pět dní společně usedneme a celou noc hovoříme o Dhammě. Takto, Ctihodný pane, prodléváme, jsouce dbalí, horliví a odhodlaní.“

„Dobře, Anuruddho, dobře. Ale zatímco takto prodléváte dbalí, horliví a odhodlaní, dosahujete nějakých nadlidských stavů (*uttarimanussadhammā*), nějaké přednosti v poznání a vidění, hodné ušlechtilých (*alamariyaññadassanaviseso*), nějakého pohodlného dlení (*phāsuvihāro*)?“

### [Devět nadlidských stavů]

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(1) zcela odloučení od smyslných požiteků (*viviceva kāmehi*), odloučení od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*), vstupujeme do prvního pohroužení (*paṭhamam jhānam*) a prodléváme (*upasampajja viharati*) v něm. Je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*).



Toto, Ctihodný pane, je nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme, jsouce dbalí, horliví a odhodlaní.“ „Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním (*samatikkamāya*) a utišením (*paṭippassaddhiyā*) tohoto [prvního] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(2) s utišením myšlení a rozvažování (*vitakkavicārānaṃ vūpasamā*) vstupujeme do druhého pohroužení (*dutiyaṃ jhānaṃ*) a prodléváme v něm. Mysl je sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhattaṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*). Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [prvního] dlení.“ „Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním a utišením tohoto [druhého] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(3) s vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) prodléváme vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušejíce stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*), prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstupujeme do třetího pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*) a prodléváme v něm. Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [druhého] dlení.“ „Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním a utišením tohoto [třetího] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(4) s opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti (*somanassa*) i žalu (*domanassa*) vstupujeme do čtvrtého pohroužení (*catutthaṃjhānaṃ*) a prodléváme v něm. Není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsatiṭṭhānaṃ*). Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [třetího] dlení.“ „Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním a utišením tohoto [čtvrtého] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(5) s úplným (*sabbaso*) překonáním (*samatikkamā*) vnímání hmoty [tělesnosti] (*rūpasaññānaṃ*), s ukončením (*atthaṅgamā*) vnímání odporu (*paṭighasaññānaṃ*), s nevěnováním pozornosti (*amanasikārā*) vnímání rozmanitosti (*nānattasaññānaṃ*), s myšlenkou ‚nekonečného prostoru‘ (*ananto ākāso*) vstupujeme do oblasti nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*) a prodléváme v ní (*upasampajja viharati*). Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [čtvrtého] dlení.“ „Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním a utišením tohoto [pátého] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(6) s úplným překonáním oblasti nekonečného prostoru, s myšlenkou ‚nekonečného vědomí‘ (*anantaṃ viññānaṃ*) vstupujeme do oblasti nekonečného vědomí (*viññānañcāyatanaṃ*) a prodléváme v ní. Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [pátého] dlení.“

„Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním a utišením tohoto [šestého] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(7) s úplným překonáním oblasti nekonečného vědomí, s myšlenkou ‚nic zde není‘ (*natthi kiñci*) vstupujeme do oblasti nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*) a prodléváme v ní. Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [šestého] dlení.“ „Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním a utišením tohoto [sedmého] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(8) s úplným překonáním oblasti nicoty vstupujeme do oblasti ‚ani-vnímání-ani-nevnímání‘ (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*) a prodléváme v ní. Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [sedmého] dlení.“ „Dobře, Anuruddho, dobře. Ale je zde nějaký jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujete překonáním a utišením tohoto [osmého] dlení?“

„Proč ne, Ctihodný pane? Zde, Ctihodný pane, kdykoli si přejeme,

(9) s úplným překonáním oblasti ‚ani-vnímání-ani-nevnímání‘ vstupujeme do stavu ustání vnímání a pocítování (*saññāvedayitanirodhaṃ*) a prodléváme v něm. Naše zákaly (*āsava*) jsou takto zcela odstraněny (*parikkhīṇā*) skrze moudré nazření (*paññāya disvā*). Toto, Ctihodný pane, je jiný nadlidský stav, přednost v poznání a vidění, hodná ušlechtilých, pohodlné dlení, kterého dosahujeme překonáním a utišením onoho [osmého] dlení, a nevidíme, Ctihodný pane, jiné pohodlné dlení (*phāsuvihāraṃ*), které by bylo vyšší (*uttaritaraṃ*) a vznešenější (*pañītataraṃ*) než toto [deváté] pohodlné dlení.“

„Dobře, Anuruddho, dobře. Vskutku zde není jiné pohodlné dlení, které by bylo vyšší a vznešenější než toto [deváté] pohodlné dlení.“

### [Pocta ctihodným]

Potom Vznešený poučil, navedl, podnítil a potěšil ctihodného Anuruddhu, ctihodného Nandiyu a ctihodného Kimbilu řečí o Dhammě, vstal ze svého místa a odešel.

Poté, co tito tři ctihodní doprovodili Vznešeného kus cesty a vrátili se zpět, ctihodný Nandiya a ctihodný Kimbila se zeptali ctihodného Anuruddhy: „Zmínili jsme se někdy ctihodnému Anuruddhovi, že jsme získali (*lābhino*) ona dlení a [meditační] dosažení (*vihārasamāpattīnaṃ*), která ctihodný Anuruddha popsal v přítomnosti Vznešeného, a označil nás jako oproštěné od zákalů (*āsavānaṃ khayā*)?“ „Ctihodní se mi nikdy nezmínili, že by získali ona dlení a [meditační] dosažení, přesto však, když jsem pronikl mysl ctihodných svou myslí, poznal jsem, že ctihodní získali ona dlení a [meditační] dosažení. A rovněž božstva (*devatā*) se mi zmínila, že ctihodní získali ona dlení a [meditační] dosažení. Proto jsem to prohlásil, když jsem na to byl Vznešeným přímo dotázán.“

Potom duch (*yakkho*) Dīgha Parajana přistoupil k Vznešenému, poklonil se mu a postavil se stranou, načež Vznešeného oslovil: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý (*araṃ*), dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž pozemní božstva (*bhummā devā*), když uslyšela prohlášení ducha Dīghy Parajany, prohlásila: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž božstva z oblasti Čtyř velkých králů (*cātumahārājikā devā*), když uslyšela prohlášení pozemních božstev, prohlásila:

„Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž božstva z oblasti Třicetitří bohů (*tāvatiṃsā devā*), když uslyšela prohlášení božstev z oblasti Čtyř velkých králů, prohlásila: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž božstva z oblasti Yāma (*yāmā devā*), když uslyšela prohlášení božstev z oblasti z oblasti Třicetitří bohů, prohlásila: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž božstva z oblasti Tusita (*tusitā devā*), když uslyšela prohlášení božstev z oblasti Yāma, prohlásila: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž božstva, která se těší tvořením (*nimmānaratī devā*), když uslyšela prohlášení božstev z oblasti Tusita, prohlásila: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž božstva, která ovládají vše, co bylo stvořeno ostatními (*paranimmitavasavattī devā*), když uslyšela prohlášení božstev, která se těší tvořením, prohlásila: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

A rovněž božstva z Brahmova doprovodu (*brahmakāyikā devā*), když uslyšela prohlášení božstev, která ovládají vše, co bylo

stvořeno ostatními, prohlásila: „Je to zisk pro Vajji, velký zisk pro lid Vajji, že mezi nimi prodlévá Tathāgata, zasloužilý, dokonale probuzený, spolu s těmito třemi syny z dobrých rodin – ctihodným Anuruddhou, ctihodným Nandiyou a ctihodným Kimbilou!“

### [Závěr]

Takto se v tom momentě rozšířila znamenitá pověst o těchto ctihodných až tam, kam sahá Brahmův svět. Vznešený řekl: „Tak je tomu, Dīgho, tak je tomu. Když si rodiny (*kulā*), ze kterých tito tři synové odešli do bezdomoví (*anagāriyaṃ pabbajitā*), na ně vzpomenu (*anussareyya*) s povznešenou [oddanou] myslí (*pasannacittam*), povede to na dlouhou dobu k prospěchu (*hitāya*) a blahu (*sukhāya*) těchto rodin.

Také, Dīgho, když si pokolení (*kulaparivattā*), ze kterých tito tři synové odešli do bezdomoví, na ně vzpomenu s povznešenou [oddanou] myslí, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto pokolení.

Také, Dīgho, když si vesnice (*gāmā*), ze kterých tito tři synové odešli do bezdomoví, na ně vzpomenu s povznešenou [oddanou] myslí, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto osad.

Také, Dīgho, když si sídliště (*nīgamā*), ze kterých tito tři synové odešli do bezdomoví, na ně vzpomenu s povznešenou [oddanou] myslí, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto vesnic.

Také, Dīgho, když si města (*nagarā*), ze kterých tito tři synové odešli do bezdomoví, na ně vzpomenu s povznešenou [oddanou] myslí, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto měst.

Také, Dīgho, když si kraje [země] (*janapadā*), ze kterých tito tři synové odešli do bezdomoví, na ně vzpomenu s povznešenou [oddanou] myslí, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto krajů [zemí].

Také, Dīgho, když si všichni bojovníci (*khattiyā*) vzpomenu s povznešenou [oddanou] myslí na tyto tři syny, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto bojovníků.

Také, Dīgho, když si všichni bráhmani (*brāhmaṇā*) vzpomenu s povznešenou [oddanou] myslí na tyto tři syny, povede to

na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto bráhmanů.

Také, Dīgho, když si všichni řemeslníci (*vessā*) vzpomenou s povznešenou [oddanou] myslí na tyto tři syny, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto řemeslníků.

Také, Dīgho, když si všichni dělníci (*suddā*) vzpomenou s povznešenou [oddanou] myslí na tyto tři syny, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu těchto dělníků.

Také, Dīgho, když si tento svět (*loko*) s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí, vzpomene s povznešenou [oddanou] myslí na tyto tři syny, povede to na dlouhou dobu k prospěchu a blahu tohoto světa s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí.

Pohled', Dīgho, jak tito tři synové praktikují (*paṭipannā*) pro blaho a prospěch mnohých, ze soucitu se světem (*lokānukampāya*), pro dobro (*atthāya*), prospěch (*hitāya*) a blaho (*sukhāya*) bohů a lidí (*deva-manussānaṃ*).“

Tak pravil Vznešený. Potěšený duch Dīgha Parajana se zaradoval ze slov Vznešeného.

## 32. Mahā Gosiṅga suttaṃ

### Delší rozprava v lese Gosiṅga

#### [Úvod]

„Zde, příteli Sāriputto, mnich (*bhikkhu*) vyslechl mnoho [z učení] (*bahussuto*), vstřebal a uchoval v paměti toto učení (*sutadharo sutasannicayo*); nauky, které jsou dobré na počátku (*ādikalyāṇā*), dobré uprostřed (*majjhekalyāṇā*) a dobré na konci (*pariyosānakalyāṇā*), obdařené smyslem (*sāthā*) a dobrou skladbou (*sabyañjanā*), vymezující svatý život (*brahmacariyaṃ*), který je dokonalý (*kevalaparipuṇṇaṃ*) a zcela očištěný (*parisuddhaṃ*). Tento mnich vyslechl mnoho z tohoto učení, pamatuje si ho, přednáší ho, uvažuje o něm a proniká ho svým nazíráním. Učí čtyři shromáždění dobře volenými slovy a větami za účelem vykořenění [špatných] sklonů (*anusayasamugghātāya*). Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

#### [Ctihodný Revata]

Když toto bylo řečeno, ctihodný Sāriputta oslovil ctihodného Revatu: „Příteli Revato, ctihodný Ānanda odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Revaty. Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Revato. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Revato, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

„Zde, příteli Sāriputto, se mnich těší a raduje z osamělého odloučení (*paṭisallānārāmo paṭisallānarato*), je oddán vnitřnímu utišení mysli (*ajjhattaṃ ceto-samatham-anuyutto*), nezanedbává meditační pohroužení (*anirākatajjhāno*), je obdařen jasným viděním [vhledem] (*vipassanāya samannāgato*) a vyhledává prázdné příbytky (*brūhetā suññāgārānaṃ*). Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“



## [Ctihodný Anuruddha]

Když toto bylo řečeno, ctihodný Sāriputta oslovil ctihodného Anuruddhu: „Příteli Anuruddho, ctihodný Revata odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Anuruddhy. Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Anuruddho. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Anuruddho, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

„Zde, příteli Sāriputto, mnich svým božským okem (*dibbena cakkhunā*), očištěným (*visuddhena*) a přesahujícím lidské (*atikkantamānusakena*), prohlíží tisíc světů. Jako člověk s dobrým zrakem, když vystoupí na vrchol vysoké věže, může prohlédnout tisíc sestavených skruží, podobně tento bhikkhu svým božským okem, očištěným a přesahujícím lidské, prohlíží tisíc světů. Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

## [Ctihodný Mahā Kassapa]

Když toto bylo řečeno, ctihodný Sāriputta oslovil ctihodného Mahā Kassapu: „Příteli Kassapo, ctihodný Anuruddha odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Mahā Kassapy. Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Kassapo. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Kassapo, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

„Zde, příteli Sāriputto, mnich prodlévá v lesích (*ārañṇiko*) a chválí prodlévání v lesích. Chodí za almužnou (*piṇḍapātiko*) a chválí chození za almužnou. Obléká se do roucha z odhozených hadrů (*paṃsukūliko*) a chválí takové oblékání. Nosí pouze trojdílné roucho (*tecīvariko*) a chválí takové oblékání. Sám je skromný (*appiccho*) a chválí skromnost. Sám je spokojený s málem (*santutṭho*) a chválí spokojenost s málem. Sám prodlévá v odloučení (*pavivitto*) a chválí prodlévání v odloučení. Sám se straní společnosti (*asaṃsaṭṭho*) a chválí stranění se společnosti. Sám je energický (*āradhāvīriyo*) a chválí energičnost. Sám je obdařen ctností (*sīlasampanno*) a chválí ctnost. Sám je obdařen soustředěním

(*samādhisampanno*) a chválí soustředění. Sám je obdařen moudrostí (*paññāsampanno*) a chválí moudrost. Sám je obdařen osvobozením (*vimuttisampanno*) a chválí osvobození. Sám je obdařen poznáním a viděním osvobození (*vimuttiñāṇadassanasampanno*) a chválí poznání a vidění osvobození. Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

### [Ctihodný Mahā Moggallāna]

Když toto bylo řečeno, ctihodný Sāriputta oslovil ctihodného Mahā Moggallānu: „Příteli Moggallāno, ctihodný Mahā Kassapa odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Mahā Moggallāny. Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Moggallāno. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Moggallāno, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

„Zde, příteli Sāriputto, dva mniši hovoří o pokročilé Dhammě (*abhidhammakathaṃ*), jeden druhému pokládají otázky a jeden druhému na ně odpovídají. Takto bez obtíží, souvisle rozprávějí o Dhammě (*dhammī kathā*). Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

### [Ctihodný Sāriputta]

Když toto bylo řečeno, ctihodný Mahā Moggallāna oslovil ctihodného Sāriputtu: „Příteli Sāriputto, my všichni jsme odpověděli v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Sāriputty. Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Sāriputto. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

„Zde, příteli Moggallāno, je mnich vládcem své mysli (*cittaṃ vasaṃ*) a jeho mysl nevládne jemu (*no cittaṃ vasaṃ*). V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat ráno, v takovém může ráno prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat v poledne, v takovém může v poledne prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat večer, v takovém může večer prodlévat. Jako když

král nebo jeho ministr má šatník plný různobarevných šatů: ráno si může obléknout šaty, které si vybere, v poledne si může obléknout šaty, které si vybere, večer si může obléknout šaty, které si vybere.

Podobně je mnich vládcem své mysli a jeho mysl nevládne jemu. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat ráno, v takovém může ráno prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat v poledne, v takovém může v poledne prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat večer, v takovém může večer prodlévat. Takový mnich, ctihodný Moggallāno, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

### [Odpověď Vznešeného]

Pak ctihodný Sāriputta oslovil ctihodné: „Přátelé, my všichni jsme odpověděli v souladu se svým důvtipem. Pojď me, ctihodní, půjdeme za Vznešeným a povíme mu, o čem jsme spolu hovořili. Co nám Vznešený odpoví, to uchováme v mysli.“ „Dobře, přáteli,“ odpověděli ctihodní.

Poté přistoupili k Vznešenému, vzdali mu úctu a usedli stranou, načež ctihodný Sāriputta oslovil Vznešeného: „Ctihodný pane, ctihodný Revata a ctihodný Ānanda za mnou přišli vyslechnout si Dhammu. Když jsem viděl přícházet ctihodného Revatu se ctihodným Ānandou, oslovil jsem ctihodného Ānandu: „Nechť přistoupí ctihodný Ānanda, vítáme ctihodného Ānandu, pečovatele Vznešeného, blízkého společníka Vznešeného. Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, přáteli Ānando. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, přáteli Ānando, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

Takto otázan, ctihodný Ānanda mi odpověděl: „Zde, přáteli Sāriputto, mnich vyslechl mnoho [z učení], vstřebal a uchoval v paměti toto učení; nauky, které jsou dobré na počátku, dobré uprostřed a dobré na konci, obdařené smyslem a dobrou skladbou, vymezující svatý život, který je dokonalý a zcela očištěný. Tento mnich vyslechl mnoho z tohoto učení, pamatuje si ho, přednáší ho, uvažuje o něm a proniká ho svým nazíráním. Učí čtyři shromáždění dobře volenými slovy a větami, za účelem vykořenění [špatných]

sklonů. Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.'

„Dobře, příteli Sāriputto, dobře. Ctihodný Ānanda správně hovořil, když takto hovořil. Neboť ctihodný Ānanda vskutku vyslechl mnoho [z učení], vstřebal a uchoval v paměti toto učení; nauky, které jsou dobré na počátku, dobré uprostřed a dobré na konci, obdařené smyslem a dobrou skladbou, vymezující svatý život, který je dokonalý a zcela očištěný. Ctihodný Ānanda vyslechl mnoho z tohoto učení, pamatuje si ho, přednáší ho, uvažuje o něm a proniká ho svým nazíráním. Učí čtyři shromáždění dobře volenými slovy a větami, za účelem vykořenění [špatných] sklonů.“

„Když toto bylo řečeno, Ctihodný pane, oslovil jsem ctihodného Revatu: „Příteli Revato, ctihodný Ānanda odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Revaty: „Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Revato. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Revato, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

Takto otázan, ctihodný Revata mi odpověděl: „Zde, příteli Sāriputto, se mnich těší a raduje z osamělého odloučení, je oddán vnitřnímu utišení myslí, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdné příbytky. Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

„Dobře, příteli Sāriputto, dobře. Ctihodný Revata správně hovořil, když takto hovořil. Neboť ctihodný Revata se vskutku těší a raduje z osamělého odloučení, je oddán vnitřnímu utišení myslí, nezanedbává meditační pohroužení, je obdařen jasným viděním [vhledem] a vyhledává prázdné příbytky.“

„Když toto bylo řečeno, Ctihodný pane, oslovil jsem ctihodného Anuruddhu: „Příteli Anuruddho, ctihodný Revata odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Anuruddhy: „Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Anuruddho. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Anuruddho, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

Takto otázan, ctihodný Anuruddha mi odpověděl: „Zde, příteli Sāriputto, mnich svým božským okem, očištěným a přesahujícím lidské, prohlíží tisíc světů. Jako člověk s dobrým zrakem, když vystoupí na vrchol vysoké věže, může prohlédnout tisíc sestavených skruží, podobně tento bhikkhu svým božským okem, očištěným a přesahujícím lidské, prohlíží tisíc světů. Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

„Dobře, ctihodný Sāriputto, dobře. Ctihodný Anuruddha správně hovořil, když takto hovořil. Neboť ctihodný Anuruddha vskutku svým božským okem, očištěným a přesahujícím lidské, prohlíží tisíc světů.“

„Když toto bylo řečeno, Ctihodný pane, oslovil jsem ctihodného Mahā Kassapu: „Příteli Kassapo, ctihodný Anuruddha odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Mahā Kassapy: „Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Kassapo. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Kassapo, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?“

Takto otázan, ctihodný Mahā Kassapa mi odpověděl: „Zde, příteli Sāriputto, mnich prodlévá v lesích (*ārañṇiko*) a chválí prodlévání v lesích. Chodí za almužnou (*piṇḍapātiko*) a chválí chození za almužnou. Obléká se do roucha z odhozených hadrů (*paṃsukūliko*) a chválí takové oblékání. Nosí pouze trojdílné roucho (*tecīvariko*) a chválí takové oblékání. Sám je skromný (*appiccho*) a chválí skromnost. Sám je spokojený s málem (*santuṭṭho*) a chválí spokojenost s málem. Sám prodlévá v odloučení (*pavivitto*) a chválí prodlévání v odloučení. Sám se straní společnosti (*asaṃsaṭṭho*) a chválí stranění se společnosti. Sám je energický (*āraddhavīriyo*) a chválí energičnost. Sám je obdařen ctností (*sīlasampanno*) a chválí ctnost. Sám je obdařen soustředěním (*samādhisampanno*) a chválí soustředění. Sám je obdařen moudrostí (*paññāsampanno*) a chválí moudrost. Sám je obdařen osvobozením (*vimuttisampanno*) a chválí osvobození. Sám je obdařen poznáním a viděním osvobození (*vimuttiññāḍassanasampanno*) a chválí poznání a vidění osvobození. Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

„Dobře, ctihodný Sāriputto, dobře. Ctihodný Kassapa správně hovořil, když takto hovořil. Neboť ctihodný Kassapa vskutku prodlévá v lesích a chválí prodlévání v lesích. Chodí za almužnou a chválí chození za almužnou. Obléká se do roucha z odhozených hadrů a chválí takové oblékání. Nosí pouze trojdílné roucho a chválí takové oblékání. Sám je skromný a chválí skromnost. Sám je spokojený s málem a chválí spokojenost s málem. Sám prodlévá v odloučení a chválí prodlévání v odloučení. Sám se straní společnosti a chválí stranění se společností. Sám je energický a chválí energičnost. Sám je obdařen ctností a chválí ctnost. Sám je obdařen soustředěním a chválí soustředění. Sám je obdařen moudrostí a chválí moudrost. Sám je obdařen osvobozením a chválí osvobození. Sám je obdařen poznáním a viděním osvobození a chválí poznání a vidění osvobození.“

„Když toto bylo řečeno, Ctihodný pane, oslovil jsem ctihodného Mahā Moggallānu: „Příteli Moggallāno, ctihodný Mahā Kassapa odpověděl v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Mahā Moggallāny: ‚Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Moggallāno. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Moggallāno, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?‘

Takto otázan, ctihodný Mahā Moggallāna mi odpověděl: ‚Zde, příteli Sāriputto, dva mniši hovoří o pokročilé Dhammě (*abhidhammakathaṃ*), jeden druhému pokládají otázky a jeden druhému na ně odpovídají. Takto bez obtíží, souvisle rozprávějí o Dhammě (*dhammī kathā*). Takový mnich, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

„Dobře, ctihodný Sāriputto, dobře. Ctihodný Moggallāna správně hovořil, když takto hovořil. Neboť ctihodný Moggallāna je vskutku vykladačem Dhammy.“

„Když toto bylo řečeno, ctihodný Mahā Moggallāna oslovil Vznešeného: „Pak jsem, Ctihodný pane, oslovil ctihodného Sāriputtu: „Příteli Sāriputto, my všichni jsme odpověděli v souladu se svým důvtipem. Nyní se zeptáme ctihodného Sāriputty: ‚Nádherný je tento sálový les Gosiṅga, příteli Sāriputto. Je jasná úplňková noc. Sálové stromy jsou v plném květu a zdá se, jako

by nebeské vůně vanuly všude kolem. Jaký druh mnicha, příteli Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga?’

Takto otázan, ctihodný Sāriputta mi odpověděl: ‚Zde, příteli Moggallāno, je mnich vládcem své mysli (*cittaṃ vasaṃ*) a jeho mysl nevládne jemu (*no cittassa vasena*). V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat ráno, v takovém může ráno prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat v poledne, v takovém může v poledne prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat večer, v takovém může večer prodlévat. Jako když král nebo jeho ministr má šatník plný různobarevných šatů: ráno si může obléknout šaty, které si vybere, v poledne si může obléknout šaty, které si vybere, večer si může obléknout šaty, které si vybere.

Podobně je mnich vládcem své mysli a jeho mysl nevládne jemu. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat ráno, v takovém může ráno prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat v poledne, v takovém může v poledne prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat večer, v takovém může večer prodlévat. Takový mnich, ctihodný Moggallāno, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

„Dobře, ctihodný Moggallāno, dobře. Ctihodný Sāriputta správně hovořil, když takto hovořil. Neboť ctihodný Sāriputta je vskutku vládcem své mysli a jeho mysl nevládne jemu. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat ráno, v takovém může ráno prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat v poledne, v takovém může v poledne prodlévat. V jakémkoli stavu mysli si přeje prodlévat večer, v takovém může večer prodlévat.“

### [Závěr]

Když toto bylo řečeno, ctihodný Sāriputta oslovil Vznešeného: „Která z těchto odpovědí, Ctihodný pane, je správná odpověď?“ „Sāriputto, všechny vaše odpovědi jsou správné, každá svým vlastním způsobem. Ale vyslechni si rovněž ode mě, jaký druh bhikkhua může ozářit tento sálový les Gosiṅga.

Zde, Sāriputto, se mnich vrátí ze své almužní obchůzky a poté, co pojedl, usedne se zkríženýma nohama (*nisīdati pallaṅkaṃ*), vzpřímeným tělem (*ujuṃ kāyaṃ*) a ustaví uvědomění před sebou

*(parimukhaṃ satiṃ upaṭṭhapetvā)* s rozhodnutím: „Neopustím tuto pozici, dokud má mysl nebude neulpíváním osvobozená od zákalů *(yāva me nānupādāya āsavehi cittaṃ vimuccissatī'ti)*.“ Takový mnich, Sāriputto, může ozářit tento sálový les Gosiṅga.“

Tak pravil Vznešený. Potěšení ctihodní se zaradovali ze slov Vznešeného.



## 33. *Mahā Gopālaka suttam*

### Delší rozprava o pasáku krav

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, Džétově háji (*Jetavanam*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mniši, když je pasák krav obdařen jedenácti vlastnostmi (*aṅgehi*), je neschopen (*abhabbo*) postarat se o to, aby jeho stádo dospělo k růstu a prosperitě.

#### [11 věcí, které nevedou k prospěchu v Dhammě]

Kterými jedenácti? Zde, mniši, pasák krav (1) nerozumí hmotným tvarům, (2) neumí rozlišovat znaky, (3) nezbavuje se muších vajec, (4) neobvazuje rány, (5) nevykuřuje, (6) nezná brody, (7) neví, co je k pití, (8) nezná cestu, (9) nevyzná se v pastvinách, (10) dojí neobezřetně, (11) neprojevuje zvláštní úctu těm býkům, kteří jsou otcové a vůdci stáda. Když je pasák krav obdařen těmito jedenácti vlastnostmi, je neschopen postarat se o to, aby jeho stádo dospělo k růstu a prosperitě. Stejně tak, mniši, když je mnich (*bhikkhu*) obdařen jedenácti věcmi (*dhammehi*), je neschopný dosáhnout růstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně.

Kterými jedenácti? Zde, mniši, mnich (1) nerozumí hmotným tvarům (*na rūpaññū hoti*), (2) neumí rozlišovat znaky (*na lakkhaṇakusalo hoti*), (3) nezbavuje [se] muších vajec (*na āsāṭikaṃ hāretā hoti*), (4) neobvazuje rány (*na vaṇaṃ paṭicchādetā hoti*), (5) nevykuřuje (*na dhūmaṃ kattā hoti*), (6) nezná brody (*na tittḥaṃ jānāti*), (7) neví, co je k pití (*na pītaṃ jānāti*), (8) nezná cestu (*na vīthiṃ jānāti*), (9) nevyzná se v pastvinách (*na gocarakusalo hoti*), (10) dojí neobezřetně (*anavasesadohī ca hoti*), (11) neprojevuje zvláštní úctu (*na atirekapūjāya pūjetā hoti*) těm starším mnichům (*bhikkhū therā*), kteří jsou již dlouhou dobu (*rattaññū*) členové řádu, již dlouhou

dobu žijí v bezdomoví (*cirapabbajitā*) a jsou otcové a vůdci Saṅghy (*saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā*).

(1) A jak mnich nerozumí hmotným tvarům? Zde mnich nezná v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ nappajānāti*): ‚Všechny hmotné tvary (*sabbaṃ rūpaṃ*) jakéhokoli druhu jsou složeny ze čtyř velkých prvků (*cattāri mahābhūtāni*) a z hmoty odvozené ze čtyř velkých prvků.‘ Takto mnich nerozumí hmotným tvarům.

(2) A jak mnich neumí rozlišovat znaky? Zde mnich nezná v souladu se skutečností: ‚Pošetilého označují jeho činy (*kammalakkhaṇo bālo*), moudrého označují jeho činy (*kammalakkhaṇo paṇḍito*).‘ Takto mnich neumí rozlišovat znaky.

(3) A jak se mnich nezbavuje muších vajec? Zde u mnicha vyvstanou myšlenky smyslné touhy (*kāmaivitakkaṃ*) a tento mnich je toleruje, nezavrhne je, neodstraní je, nevyhladí je a nepřivede je k neexistenci; vyvstanou u něj myšlenky zlovůle (*byāpādavittakkaṃ*) a tento mnich je toleruje, nezavrhne je, neodstraní je, nevyhladí je a nepřivede je k neexistenci; vyvstanou u něj myšlenky násilí (*vihimsāvitakkaṃ*) a tento mnich je toleruje, nezavrhne je, neodstraní je, nevyhladí je a nepřivede je k neexistenci; vyvstanou u něj zlé a neprospěšné stavy (*pāpake akusale dhamme*) a tento mnich je toleruje, nezavrhne je, neodstraní je, nevyhladí je a nepřivede je k neexistenci. Takto se mnich nezbavuje muších vajec.

(4) A jak mnich neobvazuje rány? Zde mnich, když okem vidí tvary, uchopuje jejich znaky a rysy (*nimittaggāhī anubyañjanaggāhī*). A jelikož prodlévá s nestřeženou schopností oka [zraku] (*cakkhundriyaṃ asaṃvutaṃ*), mohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku (*abhiññādomanassā*). Nepraktikuje sebekontrolu, nechrání svou schopnost oka [zraku], nezachovává střežení své schopnosti oka [zraku].

Když uchem slyší zvuky, uchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá s nestřeženou schopností ucha [sluchu] (*sotindriyaṃ*), mohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Nepraktikuje sebekontrolu, nechrání svou schopnost ucha [sluchu], nezachovává střežení své schopnosti ucha [sluchu].

Když nosem čichá vůně, uchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá s nestřeženou schopností nosu [čichu] (*ghānindriyaṃ*), mohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku.

Nepraktikuje sebekontrolu, nechrání svou schopnost nosu [čichu], nezachovává střezení své schopnosti nosu [čichu].

Když jazykem chutná chutě, uchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá s nestřeženou schopností jazyka [chuti] (*jivhindriyaṃ*), mohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Nepraktikuje sebekontrolu, nechrání svou schopnost jazyka [chuti], nezachovává střezení své schopnosti jazyka [chuti].

Když tělem pociťuje doteky, uchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá s nestřeženou schopností těla (*kāyindriyaṃ*), mohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Nepraktikuje sebekontrolu, nechrání svou schopnost těla, nezachovává střezení své schopnosti těla.

Když myslí vnímá jevy, uchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá s nestřeženou schopností mysli (*manindriyaṃ*), mohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Nepraktikuje sebekontrolu, nechrání svou schopnost mysli, nezachovává střezení své schopnosti mysli. Když se takto mnich nestahuje [do sebe].

(5) A jak mnich nevykuřuje? Zde mnich nevyučuje ostatní v podrobnostech Dhammu, tak jak ji vyslechl a naučil se jí. Takto mnich nevykuřuje [pole svého působišť].

(6) A jak mnich nezná brody? Zde mnich nechodí čas od času za těmi mnichy, kteří mnoho vyslechl (*bahussutā*), kteří dobře znají tradici (*āgatāgamā*), kteří jsou držitelé Dhammy (*dhammadharā*), držitelé disciplíny (*vinayadharā*), držitelé textů (*mātikādhara*). Nesvěřuje se jim se svými problémy a neptá se jich: ‚Jak je to, ctihodný pane? Jaký je význam tohoto?‘ A tak mu tito ctihodní neodhalí to, co mu není odhaleno, neobjasní mu to, co mu není jasné, neodstraní jeho pochybnosti o mnoha věcech, které vzbuzují pochybnosti. Takto mnich nezná napajedla [místa s vodou].

(7) A jak mnich neví, co je k pití? Zde, když je vyučována Dhamma a disciplína vyložená Tathāgatou, mnich nezíská zájem o cíl (*na labhati atthavedaṃ*), nezíská zájem o Dhammu (*na labhati dhammavedaṃ*), nezíská radost spojenou s Dhammou (*na labhati dhammūpasamhitam pāmojjaṃ*). Takto mnich nezná, co má pít.

(8) A jak mnich nezná cestu? Zde mnich nezná v souladu se skutečností ušlechtilou osmičlennou stezku (*ariyaṃ atthangikam*

*maggam yathābhūtaṃ nappajānāti*). Takto mnich nezná cestu.

(9) A jak se mnich nevyzná v pastvinách? Zde mnich nezná v souladu se skutečností čtyři ustavení uvědomění (*cattāro satipaṭṭhāne yathābhūtaṃ nappajānāti*). Takto se mnich neumí pást.

(10) A jak mnich dojí neobezřetně? Zde, když důvěřiví hospodáři (*saddhā gahapatikā*) zvou mnicha, aby od nich přijal roucha, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci v míře, jaké si přeje, mnich nezná míru v přijímání. Takto mnich dojí neobezřetně.

(11) A jak mnich neprojevuje zvláštní úctu těm starším mnichům, kteří jsou již dlouhou dobu členové řádu, již dlouhou dobu žijí v bezdomoví a jsou otcové a vůdci Saṅghy? Zde mnich vůči těmto starším mnichům, kteří jsou již dlouhou dobu členové řádu, již dlouhou dobu žijí v bezdomoví a jsou otcové a vůdci Saṅghy, nezachovává laskavé tělesné skutky (*mettaṃ kāya-kammaṃ*) na veřejnosti ani v soukromí, nezachovává laskavé slovní skutky (*mettaṃ vācī-kammaṃ*) na veřejnosti ani v soukromí, nezachovává laskavé mentální skutky (*mettaṃ mano-kammaṃ*) na veřejnosti ani v soukromí. Takto mnich neprojevuje zvláštní úctu těm starším mnichům, kteří jsou již dlouhou dobu členové řádu, již dlouhou dobu žijí v bezdomoví a jsou otcové a vůdci Saṅghy.

Když je mnich obdařen těmito jedenácti věcmi, je neschopný dosáhnout růstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně.“

## **[11 věcí, které vedou k prospěchu v Dhammě]**

„Mniši, když je pasák krav obdařen jedenácti vlastnostmi (*aṅgehi*), je schopen (*bhabbo*) postarat se o to, aby jeho stádo dospělo k růstu a prosperitě.

Kterými jedenácti? Zde, mniši, pasák krav (1) rozumí hmotným tvarům, (2) umí rozlišovat znaky, (3) zbavuje se muších vajec, (4) obvazuje rány, (5) vykuřuje [kravín], (6) zná brody, (7) ví, co je k pití, (8) zná cestu, (9) vyzná se v pastvinách, (10) dojí obezřetně, (11) projevuje zvláštní úctu těm býkům, kteří jsou otcové a vůdci stáda. Když je pasák krav obdařen těmito jedenácti vlastnostmi, je schopen postarat se o to, aby jeho stádo dospělo k růstu a prosperitě.

Stejně tak, mniši, když je mnich obdařen jedenácti věcmi

(*dhammehi*), je schopný dosáhnout růstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně.

Kterými jedenácti? Zde, mniši, mnich (1) rozumí hmotným tvarům (*rūpaññū hoti*), (2) umí rozlišovat znaky (*lakkhanaṅkusalo hoti*), (3) zbavuje [se] muších vajec (*āsāṭikaṃ hāretā hoti*), (4) obvazuje rány (*vaṇaṃ paṭicchādetā hoti*), (5) vykuřuje [kravín] (*dhūmaṃ kattā hoti*), (6) zná brody (*titthaṃ jānāti*), (7) ví, co je k pití (*pītaṃ jānāti*), (8) zná cestu (*vīthiṃ jānāti*), (9) vyzná se v pastvinách (*gocarakusalo hoti*), (10) dojí obezřetně (*sāvasesadohī ca hoti*), (11) projevuje zvláštní úctu těm starším mnichům, kteří jsou již dlouhou dobu členové řádu, již dlouhou dobu žijí v bezdomoví a jsou otcové a vůdci Saṅghy (*bhikkhū therā rattaññū cirapabbajitā saṅghapitaro saṅghapariṇāyakā te atirekapūjāya pūjetā hoti*).

(1) A jak mnich rozumí hmotným tvarům? Zde mnich zná v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ pajānāti*): ‚Všechny hmotné tvary (*sabbaṃ rūpaṃ*) jakéhokoli druhu jsou složené ze čtyř velkých prvků (*cattāri mahābhūtāni*) a z hmoty odvozené ze čtyř velkých prvků.‘ Takto mnich rozumí hmotným tvarům.

(2) A jak mnich umí rozlišovat znaky? Zde mnich zná v souladu se skutečností: ‚Pošetilého označují jeho činy (*kammalakkhaṇo bālo*), moudrého označují jeho činy (*kammalakkhaṇo paṇḍito*).‘ Takto mnich umí rozlišovat znaky.

(3) A jak se mnich zbavuje muších vajec? Zde u mnicha vyvstanou myšlenky smyslné touhy (*kāmaivitakkaṃ*) a tento mnich je netoleruje, zavrhne je, odstraní je, vyhledá je a přivede je k neexistenci; vyvstanou u něj myšlenky zlovůle (*byāpāditakkaṃ*) a tento mnich je netoleruje, zavrhne je, odstraní je, vyhledá je a přivede je k neexistenci; vyvstanou u něj myšlenky násilí (*vihimsāvitakkaṃ*) a tento mnich je netoleruje, zavrhne je, odstraní je, vyhledá je a přivede je k neexistenci; vyvstanou u něj zlé a neprospěšné stavy (*pāpake akusale dhamme*) a tento mnich je netoleruje, zavrhne je, odstraní je, vyhledá je a přivede je k neexistenci. Takto se mnich zbavuje muších vajec.

(4) A jak mnich obvazuje rány? Zde mnich, když okem vidí tvary, neuchopuje jejich znaky a rysy (*na nimittaggāhī nānubyañjanaggāhī*). A jelikož prodlévá se střeženou schopností oka [zraku] (*cakkhundriyaṃ saṃvutaṃ*), nemohou ho přepadnout

zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku (*abhiññādomanassā*). Praktikuje sebekontrolu, chrání svou schopnost oka [zraku], zachovává střežení své schopnosti oka [zraku].

Když uchem slyší zvuky, neuchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá se střeženou schopností ucha [sluchu] (*sotindriyaṃ*), nemohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Praktikuje sebekontrolu, chrání svou schopnost ucha [sluchu], zachovává střežení své schopnosti ucha [sluchu].

Když nosem čichá vůně, neuchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá se střeženou schopností nosu [čichu] (*ghānindriyaṃ*), nemohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Praktikuje sebekontrolu, chrání svou schopnost nosu [čichu], zachovává střežení své schopnosti nosu [čichu].

Když jazykem chutná chutě, neuchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá se střeženou schopností jazyka [chuti] (*jivhindriyaṃ*), nemohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Praktikuje sebekontrolu, chrání svou schopnost jazyka [chuti], zachovává střežení své schopnosti jazyka [chuti].

Když tělem pocífuje doteky, neuchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá se střeženou schopností těla (*kāyindriyaṃ*), nemohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Praktikuje sebekontrolu, chrání svou schopnost těla, zachovává střežení své schopnosti těla.

Když myslí vnímá jevy, neuchopuje jejich znaky a rysy. A jelikož prodlévá se střeženou schopností mysli (*manindriyaṃ*), nemohou ho přepadnout zlé a neprospěšné stavy žádosti a zármutku. Praktikuje sebekontrolu, chrání svou schopnost mysli, zachovává střežení své schopnosti mysli. Takto se mnich stahuje [do sebe].

(5) A jak mnich vykuřuje [kravín]? Zde mnich vyučuje ostatní v podrobnostech Dhammu, tak jak ji vyslechl a naučil se jí. Takto mnich vykuřuje [pole svého působiště].

(6) A jak mnich zná brody? Zde mnich chodí čas od času za těmi mnichy, kteří mnoho vyslechl (*bahussutā*), kteří dobře znají tradici (*āgatāgamā*), kteří jsou držitelé Dhammy (*dhammadharā*), držitelé disciplíny (*vinayadharā*), držitelé textů (*mātikādhara*). Svěřuje se jim se svými problémy a ptá se jich: 'Jak je to, ctihodný pane? Jaký je význam tohoto?' A tak mu tito ctihodní odhalí to, co mu není

odhaleno, objasní mu to, co mu není jasné, odstraní jeho pochybnosti o mnoha věcech, které vzbuzují pochybnosti. Takto mnich zná napajedla [místa s vodou].

(7) A jak mnich ví, co je k pití? Zde, když je vyučována Dhamma a disciplína vyložená Tathāgatou, mnich získá zájem o cíl (*labhati atthavedaṃ*), získá zájem o Dhammu (*labhati dhammavedaṃ*), získá radost spojenou s Dhammou (*labhati dhammūpasamhitaṃ pāmojjaṃ*). Takto mnich zná, co má pít.

(8) A jak mnich zná cestu? Zde mnich zná v souladu se skutečností ušlechtilou osmičlennou stezku (*ariyaṃ aṭṭhaṅgikaṃ maggaṃ yathābhūtaṃ pajānāti*). Takto mnich zná cestu.

(9) A jak se mnich vyzná v pastvinách? Zde mnich zná v souladu se skutečností čtyři ustavení uvědomění (*cattāro satipaṭṭhāne yathābhūtaṃ pajānāti*). Takto se mnich umí pást.

(10) A jak mnich dojí obezřetně? Zde, když důvěřiví hospodáři (*saddhā gahapatikā*) zvou mnicha, aby od nich přijal roucha, almužní jídlo, přístřeší a léky pro případ nemoci v míře, jaké si přeje, mnich zná míru v přijímání. Takto mnich dojí obezřetně.

(11) A jak mnich projevuje zvláštní úctu těm starším mnichům, kteří jsou již dlouhou dobu členové řádu, již dlouhou dobu žijí v bezdomoví a jsou otcové a vůdci Saṅghy? Zde mnich vůči těmto starším mnichům, kteří jsou již dlouhou dobu členové řádu, již dlouhou dobu žijí v bezdomoví a jsou otcové a vůdci Saṅghy, zachovává laskavé tělesné skutky (*mettaṃ kāya-kammaṃ*) na veřejnosti i v soukromí, zachovává laskavé slovní skutky (*mettaṃ vācī-kammaṃ*) na veřejnosti i v soukromí, zachovává laskavé mentální skutky (*mettaṃ mano-kammaṃ*) na veřejnosti i v soukromí. Takto mnich projevuje zvláštní úctu těm starším mnichům, kteří jsou již dlouhou dobu členové řádu, již dlouhou dobu žijí v bezdomoví a jsou otcové a vůdci Saṅghy. Když je mnich obdařen těmito jedenácti věcmi, je schopný dosáhnout růstu, nabývání a naplnění v této Dhammě a disciplíně.“

### [Závěr]

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 34. *Cūḷa Gopālaka suttaṃ*

### Kratší rozprava o pasáku krav

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v zemi Vajji, v Ukkacelā, na břehu řeky Gangy. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mniši, dříve zde žil jeden hloupý magadhský pasák krav, který na podzim, v posledním měsíci období dešťů, aniž by prozkoumal tento břeh či druhý břeh řeky Gangy, vedl své stádo ke druhému břehu v zemi Vajji v místě, kde nebyl brod. Pak celé toto stádo společně uvízlo ve víru uprostřed řeky Gangy a dospělo k záhubě.

#### [Hloupý pasák]

A z jakého důvodu se to stalo? Jelikož tento hloupý magadhský pasák krav, který na podzim, v posledním měsíci období dešťů, aniž by prozkoumal tento břeh či druhý břeh řeky Gangy, vedl své stádo ke druhému břehu v zemi Vajji v místě, kde nebyl brod.

Stejně tak, mniši, jsou asketové a bráhmani, kteří jsou nezkušení (*akusalā*) ohledně tohoto světa (*imassa lokassa*), nezkušení ohledně onoho světa (*parassa lokassa*), nezkušení ohledně Mārovy říše a toho, co je mimo Mārovu říši, nezkušení ohledně říše smrti a toho, co je mimo říši smrti. A ty, kdo si myslí, že by jim měli naslouchat a mít v ně důvěru, to povede k neprospěchu (*ahitāya*) a strasti (*dukkhāya*) na dlouhou dobu.“

#### [Moudrý pasák]

„Mniši, dříve zde žil jeden moudrý magadhský pasák krav, který na podzim, v posledním měsíci období dešťů, poté co prozkoumal tento břeh i druhý břeh řeky Gangy, vedl své stádo ke druhému břehu v zemi Vajji v místě, kde byl brod. Nejdříve vstoupili statní býci, otcové a vůdci stáda, přebrodili proud



řeky Gangy a dosáhli bezpečně druhého břehu. Pak vstoupili silní krotcí býci, rovněž přebrodili proud řeky Gangy a dosáhli bezpečně druhého břehu. Pak vstoupili mladí býci a krávy, rovněž přebrodili proud řeky Gangy a dosáhli bezpečně druhého břehu. Pak vstoupila mladá telata a slabý skot, rovněž přebrodily proud řeky Gangy a dosáhly bezpečně druhého břehu. Tehdy jedno právě narozené tele, které následovalo volání své matky, rovněž přebrodilo proud řeky Gangy a dosáhlo bezpečně druhého břehu. A z jakého důvodu se to stalo? Jelikož tento moudrý magadhský pasák krav, který na podzim, v posledním měsíci období dešťů, poté co prozkoumal tento břeh i druhý břeh řeky Gangy, vedl své krávy ke druhému břehu v zemi Vajji v místě, kde byl brod.

Stejně tak, mniši, jsou asketové a bráhmani, kteří jsou zkušeni (*kusalā*) ohledně tohoto světa (*imassa lokassa*), zkušeni ohledně onoho světa (*parassa lokassa*), zkušeni ohledně Mārovy říše a toho, co je mimo Mārovu říši, zkušeni ohledně říše smrti a toho, co je mimo říši smrti. A ty, kdo si myslí, že by jim měli naslouchat a mít v ně důvěru, to povede k prospěchu (*hitāya*) a blahu (*sukhāya*) na dlouhou dobu.

### [Přirovnání]

Jako statní býci, otcové a vůdci stáda, kteří přebrodili proud řeky Gangy a dosáhli bezpečně druhého břehu, právě tak ti mniši, kteří jsou zasloužilí (*arahanto*), odstranili své zákaly (*khīṇāsavā*), dospěli k završení (*vusitavanto*), splnili svůj úkol (*katakarāṇīyā*), složili břemeno (*ohitabhārā*), dosáhli pravého cíle (*anuppattasadatthā*), zcela odstranili pouta bytí (*parikkhīṇabhavasamaṃyojanā*) a jsou osvobozeni správným porozuměním (*sammadaññā vimuttā*) – ti přebrodili Mārův proud a dosáhli bezpečně druhého břehu.

Jako silní krotcí býci, kteří přebrodili proud řeky Gangy a dosáhli bezpečně druhého břehu, právě tak ti mniši, kteří zcela odstranili pět pout, jež vážou k nižšímu světu (*pañcannaṃ orambhāgiyānaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā*), svévolně vyvstanou (*opapātikā*) [v Čistých příbytcích], kde dosáhnou konečného odpoutání (*parinibbāyino*) a již se nevrátí (*anāvattidhammā*)

do tohoto světa (*tasmā lokā*) – ti přebrodí Mārův proud a dosáhnou bezpečně druhého břehu.

Jako mladí býci a krávy, kteří přebrodili proud řeky Gangy a dosáhli bezpečně druhého břehu, právě tak ti mniši, kteří zcela odstranili [první] tři pouta (*tiṅṅaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā*) a oslabili vášeň, nenávisť a zaslepenost (*rāgadosamohānaṃ tanuttā*), jen jednou se vrátí do tohoto světa (*sakadāgāmino*) a zde učiní konec strasti (*dukkhassantaṃ karissanti*) – ti rovněž přebrodí Mārův proud a dosáhnou bezpečně druhého břehu.

Jako mladá telata a slabý skot, které přebrodili proud řeky Gangy a dosáhli bezpečně druhého břehu, právě tak ti mniši, kteří zcela odstranili [první] tři pouta (*tiṅṅaṃ saṃyojanānaṃ parikkhayā*), vstoupili do proudu (*sotāpannā*), nemohou již upadnout do bědných stavů (*avinipātadhammā*), mají jistotu (*niyatā*) a směřují k probuzení (*sambodhiparāyanā*) – ti rovněž přebrodí Mārův proud a dosáhnou bezpečně druhého břehu.

Jako právě narozené tele, které následovalo volání své matky, přebrodilo proud řeky Gangy a dosáhlo bezpečně druhého břehu, právě tak ti mniši, kteří jsou následovníky Dhammy (*dhammānusārino*) či následovníky důvěry (*saddhānusārino*) – ti rovněž přebrodí Mārův proud a dosáhnou bezpečně druhého břehu.

Mniši, já jsem zkušený (*kusalo*) ohledně tohoto světa (*imassa lokassa*), zkušený ohledně onoho světa (*parassa lokassa*), zkušený ohledně Mārovy říše a toho, co je mimo Mārovu říši, zkušený ohledně říše smrti a toho, co je mimo říši smrti. A ty, kdo si myslí, že by mi měli naslouchat a mít ve mě důvěru, to povede k prospěchu (*hitāya*) a blahu (*sukhāya*) na dlouhou dobu.“

### [Závěr]

Tak pravil Vznešený (*bhagavā*). Když to Blažený (*sugato*) řekl, dodal Učitel (*satthā*) ještě toto: „Tento svět i onen svět (*ayaṃ loko paro loko*) jsou dobře ukázány tím, kdo ví (*jānatā suppakāsito*). I to, co je stále v dosahu Máry (*yañca mārena sampattaṃ*) a rovněž to, co je mimo dosah smrti (*appattaṃ yañca maccunā*).

Celý svět je přímo poznán (*sabbaṃ lokaṃ abhiññāya*)

Probuzeným, který porozuměl (*sambuddhena pajānatā*). Otevřena je brána k bezsmrtnému stavu (*vivaṭaṃ amatadvāraṃ*), bezpečí skrze odpoutání může být dosaženo (*khemam nibbānapattiyā*).

Odetnut je proud Zlého (*chinnaṃ pāpimato sotaṃ*), rozbit a zničen (*viddhastaṃ vinaḷīkataṃ*). Buďte plni radosti (*pāmojjabahulā hotha*) a dosáhněte tohoto bezpečí, mniši (*khemam pattetha bhikkhavo 'ti*).“

## 35. *Cūḷa Saccaka suttaṃ*

### Kratší rozprava k Saccakovi

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval ve Vesāli, ve Velkém lese, v hales věžovou střechou. Tehdy dlel ve Vesāli Saccako Nigaṅṭhaputto [stoupenec Nigaṅṭhův] dialektik (*bhassappavāḍako*), mnohými považovaný za moudrého řečníka (*paṇḍitavādo*) a svatého (*sādhusammato*). Ve Vesāli před shromážděním učinil toto prohlášení: „Nevidím žádného asketu či bráhmána, hlavu řádu, hlavu společenství, učitele společenství, ani nikoho, kdo se považuje za zasloužilého (*arahantaṃ*), dokonale probuzeného (*sammāsambuddhaṃ*), který by se neroztřásl, nezachvěl, nezakolísal a nezapotil, kdyby se střetl se mnou v debatě. I kdybych oslovil svou řečí nevnímavý sloup, i ten by se roztřásl, zachvěl a zakolísal, natož pak lidská bytost.“

#### [Saccakův dotaz]

Tehdy, když nastalo ráno, ctihodný Assaji se oblékl, vzal svoji mísu a svrchní roucho a odešel do Vesāli pro almužnu. Saccako Nigaṅṭhaputto, stoupenec Nigaṅṭhy, tehdy chodil sem a tam po Vesāli, uviděl zdáli přicházet ctihodného Assajiho, zamířil k němu, vyměnil si s ním zdvořilý pozdrav a přátelská slova, načež se postavil stranou a takto ho oslovil: „Ctěný Assaji, jak asketa Gotama poučuje své žáky? Jaké poučení asketa Gotama obyčejně dává svým žákům?“

„Takto poučuje asketa Gotama své žáky, Aggivessano, takovéto poučení asketa Gotama obyčejně dává svým žákům: ‚Tělesná hmota je nestálá (*rūpaṃ aniccaṃ*), pocítování je nestálé (*vedanā aniccā*), vnímání je nestálé (*saññā aniccā*), formace [těla, řeči a myslí] jsou nestálé (*saṅkhārā aniccā*), vědomí je nestálé (*viññāṇaṃ aniccaṃ*). Tělesná hmota je ne-já (*rūpaṃ anattā*), pocítování je ne-já

(*vedanā anattā*), vnímání je ne-já (*saññā anattā*), formace [těla, řeči a mysli] jsou ne-já (*saṅkhārā anattā*), vědomí je ne-já (*viññāṇaṃ anattā*). Všechny formace jsou nestálé (*sabbe saṅkhārā aniccā*), všechny jevy jsou ne-já (*sabbe dhammā anattā*).‘ Tak poučuje asketa Gotama své žáky, Aggivessano, takové poučení asketa Gotama obvyčejně dává svým žákům.“ „Jestliže asketa Gotama toto prohlašuje, pak jsme vskutku slyšeli špatné věci. Snad se někdy střetnu se Ctěným Gotamou a budu s ním mít nějaký rozhovor. Snad budu moci vyvrátit tento jeho špatný názor.“

### [Saccakovo prohlášení]

Tehdy se pět set Licchaviů sešlo ve shromažďovací hale kvůli nějaké záležitosti. Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, k nim přistoupil a oslovil je: „Pojďte, ctění Licchaviové, pojděte. Dnes bude debata mezi mnou a asketou Gotamou. Jestli asketa Gotama potvrdí přede mnou to, co mi tvrdil jeden z jeho nejznámějších žáků, mnich jménem Assaji, pak jako když silný muž uchopí dlouhosrstého berana za jeho rouno, přitáhne ho k sobě a vláčí s ním sem a tam, podobně v naší debatě uchopím asketu Gotamu, přitáhnu ho k sobě a budu s ním vláčet sem a tam. Nebo jako když silný lihovarník hodí velké lihovarnické síto do hluboké kádě, přitáhne ho k sobě a vláčí s ním sem a tam, podobně v naší debatě uchopím asketu Gotamu, přitáhnu ho k sobě a budu s ním vláčet sem a tam. Nebo jako když silný lihovarníkův pacholek chytí síto za okraj, vysype ho, vytřese ho a vyklepe ho, podobně v naší debatě asketu Gotamu vysypu, vytřesu a vyklepu. Nebo jako když šedesátiletý slon vstoupí do jezera a baví se hrou na ‚praní konopí‘, podobně se budu bavit hrou na ‚praní konopí‘ s asketou Gotamou. Pojděte, ctění Licchaviové, pojděte. Dnes bude debata mezi mnou a asketou Gotamou.“ Potom někteří Licchaviové řekli: „Jak by mohl asketa Gotama vyvrátit Saccakovo prohlášení? To spíše naopak, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, vyvrátí Gotamovo prohlášení.“ A jiní Licchaviové řekli: „Kdo je Saccako Nigaṇṭhaputto, že by mohl vyvrátit prohlášení Vznešeného? To spíše naopak, Vznešený vyvrátí Saccakovo prohlášení.“

Potom Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, odešel s pěti sty Licchavii do haly s věžovou střechou, do Velkého lesa. Tehdy mnoho mnichů chodilo sem a tam na otevřeném prostranství. Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, k nim přistoupil a zeptal se: „Ctění, kde dlí Ctěný Gotama? Přišli jsme, abychom spatřili Ctěného Gotamu.“ „Vznešený vstoupil do Velkého lesa, Aggivessano, a usedl u kořene stromu, aby tam strávil den.“

Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, pak spolu s mnoha Licchavii vstoupil do Velkého lesa a přistoupil k Vznešenému. Vyměnil si s ním zdvořilý pozdrav a přátelská slova, načež usedl stranou. Někteří Licchaviové se poklonili Vznešenému a usedli stranou, někteří si s ním vyměnili zdvořilé pozdravy a přátelská slova, načež usedli stranou, někteří v uctivém pozdravu sepjali své dlaně směrem k Vznešenému a usedli stranou, někteří Vznešenému představili svá jména a své rody a usedli stranou, zatímco někteří zůstali v tichosti a usedli stranou.

### [Saccakovo poučení]

Když se Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, posadil, oslovil Vznešeného: „Rád bych položil Ctěnému Gotamovi jistou otázku, dopřeje-li mi Ctěný Gotama odpověď na tuto otázku.“ „Ptej se podle libosti, Aggivessano.“

„Jak Ctěný Gotama poučuje své žáky? Jaké poučení Ctěný Gotama obvyčejně dává svým žákům?“ „Takto poučuji své žáky, Aggivessano, takovéto poučení obvyčejně dávám svým žákům: ‚Tělesná hmota je nestálá (*rūpaṃ aniccaṃ*), pociťování je nestálé (*vedanā aniccā*), vnímání je nestálé (*saññā aniccā*), formace [těla, řeči a mysli] jsou nestálé (*saṅkhārā aniccā*), vědomí je nestálé (*viññāṇaṃ aniccaṃ*). Tělesná hmota je ne-já (*rūpaṃ anattā*), pociťování je ne-já (*vedanā anattā*), vnímání je ne-já (*saññā anattā*), formace [těla, řeči a mysli] jsou ne-já (*saṅkhārā anattā*), vědomí je ne-já (*viññāṇaṃ anattā*). Všechny formace jsou nestálé (*sabbe saṅkhārā aniccā*), všechny jevy jsou ne-já (*sabbe dhammā anattā*).‘ Tak poučuji své žáky, Aggivessano, takové poučení obvyčejně dávám svým žákům.“

„Napadlo mne přirovnání, Ctěný Gotamo.“ „Vysvětli ho, Aggivessano,“ řekl Vznešený. „Jako když všechna semena

a rostliny dosahují vzrůstu, rozvoje a dozrávání, všechny tak činí v závislosti na zemi, jsou založené na zemi a jako všechny sílu vyžadující práce, které jsou vykonané, jsou vykonané v závislosti na zemi, jsou založené na zemi – právě tak, Ctěný Gotamo, má jedinec tělesnou hmotu jako své já (*rūpattāyaṃ*) a takto založený na hmotě (*rūpe patit̥ṭhāya*) provádí dobré [záslužné] (*puññaṃ*) a nedobré [nezáslužné] (*apuññaṃ*) věci. Jedinec má pociťování jako své já (*vedanattāyaṃ*) a takto založený na pociťování (*vedanāyaṃ patit̥ṭhāya*) provádí dobré a nedobré věci. Jedinec má vnímání jako své já (*saññattāyaṃ*) a takto založený na vnímání (*saññāyaṃ patit̥ṭhāya*) provádí dobré a nedobré věci. Jedinec má formace jako své já (*saṅkhārattāyaṃ*) a takto založený na formacích (*saṅkhāresu patit̥ṭhāya*) provádí dobré a nedobré věci. Jedinec má vědomí jako své já (*viññāṇattāyaṃ*) a takto založený na vědomí (*viññāṇe patit̥ṭhāya*) provádí dobré a nedobré věci.“

„Neprohlašuješ tedy, Aggivessano, toto: ‚Tělesná hmota je mé já (*rūpaṃ me attā*), pociťování je mé já (*vedanā me attā*), vnímání je mé já (*saññā me attā*), formace jsou mé já (*saṅkhārā me attā*), vědomí je mé já (*viññāṇaṃ me attā*).“ „Prohlašuji, Ctěný Gotamo, toto: ‚Tělesná hmota je mé já, pociťování je mé já, vnímání je mé já, formace jsou mé já, vědomí je mé já.‘ A toto velké množství lidí to říká také.“ „Co je ti do velkého množství lidí, Aggivessano? Drž se pouze svého vlastního prohlášení.“ „Tak tedy, Ctěný Gotamo, prohlašuji toto: Tělesná hmota je mé já, pociťování je mé já, vnímání je mé já, formace jsou mé já, vědomí je mé já.“

„V tom případě, Aggivessano, ti položím protiotázku. Odpověz, jak chceš. Co myslíš, Aggivessano, může nějaký pomazaný král z rodu bojovníků, například král Pasenadi z Kosaly nebo král Ajātasattu Vedehiputto z Magadhy, ve své říši uplatnit moc popravit ty, kdo by měli být popraveni, potrestat ty, kdo by měli být potrestáni, nebo vyhostit ty, kdo by měli být vyhoštěni?“ „Ctěný Gotamo, pomazaný král z rodu bojovníků, například král Pasenadi z Kosaly nebo král Ajātasattu Vedehiputto z Magadhy, může ve své říši uplatnit moc popravit ty, kdo by měli být popraveni, potrestat ty, kdo by měli být potrestáni, nebo vyhostit ty, kdo by měli být vyhoštěni. Dokonce i takové společnosti a společenství, jako jsou Vajjiové nebo Mallové, mohou ve své říši uplatnit moc popravit ty,

kdo by měli být popraveni, potrestat ty, kdo by měli být potrestáni, nebo vyhostit ty, kdo by měli být vyhoštěni. Natož pak takový pomazaný král, jako je Pasenadi z Kosaly nebo král Ajātasattu Vedehiputto z Magadhy. Ti vskutku mohou uplatnit takovou moc.“

„Co myslíš, Aggivessano, když říkáš: ‚Tělesná hmota je mé já‘, můžeš uplatnit takovou moc nad touto tělesnou hmotou [a dosáhnout svého přání]: ‚Ať je má tělesná hmota taková, ať není má tělesná hmota taková!‘“ Když toto bylo řečeno, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, zůstal ztichlý. Podruhé Vznešený oslovil Saccaku Nigaṇṭhaputtu, stoupence Nigaṇṭhy takto: „Co myslíš, Aggivessano, když říkáš: ‚Tělesná hmota je mé já‘, můžeš uplatnit takovou moc nad touto tělesnou hmotou [a dosáhnout svého přání]: ‚Ať je má tělesná hmota taková, ať není má tělesná hmota taková!‘“ I podruhé, když toto bylo řečeno, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, zůstal ztichlý. Vznešený ho pak oslovil: „Odpověz, Aggivessano, teď není čas mlčet. Kdo neodpoví Tathāgatovi na jeho pádnou otázku ani do třetice, toho hlava se hned roztrhne na sedm dílů.“

### [Saccakovo poražení]

Tehdy se v prostoru před Saccakem Nigaṇṭhaputtem, stoupenecem Nigaṇṭhy, objevil hromový démon s železnou hromovou palicí, rozžhavenou, žhnoucí a planoucí a pomyslel si: Jestli tento Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, neodpoví Vznešenému na jeho pádnou otázku ani do třetice, roztrhám hned jeho hlavu na sedm dílů. Vznešený uviděl toho hromového démona a Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy také, načež se vylekal, zhrozil a vyděsil. Hledaje úkryt, bezpečí a útočiště u Vznešeného, řekl: „Zeptej se mne, Ctěný Gotamo, a já odpovím.“

„Co myslíš, Aggivessano, když říkáš: ‚Tělesná hmota je mé já‘, můžeš uplatnit takovou moc nad touto tělesnou hmotou [a dosáhnout svého přání]: ‚Ať je má tělesná hmota taková, ať není má tělesná hmota taková!‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“ „Dávej pozor, Aggivessano, dávej pozor, jak odpovídáš. To, co jsi řekl předtím, nesouhlasí s tím, co říkáš nyní, to, co říkáš nyní, nesouhlasí s tím, co jsi řekl předtím.“



Co myslíš, Aggivessano, když říkáš: ‚Pocitování je mé já‘, můžeš uplatnit takovou moc nad tímto pocitováním [a dosáhnout svého přání]: ‚Ať je mé pocitování takové, ať není mé pocitování takové!‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“ „Dávej pozor, Aggivessano, dávej pozor, jak odpovídáš. To, co jsi řekl předtím, nesouhlasí s tím, co říkáš nyní, to, co říkáš nyní, nesouhlasí s tím, co jsi řekl předtím.

Co myslíš, Aggivessano, když říkáš: ‚Vnímání je mé já‘, můžeš uplatnit takovou moc nad tímto vnímáním [a dosáhnout svého přání]: ‚Ať je mé vnímání takové, ať není mé vnímání takové!‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“ „Dávej pozor, Aggivessano, dávej pozor, jak odpovídáš. To, co jsi řekl předtím, nesouhlasí s tím, co říkáš nyní, to, co říkáš nyní, nesouhlasí s tím, co jsi řekl předtím.

Co myslíš, Aggivessano, když říkáš: ‚Formace jsou mé já‘, můžeš uplatnit takovou moc nad těmito formacemi [a dosáhnout svého přání]: ‚Ať jsou mé formace takové, ať nejsou mé formace takové!‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“ „Dávej pozor, Aggivessano, dávej pozor, jak odpovídáš. To, co jsi řekl předtím, nesouhlasí s tím, co říkáš nyní, to, co říkáš nyní, nesouhlasí s tím, co jsi řekl předtím.

Co myslíš, Aggivessano, když říkáš: ‚Vědomí je mé já‘, můžeš uplatnit takovou moc nad tímto vědomím [a dosáhnout svého přání]: ‚Ať je mé vědomí takové, ať není mé vědomí takové!‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“ „Dávej pozor, Aggivessano, dávej pozor, jak odpovídáš. To, co jsi řekl předtím, nesouhlasí s tím, co říkáš nyní, to, co říkáš nyní, nesouhlasí s tím, co jsi řekl předtím.

Co myslíš, Aggivessano, je tělesná hmota stálá (*niccam*) nebo nestálá (*aniccam*)?“ „Nestálá, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, je strastné (*dukkham*) nebo šťastné (*sukham*)?“ „Strastné, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, strastné a předmětem změny (*vipariṇāmadhammam*), je vhodné nahlížet takto: ‚Toto je mé (*etaṃ mama*), toto jsem já (*esoḥam-asmi*), toto je mé já (*eso me attā'ti*).‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“

„Co myslíš, Aggivessano, je pocitování stálé nebo nestálé?“ „Nestálé, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, je strastné nebo šťastné?“ „Strastné, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, strastné a předmětem změny, je vhodné nahlížet takto: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já?‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“

„Co myslíš, Aggivessano, je vnímání stálé nebo nestálé?“

„Nestálé, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, je strastné nebo šťastné?“ „Strastné, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, strastné a předmětem změny, je vhodné nahlížet takto: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já‘?“ „Ne, Ctěný Gotamo.“

„Co myslíš, Aggivessano, jsou formace stálé nebo nestálé?“ „Nestálé, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, je strastné nebo šťastné?“ „Strastné, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, strastné a předmětem změny, je vhodné nahlížet takto: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já.‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“

„Co myslíš, Aggivessano, je vědomí stálé nebo nestálé?“ „Nestálé, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, je strastné nebo šťastné?“ „Strastné, Ctěný Gotamo.“ „A to, co je nestálé, strastné a předmětem změny, je vhodné nahlížet takto: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já.‘“ „Ne, Ctěný Gotamo.“

„Co myslíš, Aggivessano, když někdo lne (*allīnaṃ*) ke strasti, zastává (*upagato*) strast, je uvázán (*ajjhosito*) ke strasti a nahlíží strast takto: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já‘, mohl by plně chápat (*parijāneyya*) strast a prodlévat zcela oprostěn (*parikkhepetvā*) od strasti?“ „Jak by mohl, Ctěný Gotamo? Ne, Ctěný Gotamo.“

„Co myslíš, Aggivessano, je-li tomu tak, nelneš tedy ke strasti, nezastáváš strast, nejsi uvázán ke strasti a nenahlížíš strast takto: ‚Toto je mé, toto jsem já, toto je mé já.‘“ „Jak by ne, Ctěný Gotamo? Ano, Ctěný Gotamo.“

„Jako kdyby, Aggivessano, nějaký muž potřebující jádrové dřevo (*sāro*), hledající jádrové dřevo, pídící se po jádrovém dřevu, vzal ostrou sekeru, vstoupil do lesa a zde by uviděl vzrostlý banánovník, rovný, mladý, bez pupenů na kůře. Pak by odetnul kořen, odetnul by korunu a rozvinul by jeho kmen. Ale když by ten kmen rozvinul, nenašel by ani vnější dřevo, natož pak jádrové dřevo.

### [Saccakovo zahanbení]

Stejně tak, Aggivessano, když jsi byl mnou otázan, stisknut a prověřen ohledně svého vlastního prohlášení, ukázal ses být dutým (*ritto*), nicotným (*tuccho*) a nepevným (*aparaddho*). Ale byl jsi to ty, kdo ve Vesāli před shromážděním učinil toto prohlášení: ‚Nevidím

žádného asketu či bráhmana, hlavu řádu, hlavu společenství, učitele společenství, ani nikoho, kdo se považuje za zasloužilého (*arahantaṃ*), dokonale probuzeného (*sammāsambuddhaṃ*), který by se neroztřásl, nezachvěl, nezakolísal a nezapotil, kdyby se střetl se mnou v debatě. I kdybych oslovil svou řečí nevnímavý sloup, i ten by se roztřásl, zachvěl a zakolísal, natož pak lidská bytost. 'Nyní jsou ale kapky potu na tvé tváři, stékají na tvé roucho a padají na zem. Na mém těle však není žádný pot.' A Vznešený odkryl své zlatě zbarvené tělo před shromážděním. Když toto bylo řečeno, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, zůstal sedět ztichlý, vystrašený, se svěšenými rameny a skloněnou hlavou, mrzutý a bez odpovědi.

Tehdy Dummukho, syn Licchaviů, když viděl Saccaku Nigaṇṭhaputtu, stoupence Nigaṇṭhy, jak sedí ztichlý, vystrašený, se svěšenými rameny a skloněnou hlavou, mrzutý a bez odpovědi, oslovil Vznešeného: „Napadlo mne přirovnání, Ctěný Gotamo.“ „Vysvětli ho, Dummukho,“ řekl Vznešený. „Jako kdyby, Ctihodný pane, bylo nedaleko vesnice či města jezírko a v něm žil krab. Pak by k tomu jezírku přišel houf malých chlapců a dívek z vesnice či města, vstoupili by do toho jezírka a vyndali z něj kraba na suchou zem. Kdykoliv by krab vystrčil klepeta, pokaždé by mu je zlomili a zničili klackem či kamenem, a tak by ten krab měl všechny své údy zničené a polámané, takže by byl neschopný vrátit se zpět do jezera. Stejně tak všechny Saccakovi Nigaṇṭhaputtovi trny, ostny a hroty byly zničeny a vylámany Vznešeným, takže se již Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy nemůže se Vznešeným znovu střetnout v debatě.“ Když toto bylo řečeno, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy řekl: „Zadrž, Dummukho, zadrž! Nemluvíme s tebou, mluvíme se Ctěným Gotamou.“

### [Cvičící se žák]

Pak pokračoval: „Ctěný Gotamo, nechme být tuto mojí dialektiku, kterou používají obyčejní asketové a bráhmani a je považována za pouhé žvanění a tlachání. Ale jakým způsobem je žák Ctěného Gotamy následníkem učení (*sāsanakaro*), následníkem

poučení (*ovādapatikaro*), jak je tím, kdo překonal pochybnosti (*tiṇṇavicikiccho*), tím, kdo se zbavil nejistoty (*vigatakathaṃkatho*), kdo dosáhl sebejistoty (*vesārajjappatto*) a prodlévá nezávisle na ostatních (*aparappaccayo viharatī'ti*) v Mistrově učení (*sattḥusāsane*)?“

„Zde, Aggivessano, můj žák nahlíží (*passati*) jakoukoliv tělesnou hmotu, ať minulou, budoucí nebo přítomnou (*atitānāgatapaccuppannaṃ*), vnitřní [vlastní] (*ajjhattaṃ*) nebo vnější [ostatních] (*bahiddhā*), hrubou (*olārikaṃ*) či jemnou (*sukhumāṃ*), nízkou (*hīnaṃ*) či vznešenou (*paṇītaṃ*), vzdálenou (*dūre*) či blízkou (*santike*), veškerou tělesnou hmotu nahlíží se správným porozuměním (*sammappaññāya*), tak jak skutečně je (*yathābhūtaṃ*): ‚Toto není mé (*netāṃ mama*), toto nejsem já (*nesoham-asmī*), toto není mé já (*na meso attā'ti*)!‘

nahlíží jakékoliv pocítování, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní [vlastní] nebo vnější [ostatních], hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré pocítování nahlíží se správným porozuměním, tak jak skutečně je: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já;‘

nahlíží jakékoliv vnímání, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní [vlastní] nebo vnější [ostatních], hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré vnímání nahlíží se správným porozuměním, tak jak skutečně je: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já;‘

nahlíží jakékoliv formace, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní [vlastní] nebo vnější [ostatních], hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré formace nahlíží se správným porozuměním, tak jak skutečně jsou: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já;‘

nahlíží jakékoliv vědomí, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní [vlastní] nebo vnější [ostatních], hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré vědomí nahlíží se správným porozuměním, tak jak skutečně je: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já.‘

Tímto způsobem, Aggivessano, je můj žák následníkem učení, následníkem poučení, tím, kdo překonal pochybnosti, tím,

kdo se zbavil nejistoty, kdo dosáhl sebejistoty a prodlévá nezávisle na ostatních v Mistrově učení.“

### [Zasloužilý mnich]

„Ctěný Gotamo, jakým způsobem je mnich (*bhikkhu*) zasloužilý (*arahaṃ*), oprostěný od zákalů (*khīṇāsavo*), kdo dokonal čistý život (*vusitavā*), kdo splnil svůj úkol (*katakarāṇīyo*), kdo složil břemeno (*ohitabhāro*), kdo dosáhl pravého cíle (*anuppattasattho*), kdo zcela odstranil pouto bytí (*parikkhīṇabhavasamaṃyojano*) a je osvobozen správným konečným poznáním (*sammadaññā vimutto 'ti*)?“

„Zde, Aggivessano, mnich uzřel (*disvā*) jakoukoliv tělesnou hmotu, ať minulou, budoucí nebo přítomnou, vnitřní nebo vnější, hrubou či jemnou, nízkou či vznešenou, vzdálenou či blízkou, veškerou tělesnou hmotu uzřel se správným porozuměním, tak jak skutečně je: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já‘ a je osvobozen neulpíváním;

uzřel jakékoliv pocítování, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní nebo vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré pocítování uzřel se správným porozuměním, tak jak skutečně je: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já‘ a je osvobozen neulpíváním;

uzřel jakékoliv vnímání, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní nebo vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré vnímání uzřel se správným porozuměním, tak jak skutečně je: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já‘ a je osvobozen neulpíváním;

uzřel jakékoliv formace, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní nebo vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré formace uzřel se správným porozuměním, tak jak skutečně jsou: ‚Toto není mé, toto nejsem já, toto není mé já‘ a je osvobozen neulpíváním;

uzřel jakékoliv vědomí, ať minulé, budoucí nebo přítomné, vnitřní nebo vnější, hrubé či jemné, nízké či vznešené, vzdálené či blízké, veškeré vědomí uzřel se správným porozuměním, tak jak skutečně je: ‚Toto není mé (*netam mama*), toto nejsem já (*nesoham-*

asmi), toto není mé já (*na meso attā'ti*) a je osvobozen neulpíváním (*anupādā vimutto*).

Tímto způsobem, Aggivessano, je mnich zasloužilý, oproštěný od zákalů, kdo dokonal čistý život, kdo splnil svůj úkol, kdo složil břemeno, kdo dosáhl pravého cíle, kdo zcela odstranil pouto bytí a je osvobozen správným konečným poznáním.

### [Tři nepřekonatelné kvality]

Mnich s takto osvobozenou myslí (*vimuttacitto*), Aggivessano, je obdařen třemi nepřekonatelnými kvalitami (*tīhi anuttariyehi*): (1) nepřekonatelným viděním (*dassanānuttariyena*), (2) nepřekonatelným postupem po stezce (*paṭipadānuttariyena*) a (3) nepřekonatelným osvobozením (*vimuttānuttariyena*).

Mnich s takto osvobozenou myslí, Aggivessano, stále uznává, respektuje a ctí Tathāgatu takto: „Vznešený je probuzený (*buddho*) a vykládá Dhammu za účelem probuzení (*bodhāya*). Vznešený je zkrocený [vycvičený] (*danto*) a vykládá Dhammu za účelem zkrocení [vycvičení] (*damathāya*). Vznešený je utišený [umírněný] (*santo*) a vykládá Dhammu za účelem utišení [umírnění] (*samathāya*). Vznešený je ten, kdo překročil (*tiṇṇo*) a vykládá Dhammu za účelem překročení (*tarāṇāya*). Vznešený je úplně odpoutaný (*parinibbuto*) a vykládá Dhammu za účelem úplného odpoutání (*parinibbānāya*).“

### [Závěr]

Když toto bylo řečeno, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, oslovil Vznešeného: „Ctěný Gotamo, byl jsem troufalý a opovázlivý, když jsem si myslel, že se mohu střetnout s Ctěným Gotamou v debatě. Se slonem v říji, Ctěný Gotamo, by se možná člověk mohl střetnout bez úhony, ale se Ctěným Gotamou se bez úhony střetnout nelze. Se žhnoucími ohnivými plameny, Ctěný Gotamo, by se možná člověk mohl střetnout bez úhony, ale se Ctěným Gotamou se bez úhony střetnout nelze. Se vzteklým jedovatým hadem, Ctěný Gotamo, by se možná člověk mohl střetnout bez úhony, ale se Ctěným Gotamou se bez úhony střetnout nelze. Byl jsem vskutku troufalý a opovázlivý, když jsem si myslel, že se mohu střetnout s Ctěným Gotamou v debatě.“

Nechť ode mne Ctěný Gotama spolu se společností mnichů přijme zítřejší jídlo.“

Vznešený souhlasil mlčením. Když Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, poznal Vznešeného souhlas, oslovil Licchavie: „Slyšte mne, ctění Licchaviové, asketa Gotama spolu se společností mnichů byl mnou pozván na zítřejší jídlo. Můžete ke mně přinést cokoliv, co pro ně uznáte za vhodné.“

Potom, když skončila noc, Licchaviové přinesli pět set obřadních mís naplněných mléčnou rýžovou kaší jako dar jídla. Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, pak připravil ve své zahradě různé vybrané druhy jídel, a když nastal čas, oznámil Vznešenému: „Je čas, Ctěný Gotamo, jídlo je připraveno.“

Tehdy, když nastalo ráno, Vznešený se ustrojil, vzal svoji mísu a svrchní roucho a spolu se společností mnichů odešel do Saccakovi Nigaṇṭhaputtovi zahrady, kde se usadil na připravené místo. Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, pak vlastníma rukama obsloužil a uspokojil celou společnost mnichů v čele s Buddhou různými vybranými druhy jídel. Když Vznešený dojedl a stáhl své ruce z mísy, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy si přisedl stranou na nižší sedadlo a oslovil Vznešeného: „Ctěný Gotamo, nechtě prospěch a velké zásluhy (*puññamahī*) tohoto daru (*dāne*) přinesou štěstí dárčům.“

„Aggivessano, cokoli zde pochází z obdarování takového příjemce, jako jsi ty – nezbavený vášně (*avītarāgaṃ*), nezbavený nenávisti (*avītadosaṃ*), nezbavený zaslepenosti (*avītamohaṃ*) – to bude pro dárce. A cokoli zde pochází z obdarování takového příjemce, jako jsem já – zbavený vášně (*vītarāgaṃ*), zbavený nenávisti (*vītadosaṃ*), zbavený zaslepenosti (*vītamohaṃ*) – to bude pro tebe.“

## 36. *Mahā Saccaka suttaṃ*

### Delší rozprava k Saccakovi

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval ve Vesāli, ve Velkém lese, v Hale s věžovou střechou. Tehdy, když nastalo ráno, Vznešený se ustrojil, vzal svoji mísu a svrchní roucho, a chystal se jít do Vesāli pro almužnu. Tehdy Saccako Nigaṇṭhaputto [stoupenec Nigaṇṭhův], když chodil sem a tam, přišel do Haly s věžovou střechou ve Velkém lese. Ctihodný Ānanda ho uviděl z dále přicházet a oslovil Vznešeného: „Ctihodný pane, přichází Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, dialektik, mnohými považovaný za moudrého řečníka a svatého. Chtěl pohanět Buddhu, Dhammu a Saṅghu. Bylo by dobré, kdyby se Vznešený na chvíli posadil, ze soucitu k němu.“ Vznešený usedl na připravené místo. Saccako, stoupenec Nigaṇṭhy pak přistoupil k Vznešenému, vyměnil si s ním zdvořilý pozdrav a přátelská slova, usedl stranou a takto Vznešeného oslovil:

#### [Rozvíjení těla a mysli]

„Ctěný Gotamo, jsou někteří asketové a bráhmani, kteří se oddávají rozvíjení těla (*kāyabhāvanānuyogamanuyuttā*), ale ne rozvíjení mysli (*no cittabhāvanam*). Těch se dotýkají tělesné bolestné pocity (*sārīrikam dukkham vedanam*). Dříve se stalo, že byl někdo dotčen tělesným bolestným pocitem, jeho stehna ztuhla, jeho srdce puklo, z jeho úst vyvěrala ‚horká krev‘, zbláznil se z toho a jeho mysl se vychýlila. A tak mysl podléhala tělu, tělo získalo převahu. A proč? Protože mysl nebyla rozvinuta (*abhāvitattā cittassa*).

Jsou také někteří asketové a bráhmani, kteří se oddávají rozvíjení mysli (*cittabhāvanānuyogamanuyuttā*), ale ne rozvíjení těla (*no kāyabhāvanam*). Těch se dotýkají mentální bolestné pocity (*cetasikam dukkham vedanam*). Dříve se stalo, že byl někdo dotčen



mentálním bolestným pocitem, jeho stehna ztuhla, jeho srdce puklo, z jeho úst vyvěrala ‚horká krev‘, zbláznil se z toho a jeho mysl se vychýlila. A tak tělo podlehlo mysli, mysl získala převahu. A proč? Protože tělo nebylo rozvinuto (*abhāvitattā kāyassa*).

Ctěný Gotamo, napadlo mne toto: „Žáci Ctěného Gotamy se jistě oddávají rozvíjení mysli, ale ne rozvíjení těla.“ „Ale, Aggivessano, co jsi slyšel o rozvíjení těla (*kāyabhāvanā*)?“ „Jsou zde například Nanda Vaccha, Kisa Saṃkicca nebo Makkhali Gosāla. Ti jsou nazí, zanechali společenských zvyků, olizují si ruce, nepřístupují na vyzvání, nezastavují na vyzvání, nepřijímají přinesené ani připravené jídlo ani pozvání k jídlu, nepřijímají nic přímo z hrnce či z mísy ani přes práh, přes mříž či přes palici ani od dvou pojídajících, od těhotné ženy, od kojící ženy, od ženy jsoucí s mužem, tam, kde je rozdělováno jídlo, kde stojí opodál pes či poletují mouchy, nejedí rybu ani maso, nepijí víno, pálenku ani kvašené nápoje, navštěvují jeden dům a spokojí se s jedním soustem, navštěvují dva domy a spokojí se se dvěma sousty, navštěvují tři domy a spokojí se se třemi sousty, navštěvují čtyři domy a spokojí se se čtyřmi sousty, navštěvují pět domů a spokojí se s pěti sousty, navštěvují šest domů a spokojí se se šesti sousty, navštěvují sedm domů a spokojí se se sedmi sousty, žijí z jedné misky denně, ze dvou misek denně, ze tří misek denně, ze čtyř misek denně, z pěti misek denně, ze šesti misek denně, ze sedmi misek denně, jí pouze jednou denně, každé dva dny, každé tři dny, každé čtyři dny, každých pět dní, každých šest dní, každých sedm dní až každých čtrnáct dní – takto dodržují přijímání potravy ve stanovených rozmezech.“

„Ale, Aggivessano, udrží se naživu z takového mála?“ „Ne, Ctěný Gotamo, někdy jedí vybrané měkké a tvrdé druhy jídel, ochutnávají vybrané pochoutky a pijí vybrané nápoje. Proto znovu získají svoji tělesnou sílu, zmohutní a ztloustnou.“ „To, co dříve opustili, Aggivessano, později znovu nabyli. Takto zde dochází k nabývání a ubývání (*ācayāpacayo*) tohoto těla. Ale co jsi slyšel o rozvíjení mysli (*cittabhāvanā*)?“ Když byl Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, Vznešeným dotázán na rozvíjení mysli, nebyl s to odpovědět.

Vznešený pak oslovil Saccaku Nigaṇṭhaputtu, stoupence Nigaṇṭhy: „To, co jsi právě řekl o rozvíjení těla, Aggivessano, neplatí na rozvíjení těla v této ušlechtilé disciplíně (*ariyassa vinaye*). Když nevíš, co je rozvíjení těla, jak bys mohl vědět, co je rozvíjení mysli? Nicméně, Aggivessano, poslouchej a dávej dobrý pozor, budu hovořit o tom, jak je někdo tělesně nerozvinutý (*abhāvitakāyo*) a mentálně nerozvinutý (*abhāvitacitto*) a jak je někdo tělesně rozvinutý (*bhāvitakāyo*) a mentálně rozvinutý (*bhāvitacitto*).“ „Ano, Ctěný,“ odpověděl Saccako Nigaṇṭhaputtu, stoupenec Nigaṇṭhy. Vznešený pravil:

### [Nerozvinutý – nepoučený obyčejný člověk]

„Aggivessano, jak je někdo tělesně nerozvinutý a mentálně nerozvinutý? Zde, Aggivessano, v nepoučeném obyčejném člověku (*assutavato puthujjanassa*) vzniknou příjemné pocity (*sukhā vedanā*). Dotčen těmito příjemnými pocity touží vášnivě po slasti (*sukhasārāgī*) a upadá do této vášnivé touhy po slasti. Tyto příjemné pocity v něm však ustanou. S ustáním těchto příjemných pocitů vzniknou nepříjemné pocity (*dukkhā vedanā*). Dotčen těmito nepříjemnými pocity se trápí, trpí, naříká, bije se v hrud', běduje a upadá do zaslepenosti (*sammohaṃ āpajjati*). Když v něm takto vznikají příjemné pocity, uchvacují jeho mysl a zůstávají v ní (*cittaṃ pariyādāya tiṭṭhati*), jelikož jeho tělo je nerozvinuté. Když v něm takto vznikají nepříjemné pocity, rovněž uchvacují jeho mysl a zůstávají v ní, jelikož jeho mysl je nerozvinutá. Kdokoli, v kom takto vznikají v tomto dvojím smyslu tyto příjemné pocity, které uchvacují jeho mysl a zůstávají v ní, jelikož jeho tělo je nerozvinuté, a tyto nepříjemné pocity, které uchvacují jeho mysl a zůstávají v ní, jelikož jeho mysl je nerozvinutá, ten je takto tělesně nerozvinutý a mentálně nerozvinutý.

### [Rozvinutý – poučený ušlechtilý žák]

Aggivessano, jak je někdo tělesně rozvinutý a mentálně rozvinutý? Zde, Aggivessano, v poučeném ušlechtilém žákovi (*sutavato ariyasāvakaassa*) vzniknou příjemné pocity (*sukhā vedanā*). Dotčen těmito příjemnými pocity netouží vášnivě po slasti

(*na sukhasārāgī*) a neupadá do této vášnivé touhy po slasti. Tyto příjemné pocity v něm však ustanou. S ustáním těchto příjemných pocitů vzniknou nepříjemné pocity (*dukkhā vedanā*). Dotčen těmito nepříjemnými pocity se netrápí, netrpí, nenaříká, nebije se v hrud', neběduje a neupadá do zaslepenosti (*na sammohaṃ āpajjati*). Když v něm takto vznikají příjemné pocity, neuchvacují jeho mysl a nezůstávají v ní (*cittaṃ na pariyādāya tiṭṭhati*), jelikož jeho tělo je rozvinuté. Když v něm takto vznikají nepříjemné pocity, rovněž neuchvacují jeho mysl a nezůstávají v ní, jelikož jeho mysl je rozvinutá. Kdokoli, v kom takto vznikají v tomto dvojím smyslu tyto příjemné pocity, které neuchvacují jeho mysl a nezůstávají v ní, jelikož jeho tělo je rozvinuté, a tyto nepříjemné pocity, které neuchvacují jeho mysl a nezůstávají v ní, jelikož jeho mysl je rozvinutá, ten je takto tělesně rozvinutý a mentálně rozvinutý.“

### [Hledání osvobození]

„Takovou mám důvěru v Ctěného Gotamu: Ctěný Gotama je tělesně rozvinutý a mentálně rozvinutý.“ „Aggivessano, tvá slova jsou jistě útočná a nezdvořilá, přesto ti však odpovím: Od té doby, co jsem si oholil vlasy a vousy, oblékl si žluté roucho a odešel z domova do bezdomoví, nebylo možné, aby vzniklé příjemné pocity uchvátily moji mysl a zůstávaly v ní nebo, aby vzniklé nepříjemné pocity uchvátily moji mysl a zůstávaly v ní.“ „Nevznikly snad nikdy v Ctěném Gotamovi tak příjemné pocity, že by mohly uchvátit jeho mysl a zůstávat v ní? Nevznikly snad nikdy v Ctěném Gotamovi tak nepříjemné pocity, že by mohly uchvátit jeho mysl a zůstávat v ní?“

„Proč ne, Aggivessano? Zde, Aggivessano, před svým probuzením, ještě jako neprobuzený bodhisatta jsem si pomyslel: ‚Stísněný a zaprášený je život v domácnosti, život v bezdomoví je však jako otevřený prostor. Není snadné vést v domě úplně dokonalý a zcela očištěný svatý život jako vyleštěná mušle. Co kdybych si oholil vlasy a vousy, oblékl žluté roucho a odešel z domova do bezdomoví?‘ Po nějaké době, ač moji rodiče byli neradi, plakali a slzy jim tekly po tvářích, jsem si ostříhal vlasy a vousy, oblékl jsem si žluté roucho a stále jako mladý muž, černovlasý, v rozkvětu mládí, na počátku svého života jsem odešel z domova do bezdomoví.

## [Āḷāra Kālāma]

Když jsem takto odešel, Aggivessano, hledaje to, co je prospěšné – svrchovaný stav nejvyššího míru – vyhledal jsem Āḷāru Kālāmu a řekl jsem mu: ‚Chtěl bych, příteli Kālāmo, žít svatým životem v této Dhammě a disciplíně.‘ Na to mi Āḷāra Kālāma odpověděl: ‚Nechť zde Ctihodný zůstane. Tato Dhamma je taková, že moudrý muž může zanedlouho svým vlastním přímým poznáním uskutečnit nauku svého učitele a prodlévat v jejím dosažení.‘ Naučil jsem se, Aggivessano, zakrátko a velmi rychle onu Dhammu. Pokud šlo o pouhou ústní recitaci a opakování jeho nauky, hovořil jsem s poznáním a jistotou. Říkal jsem: ‚Vím, vidím‘ a říkali to i jiní. Pak jsem si, Aggivessano, pomyslel: ‚Āḷāra Kālāma nevykládá Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévá v jejím dosažení na základě pouhé důvěry. Āḷāra Kālāma jistě zná a vidí tuto Dhammu.‘

Poté jsem vyhledal Āḷāru Kālāmu a zeptal jsem se ho: ‚Do jaké míry, příteli Kālāmo, vykládáš tuto Dhammu s tím, že jsi ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení?‘ Na to mi Āḷāra Kālāma vyložil oblast ničeho (*ākiñcaññāyatanaṃ*). Pak jsem si, Aggivessano, pomyslel: ‚Nejen Āḷāra Kālāma má důvěru, energii, bdělost [uvědomění] (*sati*), soustředění a porozumění [moudrost]. Co kdybych se snažil uskutečnit tu Dhammu, kterou on vykládá s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévá v jejím dosažení?‘ Zakrátko a velmi rychle, Aggivessano, jsem onu Dhammu uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval jsem v jejím dosažení.

Poté jsem vyhledal Āḷāru Kālāmu a zeptal jsem se ho: ‚Příteli Kālāmo, vykládáš potud tuto Dhammu s tím, že jsi ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení?‘ ‚Ano, příteli, potud vykládám tuto Dhammu s tím, že jsem ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení.‘ ‚I já, příteli, jsem potud uskutečnil tuto Dhammu svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení.‘ ‚Je dobré, příteli, je velmi dobré, že takový Ctihodný je naším společníkem ve svatém životě. Tu Dhammu, kterou já vykládám s tím, že jsem ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení, jsi i ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním

a prodléváš v jejím dosažení. Tu Dhammu, kterou jsi ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení, já vykládám s tím, že jsem ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení. Dhammu, kterou znám já, znáš i ty. Dhammu, kterou znáš ty, znám i já. Jaký jsem já, takový jsi ty. Jaký jsi ty, takový jsem já. Pojd', příteli, povedeme teď společně tuto skupinu.' Ālāra Kālāma, můj učitel, mě – svého žáka – takto postavil na stejnou úroveň se sebou a složil mi nejvyšší poctu.

Pak jsem si však, Aggivessano, pomyslel: ‚Tato Dhamma nevede k odvrácení, k bezvášnivosti, k ustání, k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání (*nibbānāya*), ale pouze k opětovnému vyvstání v oblasti ničeho (*ākiñcaññāyatanaūpapattiyā*).‘ Neuspokojen touto Dhammou, Aggivessano, odvrátil jsem se od ní a odešel jsem pryč.

### [Uddaka Rāmaputta]

Stále hledaje to, co je prospěšné – svrchovaný stav nejvyššího míru – vyhledal jsem Uddaku Rāmaputtu a řekl jsem mu: ‚Chtěl bych, příteli, žít svatým životem v této Dhammě a disciplíně.‘ Na to mi Uddaka Rāmaputta odpověděl: ‚Nechť zde Ctihodný zůstane. Tato Dhamma je taková, že moudrý muž může zanedlouho svým vlastním přímým poznáním uskutečnit nauku svého učitele a prodlévat v jejím dosažení.‘ Naučil jsem se, Aggivessano, zakrátko a velmi rychle onu Dhammu. Pokud šlo o pouhou ústní recitaci a opakování jeho nauky, hovořil jsem s poznáním a jistotou. Říkal jsem: ‚Vím, vidím‘ a říkali to i jiní. Pak jsem si, Aggivessano, pomyslel: ‚Rāma nevykládal Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení, na základě pouhé důvěry. Rāma jistě znal a viděl tuto Dhammu.‘

Poté jsem vyhledal Uddaku Rāmaputtu a zeptal jsem se ho: ‚Do jaké míry, příteli, vykládal Rāma tuto Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení?‘ Na to mi Uddaka Rāmaputta vyložil oblast ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanaṃ*). Pak jsem si, Aggivessano, pomyslel: ‚Nejen Rāma měl důvěru, energii, bdělost [uvědomění] (*sati*), soustředění a porozumění [moudrost]. Co

kdybch se snažil uskutečnit tu Dhammu, kterou on vykládal s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení?’ Zakrátko a velmi rychle, Aggivessano, jsem onu Dhammu uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval jsem v jejím dosažení.

Poté jsem vyhledal Uddaku Rāmaputtu a zeptal jsem se ho: ‚Příteli, vykládal Rāma potud tuto Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení?’ ‚Ano, příteli, potud vykládal Rāma tuto Dhammu s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení.’ ‚I já, příteli, jsem potud uskutečnil tuto Dhammu svým vlastním přímým poznáním a prodlévám v jejím dosažení.’ ‚Je dobré, příteli, je velmi dobré, že takový Ctihodný je naším společníkem ve svatém životě. Tu Dhammu, kterou Rāma vykládal s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení, jsi i ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení. Tu Dhammu, kterou jsi ty uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléváš v jejím dosažení, Rāma vykládal s tím, že ji uskutečnil svým vlastním přímým poznáním a prodléval v jejím dosažení. Dhammu, kterou znal Rāma, znáš i ty. Dhammu, kterou znáš ty, znal i Rāma. Jaký byl Rāma, takový jsi ty. Jaký jsi ty, takový byl Rāma. Pojď, příteli, a veď nyní tuto skupinu.’ Uddaka Rāmaputta, můj společník ve svatém životě, mě takto postavil na místo učitele a složil mi nejvyšší poctu. Pak jsem si však, Aggivessano, pomyslel: ‚Tato Dhamma nevede k odvrácení, k bezvášnivosti, k ustání, k utišení, k přímému poznání, k probuzení, k odpoutání (*nibbānāya*), ale pouze k opětovnému vyvstání v oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanūpapattiyā*).’ Neuspokojen touto Dhammou, Aggivessano, odvrátil jsem se od ní a odešel jsem pryč.

### [Přirovnání ke kusu dřeva]

Stále hledaje to, co je prospěšné – svrchovaný stav nejvyššího míru – procházel jsem Magadhským krajem, až jsem nakonec dospěl k Senānigamě poblíž Uruvelā. Tam jsem uviděl pěkný kus země, krásný háj, řeku s průzračnou vodou a pěknými břehy

a poblíž vesnici jako zdroj potravy. Pomyslel jsem si: ‚Toto je pěkný kus země, krásný háj, řeka s průzračnou vodou a pěknými břehy a poblíž vesnice jako zdroj potravy. To se hodí k snažení mladého muže [syna z dobré rodiny], jenž je oddán snažení.‘ A tak jsem tam usedl s myšlenkou: ‚Hodí se to k snažení.‘ Nyní mne, Aggivessano, spontánně napadla tři přirovnání, nikdy dříve neslýchaná.

(1) Jako kdyby zde byl mokrý čerstvý kus dřeva, ležící ve vodě, přišel by k němu nějaký muž s třecím dřívkem a pomyslel by si: ‚Rozdělám oheň a vyrobím žár.‘ Co myslíš, Aggivessano, mohl by ten muž třením toho mokrého čerstvého kusu dřeva, ležícího ve vodě, rozdělát oheň a vyrobit žár?“ „Ne, Ctěný Gotamo. A proč ne? Protože je to mokrý čerstvý kus dřeva, ležící ve vodě. Takový muž by sklidil pouze vyčerpanost (*kilamatha*) a roztrpčení (*vighāta*).“

„Stejně tak, Aggivessano, ti asketové a bráhmani, kteří nežijí tělesně a mentálně odloučení od smyslných požitků (*kāmehi avūpakaṭṭhā*) a jejichž smyslná touha (*kāmacchando*), smyslná láska (*kāmasneho*), smyslné pobláznění (*kāmamucchā*), smyslná žízeň (*kāmapipāsā*) a smyslné vzrušení (*kāmaparilāho*) u nich nebyly vnitřně zcela opuštěny (*ajjhattaṃ na suppahīno*) a nebyly zcela utišeny (*na suppaṭippassaddho*), když pocítují bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, jsou neschopní (*abhabbāva*) poznání a vidění (*ñāṇāya dassanāya*), neschopní nejvyššího probuzení (*anuttarāya sambodhāya*), a i když nepocítují bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, jsou neschopní poznání a vidění, neschopní nejvyššího probuzení. Toto je, Aggivessano, první přirovnání, nikdy dříve neslýchané, které mne spontánně napadlo. A dále, Aggivessano, mne spontánně napadlo druhé přirovnání, nikdy dříve neslýchané.

(2) Jako kdyby zde byl mokrý čerstvý kus dřeva, ležící na suché zemi, daleko od vody, přišel by k němu nějaký muž s třecím dřívkem a pomyslel by si: ‚Rozdělám oheň a vyrobím žár.‘ Co myslíš, Aggivessano, mohl by ten muž třením toho mokrého čerstvého kusu dřeva, ležícího na suché zemi, daleko od vody, rozdělát oheň a vyrobit žár?“ „Ne, Ctěný Gotamo. A proč ne? Protože je to mokrý čerstvý kus dřeva, byť ležící na suché zemi daleko od vody. Takový muž by sklidil pouze vyčerpanost a roztrpčení.“

„Stejně tak, Aggivessano, ti asketové a bráhmani, kteří ačkoli žijí tělesně a mentálně odloučení od smyslných požitků (*kāmehi vūpakaṭṭhā*), jejich smyslná touha, smyslná láska, smyslné pobláznění, smyslná žízeň a smyslné vzrušení u nich nebyly vnitřně zcela opuštěny (*ajjhattaṃ na suppahīno*) a nebyly zcela utišeny (*na suppaṭippassaddho*), když pociťují bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, jsou neschopní (*abhabbāva*) poznání a vidění (*ñāṇāya dassanāya*), neschopní nejvyššího probuzení (*anuttarāya sambodhāya*), a i když nepociťují bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, jsou neschopní poznání a vidění, neschopní nejvyššího probuzení. Toto je, Aggivessano, druhé přirovnání, nikdy dříve neslýchané, které mne spontánně napadlo. A dále, Aggivessano, mne spontánně napadlo třetí přirovnání, nikdy dříve neslýchané.

(3) Jako kdyby zde byl suchý vyschlý kus dřeva, ležící na suché zemi, daleko od vody, přišel by k němu nějaký muž s třecím dřívkem a pomyslel by si: ‚Rozdělám oheň a vyrobím žár.‘ Co myslíš, Aggivessano, mohl by ten muž třením toho suchého vyschlého kusu dřeva, ležícího na suché zemi, daleko od vody, rozdělat oheň a vyrobít žár?“ „Ano, Ctěný Gotamo. A proč? Protože je to suchý vyschlý kus dřeva, ležící na suché zemi daleko od vody.“

Stejně tak, Aggivessano, ti asketové a bráhmani, kteří žijí tělesně a mentálně odloučení od smyslných požitků (*kāmehi vūpakaṭṭhā*) a jejich smyslná touha, smyslná láska, smyslné pobláznění, smyslná žízeň a smyslné vzrušení u nich byly vnitřně zcela opuštěny (*ajjhattaṃ suppahīno*) a byly zcela utišeny (*suppaṭippassaddho*), když pociťují bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, jsou schopní (*bhabbāva*) poznání a vidění (*ñāṇāya dassanāya*), schopní nejvyššího probuzení (*anuttarāya sambodhāya*), a i když nepociťují bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, jsou schopní poznání a vidění, schopní nejvyššího probuzení. Toto je, Aggivessano, třetí přirovnání, nikdy dříve neslýchané, které mne spontánně napadlo. To jsou ta tři přirovnání, nikdy dříve neslýchaná, která mne spontánně napadla.



## [Bodhisattova praxe – překonání pocitů]

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych se stisknutými zuby a s jazykem na patře [zlou] mysl [dobrou] myslí zadržel (*abhiniggaṇheyyaṃ*), stiskl (*abhinippīleyyaṃ*) a přemohl (*abhisantāpeyyaṃ*).‘ A tak jsem se stisknutými zuby a s jazykem na patře [zlou] mysl [dobrou] myslí zadržel, stiskl a přemohl, až při tom z mého podpaží vytékal pot. Jako kdyby silný muž uchopil slabšího za hlavu nebo za ramena, zadržel ho, stiskl ho a přemohl ho, právě tak jsem se stisknutými zuby a s jazykem na patře [zlou] mysl [dobrou] myslí zadržel, stiskl a přemohl, až při tom z mého podpaží vytékal pot. Ale ačkoliv ve mně byla vzbuzena nepolevující energie (*āradhaṃ vīriyaṃ asallīnaṃ*) a bylo ustaveno neochabující uvědomění (*upaṭṭhitā sati asammuṭṭhā*), mé tělo bylo namožené (*sāradha*) a nezklidněné (*appaṭippassaddha*), jelikož jsem byl vyčerpán bolestným snažením (*dukkhappadhānena*). Avšak takové nepříjemné [bolestné] pocity (*dukkhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych prodléval v meditačním pohroužení bez dýchání (*appāṇakaṃyeva jhānaṃ*)?‘ A tak jsem zastavil nadechování a vydechování ústy a nosem. A když jsem tak učinil, vycházel z mých ušních otvorů vítr vydávající hlasitý zvuk. Tak jako z kovářových měchů vychází vítr vydávající hlasitý zvuk, právě tak, když jsem zastavil nadechování a vydechování ústy a nosem, vycházel z mých ušních otvorů vítr vydávající hlasitý zvuk. Ale ačkoliv ve mně byla vzbuzena nepolevující energie a bylo ustaveno neochabující uvědomění, mé tělo bylo namožené a nezklidněné, jelikož jsem byl vyčerpán bolestným snažením. Avšak takové nepříjemné pocity (*dukkhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych nadále prodléval v meditačním pohroužení bez dýchání (*appāṇakaṃyeva jhānaṃ*)?‘ A tak jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima. A když jsem tak učinil, moji hlavu protínaly prudké větry. Jako kdyby silný muž roztříštil moji hlavu ostrým mečem, právě tak, když jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima, moji hlavu protínaly prudké větry. Ale ačkoliv ve mně

byla vzbuzena nepolevující energie a bylo ustaveno neochabující uvědomění, mé tělo bylo namožené a nezklidněné, jelikož jsem byl vyčerpán bolestným snažením. Avšak takové nepříjemné pocity (*dukkhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych nadále prodléval v meditačním pohroužení bez dýchání (*appāṇakaṃyeva jhānaṃ*)?‘ A tak jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima. A když jsem tak učinil, moji hlavu napadaly prudké bolesti. Jako kdyby silný muž utahoval kožený řemen kolem mojí hlavy jako obruč, právě tak, když jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima, moji hlavu napadaly prudké bolesti. Ale ačkoliv ve mně byla vzbuzena nepolevující energie a bylo ustaveno neochabující uvědomění, mé tělo bylo namožené a nezklidněné, jelikož jsem byl vyčerpán bolestným snažením. Avšak takové nepříjemné pocity (*dukkhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych nadále prodléval v meditačním pohroužení bez dýchání (*appāṇakaṃyeva jhānaṃ*)?‘ A tak jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima. A když jsem tak učinil, do mého břicha se zařezávaly prudké větry. Jako kdyby zkušený řezník nebo jeho učeň rozřízl dobytčeti břicho ostrým řeznickým nožem, právě tak, když jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima, se do mého břicha zařezávaly prudké větry. Ale ačkoliv ve mně byla vzbuzena nepolevující energie a bylo ustaveno neochabující uvědomění, mé tělo bylo namožené a nezklidněné, jelikož jsem byl vyčerpán bolestným snažením. Avšak takové nepříjemné pocity (*dukkhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych nadále prodléval v meditačním pohroužení bez dýchání (*appāṇakaṃyeva jhānaṃ*)?‘ A tak jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima. A když jsem tak učinil, v mém těle vzniklo prudké pálení. Jako kdyby dva silní muži uchopili oběma rukama slabšího muže a pekli ho nad žhavým uhlím, právě tak, když jsem zastavil nadechování a vydechování ústy, nosem i ušima, v mém těle vzniklo prudké

pálení. Ale ačkoliv ve mně byla vzbuzena nepolevující energie a bylo ustaveno neochabující uvědomění, mé tělo bylo namožené a neklidné, jelikož jsem byl vyčerpán bolestným snažením. Avšak takové nepříjemné pocity (*dukkhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní. Když mě uviděla božstva, některá říkala: ‚Asketa Gotama je mrtev.‘ Jiná říkala: ‚Asketa Gotama není mrtev, ale teprve umírá.‘ A jiná říkala: ‚Asketa Gotama není mrtev ani neumírá, asketa Gotama je Zasloužilý (*arahaṃ*), neboť takový je způsob prodlévání Zasloužilých.‘

### [Krajní askeze]

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych prakticoval úplné odetnutí jídla (*sabbaso āhārupacchedāya*)? Tehdy ke mně přišla božstva a řekla mi: ‚Ctihodný pane, nepraktikuj úplné odetnutí jídla. Jestliže tak učiníš, budeme vpouštět nebeskou výživu do pórů tvé kůže a ty budeš žít z ní.‘ Pomyslel jsem si: ‚Kdybych držel úplný půst a tato božstva mi zatím vpouštěla nebeskou výživu do pórů mé kůže a já bych z ní žil, pak bych byl nepravdivý.‘ A tak jsem odmítl tato božstva a řekl jsem jim: ‚Není třeba.‘

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Co kdybych přijímal jen velmi málo jídla, pouze hrst něčeho jednou za čas, buď fazolovou polévku, nebo čočkovou polévku, nebo vikvovou polévku, nebo hrachovou polévku?‘ A tak jsem přijímal jen velmi málo jídla, pouze hrst něčeho jednou za čas, buď fazolovou polévku, nebo čočkovou polévku, nebo vikvovou polévku, nebo hrachovou polévku. Když jsem tak činil, mé tělo nesmírně zhublo. Mé údy připomínaly kloubovitě části liánových či bambusových stonků, protože jsem jedl tak málo. Můj zadek připomínal velbloudí kopyto, protože jsem jedl tak málo. Má vystupující páteř připomínala korále navlečené na provázku, protože jsem jedl tak málo. Má vyzáblá žebra připomínala vyčnívající trámy ze staré rozpadlé boudy, protože jsem jedl tak málo. Mé oči, zapadlé hluboko v důlcích, připomínaly odlesk vodní hladiny hluboko ve studni, protože jsem jedl tak málo. Kůže mého břicha přilnula k mé páteři, protože jsem jedl tak málo. Kůže na hlavě se scvrkla a vyschla, jako hořká zelená tykev svraskne a vyschne ve větru a slunečním záru, protože jsem

jedl tak málo. Když jsem se chtěl dotknout kůže na břicho, nahmatal jsem svou páteř, a když jsem se chtěl dotknout páteře, nahmatal jsem kůži na břicho. Když jsem chtěl vyloučit výkaly a moč, slabostí jsem padl k zemi, protože jsem jedl tak málo. Když jsem chtěl ulevit tělu třením údů svou rukou, chlupy na těle, uhnílé u kořenů, vypadaly z těla, protože jsem jedl tak málo. Když mě uviděli lidé, někteří říkali: ‚Asketa Gotama je černý.‘ Jiní říkali: ‚Asketa Gotama není černý, je hnědý.‘ A další říkali: ‚Asketa Gotama není ani černý ani hnědý, jeho kůže je zlatá.‘ Čistý a jasný vzhled mé kůže se velice zhoršil, protože jsem jedl tak málo.

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Kteříkoliv asketové či bráhmani v minulosti zakoušeli bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, mohli zakoušet tuto trýzeň nejvýše potud, a ne za tuto hranici. Kteříkoliv asketové či bráhmani v budoucnosti budou zakoušet bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, mohou zakoušet tuto trýzeň nejvýše potud, a ne za tuto hranici. A kteříkoliv asketové či bráhmani v přítomnosti zakoušejí bolestné, trýznivé a bodavé pocity, způsobené námahou, mohou zakoušet tuto trýzeň nejvýše potud, a ne za tuto hranici. Avšak takovou trýznivou praxí sebezapírání jsem nedosáhl žádných nadlidských stavů (*uttari manussadhammā*), žádné přednosti v poznání a vidění hodné ušlechtilých (*alamariyaññadassanavisesam*). Je zde nějaká jiná stezka k Probuzení (*añño maggo bodhāyā'ti*)?‘

### [Nalezení stezky k Probuzení]

Tehdy jsem si pomyslel: ‚Vzpomínám si, že jednou, když byl můj otec Sakya zaměstnán prací, jsem seděl v chladivém stínu růžové jabloně a zcela odloučen od smyslných požitků (*vivicceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*) jsem vstoupil (*upasampajja viharitā*) do prvního pohroužení (*paṭhamam jhānam*) a prodléval v něm, které je doprovázeno myšlením (*savitakkam*) a rozvažováním (*savicāram*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajam pītisukham*). Může toto být stezka k Probuzení?‘ Tehdy, následuje tuto vzpomínku, jsem si uvědomil: ‚Toto je stezka k Probuzení.‘ Pomyslel jsem si: ‚Proč se bojím této blaženosti (*sukham*), která nepatří ke smyslným

požitkům ani neprospěšným stavům?’ Pomyslel jsem si: ‚Už se dále nebudu bát této blaženosti, která nepatří ke smyslým požitkům ani neprospěšným stavům.‘

Pomyslel jsem si: ‚Není však snadné dosáhnout této blaženosti s tak nesmírně hubeným tělem. Co kdybych jedl nějaké pevné jídlo – nějakou vařenou rýži a chléb [ovesnou kaši].‘ A tak jsem jedl nějaké pevné jídlo – nějakou vařenou rýži a chléb [ovesnou kaši]. Tehdy mne navštěvovalo pět mnichů s myšlenkou: ‚Jestliže asketa Gotama dosáhne nějakého vyššího stavu, oznámí nám to.‘ Ale když jsem jedl vařenou rýži a chléb [ovesnou kaši], tato pětice mnichů se ode mne odvrátila a opustila mne s myšlenkou: ‚Asketa Gotama nyní žije v přepychu, odložil snažení a vrátil se k přepychu.‘

### [Čtyři pohroužení]

Když jsem jedl pevné jídlo a znovu získal svoji sílu, pak zcela odloučen od smyslých požitků (*vivicceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*) jsem vstoupil (*upasampajja viharitā*) do prvního pohroužení (*paṭhamam jhānam*) a prodléval v něm, které je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*). Avšak takové příjemné pocity (*sukhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

S utišením myšlení a rozvažování (*vitakkavicārānaṃ vūpasamā*) jsem vstoupil do druhého pohroužení (*dutiyaṃ jhānam*) a prodléval v něm, v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhattaṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*). Avšak takové příjemné pocity (*sukhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

S vymizením nadšení (*pītiyā ca virāgā*) jsem prodléval vyrovnaně (*upekkhako ca vihāsiṃ*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedesiṃ*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*), prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto jsem vstoupil do třetího pohroužení

(*tatiyaṃ jhānaṃ*) a prodléval v něm. Avšak takové příjemné pocity (*sukhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

S opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti (*somanassa*) i žalu (*domanassānaṃ*) jsem vstoupil do čtvrtého pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*) a prodléval v něm, jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsati-pārisuddhiṃ*). Avšak takové příjemné pocity (*sukhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

### [Trojice poznání]

Když byla má mysl (*citte*) takto soustředěná (*samāhite*), očištěná (*parisuddhe*), vyjasněná (*pariyodāte*), bez poskvrny (*anaṅgaṇe*), bez nečistoty (*vigatūpakkilese*), poddajná (*mudubhūte*), schopná činnosti (*kammaṇiye*), ustálená (*ṭhite*) a neochvějná (*āneñjappatte*), zaměřil jsem ji (*abhininnāmesim*)

(1) k poznání v podobě vzpomínky na dřívější pobyty [minulé životy] (*pubbenivāsānussati-ñāṇāya*). Vybavil jsem si mnohé své dřívější pobyty [minulé životy]: jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: ‚Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.‘ Takto jsem si vzpomněl na mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi.

Toto, Aggivessano, bylo první vědění [poznání] (*paṭhamā vijjā*), kterého jsem dosáhl v první části noci. Nevědomost byla rozptýlena (*avijjā vihatā*) a objevilo se vědění (*vijjā uppannā*), temnota byla rozptýlena (*tamo vihato*) a objevilo se světlo (*āloko*)

*uppanno*), jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale (*appamattassa*), horlivě (*ātāpino*) a odhodlaně (*pahitattassa viharato*). Avšak takové příjemné pocity (*sukhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

Když byla má mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměřil jsem ji

(2) k poznání odchodu a opětovného vyvstávání (*cutūpapāta-ñāṇāya*) bytostí (*sattānaṃ*). Svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, jsem viděl, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznával, jak bytosti putují podle svých činů: ‚Tyto milé bytosti, které špatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly špatné názory a jednaly podle svých špatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, které správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.‘ Takto jsem svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, viděl, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznával jsem, jak bytosti putují podle svých činů.

Toto, Aggivessano, bylo druhé vědění [poznání] (*dutiyā vijjā*), kterého jsem dosáhl v střední části noci. Nevědomost byla rozptýlena a objevilo se vědění, temnota byla rozptýlena a objevilo se světlo, jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale, horlivě a odhodlaně. Avšak takové příjemné pocity (*sukhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

Když byla má mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměřil jsem ji

(3) k poznání odstranění (*khaya-ñāṇāya*) zákalů (*āsavaṇaṃ*). Přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto je strast (*idaṃ dukkhaṃ*)‘, přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto je vznik strasti (*ayaṃ dukkhasamudayo*)‘, přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto je ustání strasti (*ayaṃ*

*dukkhanirodho*),’ přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta vedoucí k ustání strasti (*ayaṃ dukkha-nirodha-gāminī paṭipadā*),’ přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto jsou zákaly (*ime āsavā*),’ přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto je vznik zákalů (*ayaṃ āsava-samudayo*),’ přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto je ustání zákalů (*ayaṃ āsava-nirodho*),’ přímo jsem poznával v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta vedoucí k ustání zákalů (*ayaṃ āsavanirodhagāminī paṭipadā*).’ Když jsem takto poznával (*jānato*) a takto viděl (*passato*), má mysl se osvobodila od zákalu smyslných požitků (*kāmāsavā*), od zákalu bytí (*bhavāsavā*) a od zákalu nevědomosti (*avijjāsavā*). Ve stavu osvobození se dostavilo poznání: ‚Osvobozen.’ A věděl jsem: ‚Ukončeno je věčné rození (*khīṇā jāti*), dokonán je čistý [svatý] život (*vusitaṃ brahmacariyaṃ*), úkol je splněn (*kataṃ karaṇīyaṃ*), po tomto zde již není nic dalšího (*nāparaṃ ithattāyā*).’

Toto, Aggivessano, bylo třetí vědění [poznání] (*tatiyā vijjā*), kterého jsem dosáhl v poslední části noci. Nevědomost byla rozptýlena a objevilo se vědění, temnota byla rozptýlena a objevilo se světlo, jak se stává u toho, kdo prodlévá dbale, horlivě a odhodlaně. Avšak takové příjemné pocity (*sukhā vedanā*), které ve mně vznikly, neuchvacovaly moji mysl a nezůstávaly v ní.

### [Zaslepený a nezaslepený]

Vzpomínám si, Aggivessano, jak jsem učil Dhammu shromáždění mnoha set. Každý z nich jako by si myslel: ‚Asketa Gotama učí Dhammu výlučně pro mne.’ Ale tak by to nemělo být chápáno. Tathāgata učí ostatní Dhammu tak, že jim dává poznání (*viññāpanatthāya*). Když je řeč ukončena, pak svoji mysl vnitřně upevním, utiším, sjednotím a soustředím ji na stejný znak soustředění (*samādhinimitte*) jako předtím, ve kterém stále prodlévám.“

„Toto je věrohodné, neboť Ctěný Gotama je zasloužilý a dokonale probuzený. Ale vzpomíná si Ctěný Gotama, že by někdy usnul během dne?“ „Vzpomínám si, Aggivessano, že v posledním měsíci horkého období, když jsem se vrátil ze své almužní obchůzky a pojedl, složil jsem své svrchní roucho na čtyři



díly a ulehl jsem na pravý bok, načež jsem uvědomělý (*sato*) a jasně chápaní (*sampajāno*) usnul.“ „Někteří asketové a bráhmani, Ctěný Gotamo, to však nazývají ‚prodlévání v zaslepenosti [klamu]‘.“ „Toto není způsob, Aggivessano, jak je někdo zaslepený, nebo není zaslepený. O tom, jak je někdo zaslepený (*sammūḷho*), nebo není zaslepený (*asammūḷho*), poslouchej, dávej dobrý pozor a já budu hovořit.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděl Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, Vznešenému.

Vznešený pravil: „Toho nazývám zaslepeným, Aggivessano, kdo neopustil zákaly (*āsavā*), které znečišťují, způsobují opětovné bytí, přinášejí trápení, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Neboť je to právě kvůli neopuštění (*appahānā*) těchto zákalů, že je někdo zaslepený (*sammūḷho hoti*).

Toho nazývám nezaslepeným, Aggivessano, kdo opustil zákaly (*āsavā*), které znečišťují, způsobují opětovné bytí, přinášejí trápení, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Neboť je to právě kvůli opuštění (*pahānā*) těchto zákalů, že je někdo nezaslepený (*asammūḷho hoti*). Tathāgata, Aggivessano, opustil tyto zákaly, které znečišťují, způsobují opětovné bytí, přinášejí trápení, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Vytrhl je i s kořenem jako pařez palmovníku, zbavil je možnosti existence, takže v budoucnu nemohou již znovu vyvstat. Jako palmovník, jehož koruna je odetnuta, není schopen dalšího růstu, právě tak Tathāgata opustil tyto zákaly, které znečišťují, způsobují opětovné bytí, přinášejí trápení, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti, takže v budoucnu nemohou již znovu vyvstat.“

### [Závěr]

Když toto bylo řečeno, Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy oslovil Vznešeného: „Nádherné, Ctěný Gotamo, zázračné, jak u Ctěného Gotamy, když je znovu a znovu urážlivě osloven a napaden nezdvořilým způsobem řeči, vzhled jeho kůže zůstává jasný a vzhled jeho tváře zůstává čistý, tak jak se očekává u zasloužilého (*arahato*) a dokonale probuzeného.

Vzpomínám si, Ctěný Gotamo, jak jsem v debatě oslovil Pūraṇu Kassapu, načež se vykrucoval, vedl řeč stranou a projevoval hněv, nenávisť a zahořklost. Ale když je Ctěný Gotama znovu a znovu urážlivě osloven a napaden nezdvořilým způsobem řeči, vzhled jeho kůže zůstává jasný a vzhled jeho tváře zůstává čistý, tak jak se očekává u zasloužilého a dokonale probuzeného.

Vzpomínám si, Ctěný Gotamo, jak jsem v debatě oslovil Makkhaliiho Gosālu, načež se vykrucoval, vedl řeč stranou a projevoval hněv, nenávisť a zahořklost. Ale když je Ctěný Gotama znovu a znovu urážlivě osloven a napaden nezdvořilým způsobem řeči, vzhled jeho kůže zůstává jasný a vzhled jeho tváře zůstává čistý, tak jak se očekává u zasloužilého a dokonale probuzeného.

Vzpomínám si, Ctěný Gotamo, jak jsem v debatě oslovil Ajitu Kesakambaliiho, načež se vykrucoval, vedl řeč stranou a projevoval hněv, nenávisť a zahořklost. Ale když je Ctěný Gotama znovu a znovu urážlivě osloven a napaden nezdvořilým způsobem řeči, vzhled jeho kůže zůstává jasný a vzhled jeho tváře zůstává čistý, tak jak se očekává u zasloužilého a dokonale probuzeného.

Vzpomínám si, Ctěný Gotamo, jak jsem v debatě oslovil Pakudhu Kaccāyana, načež se vykrucoval, vedl řeč stranou a projevoval hněv, nenávisť a zahořklost. Ale když je Ctěný Gotama znovu a znovu urážlivě osloven a napaden nezdvořilým způsobem řeči, vzhled jeho kůže zůstává jasný a vzhled jeho tváře zůstává čistý, tak jak se očekává u zasloužilého a dokonale probuzeného.

Vzpomínám si, Ctěný Gotamo, jak jsem v debatě oslovil Sañjaju Belaṭṭhaputtu, načež se vykrucoval, vedl řeč stranou a projevoval hněv, nenávisť a zahořklost. Ale když je Ctěný Gotama znovu a znovu urážlivě osloven a napaden nezdvořilým způsobem řeči, vzhled jeho kůže zůstává jasný a vzhled jeho tváře zůstává čistý, tak jak se očekává u zasloužilého a dokonale probuzeného.

Vzpomínám si, Ctěný Gotamo, jak jsem v debatě oslovil Niṅaṇṭhu Nāṭaputtu, načež se vykrucoval, vedl řeč stranou a projevoval hněv, nenávisť a zahořklost. Ale když je Ctěný

Gotama znovu a znovu urážlivě osloven a napaden nezdvořilým způsobem řeči, vzhled jeho kůže zůstává jasný a vzhled jeho tváře zůstává čistý, tak jak se očekává u zasloužilého a dokonale probuzeného.

A nyní, Ctěný Gotamo, odcházím. Jsem velmi zaměstnaný a mám mnoho co činit.“ „Nyní je čas, Aggivessano, abys učinil, co uznáš za vhodné.“ Poté Saccako Nigaṇṭhaputto, stoupenec Nigaṇṭhy, když se potěšil a zaradoval ze slov Vznešeného, vstal ze svého místa a odešel.

## 37. *Cūḷa Taṇhāsaṅkhaya suttaṃ*

### Kratší rozprava o odstranění toužení

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattḥī, ve Východní zahradě, v paláci Migārovy matky. Tehdy Sakka, král bohů, přistoupil k Vznešenému, poklonil se mu, postavil se stranou a takto Vznešeného oslovil: „Ctihodný pane, jak je mnich (*bhikkhu*), ve stručnosti, osvobozen skrze odstranění toužení (*taṇhāsaṅkhayavimutto*), jak je tím, kdo dospěl k úplnému konci (*accantaniṭṭho*), tím, kdo dospěl k úplnému vyproštění ze jha (*accantayogakkhemī*), tím, kdo žije úplně čistý život (*accantabrahmacārī*), tím, kdo dospěl k úplnému dovršení (*accantapariyosāno*), nejlepším z bohů a lidí (*setṭho devamanussānan 'ti*)?“

#### [Poučení Sakky]

„Zde, králi bohů, mnich vyslechl, že žádná z věcí není hodná ulpívání (*abhinivesāyā*). Když mnich vyslechl, že žádná z věcí není hodná ulpívání, tak přímo poznává všechny věci (*sabbaṃ dhammaṃ abhijānāti*). Když přímo poznává všechny věci, tak plně porozumí všem věcem (*sabbaṃ dhammaṃ parijānāti*). Když plně porozumí všem věcem, tak vnímá jakékoliv pocity, ať příjemné (*sukhaṃ*), nepříjemné (*dukkhaṃ*), nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné (*adukkhamasukhaṃ*), prodlévá, nahlížeje nestálost (*aniccānupassī*) v těchto pocitech, nahlížeje mizení (*virāgānupassī*), nahlížeje ustání (*nirodhānupassī*), nahlížeje zanechání (*paṭinissaggānupassī*). Takto prodlévaje, nelpí na ničem ve světě (*na kiñci loke upādiyati*). Když nelpí, je nevzrušen (*anupādiyaṃ na paritassati*). Jsa nevzrušen (*aparitassaṃ*), dosáhne sám pro sebe (*paccattaññeva*) úplného odpoutání (*parinibbāyati*) a poznává: „Ukončeno je věčné rození (*khīṇā jāti*), dokonán je čistý

život (*vusitaṃ brahmacariyaṃ*), úkol je splněn (*kataṃ karaṇīyaṃ*), po tomto zde již není nic dalšího (*nāparaṃ itthattāyā'ti*).

Takto, králi bohů, je mnich, ve stručnosti, osvobozen skrze odstranění toužení, takto je tím, kdo dospěl k úplnému konci, tím, kdo dospěl k úplnému vyproštění ze jha, tím, kdo žije úplně čistý život, tím, kdo dospěl k úplnému dovršení, nejlepším z bohů a lidí.“ Sakka, král bohů, se potěšil a zaradoval ze slov Vznešeného, poklonil se Vznešenému a drže se po pravé straně, v okamžiku zmizel.

### [Návštěva Sakky]

Tehdy ctihodný Mahā Moggallāna seděl nedaleko od Vznešeného. Pak si pomyslel: „Může tento duch (*yakkho*) [kterého spatřil] proniknout do významu slov Vznešeného, když se takto zaradoval, nebo nemůže? Co kdybych to zjistil.“ Potom tak rychle jako silný muž může natáhnout pokrčenou ruku nebo pokrčit nataženou ruku ctihodný Mahā Moggallāna zmizel z Východní zahrady, z paláce Migārovy matky a objevil se v říši Třiatřiceti bohů (*devesu tāvatimṣesu*).

Tehdy byl Sakka, král bohů, velice zaměstnaný pěti druhy nebeské muziky a oddával se radostem v Parku potěšení, v Lotosovém paláci. Když uviděl ctihodného Mahā Moggallānu z dále přicházet, zanechal muziky, přistoupil ke ctihodnému Mahā Moggallānovi a oslovil ho: „Pojď, ctihodný pane Moggallāno! Vítej, ctihodný pane Moggallāno! Je to již dlouho, ctihodný pane Moggallāno, co jsi získal příležitost sem přijít. Posad' se, ctihodný pane Moggallāno, zde je připravené sezení.“ Ctihodný Mahā Moggallāna usedl na připravené sedadlo a Sakka usedl stranou na nižší sedadlo. Ctihodný Mahā Moggallāna ho pak takto oslovil: „Kosiyo, jak ti Vznešený, ve stručnosti, vyložil osvobození skrze odstranění toužení (*taṇhāsaṅkhayavimuttiṃ*)? Bylo by dobré, kdybych mohl rovněž vyslechnout tento výklad.“

„Ctihodný pane Moggallāno, jsem velmi zaměstnaný, mám toho mnoho na práci, ne pouze vlastní záležitosti, ale rovněž záležitosti bohů z této nebeské oblasti Třiatřiceti. Avšak, ctihodný pane Moggallāno, co je dobře vyslechnuto, dobře naučeno, čemu

byla věnována dobrá pozornost, co je dobře zapamatováno, to všechno nemizí tak rychle. Dříve se stalo, ctihodný pane Moggallāno, že vypukla válka mezi bohy a titány (*asurā*). V této válce bohové zvítězili a titáni byli poraženi. Když jsem vyhrál tuto válku a vrátil se z ní jako vítěz, postavil jsem tento palác Vítězství. Tento palác Vítězství, ctihodný pane Moggallāno, má sto věží. Každá věž má sedm set horních komnat. V každé horní komnatě je sedm [set] víl (*accharāyo*). Každá víla má sedm [set] služek. Nechtěl bys vidět roztomilost tohoto paláce Vítězství, ctihodný pane Moggallāno?“ Ctihodný Mahā Moggallāna v tichosti souhlasil.

### [Návštěva paláce Vítězství]

Pak Sakka, král bohů, a nebeský král Vessavaṇa odešli do paláce Vítězství, dávající přednost ctihodnému Mahā Moggallānovi. Když Sakkovy služby uviděly ctihodného Mahā Moggallānu zdáli přicházet, upadly do rozpaků a zahanbení a odešly každá do své komnaty. Jako když snacha vidí svého tchána a upadne do rozpaků a zahanbení, stejně tak když Sakkovy služby uviděly ctihodného Mahā Moggallānu zdáli přicházet, upadly do rozpaků a zahanbení a odešly každá do své komnaty.

Pak Sakka, král bohů, a nebeský král Vessavaṇa obcházel a ukazovali celý palác Vítězství: „Pohled, ctihodný pane Moggallāno, na tuto roztomilost paláce Vítězství! Pohled, ctihodný pane Moggallāno, na tuto roztomilost paláce Vítězství!“ „Krásné, ctihodný Kosiyo, jako u někoho, kdo dříve konal zásluhy (*katapuññassa*). Když lidé vidí něco roztomilého, říkají: ‚Krásné, vskutku, jako v nebi Třiatřiceti bohů.‘ Krásné, ctihodný Kosiyo, jako u někoho, kdo dříve konal zásluhy.“

Potom si ctihodný Mahā Moggallāna pomyslel: „Tento duch (*yakkho*) žije příliš nedbale (*pamatto viharati*). Co kdybych v něm vzbudil pocit naléhavosti (*saṃvejeyyan'ti*)?“ Potom ctihodný Mahā Moggallāna provedl takový akt nadobytčejné síly (*iddhābhisaṅkhāraṃ*), že špičkou svého palce na noze způsobil, že se palác Vítězství zatřásl, zachvěl a roztřásl. Sakka, král

bohů, nebeský král Vessavaṇa i bohové této oblasti Třiatřiceti byli ohromeni tímto podivuhodným zázrakem a řekli: „Vskutku podivuhodné a zázračné, jak velká je nadobyčejná síla a moc tohoto askety, který špičkou svého palce na noze způsobil, že se tato nebeská oblast zatřásla, zachvěla a roztrásla.“

### [Osvobození skrze odstranění toužení]

Když ctihodný Mahā Moggallāna viděl, že v Sakkovi, králi bohů, byl vzbuzen takový pocit naléhavosti (*saṃviggamaṃ*), až mu vstávaly chlupy na rukou, oslovil ho: „Kosiyo, jak ti Vznešený, ve stručnosti, vyložil osvobození skrze odstranění toužení (*taṇhāsaṅkhayavimuttiṃ*)? Bylo by dobré, kdybych mohl rovněž vyslechnout tento výklad.“ „Ctihodný pane Moggallāno, tehdy jsem přistoupil k Vznešenému, poklonil se mu, postavil se stranou a takto jsem Vznešeného oslovil: ‚Ctihodný pane, jak je mnich, ve stručnosti, osvobozen skrze odstranění toužení, jak je tím, kdo dospěl k úplnému konci, tím, kdo dospěl k úplnému vyproštění ze jha, tím, kdo žije úplně čistý život, tím, kdo dospěl k úplnému dovršení, nejlepším z bohů a lidí?‘ Když toto bylo řečeno, ctihodný pane Moggallāno, Vznešený mi řekl:

‚Zde, králi bohů, mnich vyslechl, že žádná z věcí není hodná ulpívání. Když mnich vyslechl, že žádná z věcí není hodná ulpívání, tak přímo poznává všechny věci. Když přímo poznává všechny věci, tak plně porozumí všem věcem. Když plně porozumí všem věcem, tak vnímá jakékoliv pocity, ať příjemné, nepříjemné, nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, prodlévá, nahlížeje nestálost v těchto pocitech, nahlížeje mizení, nahlížeje ustání, nahlížeje zanechání. Takto prodlévaje, nelpí na ničem ve světě. Když nelpí, je nevzrušen. Jsa nevzrušen, dosáhne sám pro sebe úplného odpoutání a poznává: ‚Ukončeno je věčné rození, dokonán je čistý život, úkol je splněn, po tomto zde již není nic dalšího.‘ Takto, králi bohů, je mnich, ve stručnosti, osvobozen skrze odstranění toužení, takto je tím, kdo dospěl k úplnému konci, tím, kdo dospěl k úplnému vyproštění ze jha, tím, kdo žije úplně čistý život, tím, kdo dospěl k úplnému dovršení, nejlepším z bohů a lidí.‘ Takto mi Vznešený,

ve stručnosti, vyložil osvobození skrze odstranění toužení, ctihodný pane Moggallāno.“

Ctihodný Mahā Moggallāna se potěšil a zaradoval ze slov Sakky, krále bohů. Potom tak rychle jako silný muž může natáhnout pokrčenou ruku nebo pokrčit nataženou ruku ctihodný Mahā Moggallāna zmizel z říše Třiatřiceti bohů a objevil se ve Východní zahradě, v paláci Migārovy matky. Brzy potom, co ctihodný Mahā Moggallāna odešel, se sluha Sakky, krále bohů, zeptal svého pána: „Pane, to byl Vznešený, tvůj učitel?“ „Ne, pane, to nebyl Vznešený, můj učitel. To byl jeden z mých společníků v čistém životě (*sabrahmacāri*), ctihodný Mahā Moggallāna.“ „Pane, je pro tebe ziskem, že tvůj společník v čistém životě má takovou velkou nadobyčejnou sílu a moc (*mahiddhiko mahānubhāvo*). Jakou pak musí mít Vznešený, tvůj učitel!“

### [Závěr]

Ctihodný Mahā Moggallāna pak přistoupil k Vznešenému, poklonil se mu, usedl stranou a takto Vznešeného oslovil: „Ctihodný pane, ví Vznešený o tom, že by jistému duchovi s velkým doprovodem vyložil, ve stručnosti, osvobození skrze odstranění toužení?“ „Vím o tom, Moggallāno. Tehdy ke mně přistoupil Sakka, král bohů, poklonil se mi, postavil se stranou a takto mne oslovil: ‚Ctihodný pane, jak je mnich, ve stručnosti, osvobozen skrze odstranění toužení, jak je tím, kdo dospěl k úplnému konci, tím, kdo dospěl k úplnému vyproštění ze jha, tím, kdo žije úplně čistý život, tím, kdo dospěl k úplnému dovršení, nejlepším z bohů a lidí?‘

Když toto bylo řečeno, Moggallāno, řekl jsem Sakkovi, králi bohů, toto: ‚Zde, králi bohů, mnich vyslechl, že žádná z věcí není hodná ulpívání. Když mnich vyslechl, že žádná z věcí není hodná ulpívání, tak přímo poznává všechny věci. Když přímo poznává všechny věci, tak plně porozumí všem věcem. Když plně porozumí všem věcem, tak vnímá jakékoliv pocity, ať příjemné, nepříjemné, nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, prodlévá, nahlížeje nestálost v těchto pocitech, nahlížeje mizení,



nahlížeje ustání, nahlížeje zanechání. Takto prodlévaje, nelpí na ničem ve světě. Když nelpí, je nevzrušen. Jsa nevzrušen, dosáhne sám pro sebe úplného odpoutání a poznává: ‚Ukončeno je věčné rození, dokonán je čistý život, úkol je splněn, po tomto zde již není nic dalšího.‘ Takto, králi bohů, je mnich, ve stručnosti, osvobozen skrze odstranění toužení, takto je tím, kdo dospěl k úplnému konci, tím, kdo dospěl k úplnému vyproštění ze jha, tím, kdo žije úplně čistý život, tím, kdo dospěl k úplnému dovršení, nejlepším z bohů a lidí.

Takto, Moggallāno, vím o tom, že jsem Sakkovi, králi bohů, ve stručnosti, vyložil osvobození skrze odstranění toužení.“ Tak pravil Vznešený. Potěšený ctihodný Mahā Moggallāna se zaradoval ze slov Vznešeného.

## 38. *Mahā Taṇhāsaṅkhaya suttaṃ*

### Delší rozprava o odstranění toužení

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathī, v Džétově háji (*Jetavanaṃ*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy v mnichovi jménem Sāti, synovi rybáře, vznikl tento zlý [zhoubný] názor (*pāpakaṃ diṭṭhigataṃ*): „Podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí (*tadevidaṃ viññāṇaṃ*), které obíhá a putuje koloběhem životů (*sandhāvati saṃsarati*), a ne jiné (*anaññaṇ'ti*).“ Mnoho mnichů pak slyšelo, že v mnichovi Sāti, synovi rybáře, vznikl tento zlý názor: „Podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“

Potom ti mniši přistoupili k mnichovi Sāti, synovi rybáře, a zeptali se ho: „Příteli Sāti, je pravda, že v tobě vznikl tento zlý názor: „Podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné?““ „Ano, přátelé, podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“ Potom ti mniši, snažíce se mnicha Sāti odvrátit od toho zlého názoru, se ho dotazovali, přesvědčovali ho, domlouvali mu: „To neříkej, příteli Sāti, nepomlouvej Vznešeného, není dobré pomlouvat Vznešeného, Vznešený takto nikdy nemluvil. Mnohými způsoby, příteli Sāti, Vznešený vyložil, že vědomí je závisle vzniklé (*paṭiccasamuppannaṃ viññāṇaṃ*), že bez nějaké příčiny [podmínky] nevzniká žádné vědomí (*aññatra paccaṃyā natthi viññāṇassa sambhavo'ti*).“ Ale i když se ho ti mniši takto dotazovali, přesvědčovali ho a domlouvali mu, mnich Sāti, syn rybáře, stále tvrdohlavě lpěl a trval na tom zlém názoru. „Ano, přátelé, podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“ Jelikož ti mniši nedokázali mnicha Sāti odvrátit od toho zlého názoru,

odešli za Vznešeným, poklonili se mu, usedli stranou a takto oslovili Vznešeného:

### [Lpění na zhoubném názoru]

„Ctihodný pane, v mnichovi jménem Sāti, synovi rybáře, vznikl tento zlý [zhoubný] názor: „Podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí (*tadevidam viññāṇam*), které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“ A my jsme slyšeli, že v mnichovi Sāti, synovi rybáře, vznikl tento zlý názor: „Podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“ Poté jsme přistoupili k mnichovi Sāti, synovi rybáře, a zeptali se ho: „Příteli Sāti, je pravda, že v tobě vznikl tento zlý názor: Podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné?“ „Ano, přátelé, podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“

Poté, snažíce se mnicha Sāti odvrátit od toho zlého názoru, jsme se ho dotazovali, přesvědčovali ho, domlouvali mu: „To neříkej, příteli Sāti, nepomlouvej Vznešeného, není dobré pomlouvat Vznešeného, Vznešený takto nikdy nemluvil. Mnohými způsoby, příteli Sāti, Vznešený vyložil, že vědomí je závisle vzniklé, že bez nějaké příčiny [podmínky] nevzniká žádné vědomí.“ Ale i když jsme se ho takto dotazovali, přesvědčovali ho a domlouvali mu, mnich Sāti, syn rybáře, stále tvrdohlavě lpěl a trval na zlém názoru. „Ano, přátelé, podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“ „Jelikož jsme, Ctihodný pane, nedokázali mnicha Sāti, syna rybáře, odvrátit od toho zlého názoru, oznámili jsme tuto záležitost Vznešenému.“

Vznešený pak oslovil nějakého mnicha: „Jdi, mnichu, a oslov mnicha Sāti, syna rybáře, mým jménem: „Mistr (*sathā*) tě volá, příteli Sāti.““ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděl mnich vznešenému, odešel za mnichem Sāti a oslovil ho: „Mistr tě volá, příteli Sāti.“ „Ano, příteli,“ odpověděl mnich Sāti, odešel za Vznešeným, poklonil se mu a usedl stranou.

## [Poučení mnicha Sāti]

Vznešený pak mnicha Sāti takto oslovil: „Je pravda, Sāti, že v tobě vznikl tento zlý názor: ‚Podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné?‘“ „Ano, Ctihodný pane, podle toho, jak rozumím Učení Vznešeného, je to totéž vědomí, které obíhá a putuje koloběhem životů, a ne jiné.“ „Jaké je to vědomí, Sāti?“ „To, Ctihodný pane, které mluví, pocítuje a tu a tam zakouší následky (*vipākam paṭisaṃvedeti*) dobrých a zlých činů (*kalyāṇapāpakānaṃ kammānaṃ*).“ „Komu, ty pošetilče (*moghapurisa*), jsem kdy takto vykládal Dhammu? Nevyložil jsem snad mnohými způsoby, že vědomí je závisle vzniklé, že bez nějaké příčiny [podmínky] nevzniká žádné vědomí? Ty však, pošetilče, mě pomlouváš kvůli vlastnímu špatnému pochopení (*attanā duggahitena*), čímž zraňuješ sám sebe (*attānañca khaṇasi*) a pácháš tak mnoho nedobrého (*bahuñca apuññaṃ pasavasi*). To povede nadlouho k tvému neprospěchu (*ahitāya*) a strasti (*dukkhāya*).“

Pak Vznešený oslovil mnichy: „Co myslíte, mniši, zažehl tento mnich Sāti, syn rybáře, byť jen jiskru [porozumění] (*usmīkatopi*) v této Dhammě a disciplíně?“ „Jak by mohl, Ctihodný pane? Ne, Ctihodný pane.“ Po těchto slovech mnich Sāti seděl ztichlý, vystrašený, se svěřenými rameny a skloněnou hlavou, mrzutý a bez odpovědi. Když to Vznešený viděl, řekl mu: „Ty, pošetilče, budeš znám podle svého vlastního špatného názoru. Já se na to teď zeptám mnichů.“

Pak Vznešený oslovil mnichy: „Mniši, chápete Dhammu, již jsem učil, jako tento mnich Sāti, syn rybáře, který mě pomlouvá kvůli vlastnímu špatnému pochopení, čímž zraňuje sám sebe a páchá tak mnoho nedobrého?“ „Ne, Ctihodný pane, vždyť mnohými způsoby Vznešený vyložil, že vědomí je závisle vzniklé, že bez nějaké příčiny [podmínky] nevzniká žádné vědomí.“ „Dobře, mniši. Je dobře, že takto chápete Dhammu, kterou jsem učil. Mnohými způsoby jsem totiž vyložil, že vědomí je závisle vzniklé, že bez nějaké příčiny [podmínky] nevzniká žádné vědomí. Tento mnich Sāti, syn rybáře, mě však pomlouvá kvůli vlastnímu špatnému pochopení, čímž zraňuje sám sebe a páchá tak mnoho nedobrého. To povede nadlouho k jeho neprospěchu a strasti.“

## [Podmíněnost vzniku vědomí]

Mniši, tou příčinou [podmínkou] (*paccayaṃ*), skrze kterou závisle vzniká vědomí (*paṭicca uppajjati viññāṇaṃ*), je toto vědomí definováno (*viññāṇaṃtveva saṅkhyāṃ gacchati*). Když vědomí vzniká v závislosti na oku a tvarech (*cakkhuṇca rūpe*), je toto vědomí definováno jako vědomí oka (*cakkhu-viññāṇaṃ*). Když vědomí vzniká v závislosti na uchu a zvucích (*sotaṇca sadde*), je toto vědomí definováno jako vědomí ucha (*sotaviññāṇaṃ*). Když vědomí vzniká v závislosti na nosu a vůních (*ghāṇaṇca gandhe*), je toto vědomí definováno jako vědomí nosu (*ghānaviññāṇaṃ*). Když vědomí vzniká v závislosti na jazyku a chutích (*jivhaṇca rase*), je toto vědomí definováno jako vědomí jazyka (*jivhāviññāṇaṃ*). Když vědomí vzniká v závislosti na těle a tělesných dotecích (*kāyaṇca phoṭṭhabbe*), je toto vědomí definováno jako vědomí těla (*kāyaviññāṇaṃ*). Když vědomí vzniká v závislosti na mysli a mentálních jevech (*manaṇca dhamme*), je toto vědomí definováno jako vědomí mysli (*manoviññāṇaṃ*).

Mniši, tak jako je oheň (*aggi*) definován tou příčinou [podmínkou], v závislosti na které hoří (*jalati*): Když oheň hoří v závislosti na polenech (*kaṭṭhaṇca*), je tento oheň definován jako oheň z polen (*kaṭṭhaggi*). Když oheň hoří v závislosti na větvích (*sakalikaṇca*), je tento oheň definován jako oheň z větví (*sakalikaggi*). Když oheň hoří v závislosti na trávě (*tiṇaṇca*), je tento oheň definován jako oheň z trávy (*tiṇaggi*). Když oheň hoří v závislosti na kravském trusu (*gomayaṇca*), je tento oheň definován jako oheň z kravského trusu (*gomayaggi*). Když oheň hoří v závislosti na plevách (*thusaṇca*), je tento oheň definován jako oheň z plev (*thusaggi*). Když oheň hoří v závislosti na smetí (*saṅkāraṇca*), je tento oheň definován jako oheň ze smetí (*saṅkāraggi*).

Právě tak, mniši, tou příčinou [podmínkou], skrze kterou závisle vzniká vědomí, je toto vědomí definováno. Když vědomí vzniká v závislosti na oku a tvarech, je toto vědomí definováno jako vědomí oka. Když vědomí vzniká v závislosti na uchu a zvucích, je toto vědomí definováno jako vědomí ucha. Když vědomí vzniká v závislosti na nosu a vůních, je toto vědomí definováno jako vědomí nosu. Když vědomí vzniká v závislosti na jazyku a chutích, je toto vědomí definováno jako vědomí jazyka. Když vědomí vzniká

v závislosti na těle a tělesných dotecích, je toto vědomí definováno jako vědomí těla. Když vědomí vzniká v závislosti na myslí a mentálních jevech, je toto vědomí definováno jako vědomí myslí.“

### [Obecné otázky o podmíněnosti bytí]

„Toto vstoupilo v bytí (*bhūtamidanti*) – vidíte to (*passathā'ti*), mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Toto vzniklo s takovou výživou (*tadāhāra sambhavanti*) – vidíte to, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Sustáním této výživy (*tadāhāranirodhā*) to, co vstoupilo v bytí (*yaṃ bhūtaṃ*), je rovněž předmětem ustání (*taṃ nirodhadhamman'ti*) – vidíte to, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Toto vstoupilo v bytí, nebo ne? – vzniknou v tom, kdo je takto nejistý (*kaṅkhatō*), pochybnosti (*vicikicchā*), mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Toto vzniklo s takovou výživou, nebo ne? – vzniknou v tom, kdo je takto nejistý, pochybnosti, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „S ustáním této výživy to, co vstoupilo v bytí, je rovněž předmětem ustání, nebo ne? – vzniknou v tom, kdo je takto nejistý, pochybnosti, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Toto vstoupilo v bytí – kdo toto vidí se správným porozuměním (*sammappaññāya passato*) tak, jak to skutečně je (*yathābhūtaṃ*), dochází u něj k opuštění pochybností (*yā vicikicchā sā pahīyatī'ti*), mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Toto vzniklo s takovou výživou – kdo toto vidí se správným porozuměním tak, jak to skutečně je, dochází u něj k opuštění pochybností, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „S ustáním této výživy to, co vstoupilo v bytí, je rovněž předmětem ustání – kdo toto vidí se správným porozuměním tak, jak to skutečně je, dochází u něj k opuštění pochybností, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Toto vstoupilo v bytí – jste zde prosti pochybností (*nibbīkicchā*), mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Toto vzniklo s takovou výživou – jste zde prosti pochybností, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „S ustáním této výživy to, co vstoupilo v bytí, je rovněž předmětem ustání – jste zde prosti pochybností, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Toto vstoupilo v bytí – uzřeli jste to jasně (*sudittṭhaṃ*), se správným porozuměním tak, jak to skutečně je, mniši?“ „Ano,

Ctihodný pane.“ „Toto vzniklo s takovou výživou – užřeli jste to jasně, se správným porozuměním tak, jak to skutečně je, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „S ustáním této výživy to, co vstoupilo v bytí, je rovněž předmětem ustání – užřeli jste to jasně, se správným porozuměním tak, jak to skutečně je, mniši?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Mniši, kdybyste na takto očištěném (*parisuddham*) a vyjasněném názoru (*ditthim pariyodātam*) ulpěli, přilnuli k němu, měli ho za svůj majetek a své vlastnictví, pochopili byste tak Dhammu, jež byla vyložena pomocí přirovnání k voru (*kullūpamaṃ*), jejímž účelem je překonání (*nīttaraṇatthāya*), a nikoli podržení (*no gahaṇatthāyā'ti*)?“ „Ne, Ctihodný pane.“ „Mniši, kdybyste na takto očištěném a vyjasněném názoru neulpěli, nepřilnuli k němu, neměli ho za svůj majetek a své vlastnictví, pochopili byste tak Dhammu, jež byla vyložena pomocí přirovnání k voru, jejímž účelem je překonání, a nikoli podržení?“ „Ano, Ctihodný pane.“

### [Závislé vznikání]

„Mniši, jsou tyto čtyři výživy (*cattārome āhārā*) udržující bytosti (*sattānaṃ ṭhitiyā*), které vstoupily v bytí (*bhūtānaṃ*), a napomáhající těm usilujícím o bytí (*sambhavesīnaṃ vā anuggahāya*). Které čtyři? Tělesná výživa (*kabalīkāro āhāro*), hrubá či jemná, za druhé [smyslový] dotek (*phasso*), za třetí mentální záměr (*manosañcetanā*), za čtvrté vědomí (*viññāṇaṃ*).

Tyto čtyři výživy, mniši, z čeho vyvěrají (*kiṃnidānā*), z čeho vznikají (*kiṃsamudayā*), z čeho se rodí (*kiṃjātikā*) a z čeho vyvstávají (*kiṃpabhavā*)? Tyto čtyři výživy, mniši, vyvěrají z toužení (*taṇhānidānā*), vznikají z toužení (*taṇhāsamudayā*), rodí se z toužení (*taṇhājātikā*) a vyvstávají z toužení (*taṇhāpabhavā*).

Toto toužení (*taṇhā*), mniši, z čeho vyvěrá, z čeho vzniká, z čeho se rodí a z čeho vyvstává? Toto toužení, mniši, vyvěrá z pocífování, vzniká z pocífování, rodí se z pocífování a vyvstává z pocífování.

Toto pocífování (*vedanā*), mniši, z čeho vyvěrá, z čeho vzniká, z čeho se rodí a z čeho vyvstává? Toto pocífování, mniši,

vyvěrá z doteku, vzniká z doteku, rodí se z doteku a vyvstává z doteku.

Tento dotek (*phasso*), mniši, z čeho vyvěrá, z čeho vzniká, z čeho se rodí a z čeho vyvstává? Tento dotek, mniši, vyvěrá z šesti smyslových základů, vzniká z šesti smyslových základů, rodí se z šesti smyslových základů a vyvstává z šesti smyslových základů.

Těchto šest smyslových základů (*saḷāyatanaṃ*), mniši, z čeho vyvěrá, z čeho vzniká, z čeho se rodí a z čeho vyvstává? Těchto šest smyslových základů, mniši, vyvěrá ze jména-a-hmoty, vzniká ze jména-a-hmoty, rodí se ze jména-a-hmoty a vyvstává ze jména-a-hmoty.

Toto jméno-a-hmota (*nāma-rūpaṃ*), mniši, z čeho vyvěrá, z čeho vzniká, z čeho se rodí a z čeho vyvstává? Toto jméno-a-hmota, mniši, vyvěrá z vědomí, vzniká z vědomí, rodí se z vědomí a vyvstává z vědomí.

Toto vědomí (*viññāṇaṃ*), mniši, z čeho vyvěrá, z čeho vzniká, z čeho se rodí a z čeho vyvstává? Toto vědomí, mniši, vyvěrá z formací, vzniká z formací, rodí se z formací a vyvstává z formací.

Tyto formace (*saṅkhārā*), mniši, z čeho vyvěrají, z čeho vznikají, z čeho se rodí a z čeho vyvstávají? Tyto formace, mniši, vyvěrají z nevědomosti (*avijjā*), vznikají z nevědomosti, rodí se z nevědomosti a vyvstávají z nevědomosti.

A tak, mniši, nevědomostí jsou podmíněny formace (*paccayā saḷāyatanaṃ*), šesti smyslovými základnami je podmíněn dotek (*saḷāyatanapaccayā phasso*), dotekem je podmíněno pocítování (*phassapaccayā vedanā*), pocíčováním je podmíněno toužení (*vedanāpaccayā taṇhā*), toužením je podmíněno ulpívání (*taṇhāpaccayā upādānaṃ*), ulpíváním je podmíněno bytí (*upādānapaccayā bhavo*), bytím je podmíněno zrození (*bhavapaccayā jāti*), zrozením je podmíněno stárnutí a smrt (*jātipaccayā jarā maraṇaṃ*), tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takový je vznik celého tohoto množství strasti.“

„Zrozením je podmíněno stárnutí a smrt’ – tak to bylo řečeno. Je zrozením podmíněno stárnutí a smrt, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Zrozením je podmíněno stárnutí a smrt’ – je to tak, Ctihodný pane. Stárnutí a smrt má zrození jako svou podmínku.“



„Bytím je podmíněno zrození – tak to bylo řečeno. Je bytím podmíněno zrození, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Bytím je podmíněno zrození – je to tak, Ctihodný pane. Zrození má bytí jako svou podmínku.“

„Ulpíváním je podmíněno bytí – tak to bylo řečeno. Je ulpíváním podmíněno bytí, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Ulpíváním je podmíněno bytí – je to tak, Ctihodný pane. Bytí má ulpívání jako svou podmínku.“

„Toužením je podmíněno ulpívání – tak to bylo řečeno. Je toužením podmíněno ulpívání, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Toužením je podmíněno ulpívání – je to tak, Ctihodný pane. Ulpívání má toužení jako svou podmínku.“

„Pocitováním je podmíněno toužení – tak to bylo řečeno. Je pocitováním podmíněno toužení, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Pocitováním je podmíněno toužení – je to tak, Ctihodný pane. Toužení má pocitování jako svou podmínku.“

„Dotekem je podmíněno pocitování – tak to bylo řečeno. Je dotekem podmíněno pocitování, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Dotekem je podmíněno pocitování – je to tak, Ctihodný pane. Pocitování má dotek jako svou podmínku.“

„Šesti smyslovými základnami je podmíněn dotek – tak to bylo řečeno. Je šesti smyslovými základnami podmíněn dotek, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Šesti smyslovými základnami je podmíněn dotek – je to tak, Ctihodný pane. Dotek má šest smyslových základů jako svou podmínku.“

„Jménem-a-hmotou je podmíněno šest smyslových základů – tak to bylo řečeno. Je jménem-a-hmotou podmíněno šest smyslových základů, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Jménem-a-hmotou je podmíněno šest smyslových základů – je to tak, Ctihodný pane. Šest smyslových základů má jméno-a-hmotu jako svou podmínku.“

„Vědomím je podmíněno jméno-a-hmota – tak to bylo řečeno. Je vědomím podmíněno jméno-a-hmota, nebo ne, mniši, jak je to?“ „Vědomím je podmíněno jméno-a-hmota – je to tak, Ctihodný pane. Jméno-a-hmota má vědomí jako svou podmínku.“

„Formacemi je podmíněno vědomí – tak to bylo řečeno. Je formacemi podmíněno vědomí, nebo ne, mniši, jak je to?“

„Formacemi je podmíněno vědomí – je to tak, Ctihodný pane. Vědomí má formace jako svou podmínku.“

„Nevědomostí jsou podmíněny formace – tak to bylo řečeno. Jsou nevědomostí podmíněny formace, nebo ne, mniši, jak je to?“

„Nevědomostí jsou podmíněny formace – je to tak, Ctihodný pane. Formace mají nevědomost jako svou podmínku.“

„Dobře, mniši, já to tak říkám i vy to tak říkáte: ‚Je-li toto, je i ono (*imasmim̐ sati idaṃ hoti*), s vyvstáním tohoto vyvstává i ono (*imassuppādā idaṃ uppajjati*).‘ Totiž: Nevědomostí jsou podmíněny formace, formacemi je podmíněno vědomí, vědomím je podmíněno jméno-a-hmota, jménem-a-hmotou je podmíněno šest smyslových základů, šesti smyslovými základními je podmíněn dotek, dotekem je podmíněno pocítování, pocíčováním je podmíněno toužení, toužením je podmíněno ulpívání, ulpíváním je podmíněno bytí, bytím je podmíněno zrození, zrozením je podmíněno stárnutí a smrt, tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je vznik celého tohoto množství strasti.

### [Závislé ustávání]

Ale s bezezbytkovým vymizením a ustáním této nevědomosti, formace ustávají (*avijjāyatveva asesā-virāga-nirodhā saṅkhāranirodho*), s ustáním formací ustává vědomí (*saṅkhāranirodhā viññāṇanirodho*), s ustáním vědomí ustává jméno-a-hmota (*viññāṇanirodhā nāma-rūpanirodho*), s ustáním jména-a-hmoty ustává šest smyslových základů (*nāma-rūpanirodhā saḷāyatānanirodho*), s ustáním šesti smyslových základů ustává dotek (*saḷāyatānanirodhā phassanirodho*), s ustáním doteku ustává pocítování (*phassanirodhā vedanānirodho*), s ustáním pocítování ustává toužení (*vedanānirodhā taṇhānirodho*), s ustáním toužení ustává ulpívání (*taṇhānirodhā upādānanirodho*), s ustáním ulpívání ustává bytí (*upādānanirodhā bhavanirodho*), s ustáním bytí ustává zrození (*bhavanirodhā jātīnīrodho*), s ustáním zrození ustává stárnutí a smrt, trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství (*jātīnīrodhā jarā maraṇaṃ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti*). Takové je ustání celého tohoto množství strasti (*evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti*).“

„S ustáním zrození ustává stárnutí a smrt' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním zrození stárnutí a smrt, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním zrození ustává stárnutí a smrt' – je to tak, Ctihodný pane. Stárnutí a smrt ustává s ustáním zrození.“

„S ustáním bytí ustává zrození' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním bytí zrození, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním bytí ustává zrození' – je to tak, Ctihodný pane. Zrození ustává s ustáním bytí.“

„S ustáním ulpívání ustává bytí' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním ulpívání bytí, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním ulpívání ustává bytí' – je to tak, Ctihodný pane. Bytí ustává s ustáním ulpívání.“

„S ustáním toužení ustává ulpívání' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním toužení ulpívání, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním toužení ustává ulpívání' – je to tak, Ctihodný pane. Ulpívání ustává s ustáním toužení.“

„S ustáním pociťování ustává toužení' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním pociťování toužení, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním pociťování ustává toužení' – je to tak, Ctihodný pane. Toužení ustává s ustáním pociťování.“

„S ustáním doteku ustává pociťování' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním doteku pociťování, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním doteku ustává pociťování' – je to tak, Ctihodný pane. Pociťování ustává s ustáním doteku.“

„S ustáním šesti smyslových základů ustává dotek' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním šesti smyslových základů dotek, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním šesti smyslových základů ustává dotek' – je to tak, Ctihodný pane. Dotek ustává s ustáním šesti smyslových základů.“

„S ustáním jména-a-hmoty ustává šest smyslových základů' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním jména-a-hmoty šest smyslových základů, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním jména-a-hmoty ustává šest smyslových základů' – je to tak, Ctihodný pane. Šest smyslových základů ustává s ustáním jména-a-hmoty.“

„S ustáním vědomí ustává jméno-a-hmota' – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním vědomí jméno-a-hmota, nebo ne, mniši,

jak je to?“ „S ustáním vědomí ustává jméno-a-hmota’ – je to tak, Ctihodný pane. Jméno-a-hmota ustává s ustáním vědomí.“

„S ustáním formací ustává vědomí’ – tak to bylo řečeno. Ustává s ustáním formací vědomí, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním formací ustává vědomí’ – je to tak, Ctihodný pane. Vědomí ustává s ustáním formací.“

„S ustáním nevědomosti ustávají formace’ – tak to bylo řečeno. Ustávají s ustáním nevědomosti formace, nebo ne, mniši, jak je to?“ „S ustáním nevědomosti ustávají formace’ – je to tak, Ctihodný pane. Formace ustávají s ustáním nevědomosti.“

„Dobře, mniši, já to tak říkám i vy to tak říkáte: ‚Není-li toto, není ani ono (*imasmiṃ asati idaṃ na hoti*), s ustáním tohoto ustává i ono (*imassa nirodhā idaṃ nirujjhati*).‘ Totiž: S ustáním nevědomosti ustávají formace, s ustáním formací ustává vědomí, s ustáním vědomí ustává jméno-a-hmota, s ustáním jména-a-hmoty ustává šest smyslových základů, s ustáním šesti smyslových základů ustává dotek, s ustáním doteku ustává pocítování, s ustáním pocítování ustává toužení, s ustáním toužení ustává ulpívání, s ustáním ulpívání ustává bytí, s ustáním bytí ustává zrození, s ustáním zrození ustává stárnutí a smrt, trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je ustání celého tohoto množství strasti.“

### [Vlastní vědění]

„Když toto víte a vidíte (*evaṃ jānantā evaṃ passantā*), mniši, budete snad zabíhat do minulosti (*pubbantaṃ vā paṭidhāveyyātha*) [a tázat se]: ‚Byl jsem v minulých dobách (*atītamaddhānaṃ*)? Nebyl jsem v minulých dobách? Co jsem byl v minulých dobách? Jak jsem byl v minulých dobách? Jsa čím, čím jsem se stal v minulých dobách?“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Když toto víte a vidíte, mniši, budete snad zabíhat do budoucnosti (*aparantaṃ vā paṭidhāveyyātha*) [a tázat se]: ‚Budu v budoucích dobách (*anāgatamaddhānaṃ*)? Nebudu v budoucích dobách? Co budu v budoucích dobách? Jak budu v budoucích dobách? Jsa čím, čím se stanu v budoucích dobách?“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Když toto víte a vidíte, mniši, budete snad nyní, v přítomné době (*paccuppannamaddhānaṃ*), o sobě vnitřně pochybovat (*ajjhataṃ kathaṃkathī*) [a tázat se]: ‚Jsem? Nejsm? Co jsem? Jak jsem? Odkud tato bytost – já – přišla a kam směřuje?‘“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Když toto víte a vidíte, mniši, budete snad říkat: ‚My ctíme našeho Učitele, říkáme to z úcty k našemu Učiteli.‘“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Když toto víte a vidíte, mniši, budete snad říkat: ‚Toto řekl náš asketa, říkáme to ve jménu našeho askety.‘“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Když toto víte a vidíte, mniši, budete snad uznávat jiné askety?“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Když toto víte a vidíte, mniši, budete se snad vracet k náboženským obřadům a svátečním rituálům ostatních asketů a bráhmanů?“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Je to tedy tak, mniši, že vy sami to víte (*sāmaṃ ñātaṃ*), sami to zříte (*sāmaṃ diṭṭhaṃ*), sami to poznáváte (*sāmaṃ viditaṃ*), a proto to říkáte?“ „Ano, Ctihodný pane.“

„Dobře, mniši, vedl jsem vás v této Dhammě, která je bezprostředně viditelná, nevázaná na čas [bezčasová], zvoucí k nahlédnutí, vedoucí k cíli, individuálně pochopitelná moudrými. Právě vzhledem k tomuto, co bylo řečeno, bylo řečeno: ‚Tato Dhamma je bezprostředně viditelná (*sandiṭṭhiko*), nevázaná na čas [bezčasová] (*akāliko*), zvoucí k nahlédnutí (*ehi-passiko*), vedoucí k cíli (*opanayiko*), individuálně pochopitelná moudrými (*paccattaṃ veditaṃ viññūhī*).‘“

### [Vznikání strasti]

„Mniši, sestup do lůna nastává, když se spojí tři věci (*tiṇṇaṃ sannipātā gabbhassāvakkanti hoti*). Když se spojí matka s otcem, ale matka není v plodném období a není přítomen ten, kdo se má zrodit, tehdy nenastává sestup do lůna. Když se spojí matka s otcem, matka je v plodném období, ale není přítomen ten, kdo se má zrodit, tehdy nenastává sestup do lůna. Když se spojí matka s otcem (*mātāpitāro ca sannipatitā honti*), matka je v plodném

období (*mātā ca utunī hoti*) a je přítomen ten, kdo se má zrodit (*gandhabbo ca paccupaṭṭhito hoti*), tehdy spojením těchto tří věcí nastává sestup do lůna. Matka pak nosí plod ve svém lůně devět nebo deset měsíců s velkými obavami a potížemi. Po devíti nebo desíti měsících s velkými obavami a potížemi porodí. Novorozeně pak živí vlastní krví, neboť v disciplíně ušlechtilých se mateřské mléko nazývá krví.

Mniši, toto dítě pak vyrůstá a jeho schopnosti dozrávají, hraje si hry, které děti hrávají, jako je hra s malými pluhy, děláni kotrmelců, hra s větrníkem z palmových listů, hra s malými vozíky či luky. Toto dítě pak dále vyrůstá a jeho schopnosti dále dozrávají, těší se z pěti pramenů smyslnosti (*pañcahi kāmagaṇehi*) – z tvarů vnímaných okem, potěšujících, půvabných, příjemných, milých, toužebných a vzrušujících, ze zvuků vnímaných uchem, potěšujících, půvabných, příjemných, milých, toužebných a vzrušujících, z vůní vnímaných nosem, potěšujících, půvabných, příjemných, milých, toužebných a vzrušujících, z chutí vnímaných jazykem, potěšujících, půvabných, příjemných, milých, toužebných a vzrušujících, z doteků vnímaných tělem, potěšujících, půvabných, příjemných, milých, toužebných a vzrušujících.

Když okem vidí tvary (*cakkhunā rūpaṃ disvā*), na příjemné tvary reaguje vášní [touhou], na nepříjemné tvary reaguje odporem [averzí]. Takto prodlévá s neustaveným uvědoměním těla (*anupaṭṭhitakāyasati*) a s omezenou myslí (*parittacetaso*). Nepoznává v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ nappajānāti*) osvobození mysli (*ceto-vimuttiṃ*) ani osvobození porozuměním (*paññā-vimuttiṃ*), kde všechny zlé a neprospěšné stavy (*pāpakā akusalā dhammā*) beze zbytku ustávají (*aparisesā nirujjhanti*). Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné (*sukhaṃ*), nepříjemné (*dukkhaṃ*) nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné (*adukkhamasukhaṃ*), následuje stezku přijímání a odmítání (*anurodhavirodhaṃ samāpanno*), raduje se a těší se z pocitů a je jimi upoután.

Když se takto raduje a těší z pocitů a je jimi upoután, vzniká v něm potěšení [rozkoš] (*uppajjati nandī*). Toto potěšení z pocitů je ulpívání (*yā vedanāsu nandī tadupādānaṃ*). Tímto ulpíváním je podmíněno bytí (*tassupādānapaccayā bhavo*), bytím je podmíněno

zrození (*bhavapaccayā jāti*), zrozením je podmíněno stárnutí a smrt (*jātipaccayā jarā-maraṇaṃ*), tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takový je vznik celého tohoto množství strasti.

Když uchem slyší zvuky (*sotena saddaṃ sutvā*), na příjemné zvuky reaguje vášní [touhou], na nepříjemné zvuky reaguje odporem. Takto prodlévá s neustaveným uvědoměním těla a s omezenou myslí. Nepoznává v souladu se skutečností osvobození mysli ani osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, následuje stezku přijímání a odmítání, raduje se a těší se z pocitů a je jimi upoután. Když se takto raduje a těší z pocitů a je jimi upoután, vzniká v něm potěšení [rozkoš]. Toto potěšení z pocitů je ulpívání. Tímto ulpíváním je podmíněno bytí, bytím je podmíněno zrození, zrozením je podmíněno stárnutí a smrt, tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takový je vznik celého tohoto množství strasti.

Když nosem cítí vůně (*ghānena gandhaṃ ghāyivā*), na příjemné vůně reaguje vášní [touhou], na nepříjemné vůně reaguje odporem. Takto prodlévá s neustaveným uvědoměním těla a s omezenou myslí. Nepoznává v souladu se skutečností osvobození mysli ani osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, následuje stezku přijímání a odmítání, raduje se a těší se z pocitů a je jimi upoután. Když se takto raduje a těší z pocitů a je jimi upoután, vzniká v něm potěšení [rozkoš]. Toto potěšení z pocitů je ulpívání. Tímto ulpíváním je podmíněno bytí, bytím je podmíněno zrození, zrozením je podmíněno stárnutí a smrt, tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takový je vznik celého tohoto množství strasti.

Když jazykem chutná chutě (*jivhāya rasaṃ sāyivā*), na příjemné chutě reaguje vášní [touhou], na nepříjemné chutě reaguje odporem. Takto prodlévá s neustaveným uvědoměním těla a s omezenou myslí. Nepoznává v souladu se skutečností osvobození mysli ani osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli

pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, následuje stezku přijímání a odmítání, raduje se a těší se z pocitů a je jimi upoután. Když se takto raduje a těší z pocitů a je jimi upoután, vzniká v něm potěšení [rozkoš]. Toto potěšení z pocitů je ulpívání. Tímto ulpíváním je podmíněno bytí, bytím je podmíněno zrození, zrozením je podmíněno stárnutí a smrt, tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takový je vznik celého tohoto množství strasti.

Když tělem zakouší doteky (*kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā*), na příjemné doteky reaguje vášní [touhou], na nepříjemné doteky reaguje odporem. Takto prodlévá s neustaveným uvědoměním těla a s omezenou myslí. Nepoznává v souladu se skutečností osvobození mysli ani osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, následuje stezku přijímání a odmítání, raduje se a těší se z pocitů a je jimi upoután. Když se takto raduje a těší z pocitů a je jimi upoután, vzniká v něm potěšení [rozkoš]. Toto potěšení z pocitů je ulpívání. Tímto ulpíváním je podmíněno bytí, bytím je podmíněno zrození, zrozením je podmíněno stárnutí a smrt, tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takový je vznik celého tohoto množství strasti.

Když myslí vnímá jevy (*manasā dhammaṃ viññāya*), na příjemné jevy reaguje vášní [touhou], na nepříjemné jevy reaguje odporem. Takto prodlévá s neustaveným uvědoměním těla a s omezenou myslí. Nepoznává v souladu se skutečností osvobození mysli ani osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, následuje stezku přijímání a odmítání, raduje se a těší se z pocitů a je jimi upoután. Když se takto raduje a těší z pocitů a je jimi upoután, vzniká v něm potěšení [rozkoš]. Toto potěšení z pocitů je ulpívání. Tímto ulpíváním je podmíněno bytí, bytím je podmíněno zrození, zrozením je podmíněno stárnutí a smrt, tak vzniká trápení, naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takový je vznik celého tohoto množství strasti.



## [Nastoupení Ušlechtilé stezky]

Zde, mniši, se ve světě objeví Tathāgata, zasloužilý (*arahaṃ*), dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), obdařený věděním a ctnostným jednáním (*vijjā-caraṇa-sampanno*), blažený (*sugato*), znalec světa (*lokavidū*), nepřekonatelný vůdce praktikujících osob (*anuttaropurisadammasārathi*), učitel bohů a lidí (*sattā devamanussānaṃ*), probuzený a vznešený (*buddho bhagavā*). Ukazuje tento svět s jeho bohy, zlými Máry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, s jeho bohy a lidmi, který sám přímo poznal a pronikl. Vykládá učení (*dhammaṃ deseti*), které je dobré na počátku (*ādikalyāṇaṃ*), dobré uprostřed (*majjhakalyāṇaṃ*) a dobré na konci (*pariyosānakalyāṇaṃ*), obdařené smyslem a dobrou skladbou (*sāttamaṃ sabyañjanaṃ*). Ukazuje svatý život, který je dokonalý a zcela očištěný (*kevalaparipunnamaṃ parisuddhamaṃ brahmacariyaṃ*).

Pak nějaký hospodář nebo jeho syn nebo někdo z jiného rodu uslyší tuto Dhammu, načež získá důvěru v Tathāgatu. Obdařen touto důvěrou uvažuje: ‚Stísněný a zaprášený je život v domácnosti, život v bezdomoví je však jako otevřený prostor. Není snadné vést v domě úplně dokonalý a zcela očištěný svatý život jako vyleštěná mušle. Co kdybych si oholil vlasy a vousy, oblékl žluté roucho a odešel z domova do bezdomoví?‘ A později opustí svůj malý či velký majetek, opustí malý či velký okruh příbuzných, oholí si vlasy a vousy, oblékne si žluté roucho a odejde z domova do bezdomoví.

## [Ušlechtilá ctnost]

Když takto odešel, je obdařen pravidly života mnicha:

(1) Zanechal zabíjení živých bytostí a zdržuje se zabíjení živých bytostí (*pāṇātipātā paṭivirato*). Odložil hůl a meč a žije naplněn soucitem vůči všem živým bytostem. (2) Zanechal braní toho, co není dáváno, a zdržuje se braní toho, co není dáváno (*adinnādānā paṭivirato*). Přijímá pouze to, co je dáváno. Prodlévá poctivě a s čistým svědomím. (3) Zanechal nečistého života (*abrahmacariyaṃ pahāya*), žije čistý život a zdržuje se sexuálního styku (*virato methunā*) prováděného obyčejnými lidmi. (4) Zanechal lživé řeči a zdržuje se lživé řeči (*musāvādā paṭivirato*), mluví pouze to, co je pravda, co je spojené s pravdou, je spolehlivý a nepodvádí

svět. (5) Zanechal zlomyslné řeči [pomlouvání] (*pisuṇaṃ vācaṃ pahāya*) a zdržuje se zlomyslné řeči. Věci slyšené tam, nevypráví zde, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Věci slyšené zde, nevypráví tam, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Usmiřuje ty, kdo jsou ve sporu. Povzbuzuje ty, kdo jsou ve shodě. Raduje se ze souladu, těší se ze souladu. Říká slova, jež vedou k souladu. (6) Zanechal hrubé [drsné] řeči (*pharusāṃ vācaṃ pahāya*) a zdržuje se hrubé řeči. Říká pouze slova, která jsou jemná, příjemná sluchu, něžná, jdoucí k srdci, zdvořilá, příjemná a přijatelná mnohým lidem. (7) Zanechal planého a marnivého tlachání (*samphappalāpaṃ pahāya*) a zdržuje se planého a marnivého tlachání. Mluví ve správný čas (*kālavādī*), mluví o tom, co je skutečné [pravdivé] (*bhūtavādī*), mluví o smyslu [o cíli, o dobru] (*athavādī*), mluví o Dhammě (*dhammavādī*) a o disciplíně (*vinayavādī*). Jeho slova jsou hodná uchování, vhodná, obdařená smyslem, přiměřeného rozsahu a spojená s dobrem. (8) Zdržuje se ničení semen a rostlin (*bhijagāma-bhūtagāma-samārambhā paṭivirato*). (9) Zdržuje se jedení v noci a v nevhodnou dobu (*rattūparato virato vikālabhojanā*), jí pouze jedno jídlo za den (*ekabhattiko*). (10) Zdržuje se tance, zpěvu, muziky a nevhodné podívané [zábavy] (*nacca-gīta-vāḍita-visūka-dassanā paṭivirato*). (11) Zdržuje se sebezkrášlování věnci, vůněmi, kosmetikou a ozdobami (*māla-gandha-vilepana-dhāraṇa-maṇḍana-vibhūsanatṭhānā paṭivirato*). (12) Zdržuje se používání vysokých a pohodlných lůžek a sedadel (*uccāsayya-namahāsayanā paṭivirato*). (13) Zdržuje se přijímání zlata a stříbra (*jātarūparajata-paṭiggahaṇā paṭivirato*). (14) Zdržuje se přijímání nevařeného obilí (*āmakadhañña-paṭiggahaṇā paṭivirato*). (15) Zdržuje se přijímání nevařeného masa (*āmakamaṃsa-paṭiggahaṇā paṭivirato*). (16) Zdržuje se přijímání žen a dívek (*itthikumārika-paṭiggahaṇā paṭivirato*). (17) Zdržuje se přijímání služek [otrokyň] a sluhů [otroků] (*dāsidāsa-paṭiggahaṇā paṭivirato*). (18) Zdržuje se přijímání koz, ovcí, drůbeže, prasat, slonů, dobytka, koní a klisen (*ajelaka-kukkuṭasūkara-hatthigavassavaḷava-paṭiggahaṇā paṭivirato*). (19) Zdržuje se přijímání obdělané a neobdělané půdy (*khettavattu-paṭiggahaṇā paṭivirato*). (20) Zdržuje se doručování zpráv a poselství (*dūteyyapahiṇagamanānuyogā paṭivirato*). (21) Zdržuje se nákupu a prodeje (*kayavikkayā paṭivirato*), zdržuje se obchodu s falešným zbožím, falešnými váhami a mírami (*tulākūṭakaṃsakūṭamānakūṭā*

*paṭivirato*). (22) Zdržuje se takových nepoctivých praktik, jako je úplatkářství, šizení a podvod (*ukkoṭanavañcana-nikati-sāciyogā paṭivirato*). (23) Zdržuje se mrzačení, zajímání, uvěznování, loupení, rabování a násilí (*chedana-vadhabandhanaviparāmosa-ālopa-sahasākārā paṭivirato*).

Je spokojený se svým rouchem (*cīvarena*), jež chrání jeho tělo, a s almužním jídlem (*piṇḍapātena*), jež ho udržuje při životě a kamkoli odchází, bere s sebou pouze tyto potřeby, jako když pták někam odlétá, jsou jeho břemenem pouze křídla, právě tak je spokojený se svým rouchem, jež chrání jeho tělo a s almužním jídlem, jež ho udržuje při životě a kamkoli odchází, bere s sebou pouze tyto potřeby. Takto obdařen ušlechtilou skupinou ctnosti (*sīlakkhandhena samannāgato*), zakouší vnitřní bezúhonné blaho (*ajjhataṃ anavajjasukhaṃ paṭisaṃvedeti*).

### [Střežení smyslových schopností]

Když okem vidí tvary, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střeženou schopností oka, ochraňuje a střeží schopnost oka, neboť kdyby prodléval s nestřeženou schopností oka, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy (*pāpakā akusalā dhammā*) žádostivosti a žalu (*abhijjhādomanassā*).

Když uchem slyší zvuky, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střeženou schopností ucha, ochraňuje a střeží schopnost ucha, neboť kdyby prodléval s nestřeženou schopností ucha, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když nosem cítí vůně, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střeženou schopností nosu, ochraňuje a střeží schopnost nosu, neboť kdyby prodléval s nestřeženou schopností nosu, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když jazykem chutná chutě, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střeženou schopností jazyka, ochraňuje a střeží schopnost jazyka, neboť kdyby prodléval s nestřeženou schopností jazyka, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když tělem zakouší doteky, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střeženou schopností těla, ochraňuje a střeží schopnost těla, neboť kdyby prodléval s nestřeženou schopností těla, mohly by

ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Když myslí vnímá jevy, neuchopuje jejich znaky a rysy. Prodlévá se střezenu schopností myslí, ochraňuje a střeží schopnost myslí, neboť kdyby prodléval s nestřezenu schopností myslí, mohly by ho napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu.

Takto obdařen ušlechtilým střezem smyslových schopností (*ariyena indriya-saṃvarena samannāgato*), zakouší vnitřní neznečištěné blaho (*ajjhataṃ abyāsekasukhaṃ paṭisaṃvedeti*).

### [Jasně chápání]

Když kráčí dopředu nebo zpět, činí tak s jasným chápáním (*sampajānakārī*). Když hledí před sebe nebo stranou, činí tak s jasným chápáním. Když ohýbá a natahuje své údy, činí tak s jasným chápáním. Když obléká a nosí své roucho a mísu, činí tak s jasným chápáním. Když pije, jí, chutná a žvýká, činí tak s jasným chápáním. Když vylučuje výkaly a moč, činí tak s jasným chápáním. Když chodí, stojí, sedí, uléhá, vstává, mluví a mlčí, činí tak s jasným chápáním.

Takto obdařen ušlechtilou skupinou ctnosti, obdařen ušlechtilou spokojeností, obdařen ušlechtilým střezem smyslových schopností, obdařen ušlechtilým uvědoměním a jasným chápáním (*satisampajañña samannāgato*) vyhledává odloučené klidné místo – v lese, u kořene stromu, na hoře, ve skalní rozsedlině, v horské jeskyni, na pohřebišti, v lesní houštině, na otevřeném prostranství či ve stohu slámy.

### [Překonání pěti překážek]

Když se vrátil ze své almužní obchůzky a pojedl, usedne se zkříženýma nohama (*nisīdati pallaṅkaṃ*), vzpřímeným tělem (*ujuṃ kāyaṃ*) a ustanoví uvědomění před sebou (*parimukkhaṃ satiṃ upaṭṭhapetvā*).

Když zanechal (1) žádostivost (*abhijjhaṃ*), prodlévá s myslí prostou žádostivosti, očišťuje svou mysl od žádostivosti.

Když zanechal (2) hněv a zlovůli (*byāpādapadosaṃ*), prodlévá s myslí prostou hněvu a zlovůle, soucitný ke všem živým bytostem, očišťuje svou mysl od hněvu a zlovůle.

Když zanechal (3) lenost a malátnost (*thīna-middhaṃ*), prodlévá oproštěn od lenosti a malátnosti, vnímaje světlo, s uvědoměním a jasným chápáním, očišťuje svou mysl od lenosti a malátnosti.

Když zanechal (4) neklid a rozrušenost (*uddhacca-kukkuccaṃ*), prodlévá nevzrušeně s myslí ve vnitřním míru, očišťuje svou mysl od neklidu a rozrušenosti.

Když zanechal (5) pochybnosti (*vicikicchaṃ*), prodlévá překročiv pochybnosti, nezmaten prospěšnými stavy, očišťuje svou mysl od pochybností.

Když zanechal těchto pět překážek (*pañca nīvaraṇe pahāya*), nečistot mysli (*cetaso upakkilese*), jež oslabují moudrost (*paññāya dubbalīkaṇe*),

### [Čtyři meditační pohroužení]

(1) odloučen od smyslových požitků (*vivicceva kāmehi*) a od neprospěšných stavů (*akusalehi dhammehi*), vstupuje do prvního meditačního pohroužení (*paṭhamaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, jež je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*).

(2) S utišením myšlení a rozvažování vstupuje do druhého meditačního pohroužení (*dutiyaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhataṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*).

(3) S vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) prodlévá vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*), prodlévá blaženě (*sukhavihārī*).‘ Takto vstupuje do třetího meditačního pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm.

(4) S opuštěním blaženosti i strasti (*sukhassa dukkhassa pahānā*), s ukončením dřívější radosti a žalu (*pubbeva somanassa*

*domanassa atthaṅgamā*), vstupuje do čtvrtého meditačního pohroužení (*catuṭṭhaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhā-sati-pārisuddhi*).

### [Ustávání strasti]

Když okem vidí tvary, na příjemné tvary nereaguje vášní [touhou], na nepříjemné tvary nereaguje odporem [averzí]. Takto prodlévá s ustaveným uvědoměním těla (*upaṭṭhitakāyasati*) a s neomezenou myslí (*appamāṇacetaso*). Poznává v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ pajānāti*) osvobození mysli (*cetovimuttiṃ*) a osvobození porozuměním (*paññā-vimuttiṃ*), kde všechny zlé a neprospěšné stavy (*pāpakā akusalā dhammā*) beze zbytku ustávají (*aparisesā nirujjhanti*). Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, opustil jejich přijímání a odmítání (*anurodhavirodhappahīno*), neraduje se a netěší se z pocitů a není jimi upoután. Když se neraduje a netěší z pocitů a není jimi upoután, potěšení [rozkoš] v něm ustává (*yā nandī sā nirujjhati*). S tímto ustáním potěšení v něm ustává ulpívání (*tassa nandīnirodhā upādānanirodho*). S ustáním ulpívání ustává bytí (*upādānanirodhā bhavanirodho*), s ustáním bytí ustává zrození (*bhavanirodhā jātinirodho*), s ustáním zrození ustávají stárnutí a smrt (*jātinirodhā jarā-maraṇaṃ nirujjhanti*), trápení naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je ustání celého tohoto množství strasti.

Když uchem slyší zvuky, na příjemné zvuky nereaguje vášní [touhou], na nepříjemné zvuky nereaguje odporem [averzí]. Takto prodlévá s ustaveným uvědoměním těla a s neomezenou myslí. Poznává v souladu se skutečností osvobození mysli a osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, opustil jejich přijímání a odmítání, neraduje se a netěší se z pocitů a není jimi upoután. Když se neraduje a netěší z pocitů a není jimi upoután, potěšení [rozkoš] v něm ustává. S tímto ustáním potěšení v něm ustává ulpívání. S ustáním ulpívání ustává bytí, s ustáním bytí ustává zrození,

s ustáním zrození ustávají stárnutí a smrt, trápení naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je ustání celého tohoto množství strasti.

Když nosem cítí vůně, na příjemné vůně nereaguje vášní [touhou], na nepříjemné vůně nereaguje odporem [averzí]. Takto prodlévá s ustaveným uvědoměním těla a s neomezenou myslí. Poznává v souladu se skutečností osvobození mysli a osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, opustil jejich přijímání a odmítání, neraduje se a netěší se z pocitů a není jimi upoután. Když se neraduje a netěší z pocitů a není jimi upoután, potěšení [rozkoš] v něm ustává. S tímto ustáním potěšení v něm ustává ulpívání. S ustáním ulpívání ustává bytí, s ustáním bytí ustává zrození, s ustáním zrození ustávají stárnutí a smrt, trápení naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je ustání celého tohoto množství strasti.

Když jazykem chutná chutě, na příjemné chutě nereaguje vášní [touhou], na nepříjemné chutě nereaguje odporem [averzí]. Takto prodlévá s ustaveným uvědoměním těla a s neomezenou myslí. Poznává v souladu se skutečností osvobození mysli a osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, opustil jejich přijímání a odmítání, neraduje se a netěší se z pocitů a není jimi upoután. Když se neraduje a netěší z pocitů a není jimi upoután, potěšení [rozkoš] v něm ustává. S tímto ustáním potěšení v něm ustává ulpívání. S ustáním ulpívání ustává bytí, s ustáním bytí ustává zrození, s ustáním zrození ustávají stárnutí a smrt, trápení naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je ustání celého tohoto množství strasti.

Když tělem zakouší doteky, na příjemné doteky nereaguje vášní [touhou], na nepříjemné doteky nereaguje odporem [averzí]. Takto prodlévá s ustaveným uvědoměním těla a s neomezenou myslí. Poznává v souladu se skutečností osvobození mysli a osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, opustil jejich přijímání a odmítání, neraduje se a netěší se z pocitů a není jimi upoután. Když se neraduje a netěší z pocitů a není jimi upoután,

potěšení [rozkoš] v něm ustává. S tímto ustáním potěšení v něm ustává ulpívání. S ustáním ulpívání ustává bytí, s ustáním bytí ustává zrození, s ustáním zrození ustávají stárnutí a smrt, trápení naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je ustání celého tohoto množství strasti.

Když myslí vnímá jevy, na příjemné nereaguje vášní, na nepříjemné nereaguje odporem, na příjemné jevy nereaguje vášní [touhou], na nepříjemné jevy nereaguje odporem [averzí]. Takto prodlévá s ustaveným uvědoměním těla a s neomezenou myslí. Poznává v souladu se skutečností osvobození myslí a osvobození porozuměním, kde všechny zlé a neprospěšné stavy beze zbytku ustávají. Ať zakouší jakékoli pocity, příjemné, nepříjemné nebo ani-příjemné-ani-nepříjemné, opustil jejich přijímání a odmítání, neraduje se a netěší se z pocitů a není jimi upoután. Když se neraduje a netěší z pocitů a není jimi upoután, potěšení [rozkoš] v něm ustává. S tímto ustáním potěšení v něm ustává ulpívání. S ustáním ulpívání ustává bytí, s ustáním bytí ustává zrození, s ustáním zrození ustávají stárnutí a smrt, trápení naříkání, bolest, žal a zoufalství. Takové je ustání celého tohoto množství strasti.“

### [Závěr]

„Mniši, zapamatujte si toto osvobození skrze odstranění toužení (*taṇhāsaṅkhayavimuttiṃ*), které jsem vám ve stručnosti vyložil. Tento mnich Sāti, syn rybáře, je však zapleten v rozsáhlé síti toužení, v pasti toužení.“

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.



## 39. *Mahā Assapura suttam*

### Delší rozprava ve městě Assapura

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v kraji Aṅga, v aṅgském městě jménem Assapura. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane,“ odpověděli mniši Vznešenému. Vznešený pravil:

„Mniši, lidé vás vnímají (*sañjānāti*) jako askety (*samaṇā*). Když se vás ptají: ‚Kdo jsi?‘, doznáváte: ‚Asketa‘. Jelikož jste tak vnímáni a doznáváte se za takové, měli byste se, mniši, takto cvičit: ‚Budeme praktikovat a vykonávat ty věci, které dělají asketu asketou (*samaṇakaraṇā*), které dělají bráhmana bráhmanem (*brāhmaṇakaraṇā*), tak aby jejich vnímání bylo pravdivé (*saccā*) a naše doznání skutečné (*bhūtā*), tak aby péče dárců, jejichž roucha (*cīvara*~), almužní jídlo (*~piṇḍapāta*~), příbytek (*~senāsana*~) a léky pro případ nemoci (*~gilānappaccayabhesajjaparikkhāraṃ*) používáme jako životní potřeby, jim přinesla velké plody (*mahapphalā*) a velký prospěch (*mahānisaṃsā*), tak aby náš odchod do bezdomoví (*pabbajjā*) nebyl marný, ale plodný a užitečný.‘

#### [Obavy a stud špatně jednat]

A co, mniši, jsou věci, které dělají asketu asketou, které dělají bráhmana bráhmanem? ‚Budeme obdařeni obavami a studem špatně jednat (*hirottappena*).‘ Tak byste se měli, mniši, cvičit (*sikkhitabbaṃ*). Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsme obdařeni obavami a studem špatně jednat. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.‘ Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ‚Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle

asketického života (*sāmaññattho*), neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.'

### [Očištěné tělesné jednání]

A co více je zde třeba činit (*karaṇīyaṃ*)? ‚Naše tělesné jednání bude očištěné (*parisuddho kāyasamācāro*), jasné (*uttāno*) a odkryté (*viyaṭo*), nezávadné a kontrolované (*saṃvuto*), nebudeme povyšovat sebe ani ponižovat ostatní kvůli svému očištěnému tělesnému jednání.‘ Tak byste se měli, mniši, cvičit. Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsme obdařeni obavami a studem špatně jednat a naše tělesné jednání je očištěné. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.‘ – Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ‚Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.‘

### [Očištěné slovní jednání]

A co více je zde třeba činit? ‚Naše slovní jednání bude očištěné (*parisuddho vacīsamācāro*), jasné a odkryté, nezávadné a kontrolované, nebudeme povyšovat sebe ani ponižovat ostatní kvůli svému očištěnému slovnímu jednání.‘ Tak byste se měli, mniši, cvičit. Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsme obdařeni obavami a studem špatně jednat, naše tělesné jednání je očištěné a naše slovní jednání je očištěné. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.‘ Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ‚Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.‘

### [Očištěné mentální jednání]

A co více je zde třeba činit? ‚Naše mentální jednání bude očištěné (*parisuddho manosamācāro*), jasné a odkryté, nezávadné a kontrolované, nebudeme povyšovat sebe ani ponižovat ostatní kvůli svému očištěnému mentálnímu jednání.‘ Tak byste se měli, mniši, cvičit. Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsme obdařeni

obavami a studem špatně jednat, naše tělesné jednání je očištěné, naše slovní jednání je očištěné a naše mentální jednání je očištěné. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.' Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ,Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.'

### [Očištěné živobytí]

A co více je zde třeba činit? ,Naše živobytí bude očištěné (*parisuddho ājīvo*), jasné a odkryté, nezávadné a kontrolované, nebudeme povyšovat sebe ani ponižovat ostatní kvůli svému očištěnému živobytí.' Tak byste se měli, mniši, cvičit. Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ,Jsem obdařeni obavami a studem špatně jednat, naše tělesné jednání je očištěné, naše slovní jednání je očištěné, naše mentální jednání je očištěné a naše živobytí je očištěné. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.' Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ,Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.'

### [Střežení bran smyslových schopností]

A co více je zde třeba činit? ,Budeme střežit brány svých smyslových schopností (*indriyesu guttadvārā*):

Když budeme okem vidět tvary (*cakkhunā rūpaṃ disvā*), nebudeme uchopovat jejich znaky (*nimitta*~) a rysy (*anubyañjana*~), neboť kdybychom prodlévali s nestřeženou schopností oka, mohly by nás napadnout zlé a neprospěšné stavy (*pāpakā akusalā dhammā*) žádostivosti a žalu (*abhijjhādomanassā*). Proto budeme ochraňovat a střežit schopnost oka.

Když budeme uchem slyšet zvuky (*sotena saddaṃ sutvā*), nebudeme uchopovat jejich znaky a rysy, neboť kdybychom prodlévali s nestřeženou schopností ucha, mohly by nás napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu. Proto budeme ochraňovat a střežit schopnost ucha.

Když budeme nosem cítit vůně (*ghānena gandhaṃ ghāyitvā*), nebudeme uchopovat jejich znaky a rysy, neboť kdybychom prodlévali s nestřeženou schopností nosu, mohly by nás napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu. Proto budeme ochraňovat a střežit schopnost nosu.

Když budeme jazykem chutnat chutě (*jivhāya rasaṃ sāyitvā*), nebudeme uchopovat jejich znaky a rysy, neboť kdybychom prodlévali s nestřeženou schopností jazyka, mohly by nás napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu. Proto budeme ochraňovat a střežit schopnost jazyka.

Když budeme tělem zakoušet doteky (*kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā*), nebudeme uchopovat jejich znaky a rysy, neboť kdybychom prodlévali s nestřeženou schopností těla, mohly by nás napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu. Proto budeme ochraňovat a střežit schopnost těla.

Když budeme myslí vnímat jevy (*manasā dhammaṃ viññāya*), nebudeme uchopovat jejich znaky a rysy, neboť kdybychom prodlévali s nestřeženou schopností mysli, mohly by nás napadnout zlé a neprospěšné stavy žádostivosti a žalu. Proto budeme ochraňovat a střežit schopnost mysli.‘ Tak byste se měli, mniši, cvičit.

Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsme obdařeni obavami a studem špatně jednat, naše tělesné jednání je očištěné, naše slovní jednání je očištěné, naše mentální jednání je očištěné, naše živobytí je očištěné a brány našich smyslových schopností jsou střežené. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.‘ – Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ‚Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.‘

### **[Umírněnost v jídle]**

A co více je zde třeba činit? ‚Budeme umírnění v jídle (*bhojane mattaññuno*). Budeme přijímat výživu s hlubokým uvážením (*paṭisañkhā yoniso*): ‚Ne pro potěšení, ne pro opojení ani kvůli fyzické kráse, ale pouze kvůli udržení a zachování tohoto těla, kvůli překonání nepohodlí a podpoření čistého života, s myšlenkou:

takto ukončím staré pocífování a nenechám vzniknout nové, budu prodlévat zdravě, bezúhonně a pohodlně.' Tak byste se měli, mniši, cvičit.

Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsme obdařeni obavami a studem špatně jednat, naše tělesné jednání je očištěné, naše slovní jednání je očištěné, naše mentální jednání je očištěné, naše živobytí je očištěné, brány našich smyslových schopností jsou střežené a jsme umírnění v jídle. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.' – Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ‚Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.'

### [Oddanost bdělosti]

A co více je zde třeba činit? ‚Budeme oddáni bdělosti (*jāgariyaṃ anuyuttā*): ve dne, vsedě či při chůzi sem a tam (*caṅkamaṇa*), budeme očišťovat své mysli od omezujících stavů [mentálních překážek]. V první části noci, vsedě či při chůzi sem a tam, budeme očišťovat své mysli od omezujících stavů. V prostřední části noci ulehne na pravý bok do pozice lva (*sīhaseyyaṃ*), s jednou nohou překrývající druhou, s uvědoměním, jasným chápáním (*sato sampajāṇo*) a s myslí zaměřenou (*manasi karitvā*) na dobu kdy vstaneme. V poslední části noci, poté co jsme vstali, vsedě či při chůzi sem a tam, budeme očišťovat své mysli od omezujících stavů.' Tak byste se měli, mniši, cvičit.

Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsme obdařeni obavami a studem špatně jednat, naše tělesné jednání je očištěné, naše slovní jednání je očištěné, naše mentální jednání je očištěné, naše živobytí je očištěné, brány našich smyslových schopností jsou střežené, jsme umírnění v jídle a jsme oddáni bdělosti. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.' – Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ‚Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.'

## [Obdaření uvědoměním a jasným chápáním]

A co více je zde třeba činit? ‚Budeme obdaření uvědoměním a jasným chápáním (*satisampajaññaena samannāgatā*): když kráčíme dopředu nebo zpět, budeme tak činit s jasným chápáním (*sampajānakāri*). Když hledíme před sebe nebo jinam, budeme tak činit s jasným chápáním. Když ohýbáme a natahujeme své údy, budeme tak činit s jasným chápáním. Když oblékáme svá roucha a nosíme své svrchní roucho a jídelní mísu, budeme tak činit s jasným chápáním. Když jíme, pijeme, žvýkáme a chutnáme, budeme tak činit s jasným chápáním. Když vylučujeme výkaly a moč, budeme tak činit s jasným chápáním. Když kráčíme, stojíme, sedíme, usínáme, probouzíme se, když mluvíme nebo mlčíme, budeme tak činit s jasným chápáním.‘ Tak byste se měli, mniši, cvičit.

Nyní by vás mohlo, mniši, napadnout: ‚Jsem obdaření obavami a studem špatně jednat, naše tělesné jednání je očištěné, naše slovní jednání je očištěné, naše mentální jednání je očištěné, naše živobytí je očištěné, brány našich smyslových schopností jsou střežené, jsme umírnění v jídle, jsme oddáni bdělosti a jsme obdaření uvědoměním a jasným chápáním. Tím jsme učinili zadost. Cíle asketického života bylo dosaženo, není zde více co činit.‘ – Tak budete spočívat ve spokojenosti. Oznamuji vám však a sděluji vám, mniši: ‚Vy, kdo se snažíte dosáhnout cíle asketického života, neponižujte tento cíl, neboť je zde ještě více co činit.‘

## [Překonání pěti mentálních překážek]

A co více je zde třeba činit? Zde, mniši, se mnich odebere do odloučeného příbytku (*vivittaṃ senāsanam*): do lesa, ke kořeni stromu, na horu, do skalní rozsedliny, do horské jeskyně, na pohřebišť, do lesní houštiny, na otevřené prostranství či do stohu slámy. Když se vrátil ze své almužní obchůzky a pojedl, usedne se zkříženýma nohama (*pallaṅkam*), vzpřímeným tělem (*ujuṃ kāyaṃ*) a ustaveným (*upaṭṭhapetvā*) uvědoměním před sebou (*parimukhaṃ satiṃ*).

(1) Když zanechal (*pahāya*) žádostivost (*abhijjhaṃ*) vůči světu, prodlévá s myslí prostou žádostivosti, očišťuje (*parisodheti*) svou mysl od žádostivosti.

(2) Když zanechal hněv a zlovůli (*byāpādapadosaṃ*), prodlévá

s myslí prostou hněvu a zlovůle, soucitný ke všem živým bytostem, očisťuje svou mysl od hněvu a zlovůle.

(3) Když zanechal lenost a malátnost (*thūnamiddham*), prodlévá oproštěn od lenosti a malátnosti, vnímaje světlo, s uvědoměním a jasným chápáním, očisťuje svou mysl od lenosti a malátnosti.

(4) Když zanechal neklid a rozrušenost (*uddhaccakukkucçam*), prodlévá nevzrušeně, s myslí ve vnitřním míru, očisťuje svou mysl od neklidu a rozrušenosti.

(5) Když zanechal (*pahāya*) pochybnosti (*vicikiccham*), prodlévá překročiv pochybnosti (*tiṇṇavicikiccho*), nezmaten prospěšnými stavy, očisťuje svou mysl od pochybností.

Jako kdyby si, mniši, nějaký člověk vzal půjčku a pustil se do práce. Jeho práce by byla úspěšná, takže by mohl splatit starý dluh a ještě mu zbude dost k uživení ženy. Pomyslel by si: ‚Dříve jsem si vzal půjčku a pustil se do práce. Moje práce byla úspěšná, takže jsem splatil starý dluh a ještě mi zbylo dost k uživení ženy.‘ Z toho by byl potěšen (*pāmojjam*) a naplněn radostí (*somanassam*).

Jako kdyby byl, mniši, nějaký člověk postižen (*ābādhiko*) bolestí a těžkou nemocí (*bālhagilāno*), nepřijímal by žádnou potravu a pozbyl tělesnou sílu. Později by se však ze svého postižení uzdravil, přijímal by potravu a znovu nabyl tělesnou sílu. Pomyslel by si: ‚Dříve jsem byl postižen bolestí a těžkou nemocí, nepřijímal jsem žádnou potravu a pozbyl tělesnou sílu. Nyní jsem však ze svého postižení uzdraven, přijímám potravu a znovu jsem nabyl tělesnou sílu.‘ Z toho by byl potěšen a naplněn radostí.

Jako kdyby byl, mniši, nějaký člověk zavřen do vězení. Později by se však z vězení osvobodil, byl v bezpečí, bez obav a nepozbyl svůj majetek. Pomyslel by si: ‚Dříve jsem byl zavřen do vězení. Nyní jsem však z vězení osvobozen, jsem v bezpečí, bez obav a nepozbyl jsem svůj majetek.‘ Z toho by byl potěšen a naplněn radostí.

Jako kdyby byl, mniši, nějaký člověk otrokem (*dāso*), nesvéprávným, závislým na druhých a nemohl jít, kam se mu zachce. Později by se však z otroctví osvobodil, byl svéprávný, nezávislý na druhých, svobodný a mohl jít, kam se mu zachce. Pomyslel by si: ‚Dříve jsem byl otrokem, nesvéprávným, závislým na druhých a nemohl jít, kam se mi zachce. Nyní jsem však z otroctví osvobozen,

jsem svéprávný, nezávislý na druhých, svobodný a mohu jít, kam se mi zachce.' Z toho by byl potěšen a naplněn radostí.

Jako kdyby, mniši, nějaký bohatý a majetný člověk putoval dlouhou cestou divočinou [pustinou]. Později by však divočinu překonal, byl v bezpečí, bez obav a nepozbyl svůj majetek. Pomyslel by si: 'Dříve jsem jako bohatý a majetný putoval dlouhou cestou divočinou. Nyní jsem však divočinu překonal, jsem v bezpečí, bez obav a nepozbyl jsem svůj majetek.' Z toho by byl potěšen (*pāmojjaṃ*) a naplněn radostí (*somanassaṃ*).

Právě tak, mniši, mnich nahlíží pět překážek (*pañca nīvaraṇe*), které v sobě ještě nepřekonal (*appahīne*) [neopustil]: jako půjčku [dluh], jako nemoc, jako vězení, jako otroctví, jako dlouhou cestu divočinou. Podobně, mniši, mnich nazírá pět překážek, které v sobě již překonal [opustil]: jako nezádluženost, jako uzdravení, jako vysvobození z vězení, jako svobodu od otroctví, jako bezpečnou zemi.

### [Čtyři meditační pohroužení]

(1) Když opustil (*pahāya*) těchto pět překážek (*pañca nīvaraṇe*), nečistot myslí, jež oslabují moudrost, odloučen od smyslových požitků (*viivicceva kāmehi*) a od neprospěšných stavů (*viicca akusalehi dhammehi*), vstupuje do prvního meditačního pohroužení (*paṭhamaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, jež je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem (*pīṭisukhaṃ*) zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ*). Tímto nadšením a blahem zrozeným z odloučení pronikne, prodchne, prosytí a naplní toto tělo tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasycena nadšením a blahem zrozeným z odloučení.

Jako když zkušený lazebník nebo jeho učeň nasype mýdlový prášek do mosazného umyvadla a smíchá ho s vodou, kterou na něj postupně kropí, takže koule mýdlové hmoty je nasyčena, proniknuta a naplněna vlhkostí uvnitř i vně, aniž by z ní kapala voda. Stejně tak, mniši, mnich tímto nadšením a blahem zrozeným z odloučení pronikne, prodchne, prosytí a naplní toto tělo tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasycena nadšením a blahem zrozeným z odloučení.



(2) Dále, mniši, mnich s utišením myšlení a rozvažování (*vitakkavicārānaṃ vūpasamā*) vstupuje do druhého meditačního pohroužení (*ḍutiyāṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním (*ajjhataṃ*) uspokojení (*sampasādanaṃ*), bez myšlení, bez rozvažování (*avitakkaṃ avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ*). Tímto nadšením a blahem zrozeným ze soustředění pronikne, prodchne, prosytí a naplní toto tělo tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasycena nadšením a blahem zrozeným ze soustředění.

Jako kdyby zde bylo jezero s pramenitou vodou vyvěrající z hlubin, které by nemělo žádný přítok z východu, ze západu, ze severu ani z jihu, ani by nebylo často napájeno hojným deštěm. Takže ten chladný zdroj vody vyvěrající z hlubin by proniknul, prodchnul, nasytí a naplní celé jezero svými chladivými vodami tak, že by žádná část v celém tomto jezeře nezůstala nenasycena jeho chladivými vodami. Stejně tak, mniši, mnich tímto nadšením a blahem zrozeným ze soustředění pronikne, prodchne, prosytí a naplní toto tělo tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasycena nadšením a blahem zrozeným ze soustředění.

(3) Dále, mniši, mnich s vymizením nadšení (*pītiyā ca virāgā*) prodlévá vyrovnaně (*upekkhako*), s uvědoměním a jasným chápáním (*sato ca sampajāno*), zakoušeje (*paṭisaṃvedeti*) stav tělesného blaha, o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: ‚Ten, kdo je vyrovnaný a uvědomělý, prodlévá blaženě (*upekkhako satimā sukhavihārī*).‘ Takto vstupuje do třetího meditačního pohroužení (*tatiyāṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm. Tímto blahem oproštěným od nadšení pronikne, prodchne, prosytí a naplní toto tělo tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasycena blahem oproštěným od nadšení.

Jako když v jezírku s modrými, bílými či červenými lotosy jsou některé lotosy zrozené a rostoucí ve vodě, ponořené ve vodě, takže jsou proniknuty, prodchnuty, nasyceny a naplněny chladnou vodou od kořenů až po vrcholky tak, že žádná část v těchto modrých, bílých či červených lotosech nezůstane nenasycena chladnou vodou. Stejně tak, mniši, mnich tímto blahem oproštěným od nadšení pronikne, prodchne, prosytí a naplní toto tělo tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasycena blahem oproštěným od nadšení.

(4) Dále, mniši, mnich s opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější radosti a žalu (*somanassadomanassānaṃ*) vstupuje (*upasampajja*) do čtvrtého meditačního pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*) a prodlévá (*viharati*) v něm, jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamasukhaṃ*) a je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsati pārisuddhiṃ*). Sedí a prosycuje toto tělo očištěnou a vyjasněnou myslí tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasyčena očištěnou a vyjasněnou myslí.

Jako kdyby tu seděl nějaký člověk zahalený do bílého plátna od hlavy až k patě tak, že by žádná část na jeho těle nezůstala nezahalena bílým plátnem. Stejně tak, mniši, mnich sedí a prosycuje toto tělo očištěnou a vyjasněnou myslí tak, že žádná část v celém tomto těle nezůstane nenasyčena očištěnou a vyjasněnou myslí.

### [Poznání minulých životů]

Když je jeho mysl (*citte*) takto soustředěná (*samāhite*), očištěná (*parisuddhe*), vyjasněná (*pariyodāte*), bez poskvrniny (*anaṅgaṇe*), bez nečistoty (*vigaṭūpakkilese*), poddajná (*mudubhūte*), schopná činnosti (*kammaṇiye*), ustálená (*thite*) a neochvějná (*āneñjappaṭṭe*), zaměří ji (*cittaṃ abhininnāmeti*) k poznání v podobě vzpomínky na dřívější pobyty [minulé životy] (*pubbenivāsānussatiñāṇaṃ*). Vybaví si mnohé své dřívější pobyty: jedno zrození (*jātiṃ*), dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: ‚Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.‘ Takto si vzpomene (*anussarati*) na mnohé své dřívější pobyty (*pubbenivāsaṃ*) s jejich znaky a podrobnostmi.

Jako kdyby nějaký člověk odešel ze své vesnice do jiné

vesnice, odtud by pak odešel do další vesnice a pak se odtud znovu vrátil zpět do své vesnice. Mohl by si pomyslet: ‚Odešel jsem ze své vesnice do jiné vesnice, tam jsem stál tak a tak, seděl tak a tak, mluvil tak a tak či mlčel. Odtud jsem pak odešel do další vesnice a tam jsem stál tak a tak, seděl tak a tak, mluvil tak a tak či mlčel. Odtud jsem se pak znovu vrátil do své vesnice.‘

Stejně tak, mniši, si mnich vybaví mnohé své dřívější pobyty: jedno zrození, dvě zrození, tři, čtyři, pět, deset zrození, dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, sto zrození, tisíc, sto tisíc, mnoho světových období smršťování světa, mnoho světových období rozpínání světa, mnoho světových období smršťování a rozpínání světa: ‚Takové bylo tehdy moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem jinde a takové bylo zase tam moje jméno, takový rod, takový vzhled, taková potrava, takovou jsem zakoušel strast a slast, takový byl konec mého života. A když jsem odtamtud zmizel, vyvstal jsem zde.‘ Takto si vzpomene na mnohé své dřívější pobyty s jejich znaky a podrobnostmi.

### **[Poznání znovuzrození bytostí podle vykonaných činů]**

Když je jeho mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměří ji k poznání odchodu a opětovného vyvstávání bytostí (*cutūpapātaññaṃ*). Svým božským zrakem (*dibbena cakkhunā*), očištěným a přesahujícím lidský (*visuddhena atikkantamānusakena*), vidí, jak bytosti (*satte*) odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené (*hīne pañīte*), krásné a ošklivé (*suvanṇe dubbaṇṇe*), šťastné a nešťastné (*sugate duggate*), a poznává, jak bytosti putují podle svých činů (*yathākammūpage*): ‚Tyto milé bytosti, které špatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly špatné názory a jednaly podle svých špatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, které správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla,

po smrti, znovu vyvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.' Takto svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů.

Jako kdyby zde byly dva domy s dveřmi a nějaký člověk s dobrým zrakem, stojící mezi nimi, by viděl, jak do nich lidé vstupují a vystupují, jak mezi nimi přecházejí sem a tam. Stejně tak, mniši, mnich svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů: 'Tyto milé bytosti, které špatně jednaly tělem, řečí a myslí, hanily ušlechtilé, zastávaly špatné názory a jednaly podle svých špatných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Avšak ty milé bytosti, které správně jednaly tělem, řečí a myslí, nehanily ušlechtilé, zastávaly správné názory a jednaly podle svých správných názorů, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstaly v šťastném místě, v nebeském světě.' Takto svým božským zrakem, očištěným a přesahujícím lidský, vidí, jak bytosti odcházejí a znovu vyvstávají, nízké a vznešené, krásné a ošklivé, šťastné a nešťastné, a poznává, jak bytosti putují podle svých činů.

### [Poznání odstranění zákalů]

Když je jeho mysl takto soustředěná, očištěná, vyjasněná, bez poskvrny, bez nečistoty, poddajná, schopná činnosti, ustálená a neochvějná, zaměří ji k poznání odstranění zákalů (*āsavānaṃ khayaññāṇaṃ*). Přímou poznává v souladu se skutečností (*yathābhūtaṃ pajānāti*): 'Toto je strast (*idaṃ dukkhaṇ'ti*)', přímou poznává v souladu se skutečností: 'Toto je vznik strasti (*ayaṃ dukkhasamudayo'ti*)', přímou poznává v souladu se skutečností: 'Toto je ustání strasti (*ayaṃ dukkhanirodho'ti*)', přímou poznává v souladu se skutečností: 'Toto je cesta vedoucí k ustání strasti (*ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti*).' Přímou poznává v souladu se skutečností: 'Toto jsou zákalý (*āsavā*)', přímou poznává v souladu se skutečností: 'Toto je vznik zákalů (*āsavasamudayo*)', přímou poznává v souladu se

skutečností: ‚Toto je ustání zákalů (*āsavanīrodho*)‘, přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta vedoucí k ustání zákalů (*āsavanīrodhagāminī paṭipadā*).‘ Když takto poznává (*jānato*) a takto vidí (*passato*), jeho mysl se osvobodí (*vimuccati*) od zákalu smyslných požitků (*kāmāsavā*), od zákalu bytí (*bhavāsavā*) [existence] a od zákalu nevědomosti (*avijjāsavā*). Když je osvobozen, je v něm poznání osvobození a ví: ‚Ukončeno je věčné rození, dokonán je čistý život, úkol je splněn, po tomto zde již není nic dalšího (*khīṇā jāti, vusitaṃ brahmacariyaṃ, kataṃ karaṇīyaṃ, nāparaṃ itthattāyā*‘ti).‘

Jako kdyby v nějaké horské roklině bylo jezero s čistou, průzračnou a nezčeřenou vodou, takže člověk s dobrým zrakem, stojící na jeho břehu, by v něm mohl vidět mušle, písek, oblázky i hejna ryb, plovoucích kolem či stojících na místě. Mohl by si pomyslet: ‚Toto je jezero s čistou, průzračnou a nezčeřenou vodou, jsou v něm mušle, písek, oblázky i hejna ryb, plovoucích kolem či stojících na místě.‘ Stejně tak, mniši, mnich přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je strast‘, přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je vznik strastí‘, přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je ustání strastí‘, přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta vedoucí k ustání strastí.‘ Přímou poznává v souladu se skutečností: ‚Toto jsou zákalý‘, přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je vznik zákalů‘, přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je ustání zákalů‘, přímo poznává v souladu se skutečností: ‚Toto je cesta vedoucí k ustání zákalů.‘ Když takto poznává a takto vidí, jeho mysl se osvobodí od zákalu smyslných požitků, od zákalu bytí [existence] a od zákalu nevědomosti. Když je osvobozen, je v něm poznání osvobození a ví: ‚Ukončeno je věčné rození, dokonán je čistý život, úkol je splněn, po tomto zde již není nic dalšího.‘

### [Zasloužilý]

Takový mnich, mniši, je nazýván asketou (*samaṇo*), bráhmanem (*brāhmaṇo*), očištěným (*nahātako*), znalým (*vedagū*), učeným (*sottīyo*), ušlechtilým (*ariyo*) a zasloužilým (*arahaṇ*).

A jak, mniši, je mnich asketou (*samaṇo*)? Tím, že v sobě utišil zlé a neprospěšné (*pāpakā akusalā*) znečišťující (*saṅkilesikā*) stavy

(*dhammā*), jež vedou k opětovnému bytí (*ponobbhavikā*), způsobují potíže, mají strastné následky (*dukkhaviṭṭhā*) a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti (*jāṭijarāmaṇiyā*). Takto je mnich asketou.

A jak, mniši, je mnich bráhmanem (*brāhmaṇo*)? Tím, že se vyhnul zlým a neprospěšným znečišťujícím stavům, jež vedou k opětovnému bytí, způsobují potíže, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Takto je mnich bráhmanem.

A jak, mniši, je mnich očištěným (*nahātako*)? Tím, že se očistil od zlých a neprospěšných znečišťujících stavů, jež vedou k opětovnému bytí, způsobují potíže, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Takto je mnich očištěným.

A jak, mniši, je mnich znalým (*vedagū*)? Tím, že poznal zlé a neprospěšné znečišťující stavy, jež vedou k opětovnému bytí, způsobují potíže, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Takto je mnich znalým.

A jak, mniši, je mnich učeným (*sottiyō*)? Tím, že unikl zlým a neprospěšným znečišťujícím stavům, jež vedou k opětovnému bytí, způsobují potíže, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Takto je mnich učeným.

A jak, mniši, je mnich ušlechtilým (*ariyō*)? Tím, že je vzdálen zlým a neprospěšným znečišťujícím stavům, jež vedou k opětovnému bytí, způsobují potíže, mají strastné následky a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti. Takto je mnich ušlechtilým.

A jak, mniši, je mnich zasloužilým (*araṇṇo*)? Tím, že je vzdálen zlým a neprospěšným (*pāpakā akusalā*) znečišťujícím (*saṃkilesikā*) stavům (*dhammā*), jež vedou k opětovnému bytí (*ponobbhavikā*), způsobují potíže, mají strastné následky (*dukkhaviṭṭhā*) a vedou k budoucímu zrození, stárnutí a smrti (*jāṭijarāmaṇiyā*). Takto je mnich zasloužilým.“

## [Závěr]

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 40. *Cūḷa Assapura suttaṃ*

### Kratší rozprava ve městě Assapura

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v kraji Aṅga, v aṅském městě jménem Assapura. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane,“ odpověděli mniši Vznešenému. Vznešený pravil: „Mniši, lidé vás vnímají (*sañjānāti*) jako askety (*samaṇā*). Když se vás ptají: ‚Kdo jsi?‘, doznáváte: ‚Asketa‘. Jelikož jste tak vnímáni a doznáváte se za takové, měli byste se, mniši, takto cvičit: ‚Budeme praktikovat (*sikkhitabbaṃ*) takovou cestu, která je vhodná pro asketu (*samaṇasāmīcippaṭipadā*), tak aby jejich vnímání bylo pravdivé (*saccā*) a naše doznání skutečné, tak aby péče dárců, jejichž roucha (*cīvara*~), almužní jídlo (*~piṇḍapāta*~), příbytek (*~senāsana*~) a léky pro případ nemoci (*~gilānappaccayabhesajja*~) používáme jako životní potřeby (*~parikkhāraṃ*), jim přinesla velké plody (*mahapphalā*) a velký prospěch (*mahānisamsā*), tak aby náš odchod do bezdomoví (*pabbajjā*) nebyl marný, ale plodný a užitečný.‘

#### [Ten, kdo nepraktikuje správnou cestu]

A jak, mniši, mnich nepraktikuje cestu vhodnou pro asketu (*na samaṇasāmīcippaṭipadaṃ paṭipanno*)? Pokud, mniši, mnich, který je žádostivý, neopustil (*appahīnā*) žádostivost (*abhihjhā*), který je zlovolný, neopustil zlovůli (*byāpādo*), který je hněvivý, neopustil hněv (*koḍho*), který je mstivý, neopustil mstivost (*upanāho*), který je pohrdavý, neopustil pohrdavost (*makkho*), který je panovačný, neopustil panovačnost (*paḷāso*), který je závistivý, neopustil závist (*issā*), který je sobecký, neopustil sobectví (*macchariyaṃ*), který je klamavý, neopustil klamavost (*sāṭheyyaṃ*), který je pokrytecký, neopustil pokrytectví (*māyā*), který má zlá přání, neopustil zlá přání (*pāpikā icchā*), který má

špatné názory, neopustil špatné názory (*micchāditt̥hi*) – potud nepraktikuje cestu vhodnou pro asketu, jelikož neopustil tyto poskvrny, chyby a zákaly askety, které vedou do nešťastných stavů zakoušených v strastných místech, říkám. Jako kdyby zbraň nazývaná matadža (*matajaṃ nāma*), dobře nabroušená na obou ostřích, byla zasunuta do pouzdra sešitého z kusů [tenkého] plátna. Takové je přirovnání pro odchod do bezdomoví tohoto mnicha, říkám.

Neříkám, mniši, že nošení sešíváného roucha je měřítkem asketismu toho, kdo nosí sešíváné roucho. Neříkám, mniši, že nahota je měřítkem asketismu toho, kdo je nahý. Neříkám, mniši, že pokrytí prachem a špínou je měřítkem asketismu toho, kdo je pokrytý prachem a špínou. Neříkám, mniši, že [rituální] omývání vodou je měřítkem asketismu toho, kdo se [rituálně] omývá vodou. Neříkám, mniši, že sezení u kořene stromu je měřítkem asketismu toho, kdo sedí u kořene stromu. Neříkám, mniši, že sezení na otevřeném prostranství je měřítkem asketismu toho, kdo sedí na otevřeném prostranství. Neříkám, mniši, že neustálé stání je měřítkem asketismu toho, kdo neustále stojí. Neříkám, mniši, že přijímání jídla ve stanovených intervalech je měřítkem asketismu toho, kdo přijímá jídlo ve stanovených intervalech. Neříkám, mniši, že recitace zaklínadel je měřítkem asketismu toho, kdo recituje zaklínadla. Neříkám, mniši, že nošení spletených vlasů je měřítkem asketismu toho, kdo nosí spletené vlasy.

### [Nošení sešíváného roucha]

Kdyby skrze nošení sešíváného roucha ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní oblékli do sešíváného roucha hned od narození a přiměli ho nosit to sešíváné roucho:



„Pojď, drahý, nos sešívané roucho, skrze nošení sešívaného roucha, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.“

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač nosí sešívané roucho, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí, jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že nošení sešívaného roucha je měřítkem asketismu toho, kdo nosí sešívané roucho.

### [Nahota]

Kdyby skrze nahotu ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní obnažili hned od narození a přiměli ho k nahotě:

„Pojď, drahý, buď nahý, skrze nahotu, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.“

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač nazí, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí, jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že nahota je měřítkem asketismu toho, kdo je nahý.

### **[Pokrytí prachem a špínou]**

Kdyby skrze pokrytí prachem a špínou ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní pokryli prachem a špínou hned od narození a přiměli ho k pokrývání prachem a špínou:

„Pojď, drahý, buď pokrytý prachem a špínou, skrze pokrytí prachem a špínou, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.“

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač pokrytí prachem a špínou, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí, jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že pokrytí prachem a špínou je měřítkem asketismu toho, kdo je pokrytý prachem a špínou.

### **[ Rituální omývání vodou]**

Kdyby skrze [rituální] omývání vodou ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil

pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní omývali vodou hned od narození a přiměli ho k omývání vodou:

„Pojď, drahý, omývej se vodou, skrze omývání vodou, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.“

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač se omývají vodou, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí, jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že [rituální] omývání vodou je měřítkem asketismu toho, kdo se omývá vodou.

### **[Sezení u kořene stromu]**

Kdyby skrze sezení u kořene stromu ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní usadili u kořene stromu hned od narození a přiměli ho k sezení u kořene stromu:

„Pojď, drahý, sed' u kořene stromu, skrze sezení u kořene stromu, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš

pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.'

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač sedí u kořene stromu, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí, jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že sezení u kořene stromu je měřítkem asketismu toho, kdo sedí u kořene stromu.

### **[Sezení na otevřeném prostranství]**

Kdyby skrze sezení na otevřeném prostranství ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní usadili na otevřeném prostranství hned od narození a přiměli ho k sezení na otevřeném prostranství:

„Pojď, drahý, sed' na otevřeném prostranství, skrze sezení na otevřeném prostranství, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.'“

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač sedí na otevřeném prostranství, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí,

jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že sezení na otevřeném prostranství je měřítkem asketismu toho, kdo sedí na otevřeném prostranství.

### **[Neustálé stání]**

Kdyby skrze neustálé stání ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytečný, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní nechali stát hned od narození a přiměli ho k neustálému stání:

‘Pojď, drahý, stůj bez přestání, skrze neustálé stání, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytečný, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.’

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač neustále stojí, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí, jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že neustálé stání je měřítkem asketismu toho, kdo neustále stojí.

### **[Přijímání jídla ve stanovenou dobu]**

Kdyby skrze přijímání jídla ve stanovených intervalech ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost,

kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní nechali přijímat jídlo ve stanovených intervalech hned od narození a přiměli ho k přijímání jídla ve stanovených intervalech:

„Pojď, drahý, přijímej jídlo ve stanovených intervalech, skrze přijímání jídla ve stanovených intervalech, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.“

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač přijímají jídlo ve stanovených intervalech, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobečtí, jsou klamaví, jsou pokrytečtí, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že přijímání jídla ve stanovených intervalech je měřítkem asketismu toho, kdo přijímá jídlo ve stanovených intervalech.

### **[Recitace zaklínadel]**

Kdyby skrze recitaci zaklínadel ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní nechali recitovat zaklínadla hned od narození a přiměli ho k recitaci zaklínadel:

„Pojď, drahý, recituj zaklínadla, skrze recitaci zaklínadel, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš

zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.'

Já však, mniši, vidím, že někteří, ač recitují zaklínadla, jsou žádostiví, jsou zlovolní, jsou hněviví, jsou mstiví, jsou pohrdaví, jsou panovační, jsou závistiví, jsou sobeční, jsou klamaví, jsou pokryteční, mají zlá přání, mají špatné názory. Proto neříkám, že recitace zaklínadel je měřítkem asketismu toho, kdo recituje zaklínadla.

### [Nošení spletených vlasů]

Kdyby skrze nošení spletených vlasů ten, kdo je žádostivý, opustil žádostivost, kdo je zlovolný, opustil zlovůli, kdo je hněvivý, opustil hněv, kdo je mstivý, opustil mstivost, kdo je pohrdavý, opustil pohrdavost, kdo je panovačný, opustil panovačnost, kdo je závistivý, opustil závist, kdo je sobecký, opustil sobectví, kdo je klamavý, opustil klamavost, kdo je pokrytecký, opustil pokrytectví, kdo má zlá přání, opustil zlá přání, kdo má špatné názory, opustil špatné názory – tak by ho jeho přátelé a druzi, jeho blízcí a příbuzní nechali nosit spletené vlasy hned od narození a přiměli ho k nošení spletených vlasů:

„Pojď, drahý, nos spletené vlasy, skrze nošení spletených vlasů, když budeš žádostivý, opustíš žádostivost, když budeš zlovolný, opustíš zlovůli, když budeš hněvivý, opustíš hněv, když budeš mstivý, opustíš mstivost, když budeš pohrdavý, opustíš pohrdavost, když budeš panovačný, opustíš panovačnost, když budeš závistivý, opustíš závist, když budeš sobecký, opustíš sobectví, když budeš klamavý, opustíš klamavost, když budeš pokrytecký, opustíš pokrytectví, když budeš mít zlá přání, opustíš zlá přání, když budeš mít špatné názory, opustíš špatné názory.'“

Já však, mniši, vidím (*passāmi*), že někteří, ač nosí spletené vlasy, jsou žádostiví (*abhijjhāluṃ*), jsou zlovolní (*byāpannacittam*),

jsou hněviví (*kodhanam*), jsou mstiví (*upanāhiṃ*), jsou pohrdaví (*makkhiṃ*), jsou panovační (*palāsiṃ*), jsou závistiví (*issukiṃ*), jsou sobečtí (*macchariṃ*), jsou klamaví (*saṭham*), jsou pokrytečtí (*māyāvimi*), mají zlá přání (*pāpicchaṃ*), mají špatné názory (*micchāditiṭṭhiṃ*). Proto neříkám, že nošení spletených vlasů je měřítkem asketismu toho, kdo nosí spletené vlasy.

### [Očištění neprospěšných stavů]

A jak, mniši, mnich praktikuje cestu vhodnou pro asketu (*samaṇasāmīcippaṭipadaṃ paṭipanno*)? Pokud, mniši, mnich, který je žádostivý, opustil (*pahīnā*) žádostivost, který je zlovolný, opustil zlovůli, který je hněvivý, opustil hněv, který je mstivý, opustil mstivost, který je pohrdavý, opustil pohrdavost, který je panovačný, opustil panovačnost, který je závistivý, opustil závist, který je sobecký, opustil sobectví, který je klamavý, opustil klamavost, který je pokrytecký, opustil pokrytectví, který má zlá přání, opustil zlá přání, který má špatné názory, opustil špatné názory – potud praktikuje cestu vhodnou pro asketu, jelikož opustil tyto poskvrny, chyby a zákaly askety, které vedou do nešťastných stavů zakoušených v strastných místech, říkám.

Vidí, že všechny tyto zlé neprospěšné stavy (*akusalehi dhammehi*) v něm byly očištěny (*visuddhammatānaṃ*). Když vidí, že všechny tyto zlé neprospěšné stavy v něm byly očištěny, zrodí se v něm radost (*pāmojjaṃ jāyati*). Když je naplněn radostí, zrodí se v něm nadšení (*pīti jāyati*). Když je naplněn nadšením, jeho tělo se zklidní. Když má klidné tělo (*passaddhakāyo*), zakouší blaho (*sukhaṃ vedeti*). Když zakouší blaho, jeho mysl se soustředí (*cittaṃ samādhīyati*).

### [Vyzařování čtyř nezměrných stavů]

Prodlévá s myslí naplněnou laskavostí (*mettāsahagatena cetasā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr, tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě. Prodlévá pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí, rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), nezměrnou (*appamāṇena*), prostou záští (*averena*) a zlovůle (*abyābajjhena*).



Prodlévá s myslí naplněnou soucitem (*karuṇāśahagatena cetasā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr, tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě. Prodlévá pronikaje celý svět myslí naplněnou soucitem, rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévá s myslí naplněnou blahovůlí (*muditāśahagatena cetasā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr, tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě. Prodlévá pronikaje celý svět myslí naplněnou blahovůlí, rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévá s myslí naplněnou vyrovnaností (*upekkhāśahagatena cetasā*) a proniká s ní jeden směr, druhý směr, třetí směr, čtvrtý směr, tak i nahoře a dole, napříč a všude, ke všem jako k sobě. Prodlévá pronikaje celý svět myslí naplněnou vyrovnaností, rozšířenou, zmohutnělou, nezměrnou, prostou zášti a zlovůle.

### [Získání vnitřního míru]

Jako kdyby zde, mniši, bylo jezírko s čistou a příjemnou chladnou vodou, průzračné, s rovnými břehy, nádherné. A tu by k němu přicházel od východu nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý. Poté, co by k němu přišel, by odstranil svou žízeň a horečnatost ze slunečního žáru. A tu by k němu přicházel od západu nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý. Poté, co by k němu přišel, by odstranil svou žízeň a horečnatost ze slunečního žáru. A tu by k němu přicházel od severu nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý. Poté, co by k němu přišel, by odstranil svou žízeň a horečnatost ze slunečního žáru. A tu by k němu přicházel od jihu nějaký člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý. Poté, co by k němu přišel, by odstranil svou žízeň a horečnatost ze slunečního žáru. Odkudkoliv už by k němu takový člověk, vyčerpaný a vysílený slunečním žářem, unavený, vyprahlý a žíznivý, přicházel, poté, co by k němu přišel, by odstranil svou žízeň a horečnatost ze slunečního žáru.

Podobně, mniši, když někdo z rodu bojovníků (*khattiyakulā*) odejde z domova do bezdomoví (*agārasmā anagāriyaṃ pabbajito*) a poté, co přijde k Dhammě a disciplíně (*dhammavinayaṃ*) vykládané Tathāgatou, rozvíjí (*bhāvetvā*) laskavost, soucit, blahovůli a vyrovnanost, tak získá vnitřní mír (*labhati ajjhataṃ vūpasamaṃ*). A skrze tento vnitřní mír praktikuje cestu vhodnou pro asketu, říkám.

Když někdo z rodu bráhmanů (*brāhmaṇakulā*) odejde z domova do bezdomoví a poté, co přijde k Dhammě a disciplíně vykládané Tathāgatou, rozvíjí laskavost, soucit, blahovůli a vyrovnanost, tak získá vnitřní mír. A skrze tento vnitřní mír praktikuje cestu vhodnou pro asketu, říkám.

Když někdo z rodu obchodníků (*vessakulā*) odejde z domova do bezdomoví a poté, co přijde k Dhammě a disciplíně vykládané Tathāgatou, rozvíjí laskavost, soucit, blahovůli a vyrovnanost, tak získá vnitřní mír. A skrze tento vnitřní mír praktikuje cestu vhodnou pro asketu, říkám.

Když někdo z rodu dělníků (*suddakulā*) odejde z domova do bezdomoví a poté, co přijde k Dhammě a disciplíně vykládané Tathāgatou, rozvíjí laskavost, soucit, blahovůli a vyrovnanost, tak získá vnitřní mír. A skrze tento vnitřní mír praktikuje cestu vhodnou pro asketu, říkám. Z jakéhokoliv už rodu někdo odejde z domova do bezdomoví a poté, co přijde k Dhammě a disciplíně vykládané Tathāgatou, rozvíjí laskavost, soucit, blahovůli a vyrovnanost, tak získá vnitřní mír a skrze tento vnitřní mír praktikuje cestu vhodnou pro asketu, říkám.

### [Odstranění zákalů]

Když někdo z rodu bojovníků odejde z domova do bezdomoví a skrze odstranění zákalů (*āsavānaṃ khayā*) zde a nyní (*diṭṭheva dhamme*) vstupuje do nezkaleného (*anāsavaṃ*) osvobození mysli (*cetovimuttiṃ*) a osvobození porozuměním (*paññāvimuttiṃ*) a prodlévá v něm, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním (*abhiññā sacchikatvā*), tak skrze toto odstranění zákalů se stává skutečným asketou (*āsavānaṃ khayā samaṇo hoti*).

Když někdo z rodu bráhmanů odejde z domova do bezdomoví a skrze odstranění zákalů zde a nyní vstupuje

do nezkaleného osvobození mysli a osvobození porozuměním a prodlévá v něm, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, tak skrze toto odstranění zákalů se stává skutečným asketou.

Když někdo z rodu obchodníků odejde z domova do bezdomoví a skrze odstranění zákalů zde a nyní vstupuje do nezkaleného osvobození mysli a osvobození porozuměním a prodlévá v něm, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, tak skrze toto odstranění zákalů se stává skutečným asketou.

Když někdo z rodu dělníků odejde z domova do bezdomoví a skrze odstranění zákalů zde a nyní vstupuje do nezkaleného osvobození mysli a osvobození porozuměním a prodlévá v něm, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, tak skrze toto odstranění zákalů se stává skutečným asketou.

Z jakéhokoliv už rodu někdo odejde z domova do bezdomoví a skrze odstranění zákalů zde a nyní vstupuje do nezkaleného osvobození mysli a osvobození porozuměním a prodlévá v něm, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, tak skrze toto odstranění zákalů se stává skutečným asketou“.

### [Závěr]

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.



## *5. Cūḷayamaka Vagga*

**Malý oddíl párů**

## 41. *Sāleyyaka suttaṃ*

### Rozprava k bráhmanům z vesnice Sālā

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený spolu s velkou společností mnichů putoval krajem Kósala, až přišel do jedné kósalské vesnice jménem Sālā. Bráhmanští hospodáři (*brāhmaṇagahapatikā*) ze Sālā uslyšeli: „Asketa Gotama, syn Sakyů (*sakyaputto*), který odešel z rodiny Sakyů do bezdomoví, putuje spolu s velkou společností mnichů krajem Kosala a právě přišel do vesnice Sālā. O Vznešeném Gotamovi se šíří takováto dobrá pověst:

„Vznešený je zasloužilý (*arahaṃ*), dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), obdařený věděním a ctnostným jednáním (*vijjācaraṇasampanno*), blažený (*sugato*), znalec světa (*lokavidū*), nepřekonatelný vůdce praktikujících osob (*anuttaro purisadammasārathi*), učitel bohů a lidí (*sathhā devamanussānaṃ*), probuzený (*buddho*) a vznešený (*bhagavā*). Ukazuje tento svět s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí, když ho sám přímo poznal a proniknul (*abhiññā sacchikatvā*). Vykládá učení, které je dobré (*~kalyāṇaṃ*) na počátku, dobré uprostřed a dobré na konci, obdařené dobrým smyslem (*sāthhaṃ*) a skladbou (*sabyañjanaṃ*). Vymezuje svatý život (*brahmacariyaṃ*), který je dokonalý a zcela očištěný (*parisuddhaṃ*).‘ Vskutku je dobré vidět takového Zasloužilého.“

#### [Příčina a podmínka správného a nesprávného jednání]

Poté bráhmanští hospodáři ze Sālā přistoupili k Vznešenému. Přistupující, někteří se mu poklonili a usedli stranou, někteří si s ním vyměnili obvyklá přátelská slova a usedli stranou, někteří v uctivém pozdravu sepjali své dlaně směrem k Vznešenému a usedli stranou, někteří Vznešenému představili svá jména a své

rody a usedli stranou, zatímco někteří zůstali v tichosti a usedli stranou. Sedíce stranou, bráhmanští hospodáři ze Sālā takto oslovili Vznešeného:

„Ctěný Gotamo, jaká je příčina a podmínka toho, že některé bytosti (*sattā*) po rozpadu těla (*kāyassa bheda*), po smrti (*paraṃ maraṇā*), znovu vyvstávají (*upapajjanti*) v bědném stavu (*apāyaṃ*), v strastném místě (*duḡgaṭṭiṃ*), v záhubě (*vinipātaṃ*), v pekle (*nirayaṃ*)? Jaká je příčina (*hetu*) a podmínka (*paccayo*) toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v šťastném místě (*sugaṭṭiṃ*), v nebeském [vyšším] světě (*saggaṃ lokaṃ*)?“ „Nesprávné jednání (*~visamacariyā*), které není v souladu s Dhammou (*adhammacariyā~*), hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Správné jednání (*~samacariyā*), které je v souladu s Dhammou (*dhammacariyā~*), hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v šťastném místě, v nebeském světě.“

„My nerozumíme širšímu smyslu tohoto stručného výroku, který Ctěný Gotama vyslovil, aniž by vysvětlil jeho širší smysl. Bylo by dobré, kdyby Ctěný Gotama vyložil Dhammu tak, abychom mohli porozumět širšímu smyslu tohoto stručného výroku, který Ctěný Gotama vyslovil, aniž by vysvětlil jeho širší smysl.“ „Tak tedy, hospodáři, poslouchajte (*suṇātha*), dávejte dobrý pozor (*sādhukaṃ manasi karoṭha*) a já budu hovořit.“ „Dobře, Ctihodný pane,“ odpověděli bráhmanští hospodáři ze Sālā Vznešenému. Vznešený pravil:

### [Nesprávné jednání]

„Hospodáři, jsou zde tři druhy tělesného nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou (*kāyena adhammacariyāvisamacariyā*). Jsou zde čtyři druhy slovního nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou (*vācāya adhammacariyāvisamacariyā*). Jsou zde tři druhy mentálního nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou (*manasā adhammacariyāvisamacariyā*).

A které jsou, hospodáři, tři druhy tělesného nesprávného jednání (*adhammacariyāvisamacariyā*), které není v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo zabíjí živé bytosti (*pāṇātipātī*), je krutý, má krvavé ruce, je zaměstnán zraňováním a ničením, je nemilosrdný vůči živým bytostem.

(2) Nebo bere to, co není dáváno (*adinnādāyī*) [krade]. Jako zloděj vchází do vesnice či do lesa a bere majetek a bohatství ostatních.

(3) Nebo má špatné sexuální jednání (*kāmesumicchācārī*). Dopouští se prohřešku sexuálního styku s těmi [dívkami a ženami], které jsou pod ochranou matky, pod ochranou otce, matky i otce, bratra, sestry či příbuzných, pod ochranou manžela, pod ochranou zákona či pod ochranou zasnubního věnce. Toto jsou, hospodáři, tři druhy tělesného nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, čtyři druhy slovního nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo lže (*musāvādi*). Když přijde na nějaký dvůr, do nějakého shromáždění, do společnosti příbuzných nebo do nějakého sdružení a je vyzván a otázan: ‚Nuže, ctěný, řekni, co víš.‘ Tak přestože neví, říká: ‚Vím‘, nebo přestože ví, říká: ‚Nevím‘. Přestože nevidí, říká: ‚Vidím‘, nebo přestože vidí, říká: ‚Nevidím‘. Buď kvůli vlastnímu zisku nebo kvůli zisku ostatních nebo kvůli jakémukoliv jinému zisku takto vědomě říká lež.

(2) Nebo mluví zlomyslně [pomlouvá] (*pisuṇavāco*). Co slyšel zde, vypráví tam, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Co slyšel tam, vypráví zde, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Rozděluje ty, kdo jsou ve shodě. Podporuje ty, kdo jsou v rozkolu. Má rád rozepře, raduje se z rozepří, těší se z rozepří, vykládá řeči, které vytvářejí rozepře.

(3) Nebo mluví hrubě (*pharusavāco*). Říká taková slova, která jsou hrubá, drsná, bolestivá pro ostatní, urážející ostatní, naplněná hněvem, nevedoucí k soustředění.

(4) Nebo marnivě tlachá (*samphappalāpī*). Mluví v nesprávný čas, mluví o tom, co není skutečné [pravdivé], mluví o tom, co



nemá smysl, mluví o tom, co není Dhamma [řád], mluví o tom, co není disciplína [kázeň]. Jeho slova vyřčená v nesprávný čas nejsou hodná uchování, jsou nevhodná, nepřiměřená, nesmyslná a neprospěšná. Toto jsou, hospodáři, čtyři druhy slovního nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, tři druhy mentálního nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, je někdo žádostivý (*abhiññhālū*) [chamtivý]. Je žádostivý vůči majetku a bohatství ostatních: ‚Kéž by to, co patří ostatním, bylo moje.‘

(2) Nebo má zlovolnou mysl (*byāpannacitto*) a nenávistné [zkažené] záměry: ‚Kéž jsou tyto bytosti zabitě, zavražděné a zničené, kéž zahynou a zaniknou.‘

(3) Nebo má špatný názor (*micchādiṭṭhiko*) a zvrácený pohled: ‚Není štědrost, není dávání, není obětování. Nejsou plody ani následky správně či špatně vykonaných činů. Není tento svět ani onen svět [po smrti]. Není matka ani otec, nejsou samovolně zrozené bytosti. Nejsou asketové ani bráhmani, kteří správně odešli, kteří správně postupují, kteří sami přímo poznali tento i onen svět a ukazují ho.‘

Toto jsou, hospodáři, tři druhy mentálního nesprávného jednání, které není v souladu s Dhammou. Toto nesprávné jednání, které není v souladu s Dhammou, hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle.

### [Správné jednání]

Hospodáři, jsou zde tři druhy tělesného správného jednání, které je v souladu s Dhammou. Jsou zde čtyři druhy slovního správného jednání, které je v souladu s Dhammou. Jsou zde tři druhy mentálního správného jednání, které je v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, tři druhy tělesného správného jednání (*dhammacariyāsamacariyā*), které je v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo zanechal (*pahāya*) zabíjení živých bytostí a zdržuje se (*paṭivirato*) zabíjení živých bytostí. Odložil hůl

a meč [zbraň]. Je mírný a přátelský. Prodlévá naplněn soucitem vůči všem živým bytostem.

(2) Zanechal brání toho, co není dáváno, a zdržuje se brání toho, co není dáváno [nekrade]. Nevchází jako zloděj do vesnice či do lesa a nebere majetek ani bohatství ostatních.

(3) Zanechal špatného sexuálního jednání a zdržuje se špatného sexuálního jednání. Nedopouští se prohřešku sexuálního styku s těmi [dívkami a ženami], které jsou pod ochranou matky, pod ochranou otce, matky i otce, bratra, sestry či příbuzných, pod ochranou manžela, pod ochranou zákona či pod ochranou zasnubního věnce. Toto jsou, hospodáři, tři druhy tělesného správného jednání, které je v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, čtyři druhy slovního správného jednání, které je v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo zanechal lhaní a zdržuje se lhaní. Když přijde na nějaký dvůr, do nějakého shromáždění, do společnosti příbuzných nebo do nějakého sdružení a je vyzván a otázan: ‚Nuže, ctěný, řekni, co víš.‘ Když neví, říká: ‚Nevím‘, nebo když ví, říká: ‚Vím‘. Když nevidí, říká: ‚Nevidím‘, nebo když vidí, říká: ‚Vidím‘. Kvůli vlastnímu zisku ani kvůli zisku ostatních ani kvůli jakémukoliv jinému zisku vědomě neříká lež.

(2) Zanechal zlomyslné [pomlouvačné] řeči a zdržuje se zlomyslné řeči. Co slyšel zde, nevypráví tam, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Co slyšel tam, nevypráví zde, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Usmiřuje ty, kdo jsou v rozkolu. Podporuje ty, kdo jsou ve shodě. Má rád soulad, raduje se ze souladu, těší se ze souladu, vykládá řeči, které vytvářejí soulad.

(3) Zanechal hrubé řeči a zdržuje se hrubé řeči. Říká taková slova, která jsou jemná, příjemná sluchu, něžná, jdoucí k srdci, přívětivá, příjemná a přijatelná mnohým lidem.

(4) Zanechal marnivého tlachání a zdržuje se marnivého tlachání. Mluví ve správný čas (*kālavādī*), mluví o tom, co je skutečné (*bhūtavādī*) [pravdivé], mluví o smyslu (*atthavādī*) [o dobru, o cíli], mluví o Dhammě (*dhammavādī*) a o disciplíně (*vinayavādī*) [kázni]. Jeho slova vyřčená ve správný čas (*kālena*) jsou hodná uchování (*nidhānavatīṃ*), vhodná (*sāpadesaṃ*), přiměřená (*pariyantavatīṃ*), smysluplná a prospěšná (*atthasaṃhitāṃ*). Toto

jsou, hospodáři, čtyři druhy slovního správného jednání, které je v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, tři druhy mentálního správného jednání, které je v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo není žádostivý (*anabhijjhālū*) [chamtivý].

(2) Není žádostivý vůči majetku a bohatství ostatních. Nepřeje si: ‚Kéž by to, co patří ostatním, bylo moje.‘

(3) Nemá zlovolnou mysl (*abyāpannacitto*) a nemá nenávistné [zkažené] záměry. Přeje si: ‚Kéž jsou tyto bytosti (*sattā*) prosté zášti (*averā*), prosté zlovůle (*abyābajjhā*), prosté potíží (*anīghā*) a žijí šťastně (*sukhī attānaṃ pariharantu*).‘ Má správný názor (*sammādiṭṭhiko*) a nezvrácený pohled: ‚Existuje štědrost, dávání a obětování. Existují plody a následky správně či špatně vykonaných činů. Existuje tento svět i onen svět [po smrti]. Existuje matka a otec, existují samovolně zrozené bytosti. Existují asketové a bráhmani, kteří správně odešli, kteří správně postupují, kteří sami přímo poznali tento i onen svět a ukazují ho.‘

Toto jsou, hospodáři, tři druhy mentálního správného jednání, které je v souladu s Dhammou. Toto správné jednání, které je v souladu s Dhammou, hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v šťastném místě, v nebeském [vyšším] světě.

### **[Vyplnění přání toho, kdo jedná v souladu s Dhammou]**

(1) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti velice bohatých bojovníků (*khattiyamahāsālānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti velice bohatých bojovníků. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(2) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti velice bohatých bráhmanů

(*brāhmaṇamahāsālānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti velice bohatých bráhmanů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(3) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti velice bohatých hospodářů (*gahapatimahāsālānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti velice bohatých hospodářů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(4) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti čtyř velkých králů (*cātumahārājikānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti čtyř velkých králů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(5) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti třiatřiceti (*tāvatiṃsānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti třiatřiceti. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(6) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti yāmā (*yāmānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti yāmā. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(7) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti tusitā [šťastných bohů] (*tusitānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti tusitā. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(8) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti,

znovu vyvstal ve společnosti božstev, která se těší tvořením (*nimmānaratīnaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev, která se těší tvořením. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(9) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev, která ovládají vše, co bylo stvořeno ostatními (*paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev, která ovládají vše, co bylo stvořeno ostatními. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(10) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev Brahmovy družiny (*brahmakāyikānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev Brahmovy družiny. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(11) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti zářivých božstev (*ābhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti zářivých božstev. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(12) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev omezené záře (*parittābhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev omezené záře. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(13) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev neomezené záře (*appamāṇābhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev neomezené záře. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(14) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev vytrvalé záře (*ābhassarānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev vytrvalé záře. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(15) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev omezeného třpytu (*parittasubhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev omezeného třpytu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(16) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev neomezeného třpytu (*appamāṇasubhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev neomezeného třpytu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(17) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev jasného třpytu (*subhakiṇhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev jasného třpytu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(18) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev velkých plodů (*vehapphalānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(19) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti aviha (*avihānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti aviha. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(20) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání

v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti atappa (*atappānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti atappa. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(21) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev jasného pohledu (*sudassānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev jasného pohledu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(22) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev jasnějšího pohledu (*sudassīnaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev jasnějšího pohledu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(23) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti akaniṭṭha (*akaniṭṭhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti akaniṭṭha. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(24) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(25) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti nekonečného vědomí (*viññānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(26) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti nicoty (*ākiñcaññāyatanūpagānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(27) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanūpagānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(28) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych díky vyhlazení zákalů (*āsavaṇaṃ khayā*) zde a nyní (*ditṭheva dhamme*) vstoupil do nezkaleného (*anāsavaṇaṃ*) osvobození mysli (*cetovimuttiṃ*), osvobození porozuměním (*paññāvimuttiṃ*), jež jsem uskutečnil (*sacchikatvā*) svým vlastním přímým poznáním (*abhiññā*), a prodléval v něm,‘ je možné, že díky vyhlazení zákalů zde a nyní vstoupí do nezkaleného osvobození mysli, osvobození porozuměním, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a bude v něm prodlévat. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou (*dhammacārī samacārī*).“

### [Závěr]

Když toto bylo řečeno, bráhmanští hospodáři ze Sālā oslovili Vznešeného: „Výborně, Ctěný Gotamo, výborně! (*abhikkantaṃ bho gotama!*) Jako kdyby někdo převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či do temnoty lampu vnesl, aby kdo má oči, tvary uviděl, právě tak byla Ctěným Gotamou vysvětlena Dhamma mnoha způsoby. My se též obracíme ke Ctěnému Gotamovi, k Dhammě a k obci mnichů jako ke svému útočišti. Necht' nás Ctěný Gotama považuje za laické stoupence (*upāsake*), kteří u něj našli útočiště, ode dneška až do konce života.“



## 42. *Verañjaka suttam*

### Rozprava k bráhmanům z vesnice Verañjā

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathhī, Džétově háji (*Jetavane*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy bráhmanští hospodáři z vesnice Verañjā pobývali v Sāvathhī, neboť tam měli něco na práci. Bráhmanští hospodáři (*brāhmaṇagahapatikā*) z Verañjā uslyšeli: „Asketa Gotama, syn Sakyů (*sakyaputto*), který odešel z rodiny Sakyů do bezdomoví, právě prodlévá v Sāvathhī, Džétově háji, Anāthapiṇḍikově zahradě. O Vznešeném Gotamovi se šíří takováto dobrá pověst:

„Vznešený je zasloužilý (*araham*), dokonale probuzený (*sammāsambuddho*), obdařený věděním a ctnostným jednáním (*vijjācaraṇasampanno*), blažený (*sugato*), znalec světa (*lokavidū*), nepřekonatelný vůdce praktikujících osob (*anuttaro purisadammasārathi*), učitel bohů a lidí (*sathā devamanussānam*), probuzený (*buddho*) a vznešený (*bhagavā*). Ukazuje tento svět s jeho bohy, Māry a Brahmy, s jeho pokolením asketů a bráhmanů, bohů a lidí, když ho sám přímo poznal a proniknul (*abhiññā sacchikatvā*). Vykládá učení, které je dobré (*~kalyāṇam*) na počátku, dobré uprostřed a dobré na konci, obdařené dobrým smyslem (*sātham*) a skladbou (*sabyañjanam*). Vymezuje svatý život (*brahmacariyam*), který je dokonalý a zcela očištěný (*parisuddham*).“ Vskutku je dobré vidět takového Zasloužilého.“

#### [Příčina a podmínka znovuvystávání bytostí]

Poté bráhmanští hospodáři z Verañjā přistoupili k Vznešenému. Přistupující, někteří se mu poklonili a usedli stranou, někteří si s ním vyměnili obvyklá přátelská slova a usedli stranou, někteří v uctivém pozdravu sepjali své dlaně směrem k Vznešenému a usedli stranou, někteří Vznešenému představili svá jména a své rody a usedli stranou, zatímco někteří zůstali

v tichosti a usedli stranou. Sedíce stranou, bráhmanští hospodáři z Verañjā takto oslovili Vznešeného: „Ctěný Gotamo, jaká je příčina a podmínka toho, že některé bytosti (*sattā*) po rozpadu těla (*kāyassa bheda*), po smrti (*paraṃ maraṇā*), znovu vyvstávají (*upapajjanti*) v bědném stavu (*apāyaṃ*), v strastném místě (*duḡgaṭṭiṃ*), v záhubě (*vinipātaṃ*), v pekle (*nirayaṃ*)? Jaká je příčina (*hetu*) a podmínka (*paccayo*) toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v šťastném místě (*sugaṭṭiṃ*), v nebeském [vyšším] světě (*saggaṃ lokaṃ*)?“

„Nesprávné jednání (*~visamacariyā*), které není v souladu s Dhammou (*adhammacariyā~*), hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Správné jednání (*~samacariyā*), které je v souladu s Dhammou (*dhammacariyā~*), hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v šťastném místě, v nebeském světě.“ „My nerozumíme širšímu smyslu tohoto stručného výroku, který Ctěný Gotama vyslovil, aniž by vysvětlil jeho širší smysl. Bylo by dobré, kdyby Ctěný Gotama vyložil Dhammu tak, abychom mohli porozumět širšímu smyslu tohoto stručného výroku, který Ctěný Gotama vyslovil, aniž by vysvětlil jeho širší smysl.“ „Tak tedy, hospodáři, poslouchejte (*suṇātha*), dávejte dobrý pozor (*sādhukaṃ manasi karotha*) a já budu hovořit.“ „Dobře, Ctihodný pane,“ odpověděli bráhmanští hospodáři z Verañjā Vznešenému. Vznešený pravil:

### [Nesprávné jednání]

„Hospodáři, jsou zde tři druhy těch, jejichž tělesné nesprávné jednání není v souladu s Dhammou (*kāyena adhammacārī visamacārī*). Jsou zde čtyři druhy těch, jejichž slovní (*vācāya*) nesprávné jednání není v souladu s Dhammou. Jsou zde tři druhy těch, jejichž mentální (*manasā*) nesprávné jednání není v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž tělesné nesprávné jednání není v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo zabíjí živé bytosti (*pāṇātipātī*), je krutý, má krvavé ruce, je zaměstnán zraňováním a ničením, je

nemilosrdný vůči živým bytostem.

(2) Nebo bere to, co není dáváno (*adinnādāyī*) [krade]. Jako zloděj vchází do vesnice či do lesa a bere majetek a bohatství ostatních.

(3) Nebo má špatné sexuální jednání (*kāmesumicchācārī*). Dopouští se prohřešku sexuálního styku s těmi [dívkami a ženami], které jsou pod ochranou matky, pod ochranou otce, matky i otce, bratra, sestry či příbuzných, pod ochranou manžela, pod ochranou zákona či pod ochranou zasnubního věnce. Toto jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž tělesné nesprávné jednání není v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, čtyři druhy těch, jejichž slovní nesprávné jednání není v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo lže (*musāvādī*). Když přijde na nějaký dvůr, do nějakého shromáždění, do společnosti příbuzných nebo do nějakého sdružení a je vyzván a otázan: ‚Nuže, ctěný, řekni, co víš.‘ Tak přestože neví, říká: ‚Vím‘, nebo přestože ví, říká: ‚Nevím‘. Přestože nevidí, říká: ‚Vidím‘, nebo přestože vidí, říká: ‚Nevidím‘. Buď kvůli vlastnímu zisku nebo kvůli zisku ostatních nebo kvůli jakémukoliv jinému zisku takto vědomě říká lež.

(2) Nebo mluví zlomyslně [pomlouvá] (*pisuṇavāco*). Co slyšel zde, vypráví tam, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Co slyšel tam, vypráví zde, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Rozděluje ty, kdo jsou ve shodě. Podporuje ty, kdo jsou v rozkolu. Má rád rozepře, raduje se z rozepří, těší se z rozepří, vykládá řeči, které vytvářejí rozepře.

(3) Nebo mluví hrubě (*pharusavāco*). Říká taková slova, která jsou hrubá, drsná, bolestivá pro ostatní, urážející ostatní, naplněná hněvem, nevedoucí k soustředění.

(4) Nebo marnivě tlachá (*samphappalāpī*). Mluví v nesprávný čas, mluví o tom, co není skutečné [pravdivé], mluví o tom, co nemá smysl, mluví o tom, co není Dhamma [řád], mluví o tom, co není disciplína [kázeň]. Jeho slova vyřčená v nesprávný čas nejsou hodná uchování, jsou nevhodná, nepřiměřená, nesmyslná a neprospěšná. Toto jsou, hospodáři, čtyři druhy těch, jejichž slovní nesprávné jednání není v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž mentální nesprávné jednání není v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, je někdo žádostivý (*abhijjhālū*) [chamtivý]. Je žádostivý vůči majetku a bohatství ostatních: ‚Kéž by to, co patří ostatním, bylo moje.‘

(2) Nebo má zlovolnou mysl (*byāpannacitto*) a nenávistné [zkažené] záměry: ‚Kéž jsou tyto bytosti zabitě, zavražděné a zničené, kéž zahynou a zaniknou.‘

(3) Nebo má špatný názor (*micchādītṭhiko*) a zvrácený pohled: ‚Není štědrost, není dávání, není obětování. Nejsou plody ani následky správně či špatně vykonaných činů. Není tento svět ani onen svět [po smrti]. Není matka ani otec, nejsou samovolně zrozené bytosti. Nejsou asketové ani bráhmani, kteří správně odešli, kteří správně postupují, kteří sami přímo poznali tento i onen svět a ukazují ho.‘ Toto jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž mentální nesprávné jednání není v souladu s Dhammou.

Toto nesprávné jednání, které není v souladu s Dhammou, hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle.

### [Správné jednání]

Hospodáři, jsou zde tři druhy těch, jejichž tělesné správné jednání (*dharmacārī samacārī*) je v souladu s Dhammou. Jsou zde čtyři druhy těch, jejichž slovní správné jednání je v souladu s Dhammou. Jsou zde tři druhy těch, jejichž mentální správné jednání je v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž tělesné správné jednání je v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo zanechal (*pahāya*) zabíjení živých bytostí a zdržuje se (*paṭivirato*) zabíjení živých bytostí. Odložil hůl a meč [zbraň]. Je mírný a přátelský. Prodlévá naplněn soucitem vůči všem živým bytostem.

(2) Zanechal braní toho, co není dáváno, a zdržuje se braní toho, co není dáváno [nekrade]. Nevchází jako zloděj do vesnice či do lesa a nebere majetek ani bohatství ostatních.

(3) Zanechal špatného sexuálního jednání a zdržuje se špatného sexuálního jednání. Nedopouští se prohřešku

sexuálního styku s těmi [dívkami a ženami], které jsou pod ochranou matky, pod ochranou otce, matky i otce, bratra, sestry či příbuzných, pod ochranou manžela, pod ochranou zákona či pod ochranou zasnubního věnce. Toto jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž tělesné správné jednání je v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, čtyři druhy těch, jejichž slovní správné jednání je v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo zanechal lhaní a zdržuje se lhaní. Když přijde na nějaký dvůr, do nějakého shromáždění, do společnosti příbuzných nebo do nějakého sdružení a je vyzván a otázan: ‚Nuže, ctěný, řekni, co víš.‘ Když neví, říká: ‚Nevím,‘ nebo když ví, říká: ‚Vím.‘ Když nevidí, říká: ‚Nevidím,‘ nebo když vidí, říká: ‚Vidím.‘ Kvůli vlastnímu zisku ani kvůli zisku ostatních ani kvůli jakémukoliv jinému zisku vědomě neříká lež.

(2) Zanechal zlomyslné [pomlouvačné] řeči a zdržuje se zlomyslné řeči. Co slyšel zde, nevypráví tam, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Co slyšel tam, nevypráví zde, aby tím zasel rozkol mezi lidmi. Usmiřuje ty, kdo jsou v rozkolu. Podporuje ty, kdo jsou ve shodě. Má rád soulad, raduje se ze souladu, těší se ze souladu, vykládá řeči, které vytvářejí soulad.

(3) Zanechal hrubé řeči a zdržuje se hrubé řeči. Říká taková slova, která jsou jemná, příjemná sluchu, něžná, jdoucí k srdci, přívětivá, příjemná a přijatelná mnohým lidem.

(4) Zanechal marnivého tlachání a zdržuje se marnivého tlachání. Mluví ve správný čas (*kālavādī*), mluví o tom, co je skutečné (*bhūtavādī*) [pravdivé], mluví o smyslu (*atthavādī*) [o dobru, o cíli], mluví o Dhammě (*dhammavādī*) a o disciplíně (*vinayavādī*) [kázni]. Jehoslova vyřčená ve správný čas (*kālena*) jsou hodná uchování (*nidhānavatīṃ*), vhodná (*sāpadesaṃ*), přiměřená (*pariyantavatīṃ*), smysluplná a prospěšná (*atthasaṃhitāṃ*). Toto jsou, hospodáři, čtyři druhy těch, jejichž slovní správné jednání je v souladu s Dhammou.

A které jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž mentální správné jednání je v souladu s Dhammou?

(1) Zde, hospodáři, někdo není žádostivý (*anabhijjhālū*) [chamtivý]. Není žádostivý vůči majetku a bohatství ostatních.

Nepřeje si: ‚Kéž by to, co patří ostatním, bylo moje.‘

(2) Nemá zlovůli (abyāpannacitto) a nemá nenávislné [zkažené] záměry. Přeje si: ‚Kéž jsou tyto bytosti (sattā) prosté zášti (averā), prosté zlovůle (abyābajjhā), prosté potíží (anīghā) a žijí šťastně (sukhī attānaṃ pariharantu).‘

(3) Má správný názor (sammādiṭṭhiko) a nezvrácený pohled: ‚Existuje štědrost, dávání a obětování. Existují plody a následky správně či špatně vykonaných činů. Existuje tento svět i onen svět [po smrti]. Existuje matka a otec, existují samovolně zrozené bytosti. Existují asketové a bráhmani, kteří správně odešli, kteří správně postupují, kteří sami přímo poznali tento i onen svět a ukazují ho.‘ Toto jsou, hospodáři, tři druhy těch, jejichž mentální správné jednání je v souladu s Dhammou.

Toto správné jednání, které je v souladu s Dhammou, hospodáři, je příčinou toho, že některé bytosti po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstávají v šťastném místě, v nebeském [vyšším] světě.

### **[Vyplnění přání toho, kdo jedná v souladu s Dhammou]**

(1) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti velice bohatých bojovníků (khattiyamahāsālānaṃ),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti velice bohatých bojovníků. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(2) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti velice bohatých bráhmanů (brāhmaṇamahāsālānaṃ),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti velice bohatých bráhmanů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(3) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti,

znovu vyvstal ve společnosti velice bohatých hospodářů (*gahapatimahāsālānaṃ*),’ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti velice bohatých hospodářů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(4) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti čtyř velkých králů (*cātumahārājikānaṃ devānaṃ*),’ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti čtyř velkých králů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(5) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti třiatřiceti (*tāvatiṃsānaṃ devānaṃ*),’ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti třiatřiceti. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(6) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti yāmā (*yāmānaṃ devānaṃ*),’ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti yāmā. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(7) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti tusitā [šťastných bohů] (*tusitānaṃ devānaṃ*),’ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti tusitā. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(8) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev, která se těší tvořením (*nimmānaratīnaṃ devānaṃ*),’ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev, která se těší tvořením. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(9) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev, která ovládají vše, co bylo stvořeno ostatními (*paranimmitavasavattīnaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev, která ovládají vše, co bylo stvořeno ostatními. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(10) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev Brahmovy družiny (*brahmakāyikānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev Brahmovy družiny. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(11) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti zářivých bohů (*ābhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti zářivých bohů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(12) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev omezené záře (*parittābhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev omezené záře. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(13) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev neomezené záře (*appamāṇābhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev neomezené záře. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(14) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev vytrvalé záře (*ābhassarānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev vytrvalé záře. A z jakého důvodu? Jelikož



má správné jednání v souladu s Dhammou.

(15) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev omezeného třpytu (*parittasubhānaṃ devānaṃ*)‘, je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev omezeného třpytu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(16) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev neomezeného třpytu (*appamāṇasubhānaṃ devānaṃ*)‘, je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev neomezeného třpytu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(17) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev jasného třpytu (*subhakiṇhānaṃ devānaṃ*)‘, je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev jasného třpytu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(18) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev velkých plodů (*vehapphalānaṃ devānaṃ*)‘, je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev velkých plodů. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(19) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti aviha (*avihānaṃ devānaṃ*)‘, je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti aviha. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(20) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti atappa (*atappānaṃ devānaṃ*)‘, je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti atappa. A z jakého důvodu?

Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(21) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev jasného pohledu (*sudassānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev jasného pohledu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(22) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev jasnějšího pohledu (*sudassīnaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev jasnějšího pohledu. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(23) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti akaniṭṭha (*akaniṭṭhānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti akaniṭṭha. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(24) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti nekonečného prostoru. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(25) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanūpagānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti nekonečného vědomí. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(26) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti nicoty (*ākiñcaññāyatanūpagānaṃ devānaṃ*),‘ je možné, že po rozpadu

těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti nicoty. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(27) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstal ve společnosti božstev oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání (*nevasaññānāsaññāyatanūpagānaṃ devānaṃ*)‘, je možné, že po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v této společnosti božstev oblasti ani-vnímání-ani-nevnímání. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou.

(28) Hospodáři, kdyby si ten, kdo má správné jednání v souladu s Dhammou, přál: ‚Kéž bych díky vyhlazení zákalů (*āsavānaṃ khayā*) zde a nyní (*ditṭheva dhamme*) vstoupil do nezkaleného (*anāsavaṃ*) osvobození mysli (*cetovimuttiṃ*), osvobození porozuměním (*paññāvimuttiṃ*), jež jsem uskutečnil (*sacchikatvā*) svým vlastním přímým poznáním (*abhiññā*), a prodléval v něm,‘ je možné, že díky vyhlazení zákalů zde a nyní vstoupí do nezkaleného osvobození mysli, osvobození porozuměním, jež uskutečnil svým vlastním přímým poznáním, a bude v něm prodlévat. A z jakého důvodu? Jelikož má správné jednání v souladu s Dhammou (*dhammacārī samacārī*).“

### [Závěr]

Když toto bylo řečeno, bráhmanští hospodáři z Verañjā oslovili Vznešeného: „Výborně, Ctěný Gotamo, výborně! (*abhikkantaṃ bho gotama!*) Jako kdyby někdo převrácené postavil, skryté odhalil, bloudícímu cestu ukázal či do temnoty lampu vnesl, aby kdo má oči, tvary uviděl, právě tak byla Ctěným Gotamou vysvětlena Dhamma mnoha způsoby. My se též obracíme ke Ctěnému Gotamovi, k Dhammě a k obci mnichů jako ke svému útočišti. Nechť nás Ctěný Gotama považuje za laické stoupence (*upāsake*), kteří u něj našli útočiště, ode dneška až do konce života.“

## 43. Mahā Vedalla suttaṃ

### Delší série otázek a odpovědí

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, Džétově háji (*Jetavane*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tehdy ctihodný Mahā Koṭṭhita k večeru vstal ze svého meditačního ústraní, přišel ke ctihodnému Sāriputtovi, vyměnil si s ním přátelské pozdravy, usedl stranou a takto ctihodného Sāriputtu oslovil:

#### [Nemoudrý a moudrý]

„Příteli, říká se: ‚Nemoudrý, nemoudrý‘ (*duppañño*). Vzhledem k čemu je však někdo nazýván nemoudrým?“ „Jelikož nezná (*nappajānāti*), příteli, vzhledem k tomu, že nezná, je někdo nazýván nemoudrým. A co nezná? ‚Toto je strast‘ (*idaṃ dukkhan'ti*) – to nezná. ‚Toto je vznik strasti‘ (*ayaṃ dukkhasamudayo'ti*) – to nezná. ‚Toto je ustání strasti‘ (*ayaṃ dukkhanirodho'ti*) – to nezná. ‚Toto je cesta vedoucí k ustání strasti‘ (*ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti*) – to nezná. Jelikož to nezná, příteli, vzhledem k tomu, že to nezná, je někdo nazýván nemoudrým.“ Když se Ctihodný Mahā Koṭṭhita se slovy: ‚Dobře, příteli,‘ spokojen zaradoval ze slov Ctihodného Sāriputty, položil mu další otázku:

„Příteli, říká se: ‚Moudrý, moudrý‘ (*paññavā*). Vzhledem k čemu je však někdo nazýván moudrým?“ „Jelikož zná [*ví*] (*pajānāti*), příteli, vzhledem k tomu, že zná, je někdo nazýván moudrým. A co zná? ‚Toto je strast‘ (*idaṃ dukkhan'ti*) – to zná. ‚Toto je vznik strasti‘ (*ayaṃ dukkhasamudayo'ti*) – to zná. ‚Toto je ustání strasti‘ (*ayaṃ dukkhanirodho'ti*) – to zná. ‚Toto je cesta vedoucí k ustání strasti‘ (*ayaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā'ti*) – to zná. Jelikož to zná, příteli, vzhledem k tomu, že to zná, je někdo nazýván moudrým.“

## [Moudrost a vědomí]

„Příteli, říká se: ‚Vědomí, vědomí‘ (*viññāṇaṃ*). Vzhledem k čemu se však něco nazývá vědomím?“ „Jelikož rozpoznává (*vijānāti*), vzhledem k tomu, že rozpoznává, se něco nazývá vědomím. A co rozpoznává? Rozpoznává to, co je příjemné [slastné] (*sukhantipi*). Rozpoznává to, co je nepříjemné [strastné] (*dukkhantipi*). Rozpoznává to, co je ani-příjemné-ani-nepříjemné (*adukkhamasukhantipi*). Jelikož to rozpoznává, příteli, vzhledem k tomu, že to rozpoznává, se něco nazývá vědomím.“

„Příteli, moudrost [porozumění] (*paññā*) a vědomí (*viññāṇaṃ*) – jsou tyto věci [stavy] spojené (*ime dhammā saṃsaṭṭhā*), nebo oddělené (*visaṃsaṭṭhā*)? A je možné oddělit jednu z těchto věcí od druhé za účelem popsání rozdílu mezi nimi?“ „Příteli, moudrost a vědomí – tyto věci jsou spojené, neoddělené. A není možné oddělit jednu z těchto věcí od druhé za účelem popsání rozdílu mezi nimi. Neboť co člověk zná [ví] (*yaṃ pajānāti*), to rozpoznává (*taṃ vijānāti*), a co rozpoznává, to zná. Proto jsou tyto věci spojené, neoddělené a není možné oddělit jednu z těchto věcí od druhé za účelem popsání rozdílu mezi nimi.“

„Příteli, moudrost a vědomí – jaký je rozdíl mezi těmito věcmi, které jsou spojené, neoddělené?“ „Příteli, moudrost a vědomí – rozdíl (*nānākaraṇaṃ*) mezi těmito věcmi, které jsou spojené, neoddělené, je tento: moudrost by měla být rozvinuta (*paññā bhāvetabbā*), vědomí by mělo být plně pochopeno (*viññāṇaṃ pariññeyyaṃ*).“

## [Pocit'ování a vnímání]

„Příteli, říká se: ‚Pocit'ování, pocit'ování‘ (*vedanā*). Vzhledem k čemu se však něco nazývá pocit'ováním?“ „Jelikož pocituje (*vedeti*), vzhledem k tomu, že pocituje, se něco nazývá pocit'ováním. A co pocituje? Pocituje to, co je příjemné [slastné] (*sukhantipi*). Pocituje to, co je nepříjemné [strastné] (*dukkhantipi*). Pocituje to, co je ani-příjemné-ani-nepříjemné (*adukkhamasukhantipi*). Jelikož to pocituje, příteli, vzhledem k tomu, že to pocituje, se něco nazývá pocit'ováním.“

„Příteli, říká se: ‚Vnímání, vnímání‘ (*saññā*). Vzhledem k čemu se však něco nazývá vnímáním?“ „Jelikož vnímá (*sañjānāti*),

vzhledem k tomu, že vnímá, se něco nazývá vnímáním. A co vnímá? Vnímá to, co je modré (*nīlakampi*). Vnímá to, co je žluté (*pītakampi*). Vnímá to, co je červené (*lohītakampi*). Vnímá to, co je bílé (*odātampi*). Jelikož to vnímá, příteli, vzhledem k tomu, že to vnímá, se něco nazývá vnímáním.“

„Příteli, pociťování (*vedanā*), vnímání (*saññā*) a vědomí (*viññāṇaṃ*) – jsou tyto věci [stavy] spojené, nebo oddělené? A je možné oddělit jednu z těchto věcí od druhé za účelem popsání rozdílu mezi nimi?“ „Příteli, pociťování, vnímání a vědomí – tyto věci jsou spojené, neoddělené. A není možné oddělit jednu z těchto věcí od druhé za účelem popsání rozdílu mezi nimi. Neboť co člověk pociťuje (*yaṃ vedeti*), to vnímá (*taṃ sañjānāti*), a co vnímá, to rozpoznává (*taṃ vijānāti*). Proto jsou tyto věci spojené, neoddělené a není možné oddělit jednu z těchto věcí od druhé za účelem popsání rozdílu mezi nimi.“

### [Co může být poznáno]

„Příteli, co může být poznáno (*neyyan'ti*) očištěným mentálním vědomím (*parisuddhena manoviññāṇena*), oproštěným od pěti smyslových schopností (*nissatṭhena pañcahi indriyehi*)?“ „Příteli, očištěným mentálním vědomím, oproštěným od pěti smyslových schopností, může být poznána oblast nekonečného prostoru (*ākāsānañcāyatanaṃ*) takto: ‚[toto je] nekonečný prostor‘ (*ananto ākāso'ti*); oblast nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanaṃ*) může být poznána takto: ‚[toto je] nekonečné vědomí‘ (*anantaṃ viññāṇan'ti*); oblast ničeho (*ākiñcaññāyatanaṃ*) může být poznána takto: ‚nic zde není‘ (*natthi kiñcī'ti*).“

„Příteli, čím je poznáván (*kena pajānātī'ti*) stav (*dhammaṃ*), který může být poznán (*neyyaṃ*)?“ „Příteli, stav, který může být poznán, je poznáván okem moudrosti (*paññācakkhunā*).“

„Příteli, co je smyslem [cílem] moudrosti (*paññā kimatthiyā'ti*)?“ „Příteli, smyslem moudrosti je přímé poznání (*paññā abhiññatthā*), jeho smyslem je plné pochopení (*pariññatthā*), jeho smyslem je opuštění (*pahānatthā'ti*).“

## [Správný názor]

„Příteli, kolik podmínek (*paccayā*) je třeba pro vyvstání správného názoru (*sammādiṭṭhiyā uppādāyā'ti*)?“ „Příteli, pro vyvstání správného názoru jsou třeba dvě podmínky – slovo [hlas] druhého (*parato ca ghoso*) a důkladná [správně zaměřená] pozornost (*yoniso ca manasikāro*). Tyto dvě podmínky jsou třeba pro vyvstání správného názoru.“

„Příteli, kolika členy (*aṅgehi*) je podpořen správný názor (*anuggahitā sammādiṭṭhi*), jehož plodem je osvobození mysli (*cetovimuttiphālā*), jehož plodem a užitekem je osvobození mysli (*cetovimuttiphālānisamsā*) a jehož plodem je osvobození moudrostí (*paññāvimuttiphālā*), jehož plodem a užitekem je osvobození moudrostí (*paññāvimuttiphālānisamsā*)?“

„Příteli, správný názor, jehož plodem je osvobození mysli, jehož plodem a užitekem je osvobození mysli a jehož plodem je osvobození moudrostí, jehož plodem a užitekem je osvobození moudrostí, je podpořen pěti členy (*pañcahi aṅgehi*). Zde, příteli, je správný názor podpořen (1) ctností (*silānuggahitā*), podpořen (2) učeností (*sutānuggahitā*), podpořen (3) rozhovorem [o Dhammě] (*sācchānuggahitā*), podpořen (4) [meditačním] utišením (*samathānuggahitā*) a podpořen (5) jasným viděním [vhledem] (*vipassanānuggahitā*). Těmito pěti členy je podpořen správný názor, jehož plodem je osvobození mysli, jehož plodem a užitekem je osvobození mysli a jehož plodem je osvobození moudrostí, jehož plodem a užitekem je osvobození moudrostí.“

## [Bytí]

„Příteli, kolik je [druhů] bytí (*bhavā*)?“ „Příteli, jsou tři [druhy] bytí – smyslné bytí (*kāma bhavo*), hmotné bytí (*rūpa bhavo*) a nehmotné bytí (*arūpa bhavo*).“

„Příteli, jak je vytvořeno opětovné bytí v budoucnu (*āyatim punabbhavābhiniḅbatti hotī'ti*)?“ „Příteli, když bytosti omezené nevědomostí (*avijjānīvaraṇānaṃ*) a spoutané toužením (*taṇhāsaṃyojanānaṃ*) nacházejí potěšení zde či jinde (*tatrataṛābhinandanā*). Tak je vytvořeno opětovné bytí v budoucnu.“

„Příteli, jak není vytvořeno opětovné bytí v budoucnu (*āyatim punabbhavābhiniḅbatti na hoti'ti*)?“ „Příteli, s vymizením nevědomosti (*avijjāvirāgā*) a s vyvstáním vědění (*vijjuppādā*) toto toužení ustává (*taṇhānirodhā*). Tak není vytvořeno opětovné bytí v budoucnu.“

### [První meditační pohroužení]

„Příteli, co je to první jhāna?“ „Zde, příteli, odloučen od smyslných požitků (*viviceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*), mnich vstupuje do první jhāny a prodlévá v ní, která je doprovázena myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněna nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*). Toto se nazývá první jhānou.“

„Příteli, kolik členů (*aṅgikaṃ*) má první jhāna?“ „Příteli, první jhāna má pět členů (*pañcaṅgikaṃ*). Zde, příteli, u mnicha, který vstoupil do první jhāny, nastalo myšlení (*vitakko*), rozvažování (*vicāro*), nadšení (*pīti*), blaho (*sukhaṃ*) a sjednocení [jednobodovost] mysli (*cittekaggatā*). První jhāna má těchto pět členů.“

„Příteli, první jhāna je opuštění kolika členů a obdaření kolika členy?“ „Příteli, první jhāna je opuštění pěti členů (*pañcaṅgavippahīnaṃ*) a obdaření pěti členy (*pañcaṅgasamannāgataṃ*). Zde, příteli, mnich, který vstoupil do první jhāny, (1) opustil smyslnou touhu (*kāmacchando pahīno hoti*), (2) opustil zlovůli (*byāpādo pahīno hoti*), (3) opustil lenivost a malátnost (*thīnamiddhaṃ pahīnaṃ hoti*), (4) opustil neklid a rozrušenost (*uddhaccakukkuccaṃ pahīnaṃ hoti*), (5) opustil pochybovačnost (*vicikicchā pahīnā hoti*) a nastalo u něj (1) myšlení (*vitakko*), (2) rozvažování (*vicāro*), (3) nadšení (*pīti*), (4) blaho (*sukhaṃ*) a (5) sjednocení mysli (*cittekaggatā*). První jhāna je opuštění těchto pěti členů a obdaření těmito pěti členy.“

### [Pět smyslových schopností]

„Příteli, každá z těchto pěti smyslových schopností (*pañcendriyāni*) zaujímá [vlastní] oddělenou oblast (*nānāvisayāni*), oddělenou sféru působnosti (*nānāgocarāni*) a jedna nezakouší oblasti a sféry ostatních – totiž (1) smyslová schopnost oka (*cakkhundriyaṃ*), (2) smyslová schopnost ucha (*sotindriyaṃ*), (3) smyslová schopnost



nosu (*ghānindriyaṃ*), (4) smyslová schopnost jazyka (*jihhindriyaṃ*) a (5) smyslová schopnost těla (*kāyindriyaṃ*).“

„Příteli, co je útočištěm (*kiṃ paṭisaraṇaṃ*), co zakouší (*ko paccanubhoti*) oblasti a sféry těchto pěti smyslových schopností, které zaujímají [vlastní] oddělené oblasti, oddělené sféry působnosti a jedna nezakouší oblasti a sféry ostatních?“

„Příteli, každá z těchto pěti smyslových schopností zaujímá [vlastní] oddělenou oblast, oddělenou sféru působnosti a jedna nezakouší oblasti a sféry ostatních – totiž (1) smyslová schopnost oka, (2) smyslová schopnost ucha, (3) smyslová schopnost nosu, (4) smyslová schopnost jazyka a (5) smyslová schopnost těla. Příteli, mysl je jejich útočištěm (*mano paṭisaraṇaṃ*), mysl zakouší (*mano paccanubhoti*) oblasti a sféry těchto pěti smyslových schopností, které zaujímají [vlastní] oddělené oblasti, oddělené sféry působnosti a jedna nezakouší oblasti a sféry ostatních.“

„Příteli, těchto pět smyslových schopností – totiž smyslová schopnost oka, smyslová schopnost ucha, smyslová schopnost nosu, smyslová schopnost jazyka a smyslová schopnost těla – v závislosti na čem stojí (*kiṃ paṭicca tiṭṭhantī ti*) těchto pět smyslových schopností?“

„Příteli, těchto pět smyslových schopností – totiž smyslová schopnost oka, smyslová schopnost ucha, smyslová schopnost nosu, smyslová schopnost jazyka a smyslová schopnost těla – těchto pět smyslových schopností stojí v závislosti na životní vitalitě (*āyuraṃ paṭicca tiṭṭhantī ti*).“

„Životní vitalita, příteli, v závislosti na čem stojí?“ „Životní vitalita stojí v závislosti na žáru (*āyuraṃ usmaṃ paṭicca tiṭṭhantī ti*).“

„Žár, příteli, v závislosti na čem stojí?“ „Žár stojí v závislosti na životní vitalitě (*usmā āyuraṃ paṭicca tiṭṭhantī ti*).“ „Příteli, nyní jsme takto porozuměli slovům Ctihodného Sāriputty: ‚Životní vitalita stojí v závislosti na žáru.‘ A dále jsme, příteli, nyní takto porozuměli slovům Ctihodného Sāriputty: ‚Žár stojí v závislosti na životní vitalitě.‘ Jak by měl být nahlížen smysl těchto slov?“

„Dám ti přirovnání (*upamaṃ*), příteli, neboť s pomocí přirovnání mohou někteří moudří jedinci (*viññū purisā*) porozumět smyslu řečeného. Jako když hoří olejová lampa, tak její záře je viděna v závislosti na jejím plameni a její plamen je viděn v závislosti na její záři. Právě tak, příteli, životní vitalita stojí v závislosti na žáru a žár stojí v závislosti na životní vitalitě.“

## [Životní formace]

„Příteli, jsou životní formace (*āyusaṅkhārā*) pociťovanými stavy (*vedaniyā dhammā*), nebo jsou životní formace jedna věc a pociťované stavy jiná věc?“ „Příteli, životní formace nejsou pociťovanými stavy. Kdyby životní formace byly pociťovanými stavy, tak by u mnicha, který vstoupil do stavu ustání vnímání a pociťování (*saññāvedayitanirodham*), nemohlo být rozeznáno vynoření (*vuṭṭhānaṃ*) z tohoto stavu. Jelikož jsou životní formace jedna věc a pociťované stavy jiná věc, tak u mnicha, který vstoupil do stavu ustání vnímání a pociťování, může být rozeznáno vynoření z tohoto stavu.“

„Příteli, kolika věcmi, když je toto tělo opuštěno tak leží odhozené a odložené jako nevnímavý kus dřeva?“ „Příteli, když je toto tělo opuštěno třemi věcmi – životní vitalitou (*āyu*), žárem (*usmā*) a vědomím (*viññāṇaṃ*) – tak leží odhozené a odložené jako nevnímavý kus dřeva.“

„Příteli, jaký je rozdíl mezi tím, kdo zemřel (*mato*), kdo naplnil svůj čas (*kālaṅkato*), a mnichem, který vstoupil do stavu ustání vnímání a pociťování (*saññāvedayitanirodham samāpanno*)?“ „Příteli, u toho, kdo zemřel, kdo naplnil svůj čas, ustaly a utichly formace těla (*kāyasaṅkhārā niruddhā paṭippassaddhā*), ustaly a utichly formace řeči (*vācīsaṅkhārā*), ustaly a utichly formace mysli (*cittasaṅkhārā*), životní vitalita zcela vymizela (*āyu parikkhīṇo*), žár vyhasl (*usmā vūpasantā*) a smyslové schopnosti jsou zcela zničené (*indriyāni paribhinnāni*). U mnicha, který vstoupil do stavu ustání vnímání a pociťování, ustaly a utichly formace těla, ustaly a utichly formace řeči, ustaly a utichly formace mysli, ale životní vitalita nevymizela (*āyu na parikkhīṇo*), žár nevyhasl (*usmā avūpasantā*) a smyslové schopnosti jsou zářivě čisté (*indriyāni vipassannāni*). Takový je rozdíl mezi tím, kdo zemřel, kdo naplnil svůj čas, a mnichem, který vstoupil do stavu ustání vnímání a pociťování.“

## [Osвобоzení mysli]

„Příteli, kolik je podmínek (*kati paccayā*) pro dosažení (*samāpattiyā*) ani-slastného-ani-strastného osvobození mysli (*adukkhamasukāya cetovimuttiyā*)?“ „Příteli, jsou čtyři podmínky pro dosažení ani-slastného-ani-strastného osvobození mysli. Zde, příteli, s opuštěním slasti i strasti (*sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā*), s ukončením dřívější radosti

i žalu (*pubbeva somanassadomanassānaṃ atthaṅgamā*) mnich vstupuje do čtvrtého meditačního pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, které je ani-slastné-ani-strastné (*adukkhamasukhaṃ*) a je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsatiṭṭhānaṃ*). To jsou čtyři podmínky (*cattāro paccayā*) pro dosažení ani-slastného-ani-strastného osvobození mysli.“

„Příteli, kolik je podmínek pro dosažení bezznakového osvobození mysli (*animittāya cetovimuttiyā*)?“ „Příteli, jsou dvě podmínky pro dosažení bezznakového osvobození mysli – nevěnování pozornosti žádným znakům (*sabbanimittānaṃca amanasikāro*) a věnování pozornosti prvku bezznakovosti (*animittāya ca dhātuyā manasikāro*). To jsou dvě podmínky (*dve paccayā*) pro dosažení bezznakového osvobození mysli.“

„Příteli, kolik je podmínek pro udržení [ustálení] (*ṭhitiyā*) bezznakového osvobození mysli?“ „Příteli, jsou tři podmínky pro udržení bezznakového osvobození mysli – nevěnování pozornosti žádným znakům (*sabbanimittānaṃca amanasikāro*), věnování pozornosti prvku bezznakovosti (*animittāya ca dhātuyā manasikāro*) a dřívější příprava [tohoto udržení] (*pubbe ca abhisankhāro*). To jsou tři podmínky (*tayo paccayā*) pro udržení bezznakového osvobození mysli.“

„Příteli, kolik je podmínek pro vynoření se (*vuṭṭhānāyā*) z bezznakového osvobození mysli?“ „Příteli, jsou dvě podmínky pro vynoření se z bezznakového osvobození mysli – věnování pozornosti všem znakům (*sabbanimittānaṃca manasikāro*) a nevěnování pozornosti prvku bezznakovosti (*animittāya ca dhātuyā amanasikāro*). To jsou dvě podmínky pro vynoření se z bezznakového osvobození mysli.“

„Příteli, neomezené osvobození mysli (*appamāṇā cetovimutti*), osvobození mysli skrze nicotu (*ākiñcaññā cetovimutti*), osvobození mysli skrze prázdnotu (*suññātā cetovimutti*) a bezznakové osvobození mysli (*animittā cetovimutti*) – liší se tyto stavy významově (*nānatthā*) i slovním vyjádřením (*nānābbyañjanā*), nebo jsou významově jednotné (*ekatthā*) a liší se pouze slovním vyjádřením?“ „Příteli, neomezené osvobození mysli, osvobození mysli skrze nicotu, osvobození mysli skrze prázdnotu a bezznakové osvobození mysli – je způsob (*pariyāyo*), kterým se tyto stavy liší

významově i slovním vyjádřením, a je způsob, kterým jsou tyto stavy významově jednotné a liší se pouze slovním vyjádřením.“

„A co je, příteli, způsob, kterým se tyto stavy liší významově i slovním vyjádřením?“

„Zde, příteli, mnich prodlévá s myslí naplněnou (1) laskavostí (*mettāsahagatena cetasā*) a proniká s ní jednu světovou stranu, stejně i druhou, třetí a čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, všechny i sebe. Takto prodlévá, pronikaje celý svět myslí naplněnou laskavostí, myslí rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), neomezenou (*appamāṇena*), prostou zášti (*averena*) a zlovůle (*abyābajjhena*).

Prodlévá s myslí naplněnou (2) soucitem (*karuṇāsahagatena cetasā*) a proniká s ní jednu světovou stranu, stejně i druhou, třetí a čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, všechny i sebe. Takto prodlévá, pronikaje celý svět myslí naplněnou soucitem, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévá s myslí naplněnou (3) blahovůlí (*muditāsahagatena cetasā*) a proniká s ní jednu světovou stranu, stejně i druhou, třetí a čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, všechny i sebe. Takto prodlévá, pronikaje celý svět myslí naplněnou blahovůlí, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévá s myslí naplněnou (4) vyrovnaností (*upekkhāsahagatena cetasā*) a proniká s ní jednu světovou stranu, stejně i druhou, třetí a čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, všechny i sebe. Takto prodlévá, pronikaje celý svět myslí naplněnou vyrovnaností, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle. To se nazývá neomezené osvobození mysli (*appamāṇā cetovimutti*).“

„A co je, příteli, osvobození mysli skrze nicotu?“ „Zde, příteli, mnich s úplným překonáním oblasti nekonečného vědomí (*viññāṇañcāyatanaṃ*) poznává: ‚Nic zde není (*natthi kiñcī'ti*)‘, vstupuje do oblasti nicoty (*ākiñcaññāyatanaṃ*) a prodlévá v ní. To se nazývá osvobození mysli skrze nicotu (*ākiñcaññā cetovimutti*).“

„A co je, příteli, osvobození mysli skrze prázdnotu?“ „Zde, příteli, se mnich odebere do lesa nebo ke kořeni stromu nebo

do prázdného příbytku a uvažuje takto: ‚V tomto není žádné »já« ani nic, co by náleželo k »já«.‘ To se nazývá osvobození mysli skrze prázdnotu (*suññatā cetovimutti*).“

„A co je, příteli, bezznakové osvobození mysli?“ „Zde, příteli, s nevěnováním pozornosti žádným znakům (*sabbanimittānaṃ amanasikārā*) mnich vstupuje do bezznakového soustředění mysli (*animittaṃ cetosamādhim*) a prodlévá v něm. To se nazývá bezznakové osvobození mysli (*animittā cetovimutti*). To je způsob, kterým se tyto stavy liší významově i slovním vyjádřením.“

„A co je, příteli, způsob, kterým jsou tyto stavy významově jednotné a liší se pouze slovním vyjádřením?“ „Příteli, vášeň je tvůrce omezenosti (*rāgo pamāṇakaraṇo*), nenávist je tvůrce omezenosti (*doso pamāṇakaraṇo*), zaslepenost je tvůrce omezenosti (*moho pamāṇakaraṇo*).

U mnicha, který odstranil své zákaly (*khīṇāsavassa bhikkhuno*), jsou tyto věci opuštěné, vytržené i s kořenem jako pařež palmovníku, zbavené možnosti existence a nemohou již v budoucnu znovu vyvstat. Ze všech [druhů] neomezených osvobození mysli (*appamāṇā cetovimuttiyo*) se neotřesitelné osvobození mysli (*akuppā cetovimutti*) ukazuje jako nejvyšší (*aggamakkhāyati*). Neboť neotřesitelné osvobození mysli je prázdné vášně (*suññā rāgena*), prázdné nenávisti (*suññā dosena*) a prázdné zaslepenosti (*suññā mohena*). Vášeň je ‚něco‘ (*rāgo kiñcano*), nenávist je ‚něco‘ (*doso kiñcano*), zaslepenost je ‚něco‘ (*moho kiñcano*).

U mnicha, který odstranil své zákaly, jsou tyto věci opuštěné, vytržené i s kořenem jako pařež palmovníku, zbavené možnosti existence a nemohou již v budoucnu znovu vyvstat. Ze všech [druhů] osvobození mysli skrze nicotu (*ākiñcaññā cetovimuttiyo*) se neotřesitelné osvobození mysli (*akuppā cetovimutti*) ukazuje jako nejvyšší. Neboť neotřesitelné osvobození mysli je prázdné vášně (*suññā rāgena*), prázdné nenávisti (*suññā dosena*) a prázdné zaslepenosti (*suññā mohena*). Vášeň je tvůrce znaků (*rāgo nimittakaraṇo*), nenávist je tvůrce znaků (*doso nimittakaraṇo*), zaslepenost je tvůrce znaků (*moho nimittakaraṇo*).

U mnicha, který odstranil své zákaly, jsou tyto věci opuštěné, vytržené i s kořenem jako pařež palmovníku, zbavené možnosti existence a nemohou již v budoucnu znovu vyvstat. Ze všech

[druhů] bezznakových osvobození mysli (*animittā cetovimuttiyo*) se neotřesitelné osvobození mysli (*akuppā cetovimutti*) ukazuje jako nejvyšší. Neboť neotřesitelné osvobození mysli je prázdné vášně (*suññā rāgena*), prázdné nenávisti (*suññā dosena*) a prázdné zaslepenosti (*suññā mohena*). To je způsob, kterým jsou tyto stavy významově jednotné a liší se pouze slovním vyjádřením.“

### [Závěr]

Tak pravil ctihodný Sāriputta. Spokojený ctihodný Mahā Koṭṭhita se zaradoval ze slov ctihodného Sāriputty.

## 44. *Cūḷa Vedalla suttaṃ*

### Kratší série otázek a odpovědí

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Rádžagaze (Rājagahe), v Bambusovém háji, u Veverčího krmítka. Tehdy laik (*upāsako*) Visākho přistoupil k mnišce (*bhikkhunī*) jménem Dhammadinnā, poklonil se jí, usedl stranou a otázel se jí:

#### [Osobnost]

„Ctihodná paní, říká se: ‚Osobnost, osobnost (*sakkāyo*)‘. Co je však Vznešeným nazýváno osobností?“

„Příteli (*āvuso*) Visākho, těchto pět skupin ulpívání (*pañca upādānakkhandhā*) je Vznešeným nazýváno osobností, totiž (1) tělesná hmota jakožto skupina ulpívání (*rūpupādānakkhandho*), (2) pocítování jakožto skupina ulpívání (*vedanupādānakkhandho*), (3) vnímání jakožto skupina ulpívání (*saññupādānakkhandho*), (4) formace jakožto skupina ulpívání (*saṅkhārupādānakkhandho*), (5) vědomí jakožto skupina ulpívání (*viññāṇupādānakkhandho*). Těchto pět skupin ulpívání je Vznešeným nazýváno osobností.“

„Dobře, ctihodná paní (*ayye*),“ řekl potěšený laik Visākho a zaradoval se ze slov mnišky jménem Dhammadinnā, načež jí položil další otázku: „Ctihodná paní, říká se: ‚Vznik osobnosti, vznik osobnosti (*sakkāyasamudayo*)‘. Co je však Vznešeným nazýváno vznikem osobnosti?“

„Příteli Visākho, je to ono toužení (*taṅhā*), jež vede k opětovnému bytí (*ponobbhavikā*), které ve spojení s rozkoší a vášní nachází potěšení zde či jinde (*nandīrāgasahagatā tatrataṅgābhinandinī*), totiž toužení po smyslných požitcích (*kāmatāṅhā*), toužení po bytí [existenci] (*bhavataṅhā*) a toužení po nebytí [neexistenci] (*vibhavataṅhā*). Toto je Vznešeným nazýváno vznikem osobnosti.“

„Ctihodná paní, říká se: ‚Zánik osobnosti, zánik osobnosti (*sakkāyanirodho*).‘ Co je však Vznešeným nazýváno zánikem osobnosti?“

„Příteli Visākho, je to bezezbytkové vymizení a ustání právě tohoto toužení (*taṅhāya asesavirāganirodho*), jeho opuštění (*cāgo*), zanechání (*paṭinissaggo*), osvobození se od něj (*mutti*) a neulpívání na něm (*anālayo*). Toto je Vznešeným nazýváno zánikem osobnosti.“

„Ctihodná paní, říká se: ‚Cesta vedoucí k zániku osobnosti, cesta vedoucí k zániku osobnosti (*sakkāyanirodhagāminī paṭipadā*).‘ Co je však Vznešeným nazýváno cestou vedoucí k zániku osobnosti?“

„Příteli Visākho, je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení [záměr] (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).“

„Ctihodná paní, je toto ulpívání (*upādānaṃ*) to samé co těchto pět skupin ulpívání (*pañcupādānakkhandhā*), nebo je toto ulpívání něco jiného než těchto pět skupin ulpívání?“

„Příteli Visākho, toto ulpívání není ani to samé co těchto pět skupin ulpívání, ani to není něco jiného než těchto pět skupin ulpívání. Je to touha a vášeň (*chanda-rāgo*) vůči pěti skupinám ulpívání, co je zde ulpíváním.“

## [Osobnostní názor]

„Ctihodná paní, jak zde je osobnostní názor (*sakkāyaditṭhi*)?“

„Zde, příteli Visākho, nepoučený obyčejný člověk (*assutavā puthujjano*), který si nehledí ušlechtilých (*ariyānaṃ adassāvī*), je neznalý (*akovido*) a neukázněný (*avinīto*) v Učení ušlechtilých (*ariyadhamme*), který si nehledí dobrých lidí, je neznalý a neukázněný v Učení dobrých lidí (*sappurisadhamme*), (1) nahlíží (*samanupassati*) tělesnou hmotu jako své já (*rūpaṃ attato*), nebo já jako obdařené tělesnou hmotou (*rūpavantaṃ vā attānaṃ*), nebo tělesnou hmotu jako obsaženou v já (*attani vā rūpaṃ*), nebo já jako obsažené v tělesné hmotě (*rūpasmim vā attānaṃ*). (2) Nahlíží pociťování (*vedanaṃ*) jako své já, nebo já jako obdařené pociťováním, nebo pociťování jako obsažené v já, nebo já jako obsažené v pociťování. (3) Nahlíží



vnímání (*saññaṃ*) jako své já, nebo já jako obdařené vnímáním, nebo vnímání jako obsažené v já, nebo já jako obsažené ve vnímání. (4) Nahlíží formace (*saṅkhāre*) jako své já, nebo já jako obdařené formacemi, nebo formace jako obsažené v já, nebo já jako obsažené ve formacích. (5) Nahlíží vědomí (*viññāṇaṃ*) jako své já, nebo já jako obdařené vědomím, nebo vědomí jako obsažené v já, nebo já jako obsažené ve vědomí. Takto je zde osobnostní názor.“

„Ctihodná paní, jak zde není osobnostní názor?“

„Zde, příteli Visākho, poučený ušlechtilý žák (*sutavā ariyasāvako*), který si hledí ušlechtilých (*ariyānaṃ dassāvī*), je znalý (*kovido*) a ukázněný (*suvinīto*) v Učení ušlechtilých (*ariyadhamme*), který si hledí dobrých lidí, je znalý a ukázněný v Učení dobrých lidí (*sappurisadhamme*), (1) nenahlíží tělesnou hmotu (*rūpaṃ*) jako své já, nebo já jako obdařené tělesnou hmotou, nebo tělesnou hmotu jako obsaženou v já, nebo já jako obsažené v tělesné hmotě. (2) Nenahlíží pociťování (*vedanaṃ*) jako své já, nebo já jako obdařené pociťováním, nebo pociťování jako obsažené v já, nebo já jako obsažené v pociťování. (3) Nenahlíží vnímání (*saññaṃ*) jako své já, nebo já jako obdařené vnímáním, nebo vnímání jako obsažené v já, nebo já jako obsažené ve vnímání. (4) Nenahlíží formace (*saṅkhāre*) jako své já, nebo já jako obdařené formacemi, nebo formace jako obsažené v já, nebo já jako obsažené ve formacích. (5) Nenahlíží vědomí (*viññāṇaṃ*) jako své já, nebo já jako obdařené vědomím, nebo vědomí jako obsažené v já, nebo já jako obsažené ve vědomí. Takto zde není osobnostní názor.“

### [Ušlechtilá osmičlenná stezka]

„Ctihodná paní, co je ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*)?“

„Příteli Visākho, je to právě tato ušlechtilá osmičlenná stezka (*ariyo aṭṭhaṅgiko maggo*): (1) správný názor (*sammā-diṭṭhi*), (2) správné rozmyšlení [záměr] (*sammā-saṅkappo*), (3) správná řeč (*sammā-vācā*), (4) správné jednání (*sammā-kammanto*), (5) správné živobytí (*sammā-ājīvo*), (6) správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), (7) správné uvědomění (*sammā-sati*), (8) správné soustředění (*sammā-samādhi*).“

„Ctihodná paní, je ušlechtilá osmičlenná stezka zformovaná (*saṅkhato*), nebo nezformovaná (*asaṅkhato*)?“

„Příteli Visākho, ušlechtilá osmičlenná stezka je zformovaná.“

„Ctihodná paní, jsou tři skupiny (*tayo khandhā*) obsažené v ušlechtilé osmičlenné stezce, nebo je ušlechtilá osmičlenná stezka obsažená ve třech skupinách?“

„Příteli Visākho, tři skupiny nejsou obsažené v ušlechtilé osmičlenné stezce, ale ušlechtilá osmičlenná stezka je obsažená ve třech skupinách. (1) Správná řeč (*sammā-vācā*), správné jednání (*sammā-kammanto*) a správné živobyčí (*sammā-ājīvo*) – tyto věci jsou obsažené ve skupině ctnosti (*sīlakkhandhe*). (2) Správné úsilí (*sammā-vāyāmo*), správné uvědomění (*sammā-sati*) a správné soustředění (*sammā-samādhi*) – tyto věci jsou obsažené ve skupině soustředění (*samādhikkhandhe*). (3) Správný názor (*sammā-diṭṭhi*) a správné rozmyšlení [záměr] (*sammā-saṅkappo*) – tyto věci jsou obsažené ve skupině moudrosti (*paññākkhandhe*).“

### [Soustředění]

„Ctihodná paní, co je to soustředění (*samādhi*)? Jaké věci jsou znakem soustředění (*samādhinimittā*)? Jaké věci jsou potřebou soustředění (*samādhiparikkhārā*)? Co je to rozvíjení soustředění (*samādhibhāvanā*)?“

„Příteli Visākho, sjednocení mysli (*cittassa ekaggatā*) je soustředění. Čtyři ustavení uvědomění (*cattāro satipaṭṭhānā*) jsou znakem soustředění. Čtyři správná snažení (*cattāro sammappadhānā*) jsou potřebou soustředění. Praktikování (*āsevanā*), rozvíjení (*bhāvanā*) a časté provádění (*bahulīkammaṇ*) právě těchto věcí, to je rozvíjení soustředění.“

### [Formace]

„Ctihodná paní, kolik je formací (*saṅkhārā*)?“

„Příteli Visākho, jsou tyto trojí formace: formace těla (*kāyasaṅkhāro*), formace řeči (*vacīsaṅkhāro*) a formace mysli (*cittasaṅkhāro*).“

„Ctihodná paní, co jsou formace těla? Co jsou formace řeči? Co jsou formace mysli?“

„Příteli Visākho, nadechování a vydechování (*assāsapassāsā*) jsou formace těla. Myšlení a rozvažování (*vitakka-vicārā*) jsou formace řeči. Vnímání a pociťování (*saññā ca vedanā ca*) jsou formace mysli.“

„Ctihodná paní, proč jsou nadechování a vydechování formace těla? Proč jsou myšlení a rozvažování formace řeči? Proč jsou vnímání a pociťování formace mysli?“

„Příteli Visākho, nadechování a vydechování je tělesné povahy (*kāyikā*), tyto věci jsou spjaté s tělem (*kāyappaṭibaddhā*), proto jsou nadechování a vydechování formace těla. Nejprve člověk myslí a rozvažuje (*vitakketvā vicāretvā*) a pak teprve propukne v řeč (*pacchā vācaṃ bhindati*), proto jsou myšlení a rozvažování formace řeči. Vnímání a pociťování je mentální povahy (*cetasikā*), tyto věci jsou spjaté s myslí (*cittappaṭibaddhā*), proto jsou vnímání a pociťování formace mysli.“

### [Dosažení ustání vnímání a pociťování]

„Ctihodná paní, jak je zde [stav] dosažení ustání vnímání a pociťování (*saññāvedayitanirodha-samāpatti*)?“

„Příteli Visākho, když mnich dosahuje stavu ustání vnímání a pociťování, nemyslí si: ‚Dosáhnu stavu ustání vnímání a pociťování,‘ nebo ‚Dosahuji stavu ustání vnímání a pociťování,‘ nebo ‚Dosáhl jsem stavu ustání vnímání a pociťování.‘ Jeho mysl totiž byla již dříve rozvíjena takovým způsobem, že ho to dovedlo právě do takového stavu.“

„Ctihodná paní, když mnich dosahuje stavu ustání vnímání a pociťování, které stavy v něm ustávají [zanikají] (*nirujjhanti*) jako první: formace těla, formace řeči nebo formace mysli?“

„Příteli Visākho, když mnich dosahuje stavu ustání vnímání a pociťování, nejprve v něm ustávají [zanikají] formace řeči, pak formace těla a pak formace mysli.“

„Ctihodná paní, jak je zde vynoření (*vuttjhānaṃ*) ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování?“

„Příteli Visākho, když se mnich vynořuje ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování, nemyslí si: ‚Vynořím se ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování,‘ nebo ‚vynořuji se ze stavu

dosažení ustání vnímání a pociťování,' nebo ‚vynořil jsem se ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování.' Jeho mysl totiž byla již dříve rozvíjena takovým způsobem, že ho to dovedlo právě do takového stavu.“

„Ctihodná paní, když se mnich vynořuje ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování, které stavy v něm vyvstávají [vznikají] (*uppajjanti*) jako první: formace těla, formace řeči nebo formace mysli?“

„Příteli Visākho, když se mnich vynořuje ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování, nejprve v něm vyvstávají [vznikají] formace mysli, pak formace těla a pak formace řeči.“

„Ctihodná paní, když se mnich vynořil ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování, jaké [smyslové] doteky se ho dotýkají (*phassā phusanti*)?“ „Příteli Visākho, když se mnich vynořil ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování, dotýkají se ho tři doteky: dotek prázdnoty (*suññato phasso*), dotek bezznakovosti (*animitto phasso*) a dotek bezžádostivosti (*appañihito phasso*).“

„Ctihodná paní, když se mnich vynořil ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování, k čemu se kloní (*ninnaṃ*) jeho mysl, k čemu lne (*poṇaṃ*), k čemu se upíná (*pabbhāraṃ*)?“

„Příteli Visākho, když se mnich vynořil ze stavu dosažení ustání vnímání a pociťování, jeho mysl se kloní k odloučení (*viveka~*), lne k odloučení a upíná se k odloučení.“

## [Pociťování]

„Ctihodná paní, kolik je pociťování (*vedanā*)?“ „Příteli Visākho, jsou tyto tři pocity: příjemný pocit (*sukhā vedanā*), nepříjemný pocit (*dukkhā vedanā*) a ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit (*adukkhamasukhā vedanā*).“

„Ctihodná paní, co je příjemný pocit? Co je nepříjemný pocit? Co je ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit?“

„Příteli Visākho, cokoliv je tělesně nebo mentálně pociťováno jako příjemné (*sukhaṃ*) a potěšující (*sātaṃ*) – to je příjemný pocit. Cokoliv je tělesně nebo mentálně pociťováno jako nepříjemné (*dukkhaṃ*) a nepotěšující (*asātaṃ*) – to je nepříjemný pocit. Cokoliv je tělesně nebo mentálně pociťováno jako ani-potěšující-ani-nepotěšující

(*neva sātamaṃ nāsātamaṃ*) – to je ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit.“

„Ctihodná paní, co je příjemné a co je nepříjemné u příjemného pocitu? Co je nepříjemné a co je příjemné u nepříjemného pocitu? Co je příjemné a co je nepříjemné u ani-příjemného-ani-nepříjemného pocitu?“

„Příteli Visākho, příjemný pocit je příjemný, když trvá (*thiti-sukhā*), a nepříjemný, když se mění (*vipariṇāma-dukkhā*). Nepříjemný pocit je nepříjemný, když trvá, a příjemný, když se mění. Ani-příjemný-ani-nepříjemný pocit je příjemný, je-li při něm poznání [je-li poznán] (*ñāṇa-sukhā*), a nepříjemný, není-li při něm poznání [není-li poznán] (*aññāṇa-dukkhā*).“

### [Sklony u pocíování]

„Ctihodná paní, jaké sklony (*anusayo*) se uplatňují u příjemného pocitu? Jaké sklony se uplatňují u nepříjemného pocitu? Jaké sklony se uplatňují u ani-příjemného-ani-nepříjemného pocitu?“

„Příteli Visākho, u příjemného pocitu se uplatňují sklony k vášni (*rāgānusayo*). U nepříjemného pocitu se uplatňují sklony k odporu [averzi] (*paṭighānusayo*). U ani-příjemného-ani-nepříjemného pocitu se uplatňují sklony k nevědomosti (*avijjānusayo*).“

„Ctihodná paní, uplatňují se sklony k vášni u všech příjemných pocitů? Uplatňují se sklony k odporu [averzi] u všech nepříjemných pocitů? Uplatňují se sklony k nevědomosti u všech ani-příjemných-ani-nepříjemných pocitů?“

„Příteli Visākho, sklony k vášni se neuplatňují u všech příjemných pocitů. Sklony k odporu [averzi] se neuplatňují u všech nepříjemných pocitů. Sklony k nevědomosti se neuplatňují u všech ani příjemných ani nepříjemných pocitů.“

„Ctihodná paní, co by mělo být opuštěno (*pahātabbaṃ*) u příjemného pocitu? Co by mělo být opuštěno u nepříjemného pocitu? Co by mělo být opuštěno u ani příjemného ani nepříjemného pocitu?“

„Příteli Visākho, u příjemného pocitu by měly být opuštěny sklony k vášni. U nepříjemného pocitu by měly být opuštěny sklony k odporu [averzi]. U ani-příjemného-ani-nepříjemného pocitu by měly být opuštěny sklony k nevědomosti.“

„Ctihodná paní, měly by být sklony k vášni opuštěny u všech příjemných pocitů? Měly by být sklony k odporu [averzi] opuštěny u všech nepříjemných pocitů? Měly by být sklony k nevědomosti opuštěny u všech ani-příjemných-ani-nepříjemných pocitů?“

„Příteli Visākho, sklony k vášni nemají být opuštěny u všech příjemných pocitů. Sklony k odporu [averzi] nemají být opuštěny u všech nepříjemných pocitů. Sklony k nevědomosti nemají být opuštěny u všech ani-příjemných-ani-nepříjemných pocitů.“

Zde, příteli Visākho, mnich zcela odloučen od smyslných požitků (*vivicceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*), vstupuje a prodlévá (*upasampajja viharati*) v prvním pohroužení (*paṭhamam jhānam*), které je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajam pītisukhaṃ*). Vášně je opuštěna. V tomto případě se sklon k vášni neuplatňuje.

Zde, příteli Visākho, mnich uvažuje takto (*paṭisañcikkhati*): „Kdy asi vstoupím a budu prodlévat v oné oblasti, do které vstupují a ve které prodlévají ušlechtilí (*ariyā*)?“ V tom, kdo se takto zaměstnává a takto dychtí (*pihaṃ*) po nepřekonatelném osvobození (*anuttare su vimokkhesu*), vzniká s touto dychtivostí jako svou podmínkou (*pihāppaccayā*) zármutek (*domanassaṃ*). Odpor [averze] je opuštěn. V tomto případě se sklon k odporu [averzi] neuplatňuje.

Zde, příteli Visākho, mnich s opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější (*pubbeva*) radosti i zármutku (*somanassadomanassānaṃ*), vstupuje do čtvrtého pohroužení (*catuttham jhānam*) a prodlévá v něm, které je ani-příjemné-ani-nepříjemné (*adukkhamasukhaṃ*) a je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsatipārisuddhiṃ*). Nevědomost je opuštěna. V tomto případě se sklon k nevědomosti neuplatňuje.“

### [Protějšky]

„Ctihodná paní, co je protějškem (*paṭibhāgo*) příjemného pocítování?“ „Příteli Visākho, protějškem příjemného pocítování je nepříjemné pocítování.“

„Ctihodná paní, co je protějškem nepříjemného pocítování?“

„Příteli Visākho, protějškem nepříjemného pocítování je příjemné pocítování.“

„Ctihodná paní, co je protějškem ani-příjemného-ani-nepříjemného pocítování?“ „Příteli Visākho, protějškem ani-příjemného-ani-nepříjemného pocítování je nevědomost (*avijjā*).“

„Ctihodná paní, co je protějškem nevědomosti?“ „Příteli Visākho, protějškem nevědomosti je vědění (*vijjā*).“

„Ctihodná paní, co je protějškem vědění?“ „Příteli Visākho, protějškem vědění je osvobození (*vimutti*).“

„Ctihodná paní, co je protějškem osvobození?“ „Příteli Visākho, protějškem osvobození je odpoutání (*nibbānaṃ*).“

„Ctihodná paní, co je protějškem odpoutání?“

„Příteli Visākho, právě jsi překročil hranici dotazování, nedodržel jsi hranici dotazování. Neboť svatý život (*brahmacariyaṃ*) ústí v odpoutání (*nibbānogaḍhaṃ*), vrcholí v odpoutání (*nibbānaparāyaṇaṃ*) a končí v odpoutání (*nibbānapariyosānaṃ*). Jestli si přeješ, příteli Visākho, jdi za Vznešeným a zeptej se ho na smysl této věci. Co ti Vznešený řekne, to si dobře zapamatuj.“

### [Závěr]

Potěšený laik Visākho se zaradoval ze slov mnišky Dhammadinnā, vstal ze svého místa, poklonil se jí, obešel ji po pravé straně a odešel za Vznešeným. Když přistoupil k Vznešenému, poklonil se mu, usedl stranou a vyložil Vznešenému celý rozhovor, který měl s mniškou Dhammadinnā. Když skončil, Vznešený ho takto oslovil: „Mniška Dhammadinnā je moudrá (*paṇḍitā*), Visākho, mniška Dhammadinnā má velkou moudrost (*mahāpaññā*), Visākho. Kdyby ses mne zeptal na smysl této věci, vyložil bych ti to stejným způsobem, jako ti to vyložila mniška Dhammadinnā. Takový je smysl (*attho*) této věci a tak by sis to měl zapamatovat.“

Tak pravil Vznešený. Potěšený laik Visākho se zaradoval ze slov Vznešeného.

## 45. *Cūḷa Dhammasamādhāna suttaṃ*

### Kratší rozprava o způsobech praktikování věcí

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattḥī, v Džétově háji (*Jetavane*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Vyložím vám, mniši, čtyři způsoby praktikování věcí (*cattārimāni dhammasamādhānāni*). Které čtyři?

(1) Existuje, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný [příjemný] v přítomnosti (*paccuppannasukhaṃ*), ale má strastné [nepříjemné] následky v budoucnosti (*āyatiṃ dukkhavipākaṃ*). (2) Existuje způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti (*paccuppannadukkhañceva*) a má strastné následky i v budoucnosti (*āyatiñca dukkhavipākaṃ*). (3) Existuje způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti (*paccuppannadukkhaṃ*), ale má šťastné následky v budoucnosti (*āyatiṃ sukhavipākaṃ*). (4) Existuje způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti (*paccuppannasukhañceva*) a má šťastné následky i v budoucnosti (*āyatiñca sukhavipākaṃ*).

#### [Šťastná přítomnost a strastná budoucnost]

A jaký je, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti (*paccuppannasukhaṃ*), ale má strastné následky v budoucnosti (*āyatiṃ dukkhavipākaṃ*)?

Jsou, mniši, někteří asketové a bráhmani, kteří zastávají toto učení [teorii] a tento názor: „Není nic zlého na smyslových požitcích“ (*natthi kāmesu doso'ti*). Tito však také upadnou kvůli smyslovým požitkům, družíce se s poutnicemi s dlouhými, spletenými vlasy. Říkají si: Jaké budoucí nebezpečí (*anāgatabhayaṃ*) vidí ve smyslových požitcích jiní ctění asketové a bráhmani, když hovoří o opuštění smyslových požitků (*kāmānaṃ pahānaṃ*), když popisují plné porozumění smyslovým požitkům (*kāmānaṃ pariññaṃ paññapenti*)?



Vždyť je tak příjemný dotek mladé, jemné, hebké paže této poutnice.' Tito však upadnou kvůli smyslovým požitkům. Když upadnou kvůli smyslovým požitkům, tak po rozpadu těla (*kāyassa bheda*), po smrti (*paraṃ maraṇaṃ*), znovu vyvstanou (*upapajjanti*) v bědném stavu (*apāyaṃ*), v strastném místě (*duggatiṃ*), v záhubě (*vinipātaṃ*), v pekle (*nirayaṃ*). A tam zakoušejí (*paṭisaṃvedeti*) strastné, bolestivé, trýznivé a bodavé pocity. Říkají si: 'Toto budoucí nebezpečí viděli ve smyslových požitcích oni ctění asketové a bráhmani, když hovořili o opuštění smyslových požitků, když popisovali plné porozumění smyslovým požitkům. Kvůli smyslovým požitkům (*kāmahetu*), příčinou smyslových požitků (*kāmanidānaṃ*) teď zakoušíme tyto strastné, bolestivé, trýznivé a bodavé pocity.'

Jako kdyby, mniši, v posledním měsíci horkého období praskl lusk liány a semeno liány by spadlo ke kořeni nějakého sálového stromu. Božstvo sídlící v onom sálovém stromě by se polekalo, znepokojilo a zneklidnělo. Poté by se jeho přátelé a druzi, rodinní příbuzní – božstva zahrad, hájů, stromů, bylin, trav a hvozdů – shromáždili, aby ho utěšili: 'Neboj se, neboj se. To semeno liány jistě sezobne páv nebo spolkně gazela, spálí ho oheň, zvednou ho lesníci nebo ho odnesou mravenci, a třeba to vůbec není semeno.' Ale žádný páv ho nesezobl, ani ho nespolkla gazela, nespálil ho žádný oheň, nezvedli ho lesníci ani ho neodnesli mravenci a bylo to skutečně semeno. Když ho zavlažil dešťový oblak, tak zanedlouho vzklíčilo a obtočilo svým mladým, jemným, hebkým popínavým stonkem onen sálový strom.

Tehdy si božstvo sídlící v onom sálovém stromě pomyslelo: 'Jaké budoucí nebezpečí viděli v semeni liány moji přátelé a druzi, rodinní příbuzní – božstva zahrad, hájů, stromů, bylin, trav a hvozdů – že se shromáždili a utěšovali mě?: 'Neboj se, neboj se. To semeno liány jistě sezobne páv nebo spolkně gazela, spálí ho oheň, zvednou ho lesníci nebo ho odnesou mravenci, a třeba to vůbec není semeno.' Vždyť dotek tohoto mladého, jemného, hebkého popínavého stonku liány je tak příjemný.' Pak liána sálový strom zahalila, vytvořila nad ním příkrov a spustila se zpět na zem, přičemž s sebou strhla mocné větve stromu.

Tehdy si božstvo sídlící v onom sálovém stromě pomyslelo: 'Toto

budoucí nebezpečí viděli v semeni liány moji přátelé a druzi, rodinní příbuzní – božstva zahrad, hájů, stromů, bylin, trav a hvozdů – když se shromáždili a utěšovali mě: ‚Neboj se, neboj se. To semeno liány jistě sezobne páv nebo spolkne gazela, spálí ho oheň, zvednou ho lesníci nebo ho odnesou mravenci, a třeba to vůbec není semeno.‘ Teď kvůli tomu semeni zakouším strastné, bolestivé, trýznivé a bodavé pocity.’

Právě tak, mniši, jsou někteří asketové a bráhmani, kteří zastávají toto učení [teorii] a tento názor: ‚Není nic zlého na smyslových požiticích‘ (*natthi kāmesu doso'ti*). Tito však také upadnou kvůli smyslovým požitekům, družíce se s poutnicemi s dlouhými, spletenými vlasy. Říkají si: ‚Jaké budoucí nebezpečí vidí ve smyslových požiticích jiní ctění asketové a bráhmani, když hovoří o opuštění smyslových požiteků, když popisují plné porozumění smyslovým požitekům? Vždyť je tak příjemný dotek mladé, jemné, hebké paže této poutnice.‘ Tito však upadnou kvůli smyslovým požitekům. Když upadnou kvůli smyslovým požitekům, tak po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstanou v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. A tam zakoušejí strastné, bolestivé, trýznivé a bodavé pocity. Říkají si: ‚Toto budoucí nebezpečí viděli ve smyslových požiticích oni ctění asketové a bráhmani, když hovořili o opuštění smyslových požiteků, když popisovali plné porozumění smyslovým požitekům. Kvůli smyslovým požitekům, příčinou smyslových požiteků teď zakoušíme tyto strastné, bolestivé, trýznivé a bodavé pocity.‘ Tomu se říká, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti.

### **[Strastná přítomnost a strastná budoucnost]**

A jaký je, mniši, způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti (*paccuppannadukkhāñceva*) a má strastné následky i v budoucnosti (*āyatiñca dukkhavipākaṃ*)?

Zde, mniši, je někdo nahý, zanechal společenských zvyků, olizuje si ruce, nepřistoupí na vyzvání, nezastaví na vyzvání, nepřijímá přinesené ani připravené jídlo ani pozvání k jídlu, nepřijímá nic přímo z hrnce či z mísy ani přes práh, přes mříž či přes palici ani od dvou pojidajících, od těhotné ženy, od kojící ženy, od ženy jsoucí s mužem, tam, kde je rozdělováno jídlo, kde stojí opodál pes či poletují

mouchy, nejí rybu ani maso, nepije víno, pálenku ani kvašené nápoje, navštívuje jeden dům a spokojí se s jedním soustem, navštívuje dva domy a spokojí se se dvěma sousty, navštívuje tři domy a spokojí se se třemi sousty, navštívuje čtyři domy a spokojí se se čtyřmi sousty, navštívuje pět domů a spokojí se s pěti sousty, navštívuje šest domů a spokojí se se šesti sousty, navštívuje sedm domů a spokojí se se sedmi sousty, žije z jedné misky denně, ze dvou misek denně, ze tří misek denně, ze čtyř misek denně, z pěti misek denně, ze šesti misek denně, ze sedmi misek denně, jí pouze jednou denně, každé dva dny, každé tři dny, každé čtyři dny, každých pět dní, každých šest dní, každých sedm dní až každých čtrnáct dní – takto dodržuje přijímání potravy ve stanovených rozmezích. Živí se bylinami a prosem, divokou rýží, zbytky kůže, mechem, rýžovými otrubami či sedlinou, sezamovou moukou, trávou či kravským trusem, živí se lesními kořínky a plody, jí spadlé ovoce. Odívá se konopím, konopným šatem, hadry sebranými na hřbitově a na smetišti, kůrou ze stromů, antilopí kůží, pruhu antilopí kůže, rouchem z trávy, z kůry, z hoblin, zástěrou z vlasů či srsti, sovím křídlem. Vytrhává si vlasy a vousy podle předpisů. Pouze stojí a odmítá sedadla. Sedí si na patách, stále ve dřepu. Uléhá na lůžko z trní, spí na trnech. Omývá se vodou třikrát za večer. Takto se různými způsoby oddává sebetřýznění a umrtvování svého těla (*kāyassa ātāpanaparitāpanānuyogamanuyutto*). A pak, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Tomu se říká, mniši, způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti.

### [Strastná přítomnost a šťastná budoucnost]

A jaký je, mniši, způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti (*paccuppannadukkhaṃ*), ale má šťastné následky v budoucnosti (*āyatim sukhavipākaṃ*)?

Zde, mniši, má někdo v přirozené povaze silnou vášeň (*tibbarāgajātiko*), a tak často zakouší žal (*domanassaṃ*) a utrpení (*dukkhaṃ*) zrozené z vášně (*rāgajaṃ*). Nebo má v přirozené povaze silnou nenávist (*tibbadosajātiko*), a tak často zakouší žal a utrpení zrozené z nenávisti (*dosajaṃ*). Nebo má v přirozené povaze silnou

zaslepenost (*tibbamohajātiko*), a tak často zakouší žal a utrpení zrozené ze zaslepenosti (*mohajaṃ*). Avšak, ačkoliv takto zakouší žal a utrpení, naříká a slzy mu tečou po tváři, žije (*carati*) dokonalý (*paripunnāṃ*) a zcela očištěný (*parisuddhaṃ*) svatý život (*brahmacariyaṃ*). A pak, po rozpadu těla, po smrti, znovu vystane v šťastném místě (*sugatiṃ*), v nebeském světě (*saggaṃ lokāṃ*). Tomu se říká, mniši, způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti.

### [Šťastná přítomnost a šťastná budoucnost]

A jaký je, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti (*paccuppannasukhañceva*) a má šťastné následky i v budoucnosti (*āyatiñca sukhavipākaṃ*)?

Zde, mniši, nemá někdo v přirozené povaze silnou vášně (*na tibbarāgajātiko*), a tak nezakouší často žal a utrpení zrozené z vášně. Nemá v přirozené povaze silnou nenávist (*na tibbadosajātiko*), a tak nezakouší často žal a utrpení zrozené z nenávisti. Nemá v přirozené povaze silnou zaslepenost (*na tibbamohajātiko*), a tak nezakouší často žal a utrpení zrozené ze zaslepenosti.

(1) A tak, odloučen od smyslových požitků (*vivicceva kāmehi*), odloučen od neprospěšných stavů (*vivicca akusalehi dhammehi*), vstupuje (*upasampajja*) do prvního meditačního pohroužení (*paṭṭhamaṃ jhānaṃ*) a prodlévá (*viharati*) v něm, jež je doprovázeno myšlením (*savitakkaṃ*) a rozvažováním (*savicāraṃ*) a je naplněno nadšením a blahem zrozeným z odloučení (*vivekajaṃ pītisukhaṃ*).

(2) S utišením myšlení a rozvažování (*vitakkavicārānaṃ vūpasamā*) vstupuje do druhého meditačního pohroužení (*dutiyaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, v němž je mysl sjednocena (*ekodibhāvaṃ*), ve vnitřním uspokojení (*ajjhataṃ sampasādanaṃ*), bez myšlení (*avitakkaṃ*), bez rozvažování (*avicāraṃ*), naplněna nadšením a blahem zrozeným ze soustředění (*samādhijaṃ pītisukhaṃ*).

(3) S vymizením nadšení (*pītiyā virāgā*) prodlévá vyrovnaně (*upekkhako viharati*), s uvědoměním (*sato*) a jasným chápáním (*sampajāno*), zakoušeje stav tělesného blaha (*sukhañca kāyena paṭisaṃvedeti*), o němž ušlechtilí (*ariyā*) prohlašují: „Ten, kdo je vyrovnaný (*upekkhako*) a uvědomělý (*satimā*), prodlévá blaženě

(*sukhavihārī*).’ Takto vstupuje do třetího meditačního pohroužení (*tatiyaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm.

(4) S opuštěním (*pahānā*) blaženosti (*sukhassa*) i strasti (*dukkhassa*), s ukončením (*atthaṅgamā*) dřívější radosti (*somanassa*) i žalu (*domanassa*), vstupuje do čtvrtého meditačního pohroužení (*catutthaṃ jhānaṃ*) a prodlévá v něm, jež není ani strastné ani blažené (*adukkhamaasukhaṃ*), které je očištěnou vyrovnaností a uvědoměním (*upekkhāsatiṭṭhārasuddhim*). A pak, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v šťastném místě, v nebeském světě. Tomu se říká, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti.“

### [Závěr]

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 46. *Mahā Dhammasamādāna suttaṃ*

### Delší rozprava o způsobech praktikování věcí

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattthī, v Džétově háji (*Jetavane*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Mniši, bytosti (*sattā*) mají většinou takovou touhu (*kāmā*), takové přání (*chandā*) a takový záměr (*adhippāyā*): ‚Kéž by nepříjemné (*aniṭṭhā*), nehezké (*akantā*) a nemilé (*amanāpā*) věci ubývaly, a příjemné, hezké a milé věci přibývaly.‘ Ale přestože mají bytosti takovou touhu, takové přání a takový záměr, nepříjemné, nehezké a nemilé věci u nich přibývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci u nich ubývají. Co myslíte, mniši, že je toho příčinou?“

„Ctihodný pane, naše nauky mají svůj kořen (*~mūlakā*), svůj zdroj (*~nettikā*) a své útočiště (*paṭisaraṇā*) u Vznešeného (*bhagavaṃ*). Bylo by dobré (*sādhū*), Ctihodný pane, kdyby Vznešený vysvětlil smysl (*attho*) těchto slov. Když to uslyší od Vznešeného, mniši si to zapamatují (*dhāressanti*).“ „Tak tedy poslouchejte, mniši, dávejte dobrý pozor a já budu hovořit.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděli mniši Vznešenému. Vznešený pravil:

#### [Nepoučený]

„Zde, mniši, nepoučený obyčejný člověk (*assutavā puthujjano*), který si nehledí ušlechtilých (*ariyānaṃ adassāvī*), je neznalý (*akovido*) a neukázněný v učení ušlechtilých (*ariyadhamme avinīto*), který si nehledí dobrých lidí (*sappurisānaṃ*), je neznalý a neukázněný v učení dobrých lidí, nezná (*na jānāti*) věci (*dhamme*), které by měl rozvíjet (*sevitabbe*) [praktikovat], nezná věci, které by neměl rozvíjet (*asevitabbe*), nezná věci, se kterými by se měl spojovat (*bhajitabbe*), nezná věci, se kterými by se neměl spojovat (*abhajitabbe*). A tak, když nezná věci, které by měl rozvíjet [praktikovat], nezná věci, které by neměl rozvíjet, nezná věci, se kterými by se měl spojovat, nezná věci,

se kterými by se neměl spojovat, rozvíjí to, co by neměl rozvíjet, a nerozvíjí to, co by měl rozvíjet, spojuje se s tím, s čím by se neměl spojovat, a nespojuje se s tím, s čím by se měl spojovat. Tím, že rozvíjí to, co by neměl rozvíjet, a nerozvíjí to, co by měl rozvíjet, spojuje se s tím, s čím by se neměl spojovat, a nespojuje se s tím, s čím by se měl spojovat, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci přibývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci ubývají. A z jakého důvodu? (*Taṃ kissa hetu?*) Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je nevidoucí (*aviddasuno*) [nevědoucí].

### [Poučený]

Avšak poučený (*sutavā*) ušlechtilý žák (*ariyasāvako*), mniši, který si hledí ušlechtilých, je znalý a ukázněný v učení ušlechtilých, který si hledí dobrých lidí, je znalý a ukázněný v učení dobrých lidí, zná věci, které by měl rozvíjet [praktikovat], zná věci, které by neměl rozvíjet, zná věci, se kterými by se měl spojovat, zná věci, se kterými by se neměl spojovat. A tak, když zná věci, které by měl rozvíjet [praktikovat], zná věci, které by neměl rozvíjet, zná věci, se kterými by se měl spojovat, zná věci, se kterými by se neměl spojovat, nerozvíjí to, co by neměl rozvíjet, a rozvíjí to, co by měl rozvíjet, nespojuje se s tím, s čím by se neměl spojovat, a spojuje se s tím, s čím by se měl spojovat. Tím, že nerozvíjí to, co by neměl rozvíjet, a rozvíjí to, co by měl rozvíjet, nespojuje se s tím, s čím by se neměl spojovat, a spojuje se s tím, s čím by se měl spojovat, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci ubývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci přibývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je vidoucí (*viddasuno*) [vědoucí].

### [Čtyři způsoby praktikování]

Mniši, jsou čtyři způsoby praktikování věcí (*cattāri dhammasamādānāni*). Které čtyři? (1) Existuje, mniši (*atthi, bhikkhave*), způsob praktikování věcí, který je strastný (*dukkhañceva*) [nepříjemný] v přítomnosti (*paccuppanna*) a má strastné následky (*dukkhavipākaṃ*) i v budoucnosti (*āyatiñca*). (2) Existuje, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný (*sukhaṃ*) [příjemný] v přítomnosti, ale má strastné následky (*dukkhavipākaṃ*) v budoucnosti. (3) Existuje, mniši, způsob

praktikování věcí, který je strastný (*dukkhaṃ*) v přítomnosti, ale má šťastné následky (*sukhavipākaṃ*) v budoucnosti. (4) Existuje, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný (*sukhaṃ*) v přítomnosti a má šťastné následky (*sukhavipākaṃ*) i v budoucnosti.

### [Způsoby nevědoucího]

(1) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti, neznalý (*avidvā*) nevědoucí (*avijjāgato*) člověk nepoznává (*nappajānāti*) podle skutečnosti (*yathābhūtaṃ*): ‚Toto je způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti.‘ Když neznalý nevědoucí člověk nepoznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho praktikuje (*sevati*) a nevyhýbá se (*na parivajjeti*) mu. Tím, že ho praktikuje a nevyhýbá se mu, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci přibývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci ubývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je nevidoucí [nevědoucí].

(2) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti, neznalý nevědoucí člověk nepoznává podle skutečnosti: ‚Toto je způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti.‘ Když neznalý nevědoucí člověk nepoznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho praktikuje a nevyhýbá se mu. Tím, že ho praktikuje a nevyhýbá se mu, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci přibývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci ubývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je nevidoucí [nevědoucí].

(3) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti, neznalý nevědoucí člověk nepoznává podle skutečnosti: ‚Toto je způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti.‘ Když neznalý nevědoucí člověk nepoznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho nepraktikuje (*na sevati*) a vyhýbá se mu (*parivajjeti*). Tím, že ho nepraktikuje a vyhýbá se mu, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci přibývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci ubývají. A z jakého důvodu?



Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je nevidoucí [nevědoucí].

(4) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti, neznalý nevědoucí člověk nepoznává podle skutečnosti: ‚Toto je způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti.‘ Když neznalý nevědoucí člověk nepoznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho nepraktikuje a vyhýbá se mu. Tím, že ho nepraktikuje a vyhýbá se mu, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci přibývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci ubývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je nevidoucí [nevědoucí].

### [Způsoby vědoucího]

(1) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti, znalý (*vidvā*) vědoucí (*vijjāgato*) člověk poznává (*pajānāti*) podle skutečnosti (*yathābhūtaṃ*): ‚Toto je způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti.‘ Když znalý vědoucí člověk poznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho nepraktikuje (*na sevati*) a vyhýbá se (*parivajjeti*) mu. Tím, že ho nepraktikuje a vyhýbá se mu, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci ubývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci přibývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je vidoucí [vědoucí].

(2) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti, znalý vědoucí člověk poznává podle skutečnosti: ‚Toto je způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti.‘ Když znalý vědoucí člověk poznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho nepraktikuje a vyhýbá se mu. Tím, že ho nepraktikuje a vyhýbá se mu, u něj nepříjemné, nehezké a nemilé věci ubývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci přibývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je vidoucí [vědoucí].

(3) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti, znalý vědoucí člověk poznává podle skutečnosti: ‚Toto je způsob

praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti.' Když znalý vědoucí člověk poznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho praktikuje a nevyhýbá se mu. Tím, že ho praktikuje (*sevati*) a nevyhýbá se (*na parivajjeti*) mu, u něj nepřijemné, nehezké a nemilé věci ubývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci přibývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je vidoucí [vědoucí].

(4) Zde, mniši, u tohoto způsobu praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti, znalý vědoucí člověk poznává podle skutečnosti: 'Toto je způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti.' Když znalý vědoucí člověk poznává podle skutečnosti tento způsob, tak ho praktikuje a nevyhýbá se mu. Tím, že ho praktikuje a nevyhýbá se mu, u něj nepřijemné, nehezké a nemilé věci ubývají, zatímco příjemné, hezké a milé věci přibývají. A z jakého důvodu? Jelikož to se stává tomu, mniši, kdo je vidoucí [vědoucí].

### [Rozbor čtyř způsobů]

(1) A co je, mniši, způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti?

Zde, mniši, nějaký jedinec s bolestí a žalem zabíjí živé bytosti. Kvůli tomu, že zabíjí živé bytosti (*pāṇātipātapaccayā*), pociťuje (*paṭisaṃvedeti*) bolest (*dukkhaṃ*) a žal (*domanassaṃ*). S bolestí a žalem bere to, co mu není dáváno [krade]. Kvůli tomu, že bere to, co mu není dáváno (*adinnaḍānapaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem špatně sexuálně jedná. Kvůli tomu, že špatně sexuálně jedná (*kāmesu micchācārapaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem lže. Kvůli tomu, že lže (*musāvādapaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem mluví zlomyslně. Kvůli tomu, že mluví zlomyslně (*pisuṇavācāpaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem mluví hrubě. Kvůli tomu, že mluví hrubě (*pharusavācāpaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem marnivě tlachá. Kvůli tomu, že marnivě tlachá (*samphappalāpapaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem je žádostivý. Kvůli tomu, že je žádostivý (*abhijjhāpaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem je zlomyslný. Kvůli tomu,

že je zlomyslný (*byāpādapaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem zastává špatný názor. Kvůli tomu, že zastává špatný názor (*micchādiṭṭhipaccayā*), pociťuje bolest a žal. A pak, po rozpadu těla (*kāyassa bheda*), po smrti (*paraṃ maraṇā*), znovu vyvstane (*upapajjati*) v bědném stavu (*apāyaṃ*), v strastném místě (*duggatiṃ*), v záhubě (*vinipātaṃ*), v pekle (*nirayaṃ*). Tomu se říká způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti.

(2) A co je, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti?

Zde, mniši, nějaký jedinec s potěšením a radostí zabíjí živé bytosti. Kvůli tomu, že zabíjí živé bytosti, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí bere to, co mu není dáváno [krade]. Kvůli tomu, že bere to, co mu není dáváno, pociťuje potěšení (*sukhaṃ*) a radost (*somanassaṃ*). S potěšením a radostí špatně sexuálně jedná. Kvůli tomu, že špatně sexuálně jedná, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí lže. Kvůli tomu, že lže, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí mluví zlomyslně. Kvůli tomu, že mluví zlomyslně, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí mluví hrubě. Kvůli tomu, že mluví hrubě, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí marnivě tlachá. Kvůli tomu, že marnivě tlachá, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí je žádostivý. Kvůli tomu, že je žádostivý, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí je zlomyslný. Kvůli tomu, že je zlomyslný, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí zastává špatný názor. Kvůli tomu, že zastává špatný názor, pociťuje potěšení a radost. A pak, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v bědném stavu, v strastném místě, v záhubě, v pekle. Tomu se říká způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti.

(3) A co je, mniši, způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti?

Zde se, mniši, nějaký jedinec s bolestí a žalem zdržuje (*paṭivirato hoti*) zabíjení živých bytostí. Kvůli tomu, že se zdržuje (*veramaṇīpaccayā*) zabíjení živých bytostí, pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem se zdržuje braní toho, co mu není dáváno [kradení]. Kvůli tomu, že se zdržuje braní toho, co mu není dáváno, pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem se zdržuje špatného sexuálního

jednání. Kvůli tomu, že se zdržuje špatného sexuálního jednání, pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem se zdržuje lhaní. Kvůli tomu, že se zdržuje lhaní, pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem se zdržuje zlomyslné řeči. Kvůli tomu, že se zdržuje zlomyslné řeči, pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem se zdržuje hrubé řeči. Kvůli tomu, že se zdržuje hrubé řeči, pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem se zdržuje marnivého tlachání. Kvůli tomu, že se zdržuje marnivého tlachání, pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem není žádostivý. Kvůli tomu, že není žádostivý (*anabhijjhāpaccaṃ*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem není zlomyslný. Kvůli tomu, že není zlomyslný (*abyāpādapaccayā*), pociťuje bolest a žal. S bolestí a žalem zastává správný názor. Kvůli tomu, že zastává správný názor (*sammādiṭṭhipaccayā*), pociťuje bolest a žal. A pak, po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstane v šťastném místě (*sugatiṃ*), v nebeském světě (*saggaṃ lokam*). Tomu se říká způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti.

(4) A co je, mniši, způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti?

Zde se, mniši, nějaký jedinec s potěšením a radostí zdržuje zabíjení živých bytostí. Kvůli tomu, že se zdržuje zabíjení živých bytostí, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí se zdržuje braní toho, co mu není dáváno [kradení]. Kvůli tomu, že se zdržuje braní toho, co mu není dáváno, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí se zdržuje špatného sexuálního jednání. Kvůli tomu, že se zdržuje špatného sexuálního jednání, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí se zdržuje lhaní. Kvůli tomu, že se zdržuje lhaní, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí se zdržuje zlomyslné řeči. Kvůli tomu, že se zdržuje zlomyslné řeči, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí se zdržuje hrubé řeči. Kvůli tomu, že se zdržuje hrubé řeči, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí se zdržuje marnivého tlachání. Kvůli tomu, že se zdržuje marnivého tlachání, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí není žádostivý. Kvůli tomu, že není žádostivý, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí není zlomyslný. Kvůli tomu, že není zlomyslný, pociťuje potěšení a radost. S potěšením a radostí zastává správný názor. Kvůli tomu, že zastává správný názor, pociťuje potěšení a radost. A pak, po rozpadu těla,

po smrti, znovu vyvstane v šťastném místě, v nebeském světě. Tomu se říká způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti.

To jsou, mniši, čtyři způsoby praktikování věcí.

### [Přirovnání]

(1) Mniši, jako kdyby zde byla tykev s hořkým nápojem, který je smíchaný s jedem. Přišel by nějaký muž, který touží po životě (*jīvitukāmo*) a netouží po smrti (*amaritukāmo*), touží po potěšení (*sukhakāmo*) a má odpor k bolesti (*dukkhappaṭikūlo*). Jiný muž by mu řekl: ‚Ctěný muži, toto je tykev s hořkým nápojem, který je smíchaný s jedem. Napij se ho, jestli chceš. Budeš-li ho pít, nebude se ti líbit jeho barva (*vaṇṇenapi*) ani jeho vůně (*gandhenapi*) ani jeho chuť (*rasenapi*). A když se ho napiješ, dojdeš tím smrti nebo smrtelné bolesti.‘ Pak by se ten muž neuváženě napil toho nápoje a neodmítl ho. Když by ho pil, nelíbila by se mu jeho barva ani jeho vůně ani jeho chuť. A když by se ho napil, došel by tím smrti nebo smrtelné bolesti. Mniši, podobný tomuto způsobu praktikování věcí, říkám, je způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti a má strastné následky i v budoucnosti.

(2) Mniši, jako kdyby zde byla číše s nápojem, který má pěknou barvu, vůni i chuť, ale je smíchaný s jedem. Přišel by nějaký muž, který touží po životě a netouží po smrti, touží po potěšení a má odpor k bolesti. Jiný muž by mu řekl: ‚Ctěný muži, toto je číše s nápojem, který má pěknou barvu, vůni i chuť, ale je smíchaný s jedem. Napij se ho, jestli chceš. Budeš-li ho pít, bude se ti líbit jeho barva, jeho vůně i jeho chuť. Ale když se ho napiješ, dojdeš tím smrti nebo smrtelné bolesti.‘ Pak by se ten muž neuváženě napil toho nápoje a neodmítl ho. Když by ho pil, líbila by se mu jeho barva, jeho vůně i jeho chuť. Ale když by se ho napil, došel by tím smrti nebo smrtelné bolesti. Mniši, podobný tomuto způsobu praktikování věcí, říkám, je způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti, ale má strastné následky v budoucnosti.

(3) Mniši, jako kdyby zde byla zkvašená kravská moč (*pūtimuttaṃ*) smíchaná s různými léky (*bhesajjehi*). Přišel by muž nemocný žloutenkou. Jiný muž by mu řekl: ‚Ctěný muži, toto je

zkvašená kravská moč smíchaná s různými léky. Napij se jí, jestli chceš. Budeš-li ji pít, nebude se ti líbit její barva ani její vůně ani její chuť. Ale když se jí napiješ, budeš potěšen.' Pak by se ten muž uváženě napil té moči a neodmítl ji. Když by ji pil, nelíbila by se mu její barva ani její vůně ani její chuť. Ale když by se jí napil, byl by potěšen. Mniši, podobný tomuto způsobu praktikování věcí, říkám, je způsob praktikování věcí, který je strastný v přítomnosti, ale má šťastné následky v budoucnosti.

(4) Mniši, jako kdyby zde byla kysaná smetana smíchaná dohromady s včelím medem, máslem a melasou. Přišel by muž nemocný úplavicí. Jiný muž by mu řekl: 'Čtělý muži, toto je smetana smíchaná dohromady s medem, máslem a melasou. Napij se jí, jestli chceš. Budeš-li ji pít, bude se ti líbit její barva, její vůně i její chuť. A když se jí napiješ, budeš potěšen.' Pak by se ten muž uváženě napil té smetany a neodmítl ji. Když by ji pil, líbila by se mu její barva, její vůně i její chuť. A když by se jí napil, byl by potěšen. Mniši, podobný tomuto způsobu praktikování věcí, říkám, je způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti.

### [Závěr]

Mniši, jako když v posledním měsíci období dešťů (*vassānam*), na podzim, na jasném bezmračném nebi vychází slunce (*ādicco*) a rozptyluje veškerou temnotu v prostoru svým jasným světlem a září, právě tak, mniši, tento způsob praktikování věcí, který je šťastný v přítomnosti a má šťastné následky i v budoucnosti rozptyluje nauky všech ostatních obyčejných asketů a bráhmánů svým jasným světlem a září."

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 47. *Vīmaṃsaka suttaṃ*

### Zkoumání Tathāgaty

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvattihī, v Džétově háji (*Jetavane*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane!“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Mniši, mnich, který se zabývá zkoumáním (*vīmaṃsakena*) a nezná kvality mysli (*cetopariyāyaṃ*) ostatních, by měl Tathāgatu porovnávat (*samannesanā*) tak, aby se dozvěděl, jestli je dokonale probuzený, nebo není.“

„Ctihodný pane, naše nauky mají svůj kořen (*~mūlakā*), svůj zdroj (*~nettikā*) a své útočiště (*~paṭisaraṇā*) u Vznešeného (*bhagavaṃ~*). Bylo by dobré, Ctihodný pane, kdyby Vznešený vysvětlil smysl těchto slov. Když to uslyší od Vznešeného, mniši si to zapamatují (*dhāressanti*).“ „Tak tedy poslouchejte, mniši, dávejte dobrý pozor a já budu hovořit.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděli mniši Vznešenému. Vznešený pravil:

#### [Porovnávání a poznávání Tathāgaty]

„Mniši, mnich, který se zabývá zkoumáním a nezná kvality mysli ostatních, by měl u Tathāgaty porovnávat dva druhy stavů [věcí] – okem vnímatelné stavy a uchem vnímatelné stavy: ‚Jsou u Tathāgaty k nalezení znečištěné (*saṅkiliṭṭhā*) stavy (*dhammā*) vnímatelné okem či vnímatelné uchem (*cakkhusotaviññeyyā*), nebo nejsou?‘ Když takto porovnává, tak poznává: ‚Znečištěné stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem nejsou u Tathāgaty k nalezení.‘ Když takto porovnává a poznává, že: ‚Znečištěné stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem nejsou u Tathāgaty k nalezení,‘ tak dále porovnává: ‚Jsou u Tathāgaty k nalezení smíšené (*vītimissā*) stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem, nebo nejsou?‘ Když takto porovnává, tak poznává: ‚Smíšené stavy vnímatelné okem či

vnímatelné uchem nejsou u Tathāgaty k nalezení.’

Když takto porovnává a poznává, že: ‚Smíšené stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem nejsou u Tathāgaty k nalezení,‘ tak dále porovnává: ‚Jsou u Tathāgaty k nalezení očištěné (*vodātā*) stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem, nebo nejsou?‘ Když takto porovnává, tak poznává: ‚Očištěné stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem jsou u Tathāgaty k nalezení.’

Když takto porovnává a poznává, že: ‚Očištěné stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem jsou u Tathāgaty k nalezení,‘ tak dále porovnává: ‚Vstupuje (*samāpanno*) tento Ctihodný do těchto prospěšných stavů (*kusalam dhammam*) na dlouhou dobu (*dīgharattam*), nebo jen krátce (*ittara*)?‘ Když takto porovnává, tak poznává: ‚Tento Ctihodný vstupuje do těchto prospěšných stavů na dlouhou dobu, a ne jen krátce.’

Když takto porovnává a poznává, že: ‚Tento Ctihodný vstupuje do těchto prospěšných stavů na dlouhou dobu, a ne jen krátce,‘ tak dále porovnává: ‚Jsou u tohoto Ctihodného mnicha, který dosáhl věhlasu (*ñatta*) a slávy (*yasa*), k nalezení nějaké vady (*ādīnavā*) [spojené s věhlasem a slávou]?‘ Neboť, mniši, u mnicha nejsou k nalezení nějaké vady [spojené s věhlasem a slávou], dokud nedosáhne věhlasu a slávy. Ale když mnich dosáhne věhlasu a slávy, pak u něj jsou k nalezení nějaké vady [spojené s věhlasem a slávou]. Když takto porovnává, tak poznává: ‚U tohoto Ctihodného mnicha, který dosáhl věhlasu a slávy, nejsou k nalezení nějaké vady [spojené s věhlasem a slávou].’

Když takto porovnává a poznává, že: ‚U tohoto Ctihodného mnicha, který dosáhl věhlasu a slávy, nejsou k nalezení nějaké vady [spojené s věhlasem a slávou],‘ tak dále porovnává: ‚Je tento Ctihodný beze strachu (*abhayūparato*)? Není oddán strachu? Neoddává se smyslným požitkům (*kāme*), jelikož je prost vášně (*vītarāgattā*) díky odstranění vášně (*khayā rāgassa*)?‘ Když takto porovnává, tak poznává: ‚Tento Ctihodný je beze strachu, není oddán strachu, neoddává se smyslným požitkům, jelikož je prost vášně díky odstranění vášně.’

Nyní se mohou ostatní tohoto mnicha zeptat: ‚Z jakých důvodů a z jakých zkušeností Ctihodný říká, že: »Tento Ctihodný je beze strachu, není oddán strachu, neoddává se smyslným



požitkům, jelikož je prost vášně díky odstranění vášně«?’ Správně odpovídaje (*sammā byākaramāno*), mniši, tento mnich by odpověděl (*byākareyya*): ‚Ať tento Ctihodný prodlévá v Saṅgze či v osamocení, zatímco někteří se chovají správně (*sugatā*), někteří se chovají špatně (*duggatā*), někteří poučují jiné, někteří se spojují s materiálními věcmi (*āmisesu*) a někteří jsou neposkvrnění materiálními věcmi, tento Ctihodný neopovrhuje nikým. Z vlastních úst (*sammukhā*) Vznešeného jsem dále slyšel a přijal toto: »Jsem beze strachu (*abhayūparato*), nejsem oddán strachu, neoddávám se smyslným požitkům (*kāme*), jelikož jsem prost vášně (*vītarāgattā*) díky odstranění vášně (*khayā rāgassa*).«.’

### [Dotazování Tathāgaty]

Zde, mniši, by měl být Tathāgata takto dále dotázán: ‚Jsou u Tathāgaty k nalezení znečištěné (*saṃkiliṭṭhā*) stavy (*dhammā*) vnímatelné okem či vnímatelné uchem (*cakkhusotaviññeyyā*), nebo nejsou?’ Odpovídaje, mniši, Tathāgata by odpověděl: ‚Znečištěné stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem nejsou u Tathāgaty k nalezení.’

‚Jsou u Tathāgaty k nalezení smíšené (*vītimissā*) stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem, nebo nejsou?’ Odpovídaje, mniši, Tathāgata by odpověděl: ‚Smíšené stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem nejsou u Tathāgaty k nalezení.’

‚Jsou u Tathāgaty k nalezení očištěné (*vodātā*) stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem, nebo nejsou?’ Odpovídaje, mniši, Tathāgata by odpověděl: ‚Očištěné stavy vnímatelné okem či vnímatelné uchem jsou u Tathāgaty k nalezení, jsou mojí cestou (*patho*) a mojí doménou (*gocaro*) [oborem], ale nepřivlastňuji si je (*no ca tena tammayo*) [neztotožňuji se s nimi].’

### [Neotřesitelná důvěra v Trojí klenot]

Mniši, žák by měl přistoupit k učiteli, který takto mluví, aby vyslechl Dhammu. Učitel ho učí Dhammu v jejích vyšších a vyšších úrovních, vznešenějších a vznešenějších úrovních, v jejích temných a jasných částech. Když učitel učí mnicha Dhammu v jejích vyšších a vyšších úrovních, vznešenějších a vznešenějších úrovních,

v jejích temných a jasných částech, tak mnich, skrze přímé poznání (*abhiññāya*) některých věcí v této Dhammě, dojde k tomuto závěru (*niṭṭham*) a získá důvěru v učitele (*satthari pasīdati*): ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou jde Saṅgha.‘

Nyní se mohou ostatní tohoto mnicha zeptat: ‚Z jakých důvodů (*ākārā*) a z jakých zkušeností (*anvayā*) Ctihodný říká: »Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou jde Saṅgha.«‘ Správně odpovídaje (*sammā byākaramāno*), mniši, tento mnich by odpověděl (*byākareyya*): ‚Zde, přátelé, jsem přistoupil k Vznešenému, abych vyslechl Dhammu. Vznešený mne učil Dhammu v jejích vyšších a vyšších úrovních, vznešenějších a vznešenějších úrovních, v jejích temných a jasných částech. Když mne, přátelé, Vznešený učil Dhammu v jejích vyšších a vyšších úrovních, vznešenějších a vznešenějších úrovních, v jejích temných a jasných částech, tak jsem, skrze přímé poznání (*abhiññāya*) některých věcí v této Dhammě, došel k tomuto závěru (*niṭṭhamagamaṃ*) a získal důvěru v učitele (*satthari pasīdiṃ*): ‚Vznešený je dokonale probuzený, dobře vyložená je Dhamma Vznešeným, správnou cestou jde Saṅgha.‘

### [Závěr]

Mniši, když byla skrze tyto důvody, tyto způsoby a tato vyjádření něčí důvěra (*saddhā*) v Tathāgatu zasazena (*nivīṭṭhā*), zakořeněna (*mūlajātā*) a ustavena (*patiṭṭhitā*), říkám, že jeho důvěra se opírá o důvody (*ākāravatī*), je zakořeněná skrze zření (*dassanamūlikā*), upevněná a nemůže být vyvrácena žádným asketou, bráhmánem, bohem, Mārrou či Brahmou ani kýmkoliv jiným na světě. Takové je, mniši, porovnávání Tathāgaty podle Dhammy (*dhammasamannesanā*). Takto je Tathāgata správně prozkoumán podle Dhammy.“

Tak pravil Vznešený. Potěšení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 48. *Kosambiya suttaṃ*

### Rozprava k mnichům z Kósambí

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Kósambí, v Ghositově zahradě (*Ghositārāma*). Tehdy byli kósambijští mniši zapleteni do hádek, sporů a rozepří, přičemž se vzájemně probodávali slovními dýkami. Nemohli se vzájemně přesvědčit ani být přesvědčeni druhými. Nemohli se vzájemně přemluvit ani být přemluveni druhými. Pak nějaký mnich přišel k Vznešenému, poklonil se mu, usedl stranou a takto Vznešeného oslovil:

„Ctihodný pane (*bhante*), zdejší kósambijští mniši jsou zapleteni do hádek, sporů a rozepří, přičemž se vzájemně probodávají slovními dýkami. Nemohou se vzájemně přesvědčit ani být přesvědčeni druhými. Nemohou se vzájemně přemluvit ani být přemluveni druhými.“ Pak Vznešený oslovil toho mnicha: „Jdi, mnichu, a oslov ty mnichy mým jménem: „Učitel (*sattḥā*) vás volá, ctihodní.“ „Ano, Ctihodný pane,“ odpověděl ten mnich Vznešenému, přišel k těm mnichům a takto je oslovil: „Učitel vás volá, ctihodní.“ „Ano, příteli (*āvuso*),“ odpověděli ti mniši (*bhikkhū*) a přišli k Vznešenému, poklonili se mu a usedli stranou. Vznešený pak tyto mnichy takto oslovil:

#### [Slovní dýky]

„Mniši, je pravda, že jste zapleteni do hádek, sporů a rozepří, přičemž se vzájemně probodáváte slovními dýkami? Nemůžete se vzájemně přesvědčit ani být přesvědčeni druhými? Nemůžete se vzájemně přemluvit ani být přemluveni druhými?“ „Ano, Ctihodný pane.“ „Co myslíte, mniši, když jste zapleteni do hádek, sporů a rozepří, přičemž se vzájemně probodáváte slovními dýkami, můžete v té době projevat veřejně (*āvi*) i soukromě (*raho*) laskavé tělesné činy (*mettaṃ kāyakammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém

životě, můžete v té době projevovat veřejně i soukromě laskavé slovní činy (*mettaṃ vacīkammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě, můžete v té době projevovat veřejně i soukromě laskavé mentální činy (*mettaṃ manokammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě?“ „Ne, Ctihodný pane.“

„Vskutku, mniši, když jste zapleteni do hádek, sporů a rozepří a vzájemně se probodáváte slovními dýkami, nemůžete v té době projevovat veřejně (*āvi*) ani soukromě (*raho*) laskavé tělesné činy (*mettaṃ kāyakammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě, nemůžete v té době projevovat veřejně ani soukromě laskavé slovní činy (*mettaṃ vacīkammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě, nemůžete v té době projevovat veřejně ani soukromě laskavé mentální činy (*mettaṃ manokammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě.“

Co můžete, pošetilci (*moghapurisā*), poznat (*jānantā*), co můžete vidět (*passantā*), když jste zapleteni do hádek, sporů a rozepří, vzájemně se probodáváte slovními dýkami a nemůžete se vzájemně přesvědčit ani být přesvědčeni druhými, nemůžete se vzájemně přemluvit ani být přemluveni druhými? To vám, pošetilci (*moghapurisā*), přinese neprospěch (*ahitāya*) a strast (*dukkhāya*) na dlouhou dobu (*dīgharattaṃ*).“

### [Šest podstatných věcí]

Pak Vznešený oslovil mnichy: „Mniši, je šest podstatných věcí (*cha dhammā sāraṇīyā*), které jsou milé (*piya~*) a uctivé (*garu~*), vedou ke společenství (*saṅgahāya*), k nerozhádanosti (*avivādāya*), k souladu (*sāmaggiyā*) a sjednocení (*ekībhāvāya*). Kterých šest?

(1) Zde, mniši, mnich projevuje veřejně i soukromě laskavé tělesné činy (*mettaṃ kāyakammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě. Tato věc je podstatná, milá a uctivá, vede ke společenství, k nerozhádanosti, k souladu a sjednocení.

(2) A dále, mniši, mnich projevuje veřejně i soukromě laskavé slovní činy (*mettaṃ vacīkammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě. Tato věc je podstatná, milá a uctivá, vede ke společenství, k nerozhádanosti, k souladu a sjednocení.

(3) A dále, mniši, mnich projevuje veřejně i soukromě laskavé mentální činy (*mettaṃ manokammaṃ*) vůči svým společníkům v čistém životě. Tato věc je podstatná, milá a uctívá, vede ke společenství, k nerozhádanosti, k souladu a sjednocení.

(4) A dále, mniši, cokoliv mnich poctivě (*dhammikā*) získá a poctivě obdrží, byť je to jen obsah jeho almužní mísy, neužívá to jen sám, ale dělí se o to se svými ctnostnými (*sīlavantehi*) společníky v čistém životě (*sabrahmacārīhi*). Tato věc je podstatná, milá a uctívá, vede ke společenství, k nerozhádanosti, k souladu (*sāmaggiyā*) a sjednocení.

(5) A dále, mniši, je mnich obdařen ctností (*yāni tāni sīlāni*), která je celková, bez mezer, bez nečistot, neporušená, osvobozující, chválená moudrými, neposkrvněná a vedoucí k soustředění (*samādhisaṃvattanikāni*). Obdařen takovou ctností (*tathārūpesu sīlesu*), prodlévá na veřejnosti i v soukromí spolu se svými společníky v čistém životě (*sabrahmacārīhi*). Tato věc je podstatná, milá a uctívá, vede ke společenství, k nerozhádanosti, k souladu (*sāmaggiyā*) a sjednocení.

(6) A dále, mniši, je mnich obdařen názorem (*yāyaṃ diṭṭhi*), který je ušlechtilý (*ariyā*), vedoucí k vysvobození (*niyyānikā*) a ke správnému (*sammā*) odstranění strasti (*dukkhakkhayāya*). Obdařen takovým názorem (*tathārūpāya diṭṭhiyā*), prodlévá na veřejnosti i v soukromí spolu se svými společníky v čistém životě (*sabrahmacārīhi*). Tato věc je podstatná, milá a uctívá, vede ke společenství, k nerozhádanosti, k souladu a sjednocení.

To je, mniši, šest podstatných (*sāraṇīyā*) věcí, které jsou milé (*piya~*) a uctivé (*garu~*), vedou ke společenství (*saṅgahāya*), k nerozhádanosti (*avivādāya*), k souladu (*sāmaggiyā*) a sjednocení (*ekībhāvāya*). Z těchto šesti podstatných věcí, mniši, je jedna nejvyšší (*aggam*), nejobsáhlejší a nejscelenější – je to ušlechtilý názor (*diṭṭhi ariyā*), který vede k vysvobození (*niyyānikā*) a ke správnému (*sammā*) odstranění strasti (*dukkhakkhayāya*).

Tak jako z věžového domu je nejvyšší (*aggam*), nejobsáhlejší a nejscelenější jeho věž, podobně, mniši, z těchto šesti podstatných věcí je jedna nejvyšší (*aggam*), nejobsáhlejší a nejscelenější – je to ušlechtilý názor (*diṭṭhi ariyā*), který vede

k vysvobození (*niyyānikā*) a ke správnému (*sammā*) odstranění strasti (*dukkhakkhayāya*).

### [Ušlechtilý názor]

A co je, mniši, ušlechtilý názor (*ditṭhi ariyā*), který vede k vysvobození (*niyyānikā*) a ke správnému (*sammā*) odstranění strasti (*dukkhakkhayāya*)? Zde, mniši, mnich odejde do lesa (*araññagato*), ke kořeni stromu (*rukkhamūlagato*) nebo do prázdného příbytku (*suññāgāragato*) a uvažuje (*paṭisañcikkhati*): „Je ve mně nějaká vnitřní (*ajjhataṃ*) omezenost (*pariyuṭṭhānaṃ*), kterou jsem neopustil (*appahīnaṃ*), kterou je mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*), a proto nepoznává a nevidí věci tak, jak skutečně jsou (*yathābhūtaṃ*)?“

(1) Když je, mniši, mnich omezen (*~pariyuṭṭhito*) smyslnou vášní (*kāmarāga~*), je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*). (2) Když je mnich omezen (*~pariyuṭṭhito*) zlovůlí (*byāpāda~*), je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*). (3) Když je mnich omezen (*~pariyuṭṭhito*) leností a malátností (*thīnamiddha~*), je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*). (4) Když je mnich omezen (*~pariyuṭṭhito*) neklidem a rozrušeností (*uddhaccakukkucca~*), je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*). (5) Když je mnich omezen (*~pariyuṭṭhito*) pochybovačností (*vicikicchā~*), je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*). (6) Když je mnich ponořen do úvah o tomto světě (*idhalokacintāya*), je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*). (7) Když je mnich ponořen do úvah o onom světě (*paralokacintāya*), je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*). (8) Když je mnich zapleten do hádek, sporů, rozepří a probodává ostatní slovními dýkami, je jeho mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*).

### [Sedm ušlechtilých poznání]

(1) Pak takto poznává (*pajānāti*): „Není ve mně taková vnitřní (*ajjhataṃ*) omezenost (*pariyuṭṭhānaṃ*), kterou jsem neopustil (*appahīnaṃ*), kterou by byla mysl omezená (*pariyuṭṭhitacitto*), a proto by nepoznávala a neviděla věci tak, jak skutečně jsou (*yathābhūtaṃ*). Má mysl (*mānasaṃ*) je správně usměrněna k pochopení (*bodhāyā*) ušlechtilých pravd

(*saccānaṃ*).‘ Takto přichází k prvnímu poznání (*paṭhamañ ñāṇañ*), které je ušlechtilé (*ariyañ*) a nadsvětské (*lokuttarañ*), které nesdílejí obyčejní světšší lidé (*puthujjanañ*).

(2) A dále, mniši, ušlechtilý žák (*ariyasāvako*) takto uvažuje (*paṭisañcikkhati*): ‚Když budu praktikovat, rozvíjet a uplatňovat tento názor (*diṭṭhiñ*), získám tím vnitřní (*paccattañ*) klid (*samathañ*), získám tím vnitřní (*paccattañ*) odpoutání (*nibbutiñ*)?‘ Pak takto poznává (*pajānāti*): ‚Když budu praktikovat, rozvíjet a uplatňovat tento názor, získám tím vnitřní klid, získám tím vnitřní odpoutání.‘ Takto přichází k druhému poznání (*dutiyañ ñāṇañ*), které je ušlechtilé a nadsvětské, které nesdílejí obyčejní světšší lidé.

(3) A dále, mniši, ušlechtilý žák takto uvažuje: ‚Existuje vně (*bahiddhā*) [mimo Buddhovo učení] nějaký jiný asketa či bráhman (*samaṇo vā brāhmaṇo vā*), který by byl obdařen (*samannāgato*) takovým názorem (*diṭṭhiyā*)?‘ Pak takto poznává: ‚Vně [mimo Buddhovo učení] neexistuje žádný jiný asketa či bráhman, který by byl obdařen takovým názorem.‘ Takto přichází k třetímu poznání (*tatiyañ ñāṇañ*), které je ušlechtilé a nadsvětské (*lokuttarañ*), které nesdílejí obyčejní světšší lidé.

(4) A dále, mniši, ušlechtilý žák takto uvažuje: ‚Jsem obdařen takovým charakterem, jakým je obdařen člověk zastávající správný názor (*diṭṭhisampanno puggalo*)?‘ A jakým charakterem, mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor? Tímto charakterem (*dhammatā*), mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor: když spáchá takový prohřešek (*āpattiñ*), který má být oznámen, rychle ho vyloží, odkryje a objasní svému učiteli nebo svým moudrým společníkům v čistém životě, načež se vyvaruje spáchat ho znovu v budoucnosti.

Jako když mladý nezkušený chlapec (*kumāro*) ve své mladické nerozvážnosti položí svou ruku nebo nohu na žhavé uhlí a rychle (*hippameva*) ji zase stáhne, podobně, mniši, tímto charakterem je obdařen člověk zastávající správný názor: když spáchá takový prohřešek, který má být oznámen, rychle ho vyloží, odkryje a objasní svému učiteli nebo svým moudrým společníkům v čistém životě, načež se vyvaruje spáchat ho

znovu v budoucnosti. Pak poznává: ‚Jsem obdařen takovým charakterem, jakým je obdařen člověk zastávající správný názor.‘ Takto přichází k čtvrtému poznání (*catutthaṃ ñāṇaṃ*), které je ušlechtilé a nadsvětské, které nesdílejí obyčejní světští lidé.

(5) A dále, mniši, ušlechtilý žák takto uvažuje: ‚Jsem obdařen takovým charakterem, jakým je obdařen člověk zastávající správný názor?‘ A jakým charakterem, mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor? Tímto charakterem, mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor: zatímco zde různými způsoby energicky (*ussukkaṃ*) pečuje o své společníky v čistém životě, rovněž má naléhavý zájem cvičit se ve vyšší ctnosti (*adhisīlasikkhāya*), cvičit se ve vyšší mysli (*adhicittasikkhāya*), cvičit se ve vyšší moudrosti (*adhipaññāsikkhāya*).

Jako když kráva s mladým teletem, zatímco se sama pase, střeží své tele, podobně, mniši, tímto charakterem je obdařen člověk zastávající správný názor: zatímco zde různými způsoby energicky pečuje o své společníky v čistém životě, rovněž má akutní zájem cvičit se ve vyšší ctnosti, cvičit se ve vyšší mysli, cvičit se ve vyšší moudrosti. Pak poznává: ‚Jsem obdařen takovým charakterem, jakým je obdařen člověk zastávající správný názor.‘ Takto přichází k pátému poznání (*pañcamaṃ ñāṇaṃ*), které je ušlechtilé a nadsvětské, které nesdílejí obyčejní světští lidé.

(6) A dále, mniši, ušlechtilý žák takto uvažuje: ‚Jsem obdařen takovou silou, jakou je obdařen člověk zastávající správný názor?‘ A jakou silou, mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor? Touto silou (*balatā*), mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor: když je vyučována Dhamma a disciplína (*dhammaṃvaye*) vykládaná Tathāgatou, věnuje jí svou pozornost, zaměří na ni celou svou mysl, naslouchá Dhammě s pozorným sluchem. Pak poznává: ‚Jsem obdařen takovou silou, jakou je obdařen člověk zastávající správný názor.‘ Takto přichází k šestému poznání (*chaṭṭhaṃ ñāṇaṃ*), které je ušlechtilé a nadsvětské, které nesdílejí obyčejní světští lidé.



(7) A dále, mniši, ušlechtilý žák takto uvažuje: ‚Jsem obdařen takovou silou, jakou je obdařen člověk zastávající správný názor?‘ A jakou silou, mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor? Touto silou, mniši, je obdařen člověk zastávající správný názor: když je vyučována Dhamma a disciplína vykládaná Tathāgatou získá zájem o cíl (*attha-*), získá zájem o Dhammu, získá radost (*pāmojjaṃ*) spojenou s Dhammou. Pak poznává: ‚Jsem obdařen takovou silou, jakou je obdařen člověk zastávající správný názor.‘ Takto přichází k šestému poznání (*sattamaṃ ñāṇaṃ*), které je ušlechtilé (*ariyaṃ*) a nadsvětské (*lokuttaraṃ*), které nesdílejí obyčejní světší lidé (*puthujjanehi*).

### [Závěr]

Charakter ušlechtilého žáka, mniši, takto obdařeného sedmi členy, je správně dovršen skrze uskutečnění plodu vstupu do proudu (*sotāpattiphalasacchikiriya*). Ušlechtilý žák (*ariyasāvako*), mniši, takto obdařen sedmi členy (*sattaṅga-samannāgato*), je obdařen plodem vstupu do proudu (*sotāpattiphala-samannāgato*).“

Tak pravil Vznešený. Spokojení mniši se zaradovali ze slov Vznešeného.

## 49. *Brahmanimantanika suttaṃ*

### Brahmova výzva

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou Vznešený prodléval v Sāvathī, Džétově háji (*Jetavane*), Anāthapiṇḍikově zahradě. Tam Vznešený oslovil mnichy: „Mnichové!“ „Ctihodný pane,“ odpověděli mu mniši. Vznešený pravil: „Jednou, mniši, jsem prodléval poblíž Ukkaṭṭhā, v háji Subhaga, u kořene královského sálového stromu. Tehdy v mysli Baka Brahmy vyvstal takový špatný názor (*pāpakaṃ dīṭṭhigataṃ*): ‚Toto je stálé, toto je trvalé, toto je věčné, toto je úplné, toto nepodléhá zmizení, neboť toto se nerodí, ani nestárne, ani neumírá, ani nemizí, ani znovu nevyvstává a není nad to žádný vyšší únik.‘

Já jsem, mniši, poznal svou vlastní myslí (*cetoparivittakka-maññāya*) myšlenky v mysli Baka Brahmy, a jako když silný muž natáhne pokrčenou ruku nebo pokrčí nataženou ruku, zmizel jsem od kořene královského sálového stromu v háji Subhaga poblíž Ukkaṭṭhā a objevil jsem se v onom brahmovském světě. Baka Brahmā mě viděl zdálky přicházet a oslovil mne: ‚Pojď, Ctihodný pane! Vítej, Ctihodný pane! Už dlouho jsi sem věru nezavítal. Toto je stálé, toto je trvalé, toto je věčné, toto je úplné, toto nepodléhá zmizení, neboť toto se ani nerodí, ani nestárne, ani neumírá, ani nemizí, ani znovu nevyvstává a není nad to žádný vyšší únik.‘

Po těchto slovech, mniši, jsem takto oslovil Baka Brahmū: ‚ctěný Baka Brahmā upadl do nevědomosti (*avijjāgato*), ctěný Baka Brahmā upadl do nevědomosti, neboť o nestálém (*aniccaṃ*) říká, že je to stálé (*niccaṃ*), o pomíjivém (*addhuvāṃ*) říká, že je to trvalé (*dhuvāṃ*), o ne-věčném (*asassataṃ*) říká, že je to věčné (*sassataṃ*), o neúplném (*akevalaṃ*) říká, že je to úplné (*kevalaṃ*), o tom, co podléhá zmizení (*cavanadhammaṃ*), říká, že to nepodléhá zmizení (*acavanadhammaṃ*), o tom, co se rodí (*jāyati*), stárne (*jīyati*), umírá (*mīyati*), mizí (*cavati*) a znovu vyvstává (*upapajjati*), říká, že se to ani

nerodí (*na jāyati*), ani nestárne (*na jīyati*), ani neumírá (*na mīyati*), ani nemízí (*na cavati*), ani znovu nevyvstává (*na upapajjati*) a není nad to žádný vyšší únik (*aññaṃ uttari nissaraṇaṃ natthi*), a když je zde nějaký vyšší únik (*uttari nissaraṇaṃ*), tak říká, že není nad to žádný vyšší únik.'

### [Mārovy hrozby]

Poté, mniši, Zlý Māra vstoupil do jednoho z členů Brahmova doprovodu a takto mne oslovil: ‚Mnichu, nepleť se do toho, nepleť se do toho! Tento Brahmā je totiž velký Brahmā, Vládce, Nepřemožitelný, Vševidoucí, Všemohoucí, Pán, Tvůrce, Stvořitel, Nejvyšší, Dárce, Mocný, Otec všech, kteří jsou a kdy budou.

Před tebou, mnichu, byli ve světě asketi a bráhmani, kteří zavrhovali (*garahakā*) zem a byli znechuceni (*jigucchakā*) zemí, kteří zavrhovali vodu a byli znechuceni vodou, kteří zavrhovali žár a byli znechuceni žárem, kteří zavrhovali vítr a byli znechuceni větrem, kteří zavrhovali bytosti a byli znechuceni bytostmi, kteří zavrhovali bohy a byli znechuceni bohy, kteří zavrhovali Pajāpatiho a byli znechuceni Pajāpatim, kteří zavrhovali Brahmou a byli znechuceni Brahmou a po rozpadu těla (*kāyassa bheda*), po vyprchání života (*pāṇupacchedā*) se ocitli (*patiṭṭhitā*) v nízké oblasti (*hīne kāye*).

Před tebou, mnichu, byli ve světě také asketi a bráhmani, kteří chválili (*pasamsakā*) zem a těšili (*abhinandino*) se ze země, kteří chválili vodu a těšili se z vody, kteří chválili žár a těšili se ze žáru, kteří chválili vítr a těšili se z větru, kteří chválili bytosti a těšili se z bytostí, kteří chválili bohy a těšili se z bohů, kteří chválili Pajāpatiho a těšili se z Pajāpatiho, kteří chválili Brahmou a těšili se z Brahmy a po rozpadu těla, po vyprchání života se ocitli ve vznešené oblasti (*paṇīte kāye*). Proto ti, mnichu, říkám: Dělej, Ctihodný pane, jenom to, co ti Brahmā řekne, a nikdy nepřekračuj jeho slova. Pokud bys překročil Brahmova slova, povede se ti stejně jako někomu, kdo by chtěl holí odklonit přicházející paprsek světla, či jako někomu, kdo by se marně snažil zachytit země svými rukama a nohama, padaje do pekelné propasti. Dělej, Ctihodný pane, jenom to, co ti Brahmā řekne, a nikdy nepřekračuj

jeho slova. Nevidíš snad Brahmův doprovod, který tu sedí, mnichu?' Takto mě Zlý Māra přivedl k Brahmovu doprovodu.

Po těchto slovech, mniši, jsem Zlého Māru takto oslovil: 'Já tě znám, Zlý (*jānāmi kho tāhaṃ, pāpima*). Nemysli si, že tě neznám. Ty jsi Zlý Māra a tento Brahmā i tento Brahmův doprovod (*brahmaparisā*) i členové Brahmova doprovodu (*brahmapārisajjā*) jsou všichni v tvój hrsti (*hatthagatā*), jsou všichni v tvój moci (*vasaṃgatā*). Myslíš si: »I tenhle bude v mé hrsti, i tenhle bude v mé moci. « Ale já, Zlý, nejsem v tvój hrsti, já nejsem v tvój moci.'

Po těchto slovech, mniši, mně Baka Brahmā takto oslovil: 'Já, Ctihodný pane, říkám o stálém, že je to stálé, o trvalém, že je to trvalé, o věčném, že je to věčné, o úplném, že je to úplné, o tom, co nepodléhá zmizení, že to nepodléhá zmizení, o tom, co se ani nerodí, ani nestárne, ani neumírá, ani nemizí, ani znovu nevyvstává, že se to ani nerodí, ani nestárne, ani neumírá, ani nemizí, ani znovu nevyvstává, a když není nad to žádný vyšší únik, tak říkám, že není nad to žádný vyšší únik. Před tebou, mnichu, byli ve světě asketi a bráhmani, jejichž kajicné praktiky (*tapokammaṃ*) trvaly stejně dlouho jako celý tvůj život. Ti by věděli, kdyby tu byl nějaký vyšší únik, že zde je nějaký vyšší únik, a když tu není žádný vyšší únik, že zde není žádný vyšší únik. Proto ti, mnichu, říkám: Nikdy nevidíš žádný vyšší únik a sklidiš pouze únavu (*kilamathassa*) a roztrpčení (*vighātassa*).

### [Pole působnosti Baka Brahmy]

Budeš-li se vázat (*ajjhosissasi*) k zemi, budeš v mé blízkosti (*opasāyiko*), v poli mé působnosti (*vatthusāyiko*), budeš mi vydán (*yathākāmakaraṇīyo*) a podroben (*bāhiteyyo*). Budeš-li se vázat k vodě, budeš v mé blízkosti, v poli mé působnosti, budeš mi vydán a podroben. Budeš-li se vázat k žáru, budeš v mé blízkosti, v poli mé působnosti, budeš mi vydán a podroben. Budeš-li se vázat k větru, budeš v mé blízkosti, v poli mé působnosti, budeš mi vydán a podroben. Budeš-li se vázat k bytostem, budeš v mé blízkosti, v poli mé působnosti, budeš mi vydán a podroben. Budeš-li se vázat k bohům, budeš v mé blízkosti, v poli mé

působnosti, budeš mi vydán a podroben. Budeš-li se vázat k Pajāpatimu, budeš v mé blízkosti, v poli mé působnosti, budeš mi vydán a podroben. Budeš-li se vázat k Brahmovi, budeš v mé blízkosti, v poli mé působnosti, budeš mi vydán a podroben.’

„Já také vím, Brahmo, že budu-li se vázat (*ajjhosissasi*) k zemi (*paṭhaviṃ*), budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Budu-li se vázat k vodě (*āpaṃ*), budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Budu-li se vázat k žáru (*tejaṃ*), budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Budu-li se vázat k větru (*vāyaṃ*), budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Budu-li se vázat k bytostem (*bhūte*), budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Budu-li se vázat k bohům (*deve*), budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Budu-li se vázat k Pajāpatimu, budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Budu-li se vázat k Brahmovi, budu ve tvé blízkosti, v poli tvé působnosti, budu ti vydán a podroben. Zním také tvůj dosah (*gatiṃ*) a tvůj lesk (*jutiṃ*): Baka Brahmā má takovou moc (*mahiddhiko*), takovou velikost (*mahānubhāvo*), takový vliv (*mahesakkho*).’

„A do jaké míry, Ctihodný pane, znáš můj dosah a můj lesk: Baka Brahmā má takovou moc, takovou velikost, takový vliv?’

„Kam až měsíc a slunce na své dráze zabíhají  
a svou září přitom zalévají všechny směry:  
nad tímto tisícovým světem  
ty vykonáváš svou vládu.  
A tam znáš vysoké i nízké,  
bytosti s vášní i ty bez vášně,  
takový i onaký stav bytí,  
příchod a odchod bytostí.’

Takto, Brahmo, znám tvůj dosah a tvůj lesk: Baka Brahmā má takovou moc, takovou velikost, takový vliv.

## [Pokoření Baka Brahmy srovnáním přímých poznání]

Jsou však, Brahmo, další oblasti (*añño kāyo*), které ty neznáš ani nevidíš (*na jānāsi na passasi*) a které já znám a vidím. Brahmo, existuje oblast zvaná [oblast] zářících [bohů] (*ābhassarā*), odkud jsi zmizel předtím, než jsi vyvstal zde. Kvůli tvému předlouhému pobytu [zde] se tvá paměť zatemnila, a proto to neznáš ani nevidíš, ačkoli já to znám a vidím. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání (*abhiññā*), nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, existuje oblast zvaná [oblast] třpytivých [bohů] (*subhakiṇho*), existuje oblast zvaná [oblast bohů] velkých plodů (*vehapphalo*) a existuje oblast zvaná [oblast] Vládce (*abhibhū*), které ty neznáš ani nevidíš a kterou já znám a vidím. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal zem jako zem a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí zemitost země, nebyl jsem zemí, nebyl jsem v zemi, nebyl jsem od země, nebyl jsem: »země je má«, nevítal jsem zem. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal vodu jako vodu a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí vodnatost vody, nebyl jsem vodou, nebyl jsem ve vodě, nebyl jsem od vody, nebyl jsem: »voda je má«, nevítal jsem vodu. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal žár jako žár a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí žárovitost žáru, nebyl jsem žárem, nebyl jsem v žáru, nebyl jsem od žáru, nebyl jsem: »žár je můj«, nevítal jsem žár. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal vítr jako vítr a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí větrnost větru, nebyl jsem větrem, nebyl jsem ve větru, nebyl jsem od větru, nebyl jsem:

»vítr je můj«, nevítal jsem vítr. Tudíž, Brahma, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal bytosti jako bytosti a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí bytostnost bytostí, nebyl jsem bytostmi, nebyl jsem v bytostech, nebyl jsem od bytostí, nebyl jsem: »bytosti jsou mé«, nevítal jsem bytosti. Tudíž, Brahma, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal Pajāpatiho jako Pajāpatiho a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí pajāpatost Pajāpatiho, nebyl jsem Pajāpatim, nebyl jsem v Pajāpatim, nebyl jsem od Pajāpatiho, nebyl jsem: »Pajāpati je můj«, nevítal jsem Pajāpatiho. Tudíž, Brahma, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal Brahma jako Brahma a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí brahmovství Brahmy, nebyl jsem Brahmou, nebyl jsem v Brahmovi, nebyl jsem od Brahmy, nebyl jsem: »Brahma je můj«, nevítal jsem Brahma. Tudíž, Brahma, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal zářící bohy jako zářící bohy a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí zářící božskost zářících bohů, nebyl jsem zářícími bohy, nebyl jsem v zářících bozích, nebyl jsem od zářících bohů, nebyl jsem: »zářící bohové jsou mí«, nevítal jsem zářící bohy. Tudíž, Brahma, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal třpytivé bohy jako třpytivé bohy a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí třpytivá božskost třpytivých bohů, nebyl jsem třpytivými bohy, nebyl jsem v třpytivých bozích, nebyl jsem od třpytivých bohů, nebyl jsem: »třpytiví bohové jsou mí«, nevítal jsem třpytivé bohy. Tudíž, Brahma, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal bohy velkých plodů jako bohy velkých plodů a když jsem přímo poznal to, na čem se

nepodílí božskost velkých plodů bohů velkých plodů, nebyl jsem bohy velkých plodů, nebyl jsem v bozích velkých plodů, nebyl jsem od bohů velkých plodů, nebyl jsem: »bohové velkých plodů jsou mí«, nevítal jsem bohy velkých plodů. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal Vládce jako Vládce a když jsem přímo poznal to, na čem se nepodílí svrchovanost Vládce, nebyl jsem Vládce, nebyl jsem ve Vládci, nebyl jsem od Vládce, nebyl jsem: »Vládce je můj«, nevítal jsem Vládce. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.

Brahmo, když jsem přímo poznal vše (*sabbaṃ*) jako vše, a když jsem přímo poznal (*abhiññāya*) to, na čem se nepodílí veškerost všeho, nebyl jsem vším, nebyl jsem ve všem, nebyl jsem od všeho, nebyl jsem: »vše je mé«, nevítal jsem vše. Tudíž, Brahmo, pokud jde o přímé poznání, nejsme ani na téže úrovni, natož abych byl nižší, stojím totiž výše než ty.'

„Pokud, Ctihodný pane, se na tom nepodílí veškerost všeho, dej si pozor, aby to nebylo marné (*rittakaṃ*), aby to nebylo prázdné (*tucchakaṃ*)!“

„Nevyjevující (*anidassanaṃ*) vědomí (*viññāṇaṃ*), neomezené (*anantaṃ*), vše ozařující (*sabbato pabhaṃ*) – na tom se nepodílí zemitost země, na tom se nepodílí vodnatost vody, na tom se nepodílí žárovitost žáru, na tom se nepodílí větrnost větru, na tom se nepodílí bytostnost bytostí, na tom se nepodílí pajápatost Pajāpatiho, na tom se nepodílí brahmovství Brahmy, na tom se nepodílí zářící božskost zářících bohů, na tom se nepodílí třpytivá božskost třpytivých bohů, na tom se nepodílí božskost velkých plodů bohů velkých plodů, na tom se nepodílí vládcovství Vládce, na tom se nepodílí veškerost všeho.“

### **[Pokoření Baka Brahmy utkáním v nadobyčejných silách]**

„Já teď, Ctihodný pane, před tebou zmizím.“ „Zmiz přede mnou, Brahmo, jestli to dokážeš.“ A pak Baka Brahmā se slovy: „Zmizím před asketou Gotamou, zmizím před asketou Gotamou,“



nebyl s to přede mnou zmizet. Nato jsem já pravil: ‚Já teď, Brahmó, před tebou zmizím.‘ ‚Zmiz přede mnou, Ctihodný pane, jestli to dokážeš.‘ A pak jsem, mniši, provedl takový akt nadobyčejné síly (*iddhābhisankhāraṃ*), že Brahmā i Brahmův doprovod i členové Brahmova doprovodu mohli slyšet můj hlas, ale nebyli schopni mě uvidět. Když jsem zmizel, pronesl jsem tento verš:

‚Když uviděl jsem hrozbu v bytí  
i v tom, jak bytí přechází v nebytí,  
nevítal jsem žádné bytí,  
ani jsem neuchopoval žádné potěšení.‘

Poté, mniši, byli Brahmā i Brahmův doprovod i členové Brahmova doprovodu naplněni úžasem a údivem: ‚Je to vskutku úžasné (*acchariyaṃ*), je to vskutku podivuhodné (*abbhūtaṃ*), tato moc (*mahiddhikatā*) a velikost (*mahānubhāvatā*) askety Gotamy! Ještě nikdy předtím jsme neviděli ani neslyšeli o žádném asketovi či bráhmánovi, který by měl takovou moc a velikost jako tento asketa Gotama, syn Sakyů, jenž odešel [do bezdomoví] ze sakyovského rodu. V tomto pokolení (*pajāya*), které se těší z bytí (*bhavarāmāya*), raduje se z bytí (*bhavaratāya*) a je okouzleno bytím (*bhavasammuditāya*), on vytrhl bytí i s kořenem (*samūlaṃ bhavaṃ*).‘

### [Mārova výzva]

Poté, mniši, Zlý Māra vstoupil do jednoho z členů Brahmova doprovodu a takto mne oslovil: ‚Ctihodný pane, pokud jsi toto poznal (*pajānāsi*) a pochopil (*anubuddho*), neposkytuj vedení svým [laickým] žákům (*sāvake*) ani těm, kteří odešli (*pabbajite*) [do bezdomoví], nevykládej Dhammu (*dhammaṃ desesi*) svým [laickým] žákům ani těm, kteří odešli [do bezdomoví], nesnaž se získat [laické] žáky ani ty, kteří odešli [do bezdomoví].

Před tebou, mnichu, byli ve světě asketi a bráhmani, kteří se prohlašovali za zasloužilé a dokonale probuzené, a ti vedli své [laické] žáky i ty, kteří odešli [do bezdomoví], vykládali Dhammu

svým [laickým] žákům i těm, kteří odešli do [do bezdomoví], snažili se získat [laické] žáky i ty, kteří odešli [do bezdomoví], a po rozpadu těla, po vyprcháání života, se ocitli v nízké oblasti.

Před tebou, mnichu, byli ve světě asketi a bráhmani, kteří se prohlašovali za zasloužilé a dokonale probuzené, a ti nevedli své [laické] žáky ani ty, kteří odešli [do bezdomoví], nevykládali Dhammu svým [laickým] žákům ani těm, kteří odešli do [do bezdomoví], nesnažili se získat [laické] žáky ani ty, kteří odešli [do bezdomoví], a po rozpadu těla, po vyprcháání života, se ocitli ve vznešené oblasti. Proto ti, mnichu, říkám: Žij bezstarostně, Ctihodný pane, oddán šťastnému prodlévání (~*sukhavihāraṇuyutto*) zde a nyní (*ditṭhadhamma*~), je lepší o tom nemluvit, a proto nepoučuj druhé.'

### [Závěr]

Po těchto slovech, mniši, jsem Zlého Māru takto oslovil: Já tě znám, Zlý. Nemysli si, že tě neznám. Ty jsi Zlý Māra a toto neříkáš z přátelského soucitu, říkáš to bez přátelského soucitu (*ahitānukampī*). Myslíš si: »Komu asketa Gotama vyloží Dhammu, ten unikne z mé říše«. Oni asketi a bráhmani, kteří se prohlašovali za dokonale probuzené, nebyli [ve skutečnosti] dokonale probuzení. Já však, který se prohlašuji za dokonale probuzeného, jsem dokonale probuzený. Jestli Tathāgata vykládá svým žákům Dhammu, či nevykládá svým žákům Dhammu, zůstává Takový. Jestli Tathāgata vede své žáky, či nevede své žáky, zůstává Takový. Proč?

Všechny zákaly (*āsavā*), jež znečišťují (*saṃkilesikā*), vedou k opětovnému bytí (*ponobbhavikā*), jsou trýznivé (*sadarā*), mají strastné následky (*dukkhaviṇṇā*) a způsobují budoucí zrození, stárnutí a smrt (*jātijarāmaṇiyā*) – ty Tathāgata opustil (*pahīnā*), uťal u kořene (*ucchinnamūlā*) podobně jako pařez palmovníku, zbavil je možnosti existence (*anabhāvaṃkatā*), takže již nemohou více vyvstat (*āyatim anuppādadhammā'ti*). Tak jako palmovník s odřatou korunou nemůže již dále růst, právě tak všechny zákaly, jež znečišťují, vedou k opětovnému bytí, jsou trýznivé, mají strastné následky a způsobují budoucí zrození, stárnutí

a smrt – ty Tathāgata opustil, uřal u kořene podobně jako pařez palmovníku, zbavil je možnosti existence, takže již nemohou více vyvstat.“

A jelikoř Māra nebyl s to odpovědět, a protože řeč začala Brahmovou výzvou, zní název této řeči „Brahmova výzva“.

## 50. *Māratajjanīya suttaṃ*

### Pokárání Máry

#### [Úvod]

Tak jsem slyšel. Jednou ctihodný Mahā Moggallāna prodléval v kraji Bhagga, v místě Sumsumāragira, v háji Bhesakaḷā, Gazelím parku. Tehdy ctihodný Mahā Moggallāna chodil sem a tam [meditoval v chůzi] (*caṅkamati*) na otevřeném prostranství (*abbhokāse*). Tehdy Zlý Māra vnikl do břicha ctihodného Mahā Moggallāny a vstoupil do jeho střev. Pak si ctihodný Mahā Moggallāna pomyslel: „Proč jsou má střeva tak těžká? Jako by byla plná fazolí.“ Pak ctihodný Mahā Moggallāna ukončil [meditaci] v chůzi a odebral se do svého příbytku, kde usedl na připravené místo. Když usedl, zaměřil na sebe pronikavou pozornost a uviděl zlého Māru, který mu vnikl do břicha a vstoupil do jeho střev.

#### [Odhalení a vymýtání Māry]

Když uviděl zlého Māru, řekl: „Odejdi, Zlý, odejdi, Zlý! (*Nikkhama, pāpima; nikkhama, pāpima!*) Neobtěžuj Tathāgatu, neobtěžuj Tathāgatova žáka, nebo to povede na dlouhou dobu (*dīgharattaṃ*) k tvému neprospěchu (*ahitāya*) a strasti (*dukkhāya*).“ Pak si Zlý Māra pomyslel: „Tento asketa mě nezná (*ajānaṃ*) a nevidí (*apassaṃ*), když říká: ‚Odejdi, Zlý, odejdi, Zlý! Neobtěžuj Tathāgatu, neobtěžuj Tathāgatova žáka, nebo to povede na dlouhou dobu k tvému neprospěchu a strasti.‘ Ani jeho učitel (*sathā*) by mě nepoznal tak rychle, jak by mě mohl poznat tento žák (*sāvako*)?“

Pak ctihodný Mahā Moggallāna řekl Zlému Mārovi: „Přesto tě znám, Zlý, nemysli si. ‚Nezná mě.‘ Ty jsi Māra, Zlý, a pomyslel sis: ‚Tento asketa mě nezná a nevidí, když říká: »Odejdi, Zlý, odejdi, Zlý! Neobtěžuj Tathāgatu, neobtěžuj Tathāgatova žáka, nebo to povede na dlouhou dobu k tvému neprospěchu a strasti.« Ani jeho učitel by mě nepoznal tak rychle, jak by mě mohl poznat tento žák?“ Pak si Zlý Māra pomyslel: „Poznal a uviděl mě tento

asketa, když říká: ‚Odejdi, Zlý, odejdi, Zlý! Neobtěžuj Tathāgatu, neobtěžuj Tathāgatova žáka, nebo to povede na dlouhou dobu k tvému neprospěchu a strasti.“ Pak Zlý Māra vystoupil ústy ctihodného Mahā Moggallāny a postavil se u prahu dveří.

### [Příběh Māry Dūsīho z dávných dob]

Když ctihodný Mahā Moggallāna uviděl Zlého Māru, jak stojí u prahu dveří, oslovil ho: „I zde tě vidím, Zlý, nemysli si. ‚Nevidí mě.‘ Stojíš u prahu dveří. V minulosti, Zlý, jsem byl Māra jménem Dūsī, měl jsem sestru jménem Kālī. Ty jsi její syn, a tedy můj synovec. Tehdy, Zlý, se ve světě objevil Vznešený Kakusandha, zasloužilý, dokonale probuzený. Vznešený Kakusandha měl dvojici (*~yugam*) předních (*aggam*) nejlepších (*bhadda-*) žáků jménem Vidhura a Sañjīva.

### [Charaktery předních žáků]

Mezi všemi žáky Vznešeného Kakusandhy nebyl nikdo, kdo by se vyrovnal ctihodnému Vidhurovi ve výkladu Dhammy (*dhammadesanāya*). Tímto způsobem, Zlý, vzniklo pojmenování ctihodného Vidhury Vidhurou. Ctihodný Sañjīva zase, poté co odešel do lesa (*araññagato*), ke kořeni stromu (*rukhamūlagato*) nebo do prázdného příbytku (*suññāgāragato*), bez potíží dosahoval (*samāpajjati*) stavu ustání vnímání a pociťování (*saññāvedayitanirodham*). Stalo se tehdy v minulosti, Zlý, že ctihodný Sañjīva usedl jednou u kořene nějakého stromu a vstoupil do stavu ustání vnímání a pociťování. Nějací honáci, pastýři a oráči, kteří šli kolem, uviděli ctihodného Sañjīvu, jak sedí u kořene stromu ve stavu ustání vnímání a pociťování. Když ho tak viděli, pomysleli si: ‚Je to vskutku nádherné a zázračné! (*Acchariyaṃ vata, bho, abbhutaṃ vata, bho!*) Tento asketa zemřel (*kālaṅkato*) vsedě! Nyní ho spalme.‘ Pak ti honáci, pastýři a oráči sesbírali trávu, větve a kravský trus, nahromadili je kolem těla ctihodného Sañjīvy, zapálili hranici a odešli.

Potom, Zlý, když skončila noc, ctihodný Sañjīva se vynořil ze stavu (*samāpattiyā*) ustání vnímání a pociťování, vytřepal své roucho, s rozedněním se oblékl, vzal svou almužní mísu a svrchní

roucho a odešel do vesnice pro almužnu (*piṇḍāya*). Když honáci, pastýři a orači, kteří šli kolem, uviděli ctihodného Saṅhīvu, jak kráčí pro almužnu, pomysleli si: ‚Je to vskutku nádherné a zázračné! Tento asketa, který zemřel vsedě, znovu ožil (*paṭisaṅhīvito*)!‘ Tímto způsobem, Zlý, vzniklo pojmenování ctihodného Saṅhīvy Saṅhīvou.

### [Mārou posedlí hospodáři urážejí dvojici předních žáků]

Tehdy, Zlý, si Māra Dūsī pomyslel: ‚Neznám příchod ani odchod (*āgatiṃ vā gatiṃ vā*) těchto ctnostných (*sīlavantānaṃ*) mnichů s dobrým charakterem (*kalyāṇadhammānaṃ*). Co kdybych se zmocnil nějakých bráhmanských hospodářů (*brāhmaṇagahapatike*): »Jděte a tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem urazte, pomluvte, podrážděte a roztrpčete. Když je urazíte, pomluvíte, podráždíte a roztrpčíte, někteří změni stav (*aññathattaṃ*) své mysli (*cittassa*), takže Māra Dūsī do ní bude moci získat přístup.« ‚Potom, Zlý, se Māra Dūsī zmocnil těch bráhmanských hospodářů: ‚Jděte a tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem urazte, pomluvte, podrážděte a roztrpčete. Když je urazíte, pomluvíte, podráždíte a roztrpčíte, někteří změni stav své mysli, takže Māra Dūsī do ní bude moci získat přístup.‘

Tehdy, Zlý, ti bráhmanští hospodáři, kterých se zmocnil Māra Dūsī, tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem urazili, pomluvili, podráždili a roztrpčili: ‚Tihle holohlaví asketové, snědí špinaví potomci Brahmových chodidel tvrdí: »My meditujeme, my meditujeme (*jhāyinosmā jhāyinosmā*),« a se svěšenými rameny, sklopenou tváří, ochabli a strnulí meditují, vymeditují, zameditují a promeditují.

Tak jako medituje, vymedituje, zamedituje a promedituje sova na větvi, když čeká na myš, stejně tak tihle holohlaví asketové, snědí špinaví potomci Brahmových chodidel tvrdí: »My meditujeme, my meditujeme,« a se svěšenými rameny, sklopenou tváří, ochabli a strnulí meditují, vymeditují, zameditují a promeditují.

Nebo jako medituje, vymedituje, zamedituje a promedituje šakal na břehu řeky, když čeká na rybu, stejně tak tihle holohlaví asketové, snědí špinaví potomci Brahmových chodidel tvrdí:

»My meditujeme, my meditujeme,« a se svěšenými rameny, sklopenou tváří, ochablí a strnulí meditují, vymeditují, zameditují a promeditují.

Nebo jako medituje, vymedituje, zamedituje a promedituje kočka u zárubně dveří, u popelnice či u kanálu, když čeká na myš, stejně tak tihle holohlaví asketové, snědí špinaví potomci Brahmových chodidel tvrdí: »My meditujeme, my meditujeme,« a se svěšenými rameny, sklopenou tváří, ochablí a strnulí meditují, vymeditují, zameditují a promeditují.

Nebo jako medituje, vymedituje, zamedituje a promedituje vyložený osel, když stojí u zárubně dveří, stejně tak tihle holohlaví asketové, snědí špinaví potomci Brahmových chodidel tvrdí: »My meditujeme, my meditujeme,« a se svěšenými rameny, sklopenou tváří, ochablí a strnulí meditují, vymeditují, zameditují a promeditují.’

Tehdy, Zlý, mnoho z těchto lidí po rozpadu těla (*kāyassa bhedā*), po smrti (*paraṃ maraṇā*), znovu vstalo (*upapajjanti*) v bědném stavu (*apāyaṃ*), v strastném místě (*duggatiṃ*), v záhubě (*vinipātaṃ*), v pekle (*nirayaṃ*).

### [Vznešená dlení]

Tehdy Vznešený Kakusandha, zasloužilý a dokonale probuzený, oslovil mnichy: „Mniši, Māra Dūsī se zmocnil bráhmanských hospodářů: »Jděte a tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem urazte, pomluvte, podrážděte a roztrpčete. Když je urazíte, pomluvíte, podráždíte a roztrpčíte, někteří změni stav své mysli, takže Māra Dūsī do ní bude moci získat přístup«.

Proto, mniši, nyní jděte a prodlévejte s myslí naplněnou laskavostí (*mettāsahagatena cetasā*), pronikejte s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikejte celý svět myslí naplněnou laskavostí, myslí rozšířenou (*vipulena*), zmohutnělou (*mahaggatena*), neomezenou (*appamāṇena*), prostou záští a zlovůle (*averena abyābajjhena*).

Prodlévejte s myslí naplněnou soucitem (*karuṇāsahagatena*),

pronikejte s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikejte celý svět myslí naplněnou soucitem, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévejte s myslí naplněnou blahovůlí (*muditāsahagatena*), pronikejte s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikejte celý svět myslí naplněnou blahovůlí, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévejte s myslí naplněnou vyrovnaností (*upekkhāsahagatena*), pronikejte s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikejte celý svět myslí naplněnou vyrovnaností, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.'

Tehdy, Zlý, ti mniši, poučení a navedení Vznešeným Kakusandhou, zasloužilým a dokonale probuzeným, odešli do lesa, ke kořeni stromu nebo do prázdného příbytku, prodlévali s myslí naplněnou laskavostí a pronikali s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikali celý svět myslí naplněnou laskavostí, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévali s myslí naplněnou soucitem a pronikali s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikali celý svět myslí naplněnou soucitem, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévali s myslí naplněnou blahovůlí a pronikali s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikali celý svět myslí naplněnou blahovůlí, myslí rozšířenou, zmohutnělou, neomezenou, prostou zášti a zlovůle.

Prodlévali s myslí naplněnou vyrovnaností a pronikali s ní jednu světovou stranu, stejně tak druhou, třetí, čtvrtou, směrem nahoru, dolů, napříč a všude, ke všem jako k sobě, pronikali celý svět myslí naplněnou vyrovnaností, myslí rozšířenou, zmohutnělou,



neomezenou, prostou záští a zlovůle.

### [Mārou posedlí hospodáři uctívají dvojici předních žáků]

Tehdy, Zlý, si Māra Dūsī pomyslel: ‚Přestože tak činím, stále neznám příchod ani odchod těchto ctnostných mnichů s dobrým charakterem. Co kdybych se zmocnil nějakých bráhmanských hospodářů: »Jděte a tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem poctěte (*sakkarotha*), vzdejte jim úctu (*garuṃ karotha*), pokloňte se jim (*mānetha*) a respektujte je (*pūjetha*). Když je poctíte, vzdáte jim úctu, pokloníte se jim a budete je respektovat, někteří změní stav své mysli, takže Māra Dūsī do ní bude moci získat přístup«. Potom, Zlý, se Māra Dūsī zmocnil těch bráhmanských hospodářů: ‚Jděte a tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem poctěte, vzdejte jim úctu, pokloňte se jim a respektujte je. Když je poctíte, vzdáte jim úctu, pokloníte se jim a budete je respektovat, někteří změní stav své mysli, takže Māra Dūsī do ní bude moci získat přístup.‘

Tehdy, Zlý, ti bráhmaští hospodáři, kterých se zmocnil Māra Dūsī, tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem poctili, vzdali jim úctu, poklonili se jim a respektovali je. Tehdy, Zlý, mnoho z těchto lidí po rozpadu těla, po smrti, znovu vyvstalo v šťastném místě (*sugatim*), v nebeském [vyšším] světě (*saggaṃ lokaṃ*).

### [Nezaujatost vůči světu]

Tehdy Vznešený Kakusandha, zasloužilý a dokonale probuzený, oslovil mnichy: ‚Mniši, Māra Dūsī se zmocnil bráhmanských hospodářů: »Jděte a tyto ctnostné mnichy s dobrým charakterem poctěte, vzdejte jim úctu, pokloňte se jim a respektujte je. Když je poctíte, vzdáte jim úctu, pokloníte se jim a budete je respektovat, někteří změní stav své mysli, takže Māra Dūsī do ní bude moci získat přístup«. Proto, mniši, nyní jděte a nazírejte nečistoty (*asubhānupassino*) těla (*kāye*), vnímejte odpudivost (*paṭikūlasaññino*) tělesné výživy (*āhāre*), vnímejte nezaujatost [nelibost] (*anabhiratisaññino*) vůči celému světu (*sabbaloke*), nazírejte nestálost (*aniccānupassino*) všech formací (*sabbasaṅkhāresu*).‘

Tehdy, Zlý, ti mniši, poučení a navedení Vznešeným Kakusandhou, zasloužilým a dokonale probuzeným, odešli do lesa, ke kořeni stromu nebo do prázdného příbytku a nazírali nečistoty těla, vnímali odpudivost tělesné výživy, vnímali nezaujatost [nelibost] vůči celému světu, nazírali nestálost všech formací.

### [Konec Māry Dūsīho]

Tehdy, Zlý, se Vznešený Kakusandha, zasloužilý a dokonale probuzený, s rozedněním oblékl, vzal svou almužní mísu a svrchní roucho a spolu se ctihodným Vidhurou, který ho doprovázel, odešel do vesnice pro almužnu. Tehdy, Zlý, se Māra Dūsī zmocnil nějakého mladého chlapce, vzal ostrý kámen a udeřil s ním ctihodného Vidhuru do hlavy, až mu ji rozbil. Ctihodný Vidhura pak s rozbitou hlavou, z níž vytékala krev, následoval krok za krokem Vznešeného Kakusandhu, zasloužilého a dokonale probuzeného. Vznešený Kakusandha se po něm ohlédl po způsobu ušlechtilých slonů [tj. celým tělem a ne jen otočením hlavy]: ‚Tento Māra Dūsī vskutku nezná meze [hranice].‘ A v tom okamžiku, co se na něj podíval, Zlý Māra Dūsī zmizel pryč z toho místa a znovu vyvstal ve Velkém pekle.

### [Velké peklo]

Takové jsou, Zlý, tři pojmenování Velkého pekla: Je to (1) peklo šesti oblastí smyslového doteku (*chaphassāyatāniko*), je to (2) peklo nabodnutí na kůl, je to (3) individuálně (*paccattavedaniyo*) [na vlastní kůži] zakoušené peklo. A tam, Zlý, ke mně přistoupili strážci pekla a takto mne oslovili: ‚Pokaždé, ctihodný pane, když kůl [kopí] probodne tvé srdce, budeš vědět: »Právě to je tisíc let, co jsem trýzněn v pekle«. Po mnoho let, Zlý, po mnoho století, po mnoho tisíciletí jsem byl trýzněn v tomto Velkém pekle. Deset tisíc let jsem do krajností tohoto Velkého pekla zakoušel pocity jevící se jako trýzeň. Mé tělo mělo tvar lidského těla, moje hlava měla tvar rybí hlavy.

„Jaké je peklo, kde byl trýzněn Dūsī,  
když napadl žáka Vidhuru a bráhmana Kakusandhu?  
Jako sto železných kopí,  
každé samostatně zakoušené,  
takové je peklo, kde byl trýzněn Dūsī,  
když napadl žáka Vidhuru a bráhmana Kakusandhu.  
To přímo poznal mnich, který je žákem Probuzeného.  
Napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti.  
Uprostřed oceánu stojí paláce přetrvávající věky,  
v nádherných barvách safírů, oslnivě zářící,  
kde tančí víly duhových barev.  
To přímo poznal mnich, který je žákem Probuzeného.  
Napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti.  
Mnich, který podnícen Probuzeným,  
před zraky shromáždění,  
rozechvěl palcem své nohy Palác Migārovy matky.  
To přímo poznal mnich, který je žákem Probuzeného.  
Napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti.  
Kdo palcem své nohy rozechvěl [nebeský] Palác vítězství,  
když svojí magickou silou podnítil božstva.  
To přímo poznal mnich, který je žákem Probuzeného.  
Napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti.  
Kdo v [nebeském] Paláci vítězství položil Sakkovi otázku: ,  
Zdali, králi bohů,  
znáš osvobození skrze odstranění toužení?  
Načež Sakka správně odpověděl na položenou otázku.  
To přímo poznal mnich, který je žákem Probuzeného.  
Napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti.  
Kdo v zářivé hale Sudhamma položil Brahmovi otázku:  
„Máš, příteli, stále ten [nesprávný] názor,  
který jsi měl dříve,  
nebo již vidíš záři Brahmova světa jako překonatelnou?  
Na což Brahma postupně správně odpověděl:  
„Nemám již, ctihodný pane,  
ten [nesprávný] názor, který jsem měl dříve,  
vidím již záři Brahmova světa jako překonatelnou,

napřímil jsem to, co bylo pokřivené  
– že jsem stálý a věčný.’  
To přímo poznal mnich, který je žákem Probuzeného.  
Napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti.  
Kdo dosáhl vrcholku velké hory Meru,  
skrze osvobození,  
kdo navštívil Pubbavidehu a všechny oblasti, kde žijí lidé.  
To přímo poznal mnich, který je žákem Probuzeného.  
Napadením takového mnicha, Temný, dojdeš strasti.  
Oheň nemá úmysl:  
,Spálím pošetilec.’ Je to pošetilec,  
který napadením planoucího ohně spálí sám sebe.  
A stejné je to s tebou, Māro,  
napadením Tathāgaty spálíš pouze sám sebe  
jako pošetilec dotýkající se ohně.  
Napadení Tathāgaty, Māro,  
přináší neprospěch.  
Myslíš si snad, Zlý:  
,Mé zlo nedozraje’?  
Tímto konáním hromadíš dlouhotrvající zlo, Ukončiteli.  
Straň se Probuzeného, Māro, nehraj si s mnichy.“

### [Závěr]

Tak pokáral Māru tento mnich v háji Bhesakaḷā, načež ten sklíčený duch v tu chvíli na místě zmizel.



**Majjhima nikāya I**  
**Sbírka středně dlouhých rozprav (1 – 50)**

Z pálijského originálu přeložili Štěpán Chromovský, bhikkhu Gavesako, bhikkhu Vinīta.

Překlad byl pořízen z originálů uveřejněných na internetu:  
<http://www.vridhamma.org> a <http://pali.sirimangalo.org/>

Úvod k českému vydání napsal bhikkhu Gavesako.

Výslovnost jazyka páli připravil bhikkhu Ashin Tharana.

Stručný přehled rozprav napsal bhikkhu Vinīta.

Ediční redaktorkou je bhikkhunī Visuddhi.

Fotografii na přední straně obálky vytvořila Barbora Glombová.

Grafickou úpravu obálky navrhla Sherab Zangmo.

Sazba Květa Hrnčířová.

Vydalo o. s. Karunā Sevena, Kladno, 2014. Vydání 1.

Vytiskl The Corporate Body of the Buddha Educational  
Foundation

11E, 55 Hang Chow South Road Sec 1,

Taipei, Taiwan, R. O. C.

Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415

Email: [overseas@budaedu.org](mailto:overseas@budaedu.org)

Website: [www.budaedu.org](http://www.budaedu.org)

**Neprodejné, určeno pouze pro distribuci zdarma.**



